САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ STENOGRAFSKE BELEŠKE

КЊИГА I БЕОГРАД, 1954 ГОДИНЕ СВЕСКА 7

САВЕЗНО ВЕЋЕ

ОД 20-те ДО 23-ће СЕДНИЦЕ ДРЖАНЕ ОД 27 ДО 29 ДЕЦЕМБРА 1954

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

ОД 18-те ДО 20-те СЕДНИЦЕ ДРЖАНЕ ОД 27 ДО 29 ДЕЦЕМБРА 1954

САВЕЗНО ВЕЋЕ И ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

10-та И 11-та СЕДНИЦА ДРЖАНЕ 27 И 28-29 ДЕЦЕМБРА 1954

САДРЖАЈ:

Страна

20-та седница Савезног већа — 27 децембра 1954

Пре дневног реда:

1) Саопштења — — — — — — — — — — — 979

2) Одговор Савезног извршног већа на питање Ивана Шифтара, народног посланика 979

Дневни ред:

1) Утврђивање дневног реда — — — — 981

Говорници: Влада Зечевић, Иван Шифтар.

18-та седница Већа произвођача — 27 децембра 1954

Пре дневног реда:

1) Саопштења — — — — — — — — — — — 983

Дневни ред:

1) Утврђивање дневног реда — — — — 984

Говорници: Иван Божичевић.

10-та заједничка седница Савезног већа и Већа произвођача — 27 децембра 1954

Дневни ред:

1) Извештај Одбора за народну привреду Савезног већа о Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину — — — — — — — — — 985

2) Извештај Одбора за народну привреду Већа произвођача о Предлогу Савезног друштвеног плана за 1955 годину — — — — — — 985

3) Експозе потпретседника Савезног извршног већа Светозара Вукмановића о привредном развитку Југославије — — — — — 985

Страна

Говорници: Моша Пијаде, Мика Шпиљак, Душан Секић, Светозар Вукмановић.

21-ва седница Савезног већа — 28 децембра 1954

Пре дневног реда:

1) Саопштења — — — — — — — — — — 1045

Дневни ред:

1) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину — — — — — — — — — — — — 1045

2) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину — 1045

3) Претрес Предлога савезног завршног рачуна за 1953 годину са Предлогом закона о завршном рачуну ФНРЈ за 1953 годину — — 1046

4) Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину — — — — — — — — 1046

Говорници: Влада Зечевић, Благој Попов, Риста Михаиловић, Чедомир Ђурђевић, Видое Смилевски, Јакоб Авшич, др Маријан Брецељ, Обрен Стишовић, Добривоје Радосављевић (3 пута), Мика Шпиљак (2 пута), Хивзи Сулејмани (2 пута), Стојадин Стојковић.

19-та седница Већа произвођача — 28 децембра 1954

Пре дневног реда:

1) Саопштења — — — — — — — — — — 1062

Дневни ред:

1) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину — — — — — — — — — — — — — 1062

молим да са овим одговором упознате своје Веће и народног посланика Шифтара.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Моша Пијаде, с. р.

Одговор Савезног извршног већа гласи *(чита)*:

Предмет: Радни стаж пољопривредних радника

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Београд

У вези са дописом Претседника Савезне народне скупштине од 11 о. м. бр. 20 дајемо следеће објашњење:

Услед специфичног начина обављања рада пољопривредних радника код приватних послодаваца и услед тешкоће са доказивањем да постоје сви елементи радног односа код ових пољопривредних радника, одступило се од начела да радни стаж који служи као основ за право из социјалног осигурања постоји самим заснивањем радног односа. Услед тога, у мислу тачке 4 Првог упутства и тачке 3 Ближих упутстава за примену Закона о социјалном осигурању радника и службеника и њихових породица, постављено је као услов за стицање права из социјалног осигурања да је пољопривредни радник провео у запослењу најмање три месеца и да га је приватни послодавац пријавио на социјално осигурање и уредно извршио уплате доприноса. Дакле, и од момента кад је уведено обавезно социјално осигурање пољопривредних радника, пољопривредни радници код приватних послодаваца морали су да поред обавезног осигурања испуне и други услов, тј. да проведу на том раду непрекидно три месеца да би им се то време признало у радни стаж за пензију.

Из истих разлога, приликом одлучивања шта ће се признати као радни стаж пољопривредним радницима пре почетка спровођења обавезног социјалног осигурања пољопривредних радника, стало се на становиште да се и код њих мора тражити извесна непрекидност у раду, и то свакако дужа него ова која се тражи од осигураних пољопривредних радника, јер су углавном у питању запослења на приватним пољопривредним имањима у предратној Југославији. Било је мишљења да то треба да буде једна година, али с обзиром на велики број таквих лица, на поманькање званичних доказа о раду и несигурност доказивања карактера радног односа код пољопривредног запослења у краћем раздобљу, као и због финансиских могућности, стало се на становиште да као радни стаж оваквим пољопривредним радницима треба признати само оно време које су провели најмање две године у непрекидном радном односу код истог послодавца (тачка 53 Ближих упутстава).

Свакако на овај начин су оштећени и неки професионални радници који су из оправданих разлога чешће мењали послодавца. Овакав став онемогућује да се призна у радни стаж и запослење наших држављана у иностранству у краћем трајању, ако су евентуално били и осигурани, уколико то није признато посебном конвенцијом.

Ради тога код израде новог пензиског система узеће се у разматрање ово питање како би се решило на начин који ће, у складу с општим нашим односима, обезбедити да се свима онима који су стварно пољопривредни радници призна радни стаж, па, према томе, и одговарајућа права из социјалног осигурања.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Мома Марковић, с. р.

Да ли је народни посланик Иван Шифтар задовољан одговором на постављено питање?

Иван Шифтар *(Изборни срез Мурска Собота I, НР Словенија)*: Задовољан сам.

Претседник **Влада Зечевић**: Имам још саопштења, претставке и жалбе.

У времену од 19 новембра 1954 године до 24 децембра 1954 године добили смо 117 претставки и жалби.

Пошто је списак претставки и жалби умножен и раздељен народним посланицима предлажем да га не читамо, већ да га само унесемо у стенографске белешке. (Видети прилог). Слаже ли се Дом? *(Гласови:* Слаже).

Предлози закона и других аката.

Од Савезног извршног већа примили смо:

1) Предлог одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину. За претставника Савезног извршног већа одређен је Добривоје Радосављевић, члан Савезног извршног већа, а за повереника Милан Михајловић, начелник Одељења Секретаријата Одбора за привреду Савезног извршног већа. Предлог је достављен Одбору за народну привреду;

2) Предлог одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину. За претставника Савезног извршног већа одређен је Вељко Зековић, секретар Савезног извршног већа, а за повереника Страхиња Дакић, начелник Одељења у Секретаријату за општу управу и буџет. Предлог је достављен Одбору за буџет;

3) Предлог савезног завршног рачуна за 1953 годину. За претставника Савезног извршног већа одређен је Вељко Зековић, секретар Савезног извршног већа, а за повереника Страхиња Дакић. И овај предлог је достављен Одбору за буџет;

4) Предлог закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима. За претставника Савезног извршног већа одређен је Вељко Зековић, а за повереника Страхиња Дакић. Овај законски предлог достављен је Одбору за народну привреду;

5) Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину. За претставника Савезног извршног већа одређен је Добривоје Радосављевић, члан Савезног извршног већа, а за повереника Сергиј Крајгер, директор Савезног завода за привредно планирање и Владимир Церић, државни саветник у Савезном заводу за привредно планирање. И овај предлог достављен је Одбору за народну привреду;

6) Предлог савезног буџета за 1955 годину. За претставника Савезног извршног већа одређен је Вељко Зековић, а за повереника Страхиња Дакић. Предлог је достављен Одбору за буџет;

7) Предлог закона о избору народних посланика у Савезну народну скупштину на

подручју административних срезова Бује и Копер. За поверенике Савезног извршног већа одређени су др Јован Ђорђевић и Милорад Вучковић. Овај законски предлог достављен је Одбору за организацију власти и управу, и по чл. 128 Пословника, став 2, упућен је као хитан;

8) Предлог закона о изменама и допунама Закона о застарелости потраживања. За представника Савезног извршног већа одређен је Славко Комар, члан Савезног извршног већа, а за повереника Бошко Радановић, виши саветник у Секретаријату за законодавство и организацију Савезног извршног већа. Овај законски предлог достављен је Одбору за организацију власти и управу;

9) Предлог одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;

10) Предлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма Федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину. За повереника за овај законски предлог одређен је Урош Видовић, државни потсекретар у државном секретаријату за народну привреду. Овај законски предлог достављен је Одбору за народну привреду, опет по чл. 128 став 2, као хитан предлог.

Од Одбора за народну привреду примили смо:

1) Извештај о Предлогу одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину;

2) Извештај о Предлогу Савезног друштвеног плана за 1955 годину.

Од Одбора за буџет примили смо:

1) Извештај о Предлогу одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину;

2) Извештај о Предлогу Савезног буџета за 1955 годину;

3) Извештај о Предлогу Савезног завршног рачуна за 1953 годину.

Од Савезне изборне комисије добили смо извештај о гласању о опозиву народног посланика Савезног већа за Изборни срез пљевальско-дурмиторски Комнена Церовића. Извештај је достављен Мандатско-имунитетском одбору.

На крају, обавештавам Дом пошто се, у смислу члана 14, став 2, Пословника Савезног већа и по Уставном закону претседник Дома, потпретседник и записничари бирају за једну годину, то им, у децембру ове године, истиче мандат на једну годину дана и они ће се бирати у току овог заседања. По члану 18 Пословника предлог подносе десет народних посланика.

Пошто Уставним законом и Пословником Савезне народне скупштине није нигде изричито речено на које се време бирају претседници и секретари одбора Савезног већа, то аутоматски према тумачењу претседника Савезне народне скупштине друга Моше Пијаде обавештавам Дом да се претседници и секретари одбора Савезног већа бирају за цело време трајања мандата на четири године, то јест изабрани чланови једног одбора Савезног већа на својој седници између себе бирају претседника и секретара одбора.

На основу свега горе изложеног предлажем Дому следећи дневни ред:

1) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину;

2) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину;

3) Претрес Предлога Савезног завршног рачуна за 1953 годину;

4) Претрес Предлога Савезног друштвеног плана за 1955 годину;

5) Претрес Предлога савезног буџета за 1955 годину;

6) Петрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;

7) Избор претседника, потпретседника и записничара Савезног већа.

Да ли Дом прихвата овај предложени дневни ред? (Прихвата)

Пошто је Дом прихватио дневни ред, предлажем да прочитам писмо Претседника Савезне народне скупштине којим се предлаже одржавање заједничке седнице. Писмо гласи *(чита):*

Друже Претседниче,

Савезно извршно веће обавестило ме је да би његов потпретседник друг Светозар Вукмановић, пре претресања у домовима Савезне народне скупштине Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину, одржао на заједничкој седници оба дома експозе о привредном развитку Југославије.

Молим вас да на седници свог Дома, која ће се одржати 27 овог месеца у 11 часова, обавестите о напред изложеном чланове свог Већа и да предложите доношење закључка да се на дан 27 децембра ове године у 12 часова одржи заједничка седница оба дома, на којој би друг Вукмановић одржао свој експозе.

Предлажем Дому да донесемо закључак да се одржи заједничка седница данас у 12 часова. Прихвата ли Дом овај закључак? (Прихвата).

Пошто Дом усваја предлог, седницу закључујем, а наредну седницу заказујем за сутра у 9 часова.

(Седница је закључена у 11,30 часова)

ПРИЛОЗИ

СПИСАК

ПРИМЉЕНИХ ПРЕТСТАВКИ И ЖАЛБИ ЗА САВЕЗНО ВЕЋЕ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ У ВРЕМЕНУ ОД 19. XI. 1954 ГОДИНЕ ДО 24. XII. 1954 ГОДИНЕ

1. Илић Иван из Сига, Срез хомољски;
2. Ђорђевић Јован из Сига, Срез хомољски;
3. Савић Филип из Сига, Срез хомољски;
4. Рашић Павле из Сига, Срез хомољски;
5. Васиљевић Велисав из Београда;
6. Павловић Никола из Д. Матејевца, Срез нишки;
7. Стругар Стана из Куле;
8. Вучковић Милован (са 3 потписа) из Рашковића, Срез гружански;
9. Зупанић Винко и Јанез из Хајдине, срез Птуј;
10. Петровић Добривоје из Накривња, Срез лесковачки;
11. Думбовечак Адолф из Винковаца;
12. Марић Михајло из Панчева;
13. Борић Загорка из Руме;
14. Субановић Милан из Пакраца;
15. Тадић Алекса из Београда;
16. Нанковић-Комавли Дора из Београда;
17. Јерко Антон из Београда;
18. Аврамовић Јован из Жагубице;
19. Аврамовић Обрад из Жагубице;
20. Стојановић Даринка из Београда;
21. Гачић Милан из Београда;
22. Томић Иван из Чаре, срез Корчула;
23. Кузмановић Митар из Београда;
24. Јануз Асмон-Вуља из Ђаковице;
25. Велентић Марија из Београда;
26. Сарапа Јулија из Влаховића, срез Глина;
27. Карповић Барбара из Београда;
28. Ауто-мото савез Југославије из Београда;
29. Жакула Илија из Земуна;
30. Крунешић Хилмија из Дервенте;
31. Маркановић Иван из Жагубице;
32. Радуловић Милан из Жагубице;
33. Поповић Перка из Гуње, срез Жупања;
34. Гавриловић Владимир из Румске, Срез поцерски;
35. Клобчић Фани из Љубљане;
36. Новаковић Олга из Панчева;
37. Бајић Десанка из Новог Сада;
38. Костић Косара из Београда;
39. Милункић Петар из Жагубице;
40. Аврамовић Здравко из Жагубице;
41. Вујић Светислав из Јасенова, срез Бела Црква;
42. Лазаров Ђорђе из Новог Београда;
43. Богдановић Александар из Београда;
44. Кнежевић Дарије из Соко Бање;
45. Вуковојац Милан из Бачког Брестовца, Срез орашки;
46. Кронеисл Фрањо из Загреба;
47. Поповић Смиља из Врања;
48. Рајковић Нико из Буковика, Срез барски;
49. Цвејић Десанка из Бегаљице, Срез београдски;
50. Ловренски Душан из Руме;
51. Грубор Мирко из Бача, Срез оџачки;
52. Даниловић Јелица из Београда;
53. Пајевић Светозар из Граца, Срез вучитрнски;
54. Јовић Коста из Товаришева, срез Бачка Паланка;
55. Милинковић Марина из Лопатања, Срез подгорски;
56. Бубле Иван из Трогира, срез Сплит;
57. Ћирић Будимир из Београда;
58. Фејзић Ибрахим из Београда;
59. Шарановић Раде из Црвенке, Срез кулски;
60. Ћетковић Радојко из Велике Горице;
61. Спремо Стоја из Чапљине;
62. Чичановски Спира из Београда;
63. Марковић Наталија из Лозовика, Срез поморавски;
64. Цвијановић Манда из Пољана, срез Перушић;
65. Спасојевић Раденко из Београда;
66. Стоиљковић Благоје из Београда;
67. Савић Загорка из Београда;
68. Раткушиновић Фидан из Београда;
69. Питановски Живко из Подвиса, Срез кичевски;
70. Полимац Мухамед из Прибоја на Лиму, Срез прибојски;
71. Младеновић Добривоје из Велике Грабовице, Срез лесковачки;
72. Башић Јозо из Новог Београда;
73. Вушковић Михајло из Кучева;
74. Лешјанин Јелена из Београда;
75. Продановић Душан из Београда;
76. Поповић Росанда из Сарајева;
77. Виловић Марин из Блата на Корчули, срез Корчула;
78. Димитријевић Михајло из Београда;
79. Ђокић Предраг из Дубаца, Срез копаонички;
80. Кробатх Мирко из Крања;
81. Урбас Антон из Ракека, срез Постојна;
82. Стефановски Петруш из Куманова;
83. Колић Јевда из Чиниглаваца, Срез нишавски;
84. Анастас Гогу из Битоља;
85. Зарић Милија из Жагубице, Срез хомољски;
86. Тодоровски Јосиф из Скопља;
87. Врховски Виктор из Загреба;
88. Милошевић Светомир из Београда;
89. Тобиас Илес и Верона из Аде, Срез сенћански;
90. Горшич Марија из Марибора;
91. Вујовић Милош из Блажуја, Срез сарајевски;
92. Видечник Антон из Марибора;
93. Рајх Јоже из Марибора;
94. Лазарац Петра из Вировитице;
95. Луковић Даринка из Бачког Брестовца, Срез оџачки;
96. Колега Баре и Крстина из Кала, срез Задар;
97. Младеновић Милан из Врања;
98. Ефтимовски Живко (са 4 потписа) из Локава, Срез алибунарски;
99. Вајнер Минка из Загреба;
100. Рајачић Миле из Бачког Брестовца, Срез оџачки;
101. Рајић Стјепан из Петроварадина;
102. Мајгер Елизабета из Војника, срез Цеље;
103. Јуди Марија из Новог Сада;
104. Прчић Винце из Суботице;
105. Милутиновић Радојица из Мале Иванче, Срез београдски;
106. Провинцијалат Фрањеваца конвентуалаца из Загреба;
107. Пантић Милан из Шапца;
108. Шошкић Светозар из Савиног Села, Срез кулски;
109. Јовић Стојадин из Корбевца, Срез врањски;
110. Благојевић Драгиша из Крушевца;
111. Петровић Живка из Београда;
112. Тољанић Јосип из Крка;
113. Црногорац Милан из Бачке Тополе — Мићуново;
114. Милошевић Александар из Крагујевца;
115. Миљковић Александар из Ниша;
116. Митранић Биљана из Коњица, Срез коњички;
117. Вујановић Василије из Београда.

VEĆE PROIZVOĐAČA

18-ta SEDNICA

ODRŽANA 27 DECEMBRA 1954 GOD.

SADRŽAJ

Pre dnevnog reda:
Saopštenja
Dnevni red:
Utvrđivanje dnevnog reda.
Govornici: Ivan Božičević.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
IVAN BOŽIČEVIĆ
ZAPISNIČAR:
ISIDOR BRDARIĆ

Početak u 11,05 časova

Pretsednik **Ivan Božićević** (*Izborni srez Zagreb III, NR Hrvatska*): Otvaram osamnaestu sjednicu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine.

Zapisnik današnje sjednice vodiće zapisničar narodni poslanik Isidor Brdarić.

Molim zapisničara da pročita zapisnik sedamnaeste sjednice.

Zapisničar **Isidor Brdarić** (*Izborni srez Beograd I, NR Srbija*) čita zapisnik sedamnaeste sednice od 25 novembra 1954 god.

Pretsednik **Ivan Božićević:** Da li ima primjedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopštenja.

Narodni poslanik Mesud Mehmedagić tražio je otsustvo od dva dana zbog službenog posla. Da li Dom odobrava traženo otsustvo? (*Glasovi:* Odobrava). Objavljujem da je traženo otsustvo odobreno.

U vremenu od 19 novembra 1954 godine do 24 decembra 1954 godine dobili smo slijedećih 16 pretstavki i žalbi: 1) Mešovitog trgovinskog preduzeća iz Ulcinja; 2) Čukić Ratka, iz Beograda; 3) Mitrović Vlastimira, iz Čačka; 4) Milačić Gavra (sa 17 potpisnika), iz Beograda; 5) Srdanović Milorada, iz Opatije; 6) Knežević Rajka, iz Konjica; 7) Nadižar Jožefa, iz Zabrežnice; 8) Ibrić Gordana, iz Paraćina; 9) Stefanović Jordana, iz Kumanova; 10) Mandić Bože, iz Zakupca; 11) Marković Đorđa, iz Beograda; 12) Živanović Milisava, iz Beograda; 13) Pilko Stjepana, iz Zagreba; 14) Marko Jože, iz Ruš pri Mariboru; 15) Golijanin Đoke, iz Beograda; 16) Bačarević Dragoljuba, iz Kraljeva.

Sve ove pretstavke i žalbe upućene su Odboru za pretstavke i žalbe.

Od Saveznog izvršnog vijeća primili smo:

1) Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća određen je Osman Karabegović, član Saveznog izvršnog vijeća, a za povjerenika Augustin Papić, direktor Narodne banke FNRJ.

Ovaj prijedlog odluke dostavljen je Odboru za narodnu privredu.

2) Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća određen je Moma Marković, član Saveznog izvršnog vijeća, a za povjerenika Dušan Lompar, državni potsekretar Državnog sekretarijata za poslove opšte uprave i budžet.

Ovaj prijedlog odluke dostavljen je Odboru za budžet.

3) Prijedlog saveznog završnog računa za 1953 godinu.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća određen je Moma Marković, a za povjerenika Dušan Lompar.

I ovaj prijedlog dostavljen je Odboru za budžet.

4) Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća određen je Moma Marković, a za povjerenika Dušan Lompar.

Ovaj prijedlog zakona dostavljen je Odboru za narodnu privredu.

5) Prijedlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća određen je Osman Karabegović, a za povjerenika Kiro Gligorov, zamjenik direktora Saveznog zavoda za privredno planiranje.

I ovaj prijedlog dostavljen je Odboru za narodnu privredu.

6) Prijedlog saveznog budžeta za 1955 godinu.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća određen je Moma Marković, a za povjerenika Dušan Lompar.

Ovaj prijedlog dostavljen je Odboru za budžet.

7) Prijedlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Kopar.

Za povjerenika određen je Milorad Vučković, načelnik u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju Saveznog izvršnog vijeća.

Ovaj prijedlog zakona biće pretresen u Odboru za organizaciju vlasti i upravu Saveznog vijeća koji će ga naknadno dostaviti Zakonodavnom odboru Vijeća proizvođača koji će podnijeti izvještaj ovom Domu.

8) Prijedlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Za povjerenika određen je Toma Tišma, načelnik u Državnom sekretarijatu za narodnu privredu.

Ovaj prijedlog zakona dostavljen je Odboru za narodnu privredu.

Pošto Savezno izvršno vijeće traži da se ovi prijedlozi zakona stave na dnevni red sjednice, to molim Dom da se saglasi da Odbori danas poslije podne uzmu u pretres ove prijedloge zakona. Da li se Dom saglašava? *(Glasovi:* Saglašava!).

Najzad, primili smo kao 9) Prijedlog odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog vijeća.

Od Odbora za narodnu privredu primili smo:

1) Izvještaj uz Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

2) Izvještaj uz Prijedlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu.

3) Izvještaj uz Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima.

Od Odbora za budžet primili smo:

1) Izvještaj uz Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu.

2) Izvještaj uz Prijedlog saveznog budžeta za 1955 godinu.

3) Izvještaj uz Prijedlog saveznog završnog računa za 1953 godinu.

Na kraju obavještavam Dom da, u smislu člana 51 Ustavnog zakona i člana 13 stav 2 Poslovnika Vijeća proizvođača, treba da izaberemo predsjednika, potpredsjednika i tri zapisničara Vijeća proizvođača, pošto je sadašnjem časništvu ovoga Doma istekao rok na koji su izabrani, tj. za godinu dana.

Iz svega naprijed izloženog predlažem Domu slijedeći dnevni red:

1) Pretres Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

2) Pretres Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu.

3) Pretres Prijedloga saveznog završnog računa za 1953 godinu.

4) Pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu.

5) Pretres Prijedloga saveznog budžeta za 1955 godinu.

6) Pretres Odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog vijeća.

7) Izbor predsjednika, potpredsjednika i tri zapisničara Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine.

Da li Dom usvaja predloženi dnevni red? *(Glasovi:* Usvaja!).

Objavljujem da je predloženi dnevni red usvojen.

Izvolite čuti pismo Predsjednika Savezne narodne skupštine *(čita):*

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Pretsednik
SNS /A/ 154
25.XII.1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

Druže Pretsedniče,

Savezno izvršno veće obavestilo me je da bi njegov potpretsednik drug Svetozar Vukmanović, pre pretresanja u domovima Savezne narodne skupštine Predloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu, održao na zajedničkoj sednici oba doma ekspoze o privrednom razvitku Jugoslavije.

Molim Vas da na sednici svog Doma, koja će se održati 27 ov. mes., u 11 časova, obavestite o napred izloženom članove svog Veća i da predložite donošenje zaključka da se na dan 27 decembra o. g., u 12 časova, održi zajednička sednica oba doma, na kojoj bi drug Vukmanović održao svoj ekspoze.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik,
Moša Pijade, s. r.

Da li se Dom slaže da se danas u 12 časova održi zajednička sjednica oba vijeća? *(Glasovi:* Slaže).

Time bih zaključio današnju sjednicu, a slijedeću zakazujem za sutra u 9 časova.

(Sednica je zaključena u 11,15 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ
и
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

10-та ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 27 ДЕЦЕМБРА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Дневни ред:

1) Извештај Одбора за народну привреду Савезног већа о Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину.

2) Извештај Одбора за народну привреду Већа произвођача о Предлогу Савезног друштвеног плана за 1955 годину.

3) Експозе потпретседника Савезног извршног већа Светозара Вукмановића о привредном развитку Југославије.

Говорници: Моша Пијаде, Мика Шпиљак, Душан Секић, Светозар Вукмановић.

ПРЕТСЕДАВАО:
ПРЕТСЕДНИК
МОША ПИЈАДЕ

ЗАПИСНИЧАР
ОБРЕН СТИШОВИЋ

Почетак у 12,05 часова

Претседник **Моша Пијаде** *(Изборни срез Београд I, НР Србија):* Отварам десету заједничку седницу домова Савезне народне скупштине. Седница је сазвана на основу одлуке оба дома.

Записник прошле, девете седнице прочитаће вам, и водиће записник данашње седнице наместо отсутног секретара, народни посланик Обрен Стишовић. Молим да се прочита записник прошле седнице.

Записничар **Обрен Стишовић** *(Изборни срез ариљско-моравички, НР Србија)* чита записник девете заједничке седнице Савезног већа и Већа произвођаача Савезне народне скупштине од 25 новембра 1954 године.

Претседник **Моша Пијаде:** Чули сте записник. Има ли примедаба? (Нема) Констатујем да је записник девете заједничке седнице домова Савезне народне скупштине усвојен.

Као што знате, домови су се сагласили да се на заједничкој седници саслуша експозе потпретседника Савезног извршног већа Светозара Вукмановића-Темпа о привредном развитку Југославије.

Пре тога предлажем да се прочитају извештаји одбора за народну пивреду оба дома. Да ли примате ово као дневни ред данашње седнице? (*Гласови*: Примамо) Констатујем да је дневни ред усвојен.

Молим известиоца Одбора за привреду Савезног већа Народне скупштине да поднесе извештај.

Известилац Одбора за народну привреду Савезног већа **Мика Шпиљак** *(Изборни срез Сисак-Велика Горица, НР Хрватска)* чита извештај Одбора за привреду Савезног већа Савезне народне скупштине о Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину. (Видети у прилогу).

Претседник **Моша Пијаде:** Молим известиоца Одбора за народну привреду Већа произвођача да у име Одбора поднесе извештај.

Известилац Одбора за народну привреду Већа произвођача **Душан Секић** *(Изборни срез Нови Сад, АПВ — НР Србија)* чита извештај Одбора за народну привреду Већа произвођача о Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину. (Видети прилог).

Претседник **Моша Пијаде:** Реч има Светозар Вукмановић, потпретседник Савезног извршног већа (Аплауз).

Потпретседник Савезног извршног већа **Светозар Вукмановић** *(Изборни срез ваљевачко-борски, НР Србија):* Другови народни посланици, када приступамо претресу Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину, нужно је, а и уобичајено, да претходно дамо анализу привредног развитка у претходној години. Достигнути степен развитка производње и производних снага претставља наиме основу од које полази план за идућу годину.

Предлог друштвеног плана за 1955 годину у свом I дијелу, даје анализу привреде

у 1954 години, ту су истакнута сва најважнија достигнућа. У свом експозеу, због тога, не мислим да понављам анализу која је дата у I дијелу Предлога савезног друштвеног плана. Мјесто тога, мислим да ће за дискусију о поднетом Предлогу друштвеног плана бити корисно, ако изнесем неке карактеристике развитка привреде у 1954 години и посебно се задржим на неким, по моме мишљењу, најважнијим проблемима од чијег правилног рјешавања зависи наш даљи успјешан развитак.

Индустриска производња у 1954 години показује пораст од 15% у односу на претходну годину. Дакле, друга већ година врло значајног успона индустриске производње. То значи, да се индустриска производња у прошлој и овој години укупно повећала за преко 27%. Када се томе дода да је једна од основних карактеристика Предлога плана за 1955 годину — даљи пораст индустриске производње и то у несмањеном темпу, онда — са очекиваним порастом у 1955 години — индустриска производња ће се повећати, у односу на 1952 годину (као посљедњу годину периода извјесне стагнације у укупном обиму индустриске производње), за преко 45%. То значи, да би током три године биљежили просјечан пораст индустриске производње од 13% годишње. Са овако постигнутим резултатима можемо да будемо потпуно задовољни.

Посебно треба указати на то, да су у овој години успон производње постигле све гране индустрије и рударства. Не задржавајући се даље на тој чињеници, ја је спомињем као карактеристичну с обзиром да се она први пут од 1949 године наовамо испољава.

Такав развитак индустриске производње омогућила су три фактора:

Прво, пуштање у погон нових капацитета изграђених у највећој мјери у оквиру програма основне инвестиционе изградње;

Друго, позитивно дјеловање укупног механизма привредног система, који већ неколико година изграђујемо; и

Треће, што је у овој години ново, повећање увоза сировина за оне гране чија је производња у ранијим годинама била сужавана Ради се о производњи текстила, коже, гуме итд., дакле претежно о гранама прерађивачке индустрије које раде за индивидуалну потрошњу. Повећана производња ових грана из 1954 године омогућена је повећаним увозом сировина и уопште повећаним увозом материјала за репродукцију; другим ријечима, резултат је одређене политике да се и поред још неизравнатог платног биланса, увоз за репродукцију појача и омогући повећање производње и оних индустриских грана које у великој мјери зависе од увоза.

Захваљујући дјеловању тих фактора, у овој години било је могућно да се повећа извоз индустриских производа. Извоз индустриских производа је за 9% већи него у 1953 години а за 32% већи него у 1952 години. При томе је нарочито важно да је повећан у великој мјери извоз финалних и у нашем извозу потпуно нових индустриских производа. Извозом тих производа могло се компензовати смањење извоза наших традиционалних извозних производа индустрије и рударства: дрвета, метала итд.

У овој години не само да је повећан извоз индустриских производа, него је истовремено повећан и извоз пољопривредних производа у коме је нарочито дошао снажно до изражаја пораст извоза стоке и сточних прерађевина. Овај извоз надокнадио је смањење извоза кукуруза и побољшао вриједносни обим и структуру извоза.

Усљед таквог пораста извоза, за 1954 годину је управо карактеристично знатно смањење дефицита трговинског и платног биланса. Према процјени, дефицит трговинског биланса смањиће се у овој години за око 40% а платног биланса за око 8% у односу на прошлу годину. Управо, ако се не узме у обзир увоз производа за исхрану, као у овој години већим дијелом ванредан, трговински биланс — биланс увоза и извоза — и поред повећања увоза сировина, био би у овој години приближно изравнат.

На другој страни, захваљујући тим факторима а посебно порасту производње прерађивачке индустрије, у овој години је омогућен знатан пораст личне потрошње индустриских производа. Лична потрошња тих производа повећана је у овој години, у односу на прошлу годину, за 13%. У том погледу, ова година претставља завршетак стагнирања потрошње индустриских производа, што је било карактеристично за период од 1950 до 1953 године.

Пољопривредна производња у 1954 години је знатно смањена због врло слабих приноса, нарочито због врло осјетног пада приноса пшенице. Ратарска производња у овој години је за 11% испод десетогодишњег просјека 1930—1939 године, за 13% испод просјека 1947—1951 године, а за 26% је нижа од производње у прошлој години (принос житарица, у односу на прошлу годину, подбацио је за 33%). То је резултат елементарних, природних узрока. У том погледу слаб принос ратарства у овој години, у највећој мјери указује на врло јаку зависност наше пољопривреде и привреде уопште од климатских услова.

Насупрот овом подбацивању у ратарској производњи, 1954 година је у пољопривреди значајна по неким елементима успона који указују на несумњиво здраве тенденције. Прије свега, мора се истаћи знатан пораст сточарске производње. Сточарска производ-

ња је у овој години, према процјени Савезног завода за привредно планирање, за 7% премашила предратну производњу (просјек 1930/39), а за преко 11% је већа од прошлогодишње производње.

За првих десет мјесеци ове године, промет у трговини на мало се повећао за преко 16% у односу на исти период прошле године. Пораст физичког обима промета на мало је још већи, с обзиром да је просјечни ниво цијена на мало за првих десет мјесеци ове године био нижи од нивоа цијена у истом периоду прошле године. За разлику од прошле године, када је установљен извјестан застој у продаји, извјесно успоравање промета (застој који је нарочито био карактеристичан за продају индустриских производа и који је савладан пред крај године интервенцијом у циљу знатног снижења цијена текстилним производима), у овој години промет је до те мјере убрзан и повећан, да не само да је апсорбовао пораст индустриске производње робе за личну потрошњу, него је апсорбовао и дио залиха готових производа пренијетих из прошле године. Такав обим и темпо трговинског промета указује да је уз постојећу куповну снагу становништва нужно и даље повећање производње за личну потрошњу, јер на извјесним секторима промета већ почиње да се осјећа оскудица извјесних асортимана робе за личну потрошњу. Због тога је једна од врло значајних поставки Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину даље повећање фондова робе за личну потрошњу.

Уз пораст индустриске производње и промета, и остале области привреде, осим шумарства, исказале су у овој години повећање производње.

Повећање производње и промет у свим областима привреде, изузев пољопривреде, у току 1954 године, утицало је и на знатан пораст запослености. Иако тај пораст по своме обиму, у упоређењу са порастом производње, указује на извјесно смањење продуктивности рада, иако је он једним дијелом резултат превеликог обима инвестиција у овој години, за привреду узету у цјелини, тај пораст запослености претставља несумњиво позитивну чињеницу. Према подацима Савезног завода за статистику и евиденцију број запослених у привреди већи је у првих девет мјесеци ове године, просјечно за 140.000, у односу на исти период прошле године, а стање у септембру, према истом мјесецу прошле године, показује повећање од 190 хиљада радника и службеника.

Велики пораст индустриске производње, појачана активност осталих области, повећање сточарства и испољене тенденције већег улагања средстава у пољопривреду, пораст извоза, уз побољшање његове структуре и смањење дефицита у трговинском и платном билансу, — све то говори о несумњивом успону и размаху привредне активности у овој години. Све то показује да је степен достигнућа од кога полази Предлог друштвеног плана за 1955 годину оваквим развитком у 1954 години знатно помјерен напријед.

То је прва и основна карактеристика привредног развитка у 1954 години.

У привредним кретањима у 1954 години дошле су до изражаја и друге тенденције, које је потребно посебно анализирати да би се могла потпуније сагледати оцјена од које се пошло у разради нашег привредног развитка у Друштвеном плану за 1954 годину. Негативно дејство изнетих тенденција, које су дошле до изражаја у 1954 години, уколико их не бисмо правилно уочили и предузели потребне мјере, могле би да отежају наш будући привредни развитак. Нема сумње да оне проистичу из основних односа и услова у којима се кретао наш досадашњи развитак.

За 1954 годину нарочито је карактеристична тенденција пораста цијена, и то како цијена на мало, тако и цијена на велико, односно цијена произвођача.

Да бисмо уочили узроке пораста цијена у овој години нужно је, бар у најгрубљим цртама, дати динамику њиховог кретања, тј. уочити етапе промјена и деференцирати кретање цијена индустриских производа од цијена пољопривредних производа. У динамици кретања цијена потребно је посебно посматрати промјене у цијенама у првом полугођу а посебно промјене у другом полугођу.

Промјене у цијенама произвођача индустриских производа изгледају овако:

	пораст цијена у I полугођу (јун у односу на децембар 1953 г.)	пораст, одн. смањење цијена у II полугођу (новембар у односу на јун о г.)
средства рада	+ 8,5%	— 0,-
средства за репродукцију	+ 7 %	— 1,9%
средства за потрошњу	+ 6 %	+ 2,1%
Укупно инд. произв.	+ 8 %	0

Кад цијене на мало индустриских производа гледамо у цјелини, пораст је био равномјеран у оба полугођа ове године. До извјесног јачег пораста цијена на мало у I полугођу дошло је услијед знатног скока цијена оруђа за рад за пољопривреду и огрјева.

Према томе, може се видјети да је у укупном кретању цијена индустриских производа до пораста цијена дошло у првом полугођу, и то код цијена произвођача за 8% а код цијена на мало за 9%. Ниво цијена произвођача у другом полугођу није се промијенио, док цијене на мало индустриских производа (текстил, кожа итд.) настављају благ пораст, али

са тенденцијом његовог успоравања (у новембру пораст износи 0,5%, док је просјечан мјесечни пораст у овој години 1%).

Општи пораст цијена индустриских производа има своју полазну тачку у повећању цијена произвођача репродукционог материјала (подразумијевајући ту и грађевински материјал), и то у самом почетку ове године. Цијене на велико материјала за репродукцију већ су у јануару ове године порасле за 4%, у фебруару за 5%, у јуну за 7% (све у односу на децембар прошле године).

У порасту укупног индекса цијена на велико индустриских производа у току године, дошло је нарочито до изражаја повећање цијена производа нафте (за око 13%), црне металургије (за око 12%), дрвне индустрије (за око 11%), производа експлоатације шума (за око 42%), индустрије грађевинског материјала (за око 12%) и текстила (за око 9% код готових производа за широку потрошњу).

Код производа нафте, који имају прописане цијене, повећане су одмах на почетку године цијене плинског уља, петролеја и моторних уља, како ради ограничавања потрошње с обзиром на још увијек јаку зависност од увоза, тако и ради постојећих диспаритета цијена између појединих производа ове гране.

Код црне металургије, уствари, не ради се о порасту цијена финалних производа који иду на тржиште, него само о повишењу цијена железне руде које је такође извршено на почетку године. На цијене финалних производа ове гране који иду на тржиште (ваљани, вучени и ковани производи) ово није утицало, јер су оне плафониране на нивоу из децембра прошле године.

Велики пораст цијена дрвних производа у овој години дошао је као посљедица ограничења производње и велике тражње за овим производима на тржишту. Мада је нагао скок цијена дрвних производа, који имају веома широку употребу, изазивао приличне поремећаје на тржишту, треба истаћи да овај пораст цијена позитивно дјелује на штедњу дрвета и оријентише потрошњу на замјену дрвета другим производима (например, у грађевинарству, рударству и сл.).

Код цијена на мало до пораста је дошло већ у јануару захваљујући прије свега врло великом порасту цијена огрјеву (индекс у јануару 114 према 103 у децембру) и оруђима за рад (177 према 116). Цијене на мало текстилним производима јаче расту у другој половини ове године и у новембру су за 10%, а код памучних тканина и за 22% више од нивоа у новембру прошле године. Овај благ али константан пораст цијена текстилних производа у другом полугођу, претставља отступање од општег закључка о кретању цијена индустриских производа у другом полугођу ове године.

Промјене у цијенама на мало пољопривредних производа изгледају овако:

	Пораст односно смањење у I полугођу (јун у односу на децембар)	Пораст односно смањење у II полугођу (октобар у односу на јун)
житарице и произв. од житарица	+ 0	+ 40%
месо, свеже и суво	+ 19%	+ 1%
млијеко и млијечни производи	— 2%	+ 9%
сточна храна	+ 9%	+ 20%
Укупно пољ. произв.	+ 7%	+ 14%

Кад се узму сезонски утицаји на цијене пољопривредних производа, као мање више редовни, који се понављају сваке године и који су код нас врло јаки услиједслабе организације и опремљености тржишта пољопривредних производа, у динамици цијена пољопривредних производа у овој години запажају се у основи два основна кретања: кретање цијена стоке и сточних производа и кретање цијена производа ратарске производње, домаће прераде и др.

Док су откупне цијене ратарских производа у првом полугођу у основи стабилне и пораст цијена је и посљедица сезонских утицаја дотле су производи сточарства поскупили у првом полугођу за 19%. Према томе, на општи пораст откупних цијена пољопривредних производа, поред незнатног сезонског утицаја, дјеловао је у првом полугођу пораст цијена стоке и сточних производа.

У другом полугођу цијене сточних производа и даље расту, али много блаже. Услиједслабих приноса у другом полугођу, долази међутим, до општег пораста цијена и формирања високог нивоа цијена пољопривредних производа у односу на исти период прошле године. Дакле, за разлику од првог полугођа, у другом полугођу покренуте су цијене производа који су непосредно погођени слабим родом.

Према томе, из кретања цијена у овој години може се закључити:

Прво, цијене индустриских производа повећале су се у првом полугођу и то почев од цијена произвођача репродукционог материјала до потрошне робе;

друго, цијене индустриских производа на велико углавном су се стабилизовале у другом полугођу, док су цијене на мало робе за личну потрошњу задржале тенденцију блажег пораста и у другом полугођу; и

треће, пораст цијена пољопривредних производа у првом полугођу са изузетком сезонских варијација, изазван је и порастом цијена стоке и сточних производа, а у другом полугођу јак пораст цијена наступио је код производа који су погођени слабим родом у овој години.

Ова сумарна анализа кретања цијена даје елементе за утврђивање основних фактора који су утицали на њихов пораст. За то утврђивање необично је важна напред изнијета динамика промјене цијена и она указује: прво, да се утицаји на цијене не могу свести само на овај или онај фактор, да је проблем инфлаторних утицаја у овој години много сложенији; и, друго, пошто су цијене почеле да расту од почетка године, несумњиво је да су и фактори који су дјеловали инфлаторно, морали дјеловати од почетка године. Дакле, њихово је поријекло дубље него што се понекад мисли.

Привредна политика у 1954 години била је оријентисана на извјесно мењање основне расподјеле националног дохотка. Чињеница је, наиме, да је у свим ранијим годинама укупна расподјела националног дохотка била врло јако оптерећена високим расходима за Армију и високим обимом инвестиција усмјереним на савлађивање наше привредне заосталости.

У посљедњих неколико година бруто-инвестиције учествују са око 29% у укупном бруто-продукту. Истовремено, издаци за народну одбрану крећу се од 16,2% — 18,5% од бруто-производа. То значи да је близу половине нашег бруто-продукта одвајано за обезбјеђење независности и савлађивање привредне заосталости. За илустрацију величине тих напора, наводим податке о учешћу тих издатака у другим земљама у % од бруто подукта:

		Инвест.	Армија	Укупно
Француска	1952	**17**	**10,5**	27,5
Италија	1952	**21**	**4,6**	25,6
Норвешка	1952	**30**	**4,7**	34,7
Сад	1952	**17**	**13,8**	30,8
Британија	1952	**13**	**11,0**	23,0
Зап. Немачка	1952	20	—	20,0
Данска	1952	23	2,9	25,9
Југославија	1953	**29**	**18,5**	48,5

Али, у 1954 години могле су се само испољити тенденције таквих измјена; значајнији заокрет није још могао да се изврши због тога што смо морали задржати исти ниво средстава потребних за одбрану земље и чинити и даље напоре за окончање основних задатака у индустријализацији земље. Другим ријечима, и у 1954 години морали су се, иако ублажено, задржати исти односи у расподјели националног дохотка.

Таква расподјела националног дохотка могла је утолико јаче да утиче на кретање на тржишту, што наша привреда не располаже са довољним материјалним и девизним резервама са којима би се могло интервенисати у случајевима поремећаја у извршењу таквих програма производње, извоза, увоза итд.

Поред тога, врло јако ограничавање увоза, нарочито увоза финалних производа које произлази из наших тешкоћа у платном билансу, потхрањујући монополистичке тенденције домаћих произвођача, ствара услове за пораст цијена.

Ови објективни услови, који су карактеристични и за остале године нашег посљератног развитка морају се прије свега имати у виду када се анализира кретање цијена у 1954 години.

Уз то, на тој основи у 1954 години надовезали су се фактори који су тенденцију пораста цијена појачали.

Прво. У поставкама Друштвеног плана за 1954 годину нису у довољној мјери узете у обзир неке тенденције које су дошле до изражаја у привредним кретањима у 1953 години, нарочито у другом полугодишту. Насупрот израженој тенденцији смањења цијена индустриске робе личне потрошње која је значајним смањењем цијена текстила на крају године и повољним дејством родне године довела до тога да су цијене ових артикала у децембру биле ниже од годишњег просјека и то за 9% — кретања цијена репродукционог материјала, нарочито инвестиционог материјала, показивала су супротан смјер, који се продужио и у 1954 години. Разумије се, већ првих мјесеци ове године постало је јасно да се концепција Савезног друштвеног плана за 1954 годину о нивоу цијена неће моћи остварити. Међутим, Друштвени план за 1954 годину није пошао од такве оцјене о кретањима цијена а то је имало, разумије се, за посљедицу да је укупна расподјела средстава у плану извршена на нижем нивоу цијена, да су на тој основи израђени и остали инструменти привредног усмјеравања. Предузећа, народни одбори и народне републике, међутим, при оцјени својих прихода, полазили су од постојећег стања на тржишту и разумљиво је да је већ у почетку дошла до изражаја њихова оријентација на потрошњу на вишем нивоу него што се у плану предвидјело.

Нема смуње да је већ у првом кварталу наступила извјесна диспропорција између укупне куповне снаге и укупних робних фондова. Један елеменат у тој диспропорцији био је свакако општи пад индустриске производње, тешкоће у саобраћају у првим мјесецима усљед временских непогода као и тешкоће у снабдијевању сировинама из увоза. Други елеменат је повећана куповна снага. При томе куповна снага становништва није се повећала у тим мјесецима. Укупни новчани приходи становништва у првом кварталу били су нижи него прошле године. Очигледно је да смањена куповна снага становништва у првом кварталу ове године није покренула цијене нагоре. Дејство прошлогодишње повољне године у пољопривреди и још увијек приличне залихе готових производа, иако су се оне крајем прошле године смањиле, били су јака брана расту цијена на мало.

Ту повећану куповну снагу нису створили ни краткорочни кредити, јер су се они у овом периоду смањили а одобравање нових кредита све до увођења новог система одобравања кредита у априлу мјесецу, било је ограничавано. У првом кварталу ове године краткорочни кредити су смањени од 595,3 на 581,5 милијарди динара, а потраживање по жиро и текућим рачунима од 140,1 на 131,3 милијарде динара.

Међутим, повећана куповна снага на почетку године била је код буџета и фондова народних република, народних одбора и предузећа. Та куповна снага је потицала прије свега из великих средстава пренијетих из прошле године — већих него што је Савезни друштвени план за 1954 годину предвиђао. На основу прошлогодишњег система обрачуна стопа акумулације и фондова (Глава IV Закона о плану за 1953 годину), народне републике, народни одбори и предузећа пренијела су из прошле године неутрошених средстава за преко 60 милијарди динара. Иако та средства у цјелини нису била одмах обрачуната, она су већ у јануару претстављала знатну куповну снагу буџета и фондова. Под њиховим дејством одмах наставља се тенденција пораста цијена, а не до пада цијена како је Друштвени план за 1954 годину предвиђао. Друштвени план за 1954 годину, није у пуној мјери узео (нити је у потпуности могао узети у обзир) ова пренијета средства из прошле године.

Када се ова чињеница узме у обзир и постави у склоп цијеле ситуације недостатка знатнијих материјалних резерви и напете расподјеле дохотка, онда је то свакако, са гледишта кретања цијена, био неповољан моменат за старт у 1954 години.

Према томе, нужно је да се дејство пријеноса неутрошених средстава буџета и фондова из једне године у другу, нарочито када та средства потичу из ванредне добити постигнуте порастом цијена на тржишту, пријечи потпунијим сагледавањем њиховог обима и постављањем инструмената и друштвене расподјеле у наредној години узимајући у обзир и обим тих средстава. У Предлогу друштвеног плана за 1955 годину се о овој чињеници водило више рачуна.

Друго. Пошто је постојала куповна снага буџета и фондова способна да плати и веће цијене, онда се та куповна снага у нашем механизму расподјеле дохотка пренављала и то у проширеним размјерама. Са порастом цијена (а у односу на план, не само са порастом, него и са задржавањем постојећег нивоа цијена) расли су приходи и предузећа и федерације, и народних република и народних одбора. Карактеристика тих прихода је у томе што су они ликвидни, по своме карактеру спремни одмах за трошење.

На основу тих повећаних и стално растућих прихода расли су у почетку програми а доцније и стварно трошење буџетских средстава, нарочито за инвестиције.

Овај фактор, који је од једног момента даље дјеловао током цијеле године, најбоље се може илустровати подацима о приливу и трошењу из буџета и фондова у овој години, у упоређењу са прошлом годином.

Издаци за буџет и инвестиције (у милијардама динара) изгледају овако:

	10 мјесеци 1953 год.	10 мјесеци 1954 год.	индекс
Савезни издаци			
буџет	133,3	140,6	
нове инве ст.	114,9	119,2	
	248,2	**259,8**	**105**
Издаци НР, НО и предузећа			
буџет	60,8	79,9	131
нове инвест.	45,6	78,0	171,5
	106,4	**158,4**	**148,9**

Док су се приходи федерације за првих десет мјесеци ове године повећали за 22%, приходи народних република, народних одбора и предузећа повећали су се за 85%. Док су се издаци федерације за буџет и за инвестиције повећали за само 5%, дотле су се издаци народних република, народних одбора и предузећа повећали за 48,5%. Повећани расходи федерације у највећој мјери утрошени су за повећану стимулацију извоза. Очигледно је: пробијање биланса у приходима и издацима народних република, народних одбора и предузећа. У горњим подацима о трошењу буџета и фондова извршене су коректуре с обзиром на промјену система да би се добила упоредивост података.

Укупне бруто инвестиције су се за првих десет мјесеци ове године повећале у односу на исти период прошле године за 40 милијарди динара (260,9 према 220,9 милијарди динара), или за 18%. Према процјени, која је дата у Предлогу плана за 1955 годину, укупне бруто инвестиције у овој години без приватних инвестиција изнеће 377 милијарди динара, према 340 у прошлој години. Цијени се, дакле, да ће инвестиције у овој години бити за 11% веће од прошлогодишњих.

Овај пораст инвестиција у 1954 години, узет у цјелини, морао је дјеловати на пораст цијена, прије свега на пораст цијена грађевинског материјала, опреме, челика итд., а делимично — кроз повећану запосленост у грађевинарству и др. и на цијене потрошње робе.

Јасно је да је у склопу повећања инвестиција дјеловало и повећање инвестиција за основну инвестициону изградњу од 30 милијарди динара, које је спроведено измјеном

Друштвеног плана у мају ове године. То повећање, као што је познато, дошло је усљед тога, што су резултати конкурса показали да се настављање радова и завршавање основне инвестиционе изградње не може извршити сумом од 80 милијарди коју је Друштвени план у почетку поставио; у том случају темпо грађења такорећи у посљедњој фази изградње, морао се успорити, рокови завршавања одложити, код највећег броја објеката морало се приступити радикалнијем смањивању грађевинске оперативе; није било могућности плаћања опрема итд. Пошто се код тог повећања радило о завршавању основне инвестиционе изградње, а не о уношењу у програм нове изградње, пошто је уопште програм фиксиран и у трошковима извођења почео да се смањује, нужно је било, — управо у интересу савлађивања робних дефицита, — што пре завршити започети програм који је био у фази завршавања.

Међутим, табела, коју даје предлог плана у првом дијелу, објашњава гдје је основни извор пораста инвестиција у 1954 години. Бруто инвестиције за првих десет мјесеци ове године повећане су у односу на исти период прошле године за 18%, а нове инвестиције за 22,4%. При томе су инвестиције из општег инвестиционог фонда заједно са савезним буџетским инвестицијама порасле за 4,3 милијарде динара или за 4%. Када се узму у обзир извјесне коректуре у начину обрачуна онда се савезне инвестиције вредносно изражене, у овој години не само нису повећале него су се смањиле у односу на прошлу годину. Међутим, инвестиције народних република, народних одбора и предузећа повећале су се за 32,9 милијарде динара или за 71,5 у односу на прошлу годину.

Према томе, дејство повећаних инвестиција на кретање цијена долази у првом реду усљед повећања инвестиција народних република, народних одбора и предузећа. Средства за основну инвестиционну изградњу из Општег инвестиционог фонда и после повећања од 30 милијарди динара, смањена су за 20,9 милијарди или за 18,5%. То смањење је разумљивио с обзиром да се објекти завршавају; оно је и било предвиђено Савезним друштвеним планом. Али, на почетку године рачунало се да инвестиције народних република, народних одбора и предузећа не треба да пређу суму од 50 милјарди динара. Овај ће износ, међутим, бити знатно премашен. Према прегледу инвестиционе изградње Народне банке ФНРЈ за десет мјесеци, прилив инвестиционих средстава народних република, народних одбора и предузећа, укључујући ту и буџетска средства намењена за инвестиције, износи 105,9 милијарди динара, тј. та су средства више од 2 пута већа од суме са којом је рачунао Друштвени план. И да би утицај овог премашења на кретање цијена, већ у почетку, антиципативно, дошао до изражаја, напоменимо да су сами планови народних република, народних одбора и предузећа знатно премашивала суму коју је процјењивао Друштвени план. Даље, док издаци за инвестиције из општег инвестиционог фонда и савезних буџетских инвестиција заостају за динамиком Друштвеног плана, и сигурно је да укупно предвиђене суме неће бити утрошене, дотле издаци из осталих фондова и буџета укупно процијењену суму за цијелу годину за првих десет мјесеци премашују за 27,5 милијарди или за 55%.

Према томе, код овог другог фактора ради се о недостатку инструмената у нашем овогодишњем механизму расподјеле средстава да се држи укупни обим инвестиција, да се — другим ријечима — спријечи стално повећавање куповне снаге које долази са порастом цијена и који овај пораст стално даље потстиче.

Треће. Несумњиво врло јаки инфлаторни утицаји у овој години долазили су из укупних услова нашег спољнотрговинског пословања. Ми смо у овој години у врло великој мјери појачали стимулацију извоза, и то је у основи било позитивно. Али, појачана стимулација извоза и повећан извоз у односу на раније године морали су дјеловати инфлаторно. Стимулација извоза ишла је у извјесној мјери стихиски формирањем високих курсева на обрачунском мјесту. Захваљујући нашем девизном режиму у овој години, елементима либерализације у њему који нису имали материјалну основу, с обзиром на стање нашег платног биланса и недостатка знатних девизних и робних резерви, извозници су имали велике зараде на извозу. Има текстилних предузећа која су 90% свога новчаног дохотка остварила на извозу, а само 10% продајом робе на домаћем тржишту. Као што је то и раније истицано, лаке зараде до којих су извозници долазили примјеном коефицијената на високе курсеве обрачунског мјеста, омогућавале су извозницима да плаћају веће цијене у земљи. Можемо директно да констатујемо да је оно основно кретање цијена нагоре код стоке и сточних производа које је у првом полугођу готово искључиво и покренуло општи индекс пољопривредних производа, дошло због високог извоза сточних производа и велике динарске стимулације тога извоза кроз механизам нашег девизног режима. Ми можемо такође да констатујемо директан утицај извоза текстилних производа на тенденцију пораста цијена и то нарочито код памучних тканина гдје су се цијене највише повећале у односу на децембар; извоз памучних тканина био је највећи.

Али код овог трећег фактора поремећаја на тржишту не ради се само о стимулацији извоза. Ако смо у овој години повећали извоз

и смањили увоз, ако смо — другим ријечима — смањили дефицит платног биланса сопственим средствима, а не финансирањем споља, онда је то морало дјеловати инфлаторно. На унутрашњем тржишту, повећаним извозом и смањеним увозом, смањени су робни фондови и новчани еквиваленат је за те робне фондове издат, дохоци су се формирали, куповна снага се повећала. За протеклих девет мјесеци извоз је у односу на исти период 1953 године, повећан за 12 милијарди динара, рачунато по званичном курсу а по унутрашњим цијенама за 31 милијарду динара. На тај начин смањени су робни фондови и нарочито фондови робе за личну потрошњу за 31 милијарду динара. На другој страни, рачунато у истом периоду, смањен је укупан увоз робе из иностранства и према процјени и поред повећања увоза хране у посљедњим мјесецима, укупно биће мањи него у прошлој години.

Код овог фактора, према томе, ради се како о нашим настојањима за изравнање платног биланса тако и о недостацима у девизном режиму, који је извозницима омогућавао врло велике и лаке зараде и отежавао снабдијевање произвођача помоћним материјалом због високог нивоа девизних курсева. Основне промјене у девизном режиму, које су извршене у децембру ове године, усмјерене су на отклањање дејства високог нивоа курсева и њихове нестабилности на унутрашњем тржишту.

Четврто. На кретање цијена дјеловали су у овој години и повећани новчани приходи становништва, почев, нарочито од другог квартала ове године. За првих десет мјесеци ове године, укупна новчана примања у односу на исти период прошле године повећала су се за 48 милијарди динара, или за 12,3%. При томе се повећао фонд плата радника и службеника и примања из социјалног осигурања (пензије, инвалиднине итд.) за 30 милијарди или за 11,6%; затим, новчана примања пољопривредних произвођача путем откупа и продаје, повећала су се за 19 милијарди динара или за 26,4%, док су сва остала примања становништва смањена за 1 милијарду динара или за 1,6%. За стандард живота радника и службеника у привреди нарочито је неповољно то што пораст фонда плата углавном резултира из пораста броја запослених, а не из повећања просјечних плата.

Повећаној куповној снази становништва нису у истој сразмјери стајали повећани фондови робе за личну потрошњу. Таквим повећањем куповне снаге становништва, и упркос повећане индустриске производње и извјесног апсорбовања залиха готових производа, морало је нужно доћи до пораста цијена свугдје ондје гдје је тражња била велика.

Ово је нарочито карактеристично за пораст цијена текстилних производа. Крајем прошле године извршено је значајно снижење цијена ових производа, али наши робни фондови у овој години, уз знатан пораст новчаних прихода становништва, нису били довољни да се овај ниво цијена одржи. Доста јак извоз у првом полугођу и његова стимулација имали су такође извјесног утицаја на пораст цијена текстила. И поред пораста цијена текстилних производа потрошња текстила у овој години се повећала за око 20% у односу на прошлу годину, што је веома позитивно за наш стандард живота и за структуру потрошње.

Повећана куповна снага становништва нарочито је у другом полугођу могла да дјелује на пораст цијена пољопривредних производа, с обзиром да су осјетно смањени тржишни вишкови пољопривредних производа усљед подбацивања приноса.

Несклад између куповне снаге становништва и материјалних фондова робе у овој години, у извјесној мјери је и посљедица дјеловања постојећег платног система, који није стимулирао привредне организације на повећање продуктивности рада. Платни систем који се предлаже за идућу годину, самим тим што повољније дјелује на повећање продуктивности рада, свакако ће пружати веће обезбјеђење против појаве несклада између куповних и робних фондова.

Пето. У другом полугођу ове године на наше је тржиште пресудно дјеловало подбацивање приноса у пољопривреди, које је било врло велико нарочито код пшенице. Да би се обезбиједила исхрана становништва и да не би дошло до знатних поремећаја на тржишту, морало се приступити великом увозу пшенице — највећем после рата. Тај велики увоз пшенице у економској 1954/55 години великим дијелом биће покривен посебном помоћи коју су нам пружиле САД. Увоз пшенице надокнађује односно паралише дејство веома слабог приноса на цијене, али не у потпуности. Поред подбацивања рода пшенице, ражи и кукуруза и у низу других култура имали смо слабије приносе од нормалних. Мањкови тих производа неће се надокнадити увозом и због тога — узето у цјелини, тј. и пшеницу и остале производе — на тржишту ће бити мање пољопривредних производа.

Смањена количина и повећана куповна снага становништва морају изазвати пораст цијена. До тог пораста је и дошло у другом полугођу ове године и сигурно је да ће постојати тенденција таквог пораста и у првом полугођу идуће године.

Шесто. Врло велика експанзија кредита за обртна средства такође је утицала на пораст цијена. За десет мјесеци ове године, одобрени каткорочни кредити повећали су се од 595,3 милијарди динара, колико су износили 31 децембра прошле године, на 731,8 милијарди, колико износе 31 октобра ове године. Повећање износи 136,5 милијарди динара или

22,9%. Већ сам проценат пораста указује да повећање краткорочних кредита само у мањој мјери има свој узрок у реалном повећању производње и промета. Низ других фактора могли су доћи до изражаја захваљујући недовољној ефикасности система одобравања кредита путем конкурса.

Такво повећање краткорочних кредита нарочито је могло непосредно да дјелује на пораст цијена при откупу пољопривредних производа. Повећани кредити су повећавали платежно способну тражњу, повећавали конкуренцију између откупних предузећа према произвођачима и тиме утицали на пораст откупних цијена. Тржиште крајње потрошње ових производа услијед своје нееластичности, морало је и могло је промјеном у структури потрошње да плати ове повећане цијене. Због овог непосреднијег дејства кредита за откуп, морали смо средином године мијењати режим њиховог одобравања. Сада је одобравање ових кредита условљено обавезом откупних предузећа да се придржавају споразума у погледу откупних цијена.

Пораст краткорочних кредита је, даље, могао непосредно да дјелује на пораст цијена утолико, уколико је у краткорочним кредитима садржано давање средстава за нова улагања, за инвестиције предузећа. То улагање може бити:

и л и, стварањем почетних залиха материјала (сировина, горива и др.) код оних предузећа која почињу производњу. Предузећа у тим случајевима путем краткорочних кредита врше инвестициона улагања у обртна средства, која ће као и основна средства, у одређеној количини бити повучена са тржишта и вечито остати везана за предузећа. То је, уствари, инвестиционо улагање и као такво морало би да иде из националног дохотка, тј. из друштвених фондова који служе за финансирање инвестиција а не из новчане емисије. У овој години таква улагања су знатна, с обзиром да већи број објеката основне инвестиционе изградње почиње производњу. Готово слично дејство има и повећање кредита које је наступило усљед реорганизације трговинске мреже, усљед отварања нових трговинских предузећа и радњи на велико и на мало;

и л и, инвестиционо улагање кроз кредите за обртна средства може доћи и долази усљед противзаконитог коришћења ових кредита од стране предузећа за финансирање инвестиционих радова. Познато је да су у ранијим годинама инвестиције повећане и на овај начин и тиме повећан притисак новчаних средстава на тржиште материјала за инвестициону изградњу. Сума овако утрошених обртних средстава пела се на преко 10 милијарди динара. Ове године је такође било таквог трошења обртних средстава за инвестиције. Према непотпуним подацима из јула мјесеца утрошено је за инвестиције из обртних средстава преко 4 милијарде динара. Контрола коришћења обртних средстава није још довољно ефикасна.

Трећа могућност улагања кроз каткорочне кредите у повећање залиха робе, у циљу шпекулације, није у овој години у јачој мјери дошло до изражаја с обзиром да је у овој години промет убрзан и да су смањене залихе робе.

Много више од тог непосредног дејства, велика експанзија краткорочних кредита у овој години имала је негативан утицај на кретање цијена тиме што је лако, несметано повећање кредита за обртна средства убрзавало дјеловање других фактора, што је омогућавало да се дејство повећане куповне снаге буџета, фондова и куповне снаге становништва из извоза — дакле, крајњих потрошача осјети на цијене и пре него што је та куповна снага створена. Другим ријечима, пресудно је било у систему краткорочних кредита то, што је кредит пасивно спроводио и поспешивао све тенденције пораста цијена на тржишту, умјесто да буде, бар у извјесној мјери, активна снага за регулисање куповне снаге на тржишту.

То су, по моме мишљењу, основни узроци који су изазвали тенденцију пораста цијена у овој години. При још увијек пренапрегнутој расподјели националног дохотка, при постојању оштрог дефицита у платном билансу, који настојимо да отклонимо сопственим средствима, у условима неродне године, са недостацима који су постојали у овој години у контролисању пораста куповне снаге и недостацима у механизму расподјеле добити, при недостацима у кредитном и девизном режиму, није се могла остварити, као што се види, претпоставка Савезног друштвеног плана за 1954 годину о снижењу цијена.

Извјестан пораст цијена прати и делимично потстиче пораст производње. Међутим, овакав пораст цијена у нашим условима не утиче погодно на залагање радних колектива за повећање продуктивности рада. Лаке зараде на тржишту уносе дух меркантилизма, усмјеравају предузећа да свој успјех нађу на тржишту, а не у унапређењу производње. Ово поготово важи када је пораст цијена знатан и неконтролисан, што је ове године био случај за многе производе.

Неповољно дејство јако изражене тенденције пораста цијена у овој години дошло је нарочито до изражаја у нарушавању пропорција расподјеле друштвеног продукта и националног дохотка. У том погледу, пораст цијена је дјеловао у овој години у три правца:

Прво, на расподјелу средстава између федерације с једне стране, и народних repu-

блика, народних одбора и предузећа с друге стране.

Друго, на расподјелу у реалним приходима између појединих република и подручја, и

Треће, на основну расподјелу на фонд личне потрошње и фонд буџетске и инвестиционе потрошње.

Ова дејства пораста цијена на расподјелу националног дохотка су, мислим, довољно јасна. Она су истакнута и у првом дијелу Предлога друштвеног плана.

У погледу промјена у расподјели између федерације, с једне стране, и народних република, народних одбора и предузећа, с друге стране, треба истаћи да су повећани приходи тенденције из повећаних цијена морали знатним дијелом бити употребљени на повећану стимулацију извоза док су повећани приходи народних република, народних одбора и предузећа употребљавани за повећање њихових буџета и инвестиција.

Појава ванредне тржишне добити на бази пораста цијена повећава приходе и потрошњу развијених подручја и република на рачун смањења прихода заосталих подручја и република. За илустрацију овога могу да послуже подаци о кретању инвестиционих издатака у појединим републикама. Ти подаци говоре да, релативно узето у односу на план, заостају слабије развијене републике.

Несумњиво да најозбиљније дејство пораста цијена на расподјелу дохотка лежи у неповољном мијењању односа између личне потрошње и буџетске и инвестиционе потрошње. С обзиром да су у нашем систему постојали инструменти за контролисање пораста плата, тенденција пораста цијена је значила тенденцију смањивања реалне плате запослених радника и службеника. Према подацима „Индекса“ Статистичког завода бр. 12, општи индекс трошкова живота радничке породице, иако је у просјеку ове године нижи од просјечног индекса у прошлој години, растао је константно у овој години тако да је у новембру ове године порастао за 17% од индекса у истом мјесецу прошле године. Како се просјечна плата радника и службеника у привреди није повећала, ово указује на тенденције снижавања стандарда живота код запослених радника и службеника, прималаца социјалних давања и пензија нарочито у великим градовима. Чињеница је, коју овде треба изнијети, да је повољан индекс трошкова живота на крају прошле године (у новембру и децембру), поред добрих приноса у пошлој години једним дијелом и посљедица знатног снижења цијена текстилним производима што, у односу на куповну снагу становништва која се формирала на основу веће запослености, није имало потребно покриће у фондовима робе и у могућностима производње.

У даљем излагању, полазећи од онога што сам раније рекао, осврнуо бих се на неке основне проблеме наше економске политике, на платни биланс, на стандард живота, на пољопривреду.

Основну карактеристику платног биланса претставља његов дугогодишњи дефицит. Висина дефицита варирала је од године у годину, али је у периоду 1946/1953 износила просечно годишње око 125 милиона долара.

Појава дефицита у билансу плаћања резултат је више узрока који карактеришу специфичан развитак наше економике у послератном периоду.

Као главни узроци дефицита биланса плаћања могу се сматрати слиједећи моменти:

Прво. Убрзани привредни развитак у циљу мијењања заостале материјалне структуре наших производних снага, мора привремено, у процесу интензивне индустријализације земље, као што је то био случај и у историји развитка осталих, данас индустриски најразвијених земаља, битније да мијења односе извоза и увоза. Изградња индустрије, а посебно тешке индустрије, захтијевала је знатно проширење увоза и промјену његове структуре у правцу већег увоза капиталних добара. У периоду 1949/1954 године, увоз опреме за нове капацитете за замјену и одржавање износи у процентима од укупног увоза:

1949	17,5%	1953	24,4%
1950	22,1%	1953	27,5%
1951	14,8%	1954	20,3%

Друго. Изградња нове индустрије праћена је релативно заостајањем пољопривреде, снажним порастом укупног посебног градског становништва, и у вези с тим — повећаном потрошњом пољопривредних производа. То је довело до осјетнијег опадања извоза пољопривредних производа, што у овом периоду није могло да буде компензирано у одговарајућој мјери већим извозом индустриских производа; нова индустрија налазила се још у стадијуму изградње. Смањење извоза производа пољопривреде, а због тога и укупног извоза, наметнула је потребу дефицитног финансирања једног дијела повећаног увоза и појаву нашег задужења у иностранству:

Индекс кретања предратног и послератног извоза (просјек 1935/1939 = 100) изгледа овако:

	Просјек 1950/54	1954
Укупан извоз	**70,2**	**85,82**
Индустриски извоз	**83,33**	**95,71**
Пољопривредни извоз	**52,51**	**71,54**

Треће. Интереси народне одбране, због специфичног међународног положаја у коме се налазила наша земља, захтијевали су релативно много веће издатке него што их је

имала и једна друга земља у том погледу. Повећана потрошња народне одбране која апсорбује, као што је познато, добар дио националног дохотка, вршила је и врши, врло осјетан утицај на нашу спољну трговину и биланс плаћања, ограничавајући у знатној мјери наш извозни потенцијал. Увоз за потребу народне одбране, посредан и непосредан, ангажује око 30% средстава створених извозом.

Четврто. На биланс плаћања нарочито се неповољно манифестовала учесталост сушних година. Оне су, на једној страни, осјетно смањивале наш и онако мали извоз пољопривредних производа, а на другој страни изазвали потребу ванредног увоза прехранбених производа. Непосредан губитак у билансу плаћања износио је, у сушним годинама, од 100—170 милиона долара годишње, док су посредни губици били исто тако велики — и са трајним посљедицама.

Пето. Блокада источних земаља, поред појачања напора за обезбјеђење националне независности, изазвала је коренитију преоријентацију наше спољне трговине и потребу накнадног обезбјеђивања опреме за нове фабрике која је била раније наручена у тим земљама, што је утицало на обим нашег задужења у иностранству.

Шесто. Поред напријед наведених момената, на појаву дефицита утицало је неповољно кретање цијена у нашој размјени са иностранством. Оно се огледало у бржем паду цијена наших извозних производа или јачем скоку цијена производа које увозимо. Таква кретања су нарочито у појединим годинама врло осјетно погађала наш биланс плаћања. Од 1952 године на 1953 годину наше извозне цијене претрпјеле су пад од преко 20%, док су увозне цијене опале само за око 16%. Овакав развој свјетских цијена смањивао је наше девизне приходе остварене извозом, повећавајући на тај начин дефицит у билансу плаћања.

Посматрајући биланс плаћања у 1954 години, затим у 1955 и двема наредним годинама, може се рећи да у тим годинама дефицит треба углавном приписати: увозу прехранбених производа на које ћемо још извјесно вријеме бити упућени и високом износу отплата обавеза које у тим годинама доспијевају.

Дефицит биланса плаћања прати, природно, сваку заосталу земљу која је свјесно пошла путем убрзаног привредног развитка. Према томе, он се појавио као функција и уједно услов таквог развитка. Истина, у томе развитку искрсле су и специфичне непредвиђене тешкоће (економска блокада, врло деликатан међународни положај наше земље, суше и др.), које су тај дефицит учинили тежим него што би он био при друкчијим околностима. Али, процес снажног јачања наших производних снага значио је уједно и стварање услова за постепено савлађивање дефицита. У нашем досадашњем развитку добрим је дијелом већ створена материјална база за повећање извоза и смањење увоза и постепено смањивање дефицита.

Врло значајан пораст извоза у овој години (повећање од 24% у односу на претходну годину) претставља сам по себи охрабрујућу чињеницу. Наредну годину у већој мјери карактерише удио нових капацитета, чији ће укупан ефекат на платни биланс изнијети око 27,000.000 долара у односу на 1954 г. У наредним годинама, њихов допринос платном билансу биће далеко већи; према једном непотпуном прорачуну оцјењује се да ће тај допринос бити око 50—60 милиона долара.

Волумен наше размјене са инстранством у великој мјери је упливисан осцилацијама пољопривредне производње. Пошто су те осцилације, нарочито у сушним годинама, знатне, то се оне готово подједнаком тежином испољавају како на страни извоза, тако и на страни увоза. За волумен те размјене карактеристично је то, што је извоз пољопривредних производа — са изузетком неких производа сточарства — још увијек испод предратног нивоа. У исто вријеме, извоз индустриских производа показује стални пораст. У посљедње двије године овај извоз је порастао за око 32%. Међутим, укупан обим извоза још увијек је испод предратног.

Карактеристични су и правци кретања наше спољне трговине:

ПРЕГЛЕД ИЗВОЗА ПО ЗЕМЉАМА НАПЛАТЕ
у 1952, 1953 и 1954 години (за 11 мјесеци)
Вредност франко граница ФНРЈ
(у милионима динара)

ЗЕМЉА ПЛАЋАЊА	1952		1953		1954	
	Вредност	Структура	Вредност	Структура	Вредност	Структура
Аустрија	8.038	11	3.224	5,8	5.367	8,4
Белгија (и Луксенб.)	1.289	1,9	646	1,2	959	1,5
Вел. Британија	11.037	14,9	6.504	11,7	6.494	10,2
Италија (са Трстом)	10.945	14,8	8.933	16	9.227	14,5
Запад. Немачка	16.745	22,6	9.395	16,8	12.669	19,9
Француска	3.796	5	2.207	4,0	2.474	3,9
Холандија	1.604	2,2	1.608	2,9	2.009	3,1
Швајцарска	2.727	3,8	2.395	4,3	2.814	4,5
Ист. европске земље	—	—	—	—	1.066	1,6
Остале европске земље	1.137	1,5	949	1,7	1.192	1,8
Турска	869	1,2	6.773	12,1	6.915	10,9
Грчка	861	1,2	1.738	3,1	1.337	2,1
Земљ. Блиск., Сред. и Далеког Истока	3.095	4,0	2.946	5,2	2.735	4,3
САД	10.415	14,2	7.597	13,6	5.998	9,4
Зем. Лат. Амер. и Канада	1.320	1,7	874	1,6	2.151	3,4
Остале непоменуте земље	80	0,1	6	0	264	0,4
УКУПНО:	73.958	100	55.794	100	63.671	100

ПРЕГЛЕД УВОЗА ПО ЗЕМЉАМА ПЛАЋАЊА

у 1952, 1953 и 1954 години (за 11 мјесеци)

Вредност франко граница ФНРЈ (у милионима динара)

ЗЕМЉА ПЛАЋАЊА	1952		1953		1954 (11 мес.)	
	Вредност	Структура	Вредност	Структура	Вредност	Структура
Аустрија	7.552	6,7	6.139	5,2	5.697	6,4
Белгија	6.472	5,8	3.656	3,1	2.043	2,3
Вел. Британија	16.918	15,1	10.093	8,5	8.936	10,1
Италија (с Трстом)	9.732	8,7	8.976	7,6	6.385	7,2
Зап. Немачка	22.957	20,5	20.042	16,9	14.375	16,2
Француска	8.643	7,7	8.877	7,5	5.414	6,1
Холандија	2.384	2,1	4.035	3,4	3.482	2,8
Швајцарска	3.329	3,0	2.321	2,0	2.243	2,5
Ист. европске земље	—	—	—	—	417	0,5
Остале европске земље	1.483	1,9	2.520	2,1	1.786	2,1
Турска	4.499	4,0	3.756	3,2	5.193	5,9
Грчка	166	0,2	673	0,6	611	0,7
Земљ. Блиск., Сред. и Далеког Истока	884	0,7	1.022	0,8	1.305	1,4
САД	26.509	23,07	45.221	38,1	28.789	32,5
Зем. Лат. Америке и Канада	365	0,3	1.038	0,8	2.155	2,4
Остале земље	32	0,1	222	0,2	708	0,9
УКУПНО:	111.925	100	118.591	100	88.545	100

Поред наших традиционалних тржишта, економске везе и размјена се све више проширују на нова подручја. Са обновом трговинских веза са источним земљама, те тенденције ће још више доћи до изражаја. Проширење трговинских веза је резултат наше опште политике проширења економских и политичких веза и сарадње са што ширим кругом земаља као и промјена у структури извоза које су настале неколико задњих година (усљед којих се круг и обим извозних артикала проширио тако да су створене могућности пласмана на нова тржишта).

Чињеница је да Југославија није више само извозник дрвета, кукуруза и обојених метала него и великог броја индустриских артикала разних грана производње. То проширује наше извозне могућности, али изазива и потребу економских веза са што више земаља.

Подаци указују на врло осјетан пораст извоза у овој години. Укупна вриједност извоза, изражена у истим цијенама, већа је у овој години за 18% него у 1952 години, а за 24% него 1953 године. При томе, повећање је забележено не само код извоза индустриских већ и код извоза пољопривредних производа. Према томе, напори који су у 1954 години учињени за повећање извоза нису били мали. У 1955 години, наставиће се линија повећања извоза у складу са реалним порастом производње и националног дохотка. При томе ће се у потпуности водити рачуна о потребама унутрашњег тржишта, а нарочито о потреби побољшања стандарда живота становништва. У 1955 години предвиђа се повећање извоза за 8% према овој години. Сљедеће године може се очекивати и повољнији однос између увоза и извоза.

Постоје реални изгледи да повећани обим извоза буде апсорбован у наредним годинама, захваљујући чињеници да се квалитет југословенских производа константно побољшава као и чињеници да су за југословенске производе отворена многа нова тржишта.

У политици увоза и поред извјесног повећања увоза за репродукцију с обзиром на повећање производње у 1955 и извјесног повећања робе за широку потрошњу, морамо продужити политику ограничавања увоза у цјелини а посебно увоза опреме и извјесних небитних артикала потрошње све док је оваква ситуација са платним билансом.

У проблематици платног биланса врло значајно мјесто заузима наш спољни дуг, који износи око 400 милиона долара. Он је, као што је познато, настао услијед економске блокаде, повећања увоза опреме за нове индустриске капацитете у изградњи, као и због већих издатака за народну одбрану и тешких послиједица суше, чије се дејство на текућу производњу и потрошњу морало ублажавати средствима из иностранства. Дакле, задужење је настало у изузетним околностима у којима се нашла наша земља у вријеме економске блокаде од стране источно-европских земаља.

Као што је у више махова истицано, наше иностранo задужење по свом обиму не прелази наше економске могућности. Тежиште проблема не налази се толико у висини тих обавеза, колико у њиховој неповољној структури. Од укупног износа наших задужења, на дугорочне обавезе отпада 39%, на средњорочне 43%, а на краткорочне 18%. Према томе, средњорочне и краткорочне обавезе износе више од половине нашег укупног дуга што чини још неповољнијом структуру самих отплата. Преко 50% отплата у 1955 години отпада на краткорочне кредите и камате. Ако се томе додају и средњорочне обавезе, онда тај процент износи близу 90% од укупних отплата.

Због њиховог претежног средњорочног и краткорочног карактера, отплате су концентрисане на врло кратак временски период и зато претстављају тешко оптерећење за платни биланс и текуће привређивање; њихов износ апсорбује, у једној години, око 1/4 средстава остварених извозом. Поред тога, добар дио тих обавеза скопчан је са високим каматама, јер су зајмодавци често користили тешке околности у којима је наша земља била, и које су је принудиле да прибегне иностраним кредитима. Износ само камата се креће око 76,6 милиона долара, што претставља око 20% укупне суме нашег иностраног дуга.

Нарочито неповољан ефекат на нашу привреду имају краткорочни робни кредити. Истина, они су нам омогућавали да привремено пребродимо тешкоће које су настале услијед суше и других непредвиђених околности. Међутим, њихово неповољно дејство

је у томе што смо принуђени да робу, купљену на кредит, плаћамо редовно по много вишим цијенама од уобичајених. Тиме се знатно повећавају наши девизни издаци за извоз, а с друге стране — скупљи увоз утиче и на повећање трошкова производње. Тако се умањује наша конкурентска способност на светском тржишту, проузрокујући земљи знатну штету.

Стање нашег биланса плаћања и потребе привредног развитка земље захтијевају да се за проблем наших средњорочних и краткорочних обавеза нађе што прије једно дугорочније рјешење, којим би се ове обавезе, временски, равномјерније распоредиле. У овој години у првом полугођу отплате су премашивале трећину нашег извоза а у наредној години требало би да износе око 1/4 извоза што претставља такав напор који се не може захтијевати од једне земље. Уколико би се нашло задовољавајуће рјешење за наше средњорочне и краткорочне дугове онда би нам било омогућено да без озбиљнијих поремећаја вршимо отплату својих обавеза. Одлагање неких средњорочних обавеза, извршење у овој години, претставља само почетну етапу на путу једног потпунијег рјешења. Такво потпуније рјешење би било претварање средњорочних обавеза у дугорочне. У том циљу неопходна је конференција повјерилаца, јер нико нема права да захтијева овакве напоре од Југославије у плаћању обавеза насталих у изузетним и за њу тешким околностима, а при постојању најбоље воље са наше стране да се нађе једно разумно рјешење које ће обезбиједити наше повериоце и омогућити Југославији да се даље развија и да унапређује своју размјену са земљама повериоцима. Ми не тражимо мораторијум нити нешто што ће материјално оштетити повериоце, него претварање дугова у дугорочне уз плаћање камате за тај продужени период. (Аплауз).

То је по нашем дубоком убјеђењу и интерес Југославије и повериочких земаља. (Аплауз).

У периоду од 1950/51 до 1953/54 године закључно, укупно реализована економска помоћ коју су нашој земљи пружиле САД, Енглеска и Француска износила је 428,6 милиона долара. Нема сумње, то је била врло значајна помоћ нашој земљи, јер је она допринијела да се преко половине нашег платног дефицита у тим годинама покрије. Значај помоћи се огледа и у томе, што је она претежним дијелом била у конвертибилним валутама, чиме нам је био омогућен увоз прехранбених производа и сировина из подручја чврстих валута на која смо за овај увоз били упућени.

Међутим, наша земља је у овом периоду била принуђена на ванредно велики увоз прехранбених производа због специфичних тешкоћа које су настале као посљедица сушних година. Тај је увоз у овом периоду износио око 340 милиона долара, те је практично апсорбовао преко 3/4 средстава добијених економском помоћи.

Кретање економске помоћи и увоза хране у периоду од 1950/1951 до 1953/1954 (у милионима долара) изгледало је овако:

	1950/51	1951/52	1952/53	1953/54
Увоз прехранбених произв.	88,5	51,0	125,6	64,4
Укупно економ. помоћ — реализација	83,8	129,2	129,0	86,6
	— 4,7	+ 68,2	+3,4	+22,2

Као што се види, економска помоћ својим претежним дијелом морала је бити употребљена за савлађивање посљедица суше. У протеклим годинама она је врло много допринијела успјешном рјешавању проблема исхране становништва Југославије, али је за то само мањим дијелом могла бити употребљена за привредно јачање земље, односно за консолидацију наших приведних прилика и платног биланса посебно. Због тога су средства за бржи привредни развитак земље морала претежним дјелом бити мобилисана из унутрашњих извора а мањим дијелом, и путем иностраних зајмова и кредита.

У цјелини посматрано, економска помоћ САД, Велике Британије и Француске је допринијела спровођењу наше политике очувања независности и пребројавања тешкоћа насталих усљед блокаде.

Послије вишегодишњег прекида, током другог полугођа ове године, обновљена је трговинска размјена са СССР-ом, Чехословачком, Мађарском, Бугарском и Источном Немачком на њихову иницијативу а на бази компензационих аранжмана закључених између одговарајућих комора, односно предузећа. Волумен размјене предвиђен овим аранжманима износи око 19 милиона долара у оба правца.

Непосредно претстоје или су већ започети преговори са источно-европским земљама у циљу склапања трговинских и платних споразума на основу којих се може очекивати и већи волумен размјене у 1955 години. Нормализовање трговинских веза са ових земљама, претстављаће елеменат даљег проширења наше размјене са иностранством а тиме и важан елеменат нормализације наших односа са СССР-ом и другим источно-европским земљама.

Проширењем наше размјене са источним земљама, наша размјена са западним земљама треба не само да се одржи него да се и даље унапређује. Размјену са источним земљама ми схватамо као проширење наше укупне размјене. Очување и унапређење наше

размјене и сарадње са западним земљама претставља наш битни интерес, и то из више разлога:

Прво. Промијењена је структура наше размјене. Како је већ истакнуто, наша земља није више, прије свега, извозник сировина, и она има потребу за новим тржиштима. Све успостављене везе у ових неколико година тражиле су напоре и улагања и наш је највећи интерес да та тржишта не буду занемарена, већ да економском сарадњом још више проширимо размјену;

Друго. Наша предузећа су успоставила веома активну комерцијалну и техничку сарадњу са фирмама и у осталим дијеловима свијета, што помаже пословању наших предузећа и бржем овладавању напредном техником.

Високи одбранбени напори Југославије и напори за што скорије уравнотежење платног биланса, утицали су на владе пријатељских земаља САД, Енглеске и Француске да наставе и у овој години са пружањем економске помоћи нашој земљи. Сматрам да треба посебно истаћи да је влада САД, на основу закона о помоћи иностранству за 1954 годину, предвидела помоћ нашој земљи од преко 40 милиона долара.

Делегација Савезног извршног вијећа посјетила је Вашингтон на позив владе Сједињених Америчких Држава и у времену од 12 до 23 новембра о. г. продискутовала са претставницима владе Сједињених Држава Америке разна питања која су од виталног значаја по економику наше земље и од интереса за даљу економску сарадњу између двеју земаља.

Једно од важних питања вашингтонских разговора била је ситуација у нашем платном билансу, која је ове економске године нарочито отежана потребом увоза великих количина прехранбених артикала, посебно увозом најмање 1,3 милиона тона пшенице и барем 25000 тона масти. Поред разматања помоћи у пшеници на дневном реду је било и питање наших посљератних задужења у иностранству. Истакнуто је да је здраво рјешење да се средњорочне и краткорочне обавезе конвертују у дугорочне на тај начин што би се средњорочни дугови на бази конференције и договора са вјеровницима претворили у дугорочне а за краткорочне омогућио дугорочни зајам у САД.

Ка посебан проблем изнета је потреба стварања робних и девизних резерви у циљу обезбјеђења нормалног функционисања наше привреде и стабилизације тржишта.

Као што је то заједничким коминикеом о разговорима у Америци констатовано, разговори са претставницима владе Сједињених Америчких Држава довели су до бољег разумијевања заједничких проблема и ја се надам да ће економска сарадња наше земље са Сједињеним Америчким Државама и даље да се развија у што пунијем обиму. Непосредни резултат ове посјете јесте да је влада Сједињених Држава пружила нашој влади помоћ од 850.000 тона пшенице за олакшање прехранбене ситуације и обећала да ће, ако се покаже да су ове количине недовољне за прехрану до нове жетве, пружити нашој влади даљу помоћ у пшеници.

Желим, исто тако, нагласити да смо и по осталим питањима која су била третирана наишли на разумијевање код претставника владе САД. Ово посебно важи за питање регулисања дугова и потребу стварања резерви, а у сврху чега нам је влада Сједињених Држава понудила да у оквиру овогодишњег америчког закона о пољопривредним вишковима купимо у САД памук у вриједности од 10 милиона долара, што бисмо платили нашим извозом када то ситуација у нашем платном билансу дозволи. Ову понуду наша влада је прихватила.

У посљедњих неколико година Велика Британија је била једна од најважнијих земаља у нашем увозу и извозу. Привредна сарадња се одвијала не само у оквиру редовне трговинске размјене него и на ширем плану. Прије свега, влада Велике Британије учествовала је у Трипартитном програму помоћи заједно са САД и Француском. Ове године Еглеска је такође пружила помоћ нашој земљи у висини од 2 милиона фунти. Посебно истичем да ће економска помоћ из прошле и ове године бити употријебљена за набавку опреме за подизање пољопривреде и прехранбене индустрије, што ће поспешити и наш развој у земљи, а такође и размјену са Британијом. Истичем да су са Великом Британијом завршени финансиски преговори за продужење отплата наших средњорочних дугова. Иако овим споразумом није проблем ових дугова ријешен на дугорочној основи, за нас је у овогодишњој ситуацији значио конкретну помоћ и олакшање.

И Француска је значајан трговински партнер наше земље. Осим тога, она учествује и у Трипартитној економској помоћи нашој земљи. Што није дошло до још интензивније размјене, разлог лежи у споразуму закљученом 1951 године којим је предвиђено да 12% вриједности нашег извоза служи за отплату француске национализоване имовине и камата за предратне дугове. Сада су у току преговори са француском владом у циљу ревизије споразума из 1951 године, што само може допринијети јачању приведних веза и шире сарадње са Француском.

Ми имамо посебан интерес да развијамо економску сарадњу са Италијом. Ове године 13% нашег извоза упућено је на Италију. Док је у ранијим годинама, нарочито прошле

године, робна размјена и привредна сарадња са Италијом наилазила на озбиљне административне препреке са италијанске стране, отпали су сви разлози овога карактера послије закључења Лондонског споразума о тршћанском питању. И наша влада и влада Италије вољне су да искористе нову политичку атмосферу за проширење економских односа у обостраном интересу.

Средином новембра започели су југословенско-италијански финансиски преговори, у циљу регулисања разних предратних потраживања, прије свега питања везана за Мировни уговор.

Споразумом од 18 децембра о. г. сва ова питања успјешно су ријешена. Остало је отворено питање мањег дијела тзв. слободне оптантске имовине о којој ће се накнадно преговарати.

Салдо компензације од 30 милиона долара исплатиће италијанска влада у нашу корист у току 3 године.

Средином децембра започели су и привредни преговори са Италијом у циљу закључења новог дугорочног трговинског споразума, као и споразума о привредној сарадњи.

Као што се види, створени су услови да се појача и прошири економска сарадња између наше земље и Италије.

Лондонски споразум о њемачким дуговима из Другог свјетског рата максимално је водио рачуна о њемачким привредним интересима, док је тешко оштетио интересе наше земље, као и осталих земаља које су биле окупиране у току Другог свјетског рата, како тиме што је одредио нереално низак курс рајхсмарке, тако и усљед одлагања плаћања низа њемачких обавеза до закључења Мировног уговора.

Наша потраживања се састоје од приватно-правних потраживања и потраживања бивше тзв. НДХ у износу од 860 милиона рајхсмарака, клириншких потраживања у износу од 2 милијарде рајхсмарака, а у оквиру овог потраживања — потраживање Српске народне банке од око 500 милиона рајхсмарака, које је настало искључиво од испорука нормалне робе, која није обухватила ратни материјал.

Осим тога, по основу неисплаћених плата и надница наших радника и запослењика потражујемо 50 милиона рајхсмарака.

Политички још значајније питање претставља потраживање из наслова социјалног осигурање наших радника и запослењика. Према нашој документацији и на основу међународно признатих принципа обрачунавања, наш захтјев из тога наслова износи 605 милиона њемачких марака.

Наша земља примила је досад свега 35,5 милиона долара по вриједности из 1938 године на име репарације, док сва остала потраживања нису регулисана иако је једна од највише пострадалих земаља.

Треба да нагласимо да је наша влада прихватила Лондонски споразум о њемачким дуговима, иако нас толико погађа, искључиво у интересу опште међународне сарадње и у интересу очувања мира, надајући се код тога да ћемо у непосредним преговорима са њемачком владом наићи на потребно разумијевање при рјешавању свих тих питања. Међутим, ток преговора није оправдао ово наше очекивање. Њемачка делегација, наиме, одбија регулисање оних обавеза које су према лондонском и париском споразуму везане за закључење мировног уговора, а односе се на наша клириншка потраживања из ратног периода. У погледу осталих наших потраживања, како приватно-правних, тако исто и из социјалног осигурања, њемачка делегација настојала је да своје обавезе сведе на безначајни износ.

Наша делегација, међутим, настојала је да с њемачком делегацијом постигне разумну нагодбу на бази одговарајућег паушалног износа. Узимајући у обзир данашњи економски положај Западне Њемачке, разумљиво је нерасположење наших људи, који су били углавном присилно одвучени на рад у Њемачку и то под најтежим условима, због одуговлачења праведног рјешења овог питања. Због неразумијевања Њемаца у тим преговорима, преговори су по трећи пут прекинути. Предузете су са наше стране све могуће мјере да се заштите наши интереси. Претставницима њемачке владе јасно је указано да нерјешавање овог проблема мора утицати на даљу привредну сарадњу између наших двеју земаља.

Сматрамо позитивном изјаву претставника њемачке владе нашем амбасадору у Бону да став њемачке делегације не изражава став њемачке владе и да није ријеч о прекиду преговора него о привременом одлагању. Ако ствари тако стоје, наша влада поново наглашава своју спремност да компромисним и разумним рјешењем дође што прије до регулисања ових питања.

Размјена са чланицама Балканског пакта — Турском и Грчком, необично се повољно развијала у протекле двије године чиме је знатно допринијела политичка и војна сарадња. У нашем укупном извозу, Турска и Грчка су повећали своје учешће од 2,4% у 1952 години на 15,2% односно 13% за 11 мјесеци 1954 године. У нашем увозу укупно учешће Турске и Грчке од 4,2% у 1952 години и 3,8% у 1953 години порасло је у о. г. на 6,6%.

Размјена са земљама Латинске Америке може обезбиједити нашој индустрији многе најважније сировине, као што су вуна, кожа, памук, техничке масноће, а истовремено можемо пласирати у те земље наше индустри-

ске производе. У те земље упућена је била посебна привредна делегација, са другом Јаковом Блажевићем на челу, која је закључила одговарајуће трговинске и платне инструменте са Бразилијом, Аргентином, Уругвајем, Чилеом и Боливијом, а започела преговоре и са Перуом. Ови инструменти омогућавају размјену у вредности од $38,000.000.— што неколико пута повећава ранију размјену. Али без наше редовне бродске линије нећемо моћи да остваримо овај обим размијене.

Сличне мјере тебало би да предузмемо у току ове године са земљама Централне Америке.

Земље Блиског Истока претстављају интересантна тржишта прије свега по нашем извозу, али и по увозу. Захваљујући посебним мјерама, као што су делегације, учествовање на сајмовима, успостављање редовне бродске линије итд., успјело је прилично повећати извоз индустриских производа у ове земље, док то није случај са увозом. Значајни су наши инвестициони радови у тим земљама — изградња луке Латакија, исушење долине Ел-Габ. Постоје сасвим конкретне могућности како за проширење робне размјене, тако и привредне сарадње уопште.

Постигнутим резултатима у привредним односима са земљама Средњег и Далеког Истока не бисмо се могли задовољити. Узимајући у обзир пријатељске политичке односе који вежу нашу земљу са овим земљама, а прије свега са Индијом и Бурмом, треба да констатујемо да постоје значајне могућности проширења привредне сарадње са овим земљама. Посебно треба истаћи наше везе са пријатељском Етиопијом са којом смо у току прошле године постигли озбиљно проширење привредне сарадње. Поред формирања двају мешовитих трговинских предузећа, повећана је и робна размијена.

Из читавог излагања о платном билансу може се видјети од колико је великог значаја за нашу привреду повећање размјене и привредне сарадње са другим земљама. Наша земља тежи свим средствима да очува своју независност, прошири економску сарадњу и даље развија привреду.

Посматран кроз робну потрошњу, ниво нашег стандарда живота није задовољавајући. Упркос повећаној укупној робној потрошњи становништва у односу на предратно стање (1938), потрошња по становнику се у 1954 години креће око предратне.

На овакво стање стандарда живота од одлучујућег утицаја је било неколико фактора.

Прије свега то је ниво производње и продуктивности рада. Ми смо наслиједили врло заосталу и неразвијену привреду бивше Југославије која је у току рата била веома тешко оштећена. Сви напори били су концентрисани на што бржи развој привреде и њено што брже извлачење из наслијеђене заосталости. У томе су постигнути веома крупни резултати мада они нису нашли још свог одраза у одговарајућем порасту животног стандарда, усљед тога што смо у досадашњем периоду форсирали постављање базичне индустрије а запостављали индустрију за широку потрошњу.

Даље, ванредни политички услови у свијету тражили су и велике напоре у јачању одбранбене снаге. Трошкови за јачање народне одбране заузимају у расподјели националног дохотка значајно мјесто, што је такође утицало на ниво стандарда живота.

Сем тога, послије рата су настале ванредне тешкоће у вези са пољопривредом, како због њене опште заосталости тако и због честих неродних година, какав је случај и у 1954 години.

Најзад, из наведених разлога постојале су и тешкоће у вези са нашим платним билансом.

У стандарду живота претставља највећи проблем ниска потрошња индустриских производа и незадовољавајућа структура исхране. У структури потрошње градског становништва индустриска роба не учествује довољно, са свега 31 до 34%, док код сеоског становништва учествује са свега око 19%. Мада је потрошња великог броја индустриских производа у приличном порасту према предратној (код ципела, вунених тканина, угља, електричне енергије, сијалица, кућног намештаја, шупљег стакла, радио апарата, дувана итд.), ипак нивоом ове потрошње не можемо бити задовољни. Ово нарочито важи за потрошњу текстила која је у цјелини нижа него прије рата, затим за потрошњу разних металних производа за потребе домаћинства.

Што се тиче исхране, њен калорични ниво је задовољавајући. По броју калорија по становнику наша земља долази у ред развијених земаља (Француска, Белгија, Холандија, Аустрија) а испред Италије, Грчке итд. Међутим, структура исхране је неповољна. Она се одликује великим учешћем житарица у укупној исхрани, а недовољним учешћем меса, млијека, шећера, јаја, па и воћа и поврћа. Структура исхране се није промијенила у односу на предратно стање у оној мјери која би одговарала промјенама у социјалној структури послије рата, иако се значајно повећала потрошња шећера, а такође и потрошња масноће и поврћа. Потрошња житарица се није смањила и показује у посљедњим годинама тенденцију повећања, што је негативна појава не само са становишта исхране становништва, него и са економског становишта, јер је наш биланс житарица дефицитаран, те смо из године у годину принуђени на велики увоз пшенице.

Слика стандарда живота била би непотпуна ако би се посматрала само кроз укупну робну потрошњу становништва, а не би се водило рачуна о чињеници да је распоред потрошње по класама и категоријама становништва послије рата коренито измијењен у корист радних људи. Те промјене у расподјели потрошног фонда резултат су друштвених промјена које су омогућиле да се, упркос изнијетих општих тешкоћа и ограниченог обима потрошног фонда, стандард живота радника и ситних и средњих сељака не само очува, него и знатније повећа у односу на предратно стање. Једна анализа, изведена на бази глобалних процјена, о учешћу појединих категорија становништва у укупној потрошњи индустриске робе прије и послије рата, ово оријентационо показује:

	Учешће у потрошњи индустриске робе у %	
	1939	1953
Радници и службеници	20	48
Ситни и средњи сељаци, радници и службеници на селу	24	38
Остали	56	14
Свега:	100	100

Захваљујући оваквој унутрашњој прерасподјели, потрошње индустриске робе по члану домаћинства је код радника повећана за око 50% према предратној а код ситнијих и средњих сељака за око 37%. Ово је омогућено отстрањењем предратних великих зарада капиталистичких елемената, повећањем плата и зарада слабо плаћених радника, повећањем дохотка ситних сељака, као и знатно већим могућностима зарада изван пољопривредних делатности од стране сеоског становништва.

Један од најакутнијих проблема стандарда живота је станбени проблем. Има више разлога зашто је станбено питање постало оштро. Док је годишњи пораст укупног становништва био послије рата 1,4%, годишњи пораст градског становништва је био 4,3%. На бази таквог пораста број градског становништва је двоструко већи од предратног. Наша посљератна изградња станова, мада је била знатна, није могла сустизати овако брз пораст потреба у станбеном простору. У периоду од 1947 до 1952 године изграђено је 9,960.000м^3 станбене површине, што у данашњим цијенама износи скоро 350 милијарди динара. Међутим, и поред тога у градовима и индустриским центрима недостаје знатан дио станбеног простора.

Усљед такве ситуације, пренасељеност станова је врло велика. Просјечна станбена површина у граду на једног становника износи 11,6м^2, а у неким градовима и знатно ниже. У европским земљама на једног градског становника долази 15 — 20м^2.

Пренасељеност станбеног простора огледа се и у великом броју заједничких станова, који у неким мјестима износе и до 50% од укупног броја станова. Ово не само да је негативно са становишта стандарда живота, него доприноси и бржем трошењу станбеног фонда који је већ донако у знатној мјери — дијелом и због слабог одржавања — дотрајао. Преко 35% станова у градским насељима је оштећено и дотрајало, а у великим градовима овај проценат је и већи.

Ови подаци, иако непотпуно и врло сумарно изнесени, указују на тежину станбеног проблема и на потребу великих материјалних улагања за његово рјешавање, како за станбену изградњу тако и за одржавање и поправку постојећих станова. Стога се не може очекивати да се овај проблем брзо ријеши иако ће наша даља политика ићи у правцу убрзања станбене изградње. Та тенденција је већ у овој години дошла до изражаја. У друштвеном плану за идућу годину предвиђа се формирање станбених фондова код савеза, република и срезова из посебних прихода предвиђених за ту сврху.

Значајни резултати постигнути су на подручју друштвеног стандарда, како на сектору социјалне и здравствене заштите, тако и на сектору просвјете и културе.

Знатна пажња је посвећена социјалној заштити, што се види из великог броја социјално осигураних: од 878.440 у 1939 години. број осигураних се попео на 1,975.000 у 1953 години.

Број људи који примају пензију или инвалиднину више је него утростручен: од 104.499 у 1939 години повећао се на 375.563 у 1953 години. Нарочито је успјешно рјешаван проблем ратних инвалида. Број разних социјалних установа порастао је од 251 установе са 18.453 штићеника у 1939 години, на 1.198 установа са 102.885 штићеника. Заједница обезбјеђује преко социјалног осигурања дечји додатак за око 1,428.000 деце, у годишњем износу око 40 милијарди динара.

Здравствена заштита становништва послије рата је у великој мјери проширена и унапређена. Повећање броја болничких постеља по становнику износи за 71% према предратном стању.

Посљератни развитак је омогућио бржи развој просвјете и културе. Тако је повећан број основних школа од 8.956 у 1939 години на 13.781 у 1953 години, број средњих школа за опште образовање од 439 на 1.904, број средњих стручних школа од 55 на 199, број позоришта од 24 на 71, музеја од 63 на 171, биоскопа од 413 на 1.313, радио станица од 4 на 18 итд. Истовремено број ученика у средњим школама порастао је у 1953 години у

односу на 1939 годину за 2,9 пута а број студената за 3,1 пута.

Успјешан развој друштвеног стандарда на подручју социјалног осигурања, здравља, просвјете и културе, који је само дјелимично приказан кроз изнесене бројке, захтијевао је такође и велика материјална улагања.

Што се тиче кретања стандарда живота у 1954 години у односу на претходну годину — о коме се доста дискутује код нас, могу се констатовати сљедеће тенденције:

Потрошња становништва је — ако се цијела 1954 година упоређује са 1953 годином — у извјесном порасту, и то укупна потрошња за око 4%, а потрошња по становнику за око 2%. Нарочито је у овој години порасла потрошња индустриске робе (за око 13% укупна потрошња, односно за 11% потрошња по становнику). Ово је врло позитивна тенденција, јер ниска потрошња индустриске робе претставља крупну диспропорцију. Порасла је потрошња текстила, угља, а у извјесној мјери и обуће и неких других индустриских производа. Што се тиче стандарда исхране односно њене структуре, на њу се у јачој мјери одразио слаб род у пољопривреди, а дјелимично и појачан извоз неких пољопривредних производа. Стога је дошло до извјесног погоршања структуре исхране у овој години у односу на прошлу годину и до већег учешћа житарица у исхрани становништва.

Овако, углавном, изгледа потрошња становништва ако се година 1954 упоређује са 1953 годином.

Међутим, слика је друкчија ако се кретање стандарда живота у овој години упоређује са нивоом који је постигнут крајем прошле године да би се уочиле текуће тенденције. У првој половини прошле године цијене пољопривредних производа су биле врло високе ради претходне сушне године а такође су биле високе и цијене индустриске робе. Крајем прошле године цијене пољопривредних производа формирале су се на знатно нижем нивоу због обилатог рода у пољопривреди. Исто тако, извршена су значајна снижавања цијена индустриских производа широке потрошње, нарочито текстила. На тај начин је ниво стандарда живота посљедњих мјесеци прошле године био у значајнијем порасту. Међутим, истовремени сталан пораст цијена индустриских и пољопривредних производа, уз јаче наглашени пораст цијена пољопривредних производа у току ове године, нарочито су неповољно дјеловали на кретање стандарда живота становништва великих градова и индустриских центара у току 1954 године и довели до извјесног смањења стандарда у односу на ниво постигнут крајем прошле године. Пораст цијена се није у истој мјери одразио на стандард сеоског становништва, јер су и приходи овог становништва у овој години такође били у јачем порасту.

Поред пораста цијена у овој години испољиле су се тешкоће у снабдијевању становништва великих градова и индустриских центара огревом (иако је куповина угља од стране становништва око 2 пута већа у овој години него у прошлој), у несташици електричне енергије за широку потрошњу у неким мјестима, у повременој несташици масти и у недовољном подмирењу потреба у белом брашну које се мање производи ради штедње пшенице.

Постигнути резултати у досадашњем економском развитку и досадашњи привредни успон омогућавају да се у наредним годинама при нормалним околностима стандард живота постепено повећава. Разуме се да су наше могућности у овом погледу још скромне, те се стандард живота може повећавати само постепено и напоредо са нашим даљим привредним јачањем.

Политици очувања и постепеног повећања стандарда живота морамо прилагођавати у 1955 години и наредним годинама и обим наших улагања у инвестиције. Ова политика је дошла до изражаја у извјесној мјери у Предлогу друштвеног плана за 1955 годину у коме се предвиђа пораст потрошње становништва за око 10% по глави становника. При томе треба напоменути да остварење овог програма зависи од низа фактора — остварења предвиђеног извоза, обезбјеђења стабилнијих односа на тржишту као и стварања предвиђене производње у индустрији и пољопривреди. Стога се у Предлогу друштвеног плана рачуна са спровођењем низа мјера за стабилизацију тржишта да би се обезбиједило постепено повећање стандарда живота.

Како сам истакао, у току 1954 године дошло је до тенденције погоршања стандарда живота радника и службеника. Одржавање и постепено побољшавање животног стандарда је прворазредни друштвени и економски фактор који има исти значај као и све друге основне пропорције у нашем Предлогу друштвеног плана. Ради обезбјеђења ове политике дошло је до извјесног смањења инвестиција, предвиђено је повећање индустриске робе за личну потрошњу и образовање посебних фондова за станбену изградњу.

Код ублажавања станбеног проблема, чије коначно решавање претставља прилично дугорочан задатак, треба у идућој години ангажовати на станбену изградњу што више средстава у народним републикама, народним одборима и предузећима. Према предвиђањима Предлога друштвеног плана за 1955 годину, стајање на располагању народним републикама, народним одборима и предузећима око 170 милијарди динара без пренесених средстава из ове године. Требало би

стога што већи дио ових средстава усмјерити на пољопривреду и станбену изградњу.

Савезно извршно вијеће пратиће кретање животног стандарда у току године и предузимати потребне мјере интервенције, како би се у процесу сређивања тржишта постепено остваривала политика повећања животног стандарда, како је то друг Тито наговестио у свом говору у Копру.

Укупни фонд пољопривредне површине у посљератном периоду повећао се за око 100 хиљада хектара. Ово повећање услиједило је на рачун шумских површина. То говори да аграрна пренасељеност гони пољопривредне произвођаче да користе за пољопривреду и оне површине, које — нормално — у условима развијене привреде, не би користили. У погледу искоришћавања земљишног фонда, имамо опадање код ораничних површина за 4% према предратном стању, а — са друге стране, повећане су површине под воћњацима за 29%, виноградима за 24% и ливадама за 7%.

Ораничне површине у житородном и прелазном рејону нису смањене. У посљератном шестогодишњем просјеку (1948/53), у поређењу са предратним десетогодишњим просјеком (1930/39), показују се у коришћењу ораничних површина тенденције смањења сјетвене површине за 5% — углавном у планинским рејонима; затим смањење сјетве житарица за 13%, повећање код индустриског биља за 160%, повртног за 25% и крмног биља за 65%. Површине под угарима смањене су за 4%.

Како се види, ове промјене су имале повољну тенденцију ка интензивирању пољопривредне производње, али нису биле праћене свим оним потребним средствима и мјерама за њену интензификацију.

Отуда, приноси по јединици површине нису порасли према предратном приносу, што показују сљедећи подаци:

Култура	1930/39	1947/53	1953	1954
Пшеница мц/ха	**11,3**	**11,8**	**13,3**	**7,5**
Раж „	8,5	9,3	10,4	6,9
Кукуруз „	**16,4**	**14,6**	**15,9**	**12,7**
Сунцокрет „	14,7	9,4	12,1	10,5
Шећерна репа „	166,0	144,0	180,0	166,0
Дуван „	7,8	7,6	8,7	7,8
Кромпир „	**57,0**	**68,0**	**84,0**	**71,0**
Јабуке кг/стаб.	18,2	20,2	20,3	—
Шљиве „	12,9	9,4	17,9	—
Грожђе „	—	0,6	0,5	—

Ниски приноси по јединици површине одражавају се на укупан обим производње. Кретање укупног обима производње показују сљедећи подаци (у хиљадама тона):

Култура	1930/39	1947/53	1953	1954
Пшеница и раж	**2.611**	**2.433**	**2.815**	**1.566**
Кукуруз	**4.254**	**3.393**	**3.831**	**2.990**
Сунцокрет	17	104	113	133
Шећерна репа	616	1.230	1.514	1.318
Дуван	13	26	30	28
Кромпир	**1.483**	**1.502**	**2.069**	**1.800**

Како се види, производња пшенице је била само 1953 године изнад просјечне предратне производње, производња кукуруза је стално испод предратне производње, код свих осталих главних култура, осим у сушним годинама производња је знатно изнад просјечне предратне производње.

Поред ниских приноса у просјеку, карактеристичне су и врло значајне осцилације по годинама. Производња појединих култура у сушним годинама подбацује и за преко 50%.

Осцилације пољопривредне производње из године у годину су врло велике. Ако се гледа кроз укупан обим пољопривредне производње у посљедњих пет година добија се сљедећа слика:

			ИНДЕКС просјек 1950/1954=100
Просјек 1950/54	401.000	мил. долара	**100**
1950	333.000	„ „	**83**
1951	473.000	„ „	**118**
1952	317.000	„ „	**79**
1953	477.000	„ „	**119**
1954	406.000	„ „	**101**

Ове осцилације су далеко уочљивије ако се гледају кроз кретање укупног обима производње пшенице и ражи и кукуруза, као главних наших култура (производња у 1000 тона):

Година	Пшеница и раж	ИНДЕКС (просјек 1950/54 =100)	Кукуруз	ИНДЕКС (просјек 1950/54 =100)
просјек 1950/54	2.176	**100**	2.882	**100**
1950	2.046	**94**	2.085	**72**
1951	2.554	**118**	4.033	**140**
1952	1.902	**88**	1.470	**51**
1953	2.815	**130**	3.831	**133**
1954	1.566	**72**	2.990	**104**

Овакво кретање у пољопривредној производњи одражава се на цијелу привреду. У првом реду нужност увоза хране спутава увоз сировина и опреме, што успорава наш развитак и стандард становништва. Овако велике осцилације у пољопривредној производњи могу се савладати повећаном употребом савремене технике у пољопривреди. Све се више наше мјере морају оријентисати ка развијању сточарства и ђубрењу земљишта, на мелиорације земљишта и наводњавање; на механизацију радова и спровођење дубоког орања; на производњу и употребу квалитетног сјемена — једном ријечи, на увођењу савремене агротехнике. Поред тога, све се више морамо оријентисати на развијање прераде пољопривредних производа и стварање резерви.

Кретање сточног фонда показује сљедеће тенденције (у 000 грла):

Врста стоке:	1921	1931	1939	1951	1953
Коњи	1.609	1.332	1.279	1.095	1.126
Говеда	4.960	4.875	4.332	4.729	4.995
Овце	7.011	12.287	10.282	10.273	11.400
Козе	1.153	2.823	——	728	621
Свиње	3.773	4.036	3.564	3.911	4.520
Живина	15.075	19.859	22.450	17.110	19.576

Не постоји поуздан попис стоке за 1939 годину, али предњи подаци довољно говоре да је бројно стање стоке у цјелини обновљено. После укидања обавезних откупа нагло се повећава сточни фонд нарочито свиња, живине и говеда. И поред тога што се сточни фонд у већини повећао, житородни рејони, а поглавито Војводина, још нису обновили сточни фонд говеда. Фонд говеда је у опадању у Војводини већ доста дуго и пре рата је ово била позната појава. Биће потребно предузимати и посебне мјере, да се сточни фонд, а нарочито фонд говеда повећа у Војводини, јер је то рејон са најјачом крмном базом.

И поред тога што у просјеку сточни фонд није више у заостајању према предратном стању, сточарска производња је још увијек незадовољавајућа, због ниске продуктивности стоке. Кретање сточне производње види се из сљедеће табеле:

Производ:	1930/39	1947/53	1953	1954
Млијеко (000 тона)	—	1.600	1.689	1.800
Јаја (мил. комада)	—	890	916	980
Вуна (000 тона)	16	15	15,9	16
Месо (000 тона)	386	339	334	393
Маст (000 тона)	115	88	85	105

Код сточних производа, 1954 година претставља скок у односу на остале године. Управо у овој години долазе битније до изражаја укидање административних мјера, утицај родне 1953 године, као и јача оријентација пољопривредних произвођача на сточарство због повољних услова створених на тржишту.

Индекс укупног обима пољопривредне производње показује сљедеће кретање (1930/39 = 100):

Грана	1947/51	1951	1953	1954
Укупно:	**100**	**111**	**112**	**95**
ратарство	**102**	**114**	**120**	**89**
воћарство	110	170	150	110
виноградарство	106	150	112	87
сточарство	**92**	**92**	**96**	**107**
рибарство	187	175	200	185
домаћа прерада	102	109	100	81

Само у родним годинама наша пољопривредна производња је изнад предратног просјека, док се вишегодишњи просјек послије рата налази око предратног десетогодишњег просјека.

Међутим, с обзиром на пораст становништва, уз такав ниво пољопривредне производње, производња је по становнику за главне пољопривредне производе нижа од предратне:

Производ	1935/39	1938/39	1947/51	1953/54
Хлебна жита (у кг)	**186**	**211**	**150**	**185**
Кукуруз „	292	307	227	243
Кромпир „	**101**	**110**	**94**	**122**
Пасуљ „	8	7	7	9

Као што се види, код хлебних жита производња знатно заостаје иза потрошње по становнику. У најроднијој години производња не достиже потребе исхране становништва.

Проблеми пољопривредне производње све се више заоштравају, поред осталог и због промјене у структури становништва изазване нашим општим привредним развитком. Са порастом индустрије стално се повећава број новозапослених радника и службеника. Ситуација је у том погледу како сљеди (1939 = 100):

	1939	1953	Индекс 1953 (1939 = 100)
Укупно становништво	15,730.000	16,927.000	**108**
Од тога:			
пољ. стан.	12,000.000	10,000.000	**87**
непољ. стан.	3,730.000	6,527.000	**175**

Поред тога што ови односи нису сасвим упоредиви ради методолошких разлика у попису, ипак они говоре да је у структури становништва настала озбиљна промјена, која има свог пуног одражаја на сва остала привредна кретања. То се види и из кретања новоупосленог особља у привреди:

1953	**84.000**
1954	**145.000** (за 9 мјесеци)
1955	**110.000** (процјена)

Важно је при томе истаћи да у постојећем периоду, са бржим развијањем прерађивачке индустрије, саобраћаја, трговине и других делатности, убрзаће се промјене у социјалној структури становништва, с обзиром да ове дјелатности апсорбују релативно више радне снаге. Истовремено се више заоштрава проблем унапређења пољопривредне производње.

Данашњи обим пољопривредне производње, уз повећан број становништва и његову измијењену структуру, битно је промијенио положај пољопривреде у нашем увозу и извозу. Југославија је прије рата на рачун опште неразвијености земље и ниског стандарда исхране била доста јак извозник хране. Међутим, наш посљератни извоз и увоз хра-

не се углавном изравњавају што се може видјети из сљедећих података (у мил. дин.):

Година	извоз пољопр. прехранб. произв.	увоз пшенице и масти
1952	30.538	17.516
1953	13.029	25.702
1954	21.922	22.530
просјек 1952/54:	**21.496**	**21.916**

Као што се види, посљедње три године, од којих су двије, истина, сушне године, увоз прехранбених производа у просјеку је већи него цјелокупни извоз пољопривредно-прехранбеног сектора.

Послије укидања административних захвата у нашој привреди, омогућено је разним мјерама да се развије тенденција ка интензификацији пољопривредне производње.

Порески систем је измијењен. Спровођење новог пореског система показало је и извјесне слабости. Савезно извршно вијеће је доношењем прописа и мјера омогућило да народни одбори брзо и ефикасно спроводе исправке у катастарском систему опорезивања дохотка, као што су промјене поседовних односа, исправке у класирању, промјене у лествицама катастарског прихода итд. Нови порески систем је показао да ни при овом начину опорезивања сви пољопривредни произвођачи нису у истом положају, нарочито они који су у непосредној близини великих тржишта. Отуда се предвиђа могућност увођења општинских приреза.

У овој години озакоњен је слободан промет земље. Овом законском пропису претходио је пропис о ограничавању сељачких посједа на 10 ха обрадиве земље. Створена је на тај начин извјесна сигурност у поседовним односима. Промјена социјалне структуре становништва и прелаз сеоског становништва у град омогућује, у границама максимума земљишног посједа, концентрацију земље код пољопривредних произвођача. На другој страни, слободан промет земље може озбиљно да помогне напоре у станбеној изградњи, ако будемо правилно усмјеравали и помагали ову изградњу, уз мобилизацију сопствених средстава радника и службеника. Ако наша кредитна политика станбене изградње буде постављала као услов сопствена улагања инвеститора, сигурно је да ће знатан број радника и службеника који поседују земљу ову продавати да би себи градили стан.

У циљу унапређења пољопривредне производње и оживљавања промета индустриских производа за унапређење пољопривреде, уведен је регрес за пољопривредне машине, вештачка ђубрива и средства за заштиту биља, горива и мазива, рибарски материјал, прибор и алат, пчеларски материјал, прибор и алат, као и неке друге артикле. Продаја ових средстава по нижим цијенама пољопривредним произвођачима знатно је оживјела њихов промет. Укупан износ промета ових средстава показује сљедеће односе (у милионима динара):

	укупан промет	платили произвођачи	платио буџет
у 1952 г.	**9.714**	4.223	**5.491**
у 1953 г.	**24.557**	10.772	**13.785**
у 1954 г.	**13.180**	6.504	**6.676**

(Напомињем да је 1954 година исказана закључно са новембром без Босне и Херцеговине, Македоније и Црне Горе).

И поред тога што се у 1954 г. показује извјесно назадовање према 1953 години, ипак је општи пораст употребе средстава из индустрије у пољопривреди очигледан. Ми смо у основи на овај начин субвенционирали инвестиционе изградњу у пољопривреди, о чему треба водити рачуна при оцјени обима улагања у пољопривреди.

Средства за репродукцију из индустрије су захваљујући регресима знатно јевтинија од индустриске потрошње робе. И у односу на цијене пољопривредних производа имају та средства, како ће се видјети, знатно нижи ниво цијена када се упореде са односом тих цијена прије рата. Таква политика, како се види, стимулира пољопривредне произвођаче, да више набављају ова средства. Али до ког степена ћемо ову мјеру користити, зависиће од конкретне ситуације и потреба.

Поседовна структура наше земље је у основи ситносопственичка. Од укупног фонда пољопривредне површине од 14.326 хиљада хектара друштвени фонд чини 9%, задружни фонд 3% и фонд индивидуалних пољопривредних произвођача 88%.

Према подацима о попису стоке од 15. I. 1953 године о поседовној структури добија се сљедећа слика:

	% посједа	% држања земље
до 2 ха	**30,2**	8
од 2 до 5 „	**39,2**	28
од 5 до 8 „	**16,2**	22
од 8 до 10 „	**5,1**	10
10 „	**9,3**	32

Како се види, структура посједа је била таква: до 5 ха укупно 69,4% газдинства посједују 36% фонда земље, док је преко 10 ха врло мали број газдинстава (око 9%) са знатним фондом земље (32%). Из ових разлога је у нашим условима и било мјеста доношењу Закона о земљишном фонду, а слободан промет земље и концентрација посједа може се у значајном обиму вршити и у оквиру ограниченог земљишног посједа до 10 ха обрадиве земље, а озбиљно смо ограничили експлоатацију туђе радне снаге на селу.

Примјеном Закона о земљишном фонду обухваћено је 73.000 сељачких домаћинстава, а откупљено је земље око 200.000 ха. Укупна накнада за откупљену земљу износи око 16.200,000.000 динара. Укупни земљишни фонд, тј. откупљена земља заједно са преосталим фондом земље од аграрне реформе, износи око 273.000 ха. Фонд земље који је расподијељен на државна пољопривредна добра и установе износи од око 122.000 ха, сељачким радним задругама око 45.000 ха, земљорадничким задругама за економије око 45.000 ха, док око 57.000 ха није расподијељено, унутар чега су и површине које су остављене на коришћење ранијим сопственицима, затим спорним случајевима и раштркане појединачне парцеле које се нису могле груписати.

Од укупног фонда земље, око 170.000 ха расподијељено је на 757 нових пољопривредних организација, укључив и нове економије земљорадничких задруга. Те нове пољопривредне организације налазе се још у почетној фази формирања пољопривредног газдинства, често и са негруписаним посједом. Подизање ових газдинстава је у току. Ове организације су искористиле око 2.500 милиона динара наменског инвестиционог кредита и оне ће и у овој години бити посебно третиране у погледу примјене инструмената Друштвеног плана и инвестиционих кредита. С обзиром да су новоформирана пољопривредна добра обухватила релативно велике комплексе из друштвеног фонда земље, потребно је предузети све мјере да се она што прије оспособе и развију производњу и да постану узорна газдинства и фактор у унапређењу производње свога краја.

Пратећи кретање сјетве индустриских култура, може се уочити пораст површина и интензификација код ових култура, а нарочито сунцокрета, памука, пиринча и др. Површине под повртем такође показују благу тенденцију пораста, иако нови порески систем има недостатака у погледу опорезивања интензивних повртњака, што ће се морати нужно исправити.

Најважнија промјена изражена у тенденцијама кретања пољопривредне производње, нарочито у посљедњих годину дана, је — као што сам већ рекао — оријентација пољопривредних произвођача на сточарство. Према процјени, наша овогодишња укупна пољопривредна производња је нижа за 14% у поређењу са прошлом годином. Међутим, у томе сточарство је за 11% изнад прошлогодишње производње. Повећање сточарске производње одразило се и на домаће тржиште и на извоз стоке и сточних производа.

Према подацима о клању стоке у кланицама за 9 мјесеци ове године и процјени за посљедњи квартал, пораст клања стоке је био:

Бр. грла	1953	1954	индекс (1953=100)
говеда	581.000	829.000	142
овце	1,323.000	1,491.000	112
свиње	620.000	1,098.000	177

То говори да се пољопривредни произвођач оријентисао да све више своје производе, а нарочито кукуруз, уновчава преко стоке. Ово је важна промјена и њу треба подржати. Предње кретање је већ у овој години довело до битних промјена у нашем извозу пољопривредних производа.

Остварена вредност извоза пољопривредних производа даје сљедећу слику (у милионима динара):

	1953	1954	индекс (1953=100)
говеда и гов. месо	1.809	3.500	194
свиње и свињ. месо	417	3.450	827
овце и овчје месо	406	466	115
живинско месо	291	536	184
јаја	908	2.050	226
Укупно сточарство	3.831	10.002	261

Овај извоз био је, дакле, за 24% већи од наших предвиђања.

У овој години су спроведене углавном све промјене у вези са прописима о реорганизацији земљорадничких задруга и спровођења прописа о друштвеном фонду земље. Има још неких мањих остатака у вези са овим, које би народни одбори и комисије требало да ликвидирају у најкраћем року.

Повећан интерес пољопривредног произвођача за унапређење пољопривреде, као и позитивне тенденције које су се показале на подизању пољопривредне производње, утицали су на оживљавање пословања и на јачање оријентација задруга на унапређење производње. На задружне организације, на њихов развитак и убудуће ће утицати ниво развитка продуктивних снага у пољопривреди и, разумије се, најефикаснији ће бити они облици удруживања који ће убрзати тај развитак. Према томе, задружни облици не могу бити резултат неких унапријед замишљених шема, него ће се оне рађати и развијати у животу, у конкретној борби за унапређење ове или оне дјелатности пољопривреде. Већ данас има примјера да су нарочито позитивне резултате показале оне задруге и они задружни облици који су организовали произвођача на конкретним задацима унапређења

производње а остварени успјеси усмјерили су рад таквих задруга на шире ангажовање у цјелокупној пољопривредној производњи. На улогу задружних савеза и у срезу и у републикама треба гледати са становишта колико они својим радом и пословањем потстичу рад задруга у правцу унапређења производње. Чињеница је да су и задруге и задружни савези показали више успјеха тамо гдје су се бавили конкретним пословима.

За потстицање пољопривредне производње од значаја је и однос цијена на тржишту.

Код питања односа цијена пољопривредних и индустриских производа немогућно је дати једно цјеловито упоређење са предратним односом, с обзиром на промјену у односима цијена и структури индустриске робе. Цијене индустриске робе за личну потрошњу, гледано у цјелини, на већем су нивоу од нивоа цијена пољопривредних производа (индекс 1850 у односу 1604). Цијене средстава за производњу за пољопривреду су, међутим, на нижем нивоу од пољопривредних производа (индекс 1399). При томе, треба имати у виду да је тај нижи ниво постигнут благодарећи нашој интервенцији субвенционирања цијена неких производа; ондје гдје те субвенције нема — цијене су и овдје високе. То је случај са цијенама грађе и цемента (индекс 5636, односно 3251), као и са производима црне металургије и др.

Али и код пољопривредних производа постоје извјесни диспаритети цијена. У том погледу карактеристично је упоређење индекса садашњих цијена најважнијих ратарских производа и индекса цијена сточарских производа (предратна цијена = 100):

пшеница	**1504**	говеда	**1934**
кукуруз	**1562**	свиње	**1652**
сунцокрет	**1300**	млијеко	**1297**
шећерна репа	**1591**	јаја	**2000**
кромпир	**1196**	вуна	**3008**

Као што се види, цијене житарицама и индустриског биља на нижем су нивоу од цијена сточарских производа. Другим ријечима, цијене су на нижем нивоу код оних производа гдје је интервенција државе најјача. Цијене сточарским производима, слободно формиране на тржишту и посебно у условима појачаног извоза, несумњиво су врло стимулативне за пољопривредног произвођача. Заостајање цијена житарица и индустриског биља је у том погледу проблем који треба да буде шире размотрен у склопу читавог круга мјера усмјерених на унапређење пољопривредне производње, а посебно на унапређење производње жита.

Разумије се, на проблем цијена пољопривредних производа треба гледати са становишта привредног развитка земље у цјелини, што значи — да конкретна политика цијена зависи од расположивих робних фондова и укупних привредних биланса, као и од одговарајућих односа у расподјели националног дохотка у којој се мора водити рачуна о односима село — град. Треба подвући да посебно у нашим условима унапређење пољопривреде не зависи искључиво од цијена већ и од комплекса других мјера, од инвестиционе политике, субвенционирања и других мјера помоћи пољопривредним произвођачима.

Обим инвестиционих улагања у пољопривреду и прерађивачку индустрију повећава се у сљедећој години. Ако посматрамо сва средства која федерација ставља непосредно или кроз регресе за унапређење пољопривреде, онда се може видјети да су средства која се стављају за унапређење пољопривреде већа у 1955 години за 13 милијарди. Према Друштвеном плану за 1954 годину, наиме, она су износила 28 милијарди, а за 1955 годину предвиђа се 41 милијарда. У току 1955 године размотриће се могућност даљег повећања ових улагања. Како су улагања у пољопривреди од стране народних одбора и народних република у овој години мања за 5 милијарди према 1953 години, било би потребно да се ангажовање савезних средстава за инвестиције у пољопривреди веже за ангажовање и одговарајућих средстава народних република, народних одбора, предузећа и задруга. То значи, средства из савезних фондова даваће се на бази понуђених сопствених средстава. Са овим у вези поставиће се проблеми извјесних рејона који немају сопствених средстава; то се питање мора посебно размотрити.

Поред општег инвестиционог кредитног фонда, фонд за унапређење пољопривреде, који ће у овој години износити око 3.700 милиона динара, такође је институција која ће моћи да допринесе усмјеравању и убрзавању развитка пољопривреде.

Посебан значај и улогу у организационом систему, као што сам то већ рекао, имају пољопривредне коморе као најопштији орган преко кога је могућно врло ефикасно координирати и усмјеравати рад. Међутим, коморе у досадашњем раду нису још дошле до изражаја због тога што нисмо до краја сагледали њихову организацију и форме рада. Празнина која се усљед тога појавила у области пољопривреде, изазвала је дискусију о потреби да се јачају државни органи, који би требало да непосредно организују спровођење мјера за унапређење пољопривреде. Међутим, то би значило враћање на превазиђено.

У борби за даље унапређење пољопривреде, потребно је детаљније разрадити мјере које ће убрзати подизање производње. Наравно да разрада тих мјера мора полазити од тога како ће се у систему ријешити њихово најуспјешније спровођење у живот. Обзиром да се морамо оријентисати у правцу подизања производње по производној јединици, да мо-

рамо водити рачуна о томе да улагања буду што рентабилнија и са што бржим ефектом, разрада поменутих мјера као и стварање одговарајуће организације за њихово спровођење претстављаће један од основних фактора да се унапреди и ојача пољопривредна производња. У излагању бих се осврнуо на неке основне проблеме и мјере.

Битан моменат за унапређење пољопривреде претставља проширење производње сјемена, садног материјала и приплодне стоке, јер се тиме омогућује најуспјешније усмјеравање на интензивнију производњу. Фондови за унапређење пољопривреде као и буџетске дотације и субвенције треба првенствено да послуже у рјешавању овог проблема. Задружне организације и пољопривредне коморе морају предузети на себе све организационе, техничке и остале послове у спровођењу и обезбјеђивању пољопривредним произвођачима квалитетног сјемена, садног материјала и приплодне стоке. На овим питањима преко комора треба да се оствари најпотпуније ангажовање научних установа у оквиру цијеле земље, појединих република и рејона.

Повећана употреба стајског и вештачког ђубрива претставља најнепосреднију мјеру повећања ратарске производње. Производња стајског ђубрива расте заједно са порастом сточног фонда, али потребно је одговарајућом инвестиционом политиком у изградњи ђубришта, евентуалним давањем субвенција за увођење ове мјере у рејонима гдје се то не практикује и тако повећати интерес пољопривредних произвођача. И у овој и у идућим годинама биће потребно обезбјеђивати количине вештачких ђубрива које ће бити приступачне произвођачима. Овдје би такође желио истаћи да задружне организације, коморе и научне установе треба да убрзају стварање најшире мреже огледа у примјени вештачких ђубрива у разним земљишним условима, израдом педолошких карти и агрохемијских карата итд.

У ранијем излагању указао сам на велике осцилације у пољопривредној производњи усљед суше и на њихове посљедице, те зато и проблем мелиорација постаје за нас један од најважнијих проблема. Ту се поставља као нужно оспособљавање и допуна постојећих мелиорационих система, заштита од поплаве, регулација ријека и уређење бујица као и шире радове на наводњавању. У овој години на конкурсу код Народне банке дошао је до изражаја велики интерес за мелиорације, нарочито ситније, што претставља позитивну оријентацију у том правцу. Потребно је ријешити проблем финансирања мелиорација, јер се искључиво путем кредита не могу финансирати ови радови.

Развој индустрије за прераду пољопривредних производа за нас је врло важан. Ова индустрија треба да нам обезбиједи боље искоришћавање и очување већ реализоване пољопривредне производње, да продужи сезону употребе појединих производа, нарочито млијека, воћа и поврћа и да тако мијења и поправља структуру потрошње. Уз то развој индустрије прераде пољопривредних производа непосредно утиче на интензификацију и развој пољопривреде.

Разуме се, има и других мјера и проблема које треба детаљније проучити. Тим проблемима треба да се баве и народни одбори и организације произвођача а њих проучава и Савезно извршно вијеће.

Нема сумње да су све поменуте мјере још увијек скромне, али са порастом средстава која ћемо улагати у пољопривреду оне ће бити све шире и шире. И у оквиру постојећих средстава и мјера потребна је најшира организација и ангажовање народних одбора и свих пољопривредних произвођачких организација. Упоредо са тим потребно је вршити припреме и пројекте за претстојеће улагање, поготово што рачунамо са даљим кредитом у трећој транши зајма Међународне банке. Трећа транша била би у цјелини намијењена пољопривреди. Ускоро очекујемо и мисију Међународне банке са којом ће започети разматрање пројеката и начина финансирања.

Као што је напред истакнуто, Савезни друштвени план за 1954 годину рачунао је са релативно мањим обимом инвестиција у односу на прошлу годину. Када се у укупном обиму предвиђених инвестиција изврше све коректуре у погледу низа обавеза које у овој години терете инвестиције, а нису их теретиле у прошлој години, вредносни обим инвестиција требало је да буде мањи од прошлогодишњег. Чак и када се узме у обзир да је Савезни друштвени план рачунао са снижењем цијена у овој години, још увијек физички обим инвестиција, како је процјењен послије повећања инвестиција од 30,0 милијарди за општи инвестициони фонд, није требало да буде већи од обима у прошлој години.

Међутим, извршење инвестиција у овој години превазилази прошлогодишње извршење. Напред сам истакао гдје леже узроци овом порасту и шта је он значио у овој години за кретање цијена на тржишту. Овдје само да напоменем, да захваљујући порасту цијена, стварни обим инвестиција неће бити већи од прошлогодишњег иако ће вредносно бити већи за око 11%.

За 1954 годину није карактеристичан само пораст инвестиција који, као што сам рекао, прелази оквире Друштвеног плана, него и јасно испољене тенденције промјена у њиховој структури. Промјена у структури огледа се како у повећаном учешћу инвестиција привредних организација, народних одбора и народних република а смањењу учешћа савезних инвестиција — тако и у промјени еко-

номске структуре инвестиција у корист друштвеног стандарда.

Структура инвестиција према изворима средстава, за првих десет мјесеци ове године, у поређењу са истим периодом прошле године, била је сљедећа (у милијардама динара за 10 мјесеци):

	у 1953	% структ.	у 1954	% структ.	индекс
Савезне инвестиције	114,9	52	119,2	46	104
Инвестиције НР, НО и предузећа	45,6	21	78,5	30	171,5
Укупно нове инвест.	160,5	73	197,7	76	122,1
Амортизација	59,0	27	63,3	24	107,2
Укуп. бруто инвест.	219,5	100	261,0	100	118,9

Преглед показује тенденцију знатног повећања учешћа инвестиција привредних организација, народних република и народних одбора. Учешће ових инвестиција у бруто инвестицијама повећано је у 1954 години на 30% према 21% у прошлој години. (Напомињем, да ради упоређења са 1954 годином, појам савезних инвестиција у 1953 години обухвата инвестициону изградњу која је дијелом финансирана и из републичких средстава, због тога што су објекти у 1954 години обухваћени општим инвестиционим фондом и савезним буџетом).

Мада је оваква промјена структуре пожељна и на линији наших тежњи да се терет основне инвестиционе изградње смањи, а повећа учешће инвестиција привредних организација, народних одбора и народних република, она је у 1954 години превазишла предвиђања Савезног друштвеног плана, и резултат је, као што је напријед истакнуто, повећање прихода привредних организација, народних одбора и народних република, а на бази пораста цијена на тржишту.

Као нужна посљедица предњих промјена у структури инвестиција услиједиле су промјене и у економској структури што се види из сљедеће табеле (нове инвестиције у милијардама динама за 10 мјесеци):

	1953	Структ.	1954	Структ.
инд. и рудар.	102,3	**62,8**	109,4	**55,0**
пољопривреда	7,7	**4,8**	9,0	**4,6**
саобраћај	17,2	10,8	21,0	10,2
остало	14,0	8,5	19,7	10,2
Привреда укупно:	141,1	**85,9**	159,1	**80,0**
станб. ком. дел.	11,9	**7,4**	22,4	**11,6**
остало	8,9	5,7	39,0	20,0
Друштвени стандард	20,8	**13,1**	39,0	**20,0**
Укупно инвест.	161,9	100,0	198,1	100,0

Несумњиво повољну тенденцију претставља смањење учешћа инвестиција за индустрију и рударство, с обзиром да су те инвестиције у претходним годинама односиле највећи дио расположивих средстава за инвестиције и кочиле развој других области привреде и друштвеног стандарда. Та промјена у највећој мјери је посљедица смањења основне инвестиционе изградње пошто се велики дио објеката налази у завршној фази или је већ изграђен.

Други повољан моменат у промјени структуре претставља пораст учешћа инвестиција за друштвени стандард, а посебно за станбено—комуналну изградњу, које су у ранијим годинама биле у јаком заостајању. Инвестиције у станбено-комуналну изградњу у овој години повећане су скоро за два пута, тј. са 11,9 милијарди у прошлој години, на 22,4 милијарде динара у овој години. Иако је овај пораст знатан, он још не достиже суму инвестиција које су потребне да би се станбени фонд одржавао и повећавао у складу са порастом градског становништва. Међутим, неповољан елеменат у овогодишњој структури инвестиција претставља смањење учешћа ининвестиција за пољопривреду, иако су инвестиције у пољопривреди у апсолутном износу порасле у односу на прошлу годину. Али, овај пораст заостаје за порастом укупних инвестиција, а поготово заостаје с обзиром на интенције привредне политике у овој години, да се инвестиције у пољопривреди и релативно повећавају. Ово је дошло из два разлога: прво, усљед тешкоћа у прилагођавању пољопривредних организација новом систему финансирања инвестиција што се испољило у мањем коришћењу одобрених средстава из општег инвестиционог фонда; и друго, због недовољне оријентације инвестиционих средстава народних република и народних одбора на инвестиције у пољопривреди. Планови инвестиција из фондова и буџета народних одбора и народних република дају износ од укупно 83,1 милијарду динара. Од тога је предвиђено за пољопривреду 4,7 милијарде динара или само 5,6%.

Код извршења инвестиција, незадовољавајуће извршење показује пољопривреда, а из разлога које сам напријед навео. Стање се у посљедњим мјесецима поправља. Од укупне квоте инвестиција за пољопривреду из општег инвестиционог фонда за десет мјесеци утрошено је 50,2%. Нарочито слабо је извршење код прехранбене индустрије (5,7%), због задоцњења у закључивању увозне опреме, што је одгодило израду дефинитивних програма и пројеката изградње. Сигурно је да највећи дио средстава овог круга неће бити искоришћен у 1954 години.

Обим инвестиција из Општег инвестиционог фонда, које се односе на бившу основну инвестициону изградњу у индустрији, већ ове године је смањен. У идућој години то смање-

ње је осетније. Од 110,2 милијарде динара инвестиција општег круга у овој години, смањује се на 83,4 милијарде у идућој години. У овој години, захваљујући завршавању ове изградње, знатно су проширени наши индустриски капацитети, нарочито у базичној индустрији. То је као што сам напријед напоменуо, био један од значајнијих фактора повећања индустриске производње, како у прошлој, тако и у овој, а нарочито ће то бити у сљедећој години. Као што истиче и Предлог друштвеног плана, у овој години повећани су капацитети који омогућују повећање производње: електричне енергије за 400 мил. kwh., 600.000 тона сепарираног угља, 225.000 тона кокса, 120.000 тона прерађене сирове нафте, 18.000 тона битумена, 960 тона парафина, 220.000 тона сировог гвожђа, 155.000 сировог челика, 86.000 тона ваљаних производа челика, 15.000 тона алуминијума, 24.000 ваљаних производа бакра и месинга, 345.000 тона цемента итд. У овој години пуштени су у погон тако велики капцитети као што су : ХЕ Јабланица, Железара Зеница (висока пећ и др.), Кидричево, Севојно и сл. који су у низу ранијих година претстављали основне и најкрупније објекте наше инвестиционе изградње. У 1955 години предвиђено је још веће повећање капацитета, који ће се постићи завршавањем објеката основне инвестиционе изградње. Захваљујући тим новим капацитетима у највећој мјери је и могућно настављање динамике великог пораста индустриске производње у идућој и наредним годинама.

Несумњиво, и у овој години показале су се старе тенденције поскупљења инвестиционе изградње и нарочито пробијања предвиђених рокова изградње. Истина, већи дио поскупљења инвестиционе изградње изазван је општим кретањем цијена на тржишту. Али поред овога, овдје је потребно посебно истаћи да је овогодишњи систем опорезивања добити грађевинских предузећа и произвођача опреме од стране комуна, сам за себе допринио поскупљењу инвестиционих радова. Врло често народни одбори су, тамо гдје се врши инвестициона изградња из савезних и републичких средстава, претерано опорезивали грађевинска предузећа да би тиме повећали своје приходе на рачун инвестиционих фондова. Ове тенденције свакако треба спријечити у 1955 години.

Пробијање рокова завршавања инвестиционе изградње је у овој години постојало у многим случајевима. Најчешћи разлози овоме пробијању биле су тешкоће у плаћању опреме из иностранства. Али то ниуколико није једини разлог. Поред тога, наша оператива на сектору инвестиција још увијек показује старе недостатке у организацији и у складном координирању појединих фаза изградње.

Овај моменат и низ објективних тешкоћа изградње које се преносе из ранијих година, нарочито су неповољно дјеловали код електропривреде и дјелимично код угља. А управо ове двије базичне енергетске гране наше индустрије показују у развитку производње извјесно заостајање у односу на општи пораст индустриске производње.

Производња и прерада угља имала је за двије посљедње године пораст од 11,9% а производња електричне енергије од 24,8%. Овај пораст, нарочито електричне енергије, сам по себи, није слаб. Али према општем порасту индустриске производње од преко 27% за исти период, претставља несумњиво заостајање, јер нормално је да ове гране морају имати бржи пораст од остале индустрије.

Свима нам је очигледно да овакав развој основних енергетских грана претставља озбиљну диспропорцију наше привреде која успорава развој индустрије, нарочито у неким републикама, онемогућује рационално газдовање предузећа, поскупљује трошкове производње и знатно утиче на смањење продуктивности рада.

Нови систем финансирања инвестиција, који је уведен у овој години, показао је несумњиво велике предности у односу на ранији систем административних програма инвестиционе изградње. Систем инвестиционих фондова, савезних, републичких и локалних, из којих се одобравају инвестициона средства у виду кредита, и то у највећој мјери путем конкурса, свакако претставља уношење економских критеријума у формирање инвестиционих програма и много већу економичност у трошењу инвестиционих средстава.

Али 1954 година показала је да постоји и низ недостатака и непотпуности у систему инвестиција које треба отклонити. Међу тим недостацима долази неријешено питање поскупљења инвестиционих радова усљед пораста цијена и питање спречавања тежњи проширења обима инвестиционе изградње од стране инвеститора. Познато је да је поскупљење радова и стална тежња за проширењем обима изградње била карактеристична за стари систем инвестирања. Те појаве биле су основни разлог пробијања укупног обима инвестиција и дјеловале су на успоравање завршења објеката основне инвестиционе изградње. У овој години тежња повећања обима радова у приличној мјери је савладана, иако непотпуно. Међутим, поскупљење радова не само да није ријешено за ову годину, него је остало отворено и за идућу годину.

У 1954 години показала су се два много значајнија недостатка у нашем систему инвестиција: прво, непостојање, као што сам напријед поменуо, инструмената за држање укупног обима инвестиција, и, друго, непостојање инструмената за усмјеравање, за ути-

цање на укупну структуру инвестиција. Ради се и код једног и код другог недостатка о инвестицијама народних република, народних одбора и привредних организација, код којих, као што је показала 1954 година, постоји могућност и да се укупан обим инвестиција пробије и да укупна структура инвестиција буде незадовољавајућа. Напоменуо сам да су, на примјер, народне републике и народни одбори за пољопривреду издвојили врло мало средстава из својих фондова.

У проналажењу ових инструмената не ради се о враћању на систем административних програма укупних инвестиција, нити о неком одређивању квота инвестиционе изградње. Ради се о томе да је држање укупног обима инвестиција, и нарочито усмјеравање инвестиционе изградње, могућно спровести у знатној мјери допуном самог кредитног система.

У тој допуни разматра се могућност увођења реалне гаранције на дате инвестиционе зајмове коју и Уредба о инвестиционим зајмовима предвиђа. Реална гаранција, поред тога што ће она, прије свега, значити утицај на рационалније трошење и одмјеравање средстава и значити реално покриће за евентуално пробијање програма изградње, претстављаће и инструмент за привремено рјешавање и правилно усмјеравање куповне снаге предузећа, народних одбора, народних република. Она би могла бити повољан инструмент усмјеравања због тога што се стопе реалне гаранције могу диференцирано поставити за поједине области привреде и привредна подручја. На сличан начин дјеловала би и додијела зајмова по систему партиципирања, по коме би се дјелимично отступило од принципа понуђене каматне стопе као регулатора расподјеле инвестиционих зајмова. Зајмови би се додјељивали само у једном дијелу уз услов да инвеститор и његов гарант учествују својим фондовима у проценту који би био различит, који би зависио од тога колико је ограничавање инвестиција и од њиховог усмјеравања. Али и поред тих мјера, остаје и даље да се друштвеним планом непосредно ограниче или забране инвестиције у неке гране, односно да се непосредно пропише обавеза трошења извјесних средстава за одређене инвестиције, као што то Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину предвиђа за станбену изградњу у рудницима.

Код проблема усмјеравања укупних инвестиција у наредним годинама основни елементи политике су већ дати у Предлогу друштвеног плана. Садашње инвестиције основне инвестиционе изградње се смањују. Оне ће у 1956 години и наредним годинама претстављати знатно мањи дио наше инвестиционе изградње. То значи да у 1955 и нарочито у 1956 години постоје јаче могућности за веће инвестиционо улагање које је потребно за савлађивање оних проблема који су се у овој и ранијим годинама испољили. Ти се проблеми углавном могу свести на три основна:

Прво, потреба бржег развијања пољопривредне производње;

Друго, отклањање заостајања у развитку производње електричне енергије и угља, и

Треће, веће одвајање инвестиционих средстава за стално повећање стандарда живота и друштвеног стандарда.

За развијање пољопривредне производње нужно је, као што сам напријед напоменуо, усмјерити знатно већа средства буџета и фондова народних република и народних одбора за мелиорације, за унапређење ратарства, воћарства, сточарства итд. Уз ово, нужно је помагати прехранбену индустрију и створити боље материјалне услове за промет пољопривредних производа. У склопу ове политике, нема сумње, постављају се и два крупна инвестициона задатка: повећање производње вештачких ђубрива и опреме за пољопривреду.

За обезбјеђење дефицита у електричној енергији нужно је, у низу идућих година, наставити са знатним улагањем у електропривреду и у производњи угља. Нужност улагања у производњу угља заоштрава се у идућим годинама поред постојећег дефицита и због тога што ће за отклањање дефицита електричне енергије у идућим годинама бити нужно приступити изградњи термоцентрала у много већој мјери него што смо досад радили. У овом погледу напомињем да, с обзиром на дальни успон индустриске производње и сталан пораст потрошње електричне енергије, Савезно извршно вијеће разматра потребу изградње термоелектрана, и то: повећање ТЕ Колубара од 120 на 180 MW, једне ТЕ на Косову од 60 MW, ТЕ у Деспотовцу од 60 MW, ТЕ у Лукавцу од 60 MW и повећање ТЕ Шоштањ од 60 на 120 MW. Поред тога, разматра се могућност убрзања изградње ХЕ Кокин Брод, ХЕ Перуча и ХЕ Сплит.

За стално побољшавање стандарда живота, поред унапређења пољопривреде и поред проширивања капацитета прерађивачке индустрије, нужно је наставити са тенденцијом повећања инвестиција за друштвени стандард и нарочито за повећање станбеног фонда, која је ове године врло оштро дошла до изражаја.

Другови народни посланици, дозволите ми да се осврнем и на проблеме неразвијених и заосталих подручја.

Наш досадашњи привредни развитак, прије свега, значио је одлучну етапу на путу извлачења наше земље из заосталости. Он је у извјесном смислу морао бити неравномјеран, јер је имао да савлада дисхармоничност једне заостале и неразвијене привреде. С обзиром да смо у релативно кратком времену путем индустријализације — специјално јачањем

базичне индустрије — морали да створимо основ за свестран развитак привреде у цјелини, било је неопходно да се инвестира у оне области гдје постоје најбољи услови за јачање базичне индустрије. Истовремено на структуру инвестиција, размјештај производних снага и карактер досад извршених инвестиција, утицала је и потреба обезбјеђења независности и јачања одбранбене способности земље, о чему такође треба водити рачуна када се оцјењује наш развитак. Разумије се, у таквим условима није било могућно обезбиједити довољно брз развитак неразвијених области. Напротив. дошла је до изражаја тенденција бржег развитка привредно развијених области него што износи темпо општег југословенског развитка. Али, то никако не значи да досадашњи развитак наше земље није озбиљно покренуо и развијање привредно неразвијених подручја.

Наш досадашњи развитак показује да су поједина привредно неразвијена подручја у односу на предратно стање, постигла завидан развитак својих производних снага, али су се извјесна подручја релативно спорије развијала и заостајала иза општег развитка земље.

Рељефну слику посљератних напора на развитку неразвијених подручја пружају подаци о инвестицијама. За кретање инвестиција у неразвијеним републикама, које су по дохотку по глави становника биле наша најнеразвијенија подручја, карактеристична је тенденција сталног пораста њиховог удјела у укупним инвестицијама, што је нарочито дошло до виднијег изражаја послије 1951 године. То се види из сљедећег прегледа кретања нових инвестиција (ФНРЈ = 100):

	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953
НР Србија, Хрватска и Словенија	80,3	77,0	79,0	72,5	67,8	61,1	61,5
Б и Х, Македонија и Црна Гора	19,7	23,0	21,0	27,5	32,2	38,9	38,5
Укупно:	100	100	100	100	100	100	100

Важно је истаћи да пораст у неразвијеним републикама није био равномјеран због опште оријентације инвестиција на базичну индустрију и због стратешких момената који су утицали на лоцирање нових објеката. Ради тога је темпо инвестирања у НР Македонији све до 1953 године био спорији у односу на друге неразвијене области, што не значи да и ту нијесу постигнути значајнији резултати у привредном развитку. Међутим, у наредним годинама биће потребно да се знатно више улаже у овој Републици како би и она пошла напоредо са осталим развијенијим републикама. Почев од 1953 године, повећан је обим инвестиција у НР Македонији чиме је убрзан темпо њеног развитка. Што се тиче НР Црне Горе, досадашња улагања у овој Републици, уколико се она наставе и у будућности, обезбјеђују њен бржи развитак.

Код развијенијих република забележено је заостајање инвестиција, задњих година у НР Србији, док је ниво инвестиција у НР Хрватској и НР Словенији имао већу уједначеност.

Исказани распоред инвестиција у овом периоду не показује развитак појединих области и рејона како у развијеним тако и у неразвијеним републикама. Чињеница је да су поједине области, као што су: Војводина, Космет и Санџак у НР Србији; Славонија, Лика, Банија и Кордун у НР Хрватској; Словеначко Приморје; Босанска Крајина и Посавина у НР Босни и Херцеговини; пољопривредни рејони Македоније — у релативном заостајању, и њихов развитак претставља један од важних задатака у нашој даљој изградњи.

Осврћући се у свом излагању на питање недовољно развијених области и рејона, желио бих указати на неке принципе којима ћемо морати да се руководимо у рјешавању овог необично важног проблема.

Усмјеравање привредног развитка — дакле, усмјеравање складније социјалистичке проширене репродукције, као и успјешан развитак нових односа у нашем друштвено-економском систему, нужно намеће потребу да заједница стално обезбјеђује преливање средстава из развијенијих у неразвијенија подручја. Ово преливање је један од битних услова искоришћавања природних богатстава и резерви, а тиме и битан услов за јачање привреде у цјелини. Средства која се остварују у развијенијим подручјима су друштвена средства и разумљиво је да се она усмјеравају према потребама цијеле заједнице.

Код нас се понекад наилази на неправилна схватања када је ријеч о помоћи неразвијеним подручјима. Већ данас у развијенијим комунама често се истиче да је потребно и даље шире улагати у развијена подручја, с обзиром на потребе које намеће досадашњи привредни развитак, нарочито у области друштвеног стандарда. С друге стране, постоје схватања да би оријентацију инвестирања требало усмјерити највећим дијелом у правцу подручја која су досад привредно заостајала. Међутим, у нашој економској политици ми се морамо, као што сам рекао, руководити интересима што складнијег развитка земље у цјелини, па, према томе, било би неправилно ићи у једну или другу крајност. Ми не смемо кочити даљи развитак развијених подручја, јер би то значило успоравање нашег развитка и слабљење нашег привредног потенцијала, од кога зависи и развитак привредно неразвијених подручја. Али, исто тако, ми морамо обезбиједити бржи развитак неразвијених подручја, јер нам то досадашњи привредни развитак омогућује.

Кад је ријеч о проблему развијених и неразвијених подручја, односно кад је ријеч о њиховим сопственим могућностима за развитак, потребно је указати још на један важан моменат који се често губи из вида. Наиме, кроз конкретну политику цијена, нарочито у области индустрије и пољопривреде, друштвена акумулација преко тржишта се прелива из једног подручја у друго, те остварена акумулација на једном подручју није у цјелини резултат уложеног рада и средстава на том подручју. Ово нарочито долази до изражаја у односима између изразито индустриских подручја и подручја са претежно пољопривредном производњом.

Данас се пред нас поставља — како убудуће успјешно у систему рјешавати проблем развитка неразвијених подручја — тако да ови не заостају у темпу иза развијених подручја. Постоји схватање, по коме би требало инструменте нашег привредног система постављати тако, да се више средстава оставља привредним организацијама у привредно заосталијим подручјима. Није потребно нарочито истицати да је овакво схватање неправилно и штетно, јер је немогућно у данашњим односима спроводити посебан третман привредних организација у развијеним и неразвијеним областима. Наши инструменти и мјере морају бити јединствени, да би се омогућила максимално могућна иницијатива у правцу подизања продуктивности рада, од чега зависи темпо развитка југословенске привреде у цјелини а самим тим и успјешнији развитак неразвијених рејона. То свакако не значи да у оквиру система нису дате могућности да и комуне у својој економској политици обезбјеђују и спроводе такву расподјелу дохотка која ће допринијети убрзању њиховог привредног развитка.

Уколико не бисмо поставили адекватне инструменте, постоје могућности такве расподјеле средстава између република, комуна и привредних организација која би отежала развитак неразвијених подручја.

Такве тенденције дошле су до изражаја у инвестирању у овој години. Упоређујући нове инвестиције за десет мјесеци у овој години са нвестицијама у истом периоду прошле године, видећемо да су нове инвестиције порасле релативно много брже у републикама и комунама са развијеном привредом, док су спорије расле у другим републикама, а у НР Македонији долази до изражаја тенденција опадања нових инвестиција. И у оквиру савеза, као и у оквиру република, мораће се посебним инструментима из дохотка, створеног на територији развијених области, преливати средства у неразвијене. У Предлогу друштвеног плана за 1955 годину предвиђен је посебан допринос за финансирање неразвијених области, који ће плаћати развијене републике на бази висине остварених средстава по глави становника. Помоћ неразвијеним областима у принципу мора бити наменска, јер ће то омогућити да њиховим развитком рјешавамо и проблеме наше привреде у цјелини.

Наменске инвестиције треба да обезбиједе изградњу оних објеката, који су од значајног интереса за југословенске привредне билансе. У оквиру наменских инвестиција у 1955 години обезбјеђује се првенствено завршавање започетих објеката, а тек затим изградња нових објеката; то је утицало на износе наменских инвестиција по републикама.

У 1955 години, наменске инвестиције предвиђене су у сљедећим износима: за Народну Републику Србију 22.160 милиона динара, за НР Македонију 5.650 милиона динара и за НР Црну Гору 10.000 милиона динара. Поред тога, предвиђени су и други облици учешћа у савезним приходима као и буџетске дотације. Тако се Народној Републици Србији уступа 22% савезног пореза на добит, док се НР Македонији и НР Црној Гори уступа укупна савезна добит. Специјалне буџетске дотације за НР Македонију и НР Црну Гору износе 8.070 милиона динара.

Одлучнији курс на развитак пољопривреде и индустрије која прерађује пољопривредне производе има посебан значај за убрзани развитак оних области и рејона који су досад заостајали као што су: Војводина, Славонија, пољопривредне области Македоније, Мачва, Посавина итд. На тај начин, мењаће се структура и територијална расподјела дугорочних банкарских средстава из централног инвестиционог фонда, што ће такође доприносити складнијем привредном развитку.

Убрзани развитак неразвијених области и рејона претставља један од централних проблема, не само из економског аспекта, него и из аспекта развитка социјалистичких друштвених односа.

Овај кратак осврт на овај проблем указао је само на неке моменте, а детаљнија разрада перспективног програма, на чему ће се интензивно радити у току идуће године, омогућиће да се потпуније сагледају путеви нашег будућег складнијег привредног развитка.

На крају бих се задржао на неким мјерама у даљем развијању нашег система.

Ретко је које питање у нашој јавности, а посебно међу радним колективима, изазвало такво интересовање као питање расподјеле дохотка и система награђивања, који претставља један од битних елемената читавог нашег система.

Као што је већ више пута истицано, систем расподјеле дохотка и плата треба да обезбиједи интерес за повећање производности рада. Разумије се, до система који ће у нашим условима потстицати повећање производности рада доћи ће се постепено, дањом

разрадом и испитивањем праксе. У разради система битно је поћи од трајних основа нашег друштвеног управљања, и тражити основне економске моменте који потстичу и повезују индивидуалан интерес појединих произвођача, интерес колектива предузећа и интерес заједнице. Затим, у нашим условима, у расподјели дохотка важни су и односи који настају у расподјели између појединих територијалних јединица, савеза, република и комуна.

Расподјела дохотка морала би обезбиједити такве односе међу овим органима, који би омогућили савезу формирање средстава нужних за интервенцију на тржишту, за очување општејугословенских биланса и јединства тржишта и за преливање између република ради потстицања развоја недовољно развијених области. Све појаве везане за тржиште и неизбежни поремећаји који прате привредни успон, захтијевају одређену интервенцију у расподјели, захватањем већег дијела стеченог дохотка који није резултат повећане производње и производности рада, него коњунктурних услова на тржишту. У нашим условима, морају се предузимати мјере за спријечавање такве прерасподјеле која потхрањује било шпекулативне тенденције било реално снижавање плата. Полазећи од тих основа, систем расподјеле дохотка и плата у 1955 години поставља инструменте који треба да допринесу потстицању интереса за производност рада. Полазна основа је признавање плата по тарифном правилнику, везаном за конкретан учинак радника који раде по учинку и право свих да учествују у дијелу добити за повећање плата и фондова која преостаје предузећу. Могућност признавања учинка и тарифни правилник предузећа, за разлику од обрачунских плата централно одређених, несумњиво је корак напријед ка потстицању повећања производности рада. Радни колективи, синдикати, комуне, имају прилику да разраде конкретне стимулативне мјере (норме, премије за уштеду материјала, за бољу организацију рада, међупогонски обрачун и сл.), којима би се проширило опште стимулативно дејство система.

Иако није нађен инструмент који би прогресивним опорезивањем обезбиједио захватање дијела добити, предложени инструменти опорезивања ванредне добити и опорезивања република у крајњем свом ефекту имају слично дејство тако да је и ово корак напријед у развитку система.

Илузија би била рећи да инструменти расподјеле не носе у себи одређене опасности. Прије свега, таква опасност је на подручју утврђивања норми, које само предузеће одређује. Систем омогућује да се кроз реалне норме и борбом за већу производњу и доходак постигну веће реалне зараде. Није, међутим, искључено да извјесна предузећа пођу путем успостављања нереалних норми и номиналних повећања зарада уз опасност снижења производности рада. Таква оријентација, међутим, може да завара и привремено успава колектив, док ће већ први обрачун показати такву оријентацију. Таква оријентација отежаће предузећу положај на тржишту и успорити му развитак. Наравно да ће се заједница морати борити против таквих појава.

У предложеном систему долази до много већег изражаја улога синдиката, који у тарифној политици постају један од основних фактора. Одобравање тарифних правилника почива на међусобном споразуму комуне, предузећа и синдиката, с тим да је остављена могућност арбитражног поступка за рјешавање спорних питања.

Непосредна примјена система зависи од претходно извршених припрема за његово увођење, због чега је посебно важно ангажовање свих који учествују у његовој примјени да би припреме биле што солидније. Добра полазна основа за примјену система гарантовала би његово правилно спровођење.

У току године, даље ће се проучавати искуство и испитивати други методи у награђивању и расподјели дохотка који би могли допринијети даљем развитку привредног система.

Поред изнетих промјена у систему опште расподјеле дохотка предузеће се и друге мјере које треба да обезбиједе одржавање основних пропорција, посебно животног стандарда а у циљу стабилизације тржишта и спречавања инфлаторних тенденција. Осврнућу се само на најважније:

У ту сврху прво служи предвиђено задржавање 6% од свих прихода фондова и буџета федерације, народних република, народних одбора и предузећа — од непосредног трошења. При томе није реч о стварању неке материјалне резерве, него о смањивању куповне снаге и ограничавању њеног пораста. Ова мјера, сама за себе и с обзиром на мали проценат задржавања, не би била довољно ефикасна да спријечи изражене тенденције пораста цијена. Но, у склопу других мјера, нема сумње, она ће позитивно дјеловати.

На тој линији је, затим, и напуштање у нашем систему пропорционалног опорезивања и завођење система опорезивања ванредне добити која првенствено потиче из пораста цијена.

Ова година је показала да у нашем систему нисмо имали ефикасан инструмент који би поремећаје у расподјели усљед скока цијена што је могућно више централисао. Ради тога је било нужно да се донесе посебна мјера са ретроактивним дејством, којом се дио вишка средстава насталих усљед скока

цијена имобилисао и тиме отклонио њихов утицај на даља кретања на тржишту.

Систем пропорционалног опорезивања потребно је допунити допунским опорезивањем ванредне добити, што ће, уствари, представљати вид прогресивног опорезивања. Полазећи од стопе добити из претходног периода, која се може израчунати на бази цијене коштања или укупне реализације, могућно је обезбиједити посебно третирање оног дијела добити који би се кретао изнад нивоа добити из претходног периода. У том правцу врше се испитивања да би се у идућој години ванредна добит опорезивала прогресивно.

За ограничавање инфлаторних тенденција, уопште за контролу дјеловања укупне куповне снаге на тржишту, нужно је тако поставити кредитни и монетарни систем да он служи не само за правилну расподјелу и држање кредита (а овогодишњи систем одобравања краткорочних кредита није ни то обезбјеђивао), него и за контролу укупне куповне снаге.

Примјена кредитног система, који смо завели почетком ове године, показала је да је он имао озбиљних недостатака. При томе код краткорочних кредита ради се о потпуној немогућности да се кроз систем конкурса правилно расподјељују кредити за обртна средства и одмерава волумен кредита. Каматна стопа, замишљена да буде основни регулатор, не може да одигра ту улогу.

Нужно је, према томе, постојећи систем кредитирања мијењати, када је ријеч о кредитирању обртних средстава. Смисао тих промјена мора бити усмјерен на проналажење погодних инструмената за правилну расподјелу кредита и за чвршће држање њиховог обима. При томе, не ради се само о функцији механизма одобравања кредита, него и о широј функцији да се кредити искористе као један од механизма за контролу и регулисање укупне куповне снаге на тржишту.

У том смислу је разматрано увођење депоновања реалне гаранције у различитим процентима од висине одобреног кредита, и то не само код инвестиционих зајмова, гдје је и сама уредба предвидјела ту мјеру, него и при одобравању краткорочних кредита; одобравање кредита не само на принципу најповољније понуђене каматне стопе, него и уз услов — који може диференцирати у различитим условима учешћа, тј. улагања — и средстава корисника кредита и његовог гаранта, итд.

Савезно извршно вијеће разматра у том погледу систем мјера који ће предложити да се уведе. У склопу тих мјера свакако долазе и мјере које су усмјерене у правцу поступне реорганизације банкарског апарата.

Несумњиво да и начин уплате обавеза предузећа према буџетима и друштвеним фондовима треба у 1955 години измијенити. Нужно је спријечити убрзано трошење буџета и фондова, што је омогућено, поред осталог, и тиме што се уплате врше дјелимично и прије но што је реализација извршена, што се — другим ријечима — те уплате финансирају путем краткорочних кредита предузећима из чисте емисије.

У склопу поменутих мјера дјелују и измјене у девизном режиму које смо увели у децембру ове године. Те измјене смањују утицај клизајућих курсева на кретање цијена у земљи и претстављају већу квантитативну или непосредну контролу увоза и извоза. Уз то, већ од јесени 1954 године, а што је нужно наставити и у идућој години у већој мјери, мора се приступити мјерама контингентирања и чак забране извоза свугдје ондје гдје се покаже да појачан извоз оштро ремети цијене на унутрашњем тржишту.

Другови народни посланици, завршавајући овај свој експозе, уиме Савезног извршног вијећа молим вас да прихватите Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину. (Буран и дуготрајан аплауз).

Претсједник **Моша Пијаде:** Закључујем сједницу.

(Сједница је закључена у 16 часова).

PRILOZI

FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Savezno izvršno veće
B. br. 1275
9 decembra 1954 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Dostavljam Vam Predlog saveznog društvenog plana za 1955 doginu, koji je prihvaćen na sednici Saveznog izvršnog veća održanoj 2 decembra o. g., s molbom da bude stavljen na dnevni red narednog sastanka Savezne narodne skupštine.

Napominjemo da ćemo Vam naknadno dostaviti delove plana u pogledu bilansa prihoda i rashoda federacije, kao i odredbe o primeni ekonomskih instrumenata za novopripojene srezove Buje i Kopar.

Istovremeno Vas izveštavamo da su za pretstavnike Saveznog izvršnog veća prilikom pretresa ovog predloga u nadležnim odborima i Skupštini određeni članovi Saveznog izvršnog veća Dobrivoje Radosavljević — u Saveznom veću i Osman Karabegović — u Veću proizvođača.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća određuju se Sergije Krajger, direktor Saveznog zavoda za privredno planiranje i Vladimir Cerić, državni savetnik u Saveznom zavodu za privredno planiranje — u Saveznom veću, a Kiro Gligorov, zamenik direktora Saveznog zavoda za privredno planiranje i Dušan Vuković, državni savetnik u Saveznom zavodu za privredno planiranje — u Veću proizvođača.

Isto tako, određuju se da kao stručnjaci učestvuju u radu: ing. Alojz Dular, ing. Milun Ivanović, ing. Slavko Suvajdžić i Nikola Čobelić, svi državni savetnici u Saveznom zavodu za privredno planiranje, kao i Leo Rip i Viktor Korošec, savetnici u Saveznom zavodu za privredno planiranje.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Saveznog izvršnog veća
Edvard Kardelj, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Pretsednik
SNS (A)/154
10-XII-1954 godine
Beograd

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Dostavljam Vam Predlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu, koji mi je uputilo Savezno izvršno veće aktom B. br. 1275 od 9. XII. o.g., i molim da taj predlog dostavite Odboru za narodnu privredu svoga Veća na pretresanje.

Jednovremeno Vas obaveštavam da je za pretstavnika Saveznog izvršnog veća prilikom pretresanja ovog predloga u Odboru i na sednici Veća proizvođača određen Osman Karabegović, član Saveznog izvršnog veća.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća prilikom pretresanja predloga koji Vam dostavljam određeni su Kiro Gligorov, zamenik direktora Saveznog zavoda za privredno planiranje i Dušan Vuković, državni savetnik u istom zavodu.

Isto tako, određeni su da kao stručnjaci učestvuju u radu prilikom pretresanja predloga ing. Alojz Dular, ing. Milun Ivanović, ing. Slavko Suvajdžić i Nikola Čobelić, državni savetnici u Saveznom zavodu za privredno planiranje, kao i Leon Rip i Viktor Korošec, savetnici u tom zavodu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Veće proizvođača
SNS (A)/154
10-XII-1954 godine
Beograd

PRETSEDNIKU ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU VEĆA PROIZVOĐAČA SNS

Beograd

Dostavljam Vam Predlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu, i molim Vas da taj predlog pretresete u Vašem Odboru, i dostavite izveštaj Domu.

Jednovremeno Vas obaveštavam da je za pretstavnika Saveznog izvršnog veća prilikom pretresanja ovog Predloga u Odboru određen Osman Karabegović, član Saveznog izvršnog veća. Za poverenike Saveznog izvršnog veća određeni su Kiro Gligorov, zamenik direktora Saveznog zavoda za privredno planiranje i Dušan Vuković, državni savetnik u istom zavodu. Isto tako, određeni su da kao stručnjaci učestvuju u radu prilikom pretresanja predloga: ing. Alojz Dular, ing. Milun Ivanović, ing. Slavko Suvajdžić i Nikola Čobelić, državni savetnici u Saveznom zavodu za privredno planiranje, kao i Leo Rip i Viktor Korošec, savetnici u tom zavodu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Ivan Božičević, s. r.

PRIJEDLOG

SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1955. GODINU

PRVI DIO

PREGLED RAZVOJA PRIVREDE U 1954. GODINI

Privredni razvitak u 1954. godini naročito karakteriziraju slijedeći momenti:

1. Ostvaren je daljnji znatan porast industrijske proizvodnje pri čemu je prvi put poslije 1949. godine takav porast zabilježila u svim granama prerađivačka industrija. Poslije dobrog roda u 1953. godini osjetljivije je umanjena poljoprivredna proizvodnja, a naročito proizvodnja žitarica zbog ovogodišnjih nepovoljnih klimatskih prilika.

Na temelju ovakvog kretanja industrijske i poljoprivredne proizvodnje može se očekivati da će ukupni društveni proizvod u 1954. godini biti veći za oko 3% u odnosu na 1953. godinu.

2. Za vanjskotrgovinsko poslovanje karakteristično je značajno povećanje izvoza, povećanje uvoza žitarica, umanjenje deficita trgovinske i platne bilance kao i umanjenje našeg zaduženja u inozemstvu i pored umanjenja ekonomske pomoći. Značajnim povećanjem izvoza osiguran je povećani nivo proizvodnje što je ublažilo poteškoće koje proizlaze iz neuravnotežene

platne bilance i omogućilo da se ublaže učinci slabog prinosa poljoprivredne proizvodnje.

3. Povećan je opseg investicija i poboljšana struktura investicionih ulaganja umanjenjem udjela investicionih ulaganja u industriji a povećanjem udjela ostalih privrednih oblasti i društvenog standarda. Povećana novčana sredstva za investicije utjecala su i na porast cijena u 1954. godini.

4. Povećan je u izvjesnoj mjeri ukupan opseg osobne potrošnje u odnosu na prosječnu potrošnju u prošloj godini, ali je u toku godine uslijed porasta cijena i slabih prinosa u poljoprivredi očitovana tendencija opadanja potrošnje naročito u gradovima i industrijskim centrima. Porast potrošnje praćen je znatnim porastom zaposlenosti.

5. Povećanje proizvodnje i prometa praćeno je porastom cijena kako industrijskih tako i poljoprivrednih proizvoda i usluga, kao i porastom novčanih prihoda stanovništva.

6. Karakteristično je za ovu godinu uvođenje novih ekonomskih instrumenata privrednog sistema kojima je omogućen veći učinak faktora tržišta na proizvodnju i promet.

Prilagođavanje poslovanja privrednih organizacija novim uvjetima izazvalo je izvjesne teškoće u prvih nekoliko mjeseci ove godine a naročito na području vanjskotrgovinskog poslovanja.

Potpunija ocjena učinka instrumenata ne može se dati uslijed relativno kratkog vremena njihovog primjenjavanja ali su neki instrumenti već očitovali pozitivne učinke na privređivanje, dok je način formiranja plaća i raspodjele dohotka pokazao niz slabosti zbog čega se mora izmijeniti za 1955. godinu.

1.
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

1. U 1953. godini prekinut je privremeni zastoj ukupne industrijske proizvodnje koji je trajao od 1949/50 do konca 1952. U 1953. godini nastaje opći porast industrijske proizvodnje, koji prema 1952. godini iznosi 11%. Taj porast bio je posljedica snažnog povećanja proizvodnje bazične industrije, usprkos zaostajanju dijela prerađivačke industrije (tekstilna industrija, industrija kože i gume) zbog nemogućnosti uvoza potrebnih količina sirovina i opadanja proizvodnje ugljena.

Porast industrijske proizvodnje u 1954. godini nastavljen je još bržim tempom. Procjenjuje se da će ukupna industrijska proizvodnja u ovoj godini biti veća za 15% u odnosu na 1953. 1954. godinu karakterizira porast proizvodnje u svim industrijskim granama bez izuzetka. Za razliku od prethodne godine značajno povećanje proizvodnje nastalo je u granama prerađivačke industrije, čime je bilo osigurano povećanje izvoza industrijskih proizvoda i pored pada izvoza tradicionalnih industrijskih proizvoda. Povećana je proizvodnja ne samo sredstava rada i materijala za reprodukciju, nego i proizvodnja robe namijenjene osobnoj potrošnji, koja je porasla za oko 16% u odnosu na 1953 godinu.

U 1954. godini dalje se proširio asortiman i poboljšao kvalitet proizvoda, što je omogućilo da se vrlo značajno poveća izvoz industrijskih proizvoda. naročito gotove industrijske robe.

2. Razvitak industrijske proizvodnje po granama je slijedeći:

	1954*) / 1953
proizvodnja električne energije	113
proizvodnja i prerada ugljena	116
proizvodnja i prerada nafte	121
crna metalurgija	132
metalurgija obojenih metala	104
proizvodnja nemetala	115
metalna industrija	117
elektroindustrija	116
kemijska industrija	121
industrija građevinskog materijala	102
drvna industrija	103
industrija papira	108
tekstilna industrija	122
industrija kože i obuće	114
industrija gume	122
prehrambena industrija	108
industrija duhana	138
ukupna industrija	115
eksploatacija šuma	93

Ostvareno povećanje opsega industrijske proizvodnje bit će nešto niže nego što je predvidio Društveni plan za 1954. godinu zbog vremenskih neprilika u prvim mjesecima godine, nestašice električne energije, kao i zbog slabijeg snabdijevanja nekih industrijskih grana sirovinama uvoznog porijekla. Osim toga, neki novi kapaciteti nisu bili pravodobno pušteni u pogon, te je zajedno sa prije spomenutim faktorima i ta činjenica pridonijela da je ostvaren manji opseg proizvodnje nego što je Društveni plan predvidao. Zakašnjenje je naročito tangiralo slijedeće grane: crnu metalurgiju, obojenu metalurgiju i industriju nemetala.

3. Porast industrijske proizvodnje omogućio je porast broja zaposlenih kako u industriji. tako i u čitavoj privredi. Od siječnja do rujna 1954. broj ukupno zaposlenih u privredi bio je za 145.000**) osoba veći nego u istom periodu prošle godine, a u tome broj zaposlenih u industriji povećao se za 73.700 osoba.

Značajan porast industrijske proizvodnje nije bio praćen odgovarajućim povećanjem produktivnosti rada Ovo dolazi do izražaja u nizu grana kao tendencija većeg povećanja broja zaposlenih u isporedbi sa povećanim opsegom proizvodnje.

Do ovakvih tendencija u odnosima između broja novozaposlenih i proizvodnje došlo je zbog sistema nagrađivanja koji nije bio stimulativan u pogledu racionalnog zaposljavanja radne snage. zbog nestašice električne energije i neravnomjernog snabdijevanja reprodukcionim materijalom i rezervnim dijelovima uvoznog porijekla.

Na drugoj strani, prijelaz na mnogo širi asortiman proizvoda zbog potreba izvoza i unutrašnjeg tržišta i zbog poboljšanja kvaliteta kao i postepeno puštanje u pogon novih kapaciteta i izmjene strukture građevinskih radova tražili su dodatno zaposljavanje radnika u odnosu na prošlu godinu.

4. Povećanje industrijske proizvodnje omogućeno je ne samo boljim korištenjem postojećih kapaciteta, već i puštanjem u pogon novih, odnosno proširenjem postojećih kapaciteta.

U vezi sa povećanjem i proširenjem industrijskih kapaciteta postao je u 1954. godini još ozbiljniji problem snabdijevanja električnom energijom. Manjak u električnoj energiji nastao je, između ostalog, i zbog toga što neki novi energetski kapaciteti nisu na vrijeme ili nisu uopće pušteni u pogon. (Izostalo je pravodobno puštanje u pogon hidroelektrana Ovčar Banja, Međuvršje, Raška i Vlasina u NR Srbiji, termoelektrana Konjščina u NR Hrvatskoj, hidroelektrane Jablanica u NR Bosni i Hercegovini i pravodobna rekonstrukcija termoelektrane Kostolac.).

Također je i proizvodnja ugljena zaostajala za porastom potrošnje. I pored činjenice da je u zadnjih deset mjeseci ove godine proizvodnja ugljena povećana za oko 23% u odnosu na isti period prošle godine, tr-

*) 1954. godina prikazana je na bazi ostvarenog fizičkog opsega za 10 mjeseci, prema podacima Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju i procjeni za preostala 2 mjeseca. Indeks ostvarenog fizičkog opsega industrijske proizvodnje za 10 mjeseci iznosi 114 prema istom periodu 1953.

**) Broj od 145.000 iskazan za istu statističku obuhvatnost u 1953. i 1954. godini.

žište ugljena bilo je uznemireno, jer su zalihe u industriji, kod željeznica i široke potrošnje po isteku zimskog perioda 1953/54 bile iscrpljene, te je pojava istodobne i velike potražnje svih ovih potrošača na tržištu prouzrokovala uznemirenje.

Umanjenje opsega sječe crnogoričnih šuma i manje raspoložive količine rezane građe, uz povećanje opsega investicija, izazvali su znatan skok cijena i poremećaja na tržištu drveta, naročito u prvim mjesecima kada je proizvodnja zaostajala uslijed nepovoljnih vremenskih prilika. Ubrzana proizvodnja, maksimiranje šumske takse i druge mjere dovele su do izvjesnog smirivanja tržišta, ali su uslijed nedovoljnih količina za potrošnju cijene ostale na visokom nivou.

5. Stanje ukupnih zaliha osnovnih sirovina ostalo je uglavnom nepromijenjeno u odnosu na prošlu godinu, sa izuzetkom sirovina za crnu metalurgiju, metaloprerađivačku i drvnu industriju koje su nešto veće od prošlogodišnjih. Međutim, u nekim granama došlo je do umanjenja zaliha uvoznog porijekla. Takvo stanje zaliha sirovina ne može se ocijeniti kao zadovoljavajuće, naročito kada se ima u vidu vrlo živa dinamika razvoja industrijske proizvodnje.

Što se tiče ukupnog stanja zaliha svih kategorija gotove robe u industriji, t.j. sredstava rada, reprodukcionog materijala i potrošne robe, one su za 14,5% niže od prosječnih zaliha u 1953. godini, pri čemu zalihe sredstava rada i reprodukcionog materijala pokazuju porast.

Zalihe potrošne robe zajedno sa zalihama u trgovini ostale su uglavnom na nivou iz prosinca prošle godine, ali su se u asortimanu pogoršale.

6. Od značajnijih kapaciteta koji su pušteni u pogon 1954. godine, po završetku probnog pogona postepeno se može postići godišnja proizvodnja važnijih proizvoda: separiranog ugljena 600.000 tona, koksa 225.000 tona, parafina 960 tona, bitumena 18.000 tona, prerađene sirove nafte 120.000 tona, sirovog željeza 220.000 tona, sirovog čelika 155.000 tona, valjanih proizvoda crne metalurgije 86.000 tona, aluminija 15.000 tona, valjanih proizvoda bakra 24.000 tona, cementa 345.000 tona, staklene vune 300 tona, keramike 21.250 tona, kablova i sprovodnika od bakra 16.000 tona, sumporne kiseline 61.000 tona, superfosfata 80.000 tona, dušične kiseline 14.400 tona, amonnitrata 12.800 tona i škroba i škrobnih proizvoda 32.000 tona.

U elektroprivredi pušteni su u pogon kapaciteti sa snagom od 100 MW, sa proizvodnjom od 400.000 MWh.

2.
POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA

1. Poljoprivredna proizvodnja u 1954. godini je osjetljivo umanjena, što se vidi iz slijedećeg pregleda:

Grana	Indeksi*) (1930/39 = 100) 1947/51	1951	1953	1954
ratarstvo	102	114	120	89
voćarstvo	110	170	150	110
vinogradarstvo	106	150	112	87
stočarstvo	92	92	96	107
ribarstvo	187	175	200	185
domaća prerada	102	109	100	81
Ukupno	100	111	112	95

Vrijednost poljoprivredne proizvodnje, prema rezultatu dosadašnjih procjena, manja je za 74 milijarde dinara ili za 15% nego u 1953. godini. Loše vremenske prilike naročito su nepovoljno utjecale na ratarsku proizvodnju. Ova se ocjenjuje da je za 26% manja od ostvarenja u 1953. godini. Najveće umanjenje proizvodnje nastalo je kod žitarica i ocjenjuje se da ono iznosi 38% od postignutog ostvarenja u 1953. godini. Stočarstvo je jedina grana koja je zabilježila povećanje, te se ocjenjuje da će stočarska proizvodnja ove godine biti za 11% veća nego u prošloj godini.

2. Kretanje proizvodnje glavnih poljoprivrednih proizvoda vidi se iz slijedećeg pregleda:

	Indeksi**) (1930/39 = 100) 1947/51	1951	1953	1954
pšenica i raž	93,3	98	108	60
kukuruz	80	95	90	70
šećerna repa	200	314	245	214
duhan	200	215	230	215
krumpir	101	111	139	121
meso	88	88	87	98
mast	76	75	74	87

Proizvodnja pšenice i raži manja je za oko 1,250.000 tona ili 45% u odnosu na ostvarenu proizvodnju u 1953. godini, dok je proizvodnja kukuruza umanjena za 840.000 tona ili za 22%.

3. Zbog umanjene proizvodnje znatno se umanjuje i opseg tržnih viškova mnogih poljoprivrednih proizvoda. Prema procjeni ostvarenja u 1954. godini, tržni viškovi pšenice i raži znatno su manji od predviđenih. Nasuprot tome, značajno su se povećali tržni viškovi koje daje stočarska proizvodnja. Tržni višak svinja je u odnosu na prethodnu godinu veći za 37%, goveda za klanje za 20%, jaja za 41%. Jačanje stočarstva kao reprezentativne poljoprivredne grane znak je napredovanja poljoprivrede.

4. Porastom ukupnog stanovništva, a naročito porastom gradskog stanovništva kao i broja zaposlenih u privredi, potrebe u poljoprivredno-prehrambenim proizvodima postaju iz godine u godinu sve veće.

Teškoće koje se javljaju u prosječnoj poljoprivrednoj godini zbog nedovoljne proizvodnje i niske proizvodnosti rada u poljoprivredi, postaju još veće kada dođe do umanjenja proizvodnje ispod njezinog normalnog nivoa. Te teškoće u 1954. godini dolaze do izražaja:

a) u porebi povećanog uvoza hrane tako da će uvoz pšenice u ekonomskoj 1954/55 godini iznositi 1,300.000 tona;

b) u umanjenju tržnih viškova mnogih poljoprivrednih proizvoda, što je utjecalo na snabdjevenost stanovništva i porast cijena ovih proizvoda.

I pored navedenih teškoća treba kao pozitivnu činjenicu istaći napredak izvoza stoke i stočnih proizvoda.

5. Sistem prije poduzetih mjera u poljoprivredi kao što su: ukidanje obaveznih otkupa i slobodniji promet poljoprivrednih proizvoda, reorganizacija zadruga i sređivanje imovinskih odnosa na selu, — bio je ove godine dopunjen novim mjerama usmjerenim na daljnje poboljšanje prilika u poljoprivredi kao što su: uvođenje slobodnog prometa nekretnina, novi sistem oporezivanja i novi sistem kreditiranja individualnog seljaka.

Sve ove mjere u svojoj cjelini značile su stvaranje povoljnijih ekonomskih i tržišnih uvjeta za razvitak poljoprivrede i njihov povoljniji učinak počeo se vidnije očitovati već početkom ove godine.

U toku 1954. poduzete su slijedeće mjere u svrhu podsticanja bržeg razvitka poljoprivrede:

a) povećana su investiciona ulaganja u poljoprivredi od 12.300 milijuna dinara u 1953. godini na 20.000 milijuna dinara u 1954. godini. Iz sredstava općeg investicionog fonda izdvojena su posebna sredstva za kreditiranje individualnih poljoprivrednih gospodarstava u iznosu od 2.300 milijuna dinara. U okviru općeg investicionog fonda raspoređeno je 12.480 milijuna dinara prema rezultatima natječaja na slijedeći način:

*) Podaci Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju za sve grane osim domaće prerade, za koju je dana procjena Saveznog zavoda za privredno planiranje.

**) Podaci Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju za sve proizvode osim za meso i mast, za koje je dana procjena Saveznog zavoda za privredno planiranje.

— ekonomski objekti u poljoprivredi	2.478	ili	19,8 %
— objekti za preradu poljoprivrednih proizvoda	2.223	ili	17,8 %
— poljoprivredni strojevi	2.199	ili	17,6 %
— priplodna i radna stoka	1.204	ili	9,6 %
— dugogodišnji zasadi	1.729	ili	13,9 %
— melioracije	2.649	ili	21,2 %

Zbog teškoća izazvanih prijelazom na novi sistem kreditiranja investicija, mjere poduzete na području investicija u poljoprivredi nisu u ovoj godini još mogle dati svoj puni efekat. No i bez obzira na ove teškoće, ovogodišnji sistem omogućio je racionalniju raspodjelu i upotrebu investicionih sredstava prema interesu i traženju poljoprivrednih proizvođača. Ocjenjuje se da će pojačana nastojanja poljoprivrednih organizacija za ostvarenjem većih ulaganja doći potpunije do izražaja u 1955. godini, jer će otpasti smetnje o kojima je bilo riječi;

b) investiranja u poljoprivredi svojim većim dijelom ograničena su na kredit iz Općeg investicionog fonda, jer su narodne republike i odbori tokom 1954 uložile manje sredstava nego u 1953. Ovo je bez sumnje nepovoljna činjenica s obzirom na to da se brži razvitak poljoprivredne proizvodnje može postići angažiranjem sredstava svih zainteresiranih;

c) tokom 1954. izdvojena su veća sredstva iz budžeta kao i fondova privrednih organizacija za organizaciju i rad ustanova za unapređenje poljoprivredne proizvodnje, službe za zaštitu bilja, veterinarske službe i t. d. Sa ovako proširenim materijalnim uvjetima počeli su se još u toku ove godine pokazivati i konkretni rezultati: povećana je proizvodnja sjemena hibridnog kukuruza, postavljena je široka mreža demonstracionih ogleda sa gnojenjem pšenice, mreža ogleda za pravilnu prehranu i uzgoj živadi i svinja i slično, postignut je značajan napredak u suzbijanju nekih opasnih stočnih i biljnih bolesti, i t. d.;

d) tokom 1954. pristupilo se uvođenju novog sistema oporezivanja poljoprivrednih proizvođača na temelju katastarskog dohotka, što je već dalo i neke pozitivne rezultate, s obzirom na to da novi način oporezivanja pruža poljoprivrednom proizvođaču veću sigurnost u pogledu visine poreznog davanja. Ali, u toku ovogodišnjeg razreza očitovale su se i neke konkretne slabosti, uglavnom tehničke prirode (nepravilno klasiranje, promjene u posjedovnim odnosima, grješke u obračunu katastarskog prihoda i sl.), koje treba u 1955. godini u potpunosti ukloniti;

e) zakonom o slobodnom prometu nekretnina dopušten je slobodan promet zemljom u okviru novog agrarnog maksimuma. Donošenje tog zakona izazvalo je veći interes seljaka za privređivanje i djelovalo je na stabilizaciju posjedovnih odnosa na selu;

f) u ovoj godini uveden je sistem kreditiranja sela, kako za potrošnu robu tako i za investicioni i reprodukcioni materijal, da bi se podstakla veća potrošnja sela u jednom i drugom obliku;

g) proširen je i poboljšan sistem kontrahiranja i povećane su otkupne cijene u kontrahiranju. Kontrahiranje je uvedeno kao mjera stimulacije prije početka sjetve, uz ugovorenu upotrebu agrotehnike i davanje avansa u novcu i sredstvima za proizvodnju. Takav način kontrahiranja predstavlja nov oblik kooperacije između trgovine i industrije s jedne i individualnih seljaka s druge strane, što će utjecati na unapređenje poljoprivredne proizvodnje;

h) u 1954. godini uvezene su dvaput veće količine umjetnog gnojiva uz povećanje domaće proizvodnje superfosfata, tako da će ovogodišnja potrošnja umjetnih gnojiva biti udvostručena. Ove godine uvezeno je i kvalitetne priplodne stoke u ukupnoj vrijednosti od oko 340 milijuna dinara, od čega je oko 3000 komada svinja plemenite, ranostasne jorkšir-pasmine, u vrijednosti od oko 240 milijuna dinara, što zasada predstavlja samo početak na našem daljnjem putu u preorijentaciji svinjarstva od ekstenzivnog na intenzivan način uzgoja, odnosno u daljnjem kvalitetnom poboljšanju našeg stočarstva uopće. Prodaja umjetnog gnojiva vrši se uz popust od 4—6 dinara po 1 kg, a uz prosječni popust od oko 45 % prodane su i sve uvezene priplodne svinje.

6. Nerazvijenost transportnih veza, nedovoljna organizacija i opremljenost trgovine, a naročito odsutnost šire organizirane trgovine na veliko poljoprivrednim proizvodima, sužava opseg razmjene sa selom. Nedostatak građevinskog i ostalog investicionog materijala za potrebe sela, uz visok nivo njihovih cijena, kao i umanjena kupnja poljoprivrednih strojeva u odnosu na prošlu godinu zbog umanjenog regresa u prvom polugodištu 1954. također su nepovoljno utjecali na širu razmjenu proizvoda između industrije i poljoprivrede.

7. Zbog dobrih prinosa u 1953. godini i povećanih cijena novčani prihodi sela iz otkupa poljoprivrednih proizvoda porasli su za devet mjeseci 1954. za oko 16 milijardi dinara ili za 27 % u odnosu na isti period prošle godine. Zbog žive privredne aktivnosti u ostalim oblastima privrede, dobar dio poljoprivrednih proizvođača ostvario je znatne prihode iz djelatnosti izvan poljoprivrede. Sve je to dovelo do povećanja kupovne snage poljoprivrednih proizvođača u 1954. godini, dok je porezno opterećenje manje nego u 1953.

3.

SAOBRAĆAJ

Kretanje saobraćaja u 1954. godini pokazuje porast opsega prijevoza robe i putnika u svim granama saobraćaja. Porast opsega prijevoza prouzrokovao je izvanredno naprezanje raspoloživih kapaciteta, koji s obzirom na nedovoljan broj ispravnih prijevoznih sredstava sve manje zadovoljavaju normalne potrebe proizvodnje i prometa.

1. Opseg izvršenih saobraćajnih usluga u 1954. godini veći je od izvršenog opsega u 1953. godini:

	1954*) / 1953
saobraćaj — ukupno	107,1
robni saobraćaj	106,9
putnički saobraćaj	108,5
poštanski saobraćaj	102,4
u tome:	
željeznički saobraćaj	
— robni	107,7
— putnički	105,3
pomorski saobraćaj	
— robni	102,4
— putnički	107,7

2. Uporedo sa porastom opsega prometa rasle su i teškoće u namirenju potreba prijevoza na željeznicama. One uglavnom dolaze uslijed nedovoljnog broja ispravnih kola, nerazmjera između broja otvorenih i zatvorenih kola, nedostatka ispravnih cisterni, hladnjača, kao i malog broja putničkih kola.

Nedostatak željezničkih kapaciteta pogađa najviše prijevoz građevinskog materijala, ugljena i izvjesnih vrsta sezonske robe.

U 1954. godini povećan je opseg popravaka željezničkih vagona, što je pridonijelo ublažavanju teškoća u namirenju potreba prijevoza.

3. Opseg izvoza i uvoza morem u 1954. godini ostao je na nivou 1953., dok se udio domaćih brodova u prijevozima ove robe neznatno povećao. Relativno malen udio domaćih brodova u prekomorskim prijevozima posljedica je nedovoljnih kapaciteta i neravnomjernog prijevoza.

*) 1954. godina prikazana je na bazi ostvarenih saobraćajnih usluga za devet mjeseci prema podacima Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju i procjeni za preostala tri mjeseca

Uslijed povećanja turizma, broj putnika u pomorskom saobraćaju povećan je u 1954. godini za 600.000

4. Riječni saobraćaj je u 1954. godini povećao svoj udio u vanjskotrgovinskoj razmjeni. Većim udjelom u međunarodnom saobraćaju produžen je prosječni put prijevoza robe, uslijed čega je zajedno sa unutrašnjim saobraćajem prevezena manja količina robe a ostvaren veći broj tonskih kilometara, odnosno izvršen veći prijevozni učinak.

5. Poboljšanjem uvjeta prijevoza na cestama osjetljivo se povećao cestovni saobraćaj što se, između ostalog, očituje u povećanju broja vozila. Ovo povećanje uslijedilo je kod privrednih organizacija koje prevoze robu za vlastite potrebe.

6. U poštanskom saobraćaju zadržana je tendencija promjene strukture poštansko-telefonskih usluga u korist telefonskih i telegrafskih, a na račun poštanskih usluga.

4.

GRAĐEVINARSTVO

1. Vrijednost izvršenih radova u građevinarstvu u periodu siječanj — rujan 1954. u odnosu na isti period 1953. porasla je za 14%.

Struktura izgradnje u 1954. godini mijenja se i dalje u smjeru veće izgradnje objekata društvenog standarda (stanova, škola, kulturno-prosvjetnih, zdravstvenih, komunalnih i drugih objekata). Za izgradnju objekata društvenog standarda u periodu siječanj — rujan 1953. bilo je isplaćeno oko 19,5 milijardi dinara a u 1954. godini oko 31,9 milijardi dinara ili za oko 63% više.

2. Kretanje zaposlenog osoblja u periodu siječanj — rujan izgleda:

	1953	1954.	1954 1953
Prosječan broj zaposlenog osoblja*)	211.600	235.200	111

Do porasta zaposlenog osoblja došlo je uslijed izmijenjene strukture izgradnje kao i činjenice što su objekti društvenog standarda mnogobrojni, manjeg opsega, te se izgradnja razvila na znatno širem frontu Osim toga, na povećanje broja zaposlenog osoblja utjecao je i sistem nagrađivanja, kod čega je osnovica bio efektivni sat. Da bi osigurala što više efektivnih sati, izvjesna poduzeća zaposljavala su radnu snagu ne vodeći dovoljno računa o produktivnosti.

3. Na cijene građevinskih objekata djelovao je porast cijena materijala za građenje. U rujnu ove godine cijene materijala za građenje bile su u prosjeku za 12% veće od prosječnog nivoa u prosincu 1953. i za 16% veće od prosječnog nivoa cijena u 1953. godini. Porast cijena materijala znatno je utjecao na povećanje cijena građevinskih objekata, koje su po procjeni u prosjeku porasle za 14 % u odnosu na prosječne cijene 1953.

4. U izvršavanju građevinskih radova u okviru investicione izgradnje, građevinska poduzeća raspolažu sa nedovoljnom i djelomično znatno istrošenom mehanizacijom. Za savladivanje tih teškoća u 1954. godini produžilo se sa osvajanjem proizvodnje građevinskih strojeva od strane domaće industrije.

Promjena strukture investicija utjecala je da se u periodu siječanj — rujan 1954. građevinski radovi u izgradnji društvenog standarda povećaju za oko 63% u odnosu na isti period 1953. Uporedo sa većim zahtjevima za uslugama građevinsko-zanatskih radnja i poduzeća, nisu od strane narodnih odbora poduzimane dovoljne mjere da bi se povećao njihov broj odnosno proširio kapacitet, što se moralo odraziti i na porast cijena građevinskih usluga.

5. Primjenom postojećih propisa kojima se reguliraju odnosi između poduzeća i njihovih pogona pojavile su se slabosti koje su se odrazile na poslovanje poduzeća kao cjeline. Osim toga narodni odbori nastojali su da velikim udjelom u dobiti poduzeća odnosno njihovih pogona povećaju svoje prihode, što je utjecalo i na povećanje cijena građevinskih objekata.

*) Podaci Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju »Indeks« br. 12

5

TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO

1. U trgovini i ugostiteljstvu provođene su u toku ove godine značajne mjere, od kojih su najvažnije: reorganizacija mreže na principu trgovinskih odnosno ugostiteljskih radnja i jače stimuliranje trgovinskih i ugostiteljskih organizacija na promet povezivanjem platnog fonda sa ostvarenim prometom. Ove mjere dale su u osnovi pozitivne rezultate, djelujući povoljno na razvoj ovih privrednih djelatnosti.

U toku primjene propisa o reorganizaciji trgovine došlo je do usitnjavanja trgovinske mreže, tako da su nastale teškoće u vezi sa poslovanjem sitnih trgovinskih radnja. Usitnjavanje je stvorilo uvjete i za povećanu ulogu grosističke trgovine i pojačanu mogućnost njezinog monopolizma na tržištu. Znatno povećani broj grosističkih poduzeća i detaljističkih trgovinskih radnja angažira i znatno veće zalihe robe.

Specijalna situacija na tržištu koja se karakterizirala velikom potražnjom robe omogućavala je proizvodnim poduzećima najlakši način prodaje uslijed čega nisu učinjeni dovoljni napori za razvoj vlastite prodajne službe. Međutim, u prodaji industrijske robe postignut je izvjestan napredak, ma da ne u potrebnoj mjeri, preko vlastitih prodavaonica industrijskih poduzeća, kojima postojeći propisi i ekonomski instrumenti omogućavaju brži razvoj.

Kao poseban problem isticala se u ovoj godini nedovoljna i nesavremena organizacija i tehnička opremljenost trgovine na veliko poljoprivrednim proizvodima, što je nepovoljno djelovalo na promet i cijene ovih proizvoda.

2. Povećanje broja vanjskotrgovinskih poduzeća dovelo je do proširivanja i učvršćivanja komercijalnih veza sa inozemnim tržištem. Proširenjem neposrednog kontakta proizvodnih poduzeća sa inozemnim, naročito novim tržištima, omogućeno je veće prilagođavanje domaće proizvodnje zahtjevima inozemnog tržišta u pogledu kvaliteta i asortimana proizvoda namijenjenih izvozu. Da bi se osigurala temeljitija obrada tržišta pojedinih proizvoda i podstakla poduzeća na proširenje asortimana izvoznih proizvoda, kao i da bi se stvorili uvjeti za rentabilnije poslovanje vanjskotrgovinskih poduzeća, provedena je tokom 1954. specijalizacija vanjskotrgovinske mreže.

U radu vanjskotrgovinskih poduzeća nedostajala je dovoljna koordinacija, što je u izvjesnim slučajevima imalo za posljedicu obaranje cijena izvoznim proizvodima na inozemnom tržištu a povećanje cijena na unutrašnjem tržištu.

6.

ZANATSTVO

Prelaskom na slobodno tržište, porastom privredne aktivnosti i povećanjem novčanih prihoda stanovništva stvoreni su povoljniji uvjeti za razvoj zanatstva. Tome je u 1954. godini pridonijelo i umanjenje obaveza zanatstva prema društvenoj zajednici po instrumentima propisanim od strane Federacije u odnosu na 1953 godinu. Time je u ovoj godini poboljšan položaj zanatskih poduzeća i zanatlija.

Kao poseban problem ističe se neelastičnost ekonomskih instrumenata (raspodjela dobiti i formiranje fonda plaća, amortizacija i kamati na osnovna sredstva) koji — postavljeni na isti način kao za industriju — ne daju dovoljno mogućnosti narodnim odborima da vode politiku razvoja zanatstva u skladu sa njihovim konkretnim uvjetima i potrebama i da

posvete veću pažnju razvoju zanatstva društvenog sektora. Osim toga, u maloj mjeri primjenjivano je paušalno zaduživanje zanatskih radnja za pojedine društvene obaveze.

Ma da zanatstvo od prelaska na slobodno tržište pokazuje značajan napredak u svom razvitku, ipak se osjeća ozbiljno zaostajanje u razvitku nekih zanata u odnosu na potrebe privrede i stanovništva, a naročito kod metaloprerađivačkog, elektrotehničkog i građevinskog zanatstva i nekih vrsta zanatstva prehrambene struke (pekarski, mesarski).

Također je nezadovoljavajući tempo razvitka zanatstva društvenog sektora, te je potrebno posvetiti u idućoj godini veću pažnju njegovom razvoju.

7.

PRIVREDNI ODNOSI SA INOZEMSTVOM

1. U vanjskotrgovinskom poslovanju u 1954. godini značajnije su slijedeće promjene u odnosu na 1953 godinu:

a) povećan je izvoz kako industrijskih tako i poljoprivrednih proizvoda;

b) umanjen je ukupan uvoz, pri čemu je nešto povećan uvoz za potrebe reprodukcije;

c) umanjena je ekonomska pomoć u odnosu na 1953. godinu;

d) povećan je iznos otplata obaveza u isporedbi sa 1953. godinom;

e) zahvaljujući povećanju vlastitih deviznih prihoda, prije svega od izvoza, umanjen je deficit trgovinske i platne bilance u odnosu na 1953. godinu;

f) umanjeno je naše ukupno zaduženje u inozemstvu.

2. Ukupni izvoz u 1954. godini po svom opsegu veći je za 24% u odnosu na 1953. godinu i oko 18% u odnosu na 1952. godinu, koja predstavlja godinu najvećeg izvoza poslije 1948.

Za izvoz industrijskih proizvoda karakteristično je značajno umanjenje izvoza tradicionalnih proizvoda (metali i rezana građa crnogorice) za 25% u odnosu na 1953. dok je izvoz ostalih industrijskih proizvoda, naročito gotovih proizvoda i polufabrikata, veći za 27%. Izvoz ovih proizvoda nadoknadio je ne samo umanjenje tradicionalnog izvoza, nego je zahvaljujući njemu ukupni izvoz industrijskih proizvoda veći za 9% u odnosu na 1953. i za 32,5% u odnosu na 1952

Od 1953. do danas pojavilo se u izvozu preko 80 novih proizvoda koje prije nismo izvozili. Promijenjena struktura izvoza zahtijevala je daljnje proširenje tržišta, tako da je 1954. godina i u tom pogledu značila napredak.

3. Paralelno sa porastom izvoza industrijskih proizvoda povećan je i izvoz poljoprivrednih proizvoda. Izvoz poljoprivrednih proizvoda povećan je za 68,8% u odnosu na 1953., a prema dosadašnjim izgledima za oko 3% niži je od izvoza u 1952. Ako se zanemari veliki izvoz kukuruza u 1952. godini, onda je ovogodišnji opseg izvoza poljoprivrednih proizvoda za 36,4% veći nego u 1952. Podbačenje izvoza kukuruza trebalo je dobrim dijelom nadoknaditi povećanim izvozom stoke i stočnih proizvoda. Izvoz ovih proizvoda veći je za 60% nego u 1952. i za 75% nego u 1953., tako da se već približio predratnom opsegu.

4. Da bi se ostvario ovako povećani izvoz i ublažio manjak inozemnih sredstava, tokom ove godine poduzet je niz mjera u svrhu podsticanja izvoza:

a) izvoznicima je dana razmjerno veća dinarska i devizna stimulacija nego prošle godine;

b) uvedene su devizne i kreditne olakšice za sitne rekonstrukcije u privredi namijenjene povećanju izvoza, odnosno umanjenju uvoza;

c) dane su olakšice u sklapanju kompenzacionih poslova;

d) sklopljen je niz novih trgovinskih sporazuma koji olakšavaju razmjenu sa novim zemljama;

e) stvoren je veći broj novih trgovinskih institucija u inozemstvu (mješovite trgovinske komore, trgovinski biroi, konsignaciona skladišta i dr.) sa svrhom da bolje organiziraju i olakšaju razmjenu sa pojedinim zemljama.

5. Stimuliranjem izvoza prošireno je tržište za plasman naših izvoznih proizvoda, čime je ujedno dan podstrek povećanju kako industrijske tako i poljoprivredne proizvodnje.

U podsticanju izvoza u praksi nisu uvijek bile pronađene najprikladnije mjere. Visoki tečajevi deviza i način obračunavanja izvoznih koeficijenata podstakli su tendenciju porasta cijena, naročito poljoprivrednih proizvoda, pošto izvoznici kojima je primjenom instrumenata stimuliranja izvoza bila osigurana velika izvanredna dobit — nisu vodili računa o nivou cijena po kojima su vršili otkup poljoprivrednih proizvoda. Dok se osjetljivo povećanje izvoza stoke, mesa i jaja u odnosu na prošlu godinu odrazilo na povećanje cijena tih proizvoda na unutrašnjem tržištu, dotle se povećanje izvoza industrijskih proizvoda više odrazilo na nedostatak izvjesnih asortimana (finijih pamučnih i svilenih tkanina i sl.) nego na ukupne robne fondove i porast cijena.

6. Uvoz u 1954. godini bit će manji za oko 9 milijardi dinara nego u 1953. Navedeno umanjenje proizlazi iz manjeg uvoza opreme i nešto manjeg uvoza hrane. Uvoz hrane umanjen je i pored povećanog uvoza pšenice zbog toga što je u 1954. otpao uvoz kukuruza, šećera i nekih drugih prehrambenih proizvoda, koji su 1953. uvoženi zbog slabe žetve 1952. Nasuprot umanjenju ukupnog uvoza povećan je uvoz sirovina i drugog materijala za reprodukciju za 11%, čime je omogućen i veći opseg proizvodnje i izvoza, ma da je ovo išlo jednim dijelom na uštrb i onako nedovoljnih zaliha uvoznih sirovina u poduzećima. Ostali uvoz ostao je uglavnom nepromijenjen u odnosu na prošlu godinu.

7. Izvozne i uvozne cijene naših najvažnijih proizvoda pokazivale su u cjelini uzev stabilnost kroz protekli period. Postignute izvozne cijene u 1954. godini ne odstupaju od cijena koje su ostvarene u izvozu 1953., dok su cijene za najveći dio uvoznih sirovina bile ispod nivoa 1953.

8. Deficit platne bilance u 1954. bit će manji nego u 1953. prema procjeni za oko 8%. Značajnije se umanjuje pasiva trgovinske bilance, koja je u 1953. godini iznosila oko 63 milijarde dinara, dok će ove godine iznositi prema procjeni oko 38 milijardi dinara (na bazi cijena franko jugoslavenska granica).

Umanjenje deficita trgovinske bilance posljedica je povećanja izvoza za oko 16 milijardi dinara i umanjenja uvoza za oko 9 milijardi dinara. Činjenica da u umanjenju deficita platne bilance nije došlo do većeg izražaja umanjenje deficita trgovinske bilance uglavnom je posljedica povećane otplate obaveza, koje će u 1954. iznositi oko 23 milijarde dinara*), t.j. za oko 50% više nego u 1953. Kakvom težinom njihovo plaćanje pritiskuje privredu i platnu bilancu vidi se po tome što one čine blizu jednu trećinu od ukupne vrijednosti izvoza.

Koncem ove godine stanje našeg zaduženja u inozemstvu umanjit će se od 103 milijarde, koliko je iznosilo koncem prošle godine, na 102 milijarde. Međutim, naše ukupno zaduženje, zajedno sa kratkoročnim kreditima, umanjit će se za oko 6 milijardi dinara.**)

8.

INVESTICIONA IZGRADNJA

1. Procjenjuje se da će vrijednost društvenih investicija u 1954, godini iznositi 377***) milijardi dinara

*) Ovaj iznos obuhvaća i kratkoročne obaveze, a umanjen je za postignutu odgodu obaveza u iznosu od oko 11 milijardi dinara.

**) Iskazano stanje našeg zaduženja u obje godine obuhvaća ukupni iznos zajmova (iako nisu još u potpunosti iskorišteni) bez kratkoročnih kredita koji se obnavljaju.

***) Procjena izvršenja za 1954. godinu prikazana je na bazi izvršenja za 10 mjeseci 1954., prema Statističkom biltenu kreditiranja i financiranja za listopad 1954. (Bilten br. 10 — Narodna banka FNRJ) i procjeni za preostala dva mjeseca 1954

prema 340*) milijardi dinara u 1953, što je za 11,1% više od vrijednosti investicija u 1953.**)

Veća novčana sredstva za investicije u 1954. godini utjecala su na daljnje povećanje cijena investicionog materijala, i pored povećane proizvodnje ovih materijala u 1954. godini.

Uzimajući za bazu nivo cijena na veliko u 1953 godini za grane koje pretežno sadrže materijal posredno ili neposredno namijenjen investicijama, porast indeksa cijena u ovim granama u rujnu 1954. iznosio je:***)

— sredstva rada	107
— obojena metalurgija	108
— cement	110
— industrija građevinskog materijala	114
— drvna industrija	123
— eksploatacija šuma	147

Porast cijena u ovim granama pokazuje da je realni (fizički) opseg investicija nešto niži od opsega iskazanog u vrijednosti zbog povećanja cijena. Porast cijena u manjoj se mjeri odrazio na izgradnju objekata osnovne investicione izgradnje pošto su sredstva za njih bila utvrđena na bazi prosinačkih cijena 1953 koje su više od prosječnih cijena 1953.

2. U ukupnim investicijama došlo je do porasta investicija narodnih republika, narodnih odbora i privrednih organizacija, što pokazuje slijedeći pregled:

(u milijardama dinara)

	1953. period sječ.—list.	1954. period sječ.—list.	Indeks 1954/1953
brutto investicije	219,5	260,9	119,0
nove investicije	160,5	197 7	122,1
investicije osnovne investicione izgradnje	113,2	92,3	81,5
investicije osnovne investicione izgradnje i investicije iz saveznog budžeta	114,9	119.2	104,0
investicije narodnih republika, narodnih odbora i privrednih organizacija	45,6	78.5	171,5

Fizički opseg saveznih investicija a naročito onih iz općeg investicionog fonda u stvari je niži u periodu siječanj—listopad 1954. u odnosu na isti period 1953., dijelom radi porasta cijena investicionog materijala, a dijelom pošto se za uvoznu opremu u 1953. godini nije plaćao uvozni koeficijent (što iznosi 3,1 milijarde dinara) ni porez na promet proizvoda, što je sve sadržano u investicionim iznosima u 1954. godini.

U ukupnim sredstvima za investicije isplaćenim u 1954. godini u periodu siječanj—listopad učestvuju investicije iz općeg investicionog fonda i saveznog budžeta sa 55,5% prema 71,5% u istom periodu 1953., dok investicije narodnih republika, narodnih odbora i privrednih organizacija učestvuju u 1954. godini sa 44,5% prema 28,5% u istom periodu 1953. Ovo pokazuje da je u ukupnim investicijama izmijenjena struktura, time što su umanjene investicije iz općeg investicionog fonda i saveznog budžeta a povećane investicije narodnih republika, narodnih odbora i privrednih organizacija.

3. Izmijenjena je struktura ukupnih investicija i novih investicija, što se vidi iz slijedećeg pregleda:

	1953. period siječanj—listopad		1954. period siječanj—listopad	
	Ukupne investicije	Nove investicije	Ukupne investicije	Nove investicije
A) **Privreda**	89,8	86,9	84,3	80,0
1. industrija i rudarstvo	57,6	62,8	50,8	55,0
2. poljoprivreda	4,4	4,8	4,1	4,6
3. šumarstvo	0,9	0,7	0,3	0,2
4. građevinarstvo	4,2	3,9	4,7	5,1
5. saobraćaj	18,6	10,8	19,6	10,2
6. trgovina	3,6	3,6	3,7	3,8
7. zanatstvo i domaća radinost	0,5	0,3	1,1	1,1
B) **Društveni standard**	10,2	13,1	15,7	20,0
8. stambeno-komunalna djelatnost	5,7	7,4	8,7	11.6
9. kulturno-socijalna djelatnost	1,7	2,0	2,8	3,6
10. investicije državnih organa i ostalo	2,8	3,7	4,2	4,8
Ukupno	100,0	100,0	100.0	100,0

Struktura investicija u 1954. godini promijenila se u korist investicija društvenog standarda Udio društvenog standarda u novim investicijama u periodu siječanj—listopad 1953. iznosi 13,1%. dok udio u istom periodu 1954. iznosi 20,0%

U privrednim investicijama također je izvršena promjena strukture, i to tako što je umanjen udio industrije i rudarstva (koje obuhvaća i investicije u prehrambenoj industriji) od 62,8% u periodu siječanj—listopad 1953. na 55,0% u istom periodu 1954.

Porasle su nove investicije u 1954. godini u oblasti građevinarstva i trgovine.

U trošenju sredstava iz općeg investicionog fonda za 10 mjeseci zaostaje korištenje sredstava u poljoprivredi, a naročito u prehrambenoj industriji. Poljoprivreda je za 10 mjeseci utrošila 50,9%, a prehrambena industrija 6,7% od odobrenih kredita za 1954. godinu

Glavni razlog zaostajanja u investiranju poljoprivrede i prehrambene industrije treba tražiti u teškoćama izazvanim prijelazom na novi sistem kreditiranja. a kod prehrambene industrije posebno još i zbog zakašnjavanja osiguranja opreme.

4. U 1954. godini prešlo se na novi sistem investiranja na bazi natječaja koji je, međutim, bilo moguće u punoj mjeri primijeniti samo za nove investicije (poljoprivreda prehrambena industrija. brodovi)

Novi sistem investiranja otklonio je neke slabosti administrativne raspodjele investicionih sredstava i omogućio je privrednim organizacijama, ukoliko ispunjavaju uvjete, da dođu do sredstava za investiranje u okviru koji je predviđen društvenim planom. Novi sistem istovremeno je pružio veće garancije da se sredstva ekonomski racionalnije raspodijele i troše.

Osim pozitivnih iskustava u primjeni natječaja. pokazalo se da granična kamatna stopa ne može biti isključivo mjerilo za dodjeljivanje investicionih kredita. Treba uzeti u obzir i druge uvjete koji su karakteristični kod pojedinih grana za određivanje rentabiliteta investicione izgradnje.

5. Isplate na ime investicionog održavanja i zamjene za 10 mjeseci 1954. bile su za 4,3 milijarde veće nego u istom periodu prošle godine i iznosile su 63,2 milijarde dinara. Ovako male isplate sredstava ne daju pravu sliku utroška, jer one proizlaze dijelom iz poteškoća u dobivanju opreme za zamjenu iz inozemstva. a dijelom i zbog sporog obračunavanja izvršenih radova na teret amortizacije unutar samih poduzeća.

9.

TRŽIŠTE I CIJENE

1. Društveni plan za 1954. godinu predviđao je da će u ovoj godini biti uglavnom očuvan nivo cijena na malo koji se formirao u prosincu 1953. Pod utjecajem rodne godine i poslije znatnog sniženja cijena tekstilu

*) Izvršenje u 1953 godini prema Statističkom pregledu kreditiranja i financiranja za 1953. (Narodna banka FNRJ).

**) Privatne investicije u 1954 godini procijenjene su na 25.000 milijuna dinara, što ukupno sa društvenim investicijama iznosi 402 milijarde dinara.

***) Podaci Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju.

u tom mjesecu zabilježen je najniži nivo cijena. Međutim, u isporedbi sa prosincem 1953. indeks cijena na malo viši je u listopadu ove godine za 13,2%, a u odnosu na prosjek 1953. viši je za oko 2,5%.

Indeks cijena na veliko svih industrijskih proizvoda veći je u listopadu 1954. za 3% od prosječnog nivoa cijena na veliko u 1953. U odnosu na prosinac 1953. ove cijene su u listopadu 1954. više za 8%.

2. Ovakvo kretanje cijena rezultat je djelovanja više faktora, od kojih su najvažniji slijedeći:

a) stanje platne bilance zahtijevalo je posebne napore za povećanje izvoza. Povećanje izvoza nekih gotovih proizvoda utjecalo je na umanjivanje ponude na unutrašnjem tržištu. Povećanje opsega izvoza, a naročito značajne promjene njegove strukture u smislu većeg udjela finalnih industrijskih proizvoda, izazvali su potrebu povećane stimulacije za izvoz. Davanje izvozne stimulacije u praksi nije bilo uvijek pravilno odmjereno, te je ona na taj način djelovala na povećanje cijena. — Ograničavanje uvoza gotovih proizvoda također je bilo razlog porasta unutarnjih cijena.

Faktor koji je nepovoljno djelovao na cijene bio je i visok nivo deviznih tečajeva koji se formirao na tržištu deviza uz nepostojanje deviznih rezervi. Nepovoljni učinak ovog faktora naročito se očitovao u prvim mjesecima godine;

b) ovogodišnji slab rod mnogih poljoprivrednih proizvoda imao je također bitnog utjecaja na kretanje cijena. Tržni viškovi gotovo svih poljoprivrednih proizvoda, sa izuzetkom proizvoda stočarstva, znatno su ispod predviđanja. Učinak ovog faktora naročito se osjetio u posljednjim mjesecima ove godine, a on će još više doći do izražaja u prvom polugodištu 1955

c) raspodjelom nacionalnog dohotka u 1954. godini nisu predviđene rezerve s obzirom na stanje u platnoj bilanci i zbog potreba narodne obrane i završavanja objekata osnovne investicione izgradnje. Ova činjenica kao i visok udio investicija u raspodjeli dohotka, koji proizlazi ne samo zbog osnovne investicione izgradnje već i visokih investicija republika, odbora i poduzeća, djelovali su na kretanje cijena.

Odsutnost rezervi u raspodjeli materijalnih dobara došla je tim teže do izražaja što je iz 1953. preneseno u ovu godinu preko 60 milijardi dinara neutrošenih sredstava budžetskih organa i poduzeća, koja su također vršila pritisak na cijene i pojačavala učinak faktora koji proizlaze iz raspodjele dohotka tekuće godine;

d) nedovoljna ponuda mnogih proizvoda na unutarnjem tržištu i odsutnost uvoza gotovih industrijskih proizvoda iz inozemstva stvaraju mnogim domaćim poduzećima monopolistički položaj na tržištu i mogućnost za povećanje cijena. U takvim uvjetima, a uz učinak instrumenata raspodjele dohotka između komuna i poduzeća, došla je tokom ove godine do izražaja tendencija povećavanja dobiti kroz visoke cijene umjesto povećanja dobiti kroz povećanje proizvodnje i umanjenje troškova proizvodnje.

10.

POTROŠNJA STANOVNIŠTVA

Porast cijena industrijskih i poljoprivrednih proizvoda nepovoljno je djelovao na kretanje potrošnje stanovništva i kretanje standarda života u ovoj godini.

Ako se potrošnja stanovništva u 1954. godini isporedi sa ostvarenom potrošnjom u cijeloj 1953. godini konstatira se izvjestan manji porast potrošnje u 1954. godini. Ukupna potrošnja industrijskih i poljoprivrednih proizvoda u 1954. godini veća je za oko 4% od potrošnje u 1953. godini dok je prosječna potrošnja (po glavi stanovnika) veća za oko 2%.

Međutim, u odnosu na postignuti nivo potrošnje i standarda života u posljednjim mjesecima 1953. — s kojima se računalo i u predviđanjima Društvenog plana za 1954. godinu — prosječna potrošnja stanovništva u toku 1954. je u opadanju, jer su cijene rasle brže nego prihodi stanovništva.

U odnosu na prethodnu godinu značajno je porasla u 1954. godini potrošnja industrijske robe: za 13% ukupna potrošnja, odnosno za 11% potrošnja po glavi stanovnika. To znači da se u općoj strukturi potrošnje povećao udio industrijskih proizvoda. Od industrijskih proizvoda porast potrošnje zabilježen je naročito kod tekstila i obuće. Zatim za skoro dva puta povećala se potrošnja ugljena za ogrjev i pored toga što je bilo teškoća u pogledu nabave ovog artikla od strane stanovništva. U strukturi prehrane u ovoj se godini umanjila potrošnja mesa, povrća, voća i jaja, a povećala se potrošnja žitarica.

Istovremeni porast cijena industrijskih i poljoprivrednih proizvoda uz jače naglašen porast cijena hrane, naročito je nepovoljno djelovao na potrošnju stanovništva većih gradova i industrijskih centara. S obzirom na to da su se novčani prihodi poljoprivrednih proizvođača od prodaje poljoprivrednih proizvoda povećali prilično u odnosu na prethodnu godinu, dalje s obzirom na znatan porast prihoda sela iz zaposlenja izvan poljoprivrede, — jer je veliki porast zaposlenih u poljoprivredi u 1954. godini pretežnim dijelom sa sela — uvjeti za potrošnju poljoprivrednih proizvođača bili su povoljniji nego u prethodnoj godini.

Teškoće u snabdijevanju stanovništva prehrambenim i industrijskim proizvodima u 1954. godini u prvom redu su rezultat materijalnih uvjeta, na koje su najviše djelovale ograničene mogućnosti naše platne bilance i umanjenje poljoprivredne proizvodnje zbog nepovoljnih vremenskih prilika. U takvim uvjetima učinjeni su veliki napori da se osigura uvoz najvažnijih reprodukcionih materijala za rad naše industrije i povećanje proizvodnje industrijskih proizvoda za potrebe stanovništva. Uvoz sirovina i drugog materijala za reprodukciju povećan je u 1954. godini za 11% i pored umanjenog korištenja inozemnih sredstava plaćanja u toj godini. Isto tako su se morala angažirati velika devizna sredstva za uvoz pšenice i masti, radi namirenja potreba stanovništva u ovim osnovnim prehrambenim proizvodima i održanja njihovih cijena. U 1954. godini na uvoz pšenice i jestivih masnoća izdano je oko 23 milijarde deviznih dinara, što čini oko 18% od ukupnih plaćanja u toj godini. Znatnim porastom i stalnim održavanjem visokog nivoa zaposlenosti u 1954. godini povećani su novčani prihodi stanovništva, što je također pridonijelo održavanju i izvjesnom povećanju ukupnog nivoa potrošnje stanovništva.

11.

KREDITI ZA OBRTNA SREDSTVA

Odobreni kratkoročni krediti u privredi porasli su za proteklih devet mjeseci 1954. za iznos od 136 milijardi dinara*), dok porast korištenih kredita iznosi 107 milijardi.

Postignuti uspon industrijske proizvodnje, povećani opseg prometa, puštanje u pogon novih i proširenje jednog dijela postojećih kapaciteta kao i pojačana robna razmjena sa inozemstvom i to u prvom redu na sektoru izvoza, prouzrokovali su određeni porast kredita. Međutim, ovim se objašnjava samo manji dio ukupnog povećanja volumena kredita u ovoj godini. Povećanje opsega kredita u većoj mjeri izazvano je ovogodišnjim kretanjem cijena i promijenjenim načinom obračunavanja i uplate obaveza privrednih organizacija prema društvenoj zajednici, kao i promjene u novim instrumentima i sistemu koje su utjecale na strukturu cijena.

Novi način reguliranja obaveza poduzeća prema fondovima i budžetu prilično je umanjio i osjetljivo vremenski skratio mogućnosti privrednih organizacija da privremeno koriste dio neuplaćenih obaveza prema

*) Za osnovu uzeto je stanje kratkoročnih kredita u privredi koncem prosinca 1953.

društvenoj zajednici kao djelomični izvor za pokriće dijela svojih obrtnih potreba.

Spomenuti faktori bitno su promijenili strukturu obrtnih sredstava privrednih organizacija i to u pravcu povećanog udjela kratkoročnih kredita Narodne banke u cjelokupnom iznosu obrtnih sredstava koja privredne organizacije koriste.

Uplaćena sredstva u budžet i fondove na ime obaveza poduzeća iz 1953., kao i iz tekuće godine, koja su u znatnoj mjeri bila popraćena njihovim zamjenjivanjem u poduzećima novoodobrenim kratkoročnim kreditima, znatno su iznad predviđanja Društvenog plana za 1954. godinu. Trošenje tih sredstava u proteklom periodu 1954. negativno je utjecalo na tržište i na kretanje cijena, a time posredno i na daljnji porast kredita, jer se opseg kredita prilagođavao promijenjenim odnosima cijena.

Na taj način kredit je bio sprovodnik preko koga su se mogle tendencije povećanja cijena nesmetano širiti na cijelu privredu.

Takve pojave i njihovo širenje u većem opsegu olakšavao je i sam kreditni sistem koji se primjenjivao u 1954. godini. Pokazalo se u toku primjene da postojeći kreditni sistem, koji je bio uveden u toku 1954., zasnovan na principu odobravanja kredita putem kamatne stope, nije raspolagao potrebnim instrumentima, čijom bi se primjenom mogli osjetljivije ublažavati nastali poremećaji i aktivno utjecati na lokaliziranje pojava porasta cijena, a u prvom redu koji bi omogućili da se privremeno neutralizira i odgodi prekomjerna tražnja na tržištu koja je potjecala iz viška sredstava budžeta i fondova, nastalih iz poraslog nivoa cijena

U tu svrhu bit će potrebno da se u 1955. godini primijene instrumenti koji će omogućavati čvršće držanje opsega kredita i ograničenje prekomjerne tražnje koja bi se mogla pojaviti na tržištu.

12.

RASPODJELA UKUPNOG DRUŠTVENOG PROIZVODA

1. Na raspodjelu ukupnog društvenog proizvoda u 1954. godini bitno su utjecali slijedeći faktori: porast industrijske proizvodnje, osjetljivo umanjenje poljoprivredne proizvodnje, povećanje izvoza i njegove stimulacije, opseg investicione izgradnje i kretanje cijena industrijskih i poljoprivrednih proizvoda i usluga.

Povoljan razvoj industrijske proizvodnje i osiguranje uvoza žitarica, kao i dobar rod poljoprivredne proizvodnje u 1953. godini, ublažili su učinke slabog prinosa poljoprivredne proizvodnje na kretanja u privredi i na raspodjelu ukupnog društvenog proizvoda.

2. Kretanja u privredi različito su se odrazila na pojedine kategorije potrošnje. Znatnije su porasli rashodi budžeta i sredstava za investicije, dok je potrošnja stanovništva imala blag porast u odnosu na prosjek 1953.

3. Kretanja u cijenama bitno su utjecala na odnose u raspodjeli između Federacije, narodnih republika, narodnih odbora i poduzeća u sredstvima kojima upravljaju spomenuti organi.

a) Rashodi Federacije povećani su tokom godine:

— radi povećane stimulacije izvoza od koga je u znatnoj mjeri zavisilo osiguranje industrijske proizvodnje i prehrane stanovništva, uvozom hrane i sirovina,

— radi osiguranja potrebnih sredstava za nastavljanje osnovne investicione izgradnje od koje u znatnoj mjeri zavisi daljnji porast industrijske proizvodnje. Ovim je ublažen učinak povećanih cijena na izvršenje programa osnovne investicione izgradnje.

Povećani rashodi Federacije kreću se u okvirima prihoda koji se ostvaruju u ovoj godini.

b) Sredstva kojima upravljaju narodne republike, narodni odbori i poduzeća znatno su veća od predviđanja prema Društvenom planu za 1954 godinu.

Ovako povećana sredstva utjecala su da se znatnije povećaju rashodi budžeta i investicije.

4 Kretanje cijena različito se odrazilo na pojedina područja u pogledu ostvarivanja sredstava. Industrijski razvijenija područja iz povećanih cijena ostvarila su znatno veća sredstva, dok su se na pojedine poljoprivredne rajone i privredno nerazvijena područja kretanja cijena odrazila u suprotnom smislu.

5. Visoka novčana sredstva ostvarivana tokom godine sa svoje strane utjecala su na kretanje cijena, te je za stabilnije odnose na tržištu od bitnog značaja povlačenje iz prometa novčanih sredstava nastalih iz povećanih cijena, da se ne bi njihov učinak nastavio i u 1955. godini.

DRUGI DIO

SMJERNICE ZA RAZVITAK PRIVREDE U 1955. GODINI

Za razvoj privrede u 1955. godini karakteristični su slijedeći momenti:

1. Postignuti nivo industrijske proizvodnje u 1954 godini, puštanje u pogon novih kapaciteta, povoljniji uvjeti za rad prerađivačke industrije omogućavaju značajni porast industrijske proizvodnje i potpunije korištenje kapaciteta, i to kako u granama bazične tako i u granama prerađivačke industrije.

Stvaranje povoljnijih uvjeta, povećana materijalna ulaganja i mjere za unapređenje poljoprivrede koje su dosada poduzete i koje će se u 1955. godini poduzimati predstavljaju osnovu za postepeni porast poljoprivredne proizvodnje. Na toj osnovi i uz normalne klimatske uvjete može se očekivati da će poljoprivredna proizvodnja biti na nešto većem nivou od dosadašnje prosječne proizvodnje.

2. Povećanje izvoza predstavlja osnovni preduvjet za razvoj privrede i u 1955. godini. Znatne obaveze po inozemnim zajmovima, umanjeno korištenje inozemnih sredstava plaćanja i visoki uvoz hrane uslijed slabog roda u 1954. godini zahtijevaju što veće ostvarenje vlastitih deviznih sredstava. U ovakvim uvjetima povećanje industrijske proizvodnje u najvećoj mjeri zavisi od uspješnog ostvarenja izvoza.

3. Sredstva za ukupne investicije u 1955. godini predviđaju se na nižem nivou nego u prethodnoj godini. Angažiranje sredstava za objekte osnovne investicione izgradnje umanjeno je u odnosu na 1954. godinu radi završavanja većeg broja objekata što će omogućiti daljnje izmjene u strukturi investicija

4 Povećanje potrošnje stanovništva u 1955. godini zasnovano je na porastu proizvodnje i povećanju novčanih prihoda stanovništva. Za postizanje predviđenog porasta potrošnje predviđa se poduzimanje određenih mjera na području robno-novčanih odnosa i odgovarajućih mjera za sređivanje tržišta.

5. Radi uspostavljanja stabilnijih odnosa u privredi i na tržištu i radi ostvarenja predviđenih proporcija u raspodjeli nacionalnog dohotka predviđa se stvaranje obaveznih rezervi iz svih sredstava koja će u toku godine ostvariti Federacija, narodne republike, narodni odbori i privredne organizacije.

6. U 1955. godini provest će se promjene u načinu raspodjele dohotka privrednih organizacija i načinu formiranja plaća. Ovim promjenama treba da se podstakne interes privrednih organizacija za povećanje produktivnosti rada. Isto tako ovim promjenama proširuje se uloga narodnih odbora u pogledu formiranja plaća u privredi.

GLAVA I.

INDUSTRIJA

1.

Daljnji razvitak industrije u 1955. godini zasniva se na puštanju u pogon novih industrijskih kapaciteta, osvajanju nove proizvodnje i podsticanju raz-

vitka prerađivačke industrije, pri čemu će se poduzeti još i slijedeće mjere:

a) osiguranje snabdijevanja industrije sirovinama i važnijim pomoćnim materijalima po stabilnijim kursevima;

b) osiguranje potrebnih sredstava za nabavu inozemnih licenca, kooperacija sa stranim poduzećima, kao i potpomaganje unapređenja proizvodnje i međusobna suradnja domaćih poduzeća u svrhu postepenog osvajanja nove proizvodnje;

c) stimuliranje industrijskog izvoza uopće i ograničavanje manje bitnog uvoza i nerobnih plaćanja, vodeći računa o učinku tih mjera na unutrašnje tržište;

d) proširenje mogućnosti korištenja amortizacije i korektura u stopama amortizacije kod pojedinih privrednih grana, a naročito kod termoelektrana, poduzeća crne metalurgije, rudnika ugljena, nemetala, metala i nekih grupa poduzeća prehrambene i građevinske industrije i saobraćaja;

e) da bi se stvorili povoljniji uvjeti za stabilnije cijene i za ublažavanje disparitета u cijenama, izvršit će se korekture poreza na promet kod jednog dijela proizvoda i primijeniti šire diferenciranje kamata na osnovna sredstva kod nekih grana (na pr. u crnoj metalurgiji, grafičkoj industriji, industriji građevinskog materijala, prehrambenoj industriji i novinsko-izdavačkoj djelatnosti).

2.

Polazeći od postignutih rezultata u 1954. godini i analize mogućnosti proizvodnje, potrošnje, izvoza i uvoza i općeg stanja platne bilance, predviđa se opći porast industrijske proizvodnje u 1955. godini za 14% u odnosu na procjenu ostvarenja u 1954. godini.

Predviđa se slijedeće povećanje opsega proizvodnje:

	Indeksi fizičkog opsega industrijske proizvodnje		
	1954 / 1953 (procjena izvršenja)	1955 / 1953	1955 / 1954
Ukupna industrijska proizvodnja (bez brodogradnje, grafičke i filmske industrije)*)	115	131	114

Na bazi prikazanog porasta industrijske proizvodnje može se očekivati slijedeći porast fizičkog opsega industrijske proizvodnje po granama:

	Indeksi fizičkog opsega industrijske proizvodnje		
	1954 / 1953	1955 / 1953	1955 / 1954
proizvodnja električne energije	113	129	115
proizvodnja i prerada ugljena	116	127	109
proizvodnja i prerada nafte	121	140	119
crna metalurgija	132	176	133
obojena metalurgija	104	125	120
proizvodnja i prerada nemetala	115	151	132
metalna industrija	117	136	116
elektroindustrija	116	146	126
kemijska industrija	121	155	128
industrija građevinskog materijala	102	116	114
drvna industrija	103	103	100
proizvodnja i prerada papira	108	128	118
tekstilna industrija	122	141	116
industrija kože i obuće	114	123	108
industrija gume	122	126	103
prehrambena industrija	108	111	103
industrija duhana	138	122	89
Ukupno industrija	115	131	114

Porast brodogradnje u fizičkom opsegu u 1955. u odnosu na 1954. godinu iznosi 3%, grafičke industrije također 3%.

a) Proizvodnja elektroenergije u 1955. godini u odnosu na izvršenje u 1954. godini povećava se za 490 milijuna kWh. Usprkos visokog porasta proizvodnje, potrebe elektroenergije ne će se moći u potpunosti zadovoljiti.

I tokom 1955. očitovat će se manjak elektroenergije u NR Srbiji, koji će se donekle ublažiti stupanjem u pogon dalekovoda između Bosne i Hercegovine i Srbije. Tek ulaskom u pogon hidroelektrane Zvornik i termoelektrane Kolubara potrebe će se moći u osnovi namiriti.

Potrebe elektroenergije za područja Slovenije i Zapadne Hrvatske ne će se moći u cjelini namiriti tokom zimskih mjeseci (siječanj, veljača i prosinac) ni u 1955. godini, a u Dalmaciji će manjak energije usljediti tokom ljetnih mjeseci.

b) Proizvodnja ugljena u 1955. godini prema predviđenom ostvarenju za 1954. godinu povećava se za jedan milijun tona ili 8%, a prema ostvarenju u 1953. za 3,1 milijuna tona ili 28%. Predviđeno povećanje najveće je kod lignita i iznosi u odnosu na 1953. 50%, a u odnosu na 1954. 10%.

Predviđa se da će se povećanom proizvodnjom u 1955. godini poboljšati snabdijevanje potrošača u usporedbi sa 1954. godinom, i to prije svega pomoću lignita.

3.

U vezi sa dovršavanjem objekata osnovne investicione izgradnje u 1955. godini bit će pušteni u pogon novi kapaciteti koji će nakon izvršenja probnog pogona postepeno postići slijedeću proizvodnju, izraženu u njihovim glavnim proizvodima*): električne energije 600.000 MWh sa snagom generatora od 160 MW; sušenog ugljena 800.000 t/god., koksa 225.000 t/god., prerade sirove nafte 330.000 t/god., sirovog željeza 227.000 t/god., sirovog čelika 380.000 t/god., valjanih proizvoda crne metalurgije 243.000 t/god., cinka 12.000 t/god., valjanih proizvoda aluminija 16.000 t/god., cementa 550.000 t/god., keramike 10.000 t/god., stakla 13.680 t/god., sumporne kiseline 50.000 t/god., superfosfata 60.000 t/god., kalcinirane sode 50.000 t/god., kaustične sode 26.000 t/god., tekućeg klora 1.150 t/god., kromnih soli 5.000 t/god., sulfitne celuloze 19.100 t/god., sulfatne celuloze 24.000 t/god., roto-papira 20.000 t/god i natron-papira 22.000 t/god.

4.

S obzirom na opći porast industrijske proizvodnje, na puštanje u pogon novih kapaciteta, na učinak novog platnog sistema u privredi, predviđa se da će proizvodnost rada u 1955. godini porasti. Ocjenjuje se da će povećanje broja zaposlenih u industriji iznositi oko 60.000 u odnosu na prosječni broj u 1954.

GLAVA II.
POLJOPRIVREDA

1

Daljnjem razvitku poljoprivredne proizvodnje pridonijet će:

a) mjere za unapređenje poljoprivredne proizvodnje i osiguranje sredstava za njihovo provođenje;

*) U odnosu na 1952. porast proizvodnje u 1953. iznosi 11% u 1954. 27%, a predviđeni porast u 1955. 45%.

*) U planu 1955. računato je samo djelomično sa proizvodnjom kapaciteta iz toč. 3.

b) mjere za sređivanje tržišta poljoprivrednih proizvoda;

c) povećani volumen industrijskih proizvoda za razmjenu sa selom.

2.

Unapređenje i porast poljoprivredne proizvodnje putem povećanja prinosa omogućit će se:

a) povećanom upotrebom umjetnih gnojiva, u koju svrhu je u platnoj bilanci za 1955. godinu osigurano 2,5 milijarde dinara.

Sa povećanom proizvodnjom i uvozom, potrošnja umjetnih gnojiva iznosit će (u tonama):

	1953.	1954. (procjena izvršenja)	1955. (plan)
dušična gnojiva	49.000	120.000	180.000
kalijeva gnojiva	18.000	40.000	60.000
fosforna gnojiva	65.000	120.000	200.000
Ukupno	132.000	280.000	440.000

b) popustom kod kupnje poljoprivrednih strojeva, alata, umjetnih gnojiva, goriva i maziva — od 35 do 80%, što ukupno iznosi 13,6 milijardi dinara u 1955., prema 6 milijardi u 1954. godini, — omogućit će se znatno proširenje njihove nabave i upotrebe u poljoprivrednoj proizvodnji.

Za uredno održavanje i bolju eksploataciju postojećeg mašinskog parka u poljoprivredi osigurava se regres za nabavu rezervnih dijelova iz domaće proizvodnje i uvoza kao i olakšice u primjeni instrumenata društvenog plana i pri dobivanju kredita za sve specijalizirane radionice i servise za popravak poljoprivrednih strojeva;

c) formiranje fondova za unapređenje poljoprivredne proizvodnje u Federaciji, republikama i kotarima. Sredstva ovih fondova upotrijebit će se za poduzimanje mjera za povećanje poljoprivredne proizvodnje, a naročito:

— uvođenje premija za elitni sjemenski materijal i regresa za sortnu sjemensku robu žitarica, čemu su u prvom redu namijenjena sredstva saveznog fonda za unapređenje poljoprivrede;

— organiziranje trijerskih stanica za prečišćavanje i dezinfekciju sjemena kod zemljoradničkih zadruga i narodnih odbora općina, što bi trebalo osigurati prvenstveno iz kotarskih fondova za unapređenje i na bazi kredita iz općeg investicionog fonda;

— organiziranje demonstracionih ogleda, šire uvođenje krmnog bilja u plodored putem premiranja sjemena, osnivanje raznih servisa za unapređenje poljoprivrede, premiranje usjeva i kvalitetne priplodne stoke i druge mjere u svrhu povećanja upotrebe agrotehnike u poljoprivredi. Sredstva za ovakve mjere trebalo bi osigurati iz kotarskih i republičkih fondova za unapređenje poljoprivrede;

— podizanje voćarske i vinogradarske proizvodnje putem posebnih premija za kvalitetni sadni materijal i za novopodignute i obnovljene voćnjake i plantažne vinograde iz republičkih i kotarskih fondova za unapređenje;

— stimuliranje izgradnje gnojišta i silosa za stočnu hranu putem posebnih subvencija iz sredstava republičkih i kotarskih fondova za unapređenje;

— stimuliranje šire proizvodnje kvalitetnog priplodnog materijala u stočarstvu — putem posebnih premija za priplodna grla, što bi također trebalo osigurati iz republičkih i kotarskih fondova za unapređenje;

— premiranje priplodnih grla na sajmovima i izložbama;

— organiziranje stanica za umjetno osjemenjavanje goveda u nekim važnijim stočarskim područjima;

d) produženjem financiranja započetih melioracionih objekata, kao i financiranjem novih objekata putem natječaja iz općeg investicionog fonda — ukoliko se radi o rekonstrukciji, dopuni i zamjeni postojećih melioracionih objekata i njihovom osposobljavanju za eksploataciju, o odvodnjavanju novih površina i izgradnji sistema za navodnjavanje.

Radove na uređenju bujica, regulaciji rijeka i obrani od poplava trebalo bi financirati iz sredstava narodnih republika i narodnih odbora;

e) proširenjem i daljnjim razvojem mreže stanica za zaštitu bilja u svrhu što efikasnije borbe protiv biljnih bolesti i štetočinja. Ove mjere trebalo bi financirati iz budžetskih sredstava narodnih republika i narodnih odbora, kao i iz sredstava poljoprivrednih organizacija;

f) povećanjem produktivnosti stoke i stočne proizvodnje što će se omogućiti prvenstveno slijedećim mjerama:

— povećanjem krmne baze putem subvencioniranja proizvodnje sjemena krmnog bilja, što će utjecati i na proširenje sjetve ovog bilja;

— podizanjem tvornica i radionica za preradu stočne hrane iz posebnih sredstava općeg investicionog fonda;

— uvozom kvalitetne priplodne stoke, u koju svrhu su u platnoj bilanci predviđena potrebna devizna sredstva;

— kontingentiranjem, odnosno zabranom izvoza stočne hrane;

— proširenjem i daljnjim razvojem mreže veterinarskih stanica, ambulanta i bolnica, u svrhu suzbijanja stočnih zaraza, bolesti i štetočinja. Sredstva za ove mjere trebalo bi osiguravati iz budžeta narodnih republika i narodnih odbora;

— melioracijama i pravilnim korištenjem planinskih pašnjaka, izgradnjom pojila na njima, puteva i drugo. Sredstva za ove mjere trebalo bi osigurati iz budžeta narodnih republika i narodnih odbora;

g) proširenjem i daljnjim razvojem mreže stanica, zavoda i drugih ustanova za unapređenje poljoprivredne proizvodnje u koju svrhu će se potrebna sredstva predviđati iz saveznih sredstava, budžeta republika i narodnih odbora i fondova za unapređenje poljoprivrede;

h) produženjem započete izgradnje objekata prehrambene industrije (klaonica, hladnjača, silosa, mlinova) u koju će se svrhu utrošiti 7,6 milijardi dinara. U okviru ove svote predviđena su sredstva za rekonstrukciju šećerana, uljara, kudeljara i izgradnju tvornica stočne hrane i opremu poduzeća za promet poljoprivrednim proizvodima.

3.

U 1955. godini za investicije u poljoprivredi predviđa se u općem investicionom fondu iznos od 16.000 milijuna dinara i osiguravaju povoljniji uvjeti za kreditiranje. Odobravanje kredita ostaje i dalje u okviru natječaja, jer se u sadašnjim uvjetima na ovaj način može najbolje osigurati pravilno usmjeravanje investicionih ulaganja u poljoprivredu.

Iz sredstava općeg investicionog fonda za unapređenje poljoprivrede i opreme poljoprivrednog tržišta glavnog žitorodnog područja u FNRJ — Vojvodine i Istočne Slavonije — izdvojit će se posebna sredstva.

Uvođenjem posebnih olakšica kao što su oslobođenje od uplate kamata na osnovna sredstva i poreza na dobit, umanjenjem kamata na obrtna sredstva, kao i stvaranjem rezervnih fondova i punim korištenjem uplaćene amortizacije, — stvaraju se povoljnije mogućnosti za veća investiciona ulaganja kod svih poljoprivrednih proizvođačkih organizacija i drugih privrednih organizacija i ustanova vezanih za rad u poljoprivredi.

4.

Sređivanju tržišta poljoprivrednih proizvoda a time i stvaranju povoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje naročito će pridonijeti:

a) proširenje sistema kontrahiranja poljoprivrednih proizvoda prije početka sjetve i proizvodnje, uz davanje beskamatnog avansa u sredstvima za proizvodnju: u sjemenu, gnojivu, sredstvima za zaštitu bilja i stoke, kao i gotovom novcu;

b) veći udio na tržištu uopće — a posebno u maloprodaji — poljoprivrednih proizvođačkih organizacija — zadruga i poljoprivrednih dobara u svrhu što povoljnije realizacije poljoprivrednih proizvoda;

c) usavršavanje i jačanje sistema trgovine i kontrahiranja poljoprivrednih proizvoda i poboljšanje tehničke opreme privrednih organizacija koje se bave prometom ovih proizvoda.

Stvaranjem povoljnih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje i sređivanjem tržišta i u skladu sa raspoloživim sredstvima, postepeno će se uklanjati postojeći disparitet između cijena žitarica i cijena ostalih poljoprivrednih proizvoda, kao i između cijena poljoprivrednih i industrijskih proizvoda.

5.

U 1955. godini stvaraju se uvjeti za povećani opseg razmjene robe sa selom, uslijed povećanja robnih fondova i povećanja prihoda proizvođača, i to: iz povećane poljoprivredne proizvodnje, iz povećanih kredita i na bazi proširenja povlastica za kupnju industrijske robe za poljoprivrednu proizvodnju.

6.

Na temelju dosada poduzetih mjera i mjera koje se predviđaju u 1955. godini, može se očekivati da će se poljoprivredna proizvodnja kretati nešto iznad nivoa prosječno rodne godine.

7.

Oporezivanje poljoprivrednih proizvođača na bazi katastarskog dohotka koje se počelo uvoditi u 1954. godini, još dalje će se učvrstiti i proširiti u 1955. godini na područja gdje su završeni elaborati, kao i na novim područjima gdje će biti uveden katastar.

U svrhu što povoljnijeg učinka novog sistema oporezivanja, narodni odbori tokom 1955. godine vršit će ispravke u katastru uslijed promjena u posjedovnim odnosima, vršit će preklasiranje zemljišta i usklađivat će ljestvice katastarskog prihoda. U 1955. godini ublažit će se i progresija u poreznim stopama, prema stanju u 1954. godini. Za bolje prilagođavanje tržišnim uvjetima ovlašćuju se narodne republike da mogu kod izračunavanja katastarskog prihoda odstupiti u određenom postotku od prosječnih cijena prema uvjetima pojedinih kotara, odnosno rajona.

GLAVA III

ŠUMARSTVO

1.

Za razvoj i unapređenje šumarstva predviđa se poduzimanje naročito slijedećih mjera:

a) pojačana izgradnja šumskih komunikacija radi racionalnijeg korištenja šumskog fonda, a naročito radi zaštite već iscrpljenih rajona, čime će se učiniti pristupačnijim još neiskorišteni ili nedovoljno iskorišteni rajoni;

b) pošumljavanje novih površina kojima se proširuju sadašnje obrasle površine vrstama drveća visokog prirasta (topole i sl.);

c) obogaćivanje čistih bukovih šuma crnogoričnim vrstama drveća; i

d) pošumljavanje i melioracije ogoljelih terena radi sprečavanja erozije, odnošenja zemljišta i saniranja bujičnih područja.

U tu svrhu kod narodnih republika i narodnih odbora pristupa se u 1955. godini osnivanju fondova za unapređenje šumarstva, iz kojih će se osigurati sredstva za provođenje gornjih mjera. Sredstva ovih fondova prvenstveno će se osiguravati iz prihoda od šumskih taksa. Ukoliko sredstva ovih fondova ne bi bila dovoljna, narodne republike i narodni odbori trebali bi osigurati potrebna sredstva iz svojih budžeta.

Daljnjem unapređenju šumarstva pridonijet će i sređivanje organizacije donošenjem zakonskih propisa iz oblasti šumarstva.

Šumska gospodarstva osiguravat će iz svojih redovnih prihoda sredstva za održavanje postojećeg šumskog fonda, i to:

— za pošumljavanje redovnih i starih sječina, paljika i šumskih čistina;

— za melioracije degradiranih šuma i šikara;

— za njegu i zaštitu šuma čišćenjem mladih šuma čuvanjem šuma od požara i održavanjem higijenskih mjera za zaštitu od insekata i biljnih bolesti; i

— za premjer šuma, drvnih masa i priraštaja u svrhu sastava uređajnih elaborata

2.

I u 1955. godini umanjuje se ukupni opseg sječa u isporedbi sa prethodnim godinama u svrhu da se postepeno opseg sječe što više približi priraštaju. Ukupni opseg sječe u šumama općedruštvenog vlasništva potreban za namirenje industrije, rudarstva, saobraćaja, široke potrošnje i izvoza drvnih proizvoda ostat će na istom nivou kao i u 1954. godini, ali će se umanjiti opseg sječa za lokalne potrebe na račun boljeg korištenja unutrašnjih rezervi. Da bi se osiguralo snabdijevanje gradova najnužnijim potrebama u ogrjevnom drvetu, Savezno izvršno vijeće može određivati obaveze po narodnim republikama o isporuci ogrjevnog drveta za široku potrošnju.

Narodne republike odredit će iz ukupnog šumskog fonda opseg sječa po pojedinim rajonima.

Radi sređivanja tržišta drveta i dalje će se primjenjivati progresivni porez na promet na rezanu građu jele i smrče i određivati najviše cijene drveta na panju.

3.

Predviđa se da će sječa drvne mase u šumama općedruštvenog vlasništva iznositi 15,300.000 m^3, što osigurava proizvodnju tehničkog drveta za unutrašnje tržište i izvoz, kao i drveta za ogrjev na nivou 1954

GLAVA IV.

SAOBRAĆAJ

1.

Razvitak saobraćaja u 1955. godini osigurava se daljnjom investicionom izgradnjom saobraćajnih objekata — željezničkih pruga, puteva, pomorskih luka, plovnih i voznih sredstava i telegrafsko-telefonskih veza u većem opsegu nego u 1954. godini.

Za osiguranje potreba povećanog robnog i putničkog saobraćaja u 1955. godini predviđa se veći opseg održavanja postojećih i šira zamjena dotrajalih saobraćajnih sredstava. U tu svrhu povećavaju se amortizacioni fondovi saobraćajnih poduzeća za 11%, uplatom pune amortizacije i kod Jugoslavenskih željeznica, i osigurava puno korištenje amortizacije kod svih saobraćajnih grana.

Da bi se osigurala investiciona izgradnja, kao i obnova i zamjena saobraćajnih sredstava predviđeni su povoljniji uvjeti za uvoz deficitarnih dijelova i opreme.

U svrhu proširenja, obnove i rekonstrukcije saobraćajnih kapaciteta oslobađaju se u 1955. godini od saveznog poreza na dobit i osnivaju vlastite investicione fondove iz ovih sredstava, osim željezničkog i poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja, još i javni cestovni, riječni i zračni saobraćaj, pomorsko brodarska poduzeća za lokalnu plovidbu, poduzeća luka i skladišta i poduzeće »Brodospas«.

U vezi porasta vanjskotrgovinske razmjene, radi uštede u devizama i boljeg iskorištenja domaćeg brod-

skog prostora, poduzimaju se mjere za osiguranje većeg udjela domaće flote u izvozu i uvozu, koji će odgovarati veličini naše flote i općim uvjetima poslovanja na međunarodnom pomorskom tržištu, kao i za skretanje prijevoza robe iz vanjsko-trgovinske razmjene sa suhozemnog na vodni transport

2.

Prema predviđenom povećanju proizvodnje i robnog prometa, kao i tendenciji daljnjeg porasta putničkog saobraćaja, predviđa se slijedeće povećanje fizičkog opsega saobraćaja:

	Indeksi		
	1954 / 1953	1955 / 1953	1955 / 1954
ukupni saobraćaj	107,1	112,7	105,5
robni saobraćaj	106,9	113,4	106,0
putnički saobraćaj	108,5	113,8	105,0
ptt saobraćaj	102,4	104,2	101,8
u tome:			
željeznički saobraćaj			
— robni	107,7	115,7	107,3
— putnički	105,3	108,7	103,2
pomorski saobraćaj			
— robni	102,4	105,0	102,0
— putnički	107,7	125,0	116,0

U svrhu boljeg zadovoljenja potreba prijevoza robe i putnika predviđaju se:

a) u željezničkom saobraćaju povećanje teretnog kolskog parka sposobnog za saobraćaj u prosjeku za 9%, a putničkog za 7%. Ovo povećanje postići će se proširenjem opsega popravaka kola i stavljanjem u saobraćaj novih tračničkih autobusa, kao i kursnih putničkih kola za poboljšanje putničkog saobraćaja i turizma;

b) u pomorskom saobraćaju povećanje putničkih mjesta u prosjeku za 20%;

c) u riječnom saobraćaju povećanje vučne snage tegljača za 15% i tovarnog prostora većim dijelom iz obnove a manjim iz novogradnje;

d) u cestovnom i gradskom saobraćaju izvjesno povećanje kapaciteta voznog parka iz domaće proizvodnje.

3.

Kretanje investicija u saobraćaju pokazuju slijedeće tabele:

	Indeksi		
	1954 / 1953	1955 / 1953	1955 / 1954
nove investicije	120	126	104
ukupne investicije	125	135	108

Nove investicije u milijunima dinara:

1953.	1954.	1955.
24.500	29.600	30.800

Osim toga predviđaju se investicije u narodnim republikama za izgradnju puteva.

Veće ukupne investicije omogućuju povećanje transportnih kapaciteta naročito u željezničkom saobraćaju, čime se u prijevozu robe i putnika osiguravaju bolji uvjeti nego u 1954. godini.

Od značajnijih investicionih objekata u 1955. godini predviđeni su: nastavak izgradnje pruge Beograd—Bar i intenziviranje izgradnje pruge Sarajevo—Ploče; izgradnja puteva od strane Jugoslavenske narodne armije; daljnja izgradnja pomorskih i riječnih brodova u vrijednosti od 9.300 milijuna dinara i izgradnja međunarodnih telegrafsko-telefonskih veza.

4.

Za uspješno poslovanje pasivnih saobraćajnih poduzeća osiguravaju se dotacije iz fonda regresa i dotacija zračnom saobraćaju i putničkoj plovidbi pomorskog i riječnog saobraćaja u iznosu od 1.472 milijuna dinara.

5.

Tarife u saobraćaju predviđaju se na istom nivou kao i u 1954. godini uz manje korekture u pomorsko-putničkom, poštansko-telegrafsko-telefonskom i cestovnom saobraćaju, kao i uz izvjesnu reviziju tarifa u željezničkom saobraćaju radi usklađivanja tarifnih stavova sa promjenom strukture robe u prijevozu.

GLAVA V.

GRAĐEVINARSTVO

1.

Daljnji razvoj građevinarstva omogućit će se slijedećim:

a) Očekuje se povećanje proizvodnje materijala za građenje:

	1954.	1955.	Indeks 1955 / 1954
cementa 000 tona	1.400	1.800	129
betonskog željeza tona	38.000	70.000	184
željezničkih tračnica tona	40.000	50.000	125
sanitarne keramike tona	600	2.000	333
keramike za građevinarstvo tona	10.000	17.000	170
lijevanih cijevi tona	13.000	23.000	177

Takav povećani opseg proizvodnje materijala za građenje i instalacionog materijala, koji gotovo u cjelini zamjenjuje dosadašnji uvoz, olakšava daljnje mijenjanje strukture investicija, kao i bolje održavanje postojećih objekata.

Da bi se otpočelo sa štednjom drveta i zamjenjivanjem drveta u građevinarstvu drugim materijalima, predviđa se da se u općem investicionom fondu izdvoje posebna sredstva za izgradnju uređaja koji će služiti za proizvodnju materijala za zamjenu drveta, uređaja za bolje korištenje drvne mase i unapređenje proizvodnje građevinskog materijala.

b) promijenjena struktura investicija i veći opseg radova na održavanju objekata tražit će veći broj građevinsko-zanatskih radnja i poduzeća. U svrhu uspješnog poslovanja i daljnjeg razvitka postojećih i većeg potsticaja za osnivanje novih, oslobađaju se saveznog poreza na dobit građevinsko-zanatske radnje i poduzeća, a narodni odbori ovlašćuju se da određuju ostale ekonomske instrumente.

2.

Većom proizvodnjom i daljnjim osvajanjem građevinske mehanizacije od strane domaće industrije u 1955. godini stvaraju se za građevinska poduzeća bolji uvjeti za uklanjanje njihove nedovoljne opremljenosti.

Uvjeti za razvitak postojećih i osnivanja novih građevinskih poduzeća poboljšat će se predviđenim načinom reguliranja odnosa između poduzeća i pogona i narodnih odbora u okviru novih propisa.

GLAVA VI.

TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO

1.

U 1955. godini trgovina će se razvijati na osnovama koje su u ovoj godini postavljene decentralizacijom trgovinske mreže i povezivanjem platnog fonda sa ostvarenim prometom uz ispravke u organizaciji koje nameće sadašnje pretjerano usitnjavanje mreže.

Osim toga poduzimat će se i druge mjere za poboljšanje organizacije tržišta, naročito tržišta poljoprivrednih proizvoda koje je zaostalo i nesavremeno (kontrahiranje, organiziranje prometa na veliko u proizvodnim rajonima i potrošnim centrima).

U pogledu primjene ekonomskih instrumenata predviđa se i za iduću godinu davanje povlaštenih kamatnih stopa poduzećima za promet žitarica, mlino-

vima i silosima, kao i oslobođenje od kamata na osnovna sredstva i amortizacije (za potrebe zamjene) za zgrade koje koriste trgovinska poduzeća. Pošto su sredstva koja trgovinska poduzeća za promet poljoprivrednih proizvoda izdvajaju u svoj investicioni fond nedovoljna, predviđa se njihovo povećanje, kao i osiguravanje posebnih namjenskih kredita za opremu tržišta poljoprivrednih proizvoda.

2.

Reorganizacija u ugostiteljstvu provedena u toku 1954. predstavlja osnovu na kojoj će se ugostiteljstvo razvijati i u idućoj godini.

U 1955. godini potpuno će se provoditi princip povezivanja platnog fonda i ostalih fondova ugostiteljskih organizacija sa ostvarenim prometom.

Da bi se pridonijelo boljem razvitku turizma u 1955. godini, ugostiteljska i turistička poduzeća oslobađaju se saveznog poreza na dobit, a ostale instrumente odredit će narodni odbori u skladu sa svojom politikom razvijanja ove privredne oblasti.

GLAVA VII.

ZANATSTVO

U 1955. godini narodni odbori imat će mnogo veću mogućnost da vode politiku razvoja zanatstva, jer se na njih prenosi pravo određivanja svih bitnih ekonomskih instrumenata za ovu privrednu oblast (amortizacija, kamati na osnovna sredstva, paušalno zaduživanje radnje i poduzeća za društvene obaveze, propisivanje posebnog poreza na promet za privatno zanatstvo). Na taj način će narodni odbori imati mogućnost da posvete naročitu pažnju razvoju onih zanata koji su nedovolino razvijeni s obzirom na potrebe privrede i stanovništva.

Promjenama u određivanju ekonomskih instrumenata, kao i oslobođenjem zanatskih radnja i poduzeća od saveznog poreza na dobit stvorit će se povoljniji uvieti za razvoj zanatstva društvenog sektora nego u 1954 godini.

GLAVA VIII.

PRIVREDNI ODNOSI S INOZEMSTVOM

1.

U 1955. godini predviđa se povećanje razmjene sa inozemstvom i poboljšanje bilance plaćanja.

Ovo će se osigurati:

a) povećanjem izvoza na bazi povećanja industrijske proizvodnje (puštanje u pogon novih kapaciteta i bolje korištenje postojećih) i proširenjem naših vanjskotrgovinskih veza;

b) usklađivanjem uvoza sa potrebama unutrašnjeg tržišta i potrebama proizvodnje za izvoz, ograničavanjem manje bitnog uvoza i reduciranjem uvoza industrijske opreme samo za one objekte osnovne investicione izgradnje čije se puštanje u pogon predviđa u 1955. i 1956. godini kao i minimalnim uvozom materijala za potrebe održavanja. Platnom bilancom također se osigurava potreban uvoz hrane za redovno snabdijevanje;

c) produženjem nastojanja da se srednjeročne obaveze pretvore u dugoročne a kratkoročne obaveze konsolidiraju.

2.

U 1955. godini predviđa se slijedeće kretanje izvoza (izraženo u fakturnim cijenama I. polugodišta 1953.)

(u milijardama dinara)

	1953.	1954. procjena izvršenja	1955.	Indeksi 1954./1953.	Indeksi 1955/1954
industrija	45,3	49,4	56,2	109	113,7
poljoprivreda*)	15,2	25,0	25,0	169	97,0

Predviđaju se slijedeće značajnije promjene u strukturi izvoza:

— povećava se izvoz obojenih metala, ali se mijenja struktura u tom smislu da se u izvozu povećava udio polufabrikata i finalnih proizvoda (valjani proizvodi bakra, olova, aluminija i glinice) dok se umanjuje izvoz bakra, olova, cinka i koncentrata.

Nadalje se povećava izvoz: proizvoda crne metalurgije, naftinih derivata, proizvoda elektroindustrije kemijske industrije (soda), drvne industrije (šper i lesonit ploče i finalni drvni proizvodi), industrije papira (sulfitna celuloza) i proizvoda tekstilne industrije.

— izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda je nešto manji, uglavnom zbog umanjenja izvoza kukuruza, ali se povećava izvoz nekih proizvoda kao što su duhan, škrob, hmelj i dr.

3.

Daljnje mjere za unapređenje razmjene s inozemstvom i stabilizaciju unutrašnjeg tržišta sastojat će se u slijedećem:

a) privredne organizacije u raspodjeli ostvarenih deviza učestvovat će najmanje sa 15% u prosjeku, s tim da Savezno izvršno vijeće može ovo učešće u granicama mogućnosti povećavati;

b) uvoz pretežnog dijela osnovnih sirovina i važnijih pomoćnih materijala osigurat će se namjenskim prodajama deviza po stabilnijim tečajevima, odnosno prodajama reprodukcionog materijala putem aukcija. Uvozne potrebe koje privredne organizacije ne budu osigurale putem namjenskih prodaja ili na aukcijama, odnosno potrebna sredstva za ostala plaćanja, moći će osigurati na deviznom obračunskom mjestu. Prodaju deviza na deviznom obračunskom mjestu vršit će Narodna banka i privredne organizacije, koje ne utroše devize koje im se ostavljaju na slobodno raspolaganje i to po slobodno formiranim tečajevima;

c) sredstva za stimuliranje izvoza predviđena su u iznosu koji odgovara prosječnom izvoznom koeficijentu 1,22, a za korekcije izvoznih koeficijenata i premija predviđen je osim toga iznos od 10 milijardi dinara;

d) u svrhu osiguranja domaćeg tržišta potrebnim količinama sirovina, poljoprivrednih proizvoda i proizvoda osobne potrošnje u nešto većem opsegu nego u 1954. godini, ovlašteno je Savezno izvršno vijeće da kontigentira odnosno zabrani izvoz određenih proizvoda.

4.

Izrađena na izloženim osnovama, platna bilanca za 1955. godinu sadrži slijedeće karakteristične momente:

a) predviđa se povećanje sredstava od izvoza i nerobnog priliva prema 1954. godini za oko 9%, od čega najveći dio otpada na povećanje izvoza, a manji dio na povećanje nerobnog priliva;

b) opseg uvoza i plaćanja umanjuje se za oko 6%, uglavnom zbog manjeg uvoza opreme i nešto manjih otplata obaveza;

c) zbog umanjenja deficita trgovinske bilance (odnos izvoza i uvoza) u odnosu na prethodnu godinu, kao i zbog izvjesnog umanjenja otplate obaveza, umanjit će se i deficit platne bilance u 1955. godini. Deficit platne bilance imao bi se pokriti sredstvima iz inozemstva.

*) U poljoprivredi sadržan je i izvoz proizvoda prehrambene industrije i industrije duhana.

GLAVA IX.

INVESTICIJE

1.

Predviđa se da će ukupne investicije u 1955. godini iznositi oko 386 milijardi dinara, što je za 4% manje nego u 1954. godini.

U tom ukupne društvene investicije za 1955. godinu iznose 351 milijarde dinara, što predstavlja umanjenje za 7% u odnosu na 1954., a privatne investicije procjenjuju se na 35 milijardi dinara, što predstavlja povećanje za 37% u odnosu na 1954. Za ovakav nivo investicija privatnog sektora postoji materijalno pokriće u povećanoj industrijskoj proizvodnji.

Ukupne nove investicije u 1955. godini iznose 275*) milijardi dinara, što je za oko 10% manje nego u 1954.

Nove investicije bez investicija privatnih proizvođača u 1955. godini iznose 275 milijardi dinara, što je za oko 12% manje nego u 1954 godini**)

Ovakav nivo investicija u 1955. godini formirat će se pod pretpostavkom da se 6% od svih prihoda Federacije, narodnih republika, narodnih odbora i privrednih organizacija (kod privrednih organizacija samo od sredstava na slobodnom raspolaganju) odvaja kao obavezna rezerva. Nivo investicija u 1953. i 1954. godini (u 1953. godini 340 milijarde a u 1954. godini 377 milijardi dinara) utjecao je na porast cijena iz čega se može zaključiti da taj nivo nije odgovarao materijalnim mogućnostima investiranja. Imajući u vidu ovu činjenicu, može se ocijeniti da je nivo sredstava za investicije u 1955. godini pri daljnoj strukturi visok, uslijed čega je predviđeno stvaranje obaveznih rezervi

2.

U 1955. godini predviđeno je umanjenje investicija u industriji, što će dovesti do izmjene strukture investicija u smislu većeg udjela investicija ostalih oblasti i društvenog standarda u ukupnim investicijama.

Za investicije Federacije u 1955. godini je i dalje karakteristično znatno ulaganje sredstava za dovršenje objekata osnovne investicione izgradnje.

U općem investicionom fondu predviđena su sredstva za investicije sa određenom namjenom. Iz ovih sredstava prvenstveno će se financirati objekti na teritoriju NR Makedonije, NR Crne Gore i NR Srbije, čime se doprinosi relativno bržem razvoju ovih područja. Objekti čija se izgradnja financira iz ovih sredstava pridonijet će rješavanju osnovnih pitanja materijalne bilance zemlje.

Za istražne radove za naftu, za rudarske, geološke tehnološke i naučno-istraživalačke radove na metalima nemetalima, ugljenu i preradi ugljena, kao i za rudarska, geološka i tehnološka ispitivanja u oblasti rijetkih metala, osniva se fond za istražne radove.

Da se ne bi proširivale investicije u industriji, a da bi se ostvarili uvjeti za bržu promjenu strukture investicija u narodnim republikama, zabranjuje se i u 1955. godini izgradnja novih objekata i pogona u industriji, osim objekata za koje su osigurana sredstva u Saveznom društvenom planu, odnosno izgradnja onih objekata čiju izgradnju odredi Savezno izvršno vijeće.

3

U 1955. godini predviđene su izmjene rokova otplate i izvjesna olakšanja u pogledu načina vraćanja zajmova za određene vrste investiranja, prije svega u poljoprivredi

Radi racionalnog investiranja predviđa se da se dopuni sistem kreditiranja investicija time što bi se pri ugovaranju zajmova obavezali investitori na davanje realne garancije putem uloga vlastitih sredstava investitora odnosno garanta

4.

Proširuje se opseg amortizacije koji ostaje privrednim organizacijama na raspolaganju, i to:

	(u milijardama dinara) 1953.	1954.	1955
Amortizacija (bez amortizacije privatnih proizvođača)	101	126	136
Predviđeno korištenje privrednih organizacija	73	84	96

Porast amortizacije u 1955. godini potječe najvećim dijelom od stavljanja u pogon novih objekata i pune uplate amortizacije kod Zajednice jugoslavenskih željeznica.

U 1955. godini predviđa se povećano korištenje sredstava amortizacionog fonda od strane privrednih organizacija, tako da će to korištenje u 1955. godini porasti na 71% prema 67% u 1954 godini.

Neiskorišteni dio sredstava amortizacije od strane privrednih organizacija upotrijebit će se za financiranje investicija putem općeg investicionog fonda

GLAVA X.

TRŽIŠTE I POTROŠNJA STANOVNIŠTVA

1.

U 1955. godini, uz ostvarenje predviđene proizvodnje u industriji i poljoprivredi i uz poduzimanje mjera za stabilizaciju tržišta, — očekuje se formiranje cijena uglavnom na nivou prosječnih cijena 1954. godine, i to: kod industrijskih proizvoda na nivou cijena koje su ovi proizvodi imali u II. polugodištu 1954.. a kod poljoprivrednih proizvoda na nivou cijena koje su imali u prosjeku u 1954. godini.

U okviru ovako očekivanog općeg nivoa cijena kod pojedinih industrijskih i poljoprivrednih proizvoda može doći do izvjesnih pomicanja cijena u zavisnosti od učinka različitih tržnih faktora, kao i do promjena sezonskog karaktera, naročito kod poljoprivrednih proizvoda.

2.

Predviđa se da će se u idućoj godini fondovi industrijske robe za široku potrošnju povećati za oko 15% prema izvršenju ove godine.

Predviđa se povećanje platnog fonda za oko 15% zbog porasta broja zaposlenih i zbog porasta nivoa prosječnih plaća za 8—10%. U predviđenom porastu nivoa prosječnih plaća obuhvaćen je i porast plaća do koga će doći zbog očekivanog porasta produktivnosti rada.

Ocjenjuje se da će novčani prihodi poljoprivrednih proizvođača u idućoj godini porasti za oko 12% zbog predviđene veće proizvodnje u poljoprivredi.

Predviđa se da će ukupni novčani prihodi stanovništva porasti u idućoj godini za oko 12% u odnosu na 1954.

3.

Pod uvjetom da se ostvari predviđena proizvodnja prehrambenih i industrijskih proizvoda i predviđeni uvoz i osiguraju stabilniji odnosi na tržištu moglo bi se u idućoj godini očekivati povećanje ukupne osobne potrošnje za oko 12%, pri čemu bi se potrošnja industrijske robe povećala za oko 14%*) a potrošnja prehrambenih proizvoda za oko 10%.

*) U iznosu novih investicija nalazi se svota od 40 milijardi dinara neiskorištenog amortizacionog fonda koji će se utrošiti u nove investicije, kao i iznosi rezervnih fondova privrednih organizacija.

**) Nove investicije bez privatnih u 1952. godini iznosile su 211 milijardi dinara, u 1953. godini 265 milijardi dinara, u 1954. godini 293 milijardi dinara, a u 1955. godini predviđa se da će iznositi 255 milijardi dinara.

*) Povećanje od 14% odnosi se na osobnu potrošnju, dok potrošnja investicionih materijala raste nešto više.

U takvim uvjetima potrošnja po glavi stanovnika mogla bi se povećati za oko 10%, i to industrijskih proizvoda za oko 12% a prehrambenih za oko 8%.

S obzirom na to da će proizvodnja postepeno rasti, da nedostaju rezerve, da treba savladati posljedice sušne godine naročito u I. polugodištu i da izmjene u proizvodnji mogu izazvati promjene u opsegu i strukturi potrošnje, porast potrošnje bit će postepen.

4.

U svrhu stabilizacije tržišta, kao bitnog uvjeta za razvitak privrede i osiguranje predviđenog standarda života stanovništva, provodit će se slijedeće mjere:

1. Ublažavanje učinka koji su u ovoj godini vršila na cijene i tržište velika novčana sredstva. U tu svrhu povući će se dio viškova sredstava koji su ostvarile u 1954. godini Federacija, narodne republike, narodni odbori i poduzeća iz povećane dobiti poduzeća. U tu svrhu dalje će se formirati obavezne rezerve iz ostvarenih prihoda u 1955. godini Federacije, republika i narodnih odbora, koje će se moći trošiti samo ako to situacija na tržištu dozvoljava, što će pobliže regulirati Savezno izvršno vijeće. Višak saveznih prihoda preko planiranih rashoda, koji proizlazi iz povišenja cijena, također će se povlačiti sa tržišta u rezervu. Najzad, Savezno izvršno vijeće ovlašteno je da propiše način na koji će se izdvajati u toku 1955. izvanredna dobit poduzeća, kao i način njezine upotrebe.

Radi usmjeravanja kretanja na tržištu i osiguranja utvrđenih proporcija u razvitku privrede, u 1955. godini bit će potrebno u većoj mjeri djelovati kreditom i drugim financijskim instrumentima.

2. Osiguranje predviđenog izvoza kao uvjeta za potrebni uvoz i osiguranje proizvodnje robe za široku potrošnju.

Pri tome će se izvoz proizvoda široke potrošnje usklađivati sa potrebama unutrašnjeg tržišta, s tim da se premašenje planiranog izvoza nadoknađuje povećanim uvozom reprodukcionih materijala i povećanjem proizvodnje. Izvoz nekih važnijih poljoprivrednih i industrijskih proizvoda široke potrošnje će se kontingentirati.

Stimulacija izvoza usklađivat će se sa politikom unutrašnjih cijena, da se ne bi ovim putem stvarala mogućnost izvoznicima da bitnije remete cijene.

3. Predviđa se osiguranje stabilnijih kurseva za uvoz sirovina i osnovnih pomoćnih materijala.

4. Osiguranje uvoza potrebnih količina žitarica i masnoće. U ekonomskoj 1954/55 godini uvest će se 1,3 milijuna pšenice i oko 25.000 tona jestivih masnoća.

Osim uvoza potrebnih količina žitarica i masnoća, kao i najnužnijih količina prehrambenih kolonijalnih artikala, predviđa se uvoz izvjesnih količina gotovih industrijskih proizvoda široke potrošnje, radi dopune asortimana i djelovanja protiv monopolizma domaćih poduzeća.

5. Proširenje kruga proizvoda kojima se cijene plafoniraju na još neke sirovine i polufabrikate, čije su cijene važne za održavanje općeg nivoa cijena.

6. Poboljšanje organizacije tržišta na veliko poljoprivrednih proizvoda i stvaranje povoljnijih uvjeta za poboljšanje opreme tehničkim sredstvima ovog tržišta.

GLAVA XI.

UKUPAN DRUŠTVENI PROIZVOD, NACIONALNI DOHODAK I NJEGOVA RASPODJELA

1.

U 1955. godini može se očekivati porast ukupnog društvenog proizvoda za 8,7% u odnosu na 1954.

Indeksi kretanja ukupnog društvenog proizvoda:*)

1954 / 1953	1955 / 1953	1955 / 1954
103,1	112,1	108,7

Kretanje ukupnog društvenog proizvoda po stanovniku izgleda:

	1954 / 1953	1955 / 1953	1955 / 1954
ukupni društveni proizvod	103,1	112,1	108,7
stanovništvo	101,6	103,3	101,7
ukupni društveni proizvod po stanovniku	101,4	108,5	107,0

2.

Raspodjela nacionalnog dohotka.

Očekuje se da će nacionalni dohodak u tekućim cijenama u 1954. i 1955. godini u milijunima dinara iznositi:

	1954	1955
ukupni društveni proizvod	1,224.000	1,319.000
amortizacija	138.000	152.000
nacionalni dohodak	1,086.000	1,167.000
zajmovi iz inozemstva	14.000	10.200

Pri ovakvom formiranju nacionalnog dohotka predviđa se slijedeća raspodjela:

	1954		1955	
	Iznos	Udio u nacionalnom dohotku	Iznos	Udio u nacionalnom dohotku
fond osobne potrošnje u privredi	460.000	42,4	518.000	44,4
od toga: fond plaća u privredi	168.000	15,5	200.000	17,1
socijalno osiguranje	101.000	9,3	107.000	9,2
budžeti*)	122.000	11,2	123.500	10,6
regresi i dotacije	9.400	0,9	17.400	1,5
narodna obrana	180.700	16,6	182.000	15,6
otplate unutrašnjih i inozemnih zajmova	12.900	1,2	16.100	1,5
rezerve	—	—	11.600	0,9
rezervni fondovi poduzeća	8.000	0,7	10.000	0,8
netto investicije**)	249.000	22,9	231.600	19,8
ukupna potrošnja	1,143.000		1,217.200	
negativna razlika	43.000		40.000	

Razlika između ukupne potrošnje i nacionalnog dohotka pokrit će se sredstvima iz inozemstva.

Predviđenim stvaranjem obaveznih rezervi raspodjela nacionalnog dohotka mijenja se utoliko što se sve kategorije potrošnje, osim fonda osobne potrošnje fonda socijalnog osiguranja i otplata zajmova umanjuju za 6%.

3.

Očekuje se da će ukupna individualna potrošnja (fond potrošnje u privredi, plaće službenika, primanja iz socijalnog osiguranja, invalidnine i druga osobna primanja) u odnosu na ukupnu potrošnju iznositi:

	1954	1955
Individualna potrošnja	57,3%	59,6%
Individualna potrošnja bez privatnih proizvođača	31,8%	33,4%

4.

Osnovne karakteristike u predviđenoj raspodjeli nacionalnog dohotka su slijedeće:

*) Ukupni društveni proizvod obračunat je u istim cijenama za sve godine, i to: za poljoprivredne proizvode u cijenama II. polugodišta 1953 a za ostale oblasti u cijenama perioda svibanj—rujan 1954

*) Budžeti narodnih republika i narodnih odbora iskazani su na nivou 1954. godine. Ukoliko se budžeti budu povećali iznos sredstava za investicije bit će utoliko niži.

**) Netto investicije obračunate su na taj način da je od ukupnih investicija oduzet puni iznos uplaćene amortizacije

a) kretanja individualne potrošnje pokazuju da je u raspodjeli nacionalnog dohotka očitovana tendencija u porastu potrošnje;

b) rashodi na narodnu obranu zadržavaju se uglavnom na nivou 1954., sa povećanjem u iznosu od 1.300 milijuna dinara ili 0,7%. Udio rashoda na narodnu obranu u nacionalnom dohotku u 1955 godini pada na 15,6% u odnosu na 16,6% u 1954.;

c) predviđa se da će sredstva za investicije u 1955 godini biti manja za oko 2% u odnosu na 1954. Sa stvaranjem rezervi od 6% sredstva će biti manja za 4%. Pri ovakvom kretanju sredstava za investicije amortizacija u 1955. godini raste za 10%, dok netto investicije opadaju za 7%. Brutto investicije u odnosu na ukupnu potrošnju zajedno sa amortizacijom iznose 28,5% prema 30% u 1954. godini.

Predviđa se da će investicije poljoprivrednih proizvođača porasti u 1955. godini s obzirom na povećanje prihoda poljoprivrednih proizvođača. Povećana proizvodnja investicionih materijala omogućit će širu razmjenu sa selom.

5.

Kretanje rashoda Federacije pokazuje slijedeći pregled:

	1954.	1955.
budžet	28.070	29.100
narodna obrana	180.700	182.000
dotacije:		
NR Makedoniji	3.987	5.445
NR Crnoj Gori	4.083	4.215
otplate unutrašnjih i inozemnih zajmova	12.900	16.100
regresi i dotacije	9.400	17.400
rezerve	—	11.600
investicije*)	179.320	171.790
Ukupno	418.460	437.650

6.

Predviđa se da će sredstva narodnih republika, narodnih odbora i poduzeća u 1955. godini iznositi oko 278.000 milijuna dinara. To, uglavnom, odgovara nivou sredstava narodnih republika, narodnih odbora i poduzeća koji se očekuje da će se ostvariti u 1954. godini (poslije povlačenja razlike između planirane i ostvarene dobiti prema odluci Savezne narodne skupštine).

Sredstva narodnih republika, narodnih odbora i poduzeća formiraju se primjenom jedinstvenih instrumenata koji važe za privredu u cjelini, s tim da se u raspodjeli predviđa:

udio u saveznom porezu na dobit NR Srbije 22%, NR Makedonije 100% i NR Crne Gore 100%.

Uvodi se posebno oporezivanje privredno razvijenih republika.

Predviđenim udjelom u saveznom porezu na dobit i investicionim sredstvima predviđenim za NR Srbiju povećavaju se sredstva NR Srbije radi dosadašnjeg njezinog zaostajanja u investicionoj izgradnji.

Predviđenim dotacijama, udjelom u saveznom porezu na dobit, kao i investicionim sredstvima predviđenim za NR Makedoniju omogućuje se da osim pokrivanja budžetskih rashoda, investiranje u republici bude na prosjeku FNRJ.

Predviđenim dotacijama, udjelom u saveznom porezu na dobit, kao i investicionim sredstvima predviđenim za NR Crnu Goru osiguran je nivo budžetskih rashoda i nivo budžetskih investicija kao u 1954. godini, kao i sredstva potrebna za daljnju izgradnju započetih privrednih objekata.

7.

Za ostvarenje predviđenih proporcija u raspodjeli od bitnog je značaja postići stabilnije odnose na tržištu.

U tu svrhu predviđene su slijedeće mjere:

— prema odluci Savezne narodne skupštine 50% razlike između planirane i ostvarene dobiti poslije saveznog oporezivanja povlači se iz prometa, pošto su ova sredstva najvećim dijelom nastala iz povećanja cijena. Ovim se odstranjuje učinak ovih sredstava na daljnje kretanje cijena;

— uvodi se stvaranje obaveznih rezervi od 6% od svih prihoda Federacije, narodnih republika, narodnih odbora i poduzeća. Upotrebu ovih rezervi propisuje Savezno izvršno vijeće prema kretanjima u privredi. Predviđa se da će ukupan iznos na ovaj način stvorenih obaveznih rezervi u 1955. godini iznositi oko 34.000 milijuna dinara;

— osim toga, u bilanci Federacije predviđen je iznos od 11.600 milijuna dinara kao rezerve.

8.

Za ostvarenje predviđenih proporcija u raspodjeli od značaja su instrumenti raspodjele koji se određuju društvenim planovima narodnih republika i narodnih odbora, a naročito raspodjela dohotka koju vrše narodni odbori kroz svoje društvene planove, i to kako u pogledu nivoa prosječne plaće za koje se predviđa da će porasti za 8—10 % u odnosu na nivo plaća u 1954. godini, tako i u pogledu podsticanja interesa privrednih organizacija za povećanje proizvodnje i produktivnosti rada.

Uslijed toga instrumenti raspodjele društvenih planova narodnih republika i narodnih odbora treba da budu postavljeni tako, da se očuva predviđeni nivo prosječne plaće kao proporcije u raspodjeli, a da se pri tom podstakne interes privrednih organizacija za povećanje proizvodnje i produktivnosti rada.

TREĆI DIO

PROPISI O EKONOMSKIM INSTRUMENTIMA I MJERAMA

GLAVA XII.

AMORTIZACIJA

1.

Privredne organizacije obračunavat će amortizaciju za 1955. godinu primjenom stopa amortizacije koje su utvrđene postojećim propisima.*)

2.

Privredne organizacije uplaćuju puni iznos propisane amortizacije.

Izuzetno od odredbe prethodnog stava, u 1955 godini uplaćuju:

a) poduzeća za proizvodnju cigle i crijepa, u visini koju odredi društveni plan kotara (grada). Ova visina utvrđuje se prema vremenu trajanja pogona u toku godine, s tim da ne može iznositi manje od 70 % ni više od 100 % od punog iznosa amortizacije;

b) poduzeća i radnje trgovinske djelatnosti uplaćuju amortizaciju za građevinske objekte samo za potrebe održavanja u visini od 30 % od propisane pune amortizacije;

c) privredne organizacije u šumarstvu i drvnoj industriji na ime amortizacije šumskih puteva kojima se služi javni saobraćaj, i to samo onaj dio koji je potreban za održavanje tih puteva, a najviše 100 % od punog iznosa amortizacije. Koji šumski putevi služe javnom saobraćaju, određuje savjet za privredu narodnog odbora kotara (grada);

d) oslobađaju se uplate amortizacije novoformirana poljoprivredna dobra, poljoprivredna dobra zemljoradničkih zadruga i seljačke radne zadruge koji su na temelju propisa Društvenog plana za 1954. godinu proglašeni probnim pogonima.

*) Bez investicija za narodnu obranu

*) Privremena odluka o stopama amortizacije osnovnih sredstava privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 52/53) sa izmjenama i dopunama za 1955. godinu.

U 1955. godini mogu se osloboditi uplate pune amortizacije i druga poljoprivredna dobra i zadruge sa poljoprivrednom djelatnosti za sve građevinske objekte koji se ne mogu koristiti. Koji se građevinski objekti ne mogu koristiti određuju kotarski (gradski) narodni odbori.

3.

Privredne organizacije mogu u 1955. godini od ukupno uplaćene amortizacije koristiti iznos koji se dobiva kada se odbiju:

a) uplaćeni dio amortizacije za otpis vrijednosti građevinskih objekata u 1955. godini;

b) uplaćeni dio amortizacije za otpis vrijednosti opreme u 1955. godini koji odgovara postotku sposobnosti opreme prema stanju iskazanom u knjigovodstvu na dan 31. prosinca 1954.

4.

Sredstva amortizacionog fonda koja potječu od prodaje osnovnih sredstava, mogu se koristiti u punom iznosu.

5.

Izuzetno od odredaba odjeljka br. 3. mogu koristiti:

a) rudnici ugljena, metala i nemetala, poduzeća za proizvodnju nafte, poduzeća za geološka, geofizička i rudarska istraživanja, poduzeća za proizvodnju cigle i crijepa, poduzeća za proizvodnju šećera, poduzeća za proizvodnju ulja, mlinovi, poduzeća za proizvodnju kudjeljnog i lanenog vlakna, poduzeća grafičke industrije, poduzeća filmske industrije, poduzeća Zajednice Jugoslavenskih željeznica, poduzeća PTT saobraćaja, sve poljoprivredne organizacije (dobra, zadruge, poljoprivredne apoteke, specijalizirane radionice za popravak poljoprivrednih strojeva, poduzeća za promet sredstava za poljoprivrednu proizvodnju, ribarska poduzeća), poduzeća odnosno pogoni za uzgoj i eksploataciju šuma i komunalna i zanatska poduzeća i radnje u 1955. godini uplaćenu amortizaciju u punom iznosu;

b) poduzeća građevinarstva u iznosu od 75% od uplaćene amortizacije na ime otpisa vrijednosti svih osnovnih sredstava;

c) poduzeća pomorskog, riječnog, jezerskog, cestovnog i zračnog saobraćaja uplaćenu amortizaciju na ime otpisa vrijednosti opreme u punom iznosu;

d) poduzeća elektroprivrede, poduzeća pomorskog, riječnog cestovnog i zračnog saobraćaja u iznosu od 80 % od uplaćene amortizacije na ime otpisa vrijednosti građevinskih objekata;

e) sva poduzeća mogu koristiti u punom iznosu uplaćene amortizacije na ime otpisa vrijednosti stočnog fonda.

6.

Privredna organizacija može u toku 1955. godine koristiti sredstva amortizacionog fonda bilo za investiciono održavanje, bilo za zamjenu osnovnih sredstava.

Ukoliko privredna organizacija upotrebi za potrebe investicionog održavanja dio sredstava amortizacionog fonda za zamjenu, na koncu godine izvršit će za toliko manji otpis onih osnovnih sredstava na kojima su izvršeni radovi investicionog održavanja iz sredstava amortizacionog fonda za zamjenu.

7.

Sredstva amortizacionog fonda koja se nisu mogla koristiti u 1954. godini po odredbi odjeljka 4. Glave XVI. Saveznog društvenog plana za 1954. godinu ne mogu se koristiti ni u 1955 godini.

Sredstva amortizacionog fonda koja su se mogla koristiti a nisu upotrebljena u 1954. godini, prenose se i mogu se koristiti u 1955. godini.

8

Stope amortizacije za komunalna i zanatska poduzeća i radnje, za poduzeća ugostiteljske i turističke djelatnosti propisuju narodni odbori kotara (gradova, gradskih općina sa posebnim pravima).

Kao komunalna poduzeća i radnje smatraju se one privredne organizacije, koje se bave funkcioniranjem i održavanjem vodovoda, kanalizacije, gradskog saobraćaja, ulica i puteva, kupališta, čistoće, kafilerije, gradskog zelenila (ako se bavi i proizvodnjom ili vršenjem usluga uz naknadu), kao i gradske plinare i lokalne električne centrale i lokalne distributivne mreže (koje nisu uključene u Zajednicu elektroprivrednih poduzeća).

GLAVA XIII.

KAMATNA STOPA NA OSNOVNA SREDSTVA

1.

Kamatna stopa na osnovna sredstva iznosi 6 % godišnje

2.

Izuzetno od odredbe prethodnog odjeljka kamatna stopa na osnovna sredstva iznosi:

2% za:

a) poduzeća elektroprivrede, koksare, poduzeća za proizvodnju nafte, rudnike željezne rude, željezare, poduzeća brodogradnje, poduzeća za preradu voća, povrća, maslina, mlijeka, mesa, ribe, mlinove, poduzeća za proizvodnju tjestenina, ljuštionice, poljoprivredne špiritane, hladnjače, ledare, tvornice stočne hrane, silose, sušare, klaonice i poduzeća za proizvodnju lanenog i kudjeljnog vlakna;

b) poduzeća Zajednice jugoslavenskih željeznica, poduzeća pomorskog, riječnog, jezerskog cestovnog i zračnog saobraćaja i poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja;

c) poduzeća za promet žitarica.

1% za:

a) poduzeća industrije građevinskog materijala i grafičke industrije;

b) izdavačka i novinska poduzeća, filmska poduzeća i poduzeća za prikazivanje filmova

3.

Kamate na osnovna sredstva ne plaćaju: poljoprivredna dobra, zemljoradničke zadruge i njihovi pogoni odnosno poduzeća, specijalizirana sjemenska poduzeća, specijalizirane radionice i servisi za popravak poljoprivrednih strojeva, poljoprivredne apoteke i poduzeća za ulov morske i slatkovodne ribe.

4.

Kamati na osnovna sredstva ne plaćaju se na vrijednost:

a) suhih dokova i operativnih površina za gradnju brodova i plovećih dokova;

b) operativnih obala i lukobrana;

c) donjeg stroja željezničkih pruga javnog saobraćaja, uključiv tunele, galerije, masivne mostove, rampe i pristupne puteve, kao i donjeg stroja željezničkih pruga poduzeća šumarstva;

d) melioracionih objekata (nasipa, kanala, pumpi i sl.);

e) građevinskih objekata trgovine (uključiv industrijske prodavaonice);

f) šumskih pruga i puteva i puteva koji služe i javnom saobraćaju.

5.

Kamatnu stopu na osnovna sredstva komunalnih, zanatskih, ugostiteljskih i turističkih poduzeća i radnja određuje narodni odbor kotara (grada, gradskih općina sa posebnim pravima) svojim društvenim planom. Ova kamatna stopa ne može biti veća od 6 % odnosno ne veća od 2 % za poduzeća saobraćaja.

6.

Kamati na osnovna sredstva u okviru privredne organizacije plaćaju se po jedinstvenoj stopi, koja se određuje prema osnovnoj djelatnosti privredne organizacije.

7.

Kamati na osnovna sredstva su prihodi općeg investicionog fonda.

Prihodi od kamata na osnovna sredstva koje plaćaju komunalna, zanatska, ugostiteljska i turistička poduzeća i radnje pripadaju narodnom odboru kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima). Ova sredstva ulaze u investicioni fond kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima).

GLAVA XIV.

KAMATNA STOPA PO KRATKOROČNIM KREDITIMA I DEPONIRANIM SREDSTVIMA

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da donosi propise o kamatnim stopama za kredite za obrtna sredstva i druge kratkoročne kredite, kao i o kamatnim stopama koje banke i štedionice plaćaju po pojedinim deponiranim (uloženim) sredstvima.

GLAVA XV.

KORIŠTENJE OPĆEDRUŠTVENIH INVESTICIONIH FONDOVA I ROKOVI OTPLATE ZAJMOVA ZA INVESTICIJE

1.

Iz općeg investicionog fonda Narodna banka FNRJ osigurat će investicione kredite, i to:

1. Za industriju i rudarstvo u iznosu od 83.362 milijuna dinara.

U okviru ovog iznosa Narodna banka FNRJ:

— osigurat će tranšu za 1955. godinu za objekte u izgradnji za koje je u 1954. godini odobren kredit i za koje je Narodna banka sklopila ugovor u cjelini. Visinu tranše odredit će Narodna banka FNRJ uz suglasnost Saveznog izvršnog vijeća s tim da se prvenstveno osiguraju objekti koji se završavaju i puštaju u pogon u 1955. godini;

— raspisat će poseban natječaj za kapacitete koji će služiti za proizvodnju materijala za zamjenu drveta, bolje korištenje drvne mase i otpadaka;

— osigurat će mimo natječaja sredstva za izgradnju dalekovoda i trafostanica koji su od prvenstvene važnosti za stvaranje jedinstvenog elektroprivrednog sistema a koje će odrediti Savezno izvršno vijeće po prethodnom savjetovanju izvršnih vijeća narodnih republika i Zajednice elektroprivrednih poduzeća;

— osigurat će mimo natječaja sredstva za izgradnju Tvornice celuloze u Banjoj Luci.

2. Za industriju za konzerviranje i preradu poljoprivrednih proizvoda, kao i za opremu poduzeća koja se bave otkupom i prodajom poljoprivrednih proizvoda i za izgradnju objekata za proizvodnju stočne hrane u iznosu od 7.600 milijuna dinara.

U okviru ovog iznosa Narodna banka FNRJ:

— osigurat će tranšu za 1955. godinu za objekte u izgradnji koji su po ovom osnovu učestvovali na natječaju u 1954. i s kojima je Narodna banka sklopila ugovor u cjelini. Visinu tranše odredit će Narodna banka FNRJ uz suglasnost Saveznog izvršnog vijeća;

— raspisat će poseban natječaj za rekonstrukciju šećerana, uljara, kudjeljara, silosa i mlinova, kao i za opremu poduzeća koja se bave otkupom i prodajom poljoprivrednih proizvoda i izgradnju objekata za proizvodnju stočne hrane.

3. za poljoprivredu u iznosu od 16.000 milijuna dinara.

U okviru ovog iznosa Narodna banka FNRJ:

— osigurat će tranšu za 1955. godinu za objekte u izgradnji i radove u toku, a koji su po ovom osnovu učestvovali na natječaju u 1954. i s kojima je Narodna banka FNRJ sklopila ugovor u cjelini Visinu tranše odredit će Narodna banka FNRJ uz suglasnost Saveznog izvršnog vijeća;

— osigurat će potrebna sredstva za investicije u poljoprivredi i za nabavu opreme za poduzeća koja se bave otkupom i prodajom poljoprivrednih proizvoda u glavnim žitarskim područjima;

— osigurat će sredstva poljoprivrednim organizacijama za izgradnju silosa i gnojišta na način kako će to propisati Savezno izvršno vijeće;

— osigurat će potrebna sredstva za poljoprivredna dobra i zadruge za povećanje stočnog fonda iz vlastite proizvodnje, a pod uvjetima koje će propisati Savezno izvršno vijeće;

— raspisat će posebne natječaje za slijedeće namjene:

a) za melioracije,
b) za radnu i priplodnu stoku,
c) za podizanje voćnjaka i vinograda i drugih dugogodišnjih zasada,
d) za ekonomske zgrade,
e) za poljoprivredne strojeve,
f) za novoosnovana poljoprivredna dobra i zadruge,
g) za objekte za uskladištenje, doradu i preradu poljoprivrednih proizvoda kod poljoprivrednih organizacija,
h) za individualne poljoprivredne proizvođače

4. Za nabavu brodova i plovila pomorskog i riječnog saobraćaja u iznosu od 9.300 milijuna dinara.

U okviru ovog iznosa Narodna banka FNRJ:

— osigurat će za 1955. godinu za objekte (brodove) u gradnji, a za koje su po ovom osnovu parobrodarske privredne organizacije učestvovale na natječaju u 1954. i s kojima je Narodna banka FNRJ sklopila ugovor u cjelini. Visinu tranše odredit će Narodna banka FNRJ uz suglasnost Saveznog izvršnog vijeća.

5. Za industrijska poduzeća koja proizvode za potrebe JNA u iznosu od 6.200 milijuna dinara.

2.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može u okviru iznosa iz prethodne točke odrediti najviše iznose za pojedine namjene.

Savezno izvršno vijeće može propisati posebne uvjete davanja investicionih zajmova za pojedine namjene.

3.

Iz sredstava Federacije preko općeg investicionog fonda financirat će se i slijedeće investicije:

— željeznička pruga Beograd — Bar (dio pruge u NR Srbiji i dio pruge u NR Crnoj Gori)
— željeznička pruga Knin — Zadar
— željeznička pruga Sarajevo — Ploče
— luka Ploče
— luka Bar
— regulacioni radovi na Dunavu.

Ukupni iznos za gore spomenute objekte iznosi 7.600 milijuna dinara.

Ovi objekti financirat će se bez obaveze plaćanja anuiteta. Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da odredi svote za svaki od nabrojanih objekata.

Iz sredstava Federacije a preko općeg investicionog fonda osigurat će se investicije sa određenom namjenom na područjima NR Srbije, NR Makedonije i NR Crne Gore, i to:

a) na području NR Srbije i Beograda 22.160 milijuna dinara;

b) na području NR Makedonije 5.650 milijuna dinara;

c) na području NR Crne Gore 10.000 milijuna dinara;

Savezno izvršno vijeće u sporazumu sa izvršnim vijećima narodnih republika utvrdit će objekte koji će se graditi i svote za pojedine objekte u okviru navedenih iznosa.

4.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da iz ukupne svote općeg investicionog fonda (odjeljak 1 i odjeljak 3) može odvojiti dio sredstava za stambenu izgradnju.

5.

Anuiteti po zajmovima odobrenim u 1953. godini za objekte osnovne investicione izgradnje iz sredstava saveznog i republičkog fonda za kreditiranje investicija u NR Bosni i Hercegovini, a koji dospijevaju u 1955., ustupaju se NR Bosni i Hercegovini u 1955. godini i mogu se upotrijebiti isključivo za izgradnju prosvjetnih i zdravstvenih objekata.

6.

Zabranjuje se i u 1955. godini izgradnja novih objekata i pogona u industriji osim objekata za koje su osigurana sredstva u Saveznom društvenom planu, odnosno izgradnje onih objekata čiju izgradnju odredi Savezno izvršno vijeće.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da o tome donese potanje propise.

7.

Ovlašćuje se Narodna banka FNRJ da iz odobrenih kredita obustavi isplatu sredstava koja su namijenjena za nabavu opreme iz inozemstva i za izvršenje radova koji zavise od uvoza opreme iz inozemstva, sve dok zajmotražilac ne osigura devizna sredstva

8.

Od ukupnih sredstava odobrenih za financiranje investicija iz općeg investicionog fonda izdvaja se 6% kao obavezna rezerva.

9.

Ovlašćuju se narodne republike da propišu da se kod rudnika ugljena poslije saveznog oporezivanja dobiti, a prije daljnje raspodjele preostalog dijela dohotka između narodnih odbora i privrednih organizacija, izdvoji do 20% dobiti, za izgradnju stanova na rudnicima ugljena.

10.

Narodna banka FNRJ će pri ugovaranju otplata anuiteta za investicione kredite za poljoprivredna dobra i zemljoradničke zadruge ugovoriti rokove koji počinju teći:

— za stoku i strojeve poslije 1 godine od podizanja zajma;
— za voćnjake poslije 6 godina od podizanja zajma;
— za vinograde i hmeljanike poslije 4 godine od podizanja zajma;
— za poljoprivredne građevine poslije 1 godine od punog iskorišćenja zajma;
— za melioracione objekte poslije 3 godine od punog iskorišćenja zajma.

Za prije podignute kredite važe gore propisani rokovi otplate zajmova.

11.

Određuju se slijedeći maksimalni rokovi otplate zajmova za investicije:

— za izgradnju hidrocentrala, kao i dalekovoda i trafostanica sa naponom od 30 KV i većim	50 godina
— za izgradnju metalurških i rudarskih objekata, termoelektrana, koksara i za brodogradilišne objekte	30 godina
— za izgradnju tvornica cementa, elektroporculana, vatrostalnog materijala stakla, keramičkih proizvoda, kablova, proizvodnju papira, celuloze, teškokemijske i elektrokemijske industrije, rafinerija nafte, umjetnog gnojiva, poljoprivrednih strojeva, hladnjača, klaonica, mlinova i silosa i ostalih objekata prehrambene industrije	25 godina
— za traktore i srednje poljoprivredne strojeve	10 godina
— za krupne poljoprivredne strojeve	20 godina
— za ekonomske zgrade od tvrdog materijala do	40 godina
— za ekonomske zgrade od mješovitog i slabog materijala	15 godina
— melioracioni radovi	50 godina
— voćnjaci, vinogradi i hmeljanici	20 godina
— nabava radne i priplodne stoke	5 godina
— za izgradnju željezničkih pruga	50 godina
— za željeznička vozna sredstva	25 godina
— za izgradnju pomorskih luka	50 godina
— za nabavu morskih brodova i plovila	25 godina
— za izgradnju riječnih pristaništa	50 godina
— za nabavu riječnih brodova i plovila	40 godina
— za izgradnju TT linija i nabavu TT opreme	20 godina
— za nabavu kamiona, autobusa i trolejbusa	10 godina
— za tramvaje i tramvajske pruge	25 godina
— za zanatstvo	20 godina
— za sve ostale potrebe u industriji i građevinarstvu (izuzev naprijed navedenih)	15 godina

Ako su u 1953. i 1954. godini ugovoreni kraći rokovi otplate, Narodna banka FNRJ dužna je na zahtjev investitora za investicione zajmove u 1953. i 1954. godini produžiti rokove otplate, a najviše do maksimalnih rokova određenih u prethodnom stavu.

Ako su u 1953. i 1954. godini ugovoreni duži rokovi otplate, ovi rokovi će i dalje važiti ukoliko se investitor ne suglasi s njihovim skraćivanjem.

12.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše da su investitori, odnosno garanti po investicionim zajmovima iz općeg investicionog fonda obavezni da kod Narodne banke deponiraju određene iznose vlastitih sredstava na ime garancije za odobrene investicione zajmove.

GLAVA XVI.

RENTA

1.

Za 1955. godinu ovlašćuju se narodne republike da mogu u svojim društvenim planovima propisati obavezu plaćanja rente za svaku privrednu organizaciju koja ima prirodne uvjete za ostvarivanje veće dobiti nego što ih ima druga privredna organizacija iz iste privredne grane ili iste grupe privrednih organizacija.

2.

Kao obveznike za plaćanje rente iz prethodnog stava mogu narodne republike predvidjeti:

a) hidroelektrane,
b) rudnike ugljena,
c) poduzeća za proizvodnju sirove nafte,
d) rudnike željeza,
e) rudnike obojenih metala,
f) rudnike nemetala,
g) poduzeća za proizvodnju cementa.

3.

Renta se plaća poslije saveznog oporezivanja na način koji odrede narodne republike.

GLAVA XVII.

POREZ NA PROMET I RASPODJELA PRIHODA OD POREZA NA PROMET

1.

Privredne organizacije primjenjivat će u toku 1955. stope poreza na promet po propisima koje donosi Savezno izvršno vijeće.

2.

Od ukupnog iznosa poreza na promet koji se naplati od privrednih organizacija, izuzev zadruga i zadružnih privrednih organizacija, vinarskih podruma, otkupnih poduzeća i privatnih radnja, privatnih osoba, kao i prodaje vrijednosnica, 95% upotrijebit će se za financiranje potreba Federacije.

3.

Narodnim republikama ustupa se:

a) 5 % od ukupnog poreza na promet koji se naplati na njihovom području po odjeljku 2. ove glave;

b) cjelokupni iznos poreza na promet koji se naplati na njihovom području od zadruga, zadružnih privrednih organizacija, vinarskih podruma, otkupnih poduzeća, privatnih radnja, privatnih osoba, kao i od prodaje vrijednosnica.

Kao porez na promet od privatnih osoba iz toč. b) smatra se i porez na promet vina i rakije koji uplaćuju otkupna poduzeća.

Društvenim planom narodne republike vrši se raspodjela prihoda od poreza na promet između republike i kotara.

4.

Narodne republike mogu uvesti porez na promet duhana koji se naplaćuje od individualnih proizvođača

GLAVA XVIII.

OPOREZIVANJE NARODNIH REPUBLIKA

Narodne republike na čijem su području ostvareni prihodi koji po odbitku saveznih poreza i kamata (kamati na osnovna sredstva, kamati na obrtna sredstva, porez na promet proizvoda i porez na dobit) premašuju iznos od 17.000 dinara po stanovniku podleže oporezivanju za namjenske investicije.

Narodne republike uplaćivat će ovaj porez iz svojih prihoda. Ovaj oblik poreza ne može se posebno primjenjivati na pojedine kotare.

Porezna stopa iznosi 25 % na višak preko 17.000 dinara po stanovniku.

GLAVA XIX.

OPOREZIVANJE DOBITI I RASPODJELA PREOSTALOG DOHOTKA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

1.

Za pokriće potreba Federacije privredna organizacija plaća porez na dobit po stopi od 50 %.

2.

Od plaćanja poreza na dobit oslobađaju se: željezničko-transportna poduzeća, poduzeća javnog cestovnog, riječnog i jezerskog saobraćaja, poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja, poduzeća zračnog saobraćaja, pomorsko-brodarska poduzeća za lokalnu plovidbu, poduzeća luka i skladišta i poduzeće »Brodospas«, poduzeća filmske industrije, poduzeća za prikazivanje filmova, izdavačka poduzeća, novinska poduzeća, štamparije, ovlaštena poduzeća za promet žitaricama i ovlašteni mlinovi, ugostiteljska i turistička poduzeća i radnje, zanatska poduzeća i radnje, komunalna poduzeća, poljoprivredna dobra, zamljoradničke zadruge i njihovi pogoni odnosno poduzeća izuzev onih koja vrše trgovinsku djelatnost, specijalizirana sjemenska poduzeća, specijalizirane radionice i servisi za popravak poljoprivrednih strojeva, poljoprivredne apoteke i poduzeća za ulov morske i slatkovodne ribe.

Kao zanatska poduzeća i radnje smatraju se ona koja su kao takva registrirana u 1954. godini. Savezno izvršno vijeće može propisati uvjete pod kojima se postojeća poduzeća i radnje koje nisu upisane kao zanatske mogu kao takve registrirati.

3.

Željezničko-transportna poduzeća uplaćivat će 85% od ostvarene dobiti u investicioni fond Zajednice Jugoslavenskih željeznica.

Poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja uplaćivat će 50% ostvarene dobiti u fond Zajednice poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja za financiranje izgradnje ultrakratkotalasnih veza, radio-telegrafskih i radio-telefonskih veza, višekanalnih telegrafskih i telefonskih sistema i automatskih telefonskih centrala.

Poduzeća: javnog cestovnog, riječnog i zračnog saobraćaja, filmske industrije uplaćuju dio dobiti koji odgovara oslobođenom porezu u svoj investicioni fond.

Ovlašćuju se narodne republike da propišu da se iz ostvarene dobiti koja potječe iz izdavačke djelatnosti izdvaja određeni dio u fond za unapređenje izdavačke djelatnosti narodne republike, odnosno autonomne jedinice.

Dio dobiti koji se izdvaja prema prethodnom stavu ne može biti veći od 50 % od ostvarene dobiti.

4.

Određuje se udio u saveznom porezu na dobit:

NR Srbije	22 %
NR Makedonije	100 %
NR Crne Gore	100 %

5.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može propisati način utvrđivanja, raspodjele i korištenja izvanredne dobiti.

6.

Dohodak privredne organizacije koji preostaje poslije saveznog oporezivanja raspodjeljuje se društvenim planom kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima).

7.

Svi instrumenti plana primjenjuju se i na šumska gospodarstva koja posluju kao ustanove sa samostalnim financiranjem

GLAVA XX.

PLAĆE RADNIKA I SLUŽBENIKA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA

1.

Tarifni stavovi u tarifnom pravilniku za 1955. godinu mogu se kretati na nivou obračunskih plaća za 1954. godinu.

Narodni odbor kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima) može odobriti da se nivo tarifnih stavova za 1955. godinu može kretati do 5 % iznad nivoa po obračunskim plaćama za 1954. godinu.

Ovlašćuju se narodni odbori kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima) da mogu odobriti nivo tarifnih stavova do 5 % ispod nivoa po obračunskim plaćama za 1954. godinu.

Kao obračunske plaće za isporedbu nivoa tarifnog pravilnika uzimaju se obračunske plaće iz 1954. godine uz povećanja koja su pojedinim poduzećima bila odobrena po odredbama Saveznog društvenog plana za 1954. godinu.

2.

Savezno izvršno vijeće, a republičko izvršno vijeće za područje narodne republike, može u toku godine narediti da se izvrši revizija nivoa tarifnih pravilnika privrednih organizacija pojedinih privrednih grana, grupa privrednih organizacija ili pojedinih privrednih organizacija.

3.

Savezno izvršno vijeće propisuje nivo tarifnih stavova za 1955. godinu za željezničko-transportna poduzeća i poduzeća poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja, a može propisati i drugi način utvrđivanja nivoa tarifnih stavova ili obračunavanja plaća za privredne organizacije pojedinih privrednih grana ili za grupe privrednih organizacija.

GLAVA XXI.

DOPRINOS ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

1.

Doprinos za socijalno osiguranje uplaćuje se po stopi od 43% od iznosa isplaćenih na ime plaća

2.

Na plaće stalnih i sezonskih radnika poljoprivrednih dobara, zemljoradničkih zadruga osnovanih kao poduzeća, seljačkih radnih zadruga i poljoprivrednih dobara zadruga, uplaćivat će se doprinos za socijalno osiguranje po stopi koju propiše narodna republika. Ako narodne republike propišu za stalne radnike ovih privrednih organizacija stopu ispod 43%, razliku do 43% stope doprinosa socijalnog osiguranja pokriva narodna republika.

Stopu doprinosa za socijalno osiguranje na nagrade učenika u privredi privrednih organizacija navedenih u prethodnom stavu određuje narodna republika.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše doprinos za socijalno osiguranje koji će uplaćivati za razliku od odredaba točke 1. ove glave novinska poduzeća na plaće dopisnika u inozemstvu a poduzeća riječnog, pomorskog i zračnog saobraćaja na plaće službenika i radnika koji su stalno sa službom u inozemstvu kao i posada plovila i aviona u međunarodnom saobraćaju.

GLAVA XXII.

STOPE POREZA NA DOHODAK I ZEMLJARINA

1.

Osnovni porez na dohodak od poljoprivrede i zemljarina razrezivat će se po stopi od 6%.

Narodni odbori kotara (gradova) mogu osloboditi plaćanja zemljarine u 1955. godini poljoprivredne proizvođačke organizacije, koje su osnovane poslije 1. siječnja 1953.

2.

Osnovni porez na dohodak od samostalnih zanimanja i imovine razrezivat će se po stopi od 6 do 8%.

U okviru stope iz prethodnog stava republičkim propisima odredit će se stopa osnovnog poreza na dohodak od samostalnih zanimanja.

3.

Stope dopunskog poreza na dohodak od poljoprivredne djelatnosti ne mogu biti manje od 3 % niti veće od 50 %.

Ovlašćuju se izvršna vijeća narodnih republika da propišu minimalne i maksimalne stope u okviru prednjih raspona.

4.

Na upotrebu tuđe radne snage plaćat će se porez po stopi od 5 % porezne osnovice za svakog radnika u toku jedne godine (radnik — godina).

5.

Ovlašćuju se narodne republike da proizvođačima riže i hmelja propišu dopunski porez na dohodak koji se ostvaruje proizvodnjom ovih kultura.

6.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da do donošenja zakona o općinskom prirezu donese propise o općinskom prirezu.

GLAVA XXIII.

UDIO NARODNE REPUBLIKE U PRIHODIMA KOTARA, GRADOVA I GRADSKIH OPĆINA SA POSEBNIM PRAVIMA

1.

Društvenim planom narodne republike može se predvidjeti udio narodne republike u prihodima kotara (grada, gradske općine sa posebnim pravima).

U društvenom planu narodne republike utvrđuje se udio autonomne jedinice u prihodima kotara (gradova, gradskih općina sa posebnim pravima).

Narodne republike odredit će način udjela u prihodima iz prethodnog stava.

GLAVA XXIV.

OBAVEZNE REZERVE

Savezni i republički organi, narodni odbori i poduzeća dužni su da od svih sredstava koje ostvare u 1955. godini izdvoje 6% kao obaveznu rezervu.

Obavezne rezerve od 6% za poduzeća odnose se na sredstva za samostalno raspolaganje poduzeća.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše način formiranja rezervi kao i upotrebu ovih rezervi ukoliko kretanja u privredi u 1955. godini to budu dozvoljavala.

GLAVA XXV.

MJERE ZA REGULIRANJE IZVOZA I UVOZA

1.

Savezno izvršno vijeće propisivat će dio deviza koji su privredne organizacije obavezne ustupati Narodnoj banci. Ono propisuje stopu poreza na dobit iz deviznog poslovanja.

2.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše izvozne koeficijente.

Opći izvozni koeficijent u 1955. godini iznosi 1,22 na dvostruki službeni tečaj.

Savezno izvršno vijeće može u svrhu unapređenja i stimuliranja izvoza propisivati, korigirati izvozne koeficijente u okviru svote od 10 milijardi dinara koja je predviđena za ovu svrhu.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše način korištenja ovih sredstava.

Savezno izvršno vijeće donijet će propise o kontingentiranju odnosno zabrani izvoza kao i uvjetima za izvoz pojedinih vrsta robe.

3.

Savezno izvršno vijeće propisat će pojedine koeficijente i carine za uvoz robe i usluga, donijet će propise o zabrani odnosno kontingentiranju uvoza i odredit će način i uvjete za primjenu ovih mjera.

4.

Privredne organizacije mogu iz sredstava amortizacionog fonda, koji mogu koristiti po odredbama ovog plana a ustanove sa samostalnim financiranjem iz sredstava fonda za zamjenu i dopunu, nabavljati ino-

zemnu robu i investicioni materijal, kao i plaćati inozemne usluge u vezi sa investicijama do iznosa od 10 % navedenih sredstava. Sredstva iz ostalih fondova ne mogu se koristiti za kupnju deviza odnosno devizna plaćanja.

Postotak iz prethodnog stava za termoelektrane, tvornice šećera, poduzeća grafičke industrije, poduzeća filmske industrije, rudnike ugljena i poduzeća cestovnog saobraćaja iznosi 30 %, za farmaceutsko-kemijska poduzeća 35 %, a za poduzeća za proizvodnju nafte, za geološko-geofizička i rudarska istraživanja i za poduzeća zračnog saobraćaja 50%.

Zajednica poštansko-telegrafsko-telefonskog saobraćaja može vršiti u inozemstvu nabave opreme za izgradnju ultrakratkotalasnih veza, radio telegrafskih i radio telefonskih veza, višekanalnih telegrafskih i telefonskih sistema i automatskih telefonskih centrala iz vlastitih deviznih sredstava, bez koeficijenta, a uz dinarsko pokriće iz svog investicionog fonda, ukoliko se ovakvi proizvodi ne mogu nabaviti iz domaće proizvodnje.

Korisnici opreme čije se plaćanje vrši iz sredstava koja poduzeća obavezno ustupaju Narodnoj banci i iz inozemnih zajmova, mogu koristiti odgovarajući iznos dinarskih sredstava za plaćanje opreme, koje se vrši iz ovih deviznih sredstava.

Savezno izvršno vijeće može povećati ili umanjiti postotak iz st. 1 i 2 odnosno utvrditi i druge izvore sredstava za nabavu inozemne opreme i investicionog materijala, kao i za plaćanje inozemnih usluga u vezi sa investicijama.

GLAVA XXVI.

OVLAŠTENJA ZA PODUZIMANJE MJERA U SVRHU REGULIRANJA TRŽIŠTA

1.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može određivati najviše prodajne cijene i način formiranja cijena proizvodima i uslugama kod kojih uslijed deficitarnosti robe i monopolskog položaja proizvođača može doći do porasta cijena.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može propisivati tarife za prijevoz robe i usluge za sve vrste saobraćaja, osim cestovnog saobraćaja i radio-difuziju.

2.

Savezno izvršno vijeće propisat će prosječne cijene za električnu energiju za pojedine elektroenergetske zajednice, cijene za prodaju električne energije između zajednica, jedinstvene cijene za prodaju električne energije poduzećima elektrometalurgije i elektrokemije, kao i jedinstvene osnove za utvrđivanje cijena elektroenergije.

U okviru prosječnih cijena i na bazi jedinstvenih osnova iz prethodnog stava izvršna vijeća narodnih republika određuju tarife za prodaju elektroenergije na području narodne republike.

3.

Savezno izvršno vijeće može odrediti kontingente izvjesnih industrijskih proizvoda, prioritete u korištenju usluga, kao i uvjete njihove prodaje u slučaju njihove osjetljivije deficitarnosti.

4.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da može po narodnim republikama utvrditi minimalne količine sječe drveta na panju u šumama općenarodne imovine.

Ovlašćuju se narodne republike da mogu u svojim društvenim planovima utvrditi najviši opseg sječe drveta na panju.

GLAVA XXVII

FONDOVI

1.

Do donošenja posebnih saveznih zakona o općem investicionom fondu, o fondu za unapređenje poljoprivrede, o fondu za istražne radove i fondu regresa Savezno izvršno vijeće propisat će način formiranja, upravljanja i načina korištenja sredstava tih fondova.

2.

Narodne republike i autonomne jedinice, kotari, gradovi i gradske općine sa posebnim pravima osnovat će fond za unapređenje poljoprivrede.

Republički fond za unapređenje poljoprivrede i fond za unapređenje poljoprivrede autonomne jedinice osnivaju se iz postotka osnovnog poreza na dohodak od poljoprivrede koji ne može biti manji od 10%, a utvrđuje se republičkim društvenim planom.

Sredstva fonda za unapređenje poljoprivredne proizvodnje kotara odnosno grada formiraju se iz postotka dopunskog poreza na dohodak od poljoprivrede, koji ne može biti manji od 5 %, a utvrđuje se društvenim planom kotara odnosno grada.

Savezno izvršno vijeće može propisati da i druga sredstva ulaze u kotarski odnosno gradski fond za unapređenje poljoprivrede.

3.

Narodne republike, autonomne jedinice kotari, gradovi i gradske općine sa posebnim pravima na čijem području ima šuma u društvenom vlasništvu, osnovat će fond za unapređenje šumarstva.

Sredstva republičkog fonda i fondova autonomnih jedinica za unapređenje šumarstva formiraju se iz dijela sredstava fondova za unapređenje šumarstva kotara (gradova, gradskih općina sa posebnim pravima), čiji se postotak utvrđuje republičkim društvenim planom odnosno društvenim planom autonomne jedinice

Fond za unapređenje šumarstva kotara, grada odnosno gradske općine sa posebnim pravima, osniva se iz uplate šumskih gospodarstava na području kotara, grada odnosno gradske općine sa posebnim pravima u odgovarajući fond.

Šumska gospodarstva, bez obzira da li su osnovana kao poduzeća ili kao ustanove sa samostalnim financiranjem, dužna su od iznosa dobivenih prodajom drveta na panju uplatiti najmanje 30 % u fond za unapređenje šumarstva kotara, grada odnosno gradske općine sa posebnim pravima. Narodne republike i narodni odbori kotara, grada odnosno gradske općine sa posebnim pravima mogu propisati i veći postotak od 30 % kao obavezu za uplatu u fond.

Uplata po prethodnom stavu ne utječe na ostale obaveze poduzeća prema društvenoj zajednici.

Iznosi uplaćeni na ime doprinosa fondu za unapređenje šumarstva ne ulaze u osnovicu za oporezivanje

4.

Ovlašćuje se Savezno izvršno vijeće da propiše doprinos koji će privredne organizacije uplaćivati u fondove za kadrove, kao i način uplate.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1955 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за народну привреду
Бр. 236
21 децембра 1954 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

I.

Одбор за народну привреду Савезног већа претресао је у времену од 6 до 16 септембра 1954 године Нацрт савезног друштвеног плана за 1955 годину који је израдио Савезни завод за привредно планирање. После тога, материјали и мишљења Одбора предати су Савезном извршном већу ради израде коначног предлога плана. Савезно извршно веће је на основу ових и других примедаба израдило нови текст Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину који је достављен Савезној народној скупштини и свим народним посланицима.

Нови текст Предлога савезног друштвеног плана Одбор за народну привреду Савезног већа претресао је на својим седницама у времену од 10 до 20 децембра ове године. У току рада, Одбор је примио низ претставки од разних привредних организација и удружења у вези са предлогом плана.

У току свог рада Одбор је полазио од искуства у спровођењу плана за 1954 годину. Свестрана дискусија која је у Одбору вођена о Предлогу друштвеног плана за 1955 годину показала је да су та искуства у основи усвојена и садржана у предлогу плана за 1955 годину. Одбор је у току свога рада тражио и добио потребна обавештења и објашњења од Савезног извршног већа која су се односила на предлог плана за 1955 годину. Такав рад омогућио је Одбору да свестрано претреса предлог плана. У току рада Одбора нарочито је истакнуто неколико питања о којима се у Одбору развила широка дискусија. Тако је приликом претресања Главе IV — Саобраћај — Одбор дошао до закључка да, поред онога што се предлаже, формира пододбор који би у заједници са Савезним извршним већем испитао целокупно стање рада и пословања Југословенских железница и о томе поднео извештај Одбору. Кад пододбор заједно са Савезним извршним већем заврши свој рад, Одбор ће тада детаљно размотрити и дискутовати о проблемима железница. И проблемима енергетике, у раду Одбора, посвећена је велика пажња. Пошто се знатан део дискусије у Одбору као и у предлозима који су стизали Одбору — односно не само на Предлог друштвеног плана за 1955 годину, већ и на перспективу развоја енергетике, зато је Одбор донео закључак да у наредном периоду претресе перспективу и могућност даљег развоја енергетских извора у нашој земљи. Посебна пажња у раду Одбора посвећена је глави II — Пољопривреди. Пошто се и ту већи део дискусије и предлога односио на перспективу рада пољопривреде, Одбор је закључио да и тај проблем претреса на једној од својих седница у наредном периоду.

На основу дискусије и амандмана које је у току претреса поднело Савезно извршно веће, учињене су измене и допуне у Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину. Најважније измене и допуне састоје се у следећем:

У вези са прикључењем подручја срезова Бује и Копар у Предлогу савезног друштвеног плана унесене су допуне у већем броју глава, а којима се решава питање проширења важности прописа о економским инструментима на тим подручјима, као и питање обезбеђења средстава којима ће ови срезови располагати у току 1955 године. У свим овим инструментима вођено је рачуна о специфичности положаја и привредног развитка ових крајева као и о привредним прописима који су досад важили на том подручју (нпр., одређивање пореза на доходак, формирање платних фондова у привредним организацијама, ниво инвестиција и др.). Предлогом друштвеног плана за 1955 годину обезбеђује се даљи привредни развитак и развијање новоприпојених подручја.

С обзиром на проблеме станбене изградње учињене су извесне измене у Глави XXVII Предлога савезног друштвеног плана по којима се народне републике, срезови, градови, градске општине са посебним правима обавезују на оснивање фондова за кредитирање станбене изградње.

У предлог плана унесена је такође нова Глава XXIX у којој су исказани савезни буџет и фондови. У овој глави буџет је исказан посебно а посебно фондови. Уношење ове нове главе и допуне плана у вези са прикључењем срезова Бује и Копар и у вези са фондовима за станбену изградњу учињено је на предлог Савезног извршног већа.

У Глави XXVII — Фондови — Одбор је такође извршио извесне допуне. У одељку 2 додат је нови, четврти став, којим се народне републике овлашћују да могу прописати већи проценат допунског пореза из кога се образује фонд за унапређење пољопривреде среза односно града и то као обавезу за дотичне срезове односно градове. У овој глави додат је и нови 5 одељак којим се овлашћује Савезно извршно веће да може прописати допринос који ће привредне организације појединих привредних области односно грана уплаћивати за унапређење одређене производње тих области односно грана.

У Глави XXI — Допринос за социјално осигурање — уместо старих одељака 1 и 2 стављени су нови одељци 1 и 2 у којима је, поред опште стопе по којој се уплаћује допринос за социјално осигурање, одређено и како се врши обрачунавање добити у случају варирања опште стопе навише или наниже. Истовремено је утврђен друкчији начин обрачунавања стопе доприноса за ученике у привреди и сезонске раднике у пољопривреди, и то тако да се тај обрачун врши по стопи доприноса за здравствено осигурање, коју ће прописати Савезно извршно веће.

У Глави XII — Амортизација — у одељку 2 брисан је ранији текст првог става тачке д) и унесен нови текст по коме ће пољопривредна добра која су Савезним друштвеним планом за 1954 годину проглашена пробним погонима и нису обавезна на уплату амортизације да ће је уплаћивати у току 1955 године уколико наведене организације остваре добит.

У Глави XV — новим ставом у одељку 5 регулише се начин отплате ануитета по зајмовима одобреним у 1953 години из средстава савезног и републичког фонда за кредитирање инвестиција као и ануитета по зајмовима одобреним из савезног буџета и општег инвестиционог фонда у 1954 и 1955 години за објекте на подручју народних република Македоније и Црне Горе.

У Глави XIX, — Опорезивање добити и расподела преосталог дохотка привредних организација, — у другом одељку, учињена је измена с тим да и предузећа и погони земљорадничких задруга не плаћају порез на добит из њихове трговинске делатности, али да средства тиме добивена могу употребити само за привредне инвестиције.

У Глави XXIV — Обавезне резерве — додат је нови став који јасно одређује који орган из дотације уплаћује износе на име резервног фонда.

У Глави XXV — Мере за регулисање извоза и увоза — допуњен је првобитни текст предлога плана тако да 20% од износа амортизационих фондова могу пољопривредна добра и земљорадничке задруге користити на име набавке иностране робе, инвестиционог материјала и на плаћање иностраних услуга.

У Глави I — Индустрија — додат је нови пасус. Овим пасусом се истиче да ће се у току 1955 године предузети све припреме за организовање јединственог електроенергетског система и увођење јединствених цена за електроенергију.

Осим наведених измена у Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину, Одбор за народну привреду Савезног већа учинио је и низ других измена и допуна које се текстуелно наводе у другом делу овог извештаја.

Са свим изменама и допунама које је Одбор унео у Предлог друштвеног плана сагласило се Савезно извршно веће и све су оне саглашене са изменама и допунама Одбора за народну привреду Већа произвођача.

II.

У Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину, поред горе наведених објашњења у вези са изменама, унете су следеће измене и допуне:

У Глави I, у одељку 2, став 4, под а) додаје се нови пасус који гласи: „У току 1955 године вршиће се припреме за организовање јединственог електропривредног система и увођење јединствених цена електроенергије."

У Глави VIII — Привредни односи са иностранством — на страни 10 у колони — процена извршења извоза за 1954 годину — уместо цифре „25,0" треба да стоји „25,6".

У Глави IX — Инвестиције — у првом одељку треба унети следеће измене: у првом ставу, друге алинеје, уместо цифре „386" треба да стоји „388". У другом ставу, друге алинеје, уместо „351" треба да стоји „353". У трећем ставу, друге алинеје, уместо цифре „275" треба да стоји „277". У четвртом ставу, друге алинеје, уместо „255" треба да стоји „257". У петом ставу, шесте алинеје, уместо цифре „340" треба да стоји „342" а у седмој алинеји, уместо „377" треба да стоји „379".

У фусноти уз четврти став, у њеној другој алинеји, уместо цифре „265" треба да стоји „267" а у трећој алинеји, уместо цифре „293" треба да стоји „290", и у задњој алинеји, уместо „255" треба да стоји „257".

У Глави XI — Укупни друштвени производ, национални доходак и његова расподела — у одељку другом, други став, у табели, трећ ред одоздо, „нето инвестиције" у колони 1955 место износа 231.600 треба да стоји „233.600", а место процента учешћа од 19,8% треба да стоји „20%"; у трећем реду „резерве" у истој колони место цифре „11.600" треба да стоји „9.600", а уместо процента учешћа од 0,9% треба да стоји „0,7%".

У одељку 5, у табели иза петог реда одозго, у колони 1955 године, додају се два нова реда који гласе:

„Народни одбор среза Бује	680
НО среза Копар	770"

У истој табели, колона 1955 године мења се: у деветом реду одозго „резерве" уместо цифре 11.600 треба да стоји 9.600 а у десетом реду одозго „инвестиције" уместо цифре „171.790" треба да стоји „173.790." У једанаестом реду одозго „укупно" уместо цифре „473.650" треба да стоји „439.100". У одељку 6 друге алинеје иза речи „НР Македонија 100%" место слова „и" треба да стоји „(запета)" а иза речи „НР Црна Гора 100%" додаје се „НО среза Бује 100% и НО среза Копра 100%".

У одељку 7, задњи став, друга алинеја, место цифре „11.600" треба да стоји „9.600."

У Глави XII — Амортизација — у одељку 2. брише се текст из првог става тачке д) и уместо њега додаје се нови, који гласи: „Новоформирана пољопривредна добра, добра земљорадничких задруга и сељачке радне задруге, који су на основу прописа Савезног друштвеног плана за 1954 годину проглашена посебним погонима, нису обавезна да уплаћују амортизацију. Уколико наведене организације исказују добит, уплатиће амортизацију."

У истом одељку додаје се нови став, који гласи: „Овлашћује се народна република да пропише да предузећа за обраду дувана уплаћују на име амортизације само износ за одржавање дела магацинског простора који користе."

У одељку 5, у тачки а) у 11 реду, иза речи „рибарских предузећа" додају се речи „и задруге". У истом одељку у ставу под б) уместо „75%" треба да стоји „80%".

У одељку 5, тачка е) постаје тачка ф) а нова тачка е) гласи: „Привредне организације са садашњих подручја срезова Бује и Копар могу у 1955 години користити целокупна средства уплаћена у амортизациони фонд на име амортизације."

У Глави XIII — Каматна стопа на основна средства — у одељку 3, у петом реду, иза речи „предузећа" додаје се „и задруге".

У одељку 4, додаје се нови став, који гласи: „Овлашћују се извршна већа народних република да могу прописати да предузећа за обраду дувана плаћају камату на основна средства само на онај део магацинског простора који предузећа користе."

У Глави XV — Коришћење општедруштвених инвестиционих фондова и рокова отплата зајмова за инвестиције — у одељку 1, тачке друге, става другог, пасус први, брише се прва реченица и уместо ње додаје се нова која гласи: „обезбедиће траншу за 1955 годину за објекте у изградњи за које је у 1954 години одобрен кредит и за које је Народна банка склопила уговоре у целини."

У истом одељку и ставу, пасус други, иза речи „млинова као" бришу се речи „и за опрему предузећа која се баве откупом и продајом пољопривредних производа".

У одељку 1, тачка 3, став 2, други пасус, иза речи „у пољопривреди и" додаје се реч „посебно".

У одељку 2, став 1, уместо речи „тачке" ставља се „одељка".

У одељку 3 после става 2 додаје се нови став који гласи: „Исто тако финансираће се из средстава федерације преко општег инвестиционог фонда изградња пута Сеножече — Рижана којим се подручја новоприпојених срезова Бује и Копар повезују са осталим подручјима ФНРЈ. Средства која ће се употребити за изградњу поменутог објекта износиће у 1955 години 750 милиона динара".

У претпоследњем ставу истог одељка додају се нове тачке д) и е) које гласе: „д) на садашњем подручју среза Бује 500 милиона

е) на садашњем подручју среза Копар 750 милиона."

У петом одељку додаје се нови први став, који гласи: „Ануитети по зајмовима одобреним у 1953 години за објекте инвестиционе изградње из средстава савезног и републичког фонда за кредитирање инвестиција, као и ануитети по зајмовима одобреним из савезног буџета и Општег инвестиционог фонда у 1954 и 1955 години за објекте на подручју народних република Македоније и Црне Горе, уступају се народним републикама Македонији и Црној Гори и уплаћују у инвестиционе фондове тих република."

У одељку 6, став први, последњи ред, уместо речи „одреди" треба ставити реч „одобри".

У истом одељку, став други, на крају реченице додаје се нова реченица која гласи: „Овим прописима Савезно извршно веће може одобрити за које објекте није потребно тражити одобрење из става 1".

У одељку 10 став 1 треба брисати речи „пољопривредна добра и земљорадничке задруге" а уместо њих ставити речи „потребе у пољопривреди".

У одељку 11 пасус 16, иза речи „речних" додати „и језерских".

Текст одељка 12 брише се и уместо тога уноси се нови текст истог одељка који гласи: „Овлашћује се Савезно извршно веће да пропише обавезу и услове депоновања одређених износа сопствених средстава инвеститора односно гаранта по инвестиционим зајмовима из Општег инвестиционог фонда."

У Глави XVI — Рента — у другом одељку брише се тачка „а) хидроелектране", а тачка „б)" постаје тачка а), итд.

Додаје се нови четврти одељак који гласи: „Ако Народна Република Хрватска и Народна Република Словенија пропишу обавезу плаћања ренте за привредне организације са садашњих подручја срезова Бује и Копар, средства наплаћена на име ренте припадају наведеним срезовима за финансирање њихових потреба."

У Глави XVII — Порез на промет и расподела прихода од пореза на промет — у другом одељку, у другом реду, иза речи „задруга и" треба брисати речи „задружних привредних организација", а уместо њих ставити речи „задружних предузећа и погона".

У одељку 3, став б) у трећем реду треба брисати речи „откупна предузећа" а уместо тога ставити речи „привредне организације које се баве откупом".

У одељку 3, додаје се нови, последњи став, који гласи: „Народна Република Хрватска и Народна Република Словенија уступиће цело учешће од 5% срезовима Бује и Копар од наплаћеног пореза на њиховој садашњој територији."

У Глави XVIII — Опорезивање народних република — додаје се нови четврти став, који гласи: „Приликом утврђивања остварених прихода за опорезивање према прописима ове главе неће се узимати у обзир у Народној Републици Хрватској приходи остварени на садашњем подручју среза Бује и у Народној Републици Словенији приходи остварени на садашњем подручју среза Копар."

У Глави XIX — Опорезовање добити и расподела преосталог дохотка привредних организација — у другом одељку, у осмом реду, уместо речи „штампарије" треба ставити речи „графичка предузећа".

У истом делу, у 13 реду, треба изоставити речи „њихови погони односно предузећа изузев оних који врше трговинску делатност" а уместо њих треба ставити речи „предузећа и погони земљорадничких задруга".

У истом одељку, у последњем реду става први, иза речи „предузећа" треба додати реч „и задруге".

У одељку 3, додати нови четврти став, који гласи: „Задружне привредне организације које су у смислу претходног одељка ослобођени плаћања пореза на добит, тај део добити могу употребити искључиво за привредне инвестиције."

У одељку 4, додаје се „Срезовима Бује и Копар 100% од пореза на добит који се наплати на њиховој садашњој територији."

У Глави XX — Плате радника и службеника привредних организација — у првом одељку последњег става, иза речи „за 1954 годину" треба додати речи „и прописима Савезног извршног већа донетих у току 1954 године."

Одељак 2 постаје одељак 3, итд. а нови одељак 2 гласи: „За одређивање тарифних ставова у тарифним правилницима привредних организација са садашњих подручја срезова Бује и Копар примењиваће се одредбе става 1, 3 и 4 одељка 1 ове главе с тим да се под обрачунским платама подразумевају обрачунске плате које су важиле на подручју ових срезова у 1954 години."

У Глави XXI — Допринос за социјално осигурање — уместо одељка 1 и 2 унети нове одељке 1 и 2 који гласе:

„1.

Допринос за социјално осигурање уплаћује се по општој стопи од 43% од износа уплаћених на име плата и осталих сличних издатака (основ за обрачунавање доприноса).

Савезно извршно веће одређује које исплате на име плата и других личних издатака улазе у основ за обрачун доприноса за социјално осигурање.

Прописима Савезног извршног већа о финансирању социјалног осигурања може се одредити да поједини обвезници доприноса плаћају допринос по вишој или нижој стопи од опште стопе из става 1. За израчунавање добити која подлежи савезном порезу примењује се стопа доприноса за социјално осигурање од 43%. Разлике доприноса преко опште стопе од 43% плаћају привредне организације из средстава добити која преостају по одбитку пореза на добит. Разлика доприноса која произилази услед обрачуна по нижој стопи, повећава део добити који преостаје после савезног опорезивања.

2.

Допринос за социјално осигурање који се плаћа за ученике у привреди као и допринос за социјално осигурање који се плаћа за сезонске раднике пољопривредних организација (пољопривредних добара, земљорадничких задруга основаних као предузећа, сељачких радних задруга и пољопривредних добара задруга) обрачунава се по стопи доприноса за здравствено осигурање, које ће прописати Савезно извршно веће.

За раднике и службенике привредних организација са службом у иностранству, допринос се обрачунава:

а) на плату која овим службеницима припада кад су са службом у земљи — по општој стопи доприноса;

б) на разлику између износа плате у земљи и плате у иностранству обрачунате по званичном курсу валуте у којој примају плате — по стопи доприноса за здравствено осигурање."

У Глави XXII — Стопе пореза на доходак и земљарина — одељак 6 постаје одељак 7 а нови одељак 6 гласи: „Овлашћују се народне републике Хрватска и Словенија да донесу прописе о начину примене прописа о порезу на доходак на подручјима срезова Бује и Копар.

Основни и допунски порез на доходак који ће се остварити на садашњем подручју срезова Бује и Копар припада овим срезовима."

У Глави XXIV — Обавезне резерве — иза првог става додати нови став који гласи: „Дотације се рачунају као приходи оних органа који дотацију примају и на износ дотације примењују се одредбе из првог става.

За износе датих дотација умањују се приходи оних органа који дотацију дају те се одредбе првог става примењују за ове органе на приходе умањене за износ датих дотација."

У Глави XXV — Мере за регулисање извоза и увоза — у четвртом одељку, ставу другом, у

prvom redu ispred reči „termoelektrane" unetи reč „sve".

U odeljku 4, stav 2 na kraju umesto tačke stavlja se zapeta i dodaje „kao i za poljoprivredna dobra i zemljoradničke zadruge 20%".

U odeljku 4, između prvog i drugog stava, dodaje se novi stav koji glasi: „Privredne organizacije sa sadašnjih područja srezova Buje i Kopar mogu iz sredstava amortizacionog fonda nabavljati inostranu robu i investicioni materijal i plaćati inostrane usluge u vezi sa investicijama do iznosa od 30% navedenih sredstava, ako nije predviđen veći procenat za određene vrste privrednih organizacija u sledećem stavu ove glave."

U Glavi XXVII — Fondovi — u prvom odeljku, treći red, iza reči „radova" briše se reč „i" i umesto toga stavlja zapeta, a zatim iza reči „regresi" dodaje se „i fondu razlike u cenama u poslovanju sa inostranstvom".

U drugom odeljku dodaje se četvrti stav, koji glasi: „Ovlašćuju se narodne republike da mogu propisati veći procenat doprinosa iz koga se obrazuje fond za unapređenje poljoprivrede sreza odnosno grada, kao obavezan za srezove odnosno gradove."

U četvrtom odeljku, iza reči „uplate", treba dodati reči „i upotrebe sredstava ovog fonda".

Zatim dodaje se novi odeljak 5, koji glasi: „Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da može propisati doprinose koji će privredne organizacije pojedinih privrednih oblasti odnosno grana uplaćivati za unapređenje određene proizvodnje tih oblasti odnosno grana.

Savezno izvršno veće propisaće iz koga će se dela ukupnog prihoda privredne organizacije uplaćivati ovaj doprinos kao i način uplate i upotrebe sredstava ostvarenih prema pretходnom stavu."

Dalje, dodaje se novi šesti odeljak koji glasi: „Narodne republike, srezovi, gradovi i gradske opštine sa posebnim pravima osnivaće fondove za kreditiranje stambene izgradnje.

Narodne republike, srezovi, gradovi i gradske opštine sa posebnim pravima uplatiće najmanje 3% od ukupnih prihoda kojim raspolažu u fondove za kreditiranje stambene izgradnje.

Poređ sredstava iz pretходnog stava u prihode ovih fondova spada i onaj deo dobiti građevinskih preduzeća koji se po posebnim propisima izdvaja za stambenu izgradnju.

U ukupne prihode koji služe kao osnovica za izdvajanje postotka za fondove za kreditiranje stambene izgradnje ne ulazi deo dobiti građevinskih preduzeća koji se prema posebnim propisima upotrebljava za stambenu izgradnju.

Ovlašćuju se narodne republike da mogu osloboditi uplate minimalnog doprinosa za fondove za kreditiranje stambene izgradnje one srezove koji primaju dotaciju.

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće da donese propise o načinu uplate i upotrebe sredstava ovih fondova."

U trećem delu Predloga saveznog društvenog plana dodata je nova Glava XXVIII — Dotacije poljoprivrednim gazdinstvima — koja glasi: „Narodne republike odnosno narodni odbori za ona poljoprivredna gazdinstva za koja ustanove da će poslovati sa gubitkom odredиće svojim društvenim planovima način davanja i iznose dotacije."

Isto tako u trećem delu Predloga plana dodata je nova Glava XXIX — Savezni budžet i fondovi — koja glasi:

„I. Savezni budžet

Rashodi saveznog budžeta u 1955 godini iznosiće:

Administrativni deo budžeta		29.100 mil. din.
Narodna odbrana bez investicija u industriji koja proizvodi za potrebe JNA		175.800 mil. din.
Dotacije		11.110 mil. din.
NR Makedoniji	5.445	
NR Crnoj Gori	4.215	
NO Sreza Buje	680	
NO Sreza Kopar	770	
Otplata unutrašnjih i inostranih zajmova		16.100 mil. din.
Izgradnja zgrade Saveznog izvršnog veća i objekti društvenog standarda u Beogradu		2.300 mil. din.
Ukupno		234.410 mil. din.

Od ukupnih prihoda federacije saveznom budžetu pripada:	
Porez na promet koji pripada federaciji a najviše do iznosa	133.500 mil. din.
52,6% poreza na dobit a najviše do iznosa	58.060 mil. din.
Budžetski prihodi	2.850 mil. din.
Sredstva iz odnosa sa inostranstvom	40.000 mil. din.
Ukupno	234.410 mil. din.

II. Opšti investicioni fond

Opšti investicioni fond u 1955 godini iznosiće 169.910 miliona dinara.

Iz opšteg investicionog fonda kreditiraće se investicije:

— u industriji i rudarstvu	83.400 mil. din.
— u prehrambenoj industriji	7.600 mil. din.
— u poljoprivredi	16.000 mil. din.
— za nabavku brodova i plovila pomorskog i rečnog saobraćaja	9.300 mil. din.
— za industrijska preduzeća koja proizvode za potrebe JNA	6.200 mil. din.
Ukupno	122.500 mil. din.

Preko opšteg investicionog fonda finansiraće se investicije sa određenom namenom do ukupnog iznosa od 47.410 miliona dinara.

Iz ovih sredstava finansiraće se:

a) izgradnja:	
— železničke pruge Beograd—Bar (deo pruge u NR Srbiji i deo pruge u NR Crnoj Gori)	
— železnička pruga Knin—Zadar	
— železnička pruga Sarajevo—Ploče	
— luka Ploče	
— luka Bar	
— puta Senažeče—Rijana	
— regulacionih radova na Dunavu	
Ukupno	8.350 mil. din.
b) investicije na područjima:	
— NR Srbije i Beograda	22.160 mil. din.
— NR Makedonije	5.650 mil. din.
— NR Crne Gore	10.000 mil. din.
— NO Sreza Buje	500 mil. din.
— NO Sreza Kopar	750 mil. din.
Ukupno	39.060 mil. din.

Za objekte navedene u pretходnom stavu pod a) neće se plaćati anuiteti.

За објекте наведене у претходном ставу под б) плаћају се ануитети, изузев за оне објекте који немају привредни карактер.

Ануитети који се плаћају по претходном ставу уплаћује се у инвестиционе фондове НР Србије, НР Македоније, НР Црне Горе, за инвестиције на подручју срезова Бује и Копар у њихове инвестиционе фондове.

Од прихода федерације општем инвестиционом фонду припада: камата на основна средства, камата на кредит за обртна средства, средства од инвестиционих зајмова из иностранства, приходи од пореза из Главе XVIII и 15,6% пореза на добит, а највише до износа 17.060 милиона динара.

Разлика до укупног износа предвиђених инвестиција из општег инвестиционог фонда покриће се неискоришћеним износима амортизације, ануитетима и другим банкарским средствима.

III. Фонд регреса и дотација у 1955 години износиће 17.400 милиона динара.

Од прихода федерације овом фонду припада: 15,8% пореза на добит а највише до износа 17.400 милиона динара.

IV. Фонд за истражне радове у 1955 години износиће 6.780 милиона динара.

Од прихода федерације овом фонду припада: 6,2% пореза на добит а највише до износа 6.780 милиона динара.

V. Фонд за унапређење пољопривреде у 1955 години износиће 1.000 милиона динара.

Од прихода федерације овом фонду припада: 0,9% пореза на добит а највише до износа 1.000 милиона динара.

VI. У фонд разлика у ценама у пословању са иностранством улазе сви приходи из пословања са иностранством које ће посебним прописима одредити Савезно извршно веће.

VII. Резерве у 1955 години износиће 9.600 милиона динара.

Од прихода федерације издваја се за резерве: 3,7% пореза на добит.

Уколико се остваре већи приходи буџета и фондова од предвиђених, остварени вишак прихода уноси се у резерве.

Уколико се приходи буџета или појединих фондова не остваре у предвиђеном износу, разлику може Савезно извршно веће покрити из средстава остварених по претходном ставу.

Савезно извршно веће у току године вршиће усклађивање прилива и трошења средстава буџета и фондова."

Исто тако у трећем делу Предлога плана додата је нова Глава XXX која гласи:

„Овај Друштвени план важи од 1 јануара 1955 године."

III

Подносећи овај извештај, Одбор за народну привреду Савезног већа предлаже и моли Дом да усвоји Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину заједно са извештајем.

За известиоца је одређен народни посланик Мика Шпиљак.

Секретар
Анте Раос, с. р.

Председник
Милентије Поповић, с. р.

Чланови:

Тоне Фајфар, с. р., **Блажо Ђуричић**, с. р., **Марјан Цветковић**, с. р., **Вицко Крстуловић**, с. р., **Мика Шпиљак**, с. р., **Владимир Поповић**, с. р., **Марко Бединић**, с. р., **Воја Лековић**, с. р., **Радивоје Давидовић**, с. р., **Пеко Дапчевић**, с. р., **Милош Минић**, с. р., **Ђуро Јовановић**, с. р., **Илија Тепавац**, с. р. **Душан Чалић**, с. р., **Јефто Шћепановић**, с. р., **Воја Лековић**, с. р., **Благој Попов**, с. р., **Боге Кузмановски**, с. р., **Франц Симонич**, с. р., **Виктор Авбељ**, с. р., **Марјан Брецељ**, с. р., **Видое Смилевски**, с. р., **Зоран Полич**, с. р., **Пашага Манџић**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА О ПРЕДЛОГУ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1955 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за народну привреду
Број 318
21-XII-1954 год.
Београд.

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У циљу благовременог доношења Савезног друштвеног плана пре наступајуће године, Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине приступио је претресу Нацрта савезног друштвеног плана за 1955 годину, још 6 септембра о. г. Рад Одбора на изради овог предлога може се поделити у два дела. Први део, био је претрес Нацрта друштвеног плана који је израдио Савезни завод за привредно планирање а који је трајао од 6 до 18 септембра ове године. После овога претреса, материјали и мишљења Одбора достављени су Савезном извршном већу које је приступило дефинитивној изради Предлога друштвеног плана за 1955 годину.

Други део рада Одбора на изради овога предлога трајао је од 10 до 22 децембра о. г. На заједничкој седници одбора за народну привреду оба дома од 10 децембра саслушано је образложење Савезног извршног већа на поднети предлог, који је истовремено достављен свим народним посланицима.

Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину који је достављен већима на претрес и усвајање резултат је свестраних припрема и напора који су уложени како од стране Савезног извршног већа као подносиоца, тако и одбора за народну привреду оба дома. Тачније речено, на изради Предлога плана у великој мери учествовала је и шира јавност што сведоче многобројне претставке, предлози и мишљења које је Одбор примио од радних колектива, стручних организација, комора, удружења, синдиката и осталих у току свога рада.

Одбор је у току рада констатовао да Предлог плана за 1955 годину садржи многе примедбе и мишљења која су дата приликом претреса првог нацрта и да су узете у обзир могућности и искуства развитка наше привреде у овој и ранијим годинама.

У току рада Одбор се посебно бавио следећим актуелним проблемима наше привреде и њеног даљег развитка:

1. — Проблемом сређивања стања на тржишту и кретања цена. У тесној повезаности са тиме важно место заузело је питање нашег извоза, увоза и платног биланса.

2. — Код производње највише је посвећено пажње питању електричне енергије и угљу. У ту сврху формиран је, још у септембру посебан пододбор који је проучавао стање и проблеме електропривреде о чему је Одбору достављен извештај.

3. — Питањима пољопривреде и њеног унапређења Одбор је такође посветио потребну пажњу.

4. — Проблеми нашег саобраћаја а нарочито железничког саобраћаја, били су предмет ширег разматрања у коју сврху је такође образован пододбор у заједници са Одбором за привреду Савезног већа.

Одбор је одлучио да се у наредном периоду изуче проблеми железница што ће се разматрати у идућој години.

5. — Одбор је у току рада формирао посебну комисију која је проучавала претставке и предлоге које су Одбору стизале од радних колектива и других привредних и стручних организација. Нема сумње да је све то помогло при сагледавању појединих проблема и дошло до изражаја у решењима кроз Предлог друштвеног плана.

Одбор је у току рада поред образложења која су давали чланови Савезног извршног већа саслушао мишљења и информације низа стручњака и економиста Савезног завода за привредно планирање, извештаје и мишљења својих пододбора итд.

Исто тако, Одбор је у току рада примио више амандмана које је поднело Савезно извршно веће, народни посланици и чланови Одбора. Од стране чланова Одбора поднето је 28 амандмана од којих је велики број усвојило и Савезно извршно веће.

На основу свега тога, Одбор за народну привреду Већа произвођача унео је извесне измене и допуне у Предлог плана, кога су народни посланици раније добили а са којима се сагласило Савезно извршно веће и текст усклађен са Одбором за народну привреду Савезног већа.

Највеће измене повезане су са прикључењем територија срезова Копар и Бује ФНРЈ, а које су усвојене на предлог Савезног извршног већа. Код утврђивања инструмената водило се рачуна о новоприпојеним подручјима и одређена су средства и инвестиције за помоћ привреди ових крајева који су посебно третирани. Друштвени план за 1955 годину предвиђа помоћ читаве наше заједнице и обезбеђује привредни развитак новоприпојених крајева.

У Глави XXVII унет је нови одељак у коме се установљује код народних република и срезова фонд за кредитирање станбене изградње у износу најмање од 3% од њихових прихода. Нема сумње да је то тек почетни корак али важан за решење овог за нас крупног питања.

У Предлогу плана унета је нова Глава XXIX у којој се утврђују посебно савезна буџетска средства и остали фондови који се посебно третирају и регулишу извори и начини њиховог формирања и намене.

У Глави XXI унете су измене које су везане за нови Закон о социјалном осигурању као и даље усавршавање организације и финансирања службе социјалног осигурања. По овој допуни поред опште стопе социјалног доприноса дата је могућност утврђивања веће или мање стопе, начин обрачунавања доприноса за ученике у привреди и сезонске раднике што ће прописати Савезно извршно веће.

У Глави XII унесена је измена по којој ће пољопривредна добра која су у 1954 години проглашена погоном морати уплаћивати амортизацију у идућој години уколико остваре добит.

У Глави XIX изменом се омогућава народним републикама да могу прописати већи проценат допунског пореза из кога се образује фонд за унапређење пољопривреде у срезу. У истој глави овлашћује се Савезно извршно веће да може прописати формирање и начин коришћења фондова за унапређење појединих привредних грана.

У Глави XXIV додат је нови став којим се разјашњава ко и како из дотације уплаћује износе на име резервног фонда.

У Глави XXV извршена је допуна да пољопривредне организације (добра и задруге) могу користити до 20% износ амортизационих фондова за набавку инвестиционих средстава и плаћање услуга из иностранства.

У Глави I додат је нови пасус којим се истиче да ће се у 1955 години извршити припреме за обједињавање електропривреде у јединствен систем и за увођење јединствених цена електроенергији.

Поред ових измена и допуна Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину Одбор је извршио још низ измена које су наведене у другом делу овог извештаја.

(Текст измена и допуна идентичан је са изменама у извештају Одбора за привреду Савезног већа).

III

Другови народни посланици, подносећи извештај у име Одбора за народну привреду Већа произвођача а с обзиром да је он резултат вишемесечног рада, да обухвата низ предлога, мишљења и сугестија које су у том периоду дате и да одражава постигнути ниво развитка наше привреде и њене даље могућности, предлажем да се Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину усвоји заједно са извештајем.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Душан Секић.

Секретар
Младен Саздевски, с. р.

Председник
Драги Стаменковић, с. р.

Чланови:

Инж. **Иван Цинтерич**, с. р., инж. **Борис Бакрач**, с. р., инж. **Ђорђе Благојевић**, с. р., **Анте Бојанић**, с. р., инж. **Јован Јанковић**, с. р., **Ненад Јакшић**, с. р., инж. **Филип Кнежевић**, с. р., инж. **Добривоје Лапчевић**, с. р., **Милош Милаковић**, с. р., **Фрањо Михл**, с. р., **Бранислав Младеновић**, с. р., **Јанко Рудолф**, с. р., **Андрија Шубат** с. р., **Борко Темелковски**, с. р., **Душан Секић**, с. р., **Едо Зорко**, с. р..

САВЕЗНО ВЕЋЕ

21-ва СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 28 ДЕЦЕМБРА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда:

Саопштења

Дневни ред:

1) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину;
2) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину;
3) Претрес Предлога савезног завршног рачуна за 1953 годину са Предлогом закона о завршном рачуну ФНРЈ за 1953 годину;
4) Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину.

Говорници: Влада Зечевић, Благој Попов, Риста Михаиловић, Чедомир Ђурђевић, Видое Смилевски, Јаков Авшич, др Маријан Брецељ, Обрен Стишовић, Добривоје Радосављевић, (3 пута), Мика Шпиљак (2 пута), Хивзи Сулејмани (2 пута), Стојадин Стојковић.

ПРЕТСЕДАВАО:
ПРЕТСЕДНИК
ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ

ЗАПИСНИЧАР:
ЖИВКО БЕРНОТ

Почетак у 9,15 часова

Претседник **Влада Зечевић** *(Изборни срез јадрански, НР Србија):* Отварам 21-ву седницу Савезног већа.

Записник данашње седнице водиће записничар народни посланик Живко Бернот. Молим записничара да прочита записник прошле седнице.

Записничар **Живко Бернот** *(Изборни срез Кршко, НР Словенија)* чита записник 20-те седнице од 27 децембра 1954 године.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте записник. Има ли примедаба на прочитани записник? (Нико се не јавља). Примедаба нема, записник се оверава.

Посланичка отсуства.

Отсуство са овог заседања тражили су народни посланици Нандор Фаркаш, Иван Шибл и Нико Шилих, сви због болести. Да ли Дом одобрава отсуства? *(Гласови:* Одобрава). Дом је одобрио отсуства.

Прелазимо на прву тачку дневног реда — претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину. Молим известиоца Одбора за народну привреду Благоја Попова да поднесе извештај.

Известилац Одбора за народну привреду **Благој Попов** *(Изборни срез кочански, НР Македонија)* чита извештај Одбора за народну привреду о Предлогу одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину. (Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте извештај Одбора за привреду. Приступамо претресу. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам предлог на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Дом једногласно усвојио Предлог одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Прелазимо на другу тачку дневног реда — претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину. Молим известиоца Одбора за буџет друга Ристу Михаиловића да поднесе извештај.

Известилац Одбора за буџет **Риста Михаиловић** *(Изборни срез тамнавски, НР Србија)* чита извештај Одбора за буџет о Предлогу одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годдину. (Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте извештај Одбора. Приступамо претресу. Жели ли ко да дискутује о поднетом предлогу? (Не жели). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Предлог одлуке о изменама

и допунама Савезног буџета за 1954 годину. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Савезно веће једногласно усвојило Предлог одлуке о изменама и допунама Савезног буџета за 1954 годину.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда — претрес Предлога савезног завршног рачуна за 1953 годину са Предлогом закона о завршном рачуну ФНРЈ за 1953 годину. Молим известиоца Чедомира Ђурђевића да прочита извештај.

Известилац Одбора за буџет **Чедомир Ђурђевић** *(Изборни срез деспотовачко-ресавски, НР Србија)* чита извештај Одбора за буџет о Предлогу закона о завршном рачуну ФНРЈ (Савезни завршни рачун) за 1953 год. (Видети прилог).

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте извештај. Приступамо претресу. Жели ли ко реч? (Нико се јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам Предлог савезног завршног рачуна за 1953 годину са Предлогом закона о завршном рачуну ФНРЈ за 1953 годину на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Савезно веће усвојило Савезни завршни рачун за 1953 годину са Предлогом закона о завршном рачуну ФНРЈ за 1953 годину.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда — Претрес Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину. Пошто су известиоци поднели извештај јуче на заједничкој седници оба дома, то предлажем да се претрес и усвајање Савезног друштвеног плана изврши на следећи начин.

Прво бисмо обавили претрес и гласање о Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину у начелу. О првом делу Предлога савезног друштвеног плана, који се односи на развој привреде у 1954 години, неће се гласати. Остале делове Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину претресали бисмо и гласали по главама са одељцима. На крају би се гласало о предлогу у целини.

Да ли се Дом слаже са оваквим предлогом претреса Предлога друштвеног плана за 1955 годину? *(Гласови:* Слаже). Пошто се Дом слаже, приступамо претресу. Отварам претрес у начелу. Ко жели реч, нека се јави. *Видое Смилевски:* Ја молим за реч). За реч се јавља народни посланик Видое Смилевски.

Видое Смилевски *(НР Македонија):* Другарице и другови народни посланици, мислим да са задовољством сви можемо поздравити околност што ћемо већ на почетку године ући са новим друштвеним планом по коме ће се одвијати односи у нашој привреди. Закашњење у доношењу планова (савезног, републичких и одборских) почетком ове године имало је не мало негативно дејство на пословање привредних организација и на уређење њихових односа са заједницом.

Посматран са формалне стране, Предлог друштвеног плана за 1955 годину не разликује се много од плана претходне године. Међутим, са суштинске стране у њему има неколико крупних измена. Све те измене су на линији даљег побољшања плана као једног инструмента усмеравања, усклађивања и развитка наше привреде.

Па ипак, Друштвени план за 1955 годину безусловно треба посматрати као логичан и природан наставак ранијих наших једногодишњих планова привредног развитка, па и плана за 1954 годину. Он полази од њихових резултата, решава проблеме који су кроз њих настали и носи у себи преостале тешкоће привредног живота које су и у њима постојале.

Ако за Друштвени план за 1955 годину можемо рећи да је бољи од ранијих, он је бољи баш као резултат процеса нашег привредног развитка, повећања материјалних снага наше земље и пораста друштвене свести о путевима и средствима за успешније одвијање нашег привредног кретања и изградње социјалистичких друштвених односа.

С друге стране, пак, и овај план, као и неколико ранијих једногодишњих планова, има и своју слабу страну. Он не почива на перспективном програму привредног развитка израђеном и усвојеном од највиших друштвених органа наше заједнице који би комплексно указивао на проблеме даљег привредног кретања и на путеве и средства за ликвидацију наслеђених и новостворених диспропорција и заостајања разне врсте, програма чију неопходност сви увиђамо.

У својој дискусији о Предлогу савезног друштвеног плана за 1955 годину, ја се нећу упуштати у анализе његових саставних делова. Експозе друга Темпа, који ја у целини усвајам, то је у потпуности и успешно извршио.

Са своје стране изјављујем да ћу гласати за Предлог савезног друштвеног плана, јер он у садашњим условима најбоље решава проблеме нашег текућег привредног кретања и обезбеђује даљи пораст привредне моћи наше земље.

У даљем излагању хтео бих да укажем на нека, по мом мишљењу, важна питања у вези са предложеним планом.

Упоређен са Савезним друштвеним планом за 1954 годину, нови план даје далеко више овлашћења Савезном извршном већу, а и сам одређује конкретна решења и практичне мере у привреди више него раније.

Из тога би се могло закључити да се враћамо на административне методе у привреди које су већ напуштене.

Ништа не би било погрешније него тако оцењивати настојања плана да сам решава крупна текућа питања привреде или овлашћењима која даје Савезном извршном већу.

Пре свега, не ради се о утицају и одлучивању по привредним питањима од стране државног апарата, каква је пракса била раније. Друштвени план је акт који доноси Народна скупштина, а овлашћења Савезног извршног већа за решавање појединих проблема могу се користити у оквиру општих пропорција плана, закона које је донела Скупштина и уз сталну њену контролу.

Ради се о неопходности свесног усмеравања и регулисања проблема привреде, које не можемо препустити стихији. Диспропорције разне врсте и привредне тешкоће везане са нашим досадашњим политичким, друштвеним и економским развитком траже свесно деловање друштвених фактора ради њиховог преодолевања. Уколико тих диспропорција и тешкоћа буде мање, нестаће потреба за таквим и толиким интервенцијама у привредном кретању. Све дотле, свесно деловање друштвених снага у привредном животу земље је неопходност и услов за успешно, правилно и хармонично развијање материјалних снага и социјалистичких друштвених односа у нашој земљи.

Ово је потребно истаћи, јер има неразумевања суштине нашег привредног развитка и наше борбе за изградњу новог привредног система, а с тим у вези и неразумевања суштине нашег друштвеног развитка уопште.

Овде мислим на таква схватања која би ишла за тим да се наша настојања која теже децентрализацији државне управе и ликвидацији административних захвата државног апарата у привреди, у питањима производње, промета, проширене репродукције, расподеле вишка рада итд. тумаче као таква либерализација наше привреде која би довела до потпуно неорганизованог, стихијног деловања економских закона и развитка привреде. То је, у неку руку, апсолутизирање аутоматизма које повлачи са собом потцењивање па и ликвидацију свесне, планске, усмеривачке улоге наших друштвених снага, чиме би се нанеле озбиљне штете правилном развитку материјалних снага и нових друштвених односа које из дана у дан упорно изграђујемо.

Ми нисмо започели изградњу новог привредног система због аутоматизма у привредном кретању нити аутоматизам претставља основно обележје новог привредног система. Он је нама потребан као средство уколико обезбеђује правилан и успешан рад привредног механизма, доприноси ликвидацији мешања апарата државне управе у пословима привреде и омогућује остварење озакоњених социјалистичко-демократских права непосредних произвођача.

Није потребно много доказа да не би било могућно остварити несклад који постоји између појединих грана наше индустрије, ако не бисмо свесно усмеравали друштвена средства у гране које заостају.

Ми не бисмо могли постићи побољшање прилика у пољопривреди нити обезбедити преко потребни пораст пољопривредне производње без читавог низа мера које омогућују стварање неопходних друштвено-економских претпоставки тог пораста.

Мислим да се, такође, сви слажемо да је неопходно предузети све предвиђене мере за стабилизацију нашег тржишта, као битног предуслова за успешно одвијање наше привреде и као једног од битних елемената очувања и подизања нивоа животног стандарда радних маса.

Нови план такође предвиђа извесне мере и одређује материјална средства за развитак заосталих подручја наше земље. Мислим да не треба доказивати да без свесне, усмеривачке политике наше заједнице, без неопходних преливања друштвених средстава за развитак производних снага у заосталим подручјима наше земље, не само да се не би отстрањивала наслеђена привредна и друштвена зосталост тих подручја, већ би се она у условима свеопштег нашег развитка још више продубљавала и расла.

Када је реч о политици развитка заосталих подручја, коју наша социјалистичка заједница води још од самог свог постанка, морам указати на једну нелогичност у предложеном плану. Док први део плана врло успешно, може се слободно рећи бриљантно, указује на резултате, проблеме и тешкоће наше привреде у 1954 години, ниједном речју се не говори о проблемима заосталих подручја и резултатима планске године и предузетих мера на њиховом решавању. Исто тако, у другом делу, на почетку, када се одређују смернице привредног кретања у 1955 години не спомиње се политика наше друштвене заједнице на решавању проблема заосталих подручја као једног од основних проблема нашег привредног и друштвеног развитка. Та нелогичност је утолико очигледнија што и овако предложени план, као и прошлогодишњи, предвиђа низ мера и одваја знатна новчана средства за развитак материјалних снага на привредно заосталим подручјима.

Због тога, и нарочито што потпретседник Савезног извршног већа друг Светозар Вукмановић-Темпо у посебном поглављу свог експозеа свестрано обрађује тај проблем и одређује путеве његовог решења, још једном изјављујем да са највећим задовољством усвајам и поздрављам његов експозе.

Мислим да је потпуно правилно што питању развитка заосталих подручја не приласимо само као политичкој категорији, већ као

друштвено-економској категорији од ванредне важности. Досадашњи крупни резултати постигнути на економском и друштвеном подизању заосталих подручја то потврђују. Заостајање појединих подручја на својствен начин, као и заостајање појединих привредних грана, ствара опште економске тешкоће и претставља сметњу за складно и успешно развијање целокупног нашег економског организма и јединственог привредног система. Истовремено, заостајање појединих подручја, неразвијеност материјалних снага на њима, праћено је заостајањем друштвених, социјалистичких односа на тим подручјима, што са своје стране омета складно и успешно изграђивање јединственог друштвеног система у целини. Отуда је отстрањивање привредне и друштвене заосталости појединих рејона наше земље, заједно са отстрањивањем осталих битних привредних диспропорција, услов за успешно и хармонично подизање материјалних снага целе наше земље и за изградњу њених друштвених социјалистичких односа.

Илустрације ради да наведем неколико примера.

Ако погледамо мере које овогодишњи план предвиђа за развитак пољопривреде и смернице које одређује, излази јасно да ће наш успех у том послу зависити, када искључимо кредитне фондове које федерација обезбеђује, од висине фондова за унапређење пољопривреде и буџетских средстава република и народних одбора. Разумљиво је да ће средства тих фондова у заосталим подручјима бити веома мала.

Овогодишњи план предвиђа обавезу инвеститора или његовог гаранта да уплати одређени износ сопствених новчаних средстава, односно са којима они располажу, као услов добијања кредита.

Јасно је да би велики број инвеститора у заосталим подручјима били дисквалификовани при спровођењу ове у суштини правилне мере. Отуда Предлог савезног друштвеног плана даје овлашћење Савезном извршном већу да донесе посебне прописе којима би се повело рачуна о тој околности.

Као што је познато, већ је у току 1954 године побољшана структура укупних инвестиција друштвеног стандарда. Ту тенденцију још више развија Предлог друштвеног плана за 1955 годину, поред осталог, и формирањем фондова за станбену изградњу. Ја се слажем са мишљењем да ће се политика подизања животног стандарда у заосталим подручјима теже и спорије одвијати, као и да се она мора у извесној мери модифицирати у том смислу што би се интензивније него у осталим подручјима инвестирало у привредне објекте ради подизања материјалних снага као сталних и потенцијалних извора могућности за подизање стандарда.

Сматрам да треба нагласити једну ванредно правилну и здраву оријентацију коју је наша заједница и досад имала у својој политици подизања заосталих подручја, које се и убудуће консеквентно треба држати. То је инвестирање у привредне објекте под условом да користе локалне и економски оправдане сировинске изворе и, друго, да се њихова производња темељи на потребама робних и новчаних биланса наше земље, њеног домаћег тржишта и могућег извоза.

Колико познајем економику изграђених привредних објеката и оних који су у току довршавања на подручју НР Македоније, као и у другим заосталим подручјима, оба горе наведена услова су у целини обезбеђена.

Као што је једном приликом друг Темпо изјавио, ми имамо срећу што једновремено и најекономичније средствима заједнице решавамо два битна проблема: подижући материјалне снаге привредно заосталих подручја решавамо и потребе наших основних биланса земље.

Ја се надам да ће у програму даљег привредног развитка наше земље, који ћемо, верујем, ускоро разматрати и усвојити, наћи своје одговарајуће место и проблем даљег отстрањивања заосталости појединих рејона наше заједнице у духу досадашње наше политике и експозеа друга Темпа, који је он поднео јуче овој Скупштини, одређујући ефикасне и трајне инструменте и одговарајуће квантитативне износе друштвених средстава неопходне за успешно извршење тог задатка.

Претседник **Влада Зечевић**: Жели ли још ко реч од народних посланика? Има реч народни посланик Јакоб Авшич.

Јакоб Авшич *(Изборни срез Толмин, НР Словенија)*: Другови и другарице народни посланици, свакако да овај предлог друштвеног плана претставља један велики корак унапред у изградњи наше социјалистичке домовине, нарочито у погледу система награђивања, требало би казати да је и овај систем један корак унапред и корак који ће, како у целини тако и појединцима, нашим радницима, члановима наше радничке класе донети користи.

Ја бих се дотакао још једног питања, питања амортизације. Широм земље имамо доста фабрика које већ одавно раде, међу којима имамо и таквих које су или из репарација или још од раније, тако да су те машине у знатној мери већ и дотрајале. Стога мислим да је од изванредне важности да се овом питању, питању амортизације, обнове тих средстава посвети она пажња која је потребна и коју то питање и тај проблем заслужује. Ту је, наиме, питање радног колектива који сматра да је и право, односно да је заједница дужна да онај део добити који би требало да се уложи као амортизација у предузећу, да тај део при-

хода припадне том колективу, јер брига није само за запосленост и за даљи рад оних који већ раде, него је у питању омладина, питање синова и кћери данашњих радника; потребно је да се предузећа или у потпуности обнове или да се пак та обнова врши делимично. Међутим, то питање је код нас често било занемарено. Није се та амортизација ни могла извршити или због тешкоћа девизних или других питања тако да се то није учинило. Ја мислим да је решење предвиђено у Предлогу друштвеног плана, тј. да се оставља амортизација појединим предузећима изванредно правилно и добро и моја је жеља и моје мишљење да би требало од 70%, колико се сада дозвољава, ићи још бржим темпом напред тако да би у целини сва акумулација остала предузећима, нарочито када имамо у виду да и сада коришћење те амортизације не иде у потпуности, односно код средстава која се набављају у иностранству, јер је девизни однос на штету амортизације, тако да се, рецимо, долар рачуна по 450 динара. Међутим, то је далеко скупље, те се, према томе, самим тим амортизација снижава.

Ја, према томе, поздрављам повећање коришћења амортизације и мислим да би требало ићи ускоро и на то да се амортизација оставља предузећима у целини, јер колективи воде бригу са своје предузеће. Наравно, у друштвеном управљању то питање има далеко већи значај и развијање наше социјалистичке изградње у том самоуправљању и треба да се огледа. То питање није локално, то је питање целе наше Југославије и нарочито питање оних предузећа која имају свој органски састав иначе, рецимо, висок, али застарео и утолико смањен. Значи, вредност основних средстава је у многим предузећима далеко смањена и са амортизацијом се није ишло у корак у обнављању. Иначе ја поздрављам у целини овај предлог.

Претседник **Влада Зечевић**: Има реч друг др Маријан Брецељ.

Др **Маријан Брецељ** (*НР Словенија*): У вези са експозеом потпретседника Савезног извршног већа другa Вукмановића желим да констатујем успешан развитак економско-политичких односа наше земље са иностранством. Из експозеа смо видели да је прошла година била нарочито плодна у развијању и учвршћивању наших економских веза са свим земљама које су спремне да гаје ове односе са нашом земљом на бази пуног поштовања суверенитета и пуне равноправности.

У вези с тим хтео бих да се, са пар речи, осврнем на питање наших економских односа са Западном Немачком, заправо, на питање наших преговора о старим потраживањима, у којима је, управо, дошло поново до прекида. Ови су преговори не само од ванредног материјалног значаја, него су истовремено, или чак у првом реду, политичко питање.

Наши општи економски односи са Западном Немачком све више се развијају. Са Западном Немачком вежу нас редовни трговински, а и инвестициони кредитни споразуми. Западна Немачка заузима прво место у нашој робној размени. Од 50 милијарди нашег извоза, крајем трећег квартала ове године, 10,3 милијарде робе било је извезено у Западну Немачку, што значи једна петина. За исто време преко 12 милијарди робе било је увезено из Западне Немачке. Са Западном Немачком ове године регулисали смо, барем делимично, и питање одлагања наших финансиских обавеза до 1960 године. Укупне наше обавезе износе, колико ми је познато, близу 70 милиона долара. За ове кредите плаћамо тешке камате. Милионске износе плаћамо само на рачун каматне службе. А у таквој ситуацији, у доба када се боримо с овим тешкоћама, наша потраживања од Западне Немачке, од завршетка рата наовамо, износе суму која знатно премашује наша укупна дуговања Западној Немачкој. У томе лежи један од разлога зашто наши људи, који су добро упознати са тешкоћама нашег платног биланса, а који знају и за ова наша потраживања, који прате ток преговора у Бону и који познају ванредно повољно стање немачке привреде, постављају питање: када ће и на који начин Западна Немачка одговорити својим обавезама.

Како смо чули ради се о нашим приватноправним потраживањима у износу од 860 милиона РМ, о нашим ратним клириншким потраживањима у износу од две милијарде РМ и о нашим потраживањима социјалног осигурања, која износе 605 милиона данашњих западнонемачких марака.

Сасвим су правилне примедбе упућене на Лондонски споразум из 1953 године, који је регулисао принципе решавања немачких предратних и међуратних обавеза. Тачно је да је Лондонски споразум водио рачуна о интересима немачке привреде, док на страни поверилачких земаља није довољно узимао у обзир значај регулисања тог питања, како са политичке тако и са материјалне стране, за једну малу земљу као што је наша, која је толико страдала у рату, управо од Немачке. Обрачунски курс постављен Лондонским споразумом значи толико умањење вредности наших оправданих, првобитних захтева, да заиста не можемо разумети како може немачка делегација настојати да још и даље умањује ове већ минималне цифре, или да настоји да их одложи до закључења мировног уговора. Да би била ствар јаснија, треба да поменемо да Лондонски споразум одређује да се за 100 РМ Западна Немачка обавезује да плаћа свега 10 данашњих немачких марака уколико се ради о нашим захтевима из трго-

вачког промета. Уколико се ради о нашим банкарским потраживањима, онда за бивших 100 РМ добијамо свега 6,5 или чак само 5 данашњих марака, уколико се седиште банака налази у Берлину. Међутим, треба да констатујемо да је куповна моћ тадашње РМ била већа него што је куповна моћ данашње немачке марке, што конкретно значи да добијамо свега неколико процената од фактички извезене робе из наше земље.

Тачно је да Лондонски споразум одлаже решење ратних клириншких потраживања до закључења мировног уговора, када ће се решавати питање немачких репарација из текуће производње. Али, Лондонски споразум прво се односи само на она ратна клириншка потраживања, која су се непосредно односила на испоруке ратног материјала, а друго, не забрањује бонској влади да она ова питања регулише и раније, нарочито ако се односе на клириншка потраживања која су спорна према интерпретацији Лондонског споразума. Не тражимо да се у бонским преговорима створи неповољан преседан за бонску владу према другим земљама, али очекујемо од бонске владе конкретни доказ добре воље, а не тражење разних тумачења Лондонског и Париског споразума, који у најмању руку значе да Западна Немачка одлаже плаћање тих обавеза.

Десет година је прошло од завршетка рата. Време је да се ово питање, у интересу даље сарадње између обе земље, коначно скине са дневног реда. Али, разумни компромис треба да води рачуна о нашим материјалним интересима, па и о осетљивости тог питања са његове политичке стране. Само захтев из наслова социјалног осигурања, у износу од 605 милиона РМ, претставља вредност од близу 140 милиона долара. Желећи коначно регулисање тог питања, наша делегација је учинила крајње напоре и смањила наше оправдане захтеве. Али, сада је ред на бонску владу да и она покаже потребно разумевање за праведно и коначно решење тог питања и то такво решење, које је прихватљиво за наше народе.

Претседник **Влада Зечевић**: Ко жели реч? (Не јавља се нико). Нико се не јавља за реч. Стављам Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину на гласање у начелу. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину у начелу усвојен.

Пре него што пређемо на гласање по главама са одељцима, одређујем одмор од 10 минута.

(После одмора)

Претседник **Влада Зечевић**: Да наставимо рад.

Прелазимо на претрес главе I Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину са четири одељка. Жели ли ко реч о Глави I — Индустрија — и одељцима у овој глави? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам Главу I — Индустрија — са сва четири одељка на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Глава I — Индустрија — усвојена.

Прелазимо на Главу II — Пољопривреда — са седам одељака. Отварам претрес. Жели ли ко реч о Глави II или о коме од одељака? За реч се јавио народни посланик Обрен Стишовић.

Обрен Стишовић *(Изборни срез ариљско-моравички, НР Србија)*: Другови и другарице народни посланици, ја бих говорио у вези ове Главе II, одељка 2. Хтео бих да дискутујем о једном проблему који је, мислим, од важности за нашу читаву привреду, и можда би требало то и у овом плану да се предвиди. То је кад се говори о увођењу премија за елитни семенски материјал и регреса за сортну семенску робу житарица, чему су у првом реду намењена средства савезног фонда за унапређење пољопривреде. Ја мислим да би требало да се предвиди регрес и премије за семенску робу и других пољопривредних производа, као например, кромпира и семена кромпира. Ја бих хтео ово питање да покренем у вези експозеа друга Темпа, и у вези наших будућих смерница за планирање у идућој години. Сада се посвећује велика пажња преображају наше пољопривреде, помоћи пасивним крајевима. Ми имамо велике могућности да баш овим помогнемо преображај пољопривреде у нашим пасивним крајевима, јер на селу, у брдовитим теренима, постоје огромне могућности за производњу кромпира. Досадашња наша производња кромпира, семенске и меркантилне робе, није задовољила. Она је и даље испод просека производње у другим развијеним земљама. С друге стране, не треба заборавити да кромпир може често да замени велике количине самих житарица, може, например, са 30% да се меша са хлебом, са кромпиром може да се врши тов стоке и т. сл. У вези с тим дао бих неке анализе које нису можда потпуно тачне. али су приближне. Рентабилност производње кромпира, семенске и меркантилне робе, показују ове чињенице, што говори прост рачун, јер ми смо у просеку досад увозили око 4.000 вагона семенског кромпира, а његова цена се отприлике кретала од 30 до 40 девизних динара. У овој години имамо понуде неких страних фирми из Холандије и цена је око 33 динара девизних франко холандска граница, а 40 динара франко наши магацини. Међутим, ми можемо да произведемо извесне количине

семенске робе одличног квалитета код нас, које не заостају иза иностраног семена, а које су често боље јер су већ донекле код нас прилагођене нашим условима. Познато је да се например, холандски или нека друга врста семенског кромпира који се увози из иностранства, већ после две или три године дегенерише, тако да морамо да увозимо ново семе. Ако узмемо прост рачун, можемо да видимо да у брдским крајевима може да се произведу велике количине, а, по мом мишљењу, отприлике 50% срезова у Југославији углавном могу да производе кромпир и да буду често рентабилнији са производњом кромпира него неких других производа. Ја бих изнео неке анализе које смо ми у току ове године направили тамо где смо вршили само покушаје у производњи кромпира, и меркантилне и семенске робе. Ево, например, какав је био досад однос између производње жита и кукуруза и производње кромпира. Пријеполје 1.224 ха под кукурузом и 132 ха под кромпиром, Ивањица 1990 ха под кукурузом, 523 ха под кромпиром, Нова Варош 744 ха под кукурузом, 387 ха под кромпиром; Чајетина 1402 ха под кукурузом и 272 ха под кромпиром; Ариље 2190 ха под кукурузом и 227 ха под кромпиром; Бијело Поље 1680 ха под кукурузом 414 ха под кромпиром. Због таквог начина производње и таквог односа сељаци су били више оријентисани на производњу кукуруза, јер им је то било рентабилније. Ево какав је однос рентабилности у овим крајевима. Подаци нису сасвим тачни, али су приближни. Минимални принос кромпира ових рејона износи 50 метарских центи, нека му је цена по 10 динара, а често и већа и произвођач добије око 50.000 динара, а код кукуруза принос је око 15 метарских центи и он добије око 37.000 динара. Ту је огромна разлика између кромпира и кукуруза. Ми имамо огромне штете и, наша привреда и ови пасивни крајеви, због оваквог начина производње. С друге стране, ако бисмо ми извесним субвенцијама или регресима улагали више у ове крајеве, на овај начин, ми бисмо добили много повољније услове, а то би утицало и на мењање плодореда у пољопривреди. Сам плодоред код нас не задовољава и он умногоме утиче на пасивност наших крајева. Поред тога, плодород утиче и на смањење сточног фонда, јер немамо довољно крмног биља, а увођењем овога мењали бисмо плодоред и онда би се појавиле велике могућности. Усто, досад је врло мало или готово нимало није урађено на анализама и стварању разноврсних установа за проучавање производње кромпира. Знам да је пре у Хрватској било неких покушаја без већих резултата; не знам да ли је код Словеније нешто урађено. Ми смо покушали у прошлој години да направимо један институт у срезу Грачцу, од Нове године треба да се оформи, али то споро иде.

Проценат житородних срезова у којима би кромпир могао да се гаји, и то и семенски и меркантилна роба, отприлике овако изгледа: ужа Србија 53%, Космет 59%, Хрватска 51%, Словенија 59%, Босна и Херцеговина 40%, Македонија 35%, Црна Гора 85%, просек за Југославију био би 51,9%.

Дао бих и поређење производње кромпира код нас и код других развијених земаља по глави становника. По глави становника код нас се кромпира производи свега 70 килограма док у Холандији 600 килограма по глави становника, нешто је мање у Немачкој итд. У вези свега тога хтео сам да предложим да се тамо поред житарица за премије стави и кромпир.

Претседник **Влада Зечевић**: Да ли је то амандман?

Обрен Стишовић *(наставља)*: Да, дајем амандман усмено, јер га нисам написао.

Претседник **Влада Зечевић**: Амандман народног посланика Стишовића састојао би се у томе да се поред житарица дода и премија за квалитетни кромпир. То је на страни 15, Глава II, — Пољопривреда — под 2., ц), други став. Тај текст гласи: „увођење премија за елитни семенски материјал и регреса за сортну семенску робу житарица, чему су у првом реду намењена средства савезног фонда за унапређење пољопривреде." Дакле поред речи „житарица" треба да се додају речи „и кромпира".

Молим претставника Савезног извршног већа да се изјасни.

Претставник Савезног извршног већа **Добривоје Радосављевић** *(Изборни срез тимочки, НР Србија)*: Са овим о чему је говорио народни посланик Стишовић, управо са излагањем о важности семенске робе и њеној производњи ја се слажем. У овом Предлогу друштвеног плана за 1955 годину дошао је до изражаја читав низ мера у том смислу, јер поред осталих мера ја бих поменуо само то да посебну важност за производњу семенске робе имају пољопривредне и привредне организације, новооснована и ранија пољопривредна добра која у првом реду треба да оријентишемо на производњу семенске робе.

У општем инвестиционом фонду за пољопривреду предвиђа се посебан круг за оспособљавање новоформираних пољопривредних добара. Поред тога, у одредбама Предлога друштвеног плана предвиђено је стварање фондова за унапређење пољопривреде и код Савеза и код република и код срезова.

Народни посланик Стишовић предлаже да се у Глави II — Пољопривреда —, одељак 2., у тачки ц), став 2, дода „и кромпира". То би се убацило у став: „— увођење премија за елитни семенски материјал и регреса за сортну семенску робу житарица, чему су у

првом реду намењена средства савезног фонда за унапређење пољопривреде."

Ја мислим да је ово о чему је говорио народни посланик већ обухваћено, само није наглашено посебно за кромпир. Савезни фонд за унапређење пољопривреде износиће око милијарду динара и ми смо мислили, и тако смо предложли, да се из савезног фонда даје за унапређење и производњу семенске робе житарица. Што се тиче других култура и унапређења сточарства, мислили смо да то иде из фондова република и локалних фондова. Уколико се овај предлог народног посланика односи на савезни фонд, мислим да то не треба уносити. У првом реду средства из фонда намењена су за сортну семенску робу житарица и за премирање другог семенског материјала.

Ја не бих прихватио предлог друга Стишовића, народног посланика, јер питање семена кромпира може се решити и на други начин.

Претседник **Влада Зечевић**: Да ли народни посланик одустаје од амандмана или и даље инсистира на њему? (*Обрен Стишовић*: Инсистирам на амандману). Пошто претставник Савезног извршног већа не прихвата амандман, стављам амандман народног посланика Обрена Стишовића на гласање. Ко је *за* амандман народног посланика Обрена Стишовића, нека дигне руку. (Мањина диже руку). Ко је *против* амандмана народног посланика Стишовића, нека дигне руку. (Већина диже руку). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је амандман народног посланика Обрена Стишовића одбачен.

Жели ли ко реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу II са 7 одељака. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава II — Пољоприведа — усвојена.

Прелазимо на Главу III — Шумарство. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу III — Шумарство — са 3 одељка. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава III — Шумарство— усвојена.

Прелазимо на главу IV — Саобраћај. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу IV — Саобраћај — са 4 одељка. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава IV — Саобраћај — усвојена.

Прелазимо на Главу V — Грађевинарство — са 2 одељка. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу V — Грађевинарство. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава V — Грађевинарство — усвојена.

Прелазимо на главу VI — Трговина и угоститељство. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу VI — Трговина и угоститељство — са 2 одељка. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава VI усвојена.

Прелазимо на Главу VII — Занатство. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу VII — Занатство. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је глава VII — Занатство — усвојена.

Прелазимо на Главу VIII — Привредни односи са иностранством. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу VIII — Привредни односи са иностранством — са 4 одељка. Ко је *за*, нека дигне руку (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава VIII — Привредни односи са иностранством — усвојена.

Прелазимо на Главу IX — Инвестиције. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу IX — Инвестиције — са 4 одељка. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава IX — Инвестиције — усвојена.

Прелазимо на Главу X. — Тржиште и потрошња становништва — Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу X — Тржиште и потрошња становништва — са 4 одељка. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава X усвојена.

Прелазимо на Главу XI — Укупан друштвени производ, национални доходак и његова расподела — са 8 одељака. Пре него што бих отворио претрес, извештавам вас да сам добио писмо од Претседника Савезне народне скупштине којим доставља у прилогу амандман Савезног извршног већа. (*Чита*):

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Београд

Достављам Вам у прилогу амандман Савезног извршног већа за измену одељка 6) Главе XI Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину које ми је Савезно извршно веће доставило актом Б. бр. 1344 од 27 децембра 1954 године и молим Вас да се

саопшти на седници вашег Дома приликом претреса Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник,

Моша Пијаде, с. р.

Савезно извршно веће поднело је предлог за измену одељка 6) Главе XI Предлога савезног друштвеног плана за 1955 годину тако да се у том одељку бришу четврти, пети и шести став.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте амандман Савезног извршног већа, и молим известиоца Одбора за привреду Мику Шпиљка да се изјасни о амандману.

Известилац Одбора за народну привреду **Мика Шпиљак** *(Изборни срез Сисак — Велика Горица, НР Хрватска):* У име Одбора за народну привреду ја прихватам овај амандман Савезног већа.

Претседник **Влада Зечевић:** Отварам претрес о Глави XI са овим амандманом који чини саставни део предложеног текста.

Хивзи Селејмани *(Аутономна-Косовско-метохиска област — НР Србија):* Ја сам из једног подручја које је и у привредном и у другом погледу заостало, и сматрам за потребно да говорим у вези са Предлогом савезног друштвеног плана за 1955 годину.

Ове године се уводи као правило да се Савезним планом не решавају питања заосталих подручја, тј. оставља се републикама у надлежност да оне ова питања решавају у својим оквирима. У том смислу су педвиђени и извесни проценти из федерације републикама. И друг Светозар Вукмановић је говорио о сустизању заосталих подручја наше заједнице. Значи, ради се о бржем темпу њиховог развијања него што је уствари нормално када се гледа цео склоп Југославије. Ја сматрам да не би још требало оваква широка заостала подручја остављати да их решава само република. Ја овде у првом реду говорим због тога, што НР Србија има неколико подручја која су мање-више велика, од којих је највећа Аутономна Косовско-метохиска Област са око 800.000 становника и великом географском површином, затим делимично Санџак и још друга ужа подручја у ужој Србији. Иако је добра ствар да то пређе на републике, наиме, да се ово питање заосталих подручја решава у оквиру република, ја мислим да је то још рано с обзиром на овакву ситуацију, конкретно, каква је са Косовско-метохиском Облашћу, која је најзаосталија. Сматрам, исто тако, да је неправилно да тај терет вуче НР Србија, која, и поред најбоље воље, неће моћи да подигне ту област па ни друга подручја, која неће бити у стању да сустигну ниво развоја осталих области. Неугодно је и непријатно говорити на линији pro domo sua али с обзиром да је ситуација таква да ми на Космету не можемо кренути много напред средствима која ће моћи да нам да сама Република Србија, јер и она неће моћи да учини много и поред тога што има добре намере и добру вољу, јер јој привредне могућности у овој ситуацији то не дозвољавају.

С тим у вези ја подносим следећи амандман на Главу XI, с тим да се овде где стоји, тј. у одељку 5. после Дотације: НР Македонији, НР Црној Гори. . . стави и Народном одбору Аутономне Косовско-метохиске Области 2 милијарде динара", а ниже код „Резерве" да се изврши измена и стави износ од 9 милијарди 600 милиона динара.

Чинећи овај амандман, ја вас молим, другови народни посланици, да без обзира што ће то оптеретити резерве, размотрите овај предлог и молим вас да се изађе усусрет овом амандману који се односи на Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим претставника Савезног извршног већа Добривоја Радосављевића да се изјасни.

Претставник Савезног извршног већа **Добривоје Радосављевић** *(Изборни срез тимочки НР Србија):* У вези са предлогом друга народног посланика Сулејманија да се у Савезни друштвени план, где је реч о дотацијама народним републикама, да се убаци „дотација Народном одбору Косовско-метохиске Области 2 милијарде динара", ја мислим, да тај предлог не би требало усвојити из тог разлога, што је цео план рађен тако да се посебно не предвиђа посебна дотација Косовско-метохиској Области, него да ће уствари НР Србија из средстава којима она располаже и у оквиру средстава која су друштвеним планом додељена Србији, давати дотације Народном одбору Космета. Из тога разлога, мислим, да овакав предлог не би требало усвојити, јер би то изазвало и друге промене у целом нашем систему.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим претставника Одбора за привреду друга Мику Шпиљка да се изјасни о амандману.

Известилац **Мика Шпиљак:** Из истих разлога које је навео претставник Савезног извршног већа ја, уиме Одбора за народну привреду, такође не прихватам овај амандман.

Претседник **Влада Зечевиић:** Питам народног посланика Хивзи Сулејманија да ли је задовољан објашњењем које је дао претставник Савезног извршног већа или жели да одговори.

Хивзи Сулејмани *(Аутономна Косовско-метохиска област — НР Србија):* Другови народни посланици, претставник Савезног извршног већа је рекао као основну ствар да је распоред средстава незгодно сада померати и да се оставља републикама да поведу рачуна о заосталим областима. Ја уважавам оба-

два објашњења, али први разлог је више техничке природе, док други разлог сам и сâм напоменуо када сам рекао да је Федерацији одређено учешће у републикама, где је захваћена Србија са 22% и где им се оставља део прихода да решавају питање заосталих подручја. Ја сам одмах, на почетку, рекао према друштвеном плану који сада имамо за Републику Србију види се каква су средства која може НР Србија да створи да би помогла развој ширих заосталијих подручја. Ја говорим баш о ширим заосталим подручјима, а не о ужим. С обзиром на став претставника Извршног већа као и став известиоца који је уиме Одбора за народну привреду заузео, ја не бих желео да се о овом питању развија нека дискусија која је, можда, депласирана, јер се не ради о крупном питању и не бих желео да дође до гласања и, према томе, одустајем од амандмана из ових разлога.

Претседник **Влада Зечевић:** Жели ли још ко реч о Глави XI — Укупан друштвени производ, национални доходак и његова расподела — и амандману који је саставни део законског предлога? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч стављам на гласање Главу XI — Укупан друштвени производ, национални доходак и његова расподела — са амандманом. Ко је *за*, са свим одељцима и амандманом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Глава XI усвојена.

Прелазимо на Трећи део — Прописи о економским инструментима и мерама. Глава XII — Амортизација. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање Главу XII — Амортизација — са свим одељцима. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава XII — Амортизација — примљена са свих осам одељака.

На реду је Глава XIII — каматна стопа на основна средства. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од сласања? (Нико). Објављујем да је Глава XIII примљена.

Отварам претрес о Глави XIV — Каматна стопа по краткорочним кредитима и депонираним средствима. Ко жели реч? (Нико). Онда стављам главу XIV — Каматна стопа по краткорочним кредитима и депонираним средствима на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава XIV — Каматна стопа по краткорочним кредитима и депонираним средствима — примљена.

Прелазимо на претрес о Глави XV — Коришћење општедруштвених инвестиционих фондова и рокови отплате зајмова за инвестиције са 11 одељака. Ко жели реч? (Нико). Стављам на гласање главу XV са одељцима. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава XV усвојена.

Отварам претрес о Глави XVI — Рента — са четири одељка. Ко жели реч? (Нико). Стављам Главу XVI — Ренту — на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава XVI — Рента — усвојена.

Отварам претрес о Глави XVII — Порез на промет и расподела прихода од пореза на промет. Ко жели реч? (Нико). Стављам на гласање Главу XVII. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава XVII усвојена.

Отварам претрес о Глави XVIII — Опорезивање народних република. Ко жели реч? (Нико). Стављам Главу XVIII на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је Глава XVIII — Опорезивање народних република — усвојена.

Отварам претрес о Глави XIX — Опорезивање добити и расподела преосталог дохотка привредних организација са седам одељака. Ко жели реч *(Стојадин Стојковић:* Ја). Има реч друг народни посланик Стојадин Стојковић.

Стојадин Стојковић *(Изборни срез јужноморавско-масурички, НР Србија):* Другови народни посланици, ја бих имао један амандман на главу XIX, одељак 2. Мислим да се овде не ради можда о суштини, већ о формулацији тога става. Наиме, у извештају Одбора за привреду усвојено је да се земљорадничке задруге и њихови погони и предузећа који обављају трговинску делатност ослободе плаћања савезног пореза на добит. Међутим, у самој формулацији извештаја Одбора стоји да предузећа и погони земљорадничких задруга не плаћају порез на добит из њихове трговинске делатности, али да се средства тиме добијена могу употребити само за привредне инвестиције. Међутим, земљорадничке задруге, по Уредби о земљорадничким задругама, могу саме да обављају одређене делатности или пак да оснивају предузећа, радње и погоне. Због тога да у примени и спровођењу Савезног друштвеног плана не би било забуне предлажем следећи амандман: да се у глави XIX, одељак 2, став 1, Предлога савезног друштвеног плана у реду 12 да нова формулација која треба да гласи *(чита):*

Земљорадничке задруге и њихови погони односно предузећа не плаћају порез на добит из њихове трговинске делатности с тим да средства која су тим добијена могу употребити само за привредне инвестиције.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим претставника Савезног извршног већа да се изјасни о амандману.

Претставник Савезног извршног већа **Добривоје Радосављевић** *(Изборни срез тимочки, НР Србија):* Слажем се са амандманом.

Претседник **Влада Зечевић:** Молим известиоца Одбора за привреду да се изјасни.

Известилац **Мика Шпиљак:** Слажем се.

Претседник **Влада Зечевић:** Претставник Савезног извршног већа и известилац Одбора за народну привреду Савезног већа прихватили су амандман те амандман постаје саставни део Главе XIX и гласаће се о овој глави заједно са амандманом. Жели ли још ко реч? (Нико се не јавља). Стављам Главу XIX — Опорезивање добити и расподела преосталог дохотка привредних организација — са амандманом који је постао саставни део законског предлога на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није) Објављујем да је Глава XIX — Опорезивање добити и расподела преосталог дохотка привредних организација — усвојена заједно са амандманом.

Глава XX — Плате радника и службеника привредних организација — са четири одељка. Отварам претрес. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам Главу XX на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Глава XX усвојена.

Отварам претрес о Глави XXI — Допринос за социјално осигурање, која има два одељка. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање Главу XXI. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања. (Није). Објављујем да је Глава XXI — Допринос за социјално осигурање — усвојена.

Отварам претрес о Глави XXII — Стопе пореза на доходак и земљарину — са шест одељака. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам Главу XXII — Стопе пореза на доходак и земљарину — на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Глава XXII усвојена.

Отварам претрес о Глави XXIII — Удео народне републике у приходима срезова, градова и градских општина са посебним правима. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам Главу XXIII на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Глава XXIII — Удео народне републике у приходима срезова, градова и градских општина са посебним правима усвојена.

Отварам претрес о Глави XXIV — Обавезне резерве. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам Главу XXIV на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Глава XXIV — Обавезне резерве усвојена.

Отварам претрес о Глави XXV — Мере за регулисање извоза и увоза са четири одељка. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Стављам Главу XXV на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Глава XXV — Мере за регулисање извоза и увоза — усвојена.

Отварам претрес о Глави XXVI — Овлашћења за предузимање мера у сврху регулисања тржишта — са четири одељка. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам Главу XXVI — Овлашћења за предузимање мера у сврху регулисања тржишта — на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Глава XXVI — Овлашћења за предузимање мера у сврху регулисања тржишта — усвојена.

Отварам претрес о Глави XXVII — Фондови — са пет одељака. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч стављам Главу XXVII — Фондови — на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Глава XXVII — Фондови — усвојена.

Отварам претрес о Глави XXVIII. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Ово су нове главе, другови народни посланици, које је Одбор за привреду предложио и које су постале саставни део предложеног текста. Пошто се нико не јавља за реч, стављам Главу XXVIII на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Глава XXVIII усвојена.

Отварам претрес о Глави XXIX. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, стављам главу XXIX на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку? (Сви). Ко је *против?* (Нико) Да ли се ко уздржао? (Није). Објављујем да је Глава XXIX усвојена.

Отварам претрес о Глави XXX. Ко жели реч? (Нико се не јавља). Стављам Главу XXX на гласање. Ко је *за*, молим нека дигне руку.

(Сви дижу руку). Хвала. Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Глава XXX примљена.

Пошто смо по главама изгласали Предлог савезног друштвеног плана стављам Предлог савезног друштвеног плана за 1955 год. на гласање у целини. Ко је *за*, нека дигне руку? (Сви дижу руку). Хвала. Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је Савезно веће усвојило у целини Предлог савезног друштвеног плана за 1955 годину.

Обавештавам другове народне посланике да сам овлашћен од претседника Савезне скупштине друга Моше Пијаде да предложим да Дом донесе закључак да се одржи заједничка седница оба дома кад почне претрес о Предлогу савезног буџета и на тој седници би члан Савезног извршног већа друг Зековић дао експозе о Предлогу буџета ФНРЈ за 1955 годину. На тој заједничкој седници дали би образложења Државни секретар за унутрашње послове друг Светислав Стефановић, Државни потсекретар за иностране послове друг др Алеш Беблер и Државни секретар за народну одбрану Иван Гошњак. Да ли Дом прихвата овај закључак да се одржи заједничка седница? *(Гласови:* Прихвата! — А кад? *Моша Пијаде:* То не можемо тачно да вас обавестимо јер седница Већа произвођача још увек траје, можда ће се продужити и по подне. Чим они буду завршили договорићемо се и биће објављено преко микрофона.)

Седница је закључена; наредна ће бити сазвана писменим путем.

(Седница је закључена у 11,25 часова).

ПРИЛОЗИ

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1954 ГОДИНУ

1. У тачки 4 одељка 11 Главе XIX, после тачке г), додају се две нове тачке које гласе:

„д) млекаре које се граде из средстава УНИЦЕФ-а;

ђ) објекти чији су инвеститори због неиспуњавања услова одбијени на првом конкурсу за давање инвестиционих зајмова из Општег инвестиционог фонда а за које објекте су девизна средства за увозну опрему обезбеђена из Централног девизног фонда или из иностраних зајмова. Ови кредити даће се у висини потребној за покриће девизних средстава за наведену увозну опрему и за плаћање грађевинских радова и домаће опреме без којих се поменута увозна опрема не би могла користити;"

2. У Глави XXIII, после одељка 4, додаје се нови одељак који гласи:

„5)

Ако је друштвеним планом среза, града или градске општине са посебним правима или посебном одлуком односног народног одбора одређено да занатска или угоститељска радња плаћа паушални износ пореза на добит, од паушалног пореза на добит федерацији припада 50%, а срезу, граду односно градској општини са посебним правима других 50% пореза."

3. У првом ставу одељка 1 Главе XXXII, после тачке е), додају се две нове тачке које гласе:

„ж) Далековод Никшић—Билеће;

з) Термоелектрану Колубара."

После другог става истог одељка додаје се нов, трећи став који гласи:

„Ако се неки од објеката из става 1 овог одељка налази на подручју више народних република, ануитети се уплаћују у инвестиционе фондове односних народних република сразмерно делу вредности објекта изграђеног на подручју те народне републике."

У истом одељку додаје се нов, четврти став који гласи:

„На средства дата из савезног буџета за савезне инвестиције наведене у ставу 1 овог одељка наплаћиваће се камата по стопи по којој се наплаћује камата на зајмове дате из средстава Општег инвестиционог фонда, а отплаћивање ових зајмова вршиће се у роковима у којима се врши отплаћивање зајмова датих из средстава Општег инвестиционог фонда."

4. После Главе XXXVII додаје се нова Глава XXXVIIa) која гласи:

„Средства која су у тачки 4 става 1 претходне главе одређена за потребе народне армије, унета у савезни буџет и исказана у предрачуну Државног секретаријата за послове народне одбране повећавају се за 6.000 милиона динара.

Повећање из претходног става покриће се из уштеда по савезном буџету за 1954 годну односно, ако ове уштеде не буду довољне, из осталих вишкова прихода над расходима федерације."

5. У Глави XXXVIII, после става 2, додаје се нов став који гласи:

„Овлашћује се Савезно извршно веће да у оквиру укупних средстава утврђених у овом одељку може повећати износе средстава за радове и објекте који су услед бржег напредовања радова утрошили износе утврђене за те радове и објекте."

6. Ове измене и допуне Савезног друштвеног плана важе од 1 јануара 1954 године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1954 ГОДИНУ

Уз тач. 1: Известан број млекара које се граде из средстава УНИЦЕФ-а био је одбијен на првом конкурсу за давање инвестиционих зајмова из Општег инвестиционог фонда, и то с разлога што су инвеститори понудили мању каматну стопу од 3%. Проблем изградње ових млекара већ је решен одредбом тач. 2 одељка 11 Главе XIX Савезног друштвеног плана.

Изменом Савезног друштвеног плана која се сада предлаже решава се питање оних млекара за које су накнадно додељена средства од УНИЦЕФ-а, а за које је Савезно извршно веће требало да донесе одлуку о давању кредита за плаћање грађевинских радова и опреме у земљи. Без давања ових кредита не би се у овој години могла користити опрема добивена од УНИЦЕФ-а.

У тач. 3 одељка 11 Главе XIX Савезног друштвеног плана решено је питање давања зајмова за плаћање увозне опреме за коју су девизна средства обезбеђена. Међутим, настао је проблем давања зајмова и за оне објекте за које су девизна средства обезбеђена из Централног девизног фонда и иностраних зајмова а за које још треба обезбедити и средства за плаћање грађевинских радова и домаће опреме, без којих се не би могла користити увозна опрема нити вршити њено уграђивање. Стога је потребно извршити допуну тачке 4 одељка 11 Главе XIX Савезног друштвеног плана тако што ће Народна банка ФНРЈ на основу одлуке Савезног извршног већа за ове објекте моћи давати зајмове не само за покриће увозне опреме већ и за наведене грађевинске радове и домаћу опрему.

Уз тач. 2: Према одредбама Уредбе о занатским радњама и занатским предузећима и Уредбе о угоститељским предузећима и радњама, народни одбор среза, града односно градске општине са посебним правима могао је за занатске радње и угоститељске радње одредити паушални износ пореза на добит. С обзиром да није решено питање на који начин треба да се расподели износ пореза између федерације и народног одбора потребно је да се у план унесе предложена одредба.

Уз тач. 3: За објекте Далековод Никшић—Билеће и за Термоелектрану Колубара који се финансирају из средстава федерације одређених у Савезном буџету за 1954 годину за инвестиције федерације са износом од 35.235 милиона динара није предвиђено плаћање ануитета, иако су ти објекти привредног карактера као и остали објекти наведени у одељку 1 Главе XXXII Савезног друштвеног плана. Стога би и за ове објекте требало предвидети плаћање ануитета, који би се уплаћивали у инвестициони фонд народне републике на чијем се подручју налазе, како је то и за остале објекте из Главе XXXII предвиђено, с тим да се ануитети уплаћују у инвестиционе фондове више народних република, ако се неки од објеката налази на подручју више народних република.

За привредне објекте и радове за које је у одељку 1 Главе XXXII Савезног друштвеног плана предвиђено да плаћају ануитете нису прописани рокови враћања и каматна стопа, па би требало да се пропишу исти рокови отплате и иста каматна стопа као за инвестиционе зајмове који се у 1954 години одобре из Општег инвестиционог фонда.

Уз тач. 4: У тачки 4 Главе XXXVII Савезног друштвеног плана утврђено је да се од средстава којима ће располагати федерација у 1954 години додељује за народну одбрану 166.000 милиона динара за неопходне радове и набавке за потребе народне одбране.

Како се, услед променљивих услова на тржишту и пораста цена материјала у току године, са средствима наведеним у претходном ставу не би могли извршити планирани радови и набавке неопходни за потребе народне одбране, указује се нужност да се ова средства сразмерно повећају.

Услед тога, иако је циљ Одлуке о допуни Савезног друштвеног плана за 1954 годину донете од Савезне народне скупштине 25 новембра о. г., којом се повлачи део вишкова новчаних средстава насталих повећањем цена на тржишту, био у томе да се повућена средства имобилишу, ипак је нужно да се од тих средстава одвоји онолико колико је потребно за покриће оног дела наведених 6.000 милиона динара који се неће моћи покрити из уштеда по Савезном буџету за 1954 годину. Ако се то не би учинило, дошло би у питање благовремено извршење предвиђених радова и набавки неопходних за потребе народне одбране земље у овој години.

Уз тач. 5: На одређеним објектима за чију су изградњу у 1954 години у Глави XXXVIII утврђена средства, радови су напредовали брже него што се предвиђало приликом доношења Савезног друштвеног плана за 1954 годину. Услед тога, овим објектима треба доделити допунска средства из којих ће се моћи платити извођење радова преко оних који су били предвиђени, и на тај начин спречити њихово обустављање, односно спречити наступање могућности да инвеститори у случају наставка радова не би могли удовољити својим уговорним обавезама.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за народну привреду
Бр. 237
21 децембра 1954 год.
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Савезног већа, на својој седници одржаној на дан 20 децембра 1954 године, претресао је Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1954 годину који је Скупштини поднело Савезно извршно веће.

У току дискусије и претреса Одбор је усвојио без измене предлог одлуке.

Подносећи овај извештај у име Одбора за народну привреду, предлажем и молим Дом да и он усвоји Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

За известиоца одређен је народни посланик Благој Попов.

Секретар
Анте Раос, с. р.

Претседник
Милентије Поповић, с. р.

Чланови:

Тоне Фајфар, с. р., **Блажо Ђуричић**, с. р., **Марјан Цветковић**, с. р., **Вицко Крстуловић**, с. р., **Ника Шпиљак**, с. р., **Владимир Поповић**, с. р., **Марко Белинић**, с. р., **Воја Лековић**, с. р., **Радивоје Давидовић**, с. р., **Пеко Дапчевић**, с. р., **Милош Минић**, с. р., **Ђуро Јовановић**, с. р., **Илија Тепавац**, с. р., **Душан Чалић**, с. р., **Јефто Шћепановић**, с. р., **Благој Попов**, с. р., **Боге Кузмановски**, с. р., **Франц Симонич**, с. р., **Виктор Авбељ**, с. р., др **Марјан Брецељ**, с. р., **Видое Смилевски**, с. р., **Зоран Полић**, с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА БУЏЕТА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (САВЕЗНОГ БУЏЕТА) ЗА 1954 ГОДИНУ

1. Расходи у 5 разделу — Државни секретаријат за послове народне одбране повећавају се за 6.000,000.000 динара, тако да укупно износе 172.700,000.000 динара.

2. Овлашћује се Државни секретар за послове народне одбране да, уз сагласност Савезног извршног већа, изврши распоред средстава из претходне тачке.

3. Повећање расхода из тач. 1 покриће се из уштеда по Савезном буџету за 1954 годину. Ако ове уштеде не буду довољне, Савезно извршно веће сдредиће да се разлика покрије из осталих вишкова прихода над расходима федерације.

4. Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА БУЏЕТА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (САВЕЗНОГ БУЏЕТА) ЗА 1954 ГОДИНУ

У тачки 4 Предлога одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину предвиђа се промена предрачуна Државног секретаријата за послове народне одбране која се састоји у повећању за 6.000 милиона динара. Стога је потребно да се та промена изврши и у Буџету Федеративне Народне Републике Југославије (Савезном буџету) за 1954 годину, и то у разделу Државног секретаријата за послове народне одбране.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА БУЏЕТА ФНРЈ (САВЕЗНИ БУЏЕТ) ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Одбор за буџет
Бр. 60
24-XII 1954 год.
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за буџет Савезног већа Савезне народне скупштине, на својој седници од 24 децембра 1954 године, разматрао је Предлог одлуке о изменама и допунама Буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет) за 1954 годину којом је предложено повећање расхода по предрачуну V раздела — Државни секретаријат за послове народне одбране — у износу од динара 6.000,000.000. и усвојио га у појединостима и у начелу.

Потреба за овим повећањем настала је услед тога што је општи ниво цена у току 1954 године повећан у односу на цене које су се предвиђале у времену доношења буџета. Ово се нарочито односи на цене грађевинског материјала услед чега предвиђени материјални планови народне одбране не би могли бити извршени у планираном обиму.

Ово повећање расхода покрива се из остварених уштеда и вишкова по буџету за 1954 годину.

Одбор за буџет Савезног већа, имајући у виду горње разлоге, моли Савезно веће да Предлог од-

луке о изменама и допунама Буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет) за 1954 годину усвоји.

За известиоца по овој одлуци одређен је народни посланик Риста Михаиловић.

Секретар
Адем Херцеговац, с. р.

Претседник
Митар Бакић, с. р.

Чланови:

Новак Мастиловић, с. р., **Лука Мркшић**, с. р., **Драго Мажар**, с. р., **Никола Андрић**, с. р., **Ибрахим Јашар**, с. р., **Јосип Колар**, с. р., **Демир Фируд**, с. р., **Андреј Петелин**, с. р., **Едо Јардас**, с. р., **Маријан Жувић**, с. р., **Чедомир Ђурђевић**, с. р., **Никола Јакшић**, с. р., **Живан Васиљевић**, с. р., **Раја Недељковић**, с. р., **Живко Бернот**, с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ЗАВРШНОМ РАЧУНУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ ЗА 1953 ГОДИНУ

(САВЕЗНИ ЗАВРШНИ РАЧУН)

Члан 1

Остварени приходи и извршени расходи у буџетској 1953 години износе, и то:

I по савезном буџету:

Приходи — — — — — — —	**Дин.**	**188.767,633.656**
Расходи — — — — — — —	„	**204.792,620.174**
Вишак расхода — — — —	„	**16.024,986.518**

II по предрачунима установа са самосталним финансирањем:

а) Установа чији су предрачуни укључени у буџет за 1953 годину

Приходи — — — — — — —	**Дин.**	**690,442.447**
Расходи — — — — — — —	„	**690,442.447**

б) Установа проглашених за установе са самосталним финансирањем у току 1953 године, чији предрачуни нису били укључени у буџет

Приходи — — — — — — —	**Дин.**	**1.114,474.339**
Расходи — — — — — — —	„	**1.114,474.339**

III по предрачунима посебних фондова:

а) Фонда за спровођење девизне контроле

Приходи — — — — — — —	**Дин.**	**58,446.735**
Расходи — — — — — — —	„	**49,297.308**

б) Фонда за унапређење девизно-контролне службе

Приходи — — — — — — —	**Дин**	**6,517.501**
Расходи — — — — — — —	„	**2,697.386**

в) Фонда за спровођење царинске контроле

Приходи — — — — — — —	**Дин.**	**89,611.794**
Расходи — — — — — — —	„	**89,611.794**

г) Фонда за унапређење царинско-контролне службе

Приходи — — — — — — —	**Дин.**	**45,109.535**
Расходи — — — — — — —	„	**45,109.535**

Члан 2

Вишак извршених расхода над оствареним приходима по савезном буџету у износу од Динара 16.024,986.518 покриће се из средстава на рачуну 338.070 код Народне банке ФНРЈ образованих на основу тач. 8 Одлуке Савезне народне скупштине о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Члан 3

Одобравају се одлуке Савезног извршног већа Р. п. бр. 55 од 30 марта 1953 године и бр. 261 од 17 октобра 1953 године којима је на основу овлашћења из чл. 7 Закона о буџету Федеративне Народне Републике Југославије за 1953 годину извршен распоред средстава одобрених у буџету за 1953 годину на новоосноване и реорганизоване савезне органе и установе.

Члан 4

Одобрава се Савезни завршни рачун за 1953 годину поднесен сагласно пропису чл. 49 Основног закона о буџетима.

Члан 5

Савезни завршни рачун за 1953 годину заједно са завршним рачунима установа са самосталним финансирањем и завршним рачунима посебних фондова из тач. II и III чл. 1 саставни је део овог закона.

Члан 6

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије".

ZAVRŠNI RAČUN

ustanova sa samostalnim finansiranjem čiji su predračuni bili uključeni u Savezni budžet za 1953 godinu

PRIHODI	Odobreno	Ostvareno	RASHODI	Odobreno	Izvršeno
1 Sopstveni prihodi — —	278.259.000	307.213.579	1 Lični rashodi — — —	190.794.000	205.462.602
2 Subvencija iz budžeta —	364.539.000	383.228.868	2 Materijalni rashodi —	441.205.000	432.934.508
			3 Fondovi i uplate u budžet	—	52.045.337
			4 Planirani višak prihoda	10.799.000	—
UKUPNO:	**642.798.000**	**690.442.447**	**UKUPNO:**	**642.798.000**	**690.442.447**

PREGLED

odobrenih i ostvarenih prihoda i odobrenih i izvršenih rashoda Saveznog budžeta za 1953 godinu

Deo	PRIHODI	Odobreno	Ostvareno
1	Prihodi iz privrede	161.938.835.000	160.149.535.893
3	Prihodi saveznih ustanova i nadleštava	2.420.691.000	3.286.454.134
4	Ostali prihodi	4.650.000.000	12.962.428.507
5	Višak prihoda iz prethodne godine	9.415.474.000	—
6	Prihodi iz raspoloživih rezervi, zajmova i pomoći iz inostranstva za pokriće deficita	50.675.000.000	12.369.215.122
	Višak rashoda	—	16.024.986.518
	UKUPNO:	**229.100.000.000**	**204.792.620.174**

Deo	RASHODI	Odobreno	Izvršeno
1	Dotacije privredi	8.000.000.000	8.003.992.878
2	Prosveta i narodna kultura	1.368.495.000	1.126.064.421
3	Socijalno staranje	10.419.848.000	8.981.144.304
4	Zdravstvena zaštita	788.370.000	692.950.318
5	Narodna odbrana	180.000.000.000	167.427.325.794
6	Državna uprava, sudstvo i tužioštvo	5.354.287.000	5.165.527.434
7	Dotacije narodnim republikama	3.579.000.000	3.579.000.000
8	Budžetski rezervni fond i obaveze države	19.590.000.000	9.816.615.025
	UKUPNO:	**229.100.000.000**	**204.792.620.174**

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA BUDŽET O PREDLOGU ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU FNRJ (SAVEZNI ZAVRŠNI RAČUN) ZA 1953 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Odbor za budžet
Br. 59
24-XII-1954 god.
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za budžet Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 23 decembra 1954 godine pretresao je Predlog zakona o završnom računu Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni završni račun) za 1953 godinu u načelu i u pojedinostima, i usvojio ga.

Po Saveznom budžetu za 1953 godinu planirano je ukupno kako prihoda tako i rashoda u sumi od dinara 229.100,000.000.

Od ukupnih iznosa planiranih prihoda u toku 1953 godine ostvareno je 188.767,663.656 dinara ili 82,4%, tj. 40.332,336.344 manje od predviđenog iznosa.

Najveću stavku u neostvarenim prihodima predstavljaju prihodi VI dela — rezerve, pomoći i zajmovi iz inostranstva, kod kojih je od predviđenih 50.675,000.000 ostvareno u korist budžeta 12.369,215.122 ili za 38.305,784.878 dinara manje od predviđenog iznosa. Međutim, po ovom osnovu do kraja 1953 godine ostvareno je oko 31.800,000.000 dinara više nego što je pokazano u završnom računu, ali ovaj ostatak faktički ostvarenih sredstava nije mogao biti unet u budžet za 1953 godinu iz razloga formalno tehničke prirode.

Drugu, veću stavku neostvarenih prihoda predstavljaju prihodi V dela — višak prihoda iz pretkodne godine — koji je bio predviđen u iznosu od 9.415,474.000 dinara. Ovaj iznos nije ostvaren usled toga što je i finansiranje po Saveznom budžetu za 1952 godinu završeno sa deficitom iz istih razloga, tj. usled toga što ostvarena sredstva iz inostranih pomoći i zajmova u 1952 godini nisu mogla biti i formalno knjižena u korist budžetskih prihoda za 1952 godinu.

Ostale vrste prihoda, izuzev predviđenih prihoda od razlika u cenama u prometu sa inostranstvom i saveznog dela poreza na promet, ostvareni su u planiranom iznosu ili su ostvareni u većim iznosima nego što je bilo predviđeno.

Ako se uzmu u obzir i ostvarena sredstva koja iz formalnih razloga nisu mogla biti unetа u budžet, prihodi uzeti u celini faktički su ostvareni približno u planiranom iznosu.

Od odobrenih rashoda po Saveznom budžetu za 1953 godinu u iznosu od 229.100,000.000 dinara izvršeno je 204.792,629.174 dinara ili za 24.307,379.826 dinara manje nego što je bilo odobreno koji iznos predstavlja uštede postignute reorganizacijom saveznog državnog apparata u 1953 godini kao i uštede koje su savezni organi i ustanove postigli kod sredstava odobrenih za neke druge potrebe.

Razdeo	PRIHODI	Svega	
		Odobreno	Ostvareno
	1 DEO		
	Prihodi od privrede		
1	Deo društvenog doprinosa — — — — — — — — —	138.739.860.000	138.739.860.021
2	Deo poreza na promet — — — — — — — — —	1.000.000.000	218.202.971
3	Deo poreza na višak fonda plata — — — — — —	76.200.000	3.791.099.335
4	Ostali prihodi iz privrede — — — — — — — —	22.122.775.000	17.400.373.566
	Svega 1 deo	**161.938.835.000**	**160.149.535.893**
	3 DEO		
1—12	**Prihodi od ustanova i nadleštava**	2.420.691.000	3.286.454.134
	Svega 3 deo	**2.420.691.000**	**3.286.454.134**
	4 DEO		
	Ostali prihodi		
1	Prihodi od kazni — — — — — — — — — — — —	15.000.000	132.595.025
2	Prihodi od ukinutih fondova — — — — — — — —	15.000.000	26.633.884
3	Nepredviđeni prihodi — — — — — — — — — — —	3,420.000.000	11.624.064.731
4	Prihodi od reparacija i restitucija — — — — —	500.000.000	344.363.905
5	Carine — — — — — — — — — — — — — — —	650.000.000	834.770.962
	Svega 4 deo	**4.650.000.000**	**12.962.428.507**
	5 DEO		
1	**Višak prihoda iz prethodne godine**	9.415.474.000	—
	Svega 5 deo	**9.415.474.000**	—
	6 DEO		
1	**Rezerve, pomoći i zajmovi**	50.675.000.000	12.369.215.122
	Svega 6 deo	**50.675.000.000**	**12.369.215.122**
	UKUPNO:	**229.100.000.000**	**188.767.633.656**

Razdeo	RASHODI	1 deo	
		Dotacija privredi	
		Odobreno	Izvršeno
1	Savezna narodna skupština — — — — — — —		
3	Javno tužilaštvo — — — — — — — — — —		
4	Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane		
5	Državni sekretarijat za inostrane poslove — — —		
6	Državni sekretarijat za unutrašnje poslove — — —		
7	Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet — — — — — — — — — — — — — —		
8	Savezno javno pravobranilaštvo — — — — — —		
9	Državni sekretarijat za poslove narodne privrede	6.000.000.000	6.000.000.000
10	Savezna uprava hidrometeorološke službe — — —		
11	Savezna geodetska uprava — — — — — — — —		
12	Savezni zavod za statistiku i evidenciju — — —		
13	Uprava za državne materijalne rezerve — — — —		
14	Uprava civilnog vazduhoplovstva — — — — — —		
15	Savezni vrhovni sud — — — — — — — — — —		
16	Glavna državna arbitraža — — — — — — — —		
17	Akademiski savet — — — — — — — — — — —		
18	Bibliografski institut — — — — — — — — — —		
19	Leksikografski zavod — — — — — — — — — —		
20	Savezni institut za zaštitu spomenika kulture —		
21	Državna arhiva — — — — — — — — — — —		
22	Savezni zavod za ispitivanje lekova — — — — —		
23	Centar za osposobljavanje invalida za rad — — —		
24	Jugoslovenski nacionalni komitet za poljoprivredu i ishranu FAO — — — — — — — — — — —		
25	Institut za ispitivanje strukture materije — — —		
26	Uprava za rudarska istraživanja i rudarske studije — — — — — — — — — — — — — — —		
27	Glavna direkcija pošta — — — — — — — — —		
28	Invalidske prinadležnosti — — — — — — — —		
29	Dotacije narodnim republikama — — — — — —		
30	Obaveze po budžetu i budžetski rezervni fond —		
31	Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć — — —		
32	Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja — — — —	2.000.000.000	2.003.992.878
33	Savezni zavod za privredno planiranje — — — —		
34	Komisija za kulturne veze sa inostranstvom — —		
35	Savezno izvršno veće — — — — — — — — —		
36	Savezni ured za patente — — — — — — — — —		
37	Jugoslovenska nacionalna komisija za UNESKO —		
38	Savezni zavod za narodno zdravlje — — — — —		
39	Komisija za saradnju sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama — — — — — — — —		
40	Jugoslovenska nacionalna komisija za međunarodnu organizaciju rada — MOR — — — — —		
41	Vrhovna invalidska komisija — — — — — — —		
42	Nacionalni komitet za UNICEF — — — — — —		
43	Reparaciona komisija — — — — — — — — —		
44	Uprava za spoljnu trgovinu FNRJ — — — — —		
45	Savezna uprava za ishranu — — — — — — —		
	UKUPNO:	**8.000.000.000**	**8.003.992.878**

ovima i odobrenih i izvršenih rashoda po razdelima Saveznog budžeta za 1953 godinu

2 deo		3 deo		4 deo		5 deo		6 deo		7 deo	
Prosveta i narodna kultura		Socijalno staranje		Zdravstvena zaštita		Narodna odbrana		Državna uprava, sudstvo i tužioštvo		Dotacije narodnim republikama	
Odobreno	Izvršeno	Odobreno	Izvršeno	Odobreno	Izvršeno	Odobreno	Izvršeno	Odobreno	Izvršeno	Odobreno	Izvršeno
730.000	1.212.302							34.169.000	39.841.242		
								368.272.000	357.499.568		
						180.000.000.000	167.427.325.794				
216.007.000	186.153.165							1.583.156.000	1.606.882.086		
63.258.000	46.222.665							1,218.296.000	1.041.674.578		
481.072.000	490.541.647	561.000.000	424.037.118					113.472.000	30.588.840		
								13.700.000	6.376.755		
68.214.000	47.939.204							196.940.000	196.855.745		
17.289.000	13.334.832	378.000	377.100					20.402.000	20.299.436		
15.430.000	14.560.667							88.926.000	91.168.024		
25.797.000	23.530.327							441.596.000	511.987.148		
								12.041.000	11.618.310		
								108.527.000	93.527.737		
								9.091.000	11.319.418		
								13.476.000	13.552.104		
46.159.000	45.938.605										
11.826.000	11.394.603										
40.046.000	19.704.382										
10.994.000	10.023.134										
4.850.000	4.573.931										
6.180.000	5.328.964										
		20.048.000	17.019.394								
1.980.000	874.261										
94.570.000	—										
35.574.000	—										
1.254.000	1.040.794	7.610.000	7.258.730								
		9.813.500.000	8.516.190.659	779.570.000	684.184.246						
										3.579.000.000	3.579.000.000
61.000.000	57.315.994										
								15.535.000	14.530.431		
								892.937.000	880.071.731		
								26.260.000	35.808.969		
53.050.000	48.976.718							4.259.000	4.863.400		
63.731.000	56.495.688	17.312.000	16.261.303	8.800.000	8.766.072			158.424.000	175.037.786		
6.612.000	6.004.047										
20.144.000	16.668.721										
22.728.000	18.229.770										
								10.000.000	4.945.283		
								3.091.000	1.595.378		
								3.585.000	2.715.312		
								2.398.000	1.286.699		
								2.465.000	822.024		
								11.531.000	8.946.090		
								1.738.000	1.713.340		
1.368.495.000	**1.126.064.421**	**10.419.848.000**	**8.981.144.304**	**788.370.000**	**692.950.318**	180.000.000.000	**167.427.325.794**	**5.354.287.000**	**5.165.527.434**	**3.579.000.000**	**3.579.000.000**

8 deo		Ukupno		Razdeo
Rezervni fond. državne rezerve i obaveze države				
Odobreno	Izvršeno	Odobreno	Izvršeno	
		34.899.000	41.053.544	1
		368.272.000	357.499.568	3
		180.000.000.000	167.427.325.794	4
		1.799.163.000	1.793.035.251	5
		1.281.554.000	1.087.897.243	6
		1.155.544.000	945.167.605	7
		13.700.000	6.376.755	8
		6.265.154.000	6.244.794.949	9
		38.069.000	34.011.368	10
		104.356.000	105.728.691	11
		467.393.000	535.517.475	12
		12.041.000	11.618.310	13
		108.527.000	93.527.737	14
		9.091.000	11.319.418	15
		13.476.000	13.552.104	16
		46.159.000	45.938.605	17
		11.826.000	11.394.603	18
		40.046.000	19.704.382	19
		10.994.000	10.023.134	20
		4.850.000	4.573.931	21
		6.180.000	5.328.964	22
		20.048.000	17.019.394	23
		1.980.000	874.261	24
		94.570.000	—	25
		35.574.000	—	26
		8.864.000	8.299.524	27
		10.593.070.000	9.200.374.905	28
		3.579.000.000	3.579.000.000	29
19.590.000.000	9.816.615.025	19.590.000.000	9.816.615.025	30
		76.535.000	71.846.425	31
		2.892.937.000	2.884.064.609	32
		26.260.000	35.808.969	33
		57.309.000	53.840.118	34
		248.267.000	256.560.849	35
		6.612.000	6.004.047	36
		20.144.000	16.668.721	37
		22.728.000	18.229.770	38
		10.000.000	4.945.283	39
		3.091.000	1.595.378	40
		3.585.000	2.715.312	41
		2.398.000	1.286.699	42
		2.465.000	822.024	43
		11.531.000	8.946.090	44
		1.738.000	1.713.340	45
19.590.000.000	**9.816.615.025**	**229.100.000.000**	**204.792.620.174**	

Међутим, и поред извршених уштеда финансирање по Савезном буџету за 1953 годину из напред изложених разлога завршено је са вишком расхода над приходима од 16.024,986.518 динара, који ће се сходно члану 2 Предлога закона о завршном рачуну ФНРЈ за 1953 годину покрити из средстава која су за ову сврху образована на основу одлуке Савезне народне скупштине од 12 јула 1954 године о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Из изнетих разлога, Одбор за буџет Савезног већа, усвојио је Предлог завршног рачуна Федеративне Народне Републике Југославије за 1953 годину заједно са његовим приходима, па моли Савезно веће да га и оно у целости усвоји.

За известиоца по овом законском предлогу у овом Одбору одређен је народни посланик Чедомир Ђурђевић.

Секретар
Адем Херцеговац, с. р.

Претседник
Митар Бакић, с. р.

Чланови:

Новак Мастиловић, с. р., **Лука Мркшић**, с. р., **Драго Мажар**, с. р., **Никола Андрић**, с. р., **Ибраим Јашар**, с. р., **Јосип Колар**, с. р., **Андреј Петелин**, с. р., **Демир Фируз**, с. р., **Едо Јардас**, с. р., **Маријан Жувић**, с. р., **Никола Јакшић**, с. р., **Чедомир Ђурђевић**, с. р., **Живан Васиљевић**, с. р., **Живко Бернот**, с. р., **Раја Недељковић**, с. р.

VEĆE PROIZVOĐAČA

19-ta SEDNICA

ODRŽANA 28 DECEMBRA 1954 G.

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda:

Saopštenja

Dnevni red:

1) Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 god.

2) Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 god.

3) Pretres Predloga zakona o završnom računu FNRJ (Savezni završni račun) za 1953 god.

4) Pretres Predloga saveznog društvenog plana za 1955 god.

Govornici: Ivan Božičević, Andrija Šubat, Nikola Bosanac (3 puta), Živorad Čosić (2 puta), Viktor Stopar (2 puta), Anton Frntić, ing. Vojin Popović (4 puta), Vitorio Drog (3 puta), Dragutin Milanović, Anton Kurt, Rudi Rogelj, Mato Tomas (2 puta), ing. Drago Čeh, Osman Karabegović, ing. Vladimir Tufegdžić (3 puta), Veselin Radojčić (2 puta), ing. Pavle Šumanovac (2 puta), Rade Vučković, ing. Milan Vukić (2 puta), Mita Bošković (3 puta), Dušan Sekić, Filip Knežević, ing. Božidar Nikolić, Alojz Dular, Trifun Marković (2 puta), Norbert Veber, Stjepan Skubić.

PRETSEDAVAO:

PRETSEDNIK

IVAN BOŽIČEVIĆ

ZAPISNIČAR:

ANTON ŠTURM

Početak u 9,10 časova

Pretsednik **Ivan Božičević** *(Izborni srez Zagreb III, NR Hrvatska):* Otvaram 19-tu sjednicu Vijeća proizvođača Savezne narodne skupštine.

Zapisnik ove sjednice vodiće Antun Šturm. Molim zapisničara da pročita zapisnik 18-te sjednice Vijeća proizvođača.

Zapisničar **Anton Šturm** *(Izborni srez Nova Gorica, NR Slovenija)* čita zapisnik 18-te sednice Veća proizvođača od 27 decembra 1954 godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ima primjedaba na zapisnik? (Nema). Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopštenja:

Narodni poslanik Andrej Janežič moli otsustvo zbog bolesti. Narodni poslanik Bogdan Trifunović moli otsustvo takođe zbog bolesti. Da li Dom odobrava ova otsustva? (Odobrava).

Od Odbora za narodnu privredu primili smo:

1) Izvještaj uz Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima;

2) Izvještaj uz Prijedlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajmova federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954.

Od Zakonodavnog odbora primili smo:

1) Izvještaj uz Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima;

2) Izvještaj uz Prijedlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Kopar;

3) Izvještaj uz Prijedlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajmova federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda — pretres Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Molim izvjestioca Odbora druga Andriju Šubata da pročita izvještaj Odbora.

Andrija Šubat *(Izborni srez Osijek, NR Hrvatska)* čita izveštaj Odbora za narodnu privredu Veća proizvođača o Predlogu odluke o

izmenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu. (Videti prilog).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li neko želi riječ o ovom prijedlogu? (Niko se nije javio).

Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam na glasanje Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se neko uzdržao od glasanja? (Niko). Konstatiram da je Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu jednoglasno prihvaćen.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda — pretres Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu. Molim izvjestioca Odbora druga Bosanca Nikolu da podnese izvještaj.

Izvestilac Odbora za budžet **Nikola Bosanac** *(Izborni srez Daruvar, NR Hrvatska)* čita izvještaj Odbora za budžet o Predlogu odluke o izmenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Niko). Stavljam Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se neko uzdržao od glasanja? (Niko). Konstatiram da je Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Budžeta FNRJ za 1954 godinu jednoglasno prihvaćen, kao što je predloženo.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda — pretres Prijedloga zakona o završnom računu FNRJ (Savezni završni račun) za 1953 godinu. Molim izvjestioca Odbora narodnog poslanika Viktora Stopara da podnese izvještaj.

Izvestilac Odbora za budžet **Viktor Stopar** *(Izborni srez Maribor, NR Slovenija)* čita izvještaj Odbora za budžet o Predlogu zakona o završnom računu FNRJ za 1953 godinu. (Videti prilog).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje Prijedlog zakona o završnom računu FNRJ (Savezni završni račun) za 1953 godinu. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se neko uzdržava od glasanja? (Niko). Konstatiram da je Prijedlog zakona o završnom računu FNRJ za 1953 godinu jednoglasno prihvaćen.

Prelazimo na četvrtu tačku dnevnog reda — pretres Prijedloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu.

Izvještaj Odbora pročitan je na zajedničkoj sjednici. Savezno izvršno vijeće dostavilo je naknadno još jedan amandman: prijedlog za izmjenu odjeljka 6 Glave XI Prijedloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu, koji glasi *(čita)*:

U odjeljku 6, Glava XI, brišu se četvrti, peti i šesti stav.

Obrazloženje: Savezno izvršno vijeće predlaže kao svoj amandman menjanje ovih odjeljaka iz razloga što smatra da nije potrebno u tekst plana unositi obrazloženje zbog čega se uvode dotacije iz odjeljka 6 Glave XI, a koje su posljedica datih dotacija.

Treba najprije da odlučimo kako ćemo pretresati i glasati o Prijedlogu saveznog društvenog plana. U dogovoru sa pretsjednikom Saveznog vijeća predlažem da se pretres i glasanje obavi kao i u Odboru za privredu, tj. da se Prijedlog društvenog plana najprije pretresa u načelu i glasa o njemu u načelu, a zatim da se pretresa po glavama i da se glasa po glavama, izuzev Prvog dijela, o kome se ne glasa. Ukoliko neki narodni poslanik kod neke glave nije u cijelosti saglasan sa predloženom glavom, a ima neki prijedlog, može da izdvoji mišljenje o određenom odjeljku.

Da li se slažete sa ovim prijedlogom? *(Glasovi:* Slažemo).

Otvaram pretres o Prijedlogu saveznog društvenog plana u načelu. Ko želi riječ? Obavještavam da je kao pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća određen drug Osman Karabegović, a kao povjerenik Saveznog izvršnog vijeća Dušan Vuković. Pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća Osman Karabegović nije prisutan sjednici, pošto vjerojatno još nije stigao sa kongresa u Sarajevu. Povjerenik Dušan Vuković može da vam da potrebna obavještenja, ukoliko ko želi.

Riječ ima drug Živorad Ćosić.

Živorad Ćosić *(Izborni srez Beograd IV, NR Srbija):* U Glavi XIX govori se o oslobođenju izvesnih privrednih organizacija od saveznog poreza na dobit. Između ostalih, predviđena je grafička industrija. Međutim, ne vidim dole u trećem stavu, gde je predviđeno kome će ići dobit koja se ne uplaćuje, ne vidim to za grafičku industriju. Ja bih molio objašnjenje da li će ona biti predviđena sa saobraćajnim preduzećima, filmskim preduzećima, da li će ići u investicioni fond, ili će se to na neki drugi način regulisati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima Antun Frntić.

Antun Frntić *(Izborni srez Zagreb, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, ja bih govorio o nekim stvarima za koje mislim da su nužno potrebne privredi u našoj zemlji.

Kad se govori o izvršenju plana, naročito plana metalne industrije, onda vidimo da je naša industrija krupnim korakom krenula naprijed i vidimo da imamo niz novih postrojenja i niz novih produkata u našoj metalnoj industriji.

Ima tu i jedan nedostatak, a to je da ona ugovaranja, koja su postavljena između poduzeća, da se ona ne poštuju i da ona mnogo koče brži razvitak metalne industrije. Ja mislim na one dijelove koji su nužni a koje mi sami pro-

izvađamo, to su oni rezervni dijelovi koji su potrebni za dovršenje nekih radova. Imamo slučajeve da se radovi završe, kako se kaže od a do z, a međutim kad treba da se sve završi onda vidimo da neko poduzeće nije na vrijeme isporučilo onaj dio koji je potreban za dovršenje toga rada. Ja mislim da bi to trebalo nekako preko naših radničkih savjeta udesiti, kako nam ne bi komercijalisti pravili teškoće. Radnički savjeti trebalo bi te stvari da uoče i da pomognu kod ovakvih stvari. Ima niz stvari koje remete našu redovnu proizvodnju.

Drugo pitanje koje bih htio postaviti, to je pitanje trošenja naših deviznih sredstava. Ja radim u jednom željezničkom preduzeću i ja mislim da ako se odozgo da neko naređenje, onda treba prvo da se prostudira da li ono ide u korist zajednice ili je na njenu štetu. Tako imamo da je Direkcija železnica naredila da se obustavi izgradnja Božićevih rasporednika i da se uzmu švajcarski rasporednici »Eliko«. Da su oni bolji to je tačno, ali se postavlja pitanje, s druge strane, da li je bolje da mi to uvozimo, ili je bolje da koristimo našu domaću proizvodnju i ja mislim da o tome treba voditi računa. Mi u našoj zemlji izrađujemo Božićeve rasporednike koji su priznati od železničke unije i ja mislim da bismo u ovom periodu kad naša zajednica i te kako treba da vodi brigu o devizama, da bismo mi trebalo da se zadovoljimo sa onim što mi stvarno izrađujemo u našoj zemlji a nikako da uvozimo i da plaćamo u dolarima ono što mi sami proizvodimo. Mislim da bi drugovi trebalo više da sarađuju na terenu sa radnim ljudima, a ne da iz kancelarija donose neke odluke, a da se prije toga nije dobro ispitalo da li nam to treba ili ne.

Kad bih govorio o tome detaljno, ja bih morao još mnogo više govoriti. Ti drugovi bi trebalo stvarno da shvate da treba doći u kolektive i pomoći drugovima. Mi stvaramo nove stvari, mi smo ljudi radnici i trebalo bi drugovi inženjeri iz Direkcije da drugovima koji stvore nešto, ili nešto novo proizvedu, ili nešto racionalnije urade, da ih pomognu da se to usavrši. Tako smo mi stvorili niskotlačno grejanje i trebalo je dosta vremena da drugovi iz Direkcije pristanu da se to primi za dvoosovinska kola, ali za četvoroosovinska kola kažu da nije dobro i da treba da se napravi nešto bolje pa će se onda vidjeti. Umjesto da nam pomognu da bi se i ovaj uvozni artikal riješio i da bi se na taj način uštedele devize koje mi dajemo za takve stvari, oni vele da će vidjeti. Naši radni ljudi danas se mnogo zalažu da bismo imali što manje uvoznih artikala, što manje uvozne robe, ali mi tražimo da drugovi koji su na višim mjestima u željeznici, da nam i oni pomognu kod ovih stvari.

To sam htio reći.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja uzimam reč u diskusiji o pitanju naših teškoća sa platnim bilansom i posebno o pitanju nemačkih obaveza prema našoj zemlji. Uzimam reč u diskusiji o ovom pitanju zbog toga što sam zaista iznenađen onim delom ekspozea druga Svetozara Vukmanovića na jučerašnjoj zajedničkoj sednici u kome je govorio o pitanju nemačkih obaveza prema našoj zemlji. S naše strane mi smo sve preduzeli da posle rata obnovimo ekonomske odnose sa Zapadnom Nemačkom. Ta naša aktivnost i zalaganje u tom pravcu u interesu ne samo ekonomske razmene nego i u interesu političke saradnje i drugih odnosa kako sa svim drugim zemljama, tako i sa Zapadnom Nemačkom, postigla je zavidan uspeh. To najbolje pokazuju rezultati. Recimo, Nemačka je na prvom mestu u našem uvozu i izvozu, a posebno u pogledu izvoza iz naše zemlje poljoprivrednih proizvoda. U trećem kvartalu od 50 milijardi našeg ukupnog izvoza Nemačka učestvuje sa 10,3 milijarde, dok u našem uvozu iz Nemačke ona takođe zauzima prvo mesto, sa 12 milijardi dinara. Ja sam, drugovi, bio na takvim mestima na sektoru poljoprivrede, bio sam jedan od prvih ljudi koji su radili na ekonomskoj razmeni i obnovi naših odnosa sa Zapadnom Nemačkom, i po liniji zadrugarstva i po drugim poslovima; mi smo ispitivali mogućnosti za jednu razumnu razmenu i razumnu saradnju sa Zapadnom Nemačkom. U tome smo imali velikog uspeha, glavni deo izvoza poljoprivrednih proizvoda išao je u Zapadnu Nemačku a isto tako otuda smo uglavnom i uvozili za potrebe poljoprivrede, naročito poljoprivredne mašine i druge uređaje.

Međutim, i pored toga što je s naše strane učinjeno sve za razvoj iskrene saradnje između naše dve zemlje, mi smo iznenada morali tražiti odlaganja nemačkih potraživanja i pored toga što od Zapadne Nemačke nesrazmerno više potražujemo. Mi imamo obaveza u Nemačkoj oko nekih 70 miliona dolara. To su krediti koje smo sklopili sa Nemačkom i naše obaveze uglavnom proističu iz teških kamata koje plaćamo na kredite. U vezi sa ovim našim teškoćama tražili smo i zahtevali da se olakšaju te obaveze, da nam se omogući da ih lakše možemo isplatiti. Međutim, kako je drug Tempo juče izneo, naša privatno-pravna potraživanja u Nemačkoj iznose 860 miliona predratnih rajhsmaraka, naša ratna klirinška potraživanja u Nemačkoj iznose 2 milijarde predratnih rajhsmaraka, a potraživanja po osnovu socijalnog osiguranja za rad ljudi koji su prinudno radili u vreme rata u Nemačkoj 605 miliona današnjih D-maraka. Vi ste juče iz ekspozea potpretsednika Saveznog izvršnog veća čuli da je Londonski sporazum, koji je potpisan 1950 g., imao da reguliše nemačke predratne međunarodne obaveze, ali taj sporazum je uglavnom vodio računa, mora se reći, skoro isključivo o nemačkim interesima i vrlo malo o interesima naše

zemlje. To se vidi i iz ovih činjenica. Londonski sporazum je, naprimer, odredio da Zapadna Nemačka za 100 predratnih rajhsmaraka plati svega 10 današnjih DM. To je po liniji trgovačkog prometa. Po osnovi bankarskog potraživanja obračunava se bivših 100 rajhsmaraka za svega 6,5 današnjih DM, pa čak 5 DM ako se odnosi na berlinske banke, iako je poznato da je kupovna moć predratne rajhsmarke znatno veća od kupovne moći današnje DM. Mi smo prihvatili Londonski sporazum u interesu svetskog mira, u interesu međunarodne saradnje, u interesu saradnje sa Zapadnom Nemačkom, i političke i ekonomske. Mi smo to prihvatili iako je bilo na štetu interesa naše zemlje. To je linija naše politike, linija da tu i tamo moramo nešto žrtvovati da bi se održao mir, da bi se obezbedila svetska saradnja. Londonski sporazum, doduše, odlaže rešenje predratnih klirinških obaveza do zaključenja mirovnog ugovora s Nemačkom. Ali je tačno i to da se Londonski sporazum odnosi na ona ratna klirinška potraživanja koja su se odnosila na isporuke ratnog materijala. Ali Londonski sporazum, isto tako, ne zabranjuje bonskoj vladi da ova pitanja može i ranije regulisati.

Kao što smo juče doznali iz ekspozea druga Tempa, bonska vlada nije pokazala nimalo dobre volje za rešenje ovog pitanja i pored velikog nastojanja naše vlade. Vi ste videli da se pregovori sa Nemačkom po treći put prekidaju. Međutim, prošlo je već 10 godina od rata i krajnje je vreme da se ovo pitanje između naše dve zemlje reši u interesu međusobne saradnje. Vi ste videli, drugovi, kakve imamo teškoće sa platnim bilansom, jer je drug Tempo juče izneo čitavu analizu uzroka zbog čega postoje te teškoće. Zapadna Nemačka je ne samo u mogućnosti, već smatram da treba da vodi računa o našim materijalnim interesima baš u vezi s ovim teškoćama koje trenutno ima naša zemlja. Ovo je pitanje, drugovi narodni poslanici, ne samo ekonomskog karaktera već je to i jedno političko pitanje. Mada mi, Jugosloveni, nismo nikad potsećali na ono što smo pretrpeli od nemačke okupacije u interesu saradnje posle rata, ali negativan stav bonske vlade, a naročito u vezi potraživanja od 605 miliona DM (što iznosi 140 miliona dolara) po osnovu socijalnog osiguranja potseća naše ljude na strahote ropskog rada, potseća stotine hiljada našeg življa na težak prinudni rad u Nemačkoj za vreme rata. Ovaj stav bonske vlade podgrejava strah kod progresivnih i demokratski raspoloženih ljudi i u drugim zemljama kod kojih postoji ma kakvo političko pitanje u vezi sa Nemačkom. Što ovo govorim nije samo izraz mog raspoloženja, već je to raspoloženje i mojih birača. Ja mislim i većine naših naroda, jer se svaki dan, dolazeći u kontakt sa ljudima, svi čude da se može na ovakav način zauzimati stav u pitanju obaveza koje proističu iz doba pre rata ili doba rata. U današnjem momentu, kad se ulažu napori od strane vlada i zemalja da se uspostavi što prisnija saradnja i konstruktivni odnosi između država i naroda, ovakav postupak bonske vlade nema opravdanja.

Zbog toga, drugovi i drugarice, ja dajem punu podršku Saveznom izvršnom veću za efikasno i razumno rešenje ovog pitanja sa bonskom vladom i u potpunosti odobravam stav Saveznog izvršnog veća koji je juče u svom ekspozeu izneo drug Svetozar Vukmanović. (Aplauz).

Najzad, smatram da bonska vlada iz mnogih razloga koji su nama dobro poznati, a u prvom redu iz političkih razloga, mora imati dobru volju i dovoljno spremnosti i ako hoćete dovoljno iskrenosti za izvršenje svojih obaveza prema našoj zemlji, jer je to važan uslov i način za iskrenu i konstruktivnu saradnju između naših zemalja. (Aplauz). Time bih završio.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Reč ima Vitorio Drog.

Vitorio Drog *(Izborni srez Rijeka I, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice, ja bih postavio jedno pitanje. Iz Predloga društvenog plana za 1955 g. vidimo da ćemo proširiti preradu nafte, da ćemo imati skoro 1,5 puta više prerade nafte nego u ovoj godini. Međutim, drugovi u Saveznom izvršnom veću, kad smo diskutovali o Predlogu društvenog plana za 1955 g. i kad smo dali predlog da se pri izradi društvenog plana uzme u obzir i instalacija u Bakru, Savezno izvršno veće je odbilo taj naš predlog, a da nije dalo nikakvo obrazloženje za to.

Drugovi, ovde se radi o tome da mi, konkretno, vodimo bitku za proširenje naše proizvodnje, ali istovremeno nismo uzeli u obzir pitanje skladišnog prostora za te rafinerije. Samo nekoliko podataka dokazuju koliko je velik problem skladišnog prostora. U ovoj godini će ući u pogon Sisak i Brod, a imaćemo i neka druga nova proširenja. Međutim, drugovi, mi ćemo doći u 1955 godini do još većih teškoća nego 1954 god. i to zbog toga što nismo uskladili prostor sa proizvodnjom rafinisane nafte. U ovoj godini rafinerija na Rijeci stajala je od 16 do 27 maja, tj. 11 dana. Međutim, kao što mi je pokazao drug direktor pre nego što sam krenuo za Beograd, mi smo uvezli u zemlju 12.000 tona benzina. Da li tu ima logike? Drugovi, mi smo o ovom pitanju diskutovali i ono za nas nije jasno. Zato bih molio da nam se to pitanje obrazloži. Ja, drugovi, postavljam to pitanje da nam drugovi iz Saveznog izvršnog veća protumače kako i na koji način ćemo rešiti pitanje skladišnog prostora u 1955 godini imajući u vidu nova postrojenja u Sisku, Brodu i na Rijeci koje će se pustiti iduće godine u pogon.

Treba videti da li se isplati da uvozimo benzin, kao što je bilo ove godine.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? *(Dragutin Milanovć:* Ja). Ima riječ Dragutin Milanović.

Dragutin Milanović *(Izborni srez Kruševac, NR Srbija):* Ja bih rekao nekoliko reči o jednom problemu koji ste verovatno zapazili u toku rada Odbora za privredu i koji nije mala stvar. Radi se o energetskoj bazi. Iz izlaganja druga Vukmanovića videli smo da je naša privreda u 1954 godini postigla znatne rezultate, da je industriska proizvodnja u poređenju sa 1952 i 1953 godinom porasla. Ja bih dodao nešto za industriski bazen Trstenik—Kragujevac—Kraljevo. Industriska proizvodnja u ovom bazenu bila bi sigurno za 35 do 40% veća da se raspolagalo sa više električne energije. Mi znamo sa kakvim objektima raspolažemo, znamo proizvodnu moć hidro i termo centrala, znamo da od njih ne možemo više tražiti, a pitanje električne energije i te kako se oštro postavlja.

Ja bih diskutovao i o jednom drugom problemu koji, čini mi se, nije zahvaćen ni u diskusiji u Odboru za privredu, a tim problemom se bavilo i Društvo mašinskih i elektromašinskih inženjera i tehničara. Radi se o tome: šta je urađeno da naše elektroprivredne zajednice, da proizvođači elektroenergije, centrale i termocentrale koje su razasute po Srbiji, kao što su Vlasina, Ovčar Banja, Kostolac, Međuvršje, koje je u završavanju, i ostale, — daju što više električne energije, da imamo što više kilovat časova. Vidimo da se tu nije učinilo dovoljno, iako su preduzete mere da se što pre dođe do povećanja električne energije. Mi vidimo da je danas naša elektroprivreda vrlo siromašna sredstvima da bi mogla uspešno da rešava probleme koji stoje pred njom. Radi se o tome: mi danas imamo vrlo slabo razvijenu vezu između distribucije, koja odašilje električnu energiju potrošačima, i proizvođača električne energije. Naveo bih samo neke primere o tome šta se događa u zapadnomoravskom basenu. Imali smo situaciju da usled oluje dođe do toga da se pokidaju žice, da nemamo struje po četiri do pet dana. Potrebno je da drugovi iz elektroprivrednih preduzeća odu na lice mesta sa sredstvima kojima raspolažu i da utvrde kvarove. Međutim, ti drugovi se služe vrlo slabim sredstvima sa kojima vrše intervenciju na održavanju električne mreže. Ja sam razgovarao s drugovima. Sredstva koja oni imaju vrlo su slaba. Ja mislim da bi federacija morala u zajednici s republikama da posveti posebnu pažnju ovom problemu — da se elektroprivreda tipizira sa jednoobraznim sredstvima, da dobije, ukoliko je moguće, što više novih sredstava, jer su dotrajala sredstva kojima raspolaže za prevoz stubova i ostalog materijala. Raspolaže se uglavnom sredstvima koja je Armija deklasirala. Zatim, visokofrekfrentni uređaji su slabi. Ta preduzeća nemaju nijedne radiostanice. Proizvođači moraju da odu na lice mesta da utvrde kvar i u tome im prođe po sedam ili po deset sati, a toliko isto vremena im treba da se vrate natrag na mesto gde treba izvršiti uključenje. Time su privredne organizacije strašno oštećene. Postavlja se problem veze, bilo da se radi putem radio-stanica, putem visokofrekventnih uređaja, tipiziranih kola i drugih potrebnih sredstava. Ja sam razgovarao s drugovima. Mi ne možemo održavati mrežu koja je razastrta po našim republikama, ako nemamo potrebnih sredstava. Mi ne možemo održavati taj sistem bez helikoptera. U Africi se bore protiv majmuna i zmija pomoću helikoptera. Jedino na taj način moguća bi bila brža intervencija kod nas ako se misli da privreda ne šteti.

Poseban problem jeste pitanje kadrova u elektroprivredi. Naš kadar u elektroprivrednim preduzećima je prilično slab. Dobar deo stručnjaka iz elektroprivrede beži iz ove privredne grane. Mislim da je tu posebno pitanje plata, jer zbog plata dobar deo stručnjaka odlazi iz ove grane privrede u projektantske biroe ili u druge privredne organizacije koje se ne bave proizvodnjom električne energije. Ja mislim da nedostaje zakon koji bi tačno precizirao prava i dužnosti potrošača i odnos proizvođača električne energije i distribucije koja vrši raspodelu električne energije. U ovim uslovima ne zna se neki naročiti red, tj., ko kakve obaveze ima prema kome, pogotovu prema ljudima koji troše električnu energiju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? *(Anton Kurt:* Ja). Ima riječ drug Anton Kurt.

Anton Kurt *(Izborni srez Travnik, NR BiH):* U Glavi I Predloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu govori se o tome da plaćanje radnika i službenika u privrednim organizacijama ostaje kao u 1954 godini, izgleda da se povećava za 5%. Po tarifnim pravilnicima u preduzećima uglavnom se plaćaju radnici, a stručna radna snaga sa fakultetskom spremom je van tarifnih pravilnika. Prosto, izgleda da se preduzeća takmiče u tome koja će stručnjacima dati veću platu i na koji način. Nisu retki slučajevi da u jednom mestu jedna fabrika plaća stručnjaka 35 do 40 hiljada dinara mesečno, a duga fabrika koja je možda pet metara udaljena od te fabrike, plaća istog takvog stručnjaka 50.000 dinara. Ja mislim da bi trebalo stvoriti koordinaciono telo bilo u komuni ili u republici koje bi ukazivalo na nepravilnosti organizacijama po ovom pitanju. Na taj način moglo bi se sprečiti ovo ucenjivanje od strane stručnjaka. Istina je, stručnjaci su danas u položaju da mogu to da rade, ali ipak treba da shvate da je ovo socijalističko društveno uređenje i da treba da doprinesu svoj udeo. Nisu retki slučajevi da jedan takav stručnjak bude u fabrici mesec ili dva meseca, ne uđe u posao, a posle toga napušta to preduzeće, tako da preduzeće de facto nije imalo koristi. Ja mislim da

bi u vezi s tim pitanjem trebalo stvoriti koordinaciono telo ili učiniti to da i plate ovih stručnjaka uđu u tarifne pravilnike.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? *(Rudi Rogelj:* Molim za reč). Ima riječ drug Rudi Rogelj.

Rudi Rogelj *(Izborni srez Maribor I, NR Slovenija):* Predlog saveznog društvenog plana za 1955 god. govori i o potrebi uređenja tržišta drvetom i o pošumljavanju. Imamo veliki poremećaj na tržištu drvene građe. Ja mislim da bi bilo dobro ako bi se izvoz rezane drvene građe smanjio na minimum ili, ako bi to bilo mogućno, da se potpuno ukine. To postavljam više kao pitanje, ako je mogućno da se to uradi. Ukoliko bi to bilo mogućno učiniti, to bi u velikoj meri povećalo izvoz finalnih proizvoda drvne industrije.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? *(Mato Tomas:* Ja). Ima reč Mato Tomas.

Mato Tomas *(Izborni srez Beograd VI, NR Srbija):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, jedno od važnih pitanja u razvoju naše privrede, po mom mišljenju, jeste pitanje produktivnosti rada. U Glavi I Predloga saveznog društvenog plana, u poslednjem pasusu, predviđa se povećanje produktivnosti rada. Međutim, ja smatram da bi trebalo nešto određenije reći o tome pitanju. U vezi s donošenjem novih instrumenata o platama i svih ostalih elemenata koji postoje u našoj privredi, recimo, kapaciteti korišćenja mašinskog parka, način proizvodnje unutar kolektiva i niz drugih stvari koje su važne za povećanje produktivnosti rada, kao što je intenzivnost rada samih radnika u proizvodnji, mislim da bi se za povećanje produktivnosti rada mogao predvideti određen procenat na koji bi se oslonili naši organi upravljanja i radni ljudi u preduzećima kako bismo mogli, ako hoćete, i kontrolisati sami sebe u ostvarivanju onih zadataka koje postavlja jedan društveni organ koji je realno procenio mogućnosti te produktivnosti rada. Zato sam mišljenja da bi prilikom pretresa Glave I Predloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu trebalo uzeti u obzir ovaj procenat. U vezi s tim, ja ne znam da li je to mogućno sada ostvariti, ali nama bi bila potrebna neka institucija koja bi se starala o unapređenju proizvodnje, o rentabilnosti preduzeća, procesa proizvodnje, itd. Ja mislim da smo danas u takvoj etapi da možemo i da treba da pristupimo malo sa naučne strane pitanju procesa proizvodnje u našim preduzećima. Mi imamo masu primera po preduzećima u kojima je, takoreći, jedan isti način izrade nekog artikla, međutim, sam transport kroz proces proizvodnje tog artikla je sasvim različit i, ako hoćete, vrlo nepristupačan. Ja mislim da u masi naših preduzeća može se već sada pristupiti na jedan naučan način pitanju procesa proizvodnje.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ stavljam na glasanje u načelu Prijedlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se neko uzdržao od glasanja? (Niko).

Određujem kraći odmor.

(Posle odmora)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Nastavljamo rad.

Prelazimo na pretres u pojedinostima. Na dosad postavljena pitanja odgovoriće se kad bude počeo pretres određenih glava. Prelazimo na Prvi dio prijedloga. Ko želi riječ ili da postavi neko pitanje pretstavniku Saveznog izvršnog vijeća, i da stavi neku primjedbu, neka se javi. (Niko se ne javlja).

Prelazimo na Drugi dio, Glavu I — Industrija.

Upozorio bih narodne poslanike da ponovo uzmu u obzir i izmjene koje se predviđaju u izvještaju Odbora za privredu. Ove izmjene se predviđaju u saglasnosti sa Saveznim izvršnim vijećem i one su sastavni dio štampanog prijedloga. Da li ko želi riječ o Glavi I? *(Mato Tomas:* Ja). Ima riječ Mato Tomas.

Mato Tomas *(Izborni srez Beograd VI, NR Srbija):* Mene interesuje, drugovi i drugarice, da li bi se mogao odrediti procenat povećanja produktivnosti rada, u vezi sa poslednjim pasusom Glave I. Ipak bi određeni radni kolektivi mogli da se oslone i prate jedno realno ocenjivanje zadataka u povećanju produktivnosti rada.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi dalje riječ? *(Ing. Drago Čeh:* Ja bih molio). Ima riječ narodni poslanik Drago Čeh.

Ing. **Drago Čeh** *(Izboni srez Negotin, NR Srbija):* Ja bih postavio jedno pitanje zastupniku Saveznog izvršnog veća u pogledu raspodele električne energije, odnosno opšteg stanja električne energije za 1955 godinu. Naime, kakva je situacija sa električnom energijom nama je dobro poznato, samo, ovde u drugom odeljku Glave I — Industrija — piše sledeće: »I tokom 1955 godine očitovaće se manjak elektroenergije u NR Srbiji, koji će se donekle ublažiti stupanjem u pogon dalekovoda između Bosne i Hercegovine i Srbije. Tek ulaskom u pogon hidroelektrane Zvornik i termoelektrane Kolubara, potrebe će se moći u osnovi namiriti.«

Hteo bih odgovor na ovo pitanje: Da li je raspoloživa količina električne energije, koja sada momentano stoji na raspolaganju, u skladu sa proizvodnim planovima industrije u Srbiji, ili drugim rečima — da li je bruto produkt pojedinih preduzeća, privrednih orga-

nizacija ili grana usklađen sa raspoloživom količinom električne energije.

Ovo pitanje postavljam iz sledećih razloga: U toku trećeg kvartala, naprimer, u rudniku Bor bio je manjak zbog nestašice električne energije u iznosu od 1 milijarde dinara bruto produkta za mesece oktobar, novembar i decembar. Zato postavljam ovo pitanje: da li su za iduću godinu planovi usklađeni sa raspoloživom količinom električne energije.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi dalje riječ? (Niko se ne javlja).

Pošto se niko više ne javlja za riječ pitam pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da li želi da odgovori na ova dva pitanja.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Prvo pitanje koje su drugovi postavili odnosi se na postavljanje u Prijedlogu plana procenta koji treba da se postigne u proizvodnosti rada. Posmatrajući stvar sa metodske strane — šta bi trebalo da uđe u Prijedlog društvenog plana, a šta ne, ja ne bih bio za to da uđe nekakav procenat. S druge strane, sve cifre u planu, pa i procenti, stvar su predviđanja, pa kada možemo da kažemo: plan proizvodnje biće za 14% veći od plana proizvodnje za 1954 godinu, kada kažemo da su to predviđanja, onda izražavanje povećanja proizvodnosti rada u procentima, koje treba da proiziđe iz platnog sistema, i iz svih ostalih elemenata koji treba da dovedu do veće proizvodnosti rada, mislim da nema nikakvog smisla. Nema smisla da idemo na neke procente u proizvodnosti rada, nego da učinimo sve da dođe do veće proizvodnosti rada, pa da vidimo koliko će se postići u 1955 godini. Prema tome, nema nikakve svrhe unositi neke procente povećanja proizvodnosti rada.

Drugo pitanje odnosi se na to da li je plan proizvodnje u 1955 godini — i u odnosu na pojedine republike i u cjelini, u jugoslovenskom okviru — usklađen sa energijom.

Mi smo ovaj problem u skupštinskim odborima za privredu dublje i detaljnije raspravljali i ja mogu ovdje da vam kažem, bez nekih iluzija, da ćemo imati oskudicu u električnoj energiji i u 1955 godini. Ali, plan proizvodnje umnogome je, može se reći u svom osnovnom i najvećem dijelu, usklađen sa izvorima električne energije i sa energetskim bilansom. Mi smo tamo konkretno raspravljali i o rokovima puštanja u pogon pojedinih objekata, naročito hidroelektrana i najviše smo se osvrtali na situaciju u Srbiji. Mi smo se naročito interesovali da ti rokovi budu realni, ukoliko ne dođe do nekih nepredviđenih stvari. Konkretno, diskutovali smo o hidroelektrani Zvornik, pa smo u jednoj varijanti došli do toga da ćemo određenim svojim kapacitetom krenuti u julu, a stručnjaci iz Zavoda za planiranje tvrdili su da bi trebalo da budemo što sigurniji, pa da se tu računa sa oktobrom. Isto tako, i sa Vrlom I i Vrlom II. Ali, isto tako, predviđeno je unekoliko poboljšanje izvozom energije iz Bosne stupanjem »Jablanice« u pogon. Doduše, taj višak električne energije u Bosni moraće se dijelom uputiti u Dalmaciju a dijelom u Srbiju.

Inače kad je riječ o elektroenergiji mi moramo da uočimo fakat da smo ove godine imali velikih teškoća, da smo imali gubitaka u proizvodnji i da je to imalo odraza na naše tržište, ali da se ta disproporcija tako brzo neće ukloniti. Ali Savezno izvršno vijeće stalo je na stanovište da bi trebalo, bez obzira kako to ide u Saveznom društvenom planu, obezbijediti sredstva za ubrzanje izgradnje objekata hidroenergije, tako da tu disproporciju donekle ublažimo bržom izgradnjom termocentrala. Predviđa se izgradnja niza termocentrala koje bi najoštrije manjkove elektroenergije ublažavale u toku nekoliko idućih godina.

Ja, drugovi narodni poslanici, mogu toliko o ovoj stvari da kažem, a ako vam je potrebno detaljnije upoznavanje sa čitavom situacijom usklađivanja plana proizvodnje sa energetskim bilansima, kao i izvjesne perspektive u 1956 i 1957 godini, ako je potrebno uz ovu diskusiju na ovom zasjedanju, mi možemo da damo i detaljnije podatke.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li izvjestilac Odbora želi riječ?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović** (nastavlja): Ja bih htio još nešto da kažem. Meni se čini da se mi razumijemo. Mi smo i ove godine o tome brinuli, a isto tako i 1955 posvetićemo veliku pažnju uklanjanju disproporcije između energetskog bilansa i porasta plana proizvodnje. To ćemo činiti i u slijedećim godinama: za investicije daće se blizu 28 milijardi dinarskih sredstava, a pored toga određena su devizna sredstva u pogledu izgradnje hidrocentrala.

Diskusija se vodila o tome da oformimo jednu komisiju koja bi u samoj Skupštini još temeljitije proučila pitanje elektroenergije. Dalje, mi smo donijeli i zaključak da se stvore zajednice energetskih republičkih sistema i da se o tome donesu propisi. U Prijedlogu saveznog društvenog plana predviđeno je da povežemo sve sisteme dalekovodima koji će se dijelom izgraditi u 1955 godini i da se uopšte tome problemu posveti mnogo veća pažnja.

Ne treba izvući zaključak da teškoća neće biti i da se ova disproporcija, nastala uslijed našeg naglog razvitka, neće moći otkloniti u jednoj godini, nego ćemo morati ulagati napore da je uklanjamo u jednom dužem vremenskom razmaku.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Vladimir Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija):* Ova disproporcija o kojoj je govorio drug Osman Karabegović, po mome mišljenju, trajaće duže nego što se predviđa. Mi dve do tri godine diskutujemo o nedostatku električne

energije i često u novinama čitate zaprepašćujuće izveštaje da imamo energije do 1958, 1960 godine. Međutim, fakat je da mi nemamo dovoljno električne energije i, ja mislim i to hoću sa svoje strane da podvučem, da mi ne smemo da ostavimo našu privredu, našu industriju bez energije, mi ne smemo da se oslonimo na vršne električne centrale za koje trošimo ogromne svote novaca. Za nas je od bitnog značaja da se izgradi osnovna hidroenergetska baza, a posle ćemo lako za vršne centrale.

Prema tome, ja bih učinio jedan predlog Izvršnom veću: po svaku cenu ove godine preduzeti nove radove na izgradnji nove hidrocentrale, možda više Zvornika, ili na Crvenim Vodama, na Đurđevcu, ili više Bajine Bašte. Ja u tome vidim spas.

Inače, što se tiče radova na hidrocentrali u Zvorniku mogu da kažem da su građevinski radovi u tolikoj meri uspeli da bi hidrocentrala mogla već sutra da radi. Međutim, ostaje pitanje hidromontaže, koja zasad dosta dobro napreduje i smatram da će ona svoje rokove skratiti: nećemo čekati oktobar, nego najdalje prvog maja, ili tu negde. Tako da sada kolektiv hidromontaže dobro radi.

Molio bih Savezno izvršno veće da ozbiljno shvati moje reči i da preduzme izgradnju naše bazične hidroelektrične energije.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik Veselin Radojčić.

Veselin Radojčić *(Izborni srez Darventa, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi narodni poslanici, ja bih iz Saveznog društvenog plana govorio o pitanju raspodele budžetskih odnosno novčanih sredstava za istraživanje nafte u svima republikama. Ja sam dobio od Zavoda NR Bosne i Hercegovine jedan tabelarni pregled iz koga se vidi kako su podeljena sredstva za dalje istraživanje sirove nafte. Ja bih se dotakao, konkretno, pitanja istraživanja sirove nafte.

Od 3 milijarde i 512 miliona dinara koliko je dodeljeno za istraživanje nafte raspodeljeno je na pojedine republike: Srbija 700 miliona, Hrvatska 800 miliona, Crna Gora 400 miliona, Slovenija 300 miliona, dok za Narodnu Republiku Bosnu i Hercegovinu nije dodeljeno ništa. Međutim, tamo stoji kolektiv od stotinu stručnih radnika koji imaju iskustva i tradiciju u bušenjima i istraživanjima. Oni su ranije radili kod Majevice gde nije bilo rezultata. Taj kolektiv raspolaže geofizičkim podacima i iskustvom u tim istraživačkim radovima; tamo imamo 19 podzemnih tela koja imaju indicije na sirovu naftu. Taj kolektiv od stotinu stručnjaka, ima šest bušaćih garnitura, od kojih su dve postavljene u Bosanskoj Posavini, gde se naišlo na neke tragove sirove nafte, taj kolektiv koji ima toliko stručnih ljudi koji znaju da rukuju mašinama, koji treba da obavljaju posao za koji se traži veliko iskustvo, — taj kolektiv nije dobio nikakva sredstva! Sada ti radnici nisu dobili nijedan dinar za dalje radove, niti im je rečeno odakle će dobiti. Radni kolektiv je poslao predlog odnosno mene zamolio da u ovom Domu podnesem predlog da se vidi šta će biti s tim radnim kolektivom. Radni kolektiv bi mogao da se rasturi po rudnicima. Ali, drugovi, tu ima majstora koji su stručnjaci za dubinska bušenja do 3.000 metara, i bilo bi šteta da se oni rasturaju po rudnicima u kojima će bušiti do 100 metara. Ako radni kolektiv rasturimo teško ćemo ga skupiti.

Drugo pitanje je povezano sa istražnim radovima u Bosni i Hercegovini uopšte. Ja imam ovde jednu analizu, ne mislim čitavu da iznosim, koju sam dobio od Zavoda za geološka istraživanja Bosne i Hercegovine. Radi se o rudniku Sase, kod Srebrnice, koji iskazuje veliki procent rude cinka i olova. Ovde su radovi započeti i sada treba da se prekinu jer niko ne daje sredstva za dalje radove. Ja takođe molim druga Osmana Karabegovića da mi odgovori na ovo pitanje. To su, drugovi, dva pitanja, tojest, pitanje istraživanja nafte i rudnika Sase na koja bi molio da mi drug Karabegović odgovori.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li još ko riječ? (Niko se ne javlja).

Drugovi, prije no što pređemo na glasanje hoću da naglasim da drugovi mogu u diskusiji davati sugestije i prijedloge. Međutim, o njima se ne može glasati kao o amandmanima ili kao o preporukama kakve su predviđene po Poslovniku Vijeća proizvođača i za koje postoji određena procedura. Ukoliko neko od drugova želi da podnese amandman, to treba da bude napisan konkretan prijedlog.

Ukoliko bi kod neke glave došlo do takvih prijedloga o kojima se pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća i izvjestilac Odbora ne mogu odmah izjasniti, može glasanje o toj glavi da se malo odloži.

Prelazimo na glasanje o Glavi I — Industrija — sa izmjenama koje su predložene u izvještaju Odbora za privredu. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Prema tome, konstatiram da je Glava I — Industrija — jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na diskusiju o Glavi II — Poljoprivreda. Ko želi riječ? *(Ing. Pavle Šumanovac:* Ja bih molio za reč). Ima riječ drug ing. Pavle Šumanovac.

Ing. **Pavle Šumanovac** *(Izborni srez Sombor, AP Vojvodina — NR Srbija):* Razmatrajući ovu Glavu II, koja govori o poljoprivredi, mislim da bi trebalo govoriti o tri principijelna stava. O tim pitanjima ja ću predložiti amandmane, a naime u odeljku 2, pod tačkom d), kod stava 2 koji glasi ovako: »Radove na uređenju bujica, regulaciji reka i odbrani od poplava trebalo bi finansirati iz sredstava narodnih republika i narodnih odbora«. Umesto ovog drugog stava,

predlažem amandman, tako da ovaj stav treba da glasi (čita):

Radovi na regulacijama glavnih reka Dunava, Save, Tise, Drave, Mure i Velike Morave, kao i radovi na odbrani od poplava pored ovih tokova treba da se finansiraju iz saveznih sredstava. Uređenje bujica i regulacije ostalih reka finansiraće se iz republičkih budžeta.

Obrazloženje: ogromne štete koje mogu nastati provalom nasipa i poplavom velikih područja pored pomenutih reka odrazili bi se na privredu cele naše zemlje. Ovde nije u pitanju samo šteta u poljoprivredi, već su u pitanju cela naselja, pruge, mostovi i putevi pa i ljudski životi mogu postati žrtvom ovakvih katastrofa. Štaviše, nije redak slučaj da ovakve katastrofe imaju i međunarodni značaj. Ovaj predlog u saglasnosti je sa opštim stavom svih stručnih krugova u ovom pitanju, te ima principijelan značaj.

Ogromne štete koje mogu nastati usled provale nasipa i poplava velikih područja duž ovih tokova ne mogu nikako da budu samo stvar lokalnih organa, stvar uže zajednice nego stvar federacije. Ove katastrofe često imaju, kao što rekoh, i međunarodni značaj te, prema tome, ne može se tražiti da se ti objekti održavaju iz sredstava komuna, pokrajina i republika. Zato predlažem da se ti radovi finansiraju iz saveznih sredstava a radovi na održavanju redovne službe mogu se finansirati iz sredstava republika. Mi svi znamo i sećamo se šta je učinila ona mala rečica Savinja sa Celjem. Tada je morala savezna kasa da interveniše sa oko pola milijarde. To je pogotovu nužno kod su u pitanju velike i glavne reke koje imaju čak i međunarodni značaj. Prema tome, za sistematsko dograđivanje ili upotpunjavanje tih objekata kao što su nasipi, pumpe, utvrđivanja zaštitnih objekata treba nekoliko stotina miliona koji će se sukcesivno davati, ali će ti milioni sprečiti katastrofe od nekoliko milijardi koje mogu da nastupe iznenada i neočekivano. Mislim da je to dovoljno obrazloženje da bi se ovom amandmanu mogla posvetiti potrebna pažnja. Tačno je da ja tu nisam mogao ući u bilans, tojest u razmatranje koliko bi konkretno i gde trebalo izvršiti pomeranja i izmene u Predlogu saveznog društvenog plana da bi se ovaj amandman mogao i finansiski uklopiti.

S jedne strane, tu su troškovi koje zahtevaju Drava, Sava, Tisa, Mura, a s druge strane, ne znam, neke stavke koje bi mogle da budu tangirane u Predlogu saveznog društvenog plana, tj. na račun kojih bi se mogli ovi izdaci uneti. Principijelno, mislim, ovo treba usvojiti, jer je to opšti stav i svih stručnih krugova i foruma.

Drugo, u Glavi II, znači u istoj glavi koja govori o poljoprivredi, u odeljku 4 tačka c) kaže se: »Stvaranjem povoljnih uslova za razvoj poljoprivredne proizvodnje i sređivanjem tržišta i u skladu sa raspoloživim sredstvima, postepeno će se uklanjati postojeći disparitet između cena žitarica i cena ostalih poljoprivrednih proizvoda, kao i između cena poljoprivrednih i industriskih proizvoda.« Predlažem da se kao sastavni deo kao drugi stav doda: »U vezi s tim posebno će se proučiti mogućnost povećanja cene pšenici na račun razlike koja postoji između današnjih cena pšenici i hlebu.«

Drugovi, ja mislim da ovaj drugi stav dovoljno nagoveštava, a to smo i juče videli iz ekspozea druga Tempa, da će se pristupiti proučavanju cena poljoprivrednih proizvoda, odnosno unutar poljoprivrednih artikala, da će se cene tih artikala popraviti možda na račun drugih ili da će se apsolutno popraviti cene pojedinih artikala. Ja mislim da ovu meru treba pozdraviti i naročito ističem da je ovo možda jedan od najozbiljnijih koraka za unapređenje poljoprivrede. Same cene će svakako povući za sobom i niz agrotehničkih mera koje unosimo u društveni plan, kao i nešto specijalno za ratarstvo i stočarstvo. Automatski će se poboljšati cene i rešiti mnoga pitanja. Šta je ovde bitno? Bitno je da nivo standarda ishrane ne dozvoljava da se cene hlebu povećaju, a prirodno je da tu cenu treba ostaviti nepromenjenu, ali mi danas imamo ovu situaciju. Cena pšenici je 22 dinara, računajući kontrahiranje u toku godine, tako da u proseku možemo reći da je cena 22 dinara. Cena crnom hlebu je 32 dinara, što znači da je razlika otprilike za 50% između cene hlebu i pšenici. Normalno bi bilo da te cene budu približno podjednake ili sa razlikom od 10 do 20%. Kada govorimo već o mogućnosti popravljanja cena u poljoprivredi, koje će svakako imati dalekosežan značaj u povećanju proizvodnje, upravo primaran značaj, onda mislim da se ovde prvenstveno stvara mogućnost za to povećanje cena na račun razlike koja danas postoji između cene pšenici i hlebu i da iznosi 50%. Pri tome nivo standarda ishrane ne bi bio ničim dodirnut, cene hlebu bi ostale i dalje kao što jesu i naše potrošačke mase apsolutno ne bi time bile ni ukoliko pogođene. I ovde je pitanje bilansa, koliko će se to odraziti na izvesne prihode koji postoje u federaciji. Ja bar ovog momenta ne bih mogao ustanoviti kakav bi to odraz imalo na prihode, ali smatram da bi povećanje cena svakako izazvalo povećanje proizvodnje pšenice, a to bi, bez sumnje, imalo za posledicu smanjenje uvoza koji mi iz godine u godinu ne smanjujemo, nego je otprilike uvek podjednak i u zavisnosti od vremenskih prilika, jedne godine veći, druge manji. Svakako računam da bi povećanje proizvodnje pšenice, odnosno smanjenje uvoza imalo takav materijalni efekat da bi nas oslobodilo od velikih deviznih davanja koja inače vršimo. Prema tome, tu bi se mogao naći finansiski odraz ove mere i to sasvim sigurno. Tu bismo mogli ići na smanjenje izdataka na uvoz hrane,

odnosno tu bi se izbalansirao onaj povećani izdatak na ceni pšenice.

Drugovi, ja bih imao i treću, mislim dosta principijelnu primedbu koja se odnosi isto tako na poljoprivredu. U Glavi II, u odjeljku 7, u drugom pasusu, kaže se *(čita):*

U svrhu što povoljnijeg učinka novog sistema oporezivanja, narodni odbori tokom 1955 godine vršiće ispravke u katastru usled promena u posedovnim odnosima, vršiće preklasiranje zemljišta i usklađivaće lestvice katastarskog prihoda. U 1955 godini ublažiće se i progresija u poreskim stopama, prema stanju u 1954 godini. Za bolje prilagođavanje tržišnim uslovima ovlašćuju se narodne republike da mogu kod izračunavanja katastarskog prihoda otstupiti u određenom postotku od prosečnih cena prema uslovima pojedinih srezova, odnosno rejona.

Ja predlažem da se na kraju ovog stava doda: »Isto tako, treba ponovo izračunati katastarski dohodak od poljoprivrede na osnovu stvarne i uobičajene proizvodnje u pojedinim kotarima.« Ovaj stav nagoveštava korenite popravke u obračunavanju katastarskog dohotka. Mi smo svi, a naročito poljoprivredni proizvođači, pozdravili prelaz na oporezivanje po katastarskom dohotku. Međutim, baš odozdo se i čula jedna masa primedaba koje nisu krupne prirode i koje znače samo doterivanje postojećih propisa oporezivanja po katastarskom dohotku. Društveni plan predviđa znatno poboljšanje u tom pravcu i prenosi nadležnost i na republike. Smatramo da je ovo, isto tako, vrlo korisno da se republike, — koje će, svaka u svom području, moći da proučavaju lokalne uslove i prilike — pozabave pitanjem korektura. Principijelna je stvar ipak u metodici izračunavanja katastarskog dohotka. Mi smo ovde usvojili kod metodike izračunavanja katastarskog dohotka u biljnoj proizvodnji i ratarstvu samo pšenicu i kukuruz kao osnovu za izračunavanje tog dohotka. Ali, ako jedna kultura prelazi 10% u nekom srezu onda se to može uzeti u obzir. To praktično znači da mi, naprimer, u žitorodnim krajevima nismo uzeli u obzir šećernu repu, suncokret, konoplju, nismo uzeli niz kultura koje čine maksimalni dohodak, i to samo iz formalnih razloga, jer nisu zastupljene sa 10% u plodovima. Tako imamo jednu ozbiljnu zamerku metodici obračunavanja katastarskog dohotka, naime, da se prilikom izračunavanja katastarskog dohotka u jednom kotaru ili srezu uzme u obzir normalna, uobičajena struktura sela, dakle, ona proizvodnja koja je već tu, koju treba zahvatiti u dohotku, a prema tome i ekonomsku snagu poljoprivrede pravilno oporezovati. To danas nije slučaj, recimo, neko ima jedan hektar zemljišta pod hmeljom i dobija pola miliona dinara. Međutim, on je ocenjen po katastarskom dohotku sa 20 ili 25 hiljada dinara, na bazi pšenice i kukuruza. Prema tome, smatram da je potrebno dodati kao sastavni deo ovog drugog stava: »Isto tako, treba ponovo izračunati katastarski dohodak od poljoprivrede na osnovu stvarne i uobičajene proizvodnje u kotarevima.«

Imao bih toliko da primetim u vezi sa poljoprivredom.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi dalje riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ, molim pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da se izjasni o ovim amandmanima.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi i drugarice, prvi prijedlog za izmjenu ovog teksta odjeljka 2, kod tačke d) smatram da ne možemo da prihvatimo, jer, mislim, ne bi trebalo mi ovdje da dajemo nikakve čvrste formulacije. To ostaje za jedno detaljno, konkretno proučavanje stvari. Razumije se, regulaciju velikih reka — a to je centralni problem u oblasti melioracija — finansiraće federacija. Kod manjih rijeka ili manjih objekata na velikim rijekama vjerovatno će finansirati republike. Ovdje ne vidim potrebu da nekako ustalimo ko će šta finansirati. Istina, tekst ima pretenziju da kaže: iz republičkih i sreskih fondova finansiraće se to i to. Ali, koliko ja znam, kad smo diskutovali o ovom tekstu, mi nismo išli na neko precizno određivanje ko će šta finansirati. Na kraju, treba razlikovati i Prvi dio, i Drugi dio od Trećeg dijela Prijedloga društvenog plana. Ovo su, takoreći, smjernice plana, niz pretpostavki i ovo nije nikakva u planu utvrđena obaveza kad se kaže da će republike ili narodni odbori iz budžetskih sredstava finansirati. Ovdje se kaže pod g): »Proširenjem i daljnjim razvojem mreže stanica, zavoda i drugih ustanova za unapređenje poljoprivredne proizvodnje u koju svrhu će se potrebna sredstva predviđati iz saveznih sredstava, budžeta republika i narodnih odbora i fondova za unapređenje poljoprivrede«, a sem toga se kaže pod tačkom e): »proširenjem i daljnjim razvojem mreže stanica za zaštitu bilja u svrhu što efikasnije borbe protiv biljnih bolesti i štetočina...«. Sve ove mjere trebalo bi finansirati, ali ćemo vidjeti kako ćemo to finansirati i šta će se iz te oblasti prepustiti federaciji, a šta republici. Ove formulacije nisam shvatio u tom smislu da ovdje treba da se utvrde neke čvrste obaveze, ko će šta finansirati. Sa te strane ne bih bio pristalica onog prijedloga Šumanovca koji zahteva da kažemo: federacija će ovo finansirati, republika ovo, srezovi ovo itd.

Što se tiče ove dopune kod cijena, mislim da na ovo daje odgovor jučerašnje izlaganje druga Tempa koji je rekao da taj problem stoji pred Izvršnim vijećem. Očigledno je da danas imamo kod svih poljoprivrednih proizvoda takoreći slobodno formiranje cijena, sem kod žitarica gdje imamo izvjesno administrativno, dirigovano držanje cijena. Drug Tempo je rekao da taj problem stoji i on će se rješavati. Jedino sam htio da napomenem: kad je

drug narodni poslanik govorio on ga je predočio, ali je ta stvar mnogo složenija. Slažem se da je to problem koji je usko povezan sa unapređenjem poljoprivredne proizvodnje baš u žitarskim rejonima. Ali, treba gledati sve posljedice koje će iz toga izići. Moramo imati jasan račun da će, ako se bude prihvatilo ovo u pogledu pšenice, iz toga proizići i veći prihodi tih krajeva, odnosno da će nastati veća kupovna moć seljačkog stanovništva. Moramo predvidjeti robne fondove i to određene strukture robe koja će ta sredstva na jedan pozitivan način u ekonomskom smislu apsorbovati, i uz to moramo voditi računa i o tome da će izmjena cijena pšenici i kukuruzu sigurno imati uticaja i na cijene drugih poljoprivrednih kultura, industriskih kultura itd. Prema tome, to je jedno kompleksno pitanje. Sve to treba sagledati i izvesti vrlo detaljnu i obimnu kalkulaciju, pa donijeti rješenje. Zato ne bih bio da to ovdje unosimo u tekst, pogotovu kad ste juče iz ekspozea Druga Vukmanovića-Tempa čuli da se taj problem stavlja na dnevni red. Ne vidim njegovu veću snagu u ovoj drugoj glavi, nego u onom što je rekao potpretsjednik Saveznog izvršnog vijeća pred Narodnom skupštinom da taj problem stoji i da ga treba razmotriti i riješiti.

Ovdje u odjeljku 7, u drugom stavu, nabrojano je šta treba učiniti u vezi sa izračunavanjem katastarskog dohotka. Ja ne znam da li to da prihvatimo, ali ako drugovi narodni poslanici smatraju da je neophodno ovdje napomenuti ono što je drug rekao — metod izračunavanja dohotka u pojedinim srezovima, uzevši u obzir stvarnu i uobičajenu proizvodnju, ja ne bih bio protiv toga. Ne bih bio protiv toga, ako to znači usavršavanje nove osnove oporezivanja po katastru. U tom slučaju to bi onda moglo da uđe. Ja nisam poljoprivredni stručnjak, ali smisao ovog drugog pasusa, ovog odjeljka je u tome da ukaže na sve one nedostatke koji su se pojavili u 1954 godini i koji se u vezi sa katastrom moraju otkloniti u 1955 godini.

Toliko sam ja imao da kažem, druže Pretsjedniče.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Prelazimo, drugovi narodni poslanici, na glasanje Glave II — Poljoprivreda.

Imamo tri amandmana.

Prvi amandman odnosi se na odeljak 2 tač. d) kojim se predlaže da se briše drugi stav i umjesto njega stavi novi, tj. onaj iz amandmana koji je podnio narodni poslanik ing. Pavle Šumanovac, uime grupe od 7 poslanika.

Stavljam na glasanje ovaj amandman. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Deset narodnih poslanika diže ruku). Ko je *protiv* amandmana? (Većina diže ruku). Ko se uzdržava od glasanja? (Tri poslanika dižu ruku).

Konstatiram da je amandman odbačen velikom većinom. Za amandman glasalo je 10 poslanika, dok su se tri narodna poslanika uzdržala od glasanja.

Drugi amandman odnosi se na Glavu II odjeljak 4, kojim se predlaže da se iza drugog stava doda slijedeće *(čita):*

U vezi s tim posebno će se proučiti mogućnost povećanja cijena pšenice na račun razlike koja postoji između današnjih cijena pšenice i hleba.

I ovaj amandman podnio je narodni poslanik ing. Pavle Šumanovac i 7 narodnih poslanika.

Stavljam na glasanje ovaj amandman. Ko je *za,* neka digne ruku. (Šest narodnih poslanika diže ruku). Ko je *protiv?* (Velika većina). Ko se uzdržava? (Jedan poslanik).

Konstatiram da je ovaj amandman odbačen velikom većinom glasova.

Treći amandman odnosi se na Glavu II odjeljak 7, kojim se predlaže da se na kraju drugog stava doda:

Isto tako, treba ponovo izračunati katastarski dohodak od poljoprivrede na osnovu stvarne i uobičajene proizvodnje u pojedinim kotarima.

Ovaj su amandman podnijeli narodni poslanici Pavle Šumanovac i još 7 narodnih poslanika.

Ko je *za,* neka digne ruku. (79 narodnih poslanika diže ruku). Ko je *protiv?* (Manjina diže ruku). Ko se uzdržava od glasanja? (Devet diže ruku).

Moraćemo ponovo da izvršimo glasanje o ovom amandmanu, jer nisu tačno prebrojani glasovi.

Ko je *protiv* amandmana? (Devet diže ruku). Ko se uzdržava? (14 diže ruku). Ko je *za?* (Velika većina diže ruku).

Konstatiram da je amandman primljen velikom većinom.

Stavljam Glavu II na glasanje u cjelini. Ko je *za,* molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržava? (Niko).

Konstatiram da je Glava II — Poljoprivreda primljena jednoglasno.

Prelazimo na Glavu III — Šumarstvo. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam Glavu III na glasanje.

Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko).

Konstatiram da je Glava III primljena jednoglasno.

Prelazimo na Glavu IV — Saobraćaj. Želi li ko riječ? Riječ ima narodni psolanik Rade Vučković.

Rade Vučković *(Izborni srez Gospić, NR Hrvatska):* Ja bih želeo samo da upoznam sa nekim stvarima naš Dom u pogledu situacije u saobraćaja. Ja pozdravljam mere koje su preduzete u pogledu železničkog saobraćaja kako bi mogao da zadovolji potrebe privrede. Međutim,

činjenica je da se u toku prošle godine stvarno proizvodnja povećala u čitavoj privredi i naš železnički saobraćaj stvarno nije mogao da zadovolji te potrebe. O tome je upoznat Odbor za privredu. U toku prošle godine železnički saobraćaj, ustvari, nije mogao da podmiri u teretnim kolima za 10 meseci naš saobraćaj za 30% kod normalnog koloseka, a kod uzanog koloseka je situacija još teža. Istina, mi ne idemo na proširenje uzanog koloseka, i to je pravilno, ali bih želeo da se pododbor koji je obrazovan od Odbora za privredu i Saveznog veća i Veća proizvođača, upozna sa stanjem železničkog saobraćaja, kako bi on mogao da zadovolji potrebe privrede.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Želi li još ko riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam na glasanje Glavu IV. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Konstatiram da je Glava IV jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu V — Građevinarstvo. Ko želi riječ? (Niko). Stavljam Glavu V na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je Glava V jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu VI — Trgovina i ugostiteljstvo. Riječ ima drug Nikola Bosanac.

Nikola Bosanac *(Izborni srez Daruvar, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja bih hteo izneti neke od problema koji su zahvaćeni ovim Predlogom društvenog plana, kao što je reorganizacija trgovinske mreže. Međutim, reorganizacija trgovine u 1954 godini pokazala je vrlo lošu organizaciju, naročito pri prometu u poljoprivrednim proizvodima. Ta nesrazmera, koja je nastala u prodajnim i otkupnim cenama, uglavnom potiče iz nepravilno organizovane trgovinske mreže. Mi u Hrvatskoj imamo oko 400 otkupnih preduzeća poljoprivrednih proizvoda. Neki nepotpuni podaci pokazuju da nas troškovi takve mreže koštaju blizu 10 dinara po jednom kilogramu. Skupoća naše trgovinske mreže proizlazi upravo iz ove takozvane slobodne trgovine koja dozvoljava otvaranje toliko otkupnih preduzeća i raznih nakupnih stanica, da imamo slučajeve da se u jednom malom selu pojavljuje 6 do 10 raznih otkupnih preduzeća i stanica. Sve to služi jednim delom za nabijanje cena, a drugim delom to plaća potrošač poskupljenjem tih proizvoda dok oni ne dođu na tržište.

Tu treba pribrojati i razne trgovinske agencije koje robu i ne vide, a zarađuju na njoj prilično velike sume. To je preprodaja robe koja prođe kroz knjigovodstvo tih agencija, kroz knjigovodstva dva do tri preduzeća a da roba njima i ne dolazi, nego ide onima koji prodaju potrošačima.

Moje je mišljenje da bi Savezno izvršno veće i republička izvršna veća trebalo u tom pogledu da preduzmu određene mere u 1955 godini i to u početku; trebalo bi prvenstveno smanjiti nepotreban broj otkupnih preduzeća poljoprivrednih proizvoda. To posebno važi za naše rejone u Slavoniji ili u Vojvodini, gde se uglavnom ratarski proizvodi najviše proizvode, a pored toga i stočarski, i da se onim zadružnim organizacijama, kojima je poslednjom uredbom Saveznog izvršnog veća od 1 januara 1954 godine data mogućnost za bolji i svestraniji razvitak, da se njima omogući da mogu bolje da izvrše otkup poljoprivrednih proizvoda, a one će ga bolje izvršiti ako ih bar izjednačimo sa otkupnim preduzećima. Mi u Hrvatskoj u toku ove godine nismo uopšte dali kredita poljoprivrednim zadrugama za otkup poljoprivrednih proizvoda, iako smo od njih zahtevali da izvrše otkup najvećih količina. Međutim, sistem kreditiranja u našoj Banci je takav, da zadružne organizacije nisu dobijale kredite. Jasno je da su na taj način činjeni krupni prekršaji korišćenja nepredviđenih kredita za te svrhe. Na drugoj strani, žitni fondovi, koji su dobili popust u kamatnoj stopi, upravo su te kredite koristili za sve druge svrhe, počev od otkupa višanja pa do drugih proizvoda, a ne za otkup žitarica. Praktično su jedna preduzeća bila u povoljnom položaju jer su dobijala kredite koliko su htela uz 2% kamatne stope, a zadružne organizacije nisu uopšte dobijale kedita.

Ako nam se ta stvar dogodi i u idućoj godini, mislim da će nam onda ovi elementi u Predlogu društvenog plana kod trgovine zadružnih organizacija doneti nove štete, koje je ove godine pretrpela čitava naša zajednica, jer se već sad dogodilo da zadružne organizacije zato što nisu imale novčanih sredstava nisu mogle otkupiti izvesne artikle i ti su artikli propali. Te organizacije nisu imale ni toliko sredstava da su mogle dati najnužnije akontacije svojim članovima.

U našoj trgovini je od naročitog značaja u 1955 godini pitanje kontrahiranja poljoprivrednih proizvoda za šećerane i za tvornice ulja. Ja mislim da bi trebalo preporučiti narodnim republikama da tome pitanju posvete pažnju, jer su ta industriska preduzeća stala na čvrsto stanovište da kontrahiranje vrše preko svog aparata, preko svojih ljudi koje imaju po selima, koji se pojavljuju sa novcem i daju avanse proizvođačima. I upravo oni su ti koji se bore protiv razvoja postojećih zadružnih organizacija. Mislim da je takav put naše industrije vrlo štetan po razvitak zadrugarstva u našim selima i da bi zbog toga trebalo uticati na našu industriju.

Mislim da bi još jednu stvar, možda, trebalo imati u vidu, a to je da se otkup žitarica

ne bi trebalo da centralizuje samo na žitne fondove. Ja se slažem da je sistem žitnih fondova potrebno još da se zadrži, ali sam protiv toga da preduzeća žitnog fonda ostanu u položaju koji imaju danas. Nas taj aparat košta već toliko da bi ta mreža bila za jedanput jevtinija ako bi je organizovali na drugom principu, a to je ako bi se specijalno zadružnim organizacijama dala skladišta za otkup žitarica, a da žitni fond ima samo aparat od 5 do 6 ljudi koji će određivati gde to treba da se nosi.

Dalje, mislim da zadružne organizacije za otkup nekih proizvoda treba da daju regres svojim članovima od čiste dobiti, dobivene na proizvodima tih proizvođača i da im se dade do 25% ristorna na kraju godine. Mislim da bi takva materijalna zainteresovanost članova zadruga svakako poslužila za još jači razvitak naših zadružnih organizacija i potstrek za jaču proizvodnju raznih poljoprivrednih proizvoda.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje Glavu VI. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Jedan diže ruku).

Objavljujem da je Glava VI primljena sa jednim uzdržanim glasom.

Prelazimo na Glavu VII — Zanatstvo. Da li ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Stavljam na glasanje Glavu VII. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja (Nije).

Objavljujem da je Glava VII jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu VIII — Privredni odnosi sa inozemstvom. U Glavi VIII imamo izmjenu koju predlaže Odbor za privredu. Ko želi riječ? (Ne javlja se niko).

Stavljam na glasanje Glavu VIII. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je Glava VIII jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu IX — Investicije. U glavi IX postoje izmjene koje je podnio Odbor za privredu. Ko želi riječ? *(Vitorio Drog:* Molim za reč). Riječ ima drug Vitorio Drog.

Vitorio Drog *(Izborni srez Rijeka I, NR Hrvatska):* Pošto drug Osman Karabegović nije bio ovde ja bih morao da ponovim pitanje. Uglavnom situacija stoji ovako: mi smo od 1945 godine do danas proširili preradu nafte. Prema Predlogu društvenog plana mi ćemo preradu nafte povećati za 1 i po puta u odnosu na dosadašnje stanje. Znači da će u 1955 godini biti kulminacija, da će ući u pogon nova postrojenja u Sisku i u Brodu. Mi imamo proširenu preradu nafte, ali nemamo dovoljno skladišnog prostora, tako da su u 1954 godini rafinerije imale teškoće da usklade gotove proizvode; zbog toga jedno vreme rafinerija na Rijeci nije mogla da radi, nije ništa preradila, zato što nije imala gde da uskladišti gotovu robu.

Rafinerija na Rijeci tražila je da se u toku 1955 godine kreditiraju naše instalacije u Bakru; rečeno nam je da se to ne može. Ja sam tražio obrazloženje, da nam se da odgovor zašto ne može i da to bude kolektivna odgovornost. Mi sa našim kapacitetima možemo proizvoditi više nego što nam je potrebno.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima narodni poslanik Vladimir Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija):* Predlogom Saveznog društvenog plana nisu predviđena sredstva za hidroelektrane. Ja bih postavio pitanje da li će se gdegod ta sredstva odrediti.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ovdje je postavljeno pitanje magacinskog prostora. Drugovi, svako se pitanje može postaviti i o njemu diskutovati, samo je važno sa koje se tačke gledišta ono posmatra. Ovdje se radi o sredstvima, ovdje se radi o tome da li treba u saveznom investicionom fondu odrediti sume pa kazati »za izgradnju magacinskog prostora« i nabrojati sve artikle koji su potrebni rafinerijama. Što se tiče proširenja kapaciteta, pitanje je odakle će se obezbediti sredstva. U saveznom investicionom fondu nije predviđeno da se neka sredstva angažuju za izgradnju magacina. Ali treba imati u vidu da sredstva za investicije nisu samo predviđena u saveznom investicionom fondu, nego su isto tako materijalna sredstva, finansiska sredstva jednim delom raspoređena i po republikama, po srezovima, pa i po samim preduzećima.

Drugovi, ja se slažem sa drugom poslanikom da nam je potreban magacinski prostor jer rastu kapaciteti rafinerija. To je pitanje važno i hitno, ali je i pitanje kako i gdje naći sredstva. Jer, prvo tu je onaj koji prodaje, drugo, tu je onaj koji prerađuje naftu, tu je onaj činilac na čijoj je teritoriji dotični pogon. Svi ti faktori treba da vide i da vode računa o tome kako će se nafta magacionirati. Ne valja postavljati pitanje samo u jednom pravcu: da li su ta sredstva predviđena, da li su ona obezbijeđena saveznim investicionim fondom. Mogu da kažem da tih sredstava nema. Pred nama je Prijedlog saveznog plana. Postavlja se pitanje da li da brišemo nešto, da vidimo šta se može brisati, jer su ove fabrike izgrađene sa 80% pa treba još 10% uložiti da bi te fabrike bile puštene u pogon. Hoćemo li obustaviti rad na dovršavanju ovih objekata? Da li je pametno da rasplinjavamo ta sredstva? Ja mislim, drugovi, da treba potražiti sredstva i na drugim mjestima, kod republika, kod srezova, kod preduzeća. Ja mislim da će se naći sredstva, da se sredstva mogu naći i na drugoj strani. Ja priznajem da pitanje treba riješiti, ali ne treba gledati samo u savezni investicioni fond. To je usko gledano. Ako pogledamo računicu po republikama, ako

pogledamo šta je pokriveno budžetima i socijalnim osiguranjem, prema toj gruboj računici — nemojte me držati za riječ — ostaje oko 65 milijardi. Prema tome, barem jedan dio tih sredstava treba orijentisati na rješenje tih pitanja.

Mislim, drugovi, da ćete se sa mnom složiti da kad je u pitanju izgradnja hidrocentrala, povećanje proizvodnje uglja, kad su u pitanju problemi koji su nam zadavali i koji nam zadaju toliko teškoća onda je jasno da treba prvenstveno rješavati energetski bilans, bilans uglja i završiti industrisku izgradnju objekata koji imaju pet godina iza nas. Ja mislim da će se drugovi složiti da sredstva investicionog fonda treba usmjeriti u tom pravcu, a ne u izgradnju magacina.

Što se tiče izgradnje centrala o čemu je drug govorio, ja mislim da se ovo pitanje ne može ovako postaviti. Ne može se, drugovi, postaviti pitanje hoćemo li graditi centrale tu i tu. Mislim da niko u Skupštini niti u Saveznom izvršnom vijeću ne može da odgovori, niti je pozvan da dâ odgovor na takvo pitanje. Vi znate kako se u našem sistemu grade objekti, kako se nalaze sredstva za njihovu izgradnju. Prema tome, ja ne bih mogao ma šta da kažem. Ne znam čemu vodi takvo pitanje, jer niko ne može ovdje da zauzme o tom pitanju stav. Ja ne mogu ovdje da kažem gradiće se u Jugoslaviji tu i tu taj objekat. To naš sistem isključuje. Ja ne mogu da kažem konkretno gradiće se još jedna centrala na Drini itd. Prema tome, nema ni osnova za odgovor na postavljeno pitanje.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Radi objašnjenja žele riječ drug Drog i ing. Radojčić.

Vitorio Drog *(Izborni srez Rijeka I, NR Hrvatska):* Meni izgleda da drug Karabegović nije potpuno razumeo moje pitanje. Mi već tri godine gradimo. Utrošili smo 1,5 milijardu dinara. Postavlja se pitanje šta ćemo raditi ubuduće. Ja se inače u svemu slažem sa postavkama koje je izneo drug Karabegović.

Veselin Radojčić *(Izborni srez Derventa, NR Bosna i Hercegovina):* Mi smo za istražne radove nafte uložili 3 milijarde 512 miliona dinara. Ima bušotina preko 1000 metara. Radovi se ne mogu nastaviti jer nisu predviđena nikakva sredstva. Postavlja se pitanje šta da se radi, gde naći sredstva.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Sredstva treba naći, pogotovu kad su ih dobila slična preduzeća u drugim krajevima u Hrvatskoj i u Crnoj Gori. *(Veselin Radojčić:* A zašto ih onda mi nismo dobili?). Pa i je ne znam zašto. Ja ovdje ne mogu dati odgovor na to pitanje. Treba o tome zainteresovati Savezno izvršno vijeće. Ti se radovi finansiraju iz budžeta, a ne kreditima. Treba vidjeti u čemu je stvar. *(Dragi Stamenković:* Nije stvar Saveznog društvenog plana da reguliše to. Savezno izvršno veće treba da raspodeli ta sredstva.) Ja sam razumio druga da postavlja pitanje kako su trošena sredstva u 1954 godini. *(Veselin Radojčić:* Ja sam pitao za sredstva u 1955 godini. Ta sredstva za 1955 godinu su raspoređena.) Sredstva za 1955 godinu ne mogu biti raspoređena po preduzećima. U redu je to da Savezno izvršno vijeće ima pravo da raspodjeljuje sredstva prema određenim preduzećima jer se iz tog fonda finansiraju ti radovi.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Pošto ovo pitanje nije neposredno vezano za Glavu IX, predlažem da se naknadno vidi u čemu je stvar u raspodjeli tih sredstava, jer poslanik Radojčić tvrdi da je izvršena raspodjela tih sredstava, a pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća veli da nije. To pitanje možemo vidjeti nezavisno od Glave IX.

Da li ko želi riječ? *(Ing. Vladimir Tufegdžić:* Ja). Ima riječ narodni poslanik Vladimir Tufegdžić.

Ing. **Vladimir Tufegdžić** *(Izborni srez Šabac, NR Srbija):* Izvinite, drugovi, ali ja nisam zadovoljan odgovorom druga Karabegovića. U samom tekstu našao sam neki odgovor. U tekstu se kaže da će se iz ovih sredstava prvenstveno finansirati objekti na teritoriji Makedonije, Crne Gore i Srbije, čime će se doprineti relativno bržem razvoju ovih područja. Zbog toga molim Savezno izvršno veće i činim preporuku da se za konkretne radove na Drini u ovoj godini obezbede sredstva od 600 do 800 miliona dinara za prethodne radove na izradi nove elektrane. To je za 1955 godinu.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko od narodnih poslanika želi riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam na glasanje Glavu IX sa izmjenama koje su iznijete u izvještaju Odbora za privredu. Ko je *za?* (Svi, osim jednog dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Jedan diže ruku).

Konstatiram da je Glava IX primljena sa jednim uzdržanim glasom.

Prelazimo na Glavu X — Tržište i potrošnja stanovništva. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam Glavu X na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Konstatiram da je Glava X Prijedloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu usvojena jednoglasno.

Prelazimo na Glavu XI — Ukupni društveni proizvod, nacionalni dohodak i njegova raspodjela. Postoje ispravke u izvještaju Odbora za privredu i amandman Saveznog izvršnog vijeća koji smo danas primili, a u kome se predlaže da se u ovoj glavi, u odjeljku 6, brišu stavovi 4, 5 i 6 sa obrazloženjem koje sam ranije pročitao.

Ko želi riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam Glavu XI sa svim izmjenama na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XI jednoglasno usvojena.

Prelazimo na Treći dio — Propisi o ekonomskim instrumentima i mjerama, Glava XII — Amortizacija. U Glavi XII, takođe, postoje izmjene u izvještaju Odbora za privredu. Ko želi riječ? *(Milan Vukić:* Molim za reč). Ima riječ drug Milan Vukić.

Ing. **Milan Vukić** *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* U Glavi XII, koja se odnosi na amortizaciju, u izveštaju Odbora za privredu data je izmena. Tamo stoji: »Novoformirana poljoprivredna dobra, dobra zemljoradničkih zadruga i seljačke radne zadruge koji su, na osnovu propisa Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, proglašeni probnim pogonima, nisu obavezni da uplaćuju amortizaciju. Ukoliko navedene organizacije iskazuju dobit uplatiće amortizaciju.« Ja bih predložio da se u tom istom odeljku 2, u prvom stavu, iza reči »Novoformirana poljoprivredna dobra« stavi zapeta i doda »nedovoljno izgrađena poljoprivredna dobra«. Ovo predlažem zbog toga što u svim našim republikama, pogotovu u NR Bosni i Hercegovini postoje poljoprivredna dobra koja nisu dovoljno izgrađena i koja nisu u stanju da uplate punu amortizaciju, odnosno ako bi uplaćivala morala bi dobijati amortizaciju. Pošto ovo nije jasno iz teksta koji je sada u Predlogu saveznog društvenog plana, ja predlažem ovaj amandman zato što imam iskustva da se zbog ovih detalja ne mogu rešavati problemi sa Narodnom bankom, pa se takva pitanja povlače po godinu i više dana.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Ne javlja se niko). Da li želi pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća i izvjestilac Odbora da se izjasne o ovom amandmanu? Ima riječ drug Osman Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja bih htio da kažem nešto o ovom amandmanu o oslobođenju uplate amortizacije. Ja mislim da se ovaj izraz »nedovoljno izgrađeno« može danas upotrebiti za svako poljoprivredno dobro. Onda bi trebalo sva poljoprivredna dobra da oslobodimo uplate amortizacije. Ne bi se moglo precizno tumačiti šta znači taj izraz »nedovoljno izgrađeno dobro«. Ja se ne bih složio da se unese ta izmjena.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li se izvjestilac Odbora slaže? (Slažem se).

Stavljam amandman narodnog poslanika Milana Vukića na glasanje. Ko je *za* amandman, neka digne ruku. (Niko ne diže ruku). Ko je *protiv?* (Svi dižu ruku, sem jednog). Ko se uzdržava od glasanja. (Jedan). Ukoliko neki narodni poslanik želi da povuče amnadman, on to može učiniti prije glasanja.

Prelazimo na glasanje Glave XII — Amortizacija, sa izmjenama koje su predložene u izvještaju. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se neko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je Glava XII primljena jednoglasno.

Prelazimo na Glavu XIII — Kamatna stopa na osnovna sredstva. Takođe postoji izmjena. Ko želi riječ? *(Mita Boškov:* Molim za reč). Ima riječ drug Boškov.

Mita Boškov *(Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija):* Drugovi narodni poslanici, kad je bio dat Predlog društvenog plana za 1955 god. na diskusiju verovatno je da su mnogi od vas u tome učestvovali, bilo u svojim srezovima, bilo u okviru izvesnih društvenih organizacija, kao što je Industriska komora itd.

O ovoj glavi društvenog plana diskutujem iz razloga što je na nju bilo dosta primedaba u raznim diskusijama koje su vođene. Bilo je primedaba na visinu kamatne stope i zbog toga što je bilo preduzeća koja su, kad se uzme u obzir visina kamatne stope na osnovna sredstva, plus amortizacija, plus kamata na obrtna sredstva, sve je to sačinjavalo u troškovima proizvodnje 40% i više. U tom smislu bilo je predloga da se izvrši diferencijacija po pojedinim industriskim organizacijama i da za neke ovi troškovi budu veći, a za neke manji. Ne bih se doticao diferenciranja, već drugog pitanja. Podneću o tome i jedan amandman. Naime, postavlja se pitanje — a ono je i u diskusiji isticano — kako će i da li će pun iznos kamate na osnovna sredstva plaćati i ona preduzeća (naročito u slučajevima nove izgradnje, kao što su, naprimer, Sevojno, Svetozarevo) koja iz objektivnih razloga (naprimer, u pitanju je nedostatak sirovina) ne mogu koristiti, konkretno u 1955 godini, pune svoje kapacitete. Iz tih razloga trebalo bi doneti izvesne mere u samom instrumentu, da se adekvatno nekorišćenje punog kapaciteta prizna tim privrednim organizacijama, ako, objektivno, one za to nisu krive. U tom smislu razgovarao sam sa nekim drugovima koji rade u zavodu za planiranje i od njih dobio odgovor da su primedbe kao takve prihvaćene. Međutim, kod ovog instrumenta u Glavi XIII ne vidim da je to prihvaćeno. Zbog toga sam prinuđen da dam amandman. Možda stvar 100% ne poznajem. Molio bih za odgovor.

Predložio bih da se u Glavi XIII kao poslednji odeljak doda sledeće: »One privredne organizacije koje nisu objektivno u stanju zaposliti svoje kapacitete, mogu biti oslobođene plaćanja odgovarajućeg dela kamata na osnovna sredstva. Način na koji će ovo biti regulisano propisaće Savezno izvršno veće.«

Ovo govorim iz razloga što treba doneti takve propise, jer bi moglo biti malverzacija. Zbog čega sam ovo predložio? Konkretno iznosim situaciju raspodele bakra. Imali smo dosad 15 do 20 sastanaka o tom pitanju. Privredna

organizacija, pogotovu kad je u početku rada, kad ima i drugih teškoća, ne može biti opterećena punim iznosom kamata na osnovna sredstva koja su joj popisana. Zato smatram da bi ovaj amandman, kao aktuelan, trebalo da prihvatimo i zato ga predlažem.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li neko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ima riječ pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Uvažavam ovaj fakat da ima preduzeća koja uslijed objektivnih razloga — nedovoljnih sirovina, nedostatka električne energije, ili nekih drugih objektivnih razloga — ne mogu da koriste pun kapacitet. Mislim da je nemoguće tu stvar tako tretirati da dajemo olakšice u pogledu kamate na osnovna sredstva, jer se to isto može reći za sve grane i za sva preduzeća. Mi smo usvojili princip kad je preduzeće u građenju da se daju olakšice. Ali, druga je situacija kad je preduzeće izgrađeno. Mi ga, kao što znate, oslobađamo dok ne krene u pogon. Međutim, kad je u pogonu, ne možemo da ga oslobađamo iz ovog ili onog razloga. Mi smo sa ovim instrumentima — kamatama, amortizacijama, kamatama na obrtna sredstva, — dali toliko povlastica da to više ne liči na određeni instrument. Uvažavam teškoće preduzeća koja se momentano nađu u takvoj situaciji, ali ne bih išao na to da im dajemo olakšice. Neka potraže neke druge puteve, s obzirom na konkretnu situaciju. Uostalom, kad pogledamo troškove proizvodnje, videćemo da kamata na osnovna sredstva ne pretstavlja kod mnogih proizvoda neku naročito veliku stavku. Ja se ne bih složio s ovim prijedlogom.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Dušan Sekić.

Dušan Sekić *(Izborni srez Novi Sad, AP Vojvodina — NR Srbija):* Ja bih samo još nešto da dodam. Naime, ovde se radi o jednom jako važnom problemu, problemu da je naša zajednica ulagala milijarde i milijarde u velike objekte i sada se oni nalaze u takvoj situaciji da ne rade punim kapacitetom, odnosno da budu oslobođeni kamate na osnovna sredstva. Ako bismo usvojili to, onda bi automatski trebalo da usvojimo i oslobođenje od naplate anuiteta, i plaćanja kamate na kredite itd. Jer, čim bismo to usvojili, znači priznali bismo da ne mora da radi, odnosno da ne može iz objektivnih razloga da radi, iako je teško utvrditi objektivne uslove i reći uslove pod kojima neka fabrika ili neki objekat ne može da radi. Možda je u pogledu Sevojna specijalna situacija. Ja mislim da ima mogućnosti baš u vezi sa onim što je drug Osman govorio. Naime, postoji niz drugih propisa u kojima se u tančine reguliše pitanje kamata. Nema potrebe sada ponovo priznavati to što neko preduzeće ne radi i oslobađati ga kamate. Sada, ovom prilikom, ne mislim da ukazujem u principu na tu stvar, ali je tesno povezano ovo pitanje uopšte sa korišćenjem kapaciteta kod nas, odnosno sa potrebom da se vodi borba cele naše zajednice i kolektiva da se koriste postojeći kapaciteti, koji su u nekim granama jako veliki i daleko veći nego što je naša proizvodnja, jer su u te kapacitete uložena ogromna sredstva zajednice i usled toga donekle trpi i standard. Baš na ovome primeru treba da se čuje glas Veća proizvođača o potrebi korišćenja tih kapaciteta.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja bih htio da učinim još jednu napomenu odnosno da još ilustrujem to pitanje. Mi imamo, evo, konkretan primjer sa tekstilnom industrijom. Ne možemo nabaviti toliko pamuka da stopostotno angažujemo sve naše kapacitete. To znači: trebalo bi za onaj procenat neangažovanih kapaciteta u tekstilnoj industriji da predvidimo oslobođenje od kamata. Ja mislim da bi to bilo na besprincipijelnoj osnovi, ako bismo počeli takve stvari uvoditi. Onda je bolje diskutovati o tome da li je svrsishodna kamata na osnovna sredstva, ako ćemo je, u raznim vidovima, minirati.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Filip Knežević.

Filip Knežević *(Izborni srez Sisak, NR Hrvatska):* Drugovi, ja uzimam reč o ovome problemu jer je važan za našu privredu. Ja se slažem sa izlaganjem drugova Karabegovića i Sekića. Ovakav stav za Sevojno demobilisao bi naše ljude. Međutim, ja bih pomenuo stvar koja je važnija za našu privredu i koju bi trebalo podržati: nismo se dovoljno koristili Osnovnom uredbom o upravljanju osnovnim sredstvima. Ima članova koji ne dozvoljavaju otuđivanje osnovnih sredstava. Međutim, izašao je jedan dodatak toj uredbi po kome se osnovna sredstva mogu prenositi iz jednog preduzeća u drugo. Sevojno je kompletno preduzeće sa tehnološkim procesom, ali ovu stvar nismo uzeli dovoljno u razmatranje. Naša osnovna sredstva stoje, plaćamo na njih kamatu, a druga ih preduzeća, kojima bi ta sredstva bila potrebna, ne mogu dobiti. To je slabost naše organizacije u preduzećima a možda i naših preduzeća koja ne iznose kakva sredstva stoje neiskorišćena. Jer, dobrom raspodelom naša preduzeća kojima manjkaju sredstva mogla bi doći do njih, iskoristiti ih i rasteretiti ostala preduzeća od kamata na neiskorišćena sredstva. Uzeo sam reč zato da ukažem na ovu odredbu uredbe, koja važi do 31 decembra, mislim da bi ona mogla biti produžena. Taj bi dodatak trebalo produžiti i tako omogućiti pravilno korišćenje osnovnih sredstava.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želi još neko riječ? *(Mita Boškov:* Ja). Ima riječ Mita Boškov.

Mita Boškov *(Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija):* Drugovi, samo par reči. Ja se slažem sa drugom Karabegovićem, ali vidite kakva je situacija. Mi sada sigurno znamo da ćemo u idućoj godini raditi sa 35—36% kapaciteta. U redu. Ali, ja mislim da to nije u pitanju u konkretnom slučaju. Kada se govori o pitanju pamuka i bakra, treba imati u vidu da su to dve stvari koje se ne mogu podjednako rešavati. Mi smo dosad bakar izvozili a pamuk za tekstilnu industriju stalno smo uvozili. U svim planovima i svim odnosima sa inostranstvom, uvek smo predviđali uvoz pamuka. Međutim, može biti da ja i drugovi koji su diskutovali o tome (bila je to dosta velika diskusija) možda nismo sagledali druga rešenja. Možda je to bilo pred nama i nismo osetili i na ovaj način smo hteli da se pomogne. Kada smo imali pun kapacitet onda je ovoliko išlo za kamate na osnovna sredstva, a šta će biti sada kad budemo radili sa 36% kapaciteta? Kod ovako velikih objekata postoji izvesna granica, granica rentabiliteta. Uvoz sirovina nije jednostavna stvar. Na to utiče i politička situacija itd. Mi smo pokušali rešiti pitanje uvozom, ali je to vrlo teško. Konačno, imamo još i obaveza prema inostranstvu s obzirom na aranžmane koje naša zemlja ima prema drugim zemljama. Taj problem je vrlo goruć za nas. Ja prihvatam i odustaću od amandmana, ali da vidimo ima li pomoći na koji drugi način.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ne mogu govoriti ovdje kako bismo riješili konkretnu situaciju, ali mislim da to ne treba unositi u instrumente. Međutim, ostaje nam da vidimo kako. Zaista je to jedna teškoća: Sevojno ima velike kapacitete a nema dovoljno sirovina. Međutim, ono kao preduzeće ima obaveze. Ne sve, nego kamate na osnovna sredstva. Ima čitavih grana koje ne rade punim kapacitetom pa ipak plaćaju kamate na osnovna sredstva. Ta kamata nije tolika, ne tereti toliko da bi to u plan trebalo unositi kao instrumenat. Ali, da vidimo u čemu je konkretno situacija i kako ćemo naći drugi put. Vidim da je to problem koji treba razgledati. Ja ne mogu ma šta da kažem ovdje o tome, nego može da se prouči situacija pa da se vidi u čemu je čitava stvar. Sevojno radi čitavu godinu sa 30—36% kapaciteta. Znači razvlači se na čitavu godinu. A, međutim, to bi se moglo predvideti za dva-tri meseca. *(Mita Boškov:* Izjavljujem da povlačim predloženi amandman).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još neko želi riječ o Glavi XIII? (Niko se ne javlja). Pošto se ne javlja niko, stavljam Glavu XIII sa izmjenama na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XIII jednoglasno primljena.

Prelazimo na Glavu XIV — Kamatne stope po kratkoročnim kreditima i deponiranim sredstvima. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje Glavu XIV. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava? (Niko). Konstatiram da je Glava XIV jednoglasno primljena.

Prelazimo na Glavu XV — Korišćenje opštedruštvenih investicionih fondova i rokovi otplate zajmova za investicije.

Ovdje postoje izmjene predložene od Odbora.

Ko se javlja za riječ? *(Ing. Milan Vukić:* Ja).

Ing. **Milan Vukić** *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* Ovde, u ovoj Glavi XV, u tački 3, gde se govori da će Narodna banka FNRJ obezbediti sredstva za poljoprivredu — predlažem amandman.

U odeljak 1, tač. 3, stavlja se poseban pasus koji glasi: »Osiguraće sredstva poljoprivrednim organizacijama za studije i istraživanja na način kako to propiše Savezno izvršno veće«.

Ovaj amandman obrazlažem sledećim:

Mi imamo najveći broj poljoprivrednih organizacija koje nemaju vlastitih sredstava za ovu vrstu investicija — za studije i istraživanja. Naprimer, ako se radi o gospodarskoj osnovi poljoprivrednih dobara, treba imati u vidu da znatan broj poljoprivrednih dobara — barem kod nas u NR Bosni i Hercegovini — uopšte nema gospodarske ekonomske osnove koja je neophodna za pravilan razvoj tih preduzeća. S druge strane, takve organizacije često nemaju ni sredstava za izradu nekih najobičnijih projekata koji koštaju, naprimer, 300, 400 hiljada dinara, pa i milion. To je problem koji se već duže vremena povlači. Tražena su objašnjenja od Narodne banke o tome na koji način se može rešiti pitanje finansiranja ovih studija i istraživanja. Jedini odgovor bio je — iz fondova za samostalno raspolaganje. Međutim, ti fondovi kod poljoprivrednih dobara su takvi da onemogućavaju ovakvu vrstu investicija. Radi toga predlažem ovaj amandman koji podnosim na osnovu traženja privrednih organizacija koje zastupam.

Drugi amandman odnosio bi se na ovaj odeljak, na istu tačku 3 o poljoprivredi. Predlažem da se u pasusu 5 u kome se kaže da će Narodna banka raspisati posebne natječaje za sledeće namene, doda nova tačka i) koja će glasiti: »Za vodnoopskrbne objekte«. Ni ovo pitanje nije našlo svoje rešenje tako da organizacije koje su tražile da rade te objekte i pored toga što su imale potrebne dokumentacije, nisu dobile kredit zbog toga što nije bilo takve namene prilikom raspisivanja konkursa. Zato

predlažem da se doda ta tačka — za vodnoopskrbne objekte.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi još riječ?

Ing. **Božidar Nikolić** *(Izborni srez Pazin, NR Hrvatska):* Ja bih molio da mi se da detaljnije objašnjenje na ono što je unijeto u odjeljak 1 Glave XV. Tu se kaže da će se raspisati poseban natječaj za kapacitete koji će služiti za proizvodnju materijala za zamjenu drveta, bolje korišćenje drvne mase i otpadaka.

Ja vjerujem da Savezno izvršno vijeće zna konkretno šta misli ovdje da poduzme, ali ovdje nije pobliže označeno — nego se kaže jednostavno: »za proizvodnju materijala...«. Međutim, »materijal«, je širok pojam. Ja bih htio da čujem objašnjenje šta se pod ovim misli, na kakav se materijal misli.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi još riječ? *(Mita Boškov:* Molim za reč). Ima ponovo riječ drug Boškov.

Mita Boškov *(Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija):* Drugovi, ja imam samo jedno pitanje. Za otplate anuiteta ovde su precizirane samo otplate za izvesne grane, kao što su stoka, voćnjaci itd. Međutim, ja ne vidim kada počinju otplate. Rokove imamo — za koje se vreme plaćaju. Međutim, koji je to momenat kada počinju otplate?

Evo zbog čega postavljam ovo pitanje. Već je bilo nekoliko sukoba između Sevojna i Narodne banke. Narodnna banka je htela da otplata anuiteta počne čak i pre početka probnog pogona. Moje je mišljenje da to treba da počne posle probnog pogona, i da to treba odrediti propisima nadležnog organa. Ovde se kaže — gore propisani rokovi. Koji su to rokovi? Gde su ti rokovi naznačeni? (*Osman Karabegović:* U odeljku 10). Tu ima za ostale grane, recimo za industriske objekte. Ali konkretno u ovom slučaju kada će da počinje otplata kod Sevojna. *(Osman Karabegović:* To se pitanje reguliše ugovorom. Vi ste sa Bankom napravili ugovor). Ja smatram da se ne može vršiti otplata anuiteta dok ne počne probni pogon. Jer, kad nema dobiti — onda se ne može ni otplaćivati, nema se odakle. *(Osman Karabegović:* Razumije se, ako nije u pogonu neće se ni plaćati. — Ing. *Božidar Nikolić:* Ja smatram da rokovi treba da se računaju odmah, neposredno posle probnog pogona).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li želi još ko riječ? (Niko se ne javlja). Da li želi pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća da dâ objašnjenja?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja sam razumio druga poslanika tako da on traži da se unese kod ovih investicionih kredita dopuna u tom smislu da studije i istraživanja u poljoprivredi uđu u sklop investicionih kredita koje dobijaju poljoprivredne organizacije. *(Ing. Milan Vukić:* Tako je, to sam tražio). Prije neki dan razgovarao sam sa nekim drugovima sa poljoprivrednih dobara. Oni kažu da ih izrada svega onoga što traži Banka — elaborati i projekti i ne znam još neke stvari — košta nekoliko miliona dinara. Meni je razumljivo da taj izdatak Banka uzme u okvir investicionog kredita, jer je to ustvari dio investicija. Misilim da je nepravilno da ovdje izdvajamo istraživanja i studije. Ja mislim da te investicije ne mogu ući. Meni se čini da istraživanja i studije mogu finansirati razni instituti preko fonda za unapređenje poljoprivrede. Prema tome, ja nisam voljan da unosimo takvo finansiranje, jer bi to bilo široko i neodređeno. Mišljenja sam da ne bi trebalo primiti ovu dopunu.

Dalje, bilo je riječi o vodoopskrbnim objektima da se sredstva za investicije daju i za vodoopskrbne objekte i da to bude poseban krug. Mi imamo ovdje za stoku, za strojeve, za voćnjake, za vinograde, za poljoprivredne građevine, za melioracije. Ja mislim da ne bi trebalo to unijeti, jer je već dovoljno izdiferencirano. To su osnovne stvari. Mislim da sam odgovorio na sva pitanja...

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima još jedno pitanje: na kakav se materijal misli kod tačke I u stavu 3?

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović** (nastavlja): Smisao unošenja ovoga stava je u tome da se otpaci od drveta što efikasnije koriste. Vi znate kakav je naš šumski fond. Mi smo mnogo zasecali u prirast šuma. Ova mjera treba da omogući ne samo što bolje korišćenje otpadaka, nego moramo poduzeti i naročite mjere da isključimo drvo iz upotrebe svuda gdje se to može postići. Mi znamo koliko se drveta troši samo u građevinarstvu. To što se predviđa u planu, misli se na finansiranje pogona za korišćenje otpadaka od drveta, to jest, za izradu šper-ploča, fazer-ploča i drugih načina korišćenja otpadaka od drveta.

Ing. **Milan Vukić** *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* Drugovi, možda ja nisam ovde bio dovoljno opširan, možda nisam dovoljno objasnio svoj predlog. Što se tiče studija i istraživanja u poljoprivredi mogu da kažem i ovo. Nama se dešava da poljoprivredna organizacija utroši milion pa i više dinara za izradu investicionog programa pa da onda na konkursu bude odbijena. Naprimer, jedna naša organizacija potrošila je milion dinara za izradu investicionog elaborata pa je odbijena zato što je ponudila višu kamatnu stopu nego što je bila granična. Ovde se ostavlja principijelno pitanje, kod industrije i rudarstva ovaj problem nije tako oštar kao kod poljoprivrede. Mi imamo, naprimer, poljoprivredna dobra, seljačke radne zadruge, koje moraju da nađu svoju ekonomsku osnovu bez koje ne mogu pravilno razvijati svoj rad. Za te stvari potrebne su znatne sume novca, često milion i dva miliona. To se nema iz čega finansirati, jer su, kao što

sam rekao, fondovi za samostalno finansiranje minimalni, takoreći simbolički. Postavlja se pitanje: odakle će se finansirati izgradnja ovih projekata, odakle će se finansirati investicioni programi i projekti organizacije ekonomske osnove itd.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Drug Karabegović želi odmah da odgovori. Izvolite.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ako se dodijeli kredit, kako Vi predlažete za izradu projekta a na konkursu se propadne, po ovome što se predlaže, znači Banka treba da kreditira unapred bez obzira kako će zahtjev na konkursu proći. Ja vidim problem. Tu stvar treba vidjeti, treba proučiti. Međutim, ja mislim da i komuna treba da pomogne pri izradi elaborata. Ako bi se usvojilo da Banka treba da dâ novac za izradu elaborata koji se traži na konkursu, onda bi izgledalo kao da Banka unaprijed treba da dâ kredit. Ja vidim da je to problem, naročito u poljoprivredi, ali smatram da se ne može usvojiti ono što je predloženo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima ponovo riječ drug Vukić.

Ing. **Milan Vukić** *(Izborni srez Livno, NR Bosna i Hercegovina):* Ja ne predlažem da se ide na konkurs nego sam rekao da je tu potrebna tačka koja govori kako će se finansirati van konkursa. Na isti način predlažem da se osigura deo sredstava za ovu namenu a ne putem konkursa. Dok je bila administrativna raspodela sredstava, to se pitanje nekako rešavalo. Ali sada, već pet godina ta pitanja se ne rešavaju. Ja ne vidim trenutno nikakvog drugog načina za rešenje tog pitanja nego da se odrede namenska sredstva izvan konkursa. Što se pak tiče pitanja vodoopskrbnih objekata, jasno je da je i ono važno. Imamo poljoprivrednih organizacija koje treba da izgrade vodoopskrbni objekt u vrednosti do 10 miliona dinara.

Ne može se ni na kakav način dobiti kredit zato što to posebno nije rečeno u ovim namenama. Ako baš nećemo ići na to da se doda nova posebna tačka, onda se može reći »za melioracije i vodoopskrbne objekte«. Važno je da to uđe, tako da Narodna banka vidi da i za takve namene mogu da se daju krediti.

Molim da shvatite važnost ovih amandmana. Naročito apelujem na drugove iz poljoprivrede sa kojima sam razgovarao, a koji nisu potpisali ove amandmane. Njih deset je potpisalo.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Ing. *Vojin Popović:* Ja). Ima riječ Vojin Popović.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Rekao bih nešto o amandmanima druga Vukića. Kod prvog pitanja, pitanja kreditiranja studija i istražnih radova, treba imati u vidu dve stvari, i to elaborate za traženje kredita i čiste studije. Ako se radi o elaboratima za traženje kredita kod banke, onda se podleže principima za traženje kredita kao i u drugim privrednim granama. Prema tome, mora se privremeno finansirati izrada elaborata dok se ne dobije kredit, a čim se dobije kredit banka to automatski uklapa u kvotu kredita; ako se propadne na konkursu za kredit — s tim treba računati.

Drugo, nešto bih rekao o čistim studijama, konkretno o izradi organizacionih privrednih osnova. Posmatrajući organizacione privredne osnove koje rade naše poljoprivredne organizacije, uvideo sam da one za to plaćaju po 500.000. dinara, pa i jedan milion dinara zbog toga što je vrlo komplikovan sistem izrade organizacionih osnova na imanjima i to biroi koji su to primili rade vrlo komplikovano iako to nema nikakve svrhe da se ulazi u detalje da bi postavili organizacionu privrednu osnovu za proizvodnju na nekom imanju. Prema tome, ti troškovi ne bi trebalo toliko da iznose. O tome se raspravljalo u Odboru za privredu, u Izvršnom veću i u Zavodu za plan u vezi sa Predlogom saveznog društvenog plana za 1955 godinu. Ne zaboravimo da su po Predlogu društvenog plana za ovu godinu brisane kamate privrednih organizacija u celini. Oslobođene su poljoprivredne organizacije poreza na dobit čak i od trgovačke delatnosti, od svih delatnosti. Prema informacijama koje imamo, i republike će u svojim društvenim planovima uneti saobrazne odluke. Predviđeno je da poljoprivredne organizacije koriste 20% amortizacionog fonda za nabavku u inostranstvu, a isto tako predviđen je niz drugih olakšica koje stavljaju poljoprivredne organizacije u idućoj godini u bolji i povoljniji položaj nego što je bilo dosad. Na taj način, poljoprivredne organizacije moći će da odvoje nešto sredstava za ove studije.

Formirani su fondovi za unapređenje poljoprivrede. Oni se takođe mogu koristiti kao izvor za unapređenje poljoprivredne proizvodnje baš na podlozi ovakvih studija i istraživanja. Zbog toga mislim da u Predlogu saveznog društvenog plana, u ovoj Glavi XV ne bi trebalo u tom pogledu ništa menjati.

Što se tiče ovog drugog pitanja, a to je pitanje posebnog konkursnog kruga za vodoopskrbne objekte, tu se moraju razlikovati dve stvari. Ima objekata koji služe za snabdevanje pojedinih krajeva, sela pijaćom vodom. To je pitanje komunalnog kredita, to je pitanje komunalne delatnosti i ne može ići u kategoriju poljoprivrednih kredita. Prema tome, ne može se ovaj krug poljoprivrednih kredita umetati kao obaveza da se iz njega obezbede i takve stvari, jer se takvim kreditnim fondom nije ni računalo da rešavaju ove stvari, ova pitanja poljoprivredne proizvodnje. Što se tiče ostalih vodoprivrednih objekata, ako hoćete cisterni, bunara i drugih uređaja za snabdevanje vodom

stoke, pašnjaka, itd. u planinskim krajevima, to spada u poljoprivredne melioracije i takvi krediti mogu se koristiti iz kruga za melioracije. Ukoliko Narodna banka to sprečava, može se intervenisati kod Saveznog izvršnog veća da Banka izda uputstvo da i takvi objekti spadaju u komunalne objekte. Ja ne znam za Bosnu, ali znam da je u Srbiji Narodna banka davala kredite za takve melioracione objekte. Amandmanima ne bi trebalo ništa menjati, nego da drugovi iz Zavoda za plan eventualno dadu Banci preporuku da u uputstvo uđe i to da se krediti mogu koristiti i za te svrhe.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje amandmane. Prvi amandman se odnosi na odjeljak 1, tačka 3, kojim se traži da se doda »osiguraće sredstva poljoprivrednim organizacijama za studije i istraživanja kako to propiše Savezno izvršno vijeće«. Ko je *za* ovaj amandman? (Dvojica dižu ruku). Ko je *protiv*? (Većina diže ruku). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je ovaj amandman odbačen.

Drugim amandmanom se predlaže da se u istom odjeljku, u istoj tački 3, u petom pasusu, doda »i za vodoopskrbne objekte«. Ko je *za*? (Šest poslanika dižu ruku). Ko je *protiv*? (Većina diže ruku). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je amandman odbačen.

Stavljam Glavu XV sa svim izmjenama predviđenim u izvještaju Odbora za privredu na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije).

Konstatiram da je Glava XV jednoglasno prihvaćena.

Predlažem da sada prekinemo sjednicu i da nastavimo rad poslije podne, u 17 časova. Tada ćemo vidjeti da li ćemo nastaviti našu sjednicu ili će biti zajednička sjednica *(Osman Karabegović:* Sada bi se mogla dati detaljnija informacija u vezi s bilansom električne energije, ili bi se to moglo učiniti po podne na sjednici). Da li se slažete da sada saslušamo informaciju o stanju bilansa električne energije? *(Jednodušni uzvici:* Slažemo!).

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Alojz Dular.

Poverenik Saveznog izvršnog veća ing. **Alojz Dular:** Drugovi, bila su postavljena neka pitanja u pogledu elektroenergetskog bilansa. O ovome se diskutovalo i u odborima za privredu Saveznog veća i Veća proizvođača, a osim toga bila je u Veću proizvođača formirana jedna posebna komisija, odnosno pododbor, koji je proučavao pitanja sadašnje elektroenergetske situacije u Jugoslaviji, odnosno elektroenergetske situacije u Saveznom društvenom planu za 1955 godinu.

Kako znate, mi zasada još uvek imamo po republikama odvojena elektroenergetska područja. Zasada su elektroenergetska područja: u Sloveniji, ono je vezano istovremeno sa zapadnohrvatskim područjem, zatim u Dalmaciji, onda u Bosni, u Crnoj Gori i u Makedoniji.

Mi smo za ovu godinu u Predlogu društvenog plana postavili izvesne rezerve s obzirom na proizvodnju koja se očekuje od naših elektrana, i to iz razloga što imamo takva iskustva da elektroenergetska postrojenja kod nas nisu u stanju, bar dosad nisu bila, da bi se koristila u punom kapacitetu. Osim toga, elektroenergetska postrojenja, koja su sada u izgradnji, zakašnjavala su, verovatno će i dalje zakašnjavati.

Mi smo za Narodnu Republiku Srbiju, u kojoj je elektroenergetska situacija zasad najgora, predvideli proizvodnju od 880 miliona kilovatčasova. Međutim, moglo bi se očekivati, prema kapacitetima, 938.000 kilovatčasova. U 1954 godini bilo je izvršeno, sada već možemo da damo sasvim tačnu cifru, oko 830 miliona kilovatčasova. Dakle, mi to povećavamo na 880 miliona kilovatčasova, a proizvodnja bi mogla da bude i veća. Mi u ovoj godini već puštamo u pogon hidroelektrane Vrla I i II; u ovoj godini treba da se pusti u pogon hidroelektrana u Ovčar Banji, koja je zapravo puštena, samo ima defekt na postrojenju. Biće puštena u pogon i elektrana Međuvršje, a biće puštena u pogon, a to je najglavnije, hidroelektrana »Zvornik«, bar tako se predviđa. U Nacrtu društvenog plana NR Srbije se predviđa, a to predviđa i elektroenergetski centar Srbije, da se hidroelektrana »Zvornik« pusti u pogon 1 juna, što će umnogome popraviti elektroenergetski bilans Srbije. Međutim, mi predviđamo to puštanje, bar delimično, u septembru, i to najdalje tada. Dakle, vidite tu imamo jednu priličnu rezervu. Prema tome, i pored naših predviđanja, može se reći da bi mogla da bude i veća proizvodnja.

Danas je situacija u Srbiji, a osobito u Beogradu, vrlo loša, i to iz razloga što postrojenja postojećih elektrana nisu u u stanju da daju proizvodnju. Tako je termoelektrana Kostolac ispala iz proizvodnje, zatim neke manje elektrane (»Raška«, »Ovčar Banja«), koje bi trebalo da su u pogonu, ali nisu. To su osnovni razlozi koji su elektroenergetsku situaciju pogoršali, a koja ne bi trebalo da bude takva.

Mi predviđamo još uvek da će u Srbiji elektroenergetska situacija i u idućoj godini, osobito u prvom polugodištu, dok ne proradi »Zvornik«, biti teška. Biće još ograničenja. Kasnije, kada proradi »Zvornik« ograničenja će se smanjiti, a kada proradi termoelektrana »Kolubara«, situacija će u Srbiji biti rešena, bar za izvesno vreme, dok se potrošnja opet ne poveća.

Osnovno pitanje u rešenju elektroenergetske situacije u Srbiji je blagovremeno puštanje u pogon hidroelektrane »Zvornik« i termo-

elektrane Kolubara sa 60 megavata. Za povećanje potrošnje u budućnosti već se predviđa izgradnja novih elektrana, i to termoelektrana, o čemu je juče govorio drug Tempo. Osim toga, predviđa se i ubrzanje radova na hidroelektranama »Zvornik« i »Kokin Brod«, koja je tek sada počela da se gradi.

To bi bila elektroenergetska situacija u Srbiji.

Što se tiče elektroenergetske situacije u Hrvatskoj, nju treba posmatrati sa dve strane, jer tamo imamo jedno područje koje je vezano za Sloveniju i drugo koje je u sastavu dalmatinskog elektroenergetskog sistema. Onaj deo koji je vezan za Sloveniju danas ima ograničenja, a imaće i u idućoj godini neka ograničenja, jer je puštena u pogon fabrika aluminijuma u Strnišču, koja troši mnogo električne energije, a nije još završena hidrocentrala »Vuhred«. Rešenje elektroenergetske situacije u Sloveniji je u hidrocentrali »Vuhred«. Osim toga, završava se termoelektrana u Šoštanju sa 60 megavata, u kojoj u budućnosti, kao i u Srbiji, možemo očekivati povećanje na 120 megavata. O tome je takođe juče govorio drug Tempo.

I ovde imamo neke rezerve. Na 925 miliona kilovatčasova, koliko je u Predlogu društvenog plana predviđeno, može se reći, moglo bi da dođe bar 80 miliona, ako ne i više, ako bi elektrane koje ću sada navesti davale proizvodnju koliku mogu dati svi njihovi kapaciteti: »Vinodol«, »Gnojilovac«, koja je u proučavanju već nekoliko godina, zatim Konjščina, koja bi trebalo da se završi u ovoj godini, ali i tu imamo jednu nezgodu sa njenim puštanjem u pogon (defekte u ložištima), zatim elektrane u Županji i Jugovinila, koja je nova i koja, ustvari, spasava situaciju u Dalmaciji.

Što se tiče situacije u Sloveniji, o tome smo ovde već govorili u vezi sa Hrvatskom. Rešenje pitanja leži u puštanju u pogon elektrane »Vuhred« i termoelektrane u Šoštanju. Međutim, i na ovom području imamo takvu situaciju da moramo još računati sa ograničenjima.

Međutim, u NR Bosni i Hercegovini situacija je drukčija. Tamo imamo dosta struje, i to toliko da je možemo prebacivati na druge republike. U Bosni je proradila u ovoj godini hidrocentrala »Jajce II«, puštena je u probni pogon »Jablanica« sa jednim agregatom, a u januaru će sigurno već dati struju u mrežu. Imamo i druge manje elektrane, naprimer, »Unu« koja takođe može nekim mestima da da struju. Ali, one dve, agregat »Jablanice« i »Jajca II«, pretstavljaju najvažniju tačku za rešavanje elektroenergetske situacije. Mi računamo sa prebacivanjem električne struje Srbiji oko 30 miliona kilovatsačova, Dalmaciji takođe oko 30 miliona kilovatčasova, a možda i prema severu, prema Slavoniji, Vojvodini, ako budu blagovremeno završeni dalekovodi.

Osnovno pitanje u Bosni je pitanje povezivanja, to jest pitanje izgradnje dalekovoda, koji treba da vode prema Srbiji i koji treba da vežu Dalmaciju. Osim toga, imamo u izgradnji jedan dalekovod koji treba da veže i Crnu Goru, i to željezaru Nikšić dok ne bude proradio »Perućac« u Crnoj Gori.

U Makedoniji nema debalansa. Taj višak od pet miliona kilovatsati davaće se Kosmetu. Situacija će se tamo kasnije rešavati, kad bude puštena u pogon hidroelektrana »Mavrovo«.

U Crnoj Gori ušla je u pogon ove godine hidroelektrana »Glava Zete«. Ona će rešiti situaciju. Nikšić, kako sam rekao, dobijaće struju iz Bosne. Kasnije, u 1957 i 1958 godini proradiće i hidroelektrana »Perućac« koja ulazi sa 600 do 800 kilovatsati.

Ako rezimiramo ovu situaciju, mi ćemo iduće godine proizvoditi oko 3,8 miliona kilovatsati; a bilo bi potrebno nešto preko 4 miliona kilovatsati. Pri tome, moramo reći da široka potrošnja, koja još raste, nije uzeta u obzir. Mi sad još imamo takva ograničenja da ne možemo računati sa punim zamahom razvoja. To ćemo moći tek kad svi kapaciteti budu ušli u pogon.

Što se tiče Beograda tu su pokrenuta pitanja da se snabdevanje Beograda reši i na jedan brži način, sa posebnim postrojenjima.

To bi bio kratak pregled situacije u elektroprivredi.

Napomenuo bih još nešto o perspektivi.

Perspektive u elektroprivredi će biti date u jednom posebnom elaboratu koji je izrađen i koji treba da ide na diskusiju, a kome su predviđene i izgradnje novih elektrana, od kojih sam neke napomenuo, a o nekima će se moći govoriti tek kad se stvari prostudiraju i vidi koje su najrentabilnije. U vezi s tim Savezno izvršno veće donelo je odluku da se formira i zajednica elektroprivrednih preduzeća koja bi preuzela na sebe predlaganje novih elektroenergetskih postrojenja, pitanje cena, pitanje tarifnog sistema, i pitanja svih ovih nerešenih problema koji još postoje, a koje bi Izvršno veće putem uredaba sredilo.

Ako ima još kakvih pitanja mogao bih da odgovorim.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li još neko želi da uputi kakvo pitanje? (Niko se ne javlja). Pošto niko ne želi, prekidam ovu sjednicu s tim da nastavimo rad u 17 časova. Da li će to biti zajednička ili posebna sjednica, biće objavljeno preko mikrofona.

(Sednica je prekinuta u 13,35 časova).

(Nastavak u 17,05 časova)

Pretsednik **Ivan Božičević:** Nastavljamo rad. Otvaram pretres o Glavi XVI Prijedloga saveznog društvenog plana za 1955 godinu. Postoje izmjene u izvještaju Odbora za privredu.

Ko želi riječ? Pošto se niko ne javlja, stavljam na glasanje Glavu XVI sa izmjenama datim u izvještaju Odbora za privredu.

Ko je *za?* (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XVI jednoglasno usvojena.

Otvaram pretres o Glavi XVII sa izmjenama koje su obuhvaćene u izvještaju. Ko želi riječ? Pošto se niko ne javlja, stavljam Glavu XVII zajedno sa izmjenama Odbora za privredu na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XVII jednoglasno usvojena.

Otvaram pretres Glave XVIII. Želi li ko riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam ovu glavu na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XVIII usvojena jednoglasno.

Otvaram pretres o Glavi XIX. U izvještaju se i ovdje predlažu izmjene. Takođe vas mogu izvjestiti da je u Saveznom vijeću prihvaćen amandman na Glavu XIX. Amandman se odnosi na odjeljak 2, stav 1, u dvanaestom redu. Amandman glasi: »Zemljoradničke zadruge i njihovi pogoni odnosno preduzeća ne plaćaju porez na dobit iz njihove trgovačke delatnosti s tim da sredstva koja su time dobijena mogu upotrebiti samo za privredne investicije«.

Ko želi riječ o Glavi XIX? *(Živorad Ćosić:* Ja sam pre podne postavio pitanje grafičke industrije). U redu. Ima riječ drug Popović.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Meni se, drugovi, čini, da se ovim amandmanom koji je sada pročitan stanje ništa ne menja prema izveštaju našeg Odbora za privredu. U našem izveštaju, u izveštaju Odbora za privredu tačno stoji to što je u amandmanu pročitano, a to znači da se zemljoradničke zadruge, njihova preduzeća i pogoni oslobađaju od celokupnog poreza na dobit, prema tome i od poreza na dobit od trgovačke delatnosti. To znači da u 13 redu treba izostaviti reči »njihovi pogoni, preduzeća, izuzev onih koje vrše trgovinsku delatnost«, a treba staviti »preduzeća i pogoni zemljoradničkih zadruga«. Pored toga, u odeljku 3 dodati nov četvrti stav: »Zadružne privredne organizacije koje su u smislu prednjeg odeljka oslobođene plaćanja poreza na dobit, taj deo dobiti mogu upotrebiti isključivo na privredne investicije«.

Prema tome, ovim amandmanom je tačno obuhvaćeno ono što je rečeno i u izveštaju Odbora za privredu koji je podneo izvestilac narodni poslanik Sekić. Zato ne vidim svrhe ovom amandmanu Saveznog veća.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Riječ ima drug Marković.

Trifun Marković *(Izborni srez Niš, NR Srbija):* Ja mislim, drugovi, da je amandman usvojen u Saveznom veću pravilan i da mu ima mesta. Jer, po Uredbi o zemljoradničkim zadrugama, stoji da zadruge mogu organizovati svoje delatnosti kroz pogone i preduzeća, a to znači da samostalno mogu organizovati te delatnosti. Pošto se ovo odnosi isključivo na trgovinu a ovde ne stoji da se oslobađanje odnosi i na trgovinsku delatnost, onda ćemo doći u sukob kao što je to bilo prošle godine, biće raznih tumačenja i od strane Narodne banke i drugih organa na terenu. I dok se to protumači, proći će dosta vremena, a to može da ukoči rad zadruga. Zato je amandman u redu. Ja smatram da amandman treba da se prihvati i ja ću glasati za njega. U tom smislu sam i sam hteo da dam predlog, amandman. On je sličan onome koji je usvojen u Saveznom veću i ja ću ga pročitati.

U Glavi XIX člana 2, u dvanaestom redu dodaje se nova formulacija koja treba da glasi: *(čita):*

Zemljoradničke zadruge i njihovi pogoni odnosno preduzeća oslobađaju se plaćanja poreza na dobit na trgovinsku delatnost s tim da ostvarena dobit može da se koristi isključivo u privredne investicije.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi dalje riječ? Pošto niko ne želi riječ, molim izvjestioca Odbora za narodnu privredu i pretstavnika Saveznog izvršnog vijeća da se izjasne.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Ja nikakve suštinske razlike ne vidim u ovom amandmanu koji je usvojilo Savezno izvršno vijeće i čini ga na ovaj Prijedlog društvenog plana od ovog prijedloga drugova. Naime, smisao je i ovog amandmana u tome da će se savezno oporezivanje konkretno sprovoditi na preduzeća odnosno pogone, samo što se ovim amandmanom usmjeruje taj dio dobiti u investicioni fond. Ja nisam razumio da ima neke razlike između ovog amandmana Saveznog izvršnog vijeća i ovoga o čemu drugovi diskutuju. Ja ću pročitati amandman Saveznog izvršnog vijeća, koji glasi *(čita):*

PREDLOG ZA IZMENU ODELJKA 6) GLAVE XI PREDLOGA SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1955 GODINU

U odeljku 6) Glava XI brišu se četvrti, peti i šesti stav.

Obrazloženje

Savezno izvršno veće predlaže kao svoj amandman menjanje ovih odeljaka iz razloga što smatra da nije potrebno u tekst plana unositi obrazloženje zbog čega se uvode dotacije iz odeljka 6) Glave XI i koje su posledice datih dotacija.

Ja nisam bio do podne, a obavješten sam da je bilo postavljeno pitanje grafičke industrije i šta biva od ovog dijela dobiti koja ostaje preduzećima grafičke industrije ako se ne primjenjuje savezni porez. Pa, mi imamo u sistemu oslobođen niz grana od saveznog poreza. Time

se ne isključuje oporezivanje te privredne organizacije od strane komune, sreza, ali to je jedno povlašćenje ipak u odnosu na druge grane, to je tretman po kome više sredstava ostaje privrednoj organizaciji. No, ako komuna ne bude vodila politiku prema ugostiteljstvu, koje se oslobađa, prema zanatskim radnjama itd., ona može takođe te grane da dovede u težak položaj time ako bude mnogo uzimala dobiti, iako ne ostaje savezno oporezivanje. Prema tome, ja sam tako razumio pitanje: šta biva sa tim dijelom dobiti? Isti je odnos kao i kad postoji taj porez, samo što je ta grana konkretno povlašćenija u odnosu na druge, jer joj ostaje više dobiti. No, ako komuna ne bude vodila računa o odnosu između preduzeća i komune, može ustvari da ukloni tu povlašćenost koja se daje toj grani oslobođenjem od saveznog poreza.

Druga je stvar pitanje, koje je, čini mi se, spomenuto u vezi s tim kod željeznica. Mi smo kod željeznica posebno to tretirali. Ustvari, u planu se predviđa da jedan dio ide u investicioni fond. Ustvari, ne primjenjuje se savezni porez, ali se jedan dio dobiti usmjerava u investicione svrhe kod željeznica. To je poseban tretman željezničkog saobraćaja, upravo svih grana saobraćaja.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ drug Vojin Popović.

Ing. **Vojin Popović** *(Izborni srez Novi Pazar, NR Srbija):* Drugovi, ja bih hteo da učinim jasnijim pitanje ovog amandmana. Zato bih ja, na osnovu odluke Odbora za privredu, kako je tačno formulisano u izveštaju našeg izvestioca, hteo da pročitam prečišćeni tekst kako bismo mogli da diskutujemo. On treba da glasi: »Oslobađaju se saveznog poreza na dobit...« (i tamo se nabraja niz organizacija, a pored toga i zemljoradničke zadruge, pogoni i preduzeća zemljoradničkih zadruga, a briše se ono »izuzev onih koje se bave trgovačkom delatnošću«). Prema tome, ovim amandmanom se ništa ne menja. Isto tako, dodat je novi stav, koji glasi: »Zadružne i privredne organizacije koje su u smislu prednjeg odeljka oslobođene plaćanja poreza na dobit taj deo dobiti mogu upotrebiti isključivo na privredne investicije«. Dakle, isto što je sadržano u ovom amandmanu. Smatram da nema mesta tom amandmanu. Suštinski je da u izmeni sa kojom se saglasio Odbor za privredu Saveznog veća stoji da se i zemljoradničke zadruge i zadružna preduzeća i pogoni oslobađaju poreza na dobit od svih delatnosti i da se taj porez na dobit može upotrebiti samo za privredne investicije zadruga.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Pitam druga Markovića da li po njegovom shvatanju ova formulacija odgovara onome što on predlaže u amandmanu?

Trifun Marković *(Izborni srez Niš, NR Srbija):* Mi smo i prošle godine kada smo govorili o Društvenom planu FNRJ i poljoprivrednim dobrima čuli tumačenje da se isto odnosi i na poljoprivredna dobra zadruga. Međutim, kod Banke nikako nismo mogli da dođemo do takvog tumačenja, tako da poljoprivredna dobra zadruga nisu mogla da koriste ona prava koja su koristila poljoprivredna dobra u odnosu na socijalno osiguranje za sezonske radnike itd. Tako isto mi se čini i sad. Ja u suštini prihvatam stvar, ja ću da povučem amandman, ali mi se čini da može posle da dođe do toga da opet dolazi do sukoba u tumačenju i da moramo ponovo da tražimo tumačenje Izvršnog veća.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? *(Živorad Ćosić:* Ja). Ima riječ Živorad Ćosić.

Živorad Ćosić *(Izborni srez Beograd VI, NR Srbija):* Ja sam, drugovi, učestvovao na savetovanju grafičkih preduzeća održanom u Mariboru i tražili smo da se ova sredstva oslobode, ali uglavnom da idu u investicioni fond. Ja bih zato predložio da mi Saveznim društvenim planom za 1955 godinu regulišemo da to ode u investicioni fond da ne bi nastala različita tumačenja koja mogu da se formiraju u komunama. Predlažem da se u Glavi XIX, u odeljku 3, stav 3, posle reči »filmske« doda »grafičke«. Smatram da će to biti pravilnije nego da ostavimo da svako tumači kako nađe za shodno.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi riječ? (Niko se ne javlja).

Glasamo o amandmanu koji je podneo narodni poslanik Živorad Ćosić. Ko je *za* ovaj amandman, neka digne ruku. (Manjina diže ruku). Ko je *protiv?* (Većina diže ruku). Da li se ko uzdržao (Nije). Konstatiram da je amandman odbijen većinom glasova.

Prelazimo na glasanje o Glavi XIX u cjelini. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Konstatiram da je Glava XIX prihvaćena jednoglasno.

Prelazimo na Glavu XX — Plate radnika i službenika privrednih organizacija. Kod ove glave postoje izmjene Odbora za privredu.

Ko želi riječ? (Albin Lesjak diže ruku). Ima riječ Albin Lesjak.

Albin Lesjak *(Izborni srez Celje grad, NR Slovenija):* Ja bih hteo neka objašnjenja u vezi s Glavom XX.

U Glavi XX, u odeljku 1, kaže se »Tarifni stavovi u tarifnom pravilniku za 1955 godinu mogu se kretati na nivou obračunskih plaća za 1954 godinu.« Uzima se ista baza kao 1954 godine, dok se kod preduzeća gde je fizička proizvodnost rada već sada na visokom stepenu može povisiti proizvodnost rada samo boljom organizacijom rada i boljim tehnološkim postupkom. Kod ovakve povišene proizvodnosti rada smanjuje se broj radnika. Smanjenjem

broja radnika smanjuje se platni fond, tako da bi preduzeće od ovako povišene produktivnosti rada imalo svega 5 — 10% koliko još otpada kod dobiti, jer ovakvo povišenje produktivnosti povisuje samo dobit. Iziskuje se bolji, jevtiniji a i komplikovaniji tehnološki postupak. Tu se, isto tako, zahteva i veća stručnost, tako da dođe do toga da onaj mali deo sa 5% bude dovoljan ili neće ni doprinositi povišenoj stručnosti rada. Sve ovo će delovati destimulativno na ovakva preduzeća.

Molio bih da se sve ove činjenice uzmu u obzir u dopunama i propisima Saveznog izvršnog veća. Ona preduzeća koja imaju manju produktivnost rada neće moći postići bolju proizvodnost rada, a druga preduzeća koja imaju sada veliku produktivnost rada neće to moći da postignu nego samo boljim tehnološkim procesom i boljom organizacijom rada.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ima riječ narodni poslanik Norbert Veber.

Norbert Veber *(Izborni srez Zagreb srez, NR Hrvatska):* Ja mislim, drugovi, da smo Uredbom o raspodeli ukupnog dohotka privrednih preduzeća i Uredbom o platama radnika i službenika koju je ovih dana primilo Savezno izvršno veće, učinili jedan ogroman korak u sređivanju našeg platnog sistema. Jasno je da to ne znači da su otklonjene sve slabosti i da nema još problema. U 1955 godini formiraće se komisije koje će rešavati te stvari, kako u saveznom obimu, tako i u republičkom i u srezovima. Smatram da će se to moći otkloniti i da će se naći stvarno najbolji put za rešenje problema koji je bio stalno otvoren. U vezi s tim povukao bih svoj predlog o formiranju komisije u Skupštini, a koji sam ranije podneo, jer će se sada formirati komisije Saveznog izvršnog veća, komisije u republikama i u srezovima, zapravo, formiraće se tela koja će pitanje platnog sistema proučavati i dalje razrađivati. Kao što je ovde postavljeno i kako je uopšte postavljen čitav platni sistem, naročito važnu ulogu kod određivanja odnosa tarifnih stavova i uopšte plata imaće narodni odbori. Ja mislim da će veća proizvođača u sreskim narodnim odborima i narodni odbori uopšte morati da vode više računa o tome nego dosad. Ja to govorim iz iskustva iz mojih srezova u kojima se prilično olako rešava pitanje plata, određivanje postotaka koji su odobreni dosadašnjim propisima i koji važe i u 1955 godini. U vezi s postavkom u Glavi XX po kojoj se narodni odbori ovlašćuju da mogu za 5% sniziti odnosno povisiti osnovu iz 1954 godine, to je elemenat kroz koji će moći narodni odbori u izvesnoj meri ispraviti nepravilnosti koje sada postoje u obračunskim platama. Dobit će se formirati posle odbijanja platnog fonda po tarifnom pravilniku, odnosno isplaćivanjem ukupno ostvarenih normi odnosno akorda. Prema tome, time je jedan od osnovnih nedostataka dosadašnjeg platnog sistema otklonjen i mislim da možemo tim ogromnim napretkom u platnom sistemu biti zadovoljni. Zato smatram da možemo primiti Glavu XX.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li pretstavnik Saveznog izvršnog vijeća i izvjestilac Odbora žele da odgovore? *(Osman Karabegović:* Ne želim!). Stavljam Glavu XX na glasanje. Ko je *za,* neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XX jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu XXI — Doprinos za socijalno osiguranje. I tu postoje izmjene od strane Odbora za privredu. Ko želi riječ? *(Stjepan Skubić:* Ja). Ima riječ Stjepan Skubić.

Stjepan Skubić *(Izborni srez Zagreb, NR Hrvatska):* Drugovi i drugarice narodni poslanici, što se tiče ove glave ja se potpuno slažem s izmjenama i dopunama. Ovim izmjenama je ovlašćeno Savezno izvršno vijeće da propiše od kojih plata i ličnih dodataka treba da se plaća socijalno osiguranje. Međutim, ja bih se osvrnuo na pitanje plaćanja socijalnog doprinosa od strane poljoprivrednih zadruga, odnosno zemljoradničkih zadruga, kako se radilo u 1953 i 1954 godini.

Preuzimanjem zemljišnog fonda od strane nekih poljoprivrednih zadruga one su došle u situaciju da za obradu upotrebljavaju ne samo stalnu radnu snagu, nego su seljaci povremeno radili: ovaj dva, onaj tri dana na kopanju kukuruza, branju kukuruza, sušenju sijena itd. Isplaćene plate, odnosno nagrade tim ljudima su kroz celu godinu ipak prilično visoke, a ti ljudi nisu bili socijalno osigurani. Republički zavod poslao je sada revizore na teren. Oni su obišli i naš kotar i našli su da su zadruge dužne da plate prilično velike sume za socijalno osiguranje.

Do ove situacije je došlo zato što je Glavni savez zemljoradničkih zadruga FNRJ u »Zadružnom glasniku« za 1953 dao jedno objašnjenje da zemljoradničke zadruge, ukoliko upotrebljavaju radnu snagu dva-tri dana, ne moraju plaćati socijalni doprinos. Na terenu je došlo to takve situacije da, recimo, jedna vrlo dobra poljoprivredna zadruga, koja je za ovaj novac koji je trebalo da plati Zavodu za socijalno osiguranje, nabavila stoku: krave, pastuve, i sada, ako bude morala da plati doprinos, treba da proda ovu stoku. Kod te zadruge svega je pet ljudi osigurano, i to: prodavač, knjigovođa i magacioner. Za njih plaća zadruga 243.000 socijalnog doprinosa a još je dužna 1,753.000 dinara za povremene radnike. Uvjeren sam da će Savezno izvršno vijeće sve ove stvari proučiti i voditi računa da se one više ne događaju.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Ko želi još riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam Glavu XXI na glasanje. Ko je *za,* molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da

li se neko uzdržava? (Niko). Glava XXI je jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu XXII — Stope poreza na dohodak i zemljarinu.

Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Ima li nekih pitanja? (Nema).

Stavljam Glavu XXII na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se neko uzdržava? (Niko). Konstatiram da je Glava XXII jednoglasno primljena.

Glava XXIII — Udio narodne republike u prihodima kotareva, gradova i gradskih općina sa posebnim pravima. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja).

Stavljam Glavu XXIII na glasanje. Ko je *za*, molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XXIII jednoglasno primljena.

Na redu je Glava XXIV — Obavezne rezerve. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam Glavu XXIV na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XXIV jednoglasno prihvaćena.

Prelazimo na Glavu XXV — Mjere za reguliranje izvoza i uvoza sa izmjenama Odbora za privredu. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam Glavu XXV na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Niko). Konstatiram da je Glava XXV jednoglasno usvojena.

Prelazimo na Glavu XXVI — Ovlaštenja za poduzimanje mjera u svrhu reguliranja tržišta. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje Glavu XXVI. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XXVI jednoglasno usvojena.

Sad je na redu pretres Glave XXVII — Fondovi, — sa izmjenama Odbora za privredu. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam Glavu XXVII na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XXVII jednoglasno usvojena.

U izvještaju Odbora za privredu predložena je nova Glava XXVIII. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje Glavu XXVIII. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XXVIII jednoglasno usvojena.

Otvaram pretres o Glavi XXIX. Ko želi riječ? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, stavljam na glasanje Glavu XXIX. Ko je *za*? (Svi dižu ruke). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Glava XXIX jednoglasno usvojena.

Prelazimo na Glavu XXX. Otvaram diskusiju. (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za riječ, stavljam Glavu XXX na glasanje. Ko je *za*? (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Prema tome, Glava XXX je jednoglasno prihvaćena.

Time je Prijedlog društvenog plana u pojedinostima primljen.

Za riječ se javio drug Karabegović.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Osman Karabegović:** Drugovi narodni poslanici, vi ste u podne usvojili amandman. Radilo se o tome da se izračuna dohodak na bazi uobičajene proizvodnje. Ja sam kazao da ako se radi o nekoj popravci čitavog tog sistema katastra, ja se ne sećam tačno o kojoj se tački tu radi i ja se načelno slažem ako je to jedna dopunjujuća mjera, jer ćemo mi katastar dopunjavati u raznim vidovima u toku nekoliko godina. Neki su drugovi poslije glasanja potegli to pitanje i kazali da ovakva formulacija druga Pavla Šumanovca obavezuje da za godinu dana te mjere predviđene u amandmanu budu i sprovedene. Ako stvar tako stoji onda je to nerealno i ja mislim da mi treba da usvojimo jednu formulaciju koja će odgovarati stvarnom stanju, da katastar služi stvarno tome kao i druge mjere koje su predviđene i predložene u planu.

Ing. **Pavle Šumanovac** *(Izborni srez Sombor, AP Vojvodina — NR Srbija):* Drugovi poslanici, vi ćete me izviniti što ponovo govorim u vezi sa amandmanom koji je već izglasan. Međutim, naišlo se u diskusiji sa drugovima iz Zavoda za plan na izvesna tumačenja toga amandmana u tom smislu da on obavezuje da se izračuna katastarski dohodak u celoj našoj zemlji ponovo za godinu dana. S obzirom da ovaj Savezni društveni plan važi za 1955 godinu pa prema tome, i ovakva formulacija amandmana obavezuje Savezno izvršno veće da to izvrši za godinu dana. Međutim, ako je takvo tumačenje ispravno a praktično i faktički to ne može da se obavi za godinu dana, onda sam bio prinuđen na njihov zahtev i da ubacim jednu jedinu reč u ceo amandman. Ja ću pročitati raniji tekst i ako se slažete sa ovom reči koju ubacujem, a koja tu obavezu ne poništava nego je samo produžava, onda bismo mogli usvojiti ovaj drugi tekst. Prvi tekst glasi: »Isto tako, treba ponovo izračunati katastarski dohodak od poljoprivrede na osnovu stvarne i uobičajene proizvodnje u pojedinim kotarevima«. Nova formulacija amandmana bi glasila: »Isto tako, treba pristupiti ponovnom izračunavanju katastarskog dohotka od poljoprivrede na osnovu stvarne i uobičajene proizvodnje u pojedinim kotarevima«.

Razlika je samo, dakle, u reči »pristupiti«. Ako se kaže »pristupiti« to nije obaveza da će

se izvršiti za godinu dana. Prema tome, ovakva nova formulacija »pristupiće se izračunavanju katastarskog dohotka« bilo bi potrebno da se izglasa, jer u tom slučaju je latentna obaveza, može i dve-tri godine ovaj zadatak da traje, koliko po prilici i zahteva ovaj posao.

Pretsednik **Ivan Božičević:** Da li neko želi riječ o ovome? (Niko se ne javlja). Da li se pretstavnik Izvršnog vijeća i izvjestilac Odbora slažu? *(Osman Karabegović: Slažem se!* — *Viktor Stopar:* Slažem se!).

Da li se, drugovi narodni poslanici, slažete sa izmjenom amandmana? *(Glasovi:* Slažemo se!). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Niko). Konstatiram da je prihvaćena izmjena amandmana.

Prelazimo na glasanje o Prijedlogu saveznog društvenog plana za 1955 godinu u cjelini.

Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Konstatiram da je Prijedlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu u Vijeću proizvođača primljen jednoglasno.

Poslije kraćeg odmora biće zajednička sjednica oba vijeća na kojoj će drug Zeković podnijeti ekspoze o Prijedlogu saveznog budžeta za 1955 godinu. Poslije toga, vjerojatno, neće biti sjednice domova.

Prema tome, treba da zakažemo sastanak za sutra, da li za 8 ili za 9 časova. *(Većina glasova:* Za devet časova).

Prema tome, zakazujem sjednicu Vijeća proizvođača za sutra u 9 časova, a današnju sjednicu zaključujem.

(Sednica je zaključena u 17,55 časova)

ПРИЛОЗИ

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА ПРИВРЕДУ О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за народну привреду
Бр. 319
22-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача Савезне народне скупштине на својој седници одржаној на дан 20 децембра 1954 године, претресао је Предлог одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину и у потпуности се сагласио са предложеним изменама.

У Глави XIX, одељак 11, тачка 4, потребно је додати нове тачке којима се даје овлашћење за одвајање динарских средстава за уградњу увозних постројења и што ранијег њиховог пуштања у погон. Овде се ради о постројењима која су добијана од УНИЦЕФ-а за изградњу млекара, а после доношења друштвеног плана, као и о опреми која је увежена из ЦДФ-а или путем иностраних зајмова, а инвеститори нису добили кредите из формалних разлога.

У Глави XXIII додаје се нови одељак који регулише расподелу паушалног износа пореза на добит. Пошто се у принципу од целокупне добити узима за потребе федерације 50% то је нужно учинити и овде. Ова измена неће изазвати битније измене у средствима срезова и градова јер је већ раније о томе донешена уредба те су срезови (градови) рачунали са овим порезом.

У Глави XXXII додају се две нове тачке и нови став који регулише питање плаћања камата и ануитета за објекте привредног карактера, који су финансирани из средстава федерације одређених у Савезном буџету за 1954 годину.

Ови објекти, обзиром на свој привредни карактер плаћаће камате и ануитете као и објекти који се граде из општег инвестиционог фонда. Ануитети за ове објекте ићи ће у инвестициони фонд народне републике сразмерно делу вредности објекта изграђеног на подручју односне републике. Камате ће се плаћати у висини и року како је то одређено и за зајмове из општег инвестиционог фонда.

После Главе XXXVII додаје се нова Глава XXXVIIa.

Овом главом друштвени план повећава средства потребна Народној армији за 6 милијарди динара. Ово повећање нужно је услед промене услова на тржишту и цена материјала, а да би се могли извршити радови и набавке предвиђене у овој години. Ова средства подмирују се од имобилисаних средстава допуном друштвеног плана од 25 новембра ове године, а ако ово не буде довољно из других вишкова прихода над расходима федерације.

У Глави XXXVIII додаје се нови став којим се овлашћује Савезно извршно веће да може у оквиру укупних средстава за инвестиције повећати средства оним објектима који су лошим напредовањем радова утрошили већа средства од утврђених. Овом мером обезбедиће се да се што пре доврше објекти и радови, те према томе и пре ступају у погон.

Одбор за народну привреду разматрајући ове допуне Савезног друштвеног плана за 1954 годину, једногласно се сложио са предлогом Одлуке о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину и моли Дом да усвоји овај извештај.

За известиоца Одбора изабран је народни посланик Андрија Шубат.

Секретар — **Младен Саздевски**, с. р.
Претседник — **Драги Стаменковић**, с. р.

Чланови:

Инж. **Иван Пинтерич**, с. р., инж. **Борис Бакрач**, с. р., инж. **Ђорђе Благојевић**, с. р., **Анте Бојанић**, с. р., инж. **Јован Јанковић**, с. р., **Ненад Јакшић**, с. р., инж. **Филип Кнежевић**, с. р., инж. **Добривоје Лапчевић**, с. р., **Милош Милаковић**, с. р., **Фрањо Михл**, с. р., **Бранислав Младеновић**, с. р., **Јанко Рудолф**, с. р., **Андрија Шубат**, с. р., **Борко Темелковски**, с. р., **Душан Секић**, с. р., **Едо Зорко**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА БУЏЕТА ФНРЈ (САВЕЗНОГ БУЏЕТА) ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за буџет
Бр. 45
24-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за буџет Већа произвођача Савезне народне скупштине примио је од претседника Већа произвођача Савезне народне скупштине Предлог одлуке о изменама и допунама буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезног буџета) за 1954 годину.

Овај Одбор, на својој седници од 22 децембра 1954 године, размотрио је примљени предлог одлуке те је након дискусије и образложења једногласно усвојио предложену одлуку те да исту упути Већу произвођача Савезне народне скупштине на одобрење.

Измена у предложеној одлуци предвиђа да се изврши измена у буџету Федеративне Народне Републике Југославије (Савезном буџету) за 1954 годину и то у 5 разделу — Државног секретаријата за послове народне одбране са повећањем од 6.000,000.000 динара, тако да овај раздео укупно износи 172.700,000.000 динара.

Ово повећање уследило је из основног разлога што су цене пољопривредних производа у 1954 години порасле у односу на предвиђене. Овај Одбор предлаже Већу произвођача Савезне народне скупштине да у целости усвоји предложено повишење како га је и овај Одбор усвојио на својој седници.

За свог известиоца Одбор је одредио народног посланика Босанац Николу.

Секретар — **Никола Сацак**, с. р.
Претседник — **Никола Котле**, с. р.

Чланови:

Милан Степановић, с. р., **Станоје Стојановић**, с. р., **Трипо Ерцег**, с. р., **Никола Босанац**, с. р., **Славко Паплер**, с. р., **Иво Дружић**, с. р., **Виктор Стопар**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА БУЏЕТ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ЗАВРШНОМ РАЧУНУ ФНРЈ ЗА 1953 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за буџет
Бр. 46
24-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за буџет Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својој седници од 14 децембра 1954 године, претресао је завршни рачун заједно са Предлогом закона о завршном рачуну ФНРЈ за годину 1953 у начелу и појединостима и исте усвојио.

Савезни буџет за 1953 годину био је одобрен у износу од 229.100,000.000 динара прихода и исто толико расхода.

У укупној суми прихода било је предвиђено да ће се износ од 50.675,000.000 динара остварити из помоћи и зајмова из иностранства и расположивих резерви.

Према поднетом завршном рачуну, од предвиђеног износа прихода остварено је 188.767,633.656 динара или 82,4% од предвиђеног износа.

Од одобрених расхода извршено је 204.792,620.174 динара, тј. за 24.307,379.826 динара мање него што је било одобрено. И поред тога што расходи нису извршени у износу који је био одобрен, финансирање по савезном буџету за 1953 годину завршено је са вишком расхода над приходима од 16.024,986.518 динара. Међутим, овај вишак расхода над приходима не претставља и стварни дефицит.

Наиме, од 50.675,000.000 динара колико је било предвиђено од помоћи и зајмова из иностранства и расположивих резерви, у буџет је унето 12.369,215.122 динара или 24,4% од предвиђеног износа, иако је по том основу остварено око 31.800,000.000 више него што је показано у Савезном завршном рачуну за 1953 годину. Овај остатак није се могао унети у буџет услед тога што до краја 1953 године са даваоцима помоћи нису могли бити регулисани и формално-технички услови за уношење остатка остварених средстава у Савезни буџет.

Приходи из осталих извора, изузев вишка прихода по буџету за 1952 годину, остварени су у предвиђеном износу, при чему је од неких врста прихода наплаћено више него што је било предвиђено.

Дефицит по Савезном буџету за 1953 годину у износу од 16.024,986.518 динара покриће се из средстава која су одлуком Савезне народне скупштине о изменама и допунама Савезног друштвеног плана за 1954 годину од 12 јула 1954 године образована за покриће вишкова расхода по Савезном буџету и савезним фондовима за 1953 годину.

Имајући у виду изложено, Одбор за буџет Већа произвођача моли Веће произвођача да Предлог закона о завршном рачуну Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни завршни рачун) за 1953 годину усвоји у целости како је и предложен.

За свог известиоца Одбор је одредио народног посланика Виктора Стопара.

Секретар
Никола Сацак, с. р.

Председник
Никола Котле, с. р.

Чланови:
Милан Степановић, с. р., **Станоје Стојановић**, с. р., **Никола Босанац**, с. р., **Славко Паплер**, с. р., **Виктор Стопар**, с. р., **Трипо Ерцет**, с. р., **Иво Дружић**, с. р.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

22-га СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 28 ДЕЦЕМБРА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда

Саопштења

Допуна дневног реда

Дневни ред:

1) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора о покретању кривичног поступка против народног посланика Владимира Дедијера;

2) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора о гласању о опозиву народног посланика Комнена Церовића.

Говорници: Влада Зечевић, Вице Буљан, Милан Вукасовић.

ПРЕТСЕДАВАО:
ПРЕТСЕДНИК
ВЛАДА ЗЕЧЕВИЋ
ЗАПИСНИЧАР:
ОБРЕН СТИШОВИЋ

Почетак у 18,00 часова

Претседник **Влада Зечевић** *(Изборни срез јадрански, НР Србија):* Отварам 22-гу седницу Савезног већа.

Записник ове седнице водиће записничар народни посланик Обрен Стишовић. Молим записничара да прочита записник XXI седнице.

Записничар **Обрен Стишовић** *(Изборни срез ариљско-моравички, НР Србија)* чита записник седнице од 28 децембра 1954 год.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте записник, има ли ко примедаба на записник? (Нема). Записник се оверава.

Молим да изволите чути саопштења.

Од Претседника Савезне народне скупштине примили смо акт П-бр. СНС (А) 167 од 28. XII. 1954 г., који гласи *(чита):*

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Достављам Вам у прилогу акт Савезног јавног тужиоца КТР бр. 1149 од 28. XII. о. г., којим предлаже да Савезно веће СНС да одобрење за кривично гоњење народног посланика Владимира Дедијера, члана Вашег Већа, због кривичног дела из чл. 118 Кривичног законика. (Општи, продужени аплауз).

Молим Вас да на основу предњег тражења приложени акт упутите Мандатно-имунитетском одбору свог Дома на даљи поступак.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Моша Пијаде, с. р.

Ја сам овај предмет већ доставио надлежном одбору, тј. Мандатно-имунитетском одбору нашег Већа.

Од Одбора за организацију власти и управу примили смо:

1) Извештај о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о застарелости потраживања, и,

2) Извештај о Предлога закона о избору народних посланика у Савезној народној скупштини на подручју административних срезова Бује и Копар.

Од Одбора за народну привреду примили смо:

1) Извештај уз Предлог закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима, и,

2) Извештај уз Предлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма Федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Од Законодавног одбора примили смо:

1) Извештај уз Предлог закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима;

2) Извештај уз Предлог закона о изменама и допунама Закона о застарелости потраживања;

3) Извештај уз Предлог закона о избору народних посланика у Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копар;

4) Извештај уз Предлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма Федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Од Мандатно-имунитетског одбора примили смо извештај о гласању о опозиву Ком-

нена Церовића, народног посланика Савезног већа за Изборни срез плевањско-дурмиторски.

Од Мандатно-имунитетског одбора примили смо извештај о отварању кривичног поступка против народног посланика Владимира Дедијера.

На основу примљених извештаја предлажем Дому да се већ утврђени дневни ред измени и допуни, пошто смо већ претресали четири тачке дневног реда, како следи:

5) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора о отварању кривичног поступка против народног посланика Владимира Дедијера;

6) Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора о гласању о опозиву Комнена Церовића, народног посланика Савезног већа за Изборни срез плевањско-дурмиторски;

7) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о застарелости потраживања;

8) Претрес Предлога закона о избору народних посланика у Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копар;

9) Претрес Предлога закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма Федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину;

10) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима;

11) Претрес Предлога буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезног буџета) за 1955 годину са Предлогом закона о буџету Федеративне Народне Републике Југославије (Савезним буџетом) за 1955 годину;

12) Избор претседника, потпретседника и записничара Савезног већа;

13) Претрес Предлога одлуке о потврди уредба Савезног извршног већа.

Прима ли Савезно веће овако предложени дневни ред? (Прима). Пошто је Савезно веће примило предложени дневни ред, то прелазимо на дневни ред.

Пета тачка дневног реда је: Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора о отварању кривичног поступка против Владимира Дедијера.

Известилац је друг Вице Буљан. Молим известиоца да прочита извештај Одбора.

Известилац Мандатно-имунитетског одбора **Вице Буљан** *(Изборни срез Сињ, НР Хрватска) (чита):*

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мандатно-имунитетски одбор Савезног већа на својој седмој седници од 27 децембра 1954 године претресао је предлог Савезног јавног тужиоца у акту К бр. 1149 од 28 децембра ове године, којим предлаже да Савезно веће Савезне народне скупштине да одобрење за кривично гоњење народног посланика Владимира Дедијера због кривичног дела из члана 118 Кривичног законика.

Претресајући овај предлог Савезног јавног тужиоца Мандатно-имунитетски одбор је утврдио да је исти оправдан и на закону заснован па предлаже да Дом, у смислу члана 201, став 4, Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине, одлучи да да одобрење за покретање кривичног поступка против народног посланика Владимира Дедијера из члана 118 Кривичног законика.

За известиоца је одређен народни посланик Вице Буљан.

Секретар
Олга Врабич, с. р.

Претседник
Елисије Поповски, с. р.

Чланови:
Милан Вукасовић, с. р., **Фрања Шимић**, с. р., **Вице Буљан**, с. р., **Павле Јовићевић**, с. р.

Претседник **Влада Зечевић:** Чули сте извештај Мандатно-имунитетског одбора. Отварам претрес. Ко жели реч од народних посланика? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање извештај Мандатно-имунитетског одбор. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је усвојен извештај Мандатно-имунитетског одбора и да се тиме одузима имунитет народном посланику Владимиру Дедијеру отварањем кривичног поступка.

Прелазимо на шесту тачку дневног реда — Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора о опозиву Комнена Церовића, народног посланика за Изборни срез пљеваљско-дурмиторски. Молим известиоца Мандатно-имунитетског одбора Милана Вукасовића да прочита извештај Одбора.

Известилац Мандатно-имунитетског одбора **Милан Вукасовић** *(Изборни срез бококоторски, НР Црна Гора).*

Имамо прво извјештај Савезне изборне комисије *(чита):*

САВЕЗНОЈ НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ
— САВЕЗНОМ ВЕЋУ —

Савезна изборна комисија примила је од среске изборне комисије за Изборни срез пљеваљско-дурмиторски извештај о резултату гласања о опозиву народног посланика Савезног већа Савезне народне скупштине са свим актима, па, у смислу члана 132 у вези са чланом 212 Закона о правима и дужностима, избору и опозиву савезних народних посланика, подноси следећи извештај:

1) Гласање о опозиву народног посланика Савезног већа Савезне народне скупштине у Изборном срезу пљеваљско-дурмиторском Церовић Радивоја Комнена из Титограда расписано решењем Савезне изборне комисије од 6 новембра 1954 године одржано је на дан 5 децембра 1954 године.

2) Спровођењем гласања о опозиву, под руководством Савезне изборне комисије, руководила је Изборна комисија НР Црне Горе и Среска изборна комисија за Изборни срез пљеваљско-дурмиторски.

3) Среска изборна комисија за Изборни срез пљеваљско-дурмиторски утврдила је резултат гласања о опозиву у смислу члана 205 и 206 Закона о правима и дужностима, избору и опозиву савезних народних посланика.

Резултати гласања о опозиву су следећи: уписано бирача 31.835, гласало 28.433 или 89,3%, за опозив гласало 26.980 или проив опозива гласало 1.314 или 4,6%, неважећих гласачких листића 139 или 0,5%.

Предњи извештај се доставља са свим актима примљеним од среске изборне комисије за Изборни срез пљеваљски и дурмиторски који се односе на гласање о опозиву.

Секретар — Претседник

Др **Дражен Сесардић**, с. р. — **Михаило Ђорђевић**, с. р.

На основу предњег Мандатно-имунитетски одбор подноси сљедећи извјештај (чита):

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
МАНДАТНО-ИМУНИТЕТСКИ ОДБОР
Бр. 15
Београд, 27-XII-1954 год.

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Мандатно-имунитетски одбор Савезног већа на својој седници од 28 децембра 1954 године, претресао је извештај Савезне изборне комисије о гласању о опозиву Комнена Церовића, народног посланика Савезног већа у Изборном срезу пљеваљско-дурмиторском.

Претресајући горњи извештај, Мандатно-имунитетски одбор је утврдио да је гласање о опозиву извршено на основу закона.

Према томе, овај Одбор предлаже Дому да, у смислу члана 205, став 2, Пословника Савезног већа, прихвати извештај о гласању о опозиву народног посланика Комнена Церовића и да, у смислу члана 177 Закона о правима и дужностима, избору и опозиву савезних народних посланика, одреди допунске изборе на упражњено посланичко место.

За известиоца одређен је народни посланик Милан Вукасовић.

Секретар — Потпретседник

Олга Врабич, с. р. — **Елисие Поповски**, с. р.

Чланови:

Хилмија Хасанагић, с. р., **Вице Буљан**, с. р., **Милан Вукасовић**, с. р.

Претседник **Влада Зечевић:** Отварам претрес о извештају Мандатно-имунитетског одбора. Жели ли ко реч? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за реч, стављам извештај Мандатно-имунитетског одбора на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се неко уздржао од гласања? (Није). Објављујем да је усвојен извештај Мандатно-имунитеског одбора. Тиме престаје мандат народном посланику Комнену Церовићу и Савезно веће одређује допунске изборе на упражњено посланичко место за Изборни срез пљеваљско-дурмиторски по члану 177 став први, Закона о избору и опозиву народних посланика Савезне народне скупштине.

Закључујем ову седницу, а наредну заказујем за сутра 29 децембра, у 10 часова пре подне.

Заједничка седница оба дома, по предлогу Претседника Савезне народне скупштине и у споразуму са Претседником Већа произвођача, одржаће се кроз 10 минута.

(Седница је закључена у 18,15 часова)

SAVEZNO VEĆE
i
VEĆE PROIZVOĐAČA

11-ta ZAJEDNIČKA SEDNICA

ODRŽANA 28 I 29 DECEMBRA 1954

SADRŽAJ:

Dnevni red

1) Pretres Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu:

a) Izveštaj Odbora za budžet Saveznog veća o Predlogu saveznog budžeta za 1955 god.;

b) Izveštaj Odbora za budžet Veća proizvođača o Predlogu saveznog budžeta za 1955 god.;

v) Ekspoze o Predlogu saveznoge budžta za 1955 godinu.

2) Pretres izveštaja Administrativnog odbora.

Govornici: Moša Pijade, Čedomir Đurđević, Ivo Družić, Veljko Zeković, Svetislav Stefanović, dr. Aleš Bebler, Ivan Gošnjak, Čedo Kapor.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
MOŠA PIJADE

SEKRETAR:
VELIMIR STOJNIĆ

Početak u 18,30 časova

Pretsednik **Moša Pijade** *(Izborni srez Beograd I, NR Srbija):* Otvaram jedanaestu zajedničku sednicu domova. Molim da saslušate zapisnik desete zajedničke sednice koji će pročitati sekretar drug Stojnić.

Sekretar **Velimir Stojnić** *(Izborni srez Drvar, Bosansko Grahovo, Bosanski Petrovac, NR Bosna i Hercegovina)* čita zapisnik desete zajedničke sednice Saveznog veća i Veća proizvođača od 27 decembra 1954 god.

Pretsednik **Moša Pijade:** Ima li primedaba na zapisnik? (Niko se ne javlja). Nema. Pošto primedaba nema, objavljujem da je zapisnik overen.

Ova sednica je sazvana odlukom oba doma da se sasluša ekspoze o Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu. Sekretar Saveznog izvršnog veća drug Veljko Zeković daće obrazloženje budžeta u celini. *(Veljko Zeković:* Prethodno treba da budu podneseni izveštaji odbora).

Da. Molim izvestioca Odbora za budžet Saveznog veća da podnese izveštaj.

Izvestilac Odbora za budžet Saveznog veća **Čedomir Đurđević** *(Izborni srez despotovačko-resavski, NR Srbija)* čita izveštaj Odbora za budžet Saveznog veća o Predlogu saveznog budžeta za 1955 god. (Videti prilog).

Pretsednik **Moša Pijade:** Molim izvestioca Odbora za budžet Veća proizvođača da podnese izveštaj.

Izvestilac Odbora za budžet Veća proizvođača **Ivo Družić** *(Izborni srez Šibenik, NR Hrvatska)* čita izveštaj Odbora za budžet Veća proizvođača o Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu. (Videti prilog).

Pretsednik **Moša Pijade:** Ima reč sekretar Saveznog izvršnog veća drug Veljko Zeković koji će podneti ekspoze o Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu.

Pretstavnik Saveznog izvršnog veća **Veljko Zeković** *(Izborni srez nikšićki, NR Crna Gora):* Drugovi narodni poslanici, prije nego što pređem na objašnjenje pojedinih stavki Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu, htio bih da ukratko prikažem rezultate izvršenja ovogodišnjeg budžeta prema podacima kojima sada raspolažemo, pošto su predloženi rashodi budžeta rađeni na bazi izvršenja Saveznog budžeta za 1954 godinu.

Od ukupnih prihoda predviđenih u Saveznom budžetu za 1955 godinu u iznosu od dinara 260.114,000.000, do kraja novembra ostvareno je i uplaćeno na odgovarajuće račune kod Narodne banke 213.196,918.000 dinara, — što znači da je za 11 mjeseci ostvareno 81,9% od predviđenog iznosa.

Rashodi budžeta za isti period izvršeni su u sumi od 183.777,201.000 dinara ili 70,6%.

Iz rezultata finansiranja po Saveznom budžetu za 11 mjeseci 1954 godine, koje pokazuje višak prihoda nad rashodima u iznosu od dinara 29.419,700.000, bilo bi pogrešno zaključiti da će se finansiranje po Saveznom budžetu za 1954 godinu na kraju godine završiti sa znatnim suficitom, a da se prethodno ne izvrši i procjena izvršenja rashoda do kraja računske godine.

Sredstva za investicije u privredi za 11 mjeseci utrošena su sa 76,2%, a za neprivredne investicije svega sa 26,8%.

Međutim, pri analizi utroška sredstava za investicije treba imati na umu da su Društveni plan FNRJ i Savezni budžet za 1954 godinu doneti polovinom marta, kao i to da se situacije za radove izvršene u toku mjeseca podnose na naplatu tek u drugoj polovini sledećeg mjeseca, tako da pokazani procenat izvršenja ne daje pravu sliku izvršenih radova u periodu januar—novembar. Ako se uzme u obzir iznos kredita koji je stavljen na raspolaganje investitorima, sadašnja dinamika izvršenja i da će se isplate vršiti do kraja februara, može se zaključiti da će od ovih sredstava ostati neutrošeno oko 2.000,000.000 dinara.

Dotacije privredi do kraja novembra izvršene su sa 86,5% i, po svemu sudeći, do kraja godine ova sredstva biće u celosti utrošena.

Rashodi za prosvjetu i kulturu, za socijalno staranje, za zdravstvenu zaštitu kao i rashodi za državnu upravu i sudstvo srazmjerno se izvršavaju i može se pretpostaviti da će do kraja računske godine biti u cijelosti izvršeni.

Do kraja novembra proknjiženi rashodi narodne odbrane pretstavljaju utrošak od 67,9% od odobrenog iznosa. Međutim, s obzirom na način finansiranja izdataka narodne odbrane, taj iznos pretstavlja utrošak samo za 10 mjeseci 1954 godine. Sem toga, treba uzeti u obzir da znatan dio rashoda narodne odbrane dospjeva u poslednjim mjesecima godine (isporuke prehranbenih artikala, stočne hrane, ogreva i dr. po zaključenim ugovorima) kao i to da će se isplate po predračunu narodne odbrane za 1954 godinu, prema odredbi koja je unijeta u Predlog zakona o saveznom budžetu za 1955 godinu, moći vršiti do kraja aprila 1955 godine. Ako se uzme u obzir da su i u 1953 godini rashodi narodne odbrane na kraju novembra bili izvršeni sa 67,3%, a da je prema završnom računu za 1953 godinu, narodna odbrana u prošloj godini stvarno utrošila 167.400,000.000 dinara, treba pretpostaviti da će odobrena sredstva biti u cijelosti utrošena. Pored toga, treba uzeti u obzir da je zbog povećanja cijena u ovoj godini prihvaćeno Saveznim društvenim planom da se rashodi narodne odbrane za 1954 godinu povećaju za 6.000,000.000 dinara.

Od odobrenih sredstava za pokriće obaveza države po unutrašnjim zajmovima i za nacionalizovanu inostranu imovinu u iznosu od dinara 2.800,000.000 do kraja novembra utrošeno je 48,1%. Međutim, početkom decembra je iz ovih sredstava isplaćeno 252,000.000 dinara po osnovu nacionalizovane imovine, a predviđa se da će se u decembru isplatiti amortizovanih obveznica II narodnog zajma u vrednosti od oko 250,000.000 do 300,000.000 dinara. Sem toga u ovim sredstvima obezbeđeno je 500,000.000 dinara za amortizaciju obveznica Poljoprivrednog zemljišnog fonda, koje je trebalo otštampati do kraja oktobra, a faktički će biti gotove tek u toku decembra. Prema tome, na ovim sredstvima na kraju godine može se računati sa uštedom od oko 400,000.000 dinara.

Kod društvenih rezervi od odobrenih dinara 9.000,000.000 pokazuje se izvršenje od 3.900,000.000 dinara ili 42,8%. Međutim, od odobrenog iznosa dosad je stavljeno na raspolaganje korisnicima oko 7.000,000.000 dinara najvećim dijelom za investicionu izgradnju. Prema dinamici trošenja u posljednjim mjesecima (u novembru je utrošeno 1.000,000.000) može se zaključiti da će od predviđenog iznosa vjerovatno ostati neutrošeno oko 3.000,000.000 dinara.

Sredstva budžetskog rezervnog fonda dosad su u cijelosti angažovana i raspodijeljena. Međutim, prema evidenciji Narodne banke od tih sredstava do kraja novembra stvarno je utrošeno svega 44,6%. S obzirom da je znatan dio sredstava rezervnog fonda raspodijeljen za finansiranje investicionih radova, koji neće biti u cijelosti završeni, pretpostavlja se da će od odobrenog iznosa ostati neutrošeno oko dinara 1.000,000.000.

Od sredstava predviđenih za isplatu obaveza po budžetu u iznosu od 1.500,000.000 dinara ostaće neutrošeno oko 1.300,000.000 dinara pošto je narodna odbrana isplatila svoje obaveze iz sredstava svoga predračuna.

Prema izloženoj procjeni izvršenja rashoda po Saveznom budžetu za 1954 godinu može se očekivati ušteda oko 1.700,000.000. dinara.

Predlogom saveznog društvenog plana za 1955 godinu utvrđena su ukupna sredstva za pokriće budžetskih rashoda federacije u sumi od 234.410,000.000 dinara. Obim rashoda predviđenih u Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu utvrđen je uglavnom na bazi ovogodišnjeg izvršenja sa najnužnijim povećanjima.

Međutim, ovdje je potrebno naglasiti da se ukupan obim Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu ne može upoređivati sa Budžetom FNRJ za 1954 godinu usljed izvjesnih izmjena u strukturi budžeta. Naime, predloženi budžet ne sadrži sredstva za investicije i dotacije privredi, niti sredstva za društvene rezerve koja su u ovogodišnjem budžetu bila iskazana u sumi od 51.462,000.000 dinara. S druge strane, u Predlog budžeta za 1955 god. ušla su sredstva za isplatu obaveza države po inostranim zajmovima u sumi od 14.000,000.000 dinara, koja u budžetu za 1954 godinu nisu bila predviđena, već su se isplate vršile direktno na teret sredstava postignutih u odnosu sa inostranstvom. Prema tome, iako je predloženi budžet po svom ukupnom obimu manji od ovogodišnjeg, ipak su rashodi Predloga budžeta za 1955 god. — ako se uporede sa odgovarajućim rashodima po Saveznim budžetu za 1954 godinu — veći za dinara 11.758,000.000.

Prilikom utvrđivanja ovog predloga Savezno izvršno vijeće se rukovodilo sljedećim:

— obezbijediti potrebna sredstva za narodnu odbranu, jer i pored izvjesnih znakova koji ukazuju na tendenciju popuštanja međunarodne zategnutosti u svijetu — oni još nijesu takvi da bismo mogli već sada smanjiti ove izdatke;

— pomagati i putem budžetskih dotacija privredno nedovoljno razvijene narodne republike, kako bi one što brže ojačale i razvile svoju ekonomiku;

— obezbijediti potrebna sredstva za isplatu obaveza federacije po unutrašnjim i spoljnim zajmovima, za koje nije bilo moguće odgoditi rok plaćanja;

— odvojiti dio sredstava za unapređenje i modernizovanje pojedinih službi koje služe za unapređenje privrede i njenom razvijanju; i

— predvideti neophodna sredstva za pravilno funkcionisanje državne uprave.

Prema tome, predloženo povećanje, manjim ili većim dijelom, raspoređeno je za sve navedene svrhe.

Sredstva koja su u Saveznom budžetu za 1954 godinu odobrena za narodnu odbranu, uzimajući u obzir i naknadno povećanje od dinara 6.000,000.000, iznose 172.700,000.000 dinara, a u Predlogu budžeta FNRJ za 1955 godinu za potrebe narodne odbrane predviđena je suma od 175.000,000.000 dinara, što znači da je za ovu svrhu predviđeno povećanje od dinara 3.100,000.000. Međutim, bilo bi potrebno ako bi se iz ovoga izvodio zaključak da je i učešće izdataka za narodnu odbranu u nacionalnom dohotku veće od ovogodišnjeg. Ako se ovi izdaci uporede sa ostvarenjem nacionalnog dohotka koji se očekuje u ovoj godini i nacionalnim dohotkom koji se predviđa u 1955 godini, onda je procenat kojim ovi izdaci učestvuju u nacionalnom dohotku u 1955 godini nešto niži nego u 1954 godini.

Predlogom saveznog budžeta za 1955 godinu zatim je predviđeno povećanje dotacija narodnim republikama za 860,000.000 dinara. Naime, u ovogodišnjem budžetu su dotacije za ove svrhe iznosile 8.800,000.000 dinara, dok Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu predviđa dotacije u sumi od 9.660,000.000 dinara, i to: Narodnoj Republici Makedoniji 5.445,000.000 i Narodnoj Republici Crnoj Gori 4.215,000.000 dinara. Pored toga, predviđene su dotacije Narodnom odboru sreza Kopar 770,000.000 dinara i sreza Buje 680,000.000 dinara, tako da ukupno povećanje dotacija iznosi 2.310,000.000 dinara.

Kao što je naprijed napomenuto, u Predlogu budžeta za 1955 godinu predviđena su sredstva u iznosu od 14.000,000.000 dinara za plaćanje državnih obaveza prema inostranstvu (za isplatu državnih zajmova i za nacionalizovanu inostranu imovinu).

Pri utvrđivanju visine naših obaveza prema inostranstvu koje treba platiti u 1955 godini, vođeno je računa i o odlaganju plaćanja pojedinih obaveza, koje je, po osnovnim sporazumima sa inostranim poveriocima, trebalo platiti u 1955 godini, a sa kojima smo se u 1954 godini sporazumeli o odlaganju plaćanja.

Za isplatu obaveza po unutrašnjim državnim zajmovima i dugovima predviđeno je dinara 2.100,000.000, dok su sredstva po ovom osnovu u 1954 godini iznosila 1.600,000.000 dinara. U ovoj sumi obezbijeđena su sredstva za plaćanje obaveza koje dospijevaju u 1955 godini po unutrašnjim državnim zajmovima i dugovima (za isplatu obveznica II narodnog zajma, 3% obveznica državnog konvertovanog duga, 2% obveznica za naknadu eksproprisane imovine i isplatu obveznica Poljoprivrednog zemljišnog fonda).

Administrativni dio budžeta, koji obuhvata rashode saveznih organa i ustanova, dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem i društvenim organizacijama, invalidske prinadležnosti, neprivredne investicije, sredstva za plaćanje obaveza iz ranijih godina i budžetski rezervni fond, veći je za 1.068,000.000 dinara od ovogodišnjeg. Naime, ti rashodi u ovoj godini iznose 30.332,000.000 dinara, a za istu svrhu u Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu predviđa se suma od 31.400,000.000 dinara.

Htio bih da o ovom dijelu budžeta, koji pretstavlja uglavnom rashode savezne administracije, pojedinačno dam detaljnija objašnjenja.

Rashodi saveznih organa i ustanova po podnetom predlogu iznose 10.679,000.000 dinara, dok je za iste svrhe u 1954 godini bilo obezbijeđeno 9.959,000.000 dinara. Prema tome, rashodi saveznih organa i ustanova u odnosu na 1954 godinu, povećani su za dinara 720,000.000. U sumi od 10.679,000.000 dinara sadržana su sredstva za lične rashode u iznosu od dinara 5.518,000.000; za materijalne rashode (ogrev, osvetljenje, održavanje zgrada i inventara itd.) 1.115,000.000 dinara i za funkcionalne rashode, tj. za rashode koji proističu iz funkcija i zadataka pojedinih organa i ustanova u iznosu od 4.044,000.000 dinara.

Ukupno povećanje ovih rashoda u iznosu od 720,000.000 dinara odnosi se, prije svega, na povećanje sredstava za lične rashode u sumi od 290,000.000 dinara. Povećanje ličnih rashoda uslijedilo je djelimično zbog osnivanja novih organizacionih jedinica kod pojedinih organa i ustanova. Prilikom izrade Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu i pri utvrđivanju ličnih rashoda polazilo se od broja službeničkih mjesta na dan podnošenja ovog predloga sa povećanjem službenika samo za nove ustanove i kod onih organa gdje je to riješenjem o sistematizaciji radnih mjesta odobreno. Sem toga, povećanje ličnih rashoda uslijedilo je još iz dva uzroka. Prije svega, po Zakonu o službenicima najveći broj službenika u 1955 godini stiče pravo na unapre-

đenje u viši platni razred, što povećava efekat ličnih prinadležnosti. Zatim, isplatu dopunskih plata trebalo je obezbijediti u 1955 godini za svih dvanaest mjeseci, dok su dopunske plate u 1954 godini bile isplaćene samo za deset mjeseci, pošto je uvođenje dopunskih plata stupilo na snagu 1 marta 1954 godine.

U vezi sa ličnim rashodima nužno je da vas u najkraćim crtama upoznam o radu saveznih organa i da kažem nekoliko riječi o položaju službenika državne administracije uopšte.

U saveznoj administraciji nije u toku ove godine bilo nekih značajnijih organizacionih izmjena. Jedino su u Saveznom izvršnom vijeću osnovane neke nove organizacione jedinice: Sekretarijat za pravosudne poslove i Sekretarijat za pitanje rada i radnih odnosa, zatim Sekretarijat Odbora za privredu i Biro za štampu.

Sekretarijat za pitanja rada i radnih odnosa osnovan je zbog toga što je problematika rada i radnih odnosa od osobite važnosti, a u Saveznom izvršnom vijeću nije bilo posebnog organa koji bi se bavio tim pitanjem u cjelini.

Pravosudne poslove obavljalo je jedno odjeljenje u sastavu Sekretarijata za zakonodavstvo i organizaciju. Ono je pratilo rad sudova i proučavalo probleme u vezi sa njihovom organizacijom i poslovanjem, zatim se bavilo problemom kadrova u sudovima i radom sudija-porotnika, proučavalo pitanja u vezi sa poslovima međunarodne pravne pomoći, vodilo statistiku o poslovanju sudova, pripremalo nacrte iz oblasti pravosuđa itd. S obzirom na karakter ovih poslova i na njihovu opsežnost bilo je nužno da se i oni izdvoje u poseban sekretarijat.

Isto tako, obimnost i karakter poslova oko pripremanja propisa iz oblasti privrednog sistema nalagali su da se i ti poslovi izdvoje iz sastava Sekretarijata za zakonodavstvo i da se formira poseban Sekretarijat Odbora za privredu Saveznog izvršnog vijeća.

Pored toga, izvršene su i izvjesne manje dopune u unutrašnjoj organizaciji nekih državnih sekretarijata i samostalnih uprava. Usled navedenih organizacionih izmjena i proširenja zadataka pojedinih saveznih organa broj službeničkih mjesta koji je po Saveznom budžetu za 1954 godinu iznosio 8.700 morao se povećati na 8.816, što pretstavlja povećanje od 116 službeničkih mjesta.

Taj relativno mali broj službenika saveznih organa i ustanova obavio je obiman pripremni posao u vezi sa radom Saveznog izvršnog vijeća i Skupštine oko donošenja zakona i drugih propisa sa raznih područja društvenog i privrednog sistema, kao i u vezi sa sprovođenjem tih propisa i vršenjem drugih funkcija savezne uprave.

Donošenje Ustavnog zakona od januara 1953 godine, kojim su postavljeni osnovi društvenog i političkog uređenja naše zemlje, iziskivalo je da se na osnovu principa sadržanih u tom zakonu utvrde osnovne pravne norme u pojedinim oblastima društvenog i državnog života putem donošenja novih zakona, usklađivanja postojećih propisa sa novim ustavnim sistemom i putem kodifikacije postojećih propisa. Ova potreba nametala se i s obzirom na sprovođenje novog privrednog sistema kao i zbog toga što pojedine važne oblasti još nisu bile zakonodavno regulisane. Prema planu za primenu saveznih zakona, u toku 1954 godine trebalo je da se pripreme nacrti dvadeset i jednog zakona, od kojih su 8 već podnijeti ovoj Skupštini, a izrada ostalih je u završnoj fazi. Za sledeću godinu predviđa se još obimniji rad na tom području. Pored toga, u toku ove godine vršene su pripremne radnje za pristupanje reviziji svih propisa, u cilju njihovog usklađivanja sa novim ustavnim sistemom. Kao što se vidi, sekretarijati u Saveznom izvršnom vijeću i pojedini savezni organi uprave imali su obimne zadatke na pripremanju zakona i drugih propisa. Naročito je Sekretarijat za zakonodavstvo i organizaciju imao značajnog učešća kako u ovom radu na pravnom i privrednom sistemu, tako i u praćenju diskusije i prikupljanju materijala u vezi sa izgradnjom budućih komuna.

Isto tako, i Savezni zavod za privredno planiranje obavio je obiman posao oko pripremanja Predloga saveznog društvenog plana, pripremao elaborate o unapređenju poljoprivrede i perspektivnom planu razvitka industrije i saobraćaja, zatim, nekoliko opsežnih analiza: o tržištu i cijenama u 1954 godini, o privrednom razvitku narodnih republika, o životnom standardu i dr. Ovi zadaci mogli su biti obavljeni samo intenzivnim radom cjelokupnog stručnog kadra Zavoda.

Statistička služba je takođe vidno napredovala u toku ove godine. Sistem popisa i anketa dobio je svoje definitivnije forme, a statističke publikacije, među kojima je od naročitog značaja »Statistički godišnjak«, sada uglavnom zadovoljavaju zahteve koji se postavljaju pred statističku službu.

Državni sekretarijat za poslove narodne privrede ove godine se organizaciono upotpunjavao. Od inspekcija u privredi formirane su tržišna, finansiska i devizna inspekcija. Osim toga, treba da se formiraju tehničke inspekcije, razne inspekcije u poljoprivredi u pogledu semenske službe, suzbijanje štetočina itd. Ove godine vršeno je popunjavanje inspekcija, tako da su inspekcija tržišta i finansiska inspekcija sada popunjene sa, otprilike, dve trećine potrebnih kadrova. Inspekcije su se bavile u ovoj godini pretežno radom na uvođenju u život propisa koji su doneti krajem 1953 i u toku 1954 godine i sprovođenje odredaba Saveznog društvenog plana za 1954 godinu. Zahvaljujući pojačanom radu ovih službi, utvrđen je niz prekršaja privrednih propisa i neizvršenja obaveza privrednih organizacija prema budžetu i fondovima. Međutim, htio bih da istaknem da se kod

privrednih organizacija zakonitost u radu sve više učvršćuje. U 1955 godini pretstoji dovršenje organizacije Sekretarijata, naročito u pogledu službe drumskog saobraćaja i službi iz sektora poljoprivrede. Na ovaj način ovaj bi Sekretarijat, uglavnom, bio organizaciono upotpunjen i dobio bi poglavito inspekciski karakter.

Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet takođe se u toku ove godine organizaciono upotpunjavao, te je, pored službe budžeta, preuzeo poslove oko organizacije državne uprave, sistematizacije službeničkih mesta i poslove oko sprovođenja službeničkog sistema. Budžetska služba, koja je već od ranije organizaciono sređena i učvršćena, uspješno je obavila svoje zadatke. Što se tiče ostalih službi, Sekretarijat će se ubuduće nesumnjivo morati više orijentisati na pitanja organizacije i opšte uprave, naročito na ona pitanja iz oblasti opšte uprave koja ne spadaju u domen drugih saveznih organa.

Moram da istaknem da su i službenici ostalih saveznih organa uprave, čiji je zadatak da se staraju o sprovođenju propisa, savjesno i predano izvršavali te zadatke. Neki od tih organa koji vrše tehničko-stručne službe, kao što su geodetska i hidrometeorološka služba i služba kontrole mjera i dragocjenih metala, imali su teškoća zbog nedostatka potrebne opreme. U Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu odvojena su izvjesna sredstva za nabavku instrumenata za ove službe, ali one time još neće moći biti u potpunosti snabdjevene opremom koja im je potrebna.

Izvjesno povećanje službeničkih mjesta koje je predviđeno u resoru inostranih poslova uslijedilo je zbog otvaranja novih diplomatskih pretstavništava. Otvaranje tih novih diplomatskih pretstavništava došlo je kao posljedica porasta uloge i ugleda naše zemlje na međunarodnom planu, kao i zbog normalizovanja naših odnosa sa istočno-evropskim zemljama. Nema potrebe da o tome dajem detaljnije objašnjenje jer će u vezi sa predračunom resora inostranih poslova kao i resora narodne odbrane i unutrašnjih poslova govoriti nadležni državni sekretari.

Sastav saveznih organa i ustanova u pogledu stručne spreme službenika uglavnom je dobar. Ali u nekim službama u Saveznom izvršnom vijeću, kao u Sekretarijatu za zakonodavstvo i Sekretarijatu za prosvjetu, nedostaje izvjestan broj visokokvalifikovanih stručnjaka, koji su tim službama, s obzirom na njihove zadatke, neophodni i koje moramo nastojati da popunimo u toku iduće godine. I republički organi i ustanove, prema popisu koji je vršio Savezni zavod za statistiku jula mjeseca ove godine, imaju prilično dobar stručni sastav. Međutim, administracija narodnih odbora nije se još uvijek u tom pogledu bitno poboljšala. Nužno je da se tom pitanju posveti posebna pažnja, naročito u vezi sa pripremama za izgradnju komuna, kako bi se bar neke službe u srezovima, kao što su zavodi za plan, privredno-upravni organi, pravna služba, banka i dr., mogle popuniti najnužnijim brojem službenika sa odgovarajućom stručnom spremom. Ustanovljavanjem dopunskih plata stvorena je mogućnost da narodni odbori te kadrove bolje nagrade i da se stručni sastav lokalnih organa uprave postepeno poboljša. Ali samo tim neće se moći riješiti pitanje kadrova lokalnih organa uprave, ako se ne preduzmu i druge mjere za pripremu kvalifikovanih službenika za te službe. Bilo bi, dakle, nužno da nadležni organi, u prvom redu republički, prouče i preduzmu i neke mjere u sistemu školovanja i stipendiranja, da eventualno pristupe otvaranju kvalitetnih kurseva za pojedine službe i sl., u cilju pripremanja potrebnih kadrova za ove zadatke kod lokalnih organa.

Kao što je poznato, u toku ove godine izvršene su izvjesne dopune u sistemu plata da bi se opšti nivo plata službenika u državnoj administraciji, koji je bio osetno niži, uravnotežio sa platama u privredi i da bi se omogućilo poboljšanje stručnog sastava državne administracije uopšte. Marta mjeseca ove godine uvedene su dopunske plate, uglavnom za radna mjesta stručnih službenika, a sem toga je izvršeno i izvjesno povećanje osnovnih plata službenika sa nižim kvalifikacijama. Ovim mjerama, zajedno sa povećanjem osnovnih plata, koje je izvršeno u avgustu 1953 godine, opšti nivo plata službenika državnih organa i ustanova povećan ja za 21%. (Prosječna plata službenika na budžetu bila je na dan 1 jula 1953 godine 7.816 dinara, a na dan 1 jula 1954 godine 9.477 dinara.)

Prema anketi izvršenoj u maju 1954 godine od strane Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju, kojom je bilo obuhvaćeno 278 preduzeća iz dvadeset raznih privrednih grana, prosečna plata službenika u industriji i rudarstvu — bez dijela koji se isplaćuje iz dobiti — iznosila je 9.729 dinara, a u građevinarstvu 10.029 dinara.

Prema tome, može se reći da je sada opšti nivo plata službenika u državnoj upravi i privredi uglavnom uravnotežen.

Razumije se da, s obzirom na različite sisteme nagrađivanja u državnoj administraciji i privredi, nije redak slučaj da postoje osjetne razlike u visini individualnih plata između službenika u državnoj upravi i privredi i u slučajevima kada su u pitanju službenici koji imaju istu spremu i radni staž, ali potpuno izjednačenje u tom pogledu nije ni moguće ni potrebno. Glavno je da ne postoje znatne razlike u pogledu opšteg nivoa plata službenika u državnoj upravi i u privredi, i da je i u državnoj upravi stvorena mogućnost da se na-

grade oni kadrovi koji su potrebni pojedinim službama i ustanovama.

Propisi o dopunskim platama uglavnom su pravilno shvaćeni i sprovedeni i oni su se pozitivno odrazili, jer se postepeno, putem konkursa, najvažnija radna mjesta popunjavaju kvalitetnijim službenicima i više se razvio interes službenika za stručnim uzdizanjem.

Međutim, kod pojedinih narodnih odbora, iako nemaju dovoljno kvalitetnog kadra, ispoljila se težnja da linearno povećavaju plate svim službenicima, umjesto da koriste dopunske plate i kao sredstvo da dobiju kadrove koji su im neophodni i od kojih zavisi pravilno funkcionisanje pojedinih službi. Ako u tom pogledu ne izmjene svoju politiku nagrađivanja, takvi srezovi teško će i ubuduće moći da dobijaju kvalitetne stručne kadrove. S druge strane, republički organi koji potvrđuju dopunske plate u narodnim odborima ne bi smeli da na isti način rješavaju to pitanje za sve srezove jer su i potrebe za stručnim kadrovima u pojedinim srezovima veoma različite. U toku ove godine donijeti su i propisi o stručnoj spremi i stručnim ispitima službenika državnih organa i ustanova, tako da je službenički sistem, koji je uveden 1952 godine, sada upotpunjen. Obrazovane su i ispitne komisije kod određenih organa i ustanova i time omogućeno redovno polaganje ispita i napredovanje službenika. Od naročitog je značaja što je u navedenim propisima regulisan način priznavanja stručne spreme službenicima koji nemaju odgovarajuću školsku spremu, ako se u postupku, koji je propisan, utvrdi da su se svojim radom i praksom osposobili za viša zvanja. Pružena je, dakle, mogućnost sposobnim službenicima da napreduju u viša zvanja i bez formalnih školskih kvalifikacija, ako se dokaže njihova stvarna stručna sposobnost.

Prema tome, izgleda da nema potrebe da se vrše neke bitnije izmjene u postojećem sistemu razvrstavanja i sistemu plata službenika. No, i pored toga bilo bi korisno da se u toku iduće godine pristupi pripremanju novog zakona o službenicima, pošto su mnoge odredbe sadašnjeg zakona ili zastarele ili su izmijenjene kasnijim propisima o zvanjima i platama. Naročito treba da se, u skladu sa izvršenim promjenama i daljim razvojem lokalne samouprave i društvenog upravljanja u pojedinim službama, reguliše pitanje položaja službenika, nadležnosti za rješavanje o službeničkim odnosima, o disciplinskoj odgovornosti i dr., kako u državnoj administraciji tako i u tim društvenim službama.

Materijalni rashodi saveznih organa i ustanova povećani su za 156,000.000 dinara, uglavnom zbog povećanja cijena izvjesnih artikala kod kojih je to u toku 1954 godine nastupilo (povećanja cijena uglju, drvima, zakupnini, kancelariskom materijalu, troškovima održavanja zgrada i inventara itd.), a zatim i zbog povećanja broja službeničkih mjesta koji srazmjerno povećavaju i materijalne rashode.

Funkcionalni rashodi povećani su za 273 miliona dinara, a ovo povećanje je uslijedilo najvećim dijelom zbog povećanja obima funkcija pojedinih saveznih organa i ustanova i zbog osnivanja novih. Tako su kod Saveznog izvršnog vijeća funkcionalni rashodi povećani za 99,000.000 dinara zbog osnivanja novih službi i proširenja postojećih, pomoći kulturno-prosvjetnim udruženjima, troškova obilježavanja istoriskih mjesta iz NOB-e itd.; kod Savezne narodne skupštine za 24,983.000 dinara na ime troškova umnožavanja zakonskih projekata, troškova Trojne konsultativne skupštine itd.; kod Državnog sekretarijata za inostrane poslove za 77,170.000 dinara za troškove naših delegacija na međunarodnim sastancima i konferencijama, članske uloge međunarodnim organizacijama, razgraničenja sa susednim državama itd.; kod Saveznog zavoda za statistiku i evidenciju 39,614.000 dinara za troškove obrade rezultata popisa stanovništva i štampanja publikacija; kod Uprave za ekonomsku i tehničku pomoć 54,115.000 dinara za plaćanje dijela doprinosa na ime tehničke pomoći, putne troškove stipendista u inostranstvo itd.

Rashodi za prosvjetu i kulturu su, kao što je poznato, najvećim dijelom na budžetima narodnih odbora (za sve škole, sem fakulteta) i manjim na republičkim budžetima (za fakultete i naučne ustanove). U saveznom budžetu su samo rashodi nekoliko naučnih ustanova opšteg značaja (Institut za međunarodnu politiku i privredu, Ekonomski institut, Institut za zaštitu spomenika kulture, Bibliografski institut) i dotacije naučnim i prosvjetnim ustanovama sa samostalnim finansiranjem koje su osnovali savezni organi (Centar za tehničku i naučnu dokumentaciju, Zavod za školsku opremu i Leksikografski zavod).

Uzimajući kao bazu ostvarenje rashoda za prvih deset mjeseci ove godine, očekuje se da će se rashodi za prosvjetu i narodnu kulturu u budžetima narodnih odbora, republičkim budžetima i Saveznom budžetu ostvariti u 1954 godini u iznosu oko 30.000,000.000 dinara. U iskazanoj sumi nisu uračunate dopunske plate prosvjetnih radnika i izdaci za prosvjetu u JNA, što znači da će rashodi biti stvarno nešto veći. Kako se očekuje da će se budžetski rashodi u užem smislu kod svih budžeta zajedno prema izvršenju u prvih deset mjeseci ostvariti u 1954 godini u sumi od 122.000,000.000 dinara, izlazi da izdaci za prosvjetu i kulturu ove godine iznose preko 25% svih budžetskih rashoda.

Sredstva koja se u budžetima narodnih odbora odvajaju za prosvjetu namijenjena su uglavnom za izdržavanje redovnih škola. Pored ovih škola u zadnje vrijeme se sve više razvija nov tip škola za opšte obrazovanje radnika, uporedo sa mrežom vanškolskih ustanova koje

u najrazličitijim vidovima služe radničkom obrazovanju i prosvjećivanju. Potrebu za ovim školama pokazuje već sama činjenica što se širom zemlje razvila mreža takvih škola, mada njihov status nije svuda regulisan. Iako mjesto ovih škola u našem školskom sistemu definitivno tek treba da se riješi u sklopu reforme našeg školstva, ipak bi bilo od nesumnjive koristi za razvoj radničkog obrazovanja da se one već sada u pogledu materijalnog obezbjeđenja izjednače sa redovnim školama. Stoga bi bilo za preporuku da narodni odbori prilikom sastavljanja svojih budžeta za iduću godinu predvide potrebna sredstva za izdržavanje ovih ustanova, pored sredstava za pomaganje drugih stalnih ustanova koje služe za obrazovanje odraslih, posebno radnika, kao što su radnički i narodni univerziteti, čitaonice, kulturno-prosvjetna društva i sl.

U Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu rashodi za prosvjetu i kulturu, uzimajući u obzir i dotacije naučnim ustanovama sa samostalnim finansiranjem, predviđeni su u iznosu od 695,000.000 dinara, što u odnosu na rashode po Saveznom budžetu za 1954 godinu pretstavlja povećanje od 137,000.000 dinara. Povećanje rashoda za naučne ustanove iznosi nešto preko 25,000.000 dinara, zatim su povećane dotacije Centru za naučnu i tehničku dokumentaciju za 10,000.000 dinara i Leksikografskom zavodu za 15,000.000 dinara, za obeležavanje mjesta iz Narodnooslobodilačke borbe predviđeno je 150,000.000 dinara, tj. 50,000.000 dinara više nego u 1954 godini itd.

U ove svrhe idu uglavnom i sredstva koja su u Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu predviđena kao dotacije društvenim organizacijama, koje u našem društvenom sistemu imaju nesumnjivo značajnu ulogu u kulturnom, vaspitnom i stručnom pogledu. U 1954 godini ukupne dotacije društvenim organizacijama, zajedno sa sredstvima koja su im u toku godine dodijeljena iz budžetskog rezervnog fonda, iznose 413,000.000 dinara (bez sredstava koja su pojedinim društvenim organizacijama data za plaćanje koeficijenata za uvoznu opremu). U Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu za dotacije društvenim organizacijama predviđen je iznos od 470,000.000 dinara. Stručnim organizacijama su dodijeljena najnužnija sredstva da bi im se pomoglo u održavanju stručnih savjetovanja, veza sa inostranstvom i izdavanje stručnih publikacija, jer je to od koristi i za društvenu zajednicu i za podizanje naših stručnih i naučnih kadrova. Omladinskim organizacijama, organizacijama za telesno vaspitanje i podizanje tehničke kulture i sportskim organizacijama predviđenim dotacijama treba da se pomogne održavanje raznih međunarodnih susreta i nekih opštejugoslovenskih takmičenja u zemlji, izdavanje publikacija, nabavka neophodne opreme i sl.

Zahtjevi društvenih organizacija bili su, istina, znatno veći, ali okvir predloženog budžeta nije dozvoljavao da se oni u potpunosti udovolje. Osim toga, ti zahtjevi su se odnosili uglavnom na investicione potrebe društvenih organizacija za podizanje sportskih stadiona, gimnastičkih dvorana, plivačkih bazena i sličnih objekata. Nesumnjivo, podizanje takvih objekata je korisno i potrebno, ali to treba da se finansira iz sopstvenih prihoda društvenih organizacija i iz sredstava lokalnih zajednica.

Nema potrebe da govorim o izdacima za zdravstvenu i socijalnu zaštitu, kako zbog toga što se oni finansiraju putem posebnih fondova, tako i zbog toga što je o tome ovdje bilo riječi prilikom donošenja Zakona o zdravstvenom osiguranju radnika i službenika. Moram, međutim, da kažem nekoliko riječi o invalidskim prinadležnostima ratnih vojnih invalida, jer su ti izdaci na saveznom budžetu. Kao što se vidi iz Predloga budžeta za 1955 godinu, federacija posvećuje posebnu brigu ratnim vojnim invalidima. Rashodi za ovu svrhu predviđeni su u Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu u sumi od 10.228,000.000 dinara, dok su u 1954 godini iznosili 9.480,000.000 dinara. Prema tome, povećanje iznosi 748,000.000 dinara. Ono proističe u prvom redu zbog povećanja invalidskih prinadležnosti koje je izvršeno od 1 septembra ove godine donošenjem Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o invalidskim prinadležnostima, a zatim i zbog redovnog povećanja broja uživalaca invalidnina.

Investicioni rashodi saveznih organa i ustanova (neprivredne investicije) po Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu iznose 3.951,000.000 dinara, a u 1954 godini iznosili su 3.531,000.000 dinara, što znači da iznose 420,000.000 dinara više nego ove godine. Najveći dio ovih rashoda obuhvataju sredstva potrebna za nastavljanje već započetih radova u ranijim godinama, a odnose se na izgradnju nekoliko objekata društvenog standarda za potrebe saveznih organa i ustanova. Ostala sredstva su namenjena za nabavku instrumenata, aparata i uređaja za privredne ustanove bez kojih one ne mogu da obavljaju zadatke koji su im povjereni. Tako su u ovoj sumi sadržani investicioni krediti za nastavak radova na zgradi Saveznog izvršnog veća u Novom Beogradu i dve stanbene zgrade u Beogradu za službenike saveznih organa u sumi od 2.300,000.000 dinara, za stanbene zgrade službenika Državnog sekretarijata za inostrane poslove i diplomatskih pretstavnika kao i za nabavku opreme za naša pretstavništva u inostranstvu 379.000,000.000 dinara; za izgradnju garaža i za opremu Državnog sekretarijata za unutrašnje poslove 65,000.000 dinara; za izgradnju objekata na pograničnim blokovima 151,000.000 dinara; za dovršavanje radova na obali u jugoslovenskoj slobodnoj zoni u Solunu 27,000.000

dinara; za dovršenje pilotskih stanica u Đerdapu 20,000.000 dinara; za stanbenu zgradu đerdapske administracije 30,000.000 dinara; za dovršenje carinske zgrade u Đevđeliji, opravku carinskih zgrada u Prilepu, Prahovu i Osijeku kao i za dovršenje carinskih motornih čamaca i opremu carinskih laboratorija 113,000.000 dinara; za dovršenje zgrade »Geokarta« 30,000.000 dinara; za nabavku opreme za potrebe pojedinih saveznih organa i ustanova 255,000.000 dinara.

Budžetski rezervni fond po Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu iznosi 4.088,443.000 dinara, dok je u 1954 godini iznosio 4.158,166.000 dinara. Prema tome, budžetski rezervni fond je manji za 70,000.000 dinara. Međutim, na teret rezervnog fonda za 1955 godinu moraće se unapred angažovati izvjesna sredstva za isplatu koeficijenata za uvoznu opremu saveznih organa i ustanova i dr., tako da će slobodni dio budžetskog rezervnog fonda za 1955 godinu biti znatno manji. Ovaj slobodni (neangažovani) dio sredstava budžetskog rezervnog fonda služiće za podmirenje svih naknadnih i vanrednih potreba koje će se pojaviti u toku 1955 godine.

Ako se uzmu u obzir sva navedena povećanja i smanjenja, rashodi administrativnog dijela budžeta su u svom ukupnom obimu, kao što je naprijed rečeno, veći od ovogodišnjih za 1.068,000.000 dinara. Međutim, ako se ima u vidu da od predviđenih sredstava 6% treba da se izdvoji kao obavezna rezerva, onda izlazi da će ovi rashodi stvarno biti na nešto nižem nivou nego u 1954 godini.

Na završetku htio bih još da kažem nekoliko riječi i o kontroli izvršenja saveznog budžeta.

Služba kontrole izvršenja budžeta, u smislu odredaba Osnovnog zakona o budžetima koji je stupio na snagu u martu 1954 godine, obrazovana je krajem maja ove godine. Do kraja oktobra ova služba izvršila je detaljnu kontrolu finansiskog poslovanja i rukovanja imovinom kod 23 savezne ustanove i ustanove sa samostalnim finansiranjem koje primaju dotaciju iz saveznog budžeta, ili pak dio ostvarenog viška sopstvenih prihoda treba da uplate u savezni budžet. S obzirom na kratko vrijeme svoga postojanja i ograničeni broj službenika, ova služba nije uspjela da dosad izvrši kontrolu u svim saveznim organima i ustanovama, kao ni kontrolu utroška dotacija koje pojedine društvene organizacije primaju iz saveznog budžeta.

Moram naglasiti da je iz rezultata dosad izvršenih pregleda utvrđeno da se finansisko poslovanje i raspolaganje budžetskim sredstvima kod saveznih organa i ustanova najvećim dijelom odvija pravilno i u granicama postojećih propisa i da dosad nije utvrđen nijedan slučaj prekršaja koji bi pretstavljao pronevjeru ili drugu vrstu zloupotreba u raspolaganju budžetskim sredstvima.

Međutim, kod izvjesnog broja ustanova organi budžetske kontrole utvrdili su neke nedostatke u finansiskom poslovanju i u raspolaganju imovinom. Ti nedostaci i nepravilnosti svode se uglavnom na slijedeće:

Neki državni organi i ustanove nabavljaju iz budžetskih sredstava službena odijela za svoje službenike, odijela i obuću pomoćnotehničkom osoblju i sl., iako za takva davanja nisu imali zakonskog osnova.

Neke od ustanova raspolažu sa mnogo više inventara (pisaćih mašina, stolova, stolica, tepiha i dr.) nego što je potrebno u odnosu na broj službenika i prostorija. S druge strane, neke ustanove ne raspolažu sa dovoljnim inventarom i nabavljaju novi.

O imovini (inventaru i materijalu) ne vode se uredne evidencije, a kod nekih ustanova ne vodi se nikakva evidencija. Ne vrši se popis i sravnjenje stvarnog stanja imovine i materijala sa evidencijama tako da ustanove nemaju preglede o viškovima ili manjkovima, a naredbodavci ne vrše kontrolu materijalnog poslovanja zaduženih službenika.

Izvjestan broj navedenih nedostataka i nepravilnosti posljedica je toga, što neka pitanja nisu regulisana ili nisu dovoljno jasno regulisana zakonskim propisima, pa će se ti nedostaci regulisati novim propisima koji se pripremaju.

Postojanje i rad budžetske kontrole pojačala su finansisku disciplinu i kod naredbodavaca i kod računopolagača, no, u cilju pravilnijeg i ekonomičnijeg trošenja budžetskih sredstava, daljeg jačanja finansiske discipline i odgovornosti kod naredbodavaca i računopolagača, ovu kontrolu — koja se pokazala kao neophodna i korisna — potrebno je i dalje učvršćivati i jačati.

Drugovi narodni poslanici, iz svega što je naprijed izloženo, vidi se da su rashodi Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu svedeni na najnužniju mjeru i zato vas, u ime Saveznog izvršnog vijeća, molim da ga usvojite. (Dugotrajan aplauz).

Pretsednik **Moša Pijade:** Prekidam ovu sednicu. Nastavićemo je sutra u 9 časova.

(Sednica je prekinuta u 19,35 časova).

(Nastavak 29 decembra 1954 god. u 9,05 časova)

Pretsednik **Moša Pijade:** Nastavljamo jedanaestu zajedničku sednicu Saveznog veća i Veća proizvođača.

Primio sam izveštaj Administrativnog odbora o izvršenju predračuna rashoda Savezne narodne skupštine u periodu od 1 aprila 1954 godine do 30 septembra 1954 godine. Predlažem da se ovaj izveštaj stavi na dnevni red ove sed-

nice. Da li se usvaja ovaj predlog? *(Glasovi:* Usvaja).

Reč ima državni sekretar za unutrašnje poslove drug Svetislav Stefanović.

Državni sekretar za unutrašnje poslove **Svetislav Stefanović:** Drugovi i drugarice narodni poslanici, predračun rashoda saveznog Državnog sekretarijata za unutrašnje poslove za 1955 godinu, rađen je na bazi stvarnih i neophodnih potreba službe uz maksimalnu štednju po svim izdacima.

Predloženi rashodi iznose 3.496,610.000 dinara. Upoređeni sa rashodima iz 1954 godine, koji su sa naknadno unetim dopunskim platama iznosili 3.418,450.000 dinara, veći su za 78,160.000 dinara.

Ovo povećanje je nastalo usled unošenja novih stavki koje u ranijim rashodima nisu postojale, i to:

1) Rashodi za održavanje i nabavku opreme za pogranična opunomoćstva unutrašnjih poslova.

Ova služba kontrole prometa preko granice bila je u 1954 godini uključena u rashode pojedinih republika. Međutim, polazeći od toga da je granica naše zemlje jedinstvena i da na njoj treba da postoji jedinstven režim i kriterij, kao i da bi se ta služba u celini poboljšala, stalo se na stanovište da pogranične organe preuzme savezni Državni sekretarijat za unutrašnje poslove pod neposredno operativno rukovođenje.

2) Rashodi Samostalnog bataljona Narodne milicije, koji su dosad planirani u Državnom sekretarijatu za unutrašnje poslove NR Srbije, uneti su u rashode Saveznog sekretarijata zbog toga što je ovaj bataljon namenjen za službu pri saveznim ustanovama i održavanje stražarske službe pri inostranim pretstavništvima.

3) Investicije za izgradnju autogaraže Saveznog sekretarijata, čiji je autopark od pre izvesnog vremena ostao bez garaže.

Rashodi za ove stavke iznose ukupno 295,528.000 dinara. Ako bismo njih izuzeli iz predloženog predračuna rashoda za 1955 godinu, onda bi predloženi rashodi Sekretarijata za unutrašnje poslove bili manji od prošlogodišnjih rashoda za 217,368.000 dinara. Kada se uporede stavke ovogodišnjih rashoda sa prošlogodišnjim, vidi se da je izvršeno znatno smanjenje u svim stavkama, naročito u stavci ličnih rashoda.

Da bismo pri oceni predračuna rashoda saveznog Državnog sekretarijata za unutrašnje poslove u celini imali što jasniju sliku, smatram za potrebno da napomenem da su ovim rashodima obuhvaćeni lični izdaci, putni i selidbeni troškovi, kao i jedan znatan deo tehničke opreme za sve organe Uprave državne bezbednosti na teritoriji FNRJ. Za lične izdatke predviđeno je 2.463,357.000 dinara, za putne i selidbene troškove 274,000.000 dinara, za opremu graničnih pověreništava 21,730.000 dinara, i za troškove veze, tehnička sredstva i za kriminalističku službu 384,866.000 dinara. Svi ovi rashodi centralizovano su planirani za sve organe državne bezbednosti u zemlji i iznose ukupno 3.141,594.000 dinara. Ostatak rashoda od dinara 355,016.000 obuhvataju izdaci za škole, kancelariski materijal, ogrev, osvetljenje, održavanje zgrada, troškove PAZ-e, deputata Narodne milicije, izdržavanje Kazneno-popravnog doma Rab itd. i planirani su isključivo za savezni Državni sekretarijat za unutrašnje poslove.

Želeo bih napomenuti da naša služba raspolaže sa minimalnim tehničkim sredstvima, a i ta su u mnogome zastarela i dotrajala. Neka su iz trofejnog ratnog materijala. Nameće se goruća potreba da našu službu opremimo najminimalnijim modernim tehničkim sredstvima te zbog toga stavka od 384,866.000 mislim da je potpuno opravdana. Što se tiče stavke od 274,000.000 koja se odnosi na putne i selidbene troškove, ona obuhvata dnevnice za službena putovanja u vezi sa obezbeđenjem saobraćaja, sprovođenjem pritvorenika, kurirskom službom, obilascima teritorijalnih organa kao i selidbene troškove za premeštaje.

Drugovi narodni poslanici, u naporima koje naši radni ljudi čine u izgradnji socijalizma, socijalističkih odnosa i demokratije, značajna je uloga organa unutrašnjih poslova, koji imaju za zadatak čuvanje unutrašnje bezbednosti, održavanje javnog reda i mira i zaštitu prava i slobode građana. Dozvolite mi, drugovi, da vam ovom prilikom iznesem rezultate rada sa pojedinih sektora unutrašnjih poslova, probleme i osnovne zadatke koji stoje pred nama.

Krupni uspesi koji su postignuti u izgradnji socijalizma u našoj zemlji, brzi tempo demokratizacije celokupnog našeg državnog, društvenog i privrednog sistema, sve veće podizanje socijalističke svesti kod naših građana i njihovo sve mnogobrojnije učešće u izgradnji socijalizma i socijalističke demokratije, veliki ugled, poštovanje i priznanje koje naša zemlja uživa zbog svoje odlučne i dosledne borbe za nezavisnost, za očuvanje mira, za međunarodnu saradnju na ravnopravnoj osnovi — sve se to odrazilo i odražava na daljnju konsolidaciju i stabilnost našeg političkog i društvenog uređenja. S druge strane, to znači dalje slabljenje i onako slabih pozicija neprijateljskih elemenata u našoj zemlji.

Iako su reakcija i informbiroovski elementi politički potpuno dotučeni i ne pretstavljaju nikakvu političku snagu i opasnost, pojedini reakcionari iz bivših građanskih stranaka, informbiroovci i razni drugi neprijateljski elementi, s vremena na vreme, pod raznim vidovima, neprijateljski deluju počev od agitacije i propagande pa do špijunaže.

Ta njihova delatnost naročito dolazi do izražaja u korišćenju izvesnih spoljnopolitičkih ili ekonomsko-privrednih i materijalnih teško-

ća. Ovi neprijateljski elementi agitovali su protiv svih mera koje su preduzimane na planu borbe za mir i učvršćivanje međunarodnog položaja naše zemlje, protiv uzajamnih poseta naših i stranih državnika, protiv Ankarskog sporazuma i potpisivanja Bledskog pakta. U poslednje vreme propaganda ovih elemenata usmerena je i protiv normalizacije odnosa sa istočno-evropskim zemljama.

Pored toga, ovi elementi činili su izvesne pokušaje u pravcu davanja otpora konkretnim merama daljeg socijalističkog razvitka naše zemlje: u razbijanju zemljoradničkih zadruga, u pokušajima da u rukovodstva zadruga plasiraju svoje eksponente, u akcijama na sprečavanju sprovođenja zakona o zemljišnom maksimumu, protiv naplate poreza, u pokušajima za preuzimanje narodnih odbora opština ili infiltracije u njih reakcionarnih elemenata. Bilo je pokušaja da se takvi elementi uvuku i u radničke savete pojedinih preduzeća. Takvi pokušaji činjeni su i u nekim staleškim, kulturno-prosvetnim, sportskim i društvenim organizacijama.

Ostaci reakcionarnih i neprijateljskih elemenata, u nemogućnosti da otvoreno istupaju sa svojim već odavno otrcanim parolama, pokušavaju na razne druge načine da razviju svoju neprijateljsku delatnost. Kako ti elementi pokušavaju da razviju svoju delatnost, najbolje ilustruje »slučaj« Đilasa. Očekujući da će Đilasovi stavovi i istupanje izazvati krizu i rascep u Savezu komunista, a samim tim i slabljenje osnovne snage socijalizma iz čega bi i oni izvukli neku korist i za sebe, oni su ga počeli podržavati i odobravati mu. Međutim, iako su se njihova očekivanja razbila u paramparčad, oni još uvek »secuju« na njega. Zato se oko njega kupe deklasirani elementi i inostrani agenti, i on je postao zastava onih kojima smeta nezavisna socijalistička Jugoslavija i njen ugled koji uživa u svetu, a on u inostranstvu traži pomoć za svoju neprijateljsku aktivnost.

Dalje, karakteristično je za sve te neprijateljske elemente i to da svi oni govore da kod nas nema demokratije i političkih sloboda. Žale se da se proganjaju i tome slično, a istovremeno itekako iskorišćuju našu demokratiju i demokratičnost naših zakona za harangu i neprijateljsku propagandu. Ali, oni zaboravljaju da u našoj zemlji postoji zakon koji predviđa kažnjavanje za ovakvu vrstu kriminala. Izgubivši svaku perspektivu, uporište i oslonac u narodu, politički do kraja razobličeni, u srditoj nemoći da svojim sopstvenim snagama ma šta učine, ovi elementi se sve više orijentišu bilo na reakcionarne krugove u inostranstvu bilo na podršku jugoslovenske emigracije, koju tu i tamo podržavaju izvesne reakcionarne grupe u inostranstvu. Raznim kanalima i vezama šalju klevetničke izveštaje i dopise o stanju u zemlji, primaju poruke i uputstva za neprijateljsku delatnost i štampani propagandni materijal. Aktivnost svih tih propalih političara, kako onih u inostranstvu tako i ovih u zemlji, koji su se pretvorili u najobičniju inostranu agenturu i klevetnike i izdajnike svoga naroda, danas više nego ikada osuđena je na propast. Za taj njihov neuspeh ima se zahvaliti pre svega visokoj patriotskoj svesti i moralno-političkom jedinstvu građana naše zemlje.

U neprijateljskoj delatnosti još uvek učestvuje jedan manji deo katoličkog klera, kao i pojedini pripadnici srpskog pravoslavnog sveštenstva, koji zloupotrebljavaju slobodu veroispovesti i vršenja verskih obreda u političke svrhe. I pored toga, naša narodna vlast i država dosledno sprovode načelo slobode savesti i veroispovesti, što je naročito došlo do izražaja u donošenju i doslednom sprovođenju Zakona o pravnom položaju verskih zajednica u Jugoslaviji.

Aktivnost informbiroovskih elemenata tokom ove godine skoro se nije osećala, izuzev retkih pojedinaca a čija se aktivnost ispoljavala uglavnom u neprijateljskom prepričavanju i komentarisanju tekućih političkih zbivanja u zemlji i inostranstvu. U ovoj godini zbog informbiroovske delatnosti svega je 28 lica upućeno na boravak na određeno mesto, a 109 sudski suđeno, što znači ukupno 137 lica. Smanjena aktivnost informbiroovskih elemenata nije samo rezultat što je služba državne bezbednosti znala sa uspehom da spreči njihovo delovanje, već je to pre svega rezultat jačanja socijalističkih snaga u našoj zemlji i pobede koju smo izvojevali nad Informbiroom u celini.

Pored upornog rada na sprečavanju neprijateljske delatnosti informbiroovskih elemenata još od 1949 godine, rad naših organa bio je usmeren i na prevaspitavanje onih koji su upućivani na boravak na određeno mesto ili na izdržavanje kazne. Blagodareći upornom radu i zalaganju organa unutrašnjih poslova, postignuti su krupni rezultati. Od 1949 godine do 24 decembra 1954 godine upućeno je bilo na boravak na određeno mesto ukupno 11.639 lica. Od toga broja do 24 decembra pušteno je 11.356, što znači da je još ostalo 283. Ako uzmemo u obzir da je od 11.356 puštenih svega 98 bilo ponovo upućeno na boravak na određeno mesto, onda vidimo da su mere prevaspitavanja postigle svoju svrhu. To je istovremeno znak da se u našoj zemlji primenjuje čovečna i demokratska politika prevaspitavanja i pružanja mogućnosti da se isti vrate u društvo kao korisni članovi. Pored ovih 283 informbiroovca, koji se nalaze na društveno-korisnom radu, imamo još 1.863 informbiroovca sudski osuđenih koji se nalaze na izdržavanju kazne u Kazneno-popravnom domu Rab. Znači da sada imamo na izdržavanju kazne i na društveno-korisnom radu ukupno 2.146 informbiroovaca. I ovom prilikom moram da kažem da se još

uvek nailazi na nerazumevanje kod pojedinih ustanova i preduzeća prilikom upošljavanja ovih lica koja se vraćaju svojim kućama.

Kao i ranijih godina, tako i u ovoj, naša služba se suprotstavlja neprijateljskoj i špijunskoj delatnosti koja se iz inostranstva odvija prema našoj zemlji iz raznih emigrantskih centara i centara nekih zapadnih obaveštajnih službi. Činjenica da je u toku godine otkriveno 173 špijuna i agenata, govori o zamašnosti i ozbiljnosti njihovog delovanja.

Iako se u ovoj godini u nekim vidovima subverzivna delatnost iz istočnih zemalja prema našoj zemlji znatno smanjila, ubacivanje agenata i špijuna održava se skoro na istom nivou kao i u prošloj godini. Organi bezbednosti otkrili su i uhvatili 91 ubačenog agenta, prema 113 u prošloj godini. Od ovih 91, 10 je ubačeno od avgusta do decembra.

I ove cifre govore o znatnim uspesima organa unutrašnjih poslova u otkrivanju i hvatanju ubačenih agenata. Ove uspehe postigli smo zahvaljujući visokom kvalitetu i stručnoj spremi našeg kadra, njegovom zalaganju i velikom požrtvovanju u radu.

Osobitu mi čast čini što mi se ukazala prilika da pred ovim visokim Domom kažem da su organi unutrašnjih poslova nailazili na veliku podršku naših građana kako u graničnim rejonima tako i u unutrašnjosti zemlje u otkrivanju i onemogućavanju aktivnosti neprijateljskih elemenata. To nesumnjivo pokazuje ne samo povezanost naših organa i naroda već i visoku patriotsku svest građana naše socijalističke zemlje.

Drugovi narodni poslanici, delatnost organa unutrašnjih poslova na sektoru državne bezbednosti čini samo jednu stranu njihovog svakodnevnog rada. Druga strana toga rada je borba za sprečavanje kriminala, onog njegovog dela poznatog po imenu »klasični kriminal«. Koliki je bio taj rad u prošloj godini može se videti iz sledećih iako nepotpunih podataka.

Organi unutrašnjih poslova imali su u toku prvih 9 meseci ove godine u radu 40.934 izviđajna predmeta sa ukupno 54.927 okrivljenika, a u istom periodu ovlašćeni organi unutrašnjih poslova kao istražni organi, vodili su po ovlašćenju istražnih sudija još 802 istrage protiv 1.553 okrivljenika. Najveći broj u izviđajnim predmetima pretstavljaju oni iz krivičnih dela protiv društvene i privatne imovine, kojih je u tom periodu bilo 22.124, ili 54% svih izviđajnih predmeta. Dalje slede predmeti po krivičnim delima protiv života i tela 4.955 ili 12%, protiv narodne privrede 4.793 ili 11%, protiv službene dužnosti 3.265 ili 8%, dok na ostala krivična dela otpada brojčano i procentualno manji broj krivičnih predmeta.

Za prvih 6 meseci ove godine sudski organi i ovlašćeni organi unutrašnjih poslova vodili su krivični postupak protiv 302 lica za krivična dela iz oblasti političkog kriminala. To pretstavlja manje od jedne četvrtine gonjenja tokom istog perioda u prošloj godini. Ova 302 lica su odgovarala za izvršena ukupno 304 krivična dela. Odnos broja lica i izvršenih krivičnih dela nesumnjivo pokazuje da se ovde radi samo o malom broju izolovanih pojedinaca, a nikako o ma kakvim organizovanim grupama. Ovako smanjen broj krivičnih postupaka po ovoj vrsti kriminala nesumnjivo nam pokazuje čvrstinu i demokratičnost našeg društvenog sistema.

Broj vođenih izviđaja od organa unutrašnjih poslova u ovoj godini je nešto niži od prošle godine, što je uslovljeno novim Zakonikom o krivičnom postupku. Ali se zato povećao rad organa unutrašnjih poslova (Narodne milicije i drugih specijalizovanih organa) na samom otkrivanju krivičnih dela i njihovih izvršilaca. Ovo se odražava u povećanom broju krivičnih prijava upućenih javnim tužiocima i u svakodnevnom pružanju pomoći sudskim organima na njihov zahtev. Stečenim znatnim iskustvom, izvesnim tehničkim, mada još nedovoljnim sredstvima, organi unutrašnjih poslova pružaju danas bržu i efikasniju zaštitu društvenoj imovini i zaštitu građanima u pogledu njihove ličnosti i imovine.

Važnost te aktivnosti naših organa vidi se i po tome, što je u izviđajnom postupku u toku 9 meseci otkrivena šteta pričinjena društvenoj imovini u iznosu od preko jedne milijarde i 500 miliona dinara.

Upoređujući vrste krivičnih dela sa podacima za isti period iz prošle godine, vidi se da krivična dela protiv imovine stagniraju na jednom nivou koji je vrlo visok, a da su krivična dela protiv narodne privrede u znatnom porastu, čak za 15%. U ovom procentu ne treba gledati faktično povećanje broja krivičnih dela, iako delimično i to stoji, već je to uglavnom rezultat poboljšanja službe organa unutrašnjih poslova u otkrivanju počinilaca krivičnih dela, kao i aktivno zalaganje u ovom pravcu od strane organa društvenog samoupravljanja i drugih organizacija.

Za uspešno sprečavanje kriminala uopšte, a posebno ovih oblika, nužno je kombinovati preventivna i represivna sredstva. U tom smislu se nameće potreba da organi radničkog samoupravljanja, sindikalne organizacije, komunisti i radni kolektivi što više pomognu organe unutrašnjih poslova na suzbijanju i onemogućavanju kriminalne delatnosti. Oni treba da se još više bore za dosledno sprovođenje propisa koji regulišu način poslovanja preduzeća i sprečavanju nepravilnosti u poslovanju, koje omogućavaju i pogoduju vršenju krivičnih dela od strane nesavesnih pojedinaca. Takva pomoć organima gonjenja od strane društva neminovno će imati za posledicu znatno smanjivanje ovakve delatnosti, a time smanjiti i štetu koja se pričinjava društvenoj imovini.

Mada se otkrivanju krivičnih dela i gonjenju izvršilaca pristupa sa svom potrebnom oštrinom, ipak je tretiranje izvršilaca svedeno na strogo zakonske granice. U tom pogledu treba spomenuti da je zakonski kriterij za pritvaranje strogo poštovan i da je ta mera svedena na najnužnije slučajeve. Organi unutrašnjih poslova u ovoj godini lišili su slobode svega oko 12% od ukupnog broja okrivljenika, od kojih je nešto više od polovine bilo u pritvoru samo do 3 dana, a manji broj okrivljenih posle toga i po dozvoli suda još u produženom pritvoru.

U uslovima jačeg međunarodnog saobraćaja, organi unutrašnjih poslova preko Državnog sekretarijata za unutrašnje poslove FNRJ sarađuju na suzbijanju opšteg kriminaliteta i sa organima bezbednosti drugih zemalja. Za prvih 11 meseci ove godine registrovano je 629 predmeta ovakve koordinacije, što omogućuje da se privedu krivičnoj odgovornosti ona lica koja pokušavaju da se u drugim zemljama sakriju pod plaštom političkih progonjenika.

Suzbijajući razne oblike šverca koji je redovno vezan raznim kanalima za inostranstvo, organi unutrašnjih poslova otkrili su tokom ove godine nekoliko slučajeva ilegalne trgovine opojnim drogama u čemu je učestvovao veći broj ljudi. Kod ovog treba istaći da pitanje opojnih droga sa stanovišta njihove ilegalne trgovine ili konsumacije u našoj zemlji ne predstavlja nikakav problem. U registrovanih nekoliko slučajeva, skoro se redovno radi o strancima, koji su kao šverceri ovim artiklom poznati i organima bezbednosti i drugih zemalja, pa sada, s obzirom da je naša zemlja proizvođač opijuma, traže mogućnosti za proširivanje svoje aktivnosti i u ovome pravcu. Njihovi domaći saradnici skoro su redovno ljudi koji su po takvoj aktivnosti poznati još od pre rata.

I druge službe unutrašnjih poslova, kao kontrola kretanja preko granice, kretanja u pograničnoj zoni, kontrola nad prometom i držanjem oružja, izdavanje ličnih karata, putnih isprava za odlazak u inostranstvo i slično, angažuju u velikoj meri službenike unutrašnjih poslova. Naročito je u ovoj godini bio živ saobraćaj inostranstva sa našom zemljom i obratno. U toku 1954 godine u našoj je zemlji boravilo 289.739 inostranaca. Od toga turista 145.924, privatne posete 118.420, a ostalo su trgovci, stručnjaci, sportisti, novinari, mornari i razne delegacije. U istom periodu kroz našu zemlju tranzitiralo je ukupno 36.181 lice. Iz naše zemlje putovalo je u inostranstvo 70.195 lica, od toga privatno 33.295, službeno 23.562, kao turisti 10.285, a iselilo se 3.053 lica. Ovo nam pokazuje koliki je interes inostranstva za našu zemlju, a sa druge strane kolika je demokratičnost u omogućavanju inostrancima da borave u našoj zemlji, kao i našim građanima da posećuju inostranstvo.

Stalan porast vozila u saobraćaju, opterećenost vozila, slabi putevi i nedovoljna stručna sprema kod vozača čini taj problem još ozbiljnijim. Istina, za poslednje dve godine iako se broj vozila znatno povećao, broj nezgoda u saobraćaju ne pokazuje porast, čak procentualno pretstavlja osetan pad, ali zato broj smrtnih slučajeva u saobraćajnim nesrećama je vrlo visok, i iznosi godišnje 7 poginulih na svaku hiljadu vozila, dok se u zemljama sa razvijenijim saobraćajem taj broj kreće do 4 na isti broj vozila. Pored gore nabrojanih razloga, za takvo stanje neosporno je da tome doprinosi i to što organi bezbednosti ne raspolažu najnužnijim tehničkim sredstvima da obezbede efikasniju kontrolu. Naprimer, za kontrolu saobraćaja na putevima Saobraćajna milicija u čitavoj zemlji raspolaže sa 120 motocikla od kojih je skoro jedna trećina neupotrebljiva. A to praktički znači da na jedan takav motocikl otpada 265 kilometara puteva prvog i drugog reda ili 652 kilometara kolskih puteva uopšte. Pri tome treba naglasiti još i to da nedisciplina vozača u poštovanju saobraćajnih propisa prouzrokuje oko 60% svih saobraćajnih nesreća. Nepoštovanje saobraćajnih propisa od pojedinih pešaka i biciklista takođe prouzrokuje dosta saobraćajnih nezgoda i nesreća.

Broj prekršaja u prvoj polovini ove godine iznosi 203.306, što odgovara stanju iz istog perioda u prošloj godini. Iz analize broja prekršaja po vrstama, pada u oči da je u znatnom porastu broj prekršaja protiv javnog reda i mira: tuče, izazivanja nereda, drsko ponašanje na javnom mestu, suprotstavljanje organima vlasti, pijančenje i kocka. Prekršaji propisa o šumama takođe su u porastu, dok prekršaji iz oblasti finansija, radnih odnosa, zdravlja, socijalne zaštite, kulture i prosvete su u znatnom padu. Iako u ovoj godini broj prekršaja ne pokazuje neku veću tendenciju porasta kao u prošlim godinama, mi smatramo da bi oni mogli biti mnogo manji, kada bi se organi vlasti i drugi organi državne uprave pored primene represivnih mera i prijavljivanja, pozabavili ovim pitanjem i uz pomoć masovnih organizacija, uz mere upozorenja i razjašnjavanja delovali na veliki broj počinitelja prekršaja. Nedovoljna delatnost u ovom pravcu neminovno utiče na ovako veliki broj prekršaja.

Pitanju izvršenja kazni i prevaspitavanja osuđenika, naročito stvaranju radnih navika kod osuđenika posvećuje se velika pažnja. Posebna briga u tom pravcu posvećena je maloletnim prestupnicima, a takođe i ostalima koji su došli na izdržavanje kazne, a koji prethodno nisu imali određenog zanimanja. Tako je, naprimer, u toku godine radilo 27 raznih zanatskih kurseva, koje je pohađalo 2.892 osuđenika. U isto vreme položilo je majstorske ispite za razne zanate 144 osuđenika, dok se jedan znatan broj opismenio na analfabetskim tečajevima. Re-

zultat toga rada ogleda se i u tome što je tokom godine, polazeći od dobrog ponašanja i zalaganja na poslu, pušteno na uslovnu slobodu 3.849 osuđenika, a za Dan Republike pomilovano delimično ili za ostatak kazne još 3.160 osuđenika. Od toga broja oslobođeno je daljnjeg izdržavanja kazne 1.302 osuđenika. Dakle u toku 1954 godine, bilo po osnovu uslovnog otpusta, bilo pomilovanjem, pušteno je na slobodu 5.151 lice. Značajno je ukazati da se među licima puštenim na slobodu nalazi 2.456 lica koja su bila osuđena za dela učinjena protiv naroda i države u toku rata i prvih godina posle rata. Broj lica koja se sada nalaze u kazneno-popravnim ustanovama na izdržavanju kazne najmanji je od oslobođenja do danas. Veliki broj ovih puštenih lica prihvataju, materijalno pomažu i pružaju pomoć kod njihovog uposlenja odbori građana pri narodnim odborima srezova i gradova iako u radu ovih odbora još uvek ima ozbiljnih slabosti.

Među ostalim poslovima i službama koje stoje pred našim sekretarijatom, značajno mesto zauzimaju službe protivavionske zaštite i vatrogastva. Masovnost ovih organizacija, svest i zalaganje njihovih članova doprinele su napretku ovih službi u poslednjim godinama. Međutim, pred ovim službama, o čijoj se organizaciji kao i obezbeđenju potrebnih materijalnih i tehničkih sredstava brinu lokalni organi vlasti, stoje ozbiljni problemi. Smatram da na neke od njih treba ukazati na ovom mestu. Naprimer, naše vatrogastvo oskudeva ne samo u savremenoj tehničkoj opremi, već se oseća ozbiljna nestašica u najnužnijoj opremi kao što su vatrogasne cevi, cisterne za vodu i drugo. Drugi problem vatrogastva je materijalno obezbeđenje. Materijalna sredstva koja daje DOZ i organi narodne vlasti krajnje su nedovoljna da bi ova služba sa uspehom mogla obaviti ove teške, a za društvenu zajednicu veoma korisne zadatke. Sa istom se oštricom postavlja i pitanje materijalnog obezbeđenja i finansiranja službe protivavionske zaštite. Primera radi navodim da je u toku 9 meseci ove godine bilo 3.471 požar, sa neposrednom štetom od jedne milijarde 130 miliona dinara, od čega preko 62% otpada na štetu pričinjenu državnoj i društvenoj imovini. Pri procenjivanju ozbiljnosti ovoga problema, kao i koristi koju ima društvena zajednica od ove službe, najrečitije nam govori cifra od 3 milijarde i 146 miliona dinara, koliko iznosi vrednost spasene imovine intervencijom ove službe. Pri tome treba reći još i to da je pri gašenju požara 4 vatrogasca izgubilo živote a 78 teže i lakše povređeno.

Kod obavljanja svih ovih gore navedenih službi može se konstatovati znatan napredak. Mislim da neće biti neskromno, a niti sa vaše strane zamereno, ako naročito naglasim da je Narodna milicija kao izvršni organ narodne vlasti svojim požrtvovanjem i uspešnim radom stvarno opravdala zvanje Narodne milicije. Stručnim podizanjem milicionara obezbeđena je i punija zakonitost njihovih postupaka. Primera radi navodim da je Narodna milicija u toku 9 meseci izvršila pretres stana u 9.272 slučaja, podnela preko 47.000 krivičnih prijava, 180.000 prijava za prekršaje, izvršila znatan broj privođenja i drugih intervencija, a da je za čitav taj period protiv milicionara podneto od strane građana 825 prijava. Ozbiljnim proveravanjem tih prijava utvrđeno je da u 439 slučajeva nije bilo nikakvog osnova tuženju milicionara. U obavljanju svojih zadataka organi Narodne milicije i javne bezbednosti nailaze na sve veću pomoć od strane građana. Ali isto tako treba ukazati i na to da pojedinci, i to razne kavgadžije, pijanice i drugi elementi koji čine izgrede, direktno ometaju naše organe u izvršavanju njihovih zadataka, pa ih ponegde i fizički napadaju. Otuda se još uvek dešava da organi kriminalističke službe, javne bezbednosti i milicije, obavljajući svoje zadatke, bivaju izloženi opasnosti po život. U toku ove godine prilikom izvršavanja službenih zadataka, utvrđivanja identiteta, privođenja, hvatanja kriminalaca ili lica za kojima je raspisana poternica i slično, poginulo je 19 naših službenika, dok je za isto vreme ranjeno 37. Nužno se nameće potreba da se protiv ovakvih lica primenjuju najstrože zakonske sankcije. Međutim, dosadašnjoj praksi pojedinih sudova u tom pogledu mogle bi se praviti zamerke.

U vezi sa konsolidacijom prilika u našoj zemlji i kvalitetnim jačanjem aparata unutrašnjih poslova, mi smo u ovoj godini, pored ostalih organizacionih mera, išli na smanjenje broja službenika. Broj milicionara sveli smo na 25.000, a znatno smo smanjenje učinili i u Upravi državne bezbednosti.

Daljim razvojem socijalizma i socijalističke demokratije, kao i pretstojećom organizacijom komuna, nameće se potreba za usklađivanjem sa ovim i službe unutrašnjih poslova.

Polazeći od toga da je unutrašnja bezbednost jedinstvena i da se ne može shvatiti isključivo kao stvar lokalne zajednice, potrebno je obezbediti to jedinstvo službe i u daljem razvoju samoupravnosti lokalnih političko-teritorijalnih organa vlasti.

Smatramo da treba obezbediti čvrstu vertikalnu povezanost lokalnih organa unutrašnjih poslova sa republičkim, odnosno saveznim organom, čime se ne isključuje i decentralizacija pojedinih službi unutrašnjih poslova.

To bi omogućilo objedinjavanje svih službi UDB-e, javne bezbednosti i Narodne milicije ne samo u saveznom i republičkim sekretarijatima, već i ostalim organizacionim jedinicama unutrašnjih poslova.

Saveti za unutrašnje poslove kao poseban oblik demokratskog učešća građana u vršenju zadataka organa unutrašnjih poslova, pokazali

su se korisnim i doprineli uspešnijem rešavanju niza problema koji stoje pred organima za unutrašnje poslove. Interesovanjem za ova pitanja i neposrednim učešćem na njihovom rešavanju, saveti su istovremeno imali i bolji uvid nad radom organa unutrašnjih poslova. To je pozitivno uticalo i na kvalitet njihovog rada i na puniju primenu zakonskih propisa. Sve to nameće potrebu daljeg organizacionog učvršćivanja i šireg angažovanja saveta na rešavanju pitanja iz oblasti službe unutrašnjih poslova. Moramo konstatovati i to da još uvek neki saveti nisu našli pravi sadržaj svoga rada.

U cilju pravilnog i kvalitetnog vršenja službe, mi moramo obezbediti da naši službenici raspolažu sa solidnom stručnom spremom, da upravo u pogledu opšte-obrazovnog i stručnog uzdizanja idu u korak sa procesom izgradnje socijalizma, sa tempom našeg društvenog i političkog razvitka, kako bi bili najdosledniji borci za zakonitost, za pravilnu i doslednu primenu naših zakona i zaštitu prava građana.

U toku 1953 i 1954 školske godine mi smo razvili znatnu aktivnost u pogledu uzdizanja i stručnog osposobljavanja naših kadrova putem škola, raznih kurseva i drugih oblika stručno-tehničkog obrazovanja. U tom pravcu kretaće se naša aktivnost i u narednim godinama.

U protekloj 1954 godini, postojale su pri saveznom Državnom sekretarijatu za unutrašnje poslove dve više škole, i to Viša škola državne bezbednosti i Viša škola za unutrašnju upravu. Pored toga, postoji Škola za unutrašnju upravu u rangu srednje stručne škole i Škola za oficire Narodne milicije. Ove dve više škole, u kojima su kadrovi koji su ih pohađali sticali višu stručnu spremu, prestale su da rade ove školske godine. U toku protekle 1954 godine, završilo je školovanje na višim školama 180 slušalaca, a srednju školu za unutrašnju upravu 140 slušalaca i Školu za oficire Narodne milicije 89 slušalaca.

Sada postoje a i u toku iduće godine postojaće pri saveznom Državnom sekretarijatu za unutrašnje poslove i dalje Škola za unutrašnju upravu sa svim pravima i svojstvima srednje stručne škole, u kojoj se školuju zajedno službenici sa sektora državne i javne bezbednosti, zatim Škola za oficire Narodne milicije kao i Škola za podoficire Narodne milicije, u kojima se školuje oficirski odnosno podoficirski kadar iz svih naših republika.

Sve ove stručne škole koje postoje pri saveznom Državnom sekretarijatu za unutrašnje poslove pohađa sada oko 600 slušalaca.

Sem ovih škola koje su obrazovane pri saveznom Državnom sekretarijatu za unutrašnje poslove postoje pri republičkim sekretarijatima za unutrašnje poslove razne niže škole, odnosno kursevi, na kojima se stručno uzdižu naši kadrovi za obavljanje pojedinih službi iz nadležnosti unutrašnjih poslova.

Isto tako, pored redovnog posla, 1500 naših službenika pohađa niže i više razrede gimnazije, a na raznim fakultetima upisano je i studira oko 450 službenika.

Drugovi narodni poslanici, ja sam pokušao u svom izlaganju da vam iznesem rezultate rada Sekretarijata za unutrašnje poslove, odnosno njegovih organa, i osnovne potrebe koje stoje pred nama. Iz ovog izlaganja vi vidite kakve raznovrsne probleme treba da rešavamo, za koje su nam potrebna i materijalna sredstva. Ja mislim da predloženi predračun rashoda saveznog Sekretarijata za unutrašnje poslove ne pretstavlja veliki izdatak za našu zajednicu i zato vas, drugovi narodni poslanici, molim da ga u celini odobrite. (Dugotrajan aplauz).

Pretsednik **Moša Pijade:** Ima reč državni potsekretar za inostrane poslove dr Aleš Bebler, koji će podneti ekspoze o budžetu Državnog sekretarijata za inostrane poslove FNRJ.

Zamenik Državnog sekretara za inostrane poslove dr **Aleš Bebler:** Druže Pretsedniče, drugovi narodni poslanici, predlogom predračuna prihoda i rashoda Državnog sekretarijata za inostrane poslove za narednu budžetsku godinu predviđaju se rashodi u ukupnom iznosu od 2.483,360.000 dinara. Predloženim kreditima predviđaju se pokrića redovnih rashoda na ime ličnih i materijalnih potreba i funkcionalnih rashoda Državnog sekretarijata i diplomatsko-konzularnih pretstavništava u inostranstvu, zatim potrebni investicioni krediti, i, najzad, plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje.

Upoređenje predviđenih rashoda sa onima koji su bili predviđeni u prošlogodišnjem budžetu pokazuje razliku od 410,670.000 dinara, što može da učini utisak nekog znatnog povećanja. Međutim, takav utisak bio bi pogrešan, naročito iz dva razloga:

1) Preko polovine predviđenog povećanja, a tačnije 214,800.000 dinara traženo je na ime povećanja kredita za stanbenu izgradnju u Beogradu, čiji je celokupni iznos 334,800.000 dinara; ovo pretstavlja rashod koji, zapravo, nema veze sa spoljno-političkom službom, nego je potreban zbog izuzetno teških stanbenih prilika u Beogradu; pokazalo se da bez vlastite stanbene izradnje ne možemo da obezbedimo smeštaj naših službenika u prestonici.

2) Povećanje ostalih kredita u visini od 195,887.000 dinara ustvari je većim delom prividno, jer je prošlogodišnji budžet bio toliko nizak, da smo u toku godine morali tražiti naknadne kredite i dobili ih u visini od 161,000.000 dinara.

Ako se ove dve okolnosti uzmu u obzir onda predviđeni rashodi za spoljno-političku službu premašuju rashode u prošloj budžetskoj godini svega za 34,887.000 dinara. Ovo relativno malo povećanje, sa svoje strane, pravda se

nekim posebnim okolnostima, vrlo različitim po svom značaju; imam u vidu sledeće:

1) Povećanje cena iziskuje povećanje godišnjih rashoda za materijalne potrebe u visini od 3,000.000 dinara;

2) članska ulozi naše države u raznim međunarodnim organizacijama povećavaju se naredne godine za 14,000.000 dinara;

3) sređivanje prilika na našim granicama omogućava da se konačno tačno obeleže naše granice postavljanjem graničnih znakova, što iziskuje povećanje kredita za taj rad u iznosu od 25,000.000 dinara;

4) na kraju najvažnije: normalizacija naših odnosa sa istočno-evropskim zemljama iziskuje popunjavanje naših pretstavništava u tom delu sveta na normalno stanje i nabavku opreme za ta pretstavništva, što iziskuje odgovarajuće povećanje kredita.

Ako se sve ovo uzme u obzir, onda s pravom možemo da kažemo da su krediti, traženi za naš Državni sekretarijat, ustvari skromniji od lanjskih, što smo postigli krajnjim naporima, a u želji da doprinesemo štednji koju od nas svih traži naša ekonomska situacija.

Napominjem da je budžet Državnog sekretarijata za inostrane poslove, kakav vam je danas predložen, iscrpno diskutovan u Državnom sekretarijatu za poslove opšte uprave i budžet, u Odboru za budžet Saveznog izvršnog veća, kao i u odborima za budžet oba veća Savezne narodne skupštine.

Iz svih pomenutih razloga uveren sam da će ova skupština u celosti prihvatiti budžet Državnog sekretarijata za inostrane poslove, a prihvatajući njegov budžet istovremeno potvrditi svoju saglasnost sa aktivnošću ovog Sekretarijata i njegovih organa u inostranstvu preko kojih se sprovodi, pod opštim rukovodstvom Saveznog izvršnog veća, naša spoljna politika.

Dozvolite mi da ovom prilikom ukratko rezimiram rezultate rada na spomenutom području u toku prošle godine.

Godina 1954 dobiće u istoriji nove Jugoslavije jedno posebno mesto. To je bila, po našem mišljenju, godina kada su napori naše zemlje, naših naroda i naše Vlade za očuvanje nezavisnosti, za neprikosnovenost naših granica, za sređivanje prilika i odnosa sa našim susedima i za učvršćenje mira u našem delu sveta, a time i u svetu uopšte, doneli naročito značajne rezultate. Najopipljiviji rezultati tih napora bili su sklapanje Trojnog saveza na Bledu, preokret na bolje u našim odnosima sa našom najvećom susetkom Italijom, kao i dalja normalizacija naših odnosa sa istočno-evropskim zemljama i SSSR-om.

Godinama je nerešeno Tršćansko pitanje trovalo odnose sa našom najvećom susetkom. Ono je onemogućavalo puni razvoj privrednih odnosa, a potpuno je sprečavalo dobrosusetske političke odnose, tako da se opravdavalo mišljenje da je italijansko-jugoslovenski spor jedan od otrovnih čireva u Evropi. Nije neophodno da i ovom prilikom ponavljam na čijoj je strani bila odgovornost da se taj spor nije mogao tako dugo rešiti. Dovoljno je da kažem da je Jugoslavija uvek bila za jedan razuman kompromis, da je uvek bila spremna na žrtve da bi se taj kompromis postigao, jer je smatrala da je sređivanje odnosa sa Italijom toliko važan doprinos stabilizaciji Evrope i učvršćenju mira da za to vredi podneti žrtve.

Jednostrana odluka od 8 oktobra prošle godine izazvala je krizu u tom pitanju, posle čega je na kraju preovladala razumnost kod svih zainteresovanih strana čiji su rezultat bili pregovori koji su se vodili u Londonu od 2 februara ove godine i završili se sporazumom potpisanim u Londonu 5 oktobra ove godine. Sporazum sa našeg gledišta nije zadovoljavajući, prema njemu je Jugoslavija podnela ozbiljne teritorijalne žrtve, iako je postigla zadovoljavajuća rešenja nekih drugih pitanja, a naročito pitanja zaštite naše nove manjine na teritoriji pod italijanskom upravom.

Mi smo te žrtve prihvatili, jer nam je bilo jasno da će rešenje Tršćanskog pitanja ne samo omogućiti normalizaciju naših odnosa sa Italijom i razvijanje saradnje u obostranom interesu, nego pretstavljati i znatan doprinos za konsolidaciju prilika i obezbeđenje mira u ovom delu Evrope. Iako odredbe »Memoranduma o saglasnosti« nemaju de jure karakter definitivnosti sporazum ipak pretstavlja solidnu bazu za stabilno i trajno regulisanje italijansko-jugoslovenskih odnosa na ovom području, što je i bila intencija država potpisnica. Ovakav karakter sporazuma potkrepljen je deklaracijom vlada SAD, Engleske i Francuske, da neće podržavati dalje teritorijalne zahteve nijedne strane. Sporazum o Trstu bio je svuda u svetu sa zadovoljstvom prihvaćen kao doprinos miru i miroljubivoj međunarodnoj saradnji, te je time dobio punu međunarodnu afirmaciju. Između ostalog, i sovjetska vlada izrazila je svoju saglasnost sa sporazumom.

U toku poslednjih meseci pristupilo se sprovođenju toga sporazuma u pojedinim pitanjima koja su, prema londonskom »Memorandumu o saglasnosti«, prepuštena bilateralnom rešavanju između Jugoslavije i Italije. U jednom pitanju pregovori su već završeni i postignut je sporazum o međudržavnim potraživanjima koja proizilaze iz Mirovnog ugovora od 1947 godine. Uzajamnim prebijanjem tih potraživanja utvrđen je saldo od 30,000.000 dolara u korist Jugoslavije. Sprovedena je odredba londonskog sporazuma da se otvore konzularna pretstavništva u Trstu i Kopru. Sada su u toku i normalno se odvijaju pregovori za rešenje tri slična otvorena pitanja, a to su pregovori za zaključivanje tzv. malograničnog prometa, pre-

govori o definitivnom utvrđivanju nove granične linije i pregovori za izradu poslovnika mešovitog jugoslovensko-italijanskog odbora predviđenog specijalnim statutom za zaštitu manjina, koji je sastavni deo londonskog sporazuma.

Sporazum o Trstu omogućuje znatno poboljšanje naših odnosa sa Italijom i u znaku toga poboljšanja naša pretstavništva u Rimu i Beogradu podignuta su u rang ambasada. Počeli su pregovori o široj ekonomskoj i tehničkoj saradnji između naše dve zemlje i povodom otvaranja tih pregovora ministar spoljne trgovine italijanske vlade g. Martinelli posetio je Beograd, što je bila prva posleratna poseta jednog člana italijanske vlade. Nema sumnje, ovoj će poseti uslediti i jugoslovenska odgovarajuća poseta Rimu, a njoj posete i drugi direktni kontakti između naše dve vlade.

Jednom rečju, počela je nova era u našim međusobnim odnosima u veliku korist po obe susedne zemlje i stvar mira.

Tek u ovoj godini počeli su da se stvarno poboljšavaju odnosi Jugoslavije sa SSSR-om i ostalim istočno-evropskim zemljama. Dosledna politici mira i miroljubive saradnje na principima ravnopravnosti i nemešanja u unutrašnje stvari drugih zemalja, a u skladu sa svojom osvedočenom spremnošću da na tim principima prihvati saradnju i sa SSSR-om i ostalim istočno-evropskim zemljama, Vlada FNRJ, razume se, pozdravila je spremnost ovih zemalja da se normalizuju naši međudržavni odnosi.

Mada započeta sredinom prošle i nastavljena u prvoj polovini ove godine, normalizacija odnosa sa ovim zemljama znatno je sadržajnija drugom polovinom ove godine. U vezi s tim korisno će biti da ukažem na neke konkretne pozitivne rezultate na sledećim područjima:

Posle SSSR-a, NR Mađarske, NR Bugarske i NR Albanije, koje su razmenile diplomatske pretstavnike i time stvarno i obnovile diplomatske odnose sa Jugoslavijom u drugoj polovini prošle godine, došlo je u drugoj polovini ove godine i do razmene diplomatskih pretstavnika, a time i stvarne obnove diplomatskih odnosa ČSR, NR Rumunije i NR Poljske sa našom zemljom. Ambasadori ovih zemalja već su na svojim dužnostima u Jugoslaviji, kao i naš ambasador u Rumuniji. U najskorije vreme će uslediti odlazak naših ambasadora u Poljsku i Čehoslovačku, za koje su vlade ovih zemalja pravovremeno dale agremane. Vlada FNRJ smatra pozitivnim što su se i ove zemlje najzad odlučile i dale inicijativu za uspostavu normalnih diplomatskih odnosa sa našom zemljom.

U SSSR-u i drugim istočno-evropskim zemljama, izuzev Albanije, sada je omogućen normalan rad našim diplomatskim pretstavništvima, koja su i u tretmanu izjednačena sa diplomatskim pretstavništvima drugih zemalja. Međutim, u Albaniji ni do danas, godinu dana posle obnove diplomatskih odnosa, nisu obezbeđeni normalni uslovi za rad našem diplomatskom pretstavništvu.

Napori Vlade FNRJ da se normalizuju odnosi na granici i reše granični problemi stvarani čitav niz godina teškim incidentima prema našim graničnim organima, najzad su u ovoj godini naišli na stvarno interesovanje i podršku od strane vlada Mađarske, Rumunije, Albanije i Bugarske.

Sporazumi o ispitivanju i rešavanju novonastalih graničnih incidenata putem mešovitih graničnih komisija, koje je naša zemlja sklopila sa Mađarskom, Rumunijom i Albanijom krajem prošle godine, a sa Bugarskom u aprilu ove godine, dali su pozitivne rezultate. Izuzev što je na jugoslovensko-albanskoj granici, prilikom obeležavanja granične linije, ubijen graničar Momčilo Malčić od strane albanskih graničnih organa, u ovoj godini nije bilo sličnih incidenata na ostalim našim granicama. Novonastale incidente, mahom lakše prirode, ispitivale su i prilično uspešno rešavale mešovite komisije u duhu sklopljenih sporazuma.

Sada se može reći da je situacija na našim granicama uglavnom normalizovana, da je omogućen normalan život i rad našim graničnim organima i pograničnom stanovništvu.

Na inicijativu Vlade FNRJ zaključeni su početkom ove godine i sporazumi za obnovu i obeležavanje graničnih piramida i granične linije sa Mađarskom, Bugarskom i Albanijom takođe putem mešovitih komisija. Obeležavanje jugoslovensko-bugarske granice je uspešno završeno, jugoslovensko-mađarske većim delom, jugoslovensko-albanske je tek na početku bilo je zbog spomenutog teškog incidenta neko vreme obustavljeno, dok je sa Rumunijom postignuta saglasnost da, na osnovu starog sporazuma, radovi na obeležavanju granice počnu početkom iduće godine.

U cilju normalnog funkcionisanja osnovnih saobraćajnih železničkih linija postignut je sporazum između jugoslovenskih i bugarskih državnih železnica u decembru prošle godine o uređenju pogranične saobraćajne službe, a posle dužih pregovora u avgustu ove godine potpisana je konvencija o uspostavljanju železničkog saobraćaja sa Rumunijom.

Sa zadovoljstvom konstatujemo činjenicu da je u drugoj polovini ove godine obustavljena antijugoslovenska propaganda, koja se punih 6 godina razuzdano i uporno sprovodila preko štampe i radio-emisija ovih zemalja i njima podređenih radiostanica i listova emigrantskih organizacija. Pretstavnici ovih zemalja su i zvanično saopštili našim diplomatskim pretstavnicima u tim zemljama da je obustavljeno izlaženje emigrantskih antijugoslovenskih listova, da su raspuštene emigrantske organi-

zacije i najavili su povlačenje svih antijugoslovenskih publikacija iz javnih ustanova i knjižara, dok je oficijelna antijugoslovenska propaganda ovih zemalja već ranije bila obustavljena.

Vlada FNRJ ovaj korak istočno-evropskih zemalja smatra nužnim i prirodnim rezultatom normalizacije međudržavnih odnosa.

Vlade SSSR-a i drugih istočno-evropskih zemalja, izuzev Albanije, odrekle su se u ovoj godini, prvi put od 1948 godine, politike ekonomske blokade, dale inicijativu za obnovu i, pošto smo mi tu inicijativu prihvatili, prišle obnovi ekonomskih odnosa sa našom zemljom. Sklopljeni su kompenzacioni trgovinski sporazumi za 1954 godinu na nivou preduzeća i komora i to: sa Mađarskom (u maju), sa ČSR (u julu), sa SSSR-om (u septembru), sa Bugarskom (u novembru). I vlade NR Rumunije i NR Poljske su krajem ove godine predložile razgovore za trgovinsku razmenu sa našom zemljom, što je sa naše strane prihvaćeno. SSSR i druge istočno-evropske zemlje su izrazile želju i predložile razgovore o trgovinskoj razmeni za 1955 godinu između vladinih delegacija u cilju sklapanja međudržavnih trgovinskih i platnih sporazuma. Naša država je prihvatila takve razgovore i sredinom decembra uputila trgovinsku delegaciju u Moskvu. Krajem ove i početkom iduće godine počeće razgovori ove vrste u Beogradu i sa svim ostalim istočno-evropskim zemljama, izuzev Albanije koja u ovom periodu nije pokazala nikakvo ozbiljno interesovanje. Vlada FNRJ stoji i sada, kao i ranije, na stanovištu da je ekonomska saradnja na principima ravnopravnosti sa ovim zemljama korisna i od obostranog interesa, i da je u skladu sa opštim naporima miroljubivih zemalja na razvijanju i proširivanju međunarodne ekonomske saradnje.

Uglavnom u drugoj polovini ove godine došlo je i do prvih kulturnih i sportskih kontakta naše zemlje sa SSSR-om, Mađarskom, Bugarskom i Čehoslovačkom.

Niz pitanja u našim odnosima sa istočno-evropskim zemljama ostao je još nerešen. Među takvim pitanjima ističe se problem naših građana koji borave u tim zemljama i koji su patili ili još pate zbog toga što su ostali verni sinovi svoje zemlje. Takođe su otvorena pitanja koja su nastala ili su rezultat prijašnje politike SSSR-a prema Jugoslaviji i ona će se morati jednog dana rešavati. U taj broj spadaju pitanja finansiskih potraživanja, kakva proističu iz ekonomske blokade koja se godinama sprovodila prema Jugoslaviji. Svoje postavljanje očekuje i pitanje naših nacionalnih manjina u susednim, istočnim zemljama i sl.

Ova i druga otvorena pitanja kao i opšta politička shvatanja ili postupci od strane vlade SSSR-a i drugih istočnih vlada, koja nisu u saglasnosti sa našim shvatanjem međunarodnih odnosa, ne smeju, međutim, da nas odvrate od naše spremnosti da i dalje sa svoje strane radimo na normalizaciji i razvijanju naših međudržavnih odnosa sa tim zemljama i da i na taj način doprinesemo međunarodnoj miroljubivoj saradnji i učvršćenju mira u Evropi i u svetu.

Saradnja sa drugim zemljama, tj. sa zemljama koje su u poslednjim godinama bile sa nama u dobrosusetskim i prijateljskim odnosima dalje se razvijala i u 1954 godini. Ni sa jednom od njih naši se odnosi u toj godini nisu pomutili, nego, nasuprot, svi ti odnosi su se proširivali i dalje razvijali u duhu sve većeg međusobnog zbližavanja.

Tu treba da stavimo u prvi red naše saveznike Grčku i Tursku.

U svom ekspozeu povodom ratifikacije Ugovora o savezu, Pretsednik Republike drug Tito upoznao je Narodnu skupštinu sa razvojem trojne saradnje i izneo ocenu njenog značaja, ne samo za obezbeđenje bitnih interesa triju savezničkih zemalja, nego i za mir i međunarodnu saradnju u Evropi i svetu uopšte.

Može se slobodno reći, da su u protekloj godini tri zemlje: Jugoslavija, Grčka i Turska, razvijajući svoje odnose na bazi Ankarskog sporazuma od februara 1953, učinile korake od krupnog istoriskog značaja. Pri tome su važnu ulogu odigrali lični kontakti do kojih je došlo među šefovima prijateljskih zemalja prilikom poseta Pretsednika Republike druga Tita Turskoj i Grčkoj, kao i prilikom posete Pretsednika Republike Turske g. Đelala Bajara Jugoslaviji. Pored toga što su razgovori najviših državnih pretstavnika omogućili uspešniji razvoj trojne saradnje, ove posete su pružile mogućnost da se izrazi prijateljstvo i uzajamno poverenje koje narodi triju zemalja gaje jedni prema drugima.

Potpisivanjem ugovora o političkoj saradnji, uzajamnoj pomoći i savezu, koje je izvršeno na konferenciji triju ministara inostranih poslova na Bledu, 9 avgusta o. g., formalno je izraženo stanje u odnosima triju zemalja do koga je raniji razvoj doveo.

Po slovu i duhu ovaj ugovor pretstavlja snažnu podršku i, možemo reći, vrlo sretnu konkretizaciju principa sadržanih u Povelji OUN. Tri relativno male zemlje udružile su se na bazi pune ravnopravnosti i nemešanja u unutrašnje stvari svojih partnera, da bi obezbedile svoju nezavisnost, da bi saradnjom ostvarile zajedničke interse i da bi doprinele naporima na održanju mira u Evropi i svetu.

Ako se pogleda razvojni put trojne saradnje od potpisivanja Ankarskog sporazuma do danas, onda se jasno vidi kako je ona postojano i sigurno napredovala, kako po sadržini, tako i po formama. Stvaranje Stalnog sekretarijata Ankarskog sporazuma (26.III.1954), te oformljavanje njegovih sekcija (ekonomske, kulturne, političke i vojne) omogućilo je da trojna sa-

radnja dobije još širi i svestraniji karakter. Inicijativa pretsednika grčke vlade g. Papagosa, prilikom posete druga Tita Atini, dovela je do odluke triju vlada da stvore Balkansku konsultativnu skupštinu. Na bazi te odluke ministri inostranih poslova složili su se prilikom sastanka na Bledu da predlože svojim vladama principe na kojima treba da se zasniva Konsultativna skupština. Upravo sada su u toku kontakti i razmene mišljenja između triju vlada radi određivanja daljih koraka o ostvarivanju Konsultativne skupštine. Ovde nije potrebno posebno isticati značaj ovakvog oblika saradnje triju zemalja. Može se slobodno reći da će se kroz Konsultativnu skupštinu direktnije i neposrednije ispoljiti inicijativa naroda triju zemalja u interesu njihove saradnje. Na Bledu su tri ministra takođe odlučila da se stvori naučni Balkanski institut za proučavanje pitanja od zajedničkog interesa iz oblasti istorije, geografije, etnologije, ekonomije itd.

Ekonomska saradnja između Jugoslavije, Turske i Grčke pokazala je realne mogućnosti znatnog proširenja. Ekonomska sekcija Stalnog balkanskog sekretarijata razmatrala je niz formi takvog proširenja i zaključila je da bi bilo potrebno ustanoviti tripartitnu tehničku pomoć u cilju povećanja prinosa i dobijanja kvalitetnijih proizvoda, u cilju uspešnije borbe protiv biljnih bolesti, i u cilju olakšanja direktne saradnje industriskih preduzeća. Zamišljeno je i osnivanje tripartitne trgovinske komore itd. Sva ova pitanja bila bi predmet razmatranja na jednoj balkanskoj ekonomskoj konferenciji.

Takav razvoj trojne saradnje potvrđuje da se radi o jednom prirodnom organizmu za čiji opstanak i razvoj postoje potrebni uslovi. Danas bi teško bilo osporavati pozitivni efekat te saradnje na konsolidaciji mira na Balkanu i u Evropi. A kada se ima u vidu da su partneri u toj saradnji tri zemlje sa jako različitim državnim i društvenim uređenjem, onda ona dobija poseban značaj koji daleko prevazilazi značaj i ulogu koju bi saradnja triju zemalja sama po sebi mogla imati.

Ideja o mirnoj koegzistenciji država sa različitim društvenim i političkim uređenjem koja se sve više afirmiše u međunarodnim odnosima ne samo da je trojnom saradnjom potvrđena, nego je od samog početka te saradnje i prevaziđena. Ceo razvoj trojne saradnje je očigledan primer o mogućnosti ne samo koegzistencije nego i uspešne saradnje zemalja sa različitim društvenim uređenjem.

Iako je neosporno da se bitan deo odnosa između tri zemlje odvija kroz trojnu saradnju, na nekim sektorima još uvek važnu ulogu igraju i bilateralni odnosi. Ovo naročito važi za ekonomski sektor. Međutim, ne može se sumnjati u to, da prijateljski i savezнички odnosi u okviru trojne saradnje ostavljaju svoj pečat i pozitivno deluju na bilateralne odnose među partnerima.

Na kraju, treba reći da se saradnja triju zemalja razvijala i kroz mnogobrojne kontakte kulturnih, sportskih i drugih organizacija, što je još više produbilo veze i uzajamno poverenje naroda triju zemalja. Mislim da nije potrebno posebno isticati da će i u sledećoj godini sa naše strane biti posvećena puna pažnja daljem razvoju trojne saradnje, tome konstantnom i dragocenom faktoru naše spoljne politike.

Drugovi narodni poslanici, prelazeći na naše odnose sa zapadnim zemljama hteo bih, pre svega, da kažem da se ponekad u jednom delu štampe tih zemalja pojavljuju svakojaki komentari kojima se stavlja u pitanje naša iskrenost u odnosima sa tim zemljama. Zbog toga želim da i ovom prilikom podvučem da je naš odos prema tim zemljama, kako prema velikim tako i prema malim, nepromenjen. Najveće od tih zemalja bile su naše saveznice u prošlom velikom ratu i pružale su efektivnu pomoć našoj Narodno-oslobodilačkoj vojsci, one su nas podržale politički, ekonomski i u pogledu odbrane u najtežim danima koje je proživela nova Jugoslavija posle 1948 godine, one nam i danas pružaju tu pomoć. Takve se stvari ne zaboravljaju i ne mogu se zaboraviti ni sa strane naših naroda, ni sa strane njihove narodne vlade.

Normalizacija naših odnosa sa SSSR-om i istočno-evropskim zemljama nema i ne može imati nikakvih negativnih posledica na naše držanje prema tim zemljama.

Uostalom, bilo kakvo slabljenje ili pogoršavanje naših odnosa našom inicijativom prema bilo kojoj zemlji, bilo bi u suprotnosti sa osnovnim načelima naše spoljne politike. Prijateljstvo sa onima koji su nam bili i jesu prijatelji, i normalni odnosi sa svima sa kojima su oni mogući, izrazi su jedne te iste miroljubive politike, politike što bolje međunarodne saradnje i učvršćenja mira.

Pošto se i držanje tih zemalja prema nama nije promenilo, naši su se odnosi dalje povoljno razvijali u toku 1954 godine.

Tako su se povoljno razvijali naši odnosi sa SAD i naša saradnja sa tom zemljom na svim je područjima međusobnih dodira bila prijateljska. Bez obzira na izvesne razlike gledanja u pojedinim međunarodnim pitanjima Jugoslavija i SAD nalazile su da je razvijanje međusobne saradnje u obostranom interesu. Mi ćemo nastojati da se takvi odnosi sa SAD i dalje jačaju i proširuju.

Vlada SAD nastavila je i ove godine da nam pruža ekonomsku i vojnu pomoć. Ona je nedavno ponovo pokazala puno razumevanje za naše ekonomske teškoće nastale usled suše i dospelosti zajmova, koje smo bili primorani da uzimamo zbog ekonomske blokade istočnih

zemalja pod nepovoljnim uslovima, za jačanje odbrane i nezavisnosti naše zemlje, a time i za jačanje mira u ovom delu sveta. Vlada SAD je, između ostalog, predvidela nove količine pšenice koje će uskoro biti isporučene Jugoslaviji u vidu poklona, jer će se dinarska protivvrednost utrošiti za izgradnju naše zemlje. I ovogodišnja pomoć, kao i ranija, data je Jugoslaviji bez ikakvih uslova. Na ovako izdašnoj pomoći Sjedinjenih Država Amerike ovoj smo velikoj zemlji iskreno zahvalni.

Naši trgovinski odnosi sa SAD postigli su viši nivo nego u prijašnjim godinama, iako Jugoslavija, kao većina drugih evropskih zemalja, nije izdaleka uspela da uravnoteži izvoz sa uvozom.

Saradnja Jugoslavije i SAD na kulturnom i prosvetnom području ove je godine dobro koraknula napred.

Poseta Jugoslaviji od strane gg. Robert Murphy-a, zamenika potsekretara za inostrane poslove SAD, i Harold Stassena, direktora uprave za pomoć inostranstvu, kao i poseta druga Svetozara Vukmanovića, potpretsednika Saveznog izvršnog veća, SAD i Velikoj Britaniji, ne samo da su doprinele rešavanju važnih pitanja za obe zemlje, već su one istovremeno bile odraz i doprinos opštem razvoju odnosa između naših zemalja.

Naši odnosi sa Velikom Britanijom u ovoj su se godini odvijali u prijateljskoj atmosferi stvorenoj naročito kroz direktne kontakte vodećih državnika obe zemlje prilikom uzajamnih poseta u prijašnjim godinama. Obostrano je razumevanje unapređivano konsultacijama po pitanjima od međunarodnog značaja.

Vlada Velike Britanije je i u ovom periodu pokazala duboko razumevanje za naše ekonomske teškoće, naročito izlazeći nam ususret po pitanju odgode otplata za račun naših dugova i pružanja dalje ekonomske pomoći. Ona je, isto tako, i dalje učestvovala u tripartitnoj pomoći Jugoslaviji zajedno sa SAD i Francuskom. Što se tiče naših trgovinskih odnosa i razmene ona se razvijala dosta uspešno, u zavisnosti od naših mogućnosti i promena u strukturi našeg izvoza.

Značajna je bila i u ovoj godini naša saradnja sa Velikom Britanijom i na području kulture i prosvete.

Naši prijateljski odnosi sa tri druge zemlje britanske zajednice i to sa Kanadom, Australijom i Novim Zelandom ostali su nepomućeni i povoljno su se dalje razvijali.

Sa Republikom Francuskom naši odnosi su se u toku protekle godine razvijali u duhu uzajamnog poverenja i prijateljske saradnje. Kontakti pretstavnika dveju zemalja i razmena mišljenja po važnijim međunarodnim pitanjima doprineli su boljem međusobnom razumevanju. Pokazalo se da su stvoreni uslovi da se učine veći koraci napred u našim odnosima, što bi odgovaralo tradicijama o prisnom prijateljstvu koje ima duboke korene, kako u Francuskoj tako i kod nas.

Francuska je i u prošloj godini učestvovala u tripartitnoj pomoći našoj zemlji sa iznosom od 10%, što je sa naše strane posebno cenjeno, s obzirom na ekonomske i političke napore i teškoće kroz koje je i sama Francuska prolazila.

Isto tako, saradnja naše zemlje sa Francuskom na kulturnom planu bila je plodna i obostrano korisna.

Naši odnosi sa Saveznom Republikom Nemačkom razvijali su se i u toku protekle godine u skladu sa željom vlada dveju zemalja, da stvore što povoljnije uslove za međusobno razumevanje i saradnju. Ovo je naročito došlo do izražaja u domenu ekonomskih odnosa, imajući posebno u vidu povoljno rešenje pitanja odgode plaćanja naših finansiskih obaveza kao i ugovor o trgovinskoj razmeni između dve zemlje. Posete visokih pretstavnika privrednih ustanova Z. Nemačke, a posebno poseta ministra privrede g. Erhardta našoj zemlji, značile su nove napore u tom pravcu.

Naš stav u odnosu na Nemačku u pitanjima koja izlaze iz sfere bilateralnih jugoslovensko-nemačkih odnosa, zasniva se na našem principijelnom stanovištu, da nije ni opravdano ni mogućno, a da može biti samo štetno, trajno držanje jedne zemlje u neravnopravnom i podređenom položaju. Radi toga smo mi uvek ukazivali na pravo koje ima nemački narod, da se ujedini i dobije suverenitet i sredstva za njegovu zaštitu. Pri tome mi smo uvek imali u vidu da u interesu samog nemačkog naroda, kao i u interesu saradnje evropskih naroda, ta prava treba da budu ostvarena takvim putem i na takav način, koji će doprineti izgradnji uzajamnog poverenja među evropskim zemljama i razvijanju jedne svestrane evropske saradnje.

Mi ćemo i u sledećoj godini nastojati da naše odnose sa Saveznom Republikom Nemačkom razvijamo u istom duhu. Uvereni smo, da će takav razvoj omogućiti i iznalaženje zadovoljavajućeg rešenja nekih otvorenih pitanja koja postoje između dveju zemalja, a naročito pitanja finansiske prirode, konkretnije pitanja nekih naših potraživanja koja proizlaze iz ekonomskih odnosa kakvi su postojali u vreme rata. O tim potraživanjima povedeni su pregovori koji se dugo otežu. Sa žaljenjem moramo da konstatujemo da u tim pregovorima nismo naišli sa nemačke strane na razumevanje koje smo sa pravom očekivali i oni su ponovo zastali. Ovo nas je utoliko teže iznenadilo što nam je dosad na račun reparacija isplaćeno svega otprilike 2 pro mille od štete prouzrokovane Jugoslaviji od strane Nemačke u toku rata.

Nadamo se da je sadašnji zastoj u pregovorima privremen i da će se u nedalekoj bu-

dućnosti naći zadovoljavajuće i pravedno rešenje spomenutih otvorenih pitanja.

Nažalost, i u ovom izveštaju mora da se ponovi konstatacija da susedna Republika Austrija još uvek nije uspela da ostvari svoju nezavisnost. Jugoslavija je sa simpatijama sledila opravdanu borbu Austrije za njena neosporna prava i davala toj borbi svoju punu moralnu i političku podršku. Ovo utoliko pre, što je danas jasnije nego ikada, da bi rešenje austriskog pitanja moglo imati vrlo veliko značenje za celokupan budući razvoj međunarodnih odnosa u svetu, a posebno u Evropi.

Iako neka važnija pitanja iz odnosa dveju zemalja još nisu dobila svoje definitivno rešenje radi toga što još nije zaključen državni ugovor, to nije pretstavljalo ozbiljnu zapreku za dalji razvoj dobrosusetskih odnosa i prijateljske saradnje među njima. O tome najbolje govori činjenica, da je između dveju zemalja zaključen niz sporazuma i konvencija kojima se regulišu neka važnija pitanja uzajamnih odnosa i istovremeno unapređuje dalja međusobna saradnja. Tako su pored redovnog sporazuma o robnoj razmeni zaključeni još sledeći sporazumi i konvencije: o pravnoj pomoći, o plovidbi Dunavom, o vazdušnom saobraćaju, o režimima voda na Dravi i Muri, konzularna konvencija, konvencija o veterinarskoj službi, o poštanskoj službi, o autobuskom saobraćaju i o zaštiti trgovačkih i industriskih žigova.

Saradnja između dveju zemalja na kulturnom polju bila je u protekloj godini osobito uspešna.

I pored toga što Austrija, koja se još nalazi pod okupacijom, nije mogla da razvije svoju punu spoljno-političku aktivnost, njeni odgovorni pretstavnici su u više navrata izražavali ubeđenje koje i mi delimo, da zajednički interesi dveju zemalja iziskuju njihovu svestranu, između ostalog i ekonomsku i političku saradnju. Radi toga mi smo uvereni da će naše dve zemlje uz obostranu dobru volju uspeti da sporazumno reše i preostala nerešena pitanja iz njihovih uzajamnih odnosa, stvarajući time još povoljnije uslove za usku međusobnu saradnju. Razumljivo je, da bi uspostavljanje pune suverenosti Austrije, čemu će naša zemlja i dalje pružati svoju punu podršku, znatno popravilo opšte uslove te saradnje.

Niz uzajamnih poseta između naših i belgiskih pretstavnika političkih i društvenih organizacija omogućio je bolje međusobno upoznavanje sa ovom prijateljskom zemljom. Svakako, da su ti kontakti odigrali pozitivnu ulogu u daljem razvoju odnosa između dveju zemalja. Poseban značaj za razvoj jugoslovensko-belgiskih odnosa ima uspešna ekonomska saradnja, kao i razumevanje koje je belgiska vlada pokazala za naše privredne i finansiske teškoće. Zaključenje konvencije o socijalnom osiguranju septembra o. g., kojom prilikom je našu zemlju posetio belgiski ministar rada i socijalnog staranja g. Troclet pretstavljalo je još jedan izraz prijateljskih odnosa između dveju zemalja.

Ovakav razvoj našao je svog odraza i na kulturnom polju.

I sa Holandijom su se naši odnosi u protekloj godini odvijali u duhu prijateljske saradnje i razumevanja. Ekonomske i kulturne veze, kao i uzajamne posete pretstavnika političkih i društvenih organizacija su pri tome odigrale značajnu ulogu.

Prijateljska saradnja između naše zemlje i Luxemburga izrazila se i u potpisivanju konvencije o socijalnom osiguranju, kojom prilikom je Jugoslaviju posetio ministar rada Luxemburga g. Biever.

Naši odnosi sa Švedskom, Norveškom, Danskom, kao i sa Finskom, karakterišu se nastojanjem da uzajamnim upoznavanjem dođe do daljeg zbližanja naših zemalja. Želja za održanjem mira i za razvijanjem svestrane međunarodne saradnje, koja inspirše spoljnu politiku ovih zemalja, pretstavlja bazu međusobnog poverenja i saradnje između njih i naše zemlje.

Treba posebno istaknuti manifestaciju prijateljstva između Jugoslavije i Norveške, do koje je došlo prilikom uspostave zajedničke grobnice jugoslovenskih interniraca u Norveškoj. Jugoslavija će znati da ceni zalaganje vlade i naroda Norveške u staranju oko očuvanja uspomene naših boraca u dalekoj, ali prijateljskoj zemlji.

Kontakti do kojih je u toku godine došlo između pretstavnika naših političkih i društvenih organizacija sa odgovarajućim pretstavnicima Švedske, Norveške i Danske, a naročito poseta Potpretsednika Saveznog izvršnog veća druga Edvarda Kardelja i druga Vladimira Bakarića skandinavskim zemljama, znatno su produbili prijateljska osećanja naših zemalja i veoma doprineli uzajamnom upoznavanju i razumevanju.

Ekonomski odnosi Jugoslavije sa Švedskom, Norveškom, Finskom i Danskom odvijali su se uspešno na bazi sporazuma obnovljenih krajem 1953 godine.

Na proširenju i produbljenju naših veza sa ovim zemljama znatno je doprinela i saradnja na kulturnom polju, koja se odvijala, pored ostalog, i razmenom kulturnih radnika, grupa i pojedinaca.

Naši odnosi sa Švajcarskom razvijali su se u duhu uzajamnog razumevanja i saradnje. Pri tome su posebnu ulogu odigrale ekonomske veze i kontakti na kulturnom polju.

Mi smo i u protekloj godini svakom prilikom izražavali svoju solidarnost sa stvari Republikanske Španije.

Razumljivo je, da smo mi kao evropska zemlja morali posvetiti punu pažnju opštim evropskim problemima, tj. problemima koji su

zajednički čitavom našom kontinentu. Ovo utoliko pre, što neki od njih spadaju među najvažnije probleme međunarodnih odnosa uopšte, pa od njihovog rešenja umnogome zavisi budući razvoj međunarodnog zbivanja.

Popuštanje međunarodne zategnutosti, do koje je došlo u toku protekle godine, stvorilo je povoljnije izglede za rešavanje otvorenih evropskih pitanja i za međusobnu saradnju evropskih zemalja. Takav razvoj je aktualizirao problem pretvaranja neosporne teoretske istine — da Evropa i pored svih prirodnih, istoriskih i veštačkih razlika koje postoje između njenih zemalja, pretstavlja jednu celinu — u realan i ostvarljiv politički cilj.

Ako se ima u vidu, da bi se uskom i svestranom međusobnom saradnjom evropskih zemalja i razvijanjem njihovog međusobnog poverenja omogućilo ne samo zadovoljavajuće rešenje otvorenih evropskih pitanja, nego i postepenim eliminisanjem postojeće podele na Istok i Zapad, izgradnja jedne jedinstvene Evrope, onda je očigledno koliko bi takav razvoj doprineo ne samo evropskim zemljama, njihovoj bezbednosti i razvitku, nego i budućem razvoju odnosa u svetu uopšte. To su razlozi koji su nas rukovodili da svoju pažnju posvetimo pitanjima evropske saradnje i bezbednosti.

Mi smo u našem geografskom području, na Balkanu, sa našim grčkim i turskim prijateljima i saveznicima već postigli vrlo značajne konkretne rezultate, koji, u suštini, znače krupan doprinos evropskoj saradnji. Istovremeno smo bili aktivni i na širem evropskom planu, dajući svoju podršku idejama i konkretnim planovima evropske saradnje i ukazujući istovremeno na one njihove nedostatke koji bi mogli otežati njihovu realizaciju ili smanjiti njihovu efikasnost. Što se tiče već postojećih organizacija evropske političke i ekonomske saradnje upravo sada se preduzimaju konkretni koraci radi uspostavljanja određenih formi saradnje sa nekima od njih.

Naš rukovodeći princip pri zauzimanju stava prema formama i organizacijama evropske saradnje jeste da nastojimo doprineti njenom proširenju kako sadržinski tako i prostorno, koliko god je to moguće u postojećim međunarodnim uslovima. Prema tome, naša je težnja da se ukloni ili oslabi sve ono što pretstavlja zapreku za takav razvoj. Pri tome, naravno, moramo voditi računa o realnim uslovima i odnosima u Evropi i u svetu i svoja nastojanja zasnivati na njima, ne gubeći se u apstrakcijama i utopijama. A realni politički i ekonomski uslovi za razvijanje evropske saradnje postoje i pored zapreka koje ponekad izgledaju nepremostive. Najbolji dokaz postojanja tih uslova je činjenica, što se ideje o evropskoj saradnji u ovom ili onom vidu svuda sve više afirmišu.

Izvan geografskih područja, gde je Jugoslavija i u prijašnjim vremenima gajila redovne odnose, na prvo mesto treba postaviti naše odnose sa zemljama Južne Azije, a pre svega sa republikama Indijom i Burmom. Stepen zbližavanja i prijateljske saradnje sa ove dve zemlje upravo se u ovome času manifestuje posetom ovim zemljama našeg Pretsednika Republike, druga Tita, u društvu članova naše Vlade, Potpretsednika Saveznog izvršnog veća druga Aleksandra Rankovića, Državnog sekretara za inostrane poslove druga Koče Popovića i drugova Jovana Veselinova i Ivana Krajačića, kao i toplinom prijema na koji je drug Tito naišao u Indiji i na kakav će, bez sumnje, naići i u Burmi.

Prijateljstvo koje se u poslednjim godinama brzo razvilo između naše zemlje, Indije i Burme, i koje je u 1954 godini dostiglo spomenuti visaki stepen, rezultat je prirodnog razvitka međunarodnih odnosa Jugoslavije s jedne, Indije i Burme s druge strane. Indija i Burma tek su pre nekoliko godina postigle svoju nezavisnost i počele razvijati aktivnost na međunarodnom planu. Istovremeno je brzo rastao ugled i mogućnost aktivne afirmacije Jugoslavije u međunarodnom životu. Tako su se ove tri zemlje srele u Ujedinjenim nacijama i na drugim međunarodnim forumima i zbližile se pošto su zbog dubokih sličnosti svojih istorija došle do veoma sličnih i umnogome identičnih pogleda na današnji svet i željeni dalji razvoj međunarodnih odnosa u tom svetu.

U čemu su ti zajednički pogledi na današnje međunarodne prilike, jasno i ubedljivo je rečeno u zajedničkoj izjavi koju su potpisali Pretsednik vlade Republike Indije g. Džavaharlal Nehru i Pretsednik naše Republike, drug Josip Broz Tito. Duh te izjave mogao bi se rezimirati u jednoj rečenici i to: učvršćenje mira kroz demokratizaciju međunarodnih odnosa.

Zajednički napori Indije, Burme i Jugoslavije u tom pravcu bez sumnje će doprineti međunarodnom smirenju i stvari razumevanja među narodima.

Na istom, aziskom kontinentu, naši odnosi sa Japanom i Pakistanom razvijali su se povoljno i dalje se kretali u pravcu sve šire ekonomske saradnje i opšteg razumevanja.

Jugoslavija je u godini 1954 uspostavila diplomatske odnose sa još tri aziske zemlje: sa Republikom Indonezijom, kraljevinom Tajlandom i kraljevinom Jordanom. Privode se kraju pregovori za uspostavu normalnih diplomatskih odnosa sa kraljevinom Avganistanom.

Odnosi naše zemlje sa zemljama Bliskog i Srednjeg Istoka u toku ove godine su znatno pojačani. Osnovni razlozi za to su napori tih zemalja za njihovu ekonomsku izgradnju i povećane mogućnosti Jugoslavije da u tome učestvuje. Pored izgradnje siriske luke u Latakiji

i melioracionih radova na El Ghabu, neka naša preduzeća izvode obimne radove oko Damaska.

Na političkom planu spomenuo bih da se u toku 1955 godine očekuju posete siriske parlamentarne delegacije Jugoslaviji i naše Siriji. Ove će posete doprineti daljem razvoju prijateljske saradnje koja već nekoliko godina karakteriše jugoslovensko-siriske odnose.

Kao dalji korak u proširenju naših odnosa sa zemljama Bliskog Istoka treba napomenuti da je vlada Libana akreditovala poslanika u Beogradu, dok je siriska vlada takođe preduzela korake u tom smislu.

Odnosi s državom Izreal su prijateljski i dalje se razvijaju u mnogim pravcima.

U pogledu najveće aziske zemlje, NR Kine, treba da potsetim na činjenicu da je Vlada FNRJ priznala novu vladu među prvima, tj. još 1948 godine. Od kineske vlade godinama nije primljena nikakva poruka kao odgovor na to priznanje. Međutim, sada, sasvim nedavno stigla je u Beograd zvanična poruka pretsednika Ču En Laja prema kojoj bi vlada NR Kine pozdravila uspostavljanje normalnih diplomatskih odnosa sa Jugoslavijom. Mišljenja smo da bi bilo u duhu naših opštih načela o međunarodnim odnosima da se i sa NR Kinom uspostave normalni diplomatski odnosi i da bi takvi odnosi mogli da doprinesu stvari miroljubive međunarodne saradnje.

Razmena poseta sa carevinom Etiopijom, a naročito poseta etiopskog cara Haile Selasija u pratnji istaknutih članova njegove vlade našoj zemlji u julu ove godine i iskrena izmena gledišta sa našim državnim rukovodiocima po mnogim pitanjima naših odnosa međunarodnog života, otvorila je novu stranicu u razvitku bližih i prijateljskih veza između Jugoslavije i Etiopije. Odluka o podizanju diplomatskih pretstavništava na rang ambasada došla je kao normalan rezultat obostranih želja i nastojanja da se našim dvema zemljama i pored njihove udaljenosti i različitosti u razvitku, obezbede što povoljniji uslovi za dalju saradnju. Sklopljeni sporazum o trgovinskoj i ekonomskoj saradnji sa Etiopijom otvara široke mogućnosti za plodnu privrednu saradnju od obostranog interesa za naše zemlje. Izvoz naše zemlje u Etiopiju povećao se u 1954 godini u odnosu na 1953 godinu za 8 puta, dok je, s druge strane, naša tehnička pomoć etiopskoj privredi naišla na veoma topao prijem i živ interes kod vlade Etiopije i tako omogućila još plodonosnije povezivanje između naših zemalja i njihovih privreda.

Značajno mesto zauzimaju i naši odnosi sa Egipatskom Republikom. Kako naša tako i egipatska vlada pokazale su interes za proširenjem te saradnje između naše dve zemlje. Postoji verovatnoća da će se prema želji premijera Nasera ostvariti susret između njega i Pretsednika Tita prilikom povratka našeg Pretsednika iz Azije.

Odnosi Jugoslavije sa Latinskom Amerikom takođe se povoljno razvijaju. Aprila ove godine jedna privredna delegacija na čelu sa Pretsednikom Izvršnog veća NR Hrvatske drugom Jakovom Blaževićem posetila je niz zemalja u Latinskoj Americi kojom su prilikom sa Brazilijom, Argentinom, Urugvajem, Čileom i Bolivijom zaključeni trgovinski sporazumi. Ova je poseta doprinela međusobnom upoznavanju Jugoslavije i niza južno-američkih država i učvrstila već postojeće prijateljske veze sa tim zemljama.

Razmena diplomatskih pretstavnika sa Latinskom Amerikom upravo sada se proširuje. Našim stalnim pretstavnicima u Meksiku, Braziliji, Čileu i Argentini i pretstavništvima tih zemalja u Beogradu pridružuju se obostrani pretstavnici koji se razmenjuju sa Republikom Urugvajem.

Naša saradnja sa zemljama Latinske Amerike, kako na ekonomskom tako i na opšte-političkom planu a naročito u Ujedinjenim nacijama, bila je i ostaće jedan od značajnih faktora naše spoljne politike.

U zadatak našeg Državnog sekretarijata i naših diplomatsko-konzularnim pretstavništava u inostranstvu danas spada i briga o uslovima spoljno-ekonomskih odnosa naše zemlje.

Na tom području mi smo se zalagali za proširenje postojećih i stvaranje novih mogućnosti za plodonosnu ekonomsku saradnju sa inostranstvom.

O problemima, teškoćama i uspesima u ekonomskim odnosima naše zemlje sa inostranstvom, Narodna skupština je juče iscrpno obaveštena sa strane Potpretsednika Saveznog izvršnog veća, druga Svetozara Vukmanovića. Stoga se mogu ograničiti na to da kažem da su naši organi sarađivali na rešavanju mnogih od tih problema, a naročito sledećih:

1) pitanje proširenja trgovinske razmene sa inostranstvom pomoću sklapanja trgovinskih i platnih ugovora i sporazuma;

2) pitanje jednakog tretmana naše zemlje sa zemljama Evropske organizacije za privrednu saradnju (OECE);

3) pitanje deficitarnosti našeg platnog bilansa;

4) pitanje otplaćivanja u prijašnjim godinama dobijenih zajmova;

5) pitanje naplate naših potraživanja;

6) pitanje obeštećenja nacionalizovane imovine;

7) pitanje dobijanja i davanja tehničke pomoći itd.

Prilikom rešavanja tih i sličnih pitanja mi smo se rukovodili načelima lojalne međunarodne ekonomske saradnje i njenog stalnog unapređivanja, što uključuje pomoć razvijenih zemalja manje razvijenim. Takva smo načela

zastupali i pred širim međunarodnim forumima, pred Organizacijom Ujedinjenih nacija i međunarodnim ekonomskim organizacijama, ubeđeni da takvu saradnju diktira sve veća međusobna povezanost svih zemalja i sve veće jedinstvo svetske privrede.

U našoj spoljnoj politici Organizacija Ujedinjenih nacija i dalje zauzima izuzetno važno mesto. Aktivnost Jugoslavije u OUN se u toku 1954 godine i dalje proširila u odnosu na ranije godine. To naročito važi za ekonomski sektor, na kome su uslovi za postizanje praktičkih rezultata znatno porasli, te se aktivnost Jugoslavije posebno kao člana Ekonomsko-socijalnog saveta OUN ispoljavala kroz čitavu godinu. Naša politička aktivnost se, međutim, najviše odnosila na ovogodišnje IX zasedanje Generalne skupštine OUN.

Prvi put u svojoj istoriji OUN je ove godine zasedala u uslovima nepostojanja ratnih sukoba i već osetnog smanjenja međunarodne zategnutosti. To je omogućilo konstruktivnije prilaženje razmatranju otvorenih problema i stvorilo uslove da se neki od značajnijih započnu rešavati. No, može se reći da su objektivni novi uslovi bili veći od izražene spremnosti pojedinih članica OUN da rade saglasno potrebama i mogućnostima novonastale situacije. Čak se može oceniti da su izvesni postupci posle nesumnjivih rezultata postignuti u prvom delu zasedanja, pred kraj zasedanja, izazvali izvesno zaoštravanje koje je moglo samo umanjiti ostvarene rezultate i naneti štetu Organizaciji Ujedinjenih nacija.

Uprkos tome, mi smatramo da je poslednje zasedanje Generalne skupštine naročito značajno i da po sadržini, po načinu raspravljanja pitanja i po rezultatima, uzeto u celini, otskače od prošlih zasedanja.

U centru pažnje ovog IX zasedanja OUN nalazila su se pitanja koja imaju prvorazredni međunarodni značaj, kao što su pitanje razoružanja, pitanje organizovanja međunarodne saradnje na polju mirnodopskog korištenja atomske energije, pitanje ekonomskog razvoja nerazvijenih zemalja i druga, i koja su ovoga puta razmatrana sa naročitom pažnjom.

Na ovom zasedanju je došlo do konkretnih i konstruktivnih predloga u spornim pitanjima sa više strana, među kojima i sa strane velikih sila koje za rešenje pojedinih pitanja snose najveću odgovornost. Štaviše, na pitanju razoružanja išlo se, iako u početnim koracima, jednom kompromisnom linijom, koja se odrazila u postizavanju jednoglasnosti velikih sila i čitave asambleje kod usvajanja rezolucije o ograničenju i kontroli naoružanja.

Jugoslovenska delegacija koju je vodio državni sekretar drug Koča Popović, ocenjujući pogodnije uslove i atmosferu u kojoj se zasedanje održavalo, razvila je znatnu aktivnost kako bi doprinela svemu što je konstruktivno, što omogućuje poboljšanje postojeće atmosfere, i pozitivne rezultate u spornim pitanjima. Takvu svoju aktivnost jugoslovenska delegacija je naročito pokazala na pitanjima kao što su razoružanje, saradnja na atomskom polju, ekonomska saradnja, proširenje članstva UN, u čemu je posebno mesto zauzimalo pitanje pretstavništva NR Kine u OUN, kolektivnim merama, korejskom problemu i dr. Jugoslovenska delegacija se nasuprot tome ogradila i bila protiv svega onoga što bi u rad moglo uneti elemente zaoštravanja, odnosno protiv svega onoga što ne bi bilo u skladu sa pozitivnim tendencijama daljeg smirivanja međunarodnih odnosa.

U toku 1954 godine obim naših veza i našeg učešća u međunarodnom socijalnom, zdravstvenom, humanitarnom, kulturnom i naučnom životu takođe je bio značajan i velik. U toku ove godine u našoj zemlji održano je niz međunarodnih sastanaka većinom pod okriljem OUN ili uz učešće odgovarajućih organa OUN kao što su: Kongres Međunarodne unije za zaštitu dece, Međunarodni kongres sportske medicine, Međunarodni seminar o rehabilitaciji odraslih onesposobljenih lica, Seminar sanitetskih inženjera, Međunarodni kongres za hidroklimatizam i talasoterapiju, Konferencija Međunarodne federacije za dokumentaciju, XX zasedanje Saveta međunarodne federacije udruženja bibliotekara, Zasedanje Regionalnog komiteta Svetske zdravstvene organizacije i dr.

U međunarodnim ekonomskim organizacijama u kojima smo učestvovali u toku ove godine, posebno u Ekonomsko-socijalnom savetu OUN, došli su do izražaja svi najvažniji momenti iz oblasti političkog i ekonomskog zbivanja u svetu. Popuštanje međunarodne zategnutosti pozitivno je delovalo i na međunarodnu ekonomsku saradnju. Jugoslavija se u svim pitanjima iz te oblasti aktivno zalagala za postizanje što celishodnijih rešenja koja mogu dalje doprineti opštoj stabilizaciji u svetu.

Na toj liniji Jugoslavija se naročito uporno zalagala za organizovanje, u okviru OUN, što šire pomoći nerazvijenim zemljama za ubrzanje njihovog privrednog razvoja. U tom cilju mi smo nastavili sa našim naporima na području stvaranja Specijalnog fonda UN iz koga bi se nerazvijenim zemljama davali dugoročni beskamatni zajmovi i kapitalni pokloni. Pitanju Specijalnog fonda OUN mi ćemo i dalje posvećivati punu pažnju, jer smatramo da ovakve akcije kroz Ujedinjene nacije imaju ne samo ekonomski nego i veliki politički značaj i pretstavljaju značajan doprinos konstruktivnoj i aktivnoj međunarodnoj saradnji.

Mi ćemo i dalje, u skladu sa principima jačanja i razvijanja međunarodne saradnje na svim područjima, razvijati našu aktivnost u OUN, ceneći veliki značaj i krupnu ulogu OUN u svetu.

Druže pretsedniče, drugovi narodni poslanici, dozvolite mi da na kraju ovog obrazloženja budžeta Državnog sekretarijata za inostrane poslove, koji vam podnosim na odobrenje, istaknem ubeđenje, da je naša spoljna politika u toku protekle godine bila zaista i aktivna i plodna, i da se odvijala u znaku znatnog povećanja doprinosa Jugoslavije opštim naporima sveta za smirenje i mir. To je sa svoje strane urodilo porastom ugleda naše zemlje u svetu i učvršćenjem nezavisnosti socijalističke Jugoslavije, koja u miroljubivom svetu pretstavlja danas partnera čija se saradnja traži i ceni.

Povećani napori naše zemlje na međunarodnoj pozornici u skladu su i sa rastućim potrebama pojačanja sveopštih napora za ostvarenje potpunijeg i trajnijeg smirenja u međunarodnim odnosima. Tendencije popuštanja zategnutosti odvijaju se već izvesno vreme i u priličnoj meri metodi hladnog rata i zagušljiva atmosfera nepoverenja ustupaju svoje mesto savremenijim, konstruktivnijim metodama i razvedravanju atmosfere, što se u toku protekle godine manifestovalo u održanim međunarodnim konferencijama među velikim silama, u napretku postignutom u pitanju razoružanja u Organizaciji Ujedinjenih nacija i nekim sličnim prilikama od ne manjeg značaja. Naše je uverenje, da će se takav proces i dalje nastaviti u interesu svih naroda sveta i svetskog mira, uprkos povremenih zastoja ili tendencija vraćanja tog razvoja unatrag, o kojima upravo ovih poslednjih nedelja ima u odnosima tzv. Istoka i Zapada ponekih znakova, jer je stvar smirenja postala kao nikada dosada stvar ogromnog broja ljudi i naroda sveta koji u miru sve više vide uslov svog opstanka i napretka. Uvereni smo da će se tom cilju stići utoliko sigurnije i utoliko brže, ukoliko miroljubive zemlje, obični ljudi i odgovorni državnici baš u sadašnjim trenucima budu udružili i povećali svoje napore.

Jugoslavija će sa svoje strane i dalje činiti sve što je u njenoj moći da doprinese takvom razvoju međunarodnih odnosa koji će obezbediti trajan mir među narodima. (Buran aplauz).

Pretsednik **Moša Pijade:** Određujem odmor od 15 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik **Moša Pijade:** Nastavljamo rad. Reč ima Državni sekretar za narodnu odbranu general-pukovnik drug Ivan Gošnjak. (Aplauz).

Državni sekretar za poslove narodne odbrane **general-pukovnik Ivan Gošnjak** *(Izborni srez Zagreb grad II, NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, prijedlog predračuna rashoda Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane za 1955 godinu, kao i ranijih godina, usklađen je sa ekonomskim mogućnostima zemlje. Ukupni predračun rashoda iznosi 175.800,000.000 dinara, što u odnosu na predviđeni nacionalni dohodak pretstavlja 15%. U ovoj godini predračun ovog sekretarijata iznosio je 18,8% u odnosu na planirani nacionalni dohodak. Iako se u svojoj apsolutnoj sumi ne smanjuju prema ovoj godini, izdaci za narodnu odbranu se ipak, u odnosu na nacionalni dohodak koji iz godine u godinu raste, znatno smanjuju. Ovo smanjenje u 1955 godini u odnosu na planirani nacionalni dohodak u ovoj godini pretstavlja 3,8%. Potsjećam da su rashodi za narodnu odbranu u 1952 godini iznosili 22% u odnosu na nacionalni dohodak u toj godini. To su bili uopće naši najveći rashodi za narodnu odbranu, a koji su uslijedili zbog poznate sitaucije na našim istočnim granicama.

Izmijenjena međunarodna situacija, a osobito izmijenjen vojno-politički položaj naše zemlje dozvoljavaju nam da već ove godine nacionalni dohodak opteretimo manjim procentom nego u prošlim godinama. Međutim, smatramo da se apsolutna suma rashoda još ne može u ovoj godini smanjivati, jer su naše potrebe za narodnu odbranu još uvijek velike, a promjene koje su nastale u svijetu iako su znatne, ipak još nisu tako krupne i sigurne da bi se na to već sada mogli odlučiti. Pri izradi ovog predračuna vođeno je računa o potrebama narodne odbrane, o međunarodnoj situaciji, a prije svega o položaju naše zemlje i o tome da se ovi rashodi usklade sa našim ekonomskim mogućnostima, kako rashodi za narodnu odbranu ne bi suviše pritiskivali razvoj naše privrede i društveni standard naših naroda.

Prije nego što pređem na obrazloženje predračuna za 1955 godinu potrebno je da iznesem izvjesne podatke o realizaciji predračuna iz 1954 godine. Kao što je poznato, Saveznim budžetom za 1954 godinu predviđeno je za narodnu odbranu 166.700,000.000 dinara. Ova suma je predviđena za realizaciju materijalnog plana na visini plana 1953 godine. Savezni zavod za privredno planiranje predviđao je da će cijene u 1954 godini pasti u odnosu na 1953 godinu za 14% za one artikle koje troši Armija, i na osnovu takvih cijena koje su tek trebalo da se, prema toj procjeni, formiraju na tržištu, izgrađen je predračun ovog Sekretarijata za 1954 godinu. Međutim, ta se predviđanja nisu ostvarila, već su, naprotiv, cijene porasle za nekoliko procenata, u odnosu na 1953 godinu, zbog čega se nisu mogle količinski izvršiti planirane nabavke. Ukupno poskupljenje prema planiranim cijenama iznosi preko 10.000,000.000 dinara. Zbog nerealnog predviđanja pada cijena u 1954 godini Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane naknadno je tražio od Saveznog izvršnog veća dopunska sredstva kako bi planirane i već ugovorene nabavke mogle biti isplaćene. Prijedlog za djelimično pokrivanje ovog manjka biće podnesen

Saveznoj narodnoj skupštini na ovom zasjedanju.

Prelazim na obrazloženje rashoda za 1955 godinu.

Suma od 175.800,000.000 dinara raspoređena je ovako: Lični rashodi. . . 21.211,000.000 dinara, operativni rashodi. . . 2.594,000.000 dinara, materijalni rashodi. . . 147.694,000.000 dinara, vojna privreda. . . 4.300,000.000 dinara.

Po armijskim vidovima raspored je slijedeći: na suvozemnu vojsku. . . 123.808,290.000 ili 70,43%; na Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo 23.807,120.000 ili 13,58%; na Jugoslovensku ratnu mornaricu 23.883,590.000 ili 13,59%.

Budžetski prihodi koji idu u savezne prihode planirani su na 1 milijardu.

Ovdje ću dati obrazloženje ličnih rashoda.

Od ukupno predviđenih izdataka na lične rashode u sumi od 21.211,000.000 otpada na slijedeće glavne stavke:

1. Na plaće vojnika, podoficira, oficira, pitomaca, oficirskih i podoficirskih škola i akademija, obveznika i rezervnih oficira i podoficira koji se pozivaju na vježbu dinara 14.375,142.000.

2. Na plaće državnih službenika koji rade u Armiji 744,646.000.

3. Za socijalno osiguranje 2.852,434.000 dinara.

4. Ostalo na putne i selidbene troškove, za naknadu za odvojeni život pripadnika JNA, koji žive odvojeno od svojih porodica pošto nemaju stana, na stipendije itd.

Sada bih dao obrazloženje operativnih (nematerijalnih) rashoda.

Ukupni operativni (nematerijalni) rashodi, kao što je naprijed rečeno, iznose za 1955 godinu 2.594,000.000 dinara. Ovi izdaci se uglavnom odnose na rashode za kulturno-prosvjetne svrhe ročnog i rezervnog sastava Armije, za nabavku štampe i ostale literature. Ovi rashodi obuhvataju i izdatke za poštansko-telegrafske usluge, nastavne potrebe jedinica i ustanova JNA itd.

Drugovi narodni poslanici, na redu je obrazloženje materijalnih rashoda.

Materijalni obim predloženog plana uglavnom je isti kao i ove godine. U 1955 godini za izdržavanje mirnodopske armije zahtijevaju se veća novčana sredstva, što se pojavljuje kao rezultat povećanja tehnike i drugih materijalnih sredstava, koja povlače za sobom veće izdatke za uzdržavanje i nastavne svrhe.

Ovdje ćemo iznijeti samo glavne stavke rashoda suvozemne armije, ratnog vazduhoplovstva i ratne mornarice jer mi je nemogućno da ulazim u detalje.

U predloženom planu ukupni predviđeni izdaci za suvozemnu armiju iznose dinara 123.808,290.000 uključujući ovdje i lične rashode o kojima sam već naprijed govorio.

Najveći dio ovih sredstava angažovan je za opremu, ishranu i investicije. Predviđeni plan obezbjeđuje nabavku naoružanja i municije kao i ostale opreme za naše tehničke službe potrebne za mirnodopski rad i život Armije, obezbjeđujući istovremeno nabavku izvjesnih količina rezervi kako bi i u toj godini bojna gotovost Armije porasla koliko je to prema našim uslovima mogućno.

Glavni materijalni rashodi su slijedeći:

— Za tehničku službu predviđamo dinara 23.341,000.000.

— Za moto-tehničku službu 4.073,000.000 dinara.

Ovim sredstvima se obezbjeđuje nabavka vozila, rezervnih dijelova i druge opreme u toj službi.

— Za remontnu službu 3.074,000.000 dinara. Obzirom na sve veće priticanje raznovrsne tehnike u Armiju, ova služba dobija sve veći značaj. Izdaci za održavanje i remont iz godine u godinu se povećavaju, a takva je perspektiva i ubuduće.

— Za pogonsku službu planirano je... 7,171.000.000 dinara. Za ovu sumu nabaviće se benzin i mazivo za suvozemnu armiju, ratno vazduhoplovstvo i ratnu mornaricu.

— Za inžinjersko-tehničku službu predviđeno je 15.369,000.000 dinara. Za ova sredstva planirana je nabavka pionirske, pontonirske i minerske opreme, kao i inžinjeriske mehanizacije.

Osim toga, iz ove sume planiramo za izgradnju puteva sumu od 6.500,000.000 dinara, što je za 500,000.000 više nego u ovoj godini. Od ove sume narodne republike će u svojoj režiji utrošiti 3,700.000.000 dinara, i to: u NR Srbiji 1.500,000.000, NR Hrvatskoj 1.400,000.000, NR Makedoniji 500,000.000, NR Sloveniji 200,000.000 i u NR Bosni i Hercegovini 100,000.000 dinara.

Za izgradnju puteva u armiskoj režiji planirano je 2.800,000.000 dinara; od toga utrošiće se u NR Srbiji 800,000.000, u NR Hrvatskoj 500,000.000, u NR Bosni i Hercegovini 1.000,000.000 i u NR Crnoj Gori 500,000.000 dinara.

Daljnjim angažovanjem sredstava iz armiskog budžeta za izgradnju puteva mi ćemo brže izgraditi savremene puteve, a obzirom da će na izgradnji učestvovati kao i ove godine naše inžinjeriske jedinice, ti putevi će biti znatno jevtiniji, odnosno za ta sredstva učinak će biti znatno veći.

— Za sredstva veze predviđeno je dinara 2.300,000.000. Ovde su obuhvaćena radio sredstva, radarska i telefonsko-telegrafska sredstva.

— Za intendantsku službu planirano je 30.800,000.000 dinara, od toga za ishranu 11.956,000.000 dinara i za opremu 11.540,000.000 dinara. Ostala suma je predviđena za razni po-

trošni materijal, za nastavu, za materijalna prevoženja, za radnu snagu itd.

— Za sanitetsku službu planirano je dinara 1.814,000.000. Iz ove sume plaća se liječenje oboljelih, nabavka lijekova, instrumenata i ostalog potrošnog materijala.

U građevinskom planu JNA za 1955 godinu predviđaju se investicije u visini od 28,5 milijardi dinara. Najveće stavke predviđene su za izgradnju stambenih zgrada, skladišta, kasarni, aerodroma, sanitetskih objekata i remontnih radionica.

Za izgradnju skladišta planirano je dinara 7.575,000.000. Ako hoćemo da obezbjedimo i očuvamo skupocjenu tehniku koju nabavljamo u zemlji i dobijamo iz pomoći, moramo vrlo intenzivno rješavati izgradnju potrebnog prostora za njen smještaj. Sredstvima koja predviđamo podmirićemo najakutnije potrebe, a narednih godina moraćemo i dalje angažovati velika sredstva.

Za izgradnju skladišnog prostora za tečna goriva planirano je 2.668,000.000 dinara. Savremena tehnička sredstva zahtijevaju ogromne količine goriva. Pomanjkanje magacinskog prostora za smještaj goriva, tranzitnih magacina i cisterni pretstavlja poseban problem, koji u 1955 godini predviđenim sredstvima za izgradnju odgovarajućih objekata podmirujemo samo u osnovnim potrebama.

Za izgradnju remontnih zavoda i radionica planirana je suma od 1.175,000.000 dinara.

U 1955 godini predviđamo za izgradnju kasarni, objekata za kulturu i razonodu i administrativnih zgrada preko 3,5 milijarde dinara. Ovim sredstvima završićemo 29 započetih i početi gradnju 93 nova objekta za smještaj vojnika. Ovogodišnjim ulaganjem neće biti još riješen problem izgradnje ovih objekata nego ćemo ga morati rješavati i u toku nekoliko slijedećih godina.

Za izgradnju sanitetskih objekata predviđena je 1 milijarda i 376 miliona. Gradiće se dve nove i završiti četiri započete bolnice. Pored toga, dovršiće se izgradnja Vojno-sanitetskog zavoda JNA i gradiće se petnaest ambulanti po garnizonima.

Ovim predračunom obezbijedili smo dinara 5.946,000.000 za dalju izgradnju i dovršenje započetih aerodroma i ostalih objekata za vazduhoplovstvo. Tako ćemo krajem 1955 godine raspolagati većim brojem savremenih aerodroma za mlazne avione, a da bi se zadovoljile potrebe ostaje da se aerodromi grade i u slijedećim godinama.

Za izgradnju stanova za oficire, podoficire i vojne službenike predviđamo u 1955 godini 7 milijardi i 74 miliona dinara. Do kraja 1953 godine izgradili smo 8.200 stanova, a ako se doda još 3.040 stanova koji će biti dovršeni do kraja 1954 godine, imaćemo 11.240 stanova.

Ipak stambeno pitanje pripadnika JNA nije ni izdaleka riješeno. Aprila ove godine bilo je bez stana 6.226 oficira, podoficira i vojnih službenika; sa slabim stanom 6.682 i u zajedničkom stanu 2.240.

Predviđenim sredstvima gradićemo u 1955 godini 5.765 stanova, od čega ćemo u toku godine završiti 2.881 stan a početi izgradnju 2.884 stana. Ukoliko bi se izgradnja stanova nastavila ovim tempom, računamo da bi se pitanje stanova za aktivni sastav JNA — uzimajući u obzir i godišnji prirast — riješilo za 6 godina. To, razumije se, ako se sačuva fond koji danas pripadnici Armije koriste, o čemu bi, mislim, organi lokalnih vlasti morali voditi računa, jer to sada svuda nije tako. Docnije bismo gradili samo za tekući prirast.

Za održavanje postojećih vojnih objekata planirana je suma od 700,000.000 dinara.

U predloženom planu za ratno vazduhoplovstvo planirano je za sve materijalne grane 23.807,120.000 dinara. Sa ovim će biti obezbijeđena nabavka određenog broja aviona, zatim remont i održavanje, nabavka naoružanja i raznovrsne opreme.

Mi još uvijek nismo u zemlji počeli proizvodnju mlaznih aviona, pošto nismo nabavili iz inostranstva odgovarajuću licencu. To je jedan od najvažnijih zadataka koji nam pretstoji u tom vrlo važnom armiskom vidu. Osnovni i jedini problem pretstavlja finansiranje, koji bismo morali riješiti u idućoj godini jer je daljnja proizvodnja borbenih klipnih aviona, koji su zastarjeli, potpuno necelishodna.

Za ratnu mornaricu predviđeno je dinara 23.883,590.000. Iz ove sume planirana je daljnja gradnja plovnih jedinica, remont brodova, nabavka naoružanja, opreme itd.

Najveće teškoće u izgradnji naše ratne mornarice sastoje se u ograničenosti naših deviznih sredstava, pošto se još uvijek znatan dio opreme za brodogradnju ne proizvodi u našoj zemlji.

U 1955 godini iz vojnog budžeta dotiramo raznim društvenim organizacijama 726,505.000 dinara, i to:

— Vazduhoplovnom savezu FNRJ dinara 196,000.000; Auto-moto savezu 50,000.000 dinara; za predvojničku obuku 175,215.000 dinara; za vanarmijsku obuku 97,190.000 dinara; Streljačkom savezu 200,000.000 dinara; Konjičkom savezu 3,100.000 dinara; za Savez radioamatera 5,000.000 dinara.

Nešto o planu investicija vojne privrede u 1955 godini.

Predviđeno je da se 1955 godine u vojnu privredu investira 10,5 milijardi dinara.

U obezbjeđenju ovih sredstava Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane učestvuje iz svog budžeta sa 4 milijarde i 300 miliona, dok 6 milijardi i 200 miliona obezbjeđuje

preduzećima vojne privrede Narodna banka putem investicionih kredita.

Iz sredstava predračuna Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane obezbijeđeno je u 1954 godini vojnoj privredi 6 milijardi, tako da je iznos koji se predviđa iz budžeta za investicije u vojnoj privredi u 1955 godini manji za 1 milijardu i 700 miliona.

Suma od 4 milijarde 300 miliona iz predračuna Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane raspoređena je, i to: vojno-industriskim preduzećima 4 milijarde i 208 miliona; vojno građevinskim preduzećima 92 miliona.

Sredstva Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane idu na izgradnju objekata i društvenog standarda po preduzećima vojne industrije i vojnog građevinarstva i na podizanje kadrova.

Za izdržavanje vojno-industriskih škola i Srednjo-tehničke škole u Kragujevcu obezbjeđuje se 136,000.000, za poligone 45 miliona, a 30 miliona za amortizaciju i plaćanje kamate na osnovna sredstva koja u 1955 godini neće biti korišćena a potrebno je da ostanu u preduzećima.

Sredstva za kapitalnu izgradnju preduzeća vojne industrije i sredstva za opremu preduzeća vojnog građevinarstva obezbjeđuju se iz investicionih kredita.

Preduzeća vojne industrije najvećim dijelom su potpuno dovršena. Sada su u toku izgradnje još dva preduzeća, a u nekoliko preduzeća vrše se sitnije rekonstrukcije i manje dogradnje. Takvih poslova biće u ovim preduzećima i u narednim godinama zbog potreba promjene ili proširenja asortimana ili radi usklađivanja kapaciteta.

Društveni standard u velikom broju preduzeća pretstavlja i dalje najveći problem. Dosad je po preduzećima izgrađeno ukupno 5.700 stanova i samačkih zgrada i hotela sa ukupno 5.500 ležaja. Pored ovoga izgrađeno je ili se dovršava 8 domova kulture, 10 osmogodišnjih škola, ambulanta i drugih objekata za komunalne i kulturne potrebe. Međutim, to ni iz daleka ne zadovoljava potrebe. Preduzeća nisu u stanju da iz svojih sredstava obezbijede gradnju objekata za komunalne i društvene potrebe rastućeg broja radnika i službenika. Pošto je dobar dio preduzeća lociran u još nerazvijenim rejonima, ni organi narodne vlasti nisu u stanju da na sebe to preuzmu, zato se i ove godine, a to će se morati raditi i u narednim godinama, ulažu znatne sume za izgradnju društvenog standarda.

Sredstva za izgradnju društvenog standarda predviđaju se samo u novim preduzećima u nerazvijenim krajevima gdje nije moguće dobiti kvalifikovanu radnu snagu i najnužnije stručnjake bez obezbjeđenja stana, dok se u starijim preduzećima više ne investira iz budžeta u te svrhe.

Na kraju 1953 godine revalorizovana vrijednost osnovnih sredstava vojne industrije bila je 84 milijarde 676 miliona, od čega na vrijednost kapitalne izgradnje otpada 71 milijarda i 523 miliona, a na vrijednost društvenog standarda 13 milijardi 153 miliona. Vrijednost osnovnih sredstava povećaće se u ovoj godini za daljih oko 10.500,000.000 dinara.

Preduzeća vojne industrije proizvode i za izvoz. Dosad je ukupno ugovoreno »off shor« isporuka u vrijednosti od 14,677.331 dolar, od čega se u ovoj godini isporučuje 4,367.300 dolara. Za 1955 godinu, prema dosad sklopljenim ugovorima, treba da se isporuči 6,706.000 dolara, a ostatak u 1956 godini.

Pored »off shor«-a, vojna industrija izvezla je u ovoj godini raznih artikala u vrijednosti od 5,500.000 dolara. Ima povoljnih izgleda za dalji plasman u inostranstvu nekih proizvoda vojne industrije čime se takođe pružaju mogućnosti za punije zaposlenje nekih kapaciteta.

Preduzeća koja proizvode oruđa i motore moći će da koriste svoje slobodne kapacitete za proizvodnju za civilni sektor. U toku ove godine desetak preduzeća vojne industrije počelo je pripreme za proizvodnju motornih i drugih vozila u kooperaciji sa raznim preduzećima u zemlji i time stvorilo sebi povoljnu perspektivu za uposlenje slobodnih kapaciteta, a što će sa druge strane koristiti našoj zajednici, jer će ovo doprinijeti razvitku naše motorske proizvodnje koja još zaostaje.

U narednoj godini oko 12% planirane proizvodnje preduzeća vojne industrije ići će na civilno tržište.

Pored prihoda od jedinica i ustanova JNA, preduzeća vojne industrije daće u 1955 godini društvenoj zajednici doprinos u prihodima od dinara 16.500,000.000.

U predračunu rashoda za 1955 godinu, kao što je to bilo i ranijih godina, nalaze se prilično visoke sume koje nisu čisto armiskog već pretežno privrednog karaktera, ali koje znatno opterećuju ovaj predračun, kao, naprimer: na puteve 6.500,000.000 dinara, na stanove 7.074,000.000 dinara, za vojnu privredu dinara 4.300,000.000, za gradnju rezervoara za gorivo 2.668,000.000 dinara, za dotacije raznim organizacijama 726,505.000 dinara, što ukupno iznosi 21.268,000.000 dinara. A to nije sve, jer su ovdje navedene samo veće stavke. Ukoliko ovog opterećenja ne bi bilo, tada bi ovaj predračun iznosio oko 13% u odnosu na nacionalni dohodak.

Najveći dio od ove sume ide za izgradnju stanova. Preko 11 milijardi dinara predviđeno je za izgradnju stanova za vojna lica, za radnike i službenike preduzeća vojne industrije i vojnog građevinarstva. To će biti znatan doprinos općim naporima koji se sada čine u izgrad-

nji stambenog prostora u našoj zemlji i podizanju društvenog standarda.

Međutim, smatram da je ipak pravilno što je ta suma ušla u predračun Sekretarijata za poslove narodne odbrane jer je Armija neposredno zainteresovana na pomenutim investicijama i vjerojatno je ovo najsigurniji način da se ovo sve izgradi u toku 1955 godine.

Pored ovoga što ćemo mi u idućoj godini uložiti u narodnu odbranu, očekujemo da ćemo i iduće, kao i posljednjih godina, dobiti određenu količinu vojnog materijala od Sjedinjenih Američkih Država. Pomoć koju primamo sa te strane prilično je obimna, zbog čega nam se olakšavaju napori u snabdijevanju Armije. Isporuke planiranog materijala iz vojne pomoći, osim nekih izuzetaka, teku uglavnom normalno, osobito za suvozemnu vojsku. Što se tiče pomoći za našu ratnu mornaricu, tu se, nažalost, odnos u toku ove posljednje godine nije izmijenio. U odnosu na cjelokupnu vojnu pomoć, na ratnu mornaricu otpada svega 8%, što je vrlo malo.

Sa svim ovim sredstvima koja se u 1955 godini ulažu u narodnu odbranu naše zemlje porašće u još većem stepenu bojna gotovost naše Armije. Mi smo još daleko od toga, da bi potrebe naše Armije bile zadovoljene, jer su potrebe mnogo veće. Međutim, naša ekonomika ne bi mogla bez većih potresa, podnijeti veće izdatke za narodnu odbranu. Zato mi moramo izdatke za Armiju rasporediti na dulji period, kako bi oni za našu privredu bili podnošljivi. To je već učinjeno i u ovom predračunu za 1955 godinu, jer je nivo materijalnih vrednosti ostao isti kao 1953 i 1954 godine iako su izdaci za stajaću Armiju, uslijed većeg priliva tehnike, u ovoj godini veći. Opterećenje nacionalnog dohotka u 1955 godini sa 15% vojnih rashoda, iako je manje od ranijih godina, ipak je još uvijek veliko. Bilo bi poželjno kada bi u idućim godinama mogli ne samo dalje smanjiti taj procenat, već ako bude ikako moguće, smanjiti i apsolutnu sumu rashoda za narodnu odbranu.

Izvjesni realni uslovi za smanjenje vojnih rashoda ubuduće izgleda da postoje. Oni se prije svega ogledaju u tome, što se opća zategnutost u svijetu nešto smanjila, što je takozvani hladni rat između zapadnog i istočnog bloka u ovoj godini oslabio. Prvi put poslije dugog vremena sastali su se državnici pomenutih blokova da pokušaju zajednički riješiti međusobna neriješena pitanja. Sa obe strane uslijedile su više puta ponovljene manifestacije dobre volje da se izađe iz ćorsokaka u koji se zapalo. Sve su to pojave koje otvaraju nove nade da se mir u svijetu može sačuvati. Međutim, iako je sve to tačno, ipak bi još bilo prerano izvlačiti iz toga neke konačne zaključke, koji bi se odražavali na daljnju izgradnju naših odbrambenih snaga.

U toku posljednje godine nastupile su promjene u odnosima između naše zemlje i Sovjetskog Saveza kao i ostalih zemalja sa kojima su 1948 godine odnosi bili prekinuti. U toku ove godine diplomatski odnosi sa svim tim zemljama opet su obnovljeni. Rezultat novonastale situacije je taj, da je na našim granicama prema tim zemljama opet zavladao mir. Stanje kakvo je danas na tim granicama možemo nazvati normalnim. Nema sumnje da će normalizacija odnosa između naše zemlje i tih zemalja, ne samo doprinijeti smanjenju zategnutosti u ovom dijelu svijeta, već ponovo uspostavljanje diplomatskih odnosa između naše i tih zemalja pretstavlja krupan doprinos stvari mira u svijetu uopće.

U ovoj godini još na jednom dijelu naše državne granice stanje se izmijenilo. To je granica prema Italiji. Dok smo još prošle godine imali i na toj granici nenormalno stanje, kada je naime, od strane Italije izvršena nagla koncentracija trupa, na što smo, prirodno, i mi morali odgovoriti istom mjerom, sada, poslije rješenja Tršćanskog problema, stanje je opet potpuno normalno. Bez obzira što kompromisnim rješenjem Tršćanskog pitanja nismo potpuno zadovoljni ni mi ni oni, ipak mi možemo i moramo da živimo zajedno u miru i dobrosusjedskim odnosima. Nepotpuno zadovoljenje naših obostranih zahtjeva u rješenju tog problema ne bi trebalo da utiče na naše buduće odnose, jer bi to bilo na štetu jednih i drugih, a ne bi išlo u prilog učvršćenju mira, čemu naša zemlja iskreno teži.

Gledajući dalje sa aspekta vojno-političkog položaja naše zemlje, potrebno je osvrnuti se na jedan od najvažnijih momenata sa te tačke gledišta — Balkanskih savez. Stvaranjem Balkanskog saveza ojačan je vojno-politički položaj kako naše zemlje, tako i ostalih zemalja potpisnica. Svaka od naših triju zemalja sama za sebe nije dovoljno velika, moćna i vojnički spremna da bi se sama mogla suprotstaviti eventualnoj agresiji, ali sve tri zajedno pretstavljaju veliku snagu sa kojom eventualni agresor mora ozbiljno računati i čije samo postojanje može odvratiti agresora od iskušenja da otpočne agresiju.

Poučeni iskustvom iz prošlosti, mi želimo da izbjegnemo griješke koje su se događale kod stvaranja sličnih saveza. Naime, mi se nismo mogli zadovoljiti samo time što smo potpisali klauzule ovog saveza i da na tome sve ostane. Ne, mi smo zajednički riješili da još sada u mirno vrijeme, učinimo sve kako bi taj savez bio efikasan. U tu svrhu održavaju se povremeni sastanci i konferencije između pretstavnika naših generalštabova. Dosad je održano šest takvih sastanaka. Sav dosadašnji rad odvija se u potpunom razumijevanju i povjerenju, može se reći da su odnosi zaista prijateljski i savezнички. Mi smatramo da je ova

forma saradnje potpuno zadovoljavajuća, i da nije nužno da se sada stvaraju stalni vojni organi, već da se saradnja i ubuduće na taj način nastavi. Dosad postignuti rezultati na tom polju idu tome u prilog.

Saradnja između Turske, Grčke i Jugoslavije ne iscrpljuje se samo saradnjom na vojnom polju, već je to samo jedan od domena saradnje između naših triju zemalja, što vojnom savezu daje širu bazu i sam savez čini još efikasnijim.

Balkanski savez, ta miroljubiva tvorevina naroda Turske, Grčke i Jugoslavije, bez obzira na raznolikost unutrašnjih sistema u tim zemljama, počiva na zdravim temeljima. I to zbog toga, što je on stvoren radi odbrane od agresije, za očuvanje mira na Balkanu i slobode i nezavisnosti naših zemalja. To su motivi koji će stalno davati čvrstinu ovom savezu, bila opasnost od agresije neposredna ili daleka. Nikakve promjene u međunarodnoj situaciji ne mogu uticati na izmjenu toga značaja.

Na koncu smatram da možemo konstatovati da je vojno-politički položaj naše zemlje u posljednjoj godini ojačao i da smo u ovoj godini konačno ubrali plodove naše uspješne nezavisne spoljne politike.

Međutim, iz ovoga nikako ne treba zaključiti da sada možemo zanemariti dalje jačanje naših odbranbenih snaga, već, naprotiv, odbranbene snage naše zemlje treba odlučno i dalje jačati. Odbranbene snage jedne zemlje, a osobito male, sa ograničenim potencijalom, mogu se izgraditi samo u mirno vrijeme, i to kroz duži period, a ukoliko se to ne učini, propušteno vrijeme teško će se moći kasnije nadoknaditi.

Mislim da ćete se složiti ako kažem da je dosadašnje postojanje naše moćne Armije također nešto doprinijelo u postizanju spoljnopolitičkih uspjeha, konsolidaciji vojno-političkog položaja i afirmaciji Jugoslavije kao nezavisne socijalističke zemlje, koja danas ima ugled u svijetu kakav nikad ranije nije imala.

To je, nema sumnje, skupo ali je bilo neophodno i nužno. To nije bio cilj, već posljedica i rezultat nužnih napora koji su se činili i koji se i dalje moraju činiti u borbi za obezbjeđenje uslova za izgradnju socijalizma, za očuvanje slobode i nezavisnosti naših naroda. Međunarodni odnosi, i pored izvjesnog smanjenja zategnutosti, i dalje obiluju mnogim suprotnostima i sukobima, zbog čega iznenadni zapleti i svakojaki sukobi nisu potpuno isključeni. Sve to zahtijeva dalju budnost i aktivnost sa naše strane.

U vezi svega iznijetog molim Vas da predloženi predračun prihvatite kako je podnesen. (Buran aplauz).

Pretsednik **Moša Pijade:** Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda — Izveštaj Administrativnog odbora o izvršenju predračuna prihoda i rashoda Savezne narodne skupštine od 1 aprila 1954 do 30 septembra 1954 godine.

Molim izvestioca Administrativnog odbora da pročita izveštaj.

Izvestilac Administrativnog odbora **Čedo Kapor** *(Izborni srez Trebinje i Bileća, NR Bosna i Hercegovina)* (čita):

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Administrativni odbor
Br. 40
25. X. 1954 god.
Beograd

SAVEZNOJ NARODNOJ SKUPŠTINI
Beograd

U smislu člana 99 i 121 Poslovnika Savezne narodne skupštine Administrativni odbor podnosi Skupštini sledeći

IZVEŠTAJ

O IZVRŠENJU PREDRAČUNA RASHODA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE U PERIODU OD 1 APRILA 1954 DO 30 SEPTEMBRA 1954 GODINE

Detaljnim pregledom dokumenata o uplatama i isplatama kao i predlogom izveštaja Narodne banke utvrdili smo da je računovodstvena služba Skupštine radila po propisima koji važe za budžetiranje svih saveznih ustanova i da je finansisko poslovanje Savezne narodne skupštine u označenom vremenu bilo ispravno, te predlažemo da se za to vreme razreše odgovornosti naredbodavac i računopolagač.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Čedo Kapor.

Pretsednik
Administrativnog odbora
Savezne narodne skupštine
Raja Nedeljković, s. r.

Pretsednik **Moša Pijade:** Želi li ko reč o izveštaju Administrativnog odbora? (Niko se ne javlja za reč). Stavljam na glasanje izveštaj Administrativnog odbora. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Izveštaj Administrativnog odbora jednoglasno je usvojen.

Drugovi, na kraju rada zajedničke sednice jedna grupa narodnih poslanika izrazila je želju da pošaljemo jednu depešu drugu Titu i da mu čestitamo Novu godinu. (Dugotrajan aplauz).

Ja vas molim da ovlastite Pretsedništvo da telegram formuliše i da ga pošalje. (Odobravanje).

Sednica je zaključena.

(Sednica je zaključena u 12,15 časova).

PRILOZI

PREDLOG

ZAKONA O BUDŽETU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE (SAVEZNOM BUDŽETU) ZA 1955 GODINU

Član 1

Savezni budžet za 1955 godinu sa posebnim prilozima sadrži:

I Savezni budžet:

sa prihodima od — — — Dinara 231.690,000.000.—
sa rashodima od — — — Dinara 231.690,000.000.—
II Predračune ustanova sa samostalnim finansiranjem:
sa prihodima od — — — Dinara 2.205,091.000.—
sa rashodima od — — — Dinara 2.448,006.000.—

i viškom rashoda od — — Dinara 242,915.000.—

Član 2

Viškovi rashoda u predračunima ustanova sa samostalnim finansiranjm u ukupnom iznosu od Dinara 242,915.000.— pokrivaju se dotacijama iz saveznog budžeta.

Član 3

Od predviđenog viška prihoda u predračunu Jugoslovenske lutrije u ukupnom iznosu od Dinara 300,685.000.— raspoređuje se društvenim organizacijama:

Savetu društava za vaspitanje i staranje o deci i omladini Jugoslavije — Dinara 30,068.500.—
Jugoslovenskom Crvenom krstu Dinara 48,109.600.—
Savezu ratnih vojnih invalida Jugoslavije — — — — — Dinara 51,116.450.—
Savezu gluvih Jugoslavije — — Dinara 51,116.450.—
Savezu slepih Jugoslavije — — Dinara 54,123.300.—
Savezu boraca Narodnooslobodilačkog rata — — — — — Dinara 66,150.700.—

Član 4

Ustanove sa samostalnim finansiranjem koje u toku 1955 godine, uspešno organizovanim poslovanjem, ostvare višak sopstvenih prihoda iznad planiranih uneće u svoje fondove, u smislu čl. 5 i 7 Osnovne uredbe o ustanovama sa samostalnim finansiranjem, od tako ostvarenog viška:

U fond za nagrađivanje:

Jugoslovenska lutrija — — — — —	5%
Telegrafska agencija Nova Jugoslavija	10%
Jugoslovenski centar za tehničku i naučnu dokumentaciju — — — —	10%
Zavod za školsku opremu — — —	15%
Institut za mlekarstvo — — — —	15%

U fond za zamenu i dopunu:

Jugoslovenska lutrija — — — —	35%
Telegrafska agencija Nova Jugoslavija	90%
Jugoslovenski centar za tehničku i naučnu dokumentaciju — — — —	90%
Zavod za školsku opremu — — —	85%
Institut za mlekarstvo — — — —	85%

U rezervni fond:

Jugoslovenska lutrija — — — —	60%

Raspodela viška prihoda koji ustanova sa samostalnim finansiranjem ne ostvari na način predviđen u prvom stavu ovoga člana izvršiće se Zakonom o završnom računu FNRJ za 1955 godinu.

Član 5

Ovlašćuje se Savezno izvršno veće, da, izuzetno od odredbe čl. 38 Osnovnog zakona o budžetima, može u toku 1955 godine usloviti vršenje virmana između pozicija iste partije prethodnom saglasnošću Odbora za budžetska pitanja Saveznog izvršnog veća.

Krediti predviđeni za isplatu honorara i posebnih dodataka u predračunima saveznih organa i ustanova ne mogu se povećavati putem virmana.

Član 6

Izuzetno od odredbe čl. 30 Osnovnog zakona o budžetima, mogu se na teret predračuna rashoda Državnog sekretarijata zo poslove narodne odbrane za 1954 godinu vršiti isplate do 30 aprila 1955 godine za nabavke, radove i usluge po materijalno-finansiskom planu, koji su zaključeni do kraja budžetske godine, a isporučeni odnosno izvršeni do 30 aprila 1955 godine

Završni račun o izvršenju predračuna prihoda i rashoda Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane za 1954 godinu mora se dostaviti saveznom državnom sekretaru za poslove opšte uprave i budžet najdalje do 30 juna 1955 godine.

Član 7

Nacrti pravnih propisa, čije sprovođenje predviđa nove ili povećane budžetske izdatke, moraju se dostaviti na prethodnu saglasnost Odboru za budžetska pitanja Saveznog izvršnog veća.

Član 8

Nova postavljenja kod saveznih organa i ustanova, ukoliko za tu svrhu u predračunima nisu obezbeđena potrebna finansiska sredstva, mogu se vršiti samo uz prethodnu saglasnost Saveznog izvršnog veća.

Član 9

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije« sa primenom od 1 januara 1955 godine.

AMANDMAN

SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA NA PREDLOG BUDŽETA FNRJ ZA 1955 GODINU

U vezi podnetog Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije za 1955 godinu, Savezno izvršno veće podnosi sledeći

AMANDMAN

I U predlogu Zakona o budžetu Federativne Narodne Republike Jugoslavije za 1955 godinu vrše se sledeće izmene i dopune:

1) U čl. 1 pod I »Savezni budžet« tekst se menja i glasi:

sa prihodima od — — — Dinara 234.410,000.000.—
sa rashodima od — — — Dinara 234.410,000.000.—

2) U čl. 1 iza teksta pod II dodaje se novi stav III, koji glasi:

»III Predračune posebnih fondova

sa prihodima od — — — — Dinara 100,000.000.—
sa rashodima od — — — — Dinara 100,000.000.—

3) U čl. 5 briše se prvi stav.

4) U prvom redu čl. 6 umesto reči: »Izuzetno od« stavlja se »u smislu«.

5) Tekst člana 7 se briše. Umesto sadašnjeg teksta člana 7 stavlja se novi tekst, koji glasi:

»Prihodi koje ostvaruju ustanove i jedinice Jugoslovenske narodne armije od prodaje materijala iz zaliha upotrebiće se isključivo za obnovu materijalnih zaliha Jugoslovenske narodne armije.

Bliže propise o načinu upotrebe ovih sredstava doneće Savezno izvršno veće.«

II U prethodnom delu predloga budžeta čine se sledeće izmene i dopune:

1) Sadašnji tekst 1 dela prihoda (strana 19) briše se. Umesto sadašnjeg teksta 1 dela prihoda (Deo pri-

PREGLED

RASHODA BUDŽETA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE (SAVEZNOG BUDŽETA)

— PO NAMENI —

Razdeo	RASHODI	Neprivredne investicije	Lični rashodi	Materijalni rashodi		SVEGA
				operativni	funkcionalni	
1	Savezna narodna skupština		233,124.000	40,201.000	172,178.000	445,503.000
2	Kabinet Pretsednika Republike		21,100.000	21,800.000	400.000	43,300.000
3	Savezno izvršno veće	15,318.000	174,020.000	105,998.000	297,054.000	592,390.000
4	Savezni vrhovni sud		19,750.000	7,546.000		27,296.000
6	Državni sekretarijat za inostrane poslove	379,800.000	1.191,965.000	134,260.000	817,670.000	2.523,695.000
7	Državni sekretarijat za unutrašnje poslove	65,290.000	2.478,827.000	380,695.000	571,798.000	3.496,610.000
8	Državni sekretarijat za poslove narodne privrede		37,886.000	21,371.000	3,280.000	62,537.000
9	Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet		39,964.000	10,509.000	397,950.000	448,423.000
10	Javno tužioštvo		431,088.000	120.331.000	720.000	552,139.000
11	Vrhovni privredni sud		12,905.000	2,534.000		15,439.000
12	Savezno javno pravobranioštvo		7,775.000	6,151.000	800.000	14,726.000
13	Savezni zavod za privredno planiranje		72,119.000	17,870.000	44,350.000	134,339.000
14	Savezni zavod za statistiku i evidenciju	8,500.000	76,233.000	24,489.000	288,414.000	397,636.000
15	Uprava za spoljnu trgovinu	27,000.000	27,795.000	9,510.000	500.000	64,805.000
16	Savezna uprava za ishranu		3,489.000	2,160.000		5,649.000
17	Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja	76,220.000	148,422.000	36,909.000	744,750.000	1.006,301.000
18	Uprava civilnog vazduhoplovstva		47,791.000	20,473.000	37,901.000	106,165.000
19	Uprava carina	113,800.000	206,500.000	35,200.000	31,140.000	386,640.000
20	Uprava za državne materijalne rezerve	30,850.000	26,188.000	6,800.000	30,300.000	94,138.000
21	Savezna uprava za investicionu izgradnju	3.031,000.000	8,782.000	3,220.000	100.000	3.043,102.000
22	Savezna geodetska uprava	90,200.000	73,554.000	25,019.000	96,842.000	285,615.000
23	Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć		16,421.000	8,180.000	215,865.000	240,466.000
24	Savezna uprava hidrometeorološke službe	31,334.000	26,660.000	9,037.000	16,325.000	83,356.000
25	Savezna uprava za veterinarsku službu	2,824.000	6,864.000	2,780.000	6,150.000	18,618.000
26	Savezna uprava za zaštitu bilja	8,810.000	4,552.000	4,183.000	5,182.000	22,727,000
27	Komisija za kulturne veze sa inostranstvom		6,633.000	1,853.000	49,522.000	58,008.000
28	Savezna komisija za standardizaciju		10,365.000	4,230.000	5,670.000	20,265.000
29	Vrhovna invalidska komisija		5,060.000	1,580.000	21,500.000	28,140.000
30	Komisija za vodoprivredu		8,992.000	2,220.000	1,100.000	12,312.000
31	Jugoslovenska nacionalna komisija za UNESKO		1,689.000	293.000	21,253.000	23,235.000
32	Jugoslovenski nacionalni komitet za poljoprivredu i ishranu FAO		1,036.000	734.000	12,436.000	14,206.000
33	Jugoslovenska nacionalna komisija za međunarodnu organizaciju rada MOR		2,049.000	200.000	11,772.000	14,021.000
34	Komisija za saradnju sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama		1,640.000	510.000	16,122.000	18,272.000
35	Nacionalni komitet za UNICEF		831.000	785.000	61,205.000	62,821.000
36	Savezni ured za patente		8,830.000	1,400.000	970.000	11,200.000
37	Savezni ured za mere i dragocene metale	50,398.000	36,226.000	25,000.000	2,186.000	113,810.000
38	Državna arhiva	2,000.000	8,324.000	5,100.000	1,825.000	17,249.000
39	Savezni zavod za narodno zdravlje		13,289.000	4,060.000	12,400.000	29,749.000
40	Akademiski savet		2,670.000	995.000	6,570.000	10,235.000
41	Bibliografski institut		11,549.000	2,520.000	4,900.000	18,969.000
42	Savezni institut za zaštitu spomenika kulture		6,532.000	1,828.000	18,280.000	26,640.000
43	Muzej Nikole Tesle		1,470.000	1,538.000	9,300.000	12,308.000
	Svega	**3.933,344.000**	**5.520,959.000**	**1.112,072.000**	**4.036,680.000**	**14.603,055.000**
5	Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane					175.800,000.000
44	Invalidske prinadležnosti					10.228,000.000
45	Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem					242,915.000
46	Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama					656,030.000
47	Dotacije narodnim republikama					9.660,000.000
48	Obaveze države u budžetski rezervni fond					20.500,000.000
	UKUPNO					**231.690.000.000**

PREGLED

PRIHODA I RASHODA BUDŽETA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE (SAVEZNOG BUDŽETA)
— PO DELOVIMA I RAZDELIMA —

Razdeo	PRIHODI	SVEGA
	1 DEO — DEO PRIHODA FEDERACIJE ZA POKRIĆE RASHODA SAVEZNOG BUDŽETA	
1	Deo prihoda federacije za pokriće rashoda saveznog budžeta — — — — — — — — — — — — —	229.690,000.000
	Svega 1 Deo	**229.690,000.000**
	3 DEO — PRIHODI SAVEZNIH ORGANA I USTANOVA	
1–28	Savezni organi i ustanove — — — — — — — —	1.400,000.000
	Svega 3 Deo	**1.400,000.000**
	4 DEO — OSTALI PRIHODI	
1	Prihodi od kazni — — — — — — — — — — — —	10,000.000
2	Povraćaj budžetskih sredstava iz prethodnih godina	40,000.000
3	Nepredviđeni prihodi — — — — — — — — — —	50,000.000
4	Carine — — — — — — — — — — — — — — —	500,000.000
	Svega 4 Deo	**600,000.000**
	UKUPNO	**231.690,000.000**

Razdeo	RASHODI	1 deo Neprivredne investicije	2 deo Prosveta i narodna kultura	3 deo Socijalno staranje	4 deo Zdravstvena zaštita	5 deo Narodna odbrana	6 deo Državna uprava	8 deo Dotacije	9 deo Obaveze države i budžetski rezervni fond	SVEGA
1	Savezna narodna skupština — — — — — — — —						445,503.000			445,503.000
2	Kabinet Pretsednika Republike — — — — — — —						43,300.000			43,300.000
3	Savezno izvršno veće — — — — — — — — — —	15,318.000	8,425.000				568,647.000			592,390.000
4	Savezni vrhovni sud — — — — — — — — — —						27,296.000			27,296.000
5	Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane —					175.800,000.000				175.800,000.000
6	Državni sekretarijat za inostrane poslove — — — —	379,800.000	40,335.000				2.103,560.000			2.523,695.000
7	Državni sekretarijat za unutrašnje poslove — — —	65,290.000	31,010.000				3.400,310.000			3.496,610.000
8	Državni sekretarijat za poslove narodne privrede —			360,000.000			62,537.000			62,537.000
9	Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet						88,423.000			448,423.000
10	Javno tužilaštvo — — — — — — — — — — — —						552,139.000			552,139.000
11	Vrhovni privredni sud — — — — — — — — — —						15,439.000			15,439.000
12	Savezno javno pravobranilaštvo — — — — — — —						14,726.000			14,726.000
13	Savezni zavod za privredno planiranje — — — — —		32,838.000				101,501.000			134,339.000
14	Savezni zavod za statistiku i evidenciju — — — —	8,500.000					389,136.000			397,636.000
15	Uprava za spoljnu trgovinu — — — — — — — —	27,000.000					37,805.000			64,805.000
16	Savezna uprava za ishranu — — — — — — — — —						5,649.000			5,649.000
17	Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja — — — — —	76,220.000					930,081.000			1.006,301.000
18	Uprava civilnog vazduhoplovstva — — — — — — —						106,165.000			106,165.000
19	Uprava carina — — — — — — — — — — — — —	113,800.000					272,840.000			386,640.000
20	Uprava za državne materijalne rezerve — — — —	30,850.000					63,288.000			94,138.000
21	Savezna uprava za investicionu izgradnju — — —	3.031,000.000					12,102.000			3.043,102.000
22	Savezna geodetska uprava — — — — — — — — —	90,200.000					195,415.000			285,615.000
23	Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć — — — —						240,466.000			240,466.000
24	Savezna uprava hidrometeorološke službe — — — —	31,334.000	973.000				51,049.000			83,356.000
25	Savezna uprava za veterinarsku službu — — — — —	2,824.000					15,794.000			18,618.000
26	Savezna uprava za zaštitu bilja — — — — — — —	8,810.000					13,917.000			22,727,000
27	Komisija za kulturne veze sa inostranstvom — — —		58,008.000							58,008.000
28	Savezna komisija za standardizaciju — — — — —						20,265.000			20,265.000
29	Vrhovna invalidska komisija — — — — — — — —						28,140.000			28,140.000
30	Komisija za vodoprivredu — — — — — — — — —						12,312.000			12,312.000
31	Jugoslovenska nacionalna komisija za UNESKO —		23,235.000							23,235.000
32	Jugoslovenski nacionalni komitet za poljoprivredu i ishranu FAO — — — — — — — — — — — —		14,206.000							14,206.000
33	Jugoslovenska nacionalna komisija za međunarodnu organizaciju rada MOR — — — — — — — — —			14,021.000						14,021.000
34	Komisija za saradnju sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama — — — — — — — — — — —				18,272.000					18,272.000
35	Nacionalni komitet za UNICEF — — — — — — —			62,821.000			11,200.000			62,821.000
36	Savezni ured za patente — — — — — — — — —						63,412.000			11,200.000
37	Savezni ured za mere i dragocene metale — — — —	50,398.000								113,810.000
38	Državna arhiva — — — — — — — — — — — —	2,000.000	15,249.000							17,249.000
39	Savezni zavod za narodno zdravlje — — — — — —				29,749.000					29,749.000
40	Akademiski savet — — — — — — — — — — —		10,235.000							10,235.000
41	Bibliografski institut — — — — — — — — — —		18,969.000							18,969.000
42	Savezni institut za zaštitu spomenika kulture — —		26,640.000							26,640.000
43	Muzej Nikole Tesle — — — — — — — — — — —		12,308.000							12,308.000
44	Invalidske prinadležnosti — — — — — — — — —			9.415,000.000	813,000.000					10.228,000.000
45	Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem							242,915.000		242,915.000
46	Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama —							656,030.000		656,030.000
47	Dotacije narodnim republikama — — — — — — —							9.660,000.000		9.660,000.000
48	Obaveze države u budžetski rezervni fond — — — —								20.500,000.000	20.500,000.000
	UKUPNO	**3.933,344.000**	**292,431.000**	**9.815,842.000**	**861,021.000**	**175.800,000.000**	**9.892,417.000**	**10.558,945.000**	**20.500,000.000**	**231.690,000.000**

PREGLED PRIHODA I RASHODA

BUDŽETA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

— saveznog budžeta —

PRIHODI		RASHODI		
I — Deo prihoda Federacije za pokriće rashoda saveznog budžeta — —	229.690,000.000	I — Rashodi saveznih organa i ustanova:		
		— Rashodi za neprivredne investicije saveznih organa i ustanova	3.933,344.000	
		— Lični, operativni i funkcionalni rashodi saveznih organa i ustanova — — — — — — — — —	10.669,711.000	
		— Invalidske prinadležnosti sa zdravstvenom zaštitom invalida	10.228,000.000	
		— Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem — — — —	242,915.000	
		— Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama — — — — —	656,030.000	
		— Budžetske obaveze iz ranijih godina — — — — — — — — — —	650,000.000	
		— Naknada za nacionalizovanu imovinu u zemlji — — — — — —	25,000.000	
		— Budžetski rezervni fond — — —	3.725,000.000	30.130,000.000
II — Prihodi saveznih organa i ustanova	1.400,000.000	II — Rashodi Narodne odbrane — —		175.800,000.000
III — Ostali prihodi — — — — — — —	600,000.000	III — Dotacije narodnim republikama:		
		— NR Makedoniji — — — — — —	5.445,000.000	
		— NR Crnoj Gori — — — — — —	4.215,000.000	9.660,000.000
		IV — Obaveze države:		
		— Obaveze po unutrašnjim zajmovima — — — — — — — — —	2.100,000.000	
		— Obaveze po inostranim zajmovima i za nacionalizovanu inostranu imovinu — — — — — — — —	14.000,000.000	16.100,000.000
UKUPNO PRIHODI:	**231.690,000.000**	**UKUPNO RASHODI:**		**231.690,000.000**

hoda Federacije za pokrića rashoda saveznog budžeta) unosi se novi tekst, koji glasi:

»1 Deo — Prihodi iz privrede

1 Razdeo — Deo poreza na promet

part. 1 Deo poreza na promet — 133.500,000.000.—

Svega 1 Razdeo 133.500,000.000.—

2 Razdeo — Deo poreza na dobit

part. 2 Deo poreza na dobit — — 58,060,000.000.—

Svega 2 Razdeo 58,060,000.000.—

Ukupno 1 deo 191.560,000.000.—

2) U 3 Delu — Prihodi saveznih organa i ustanova, 5 Razdeo — Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet (strana 20), iznos prihoda predviđen po part. 9 poz. 1 (Naplata jugoslovenskih potraživanja u inostranstvu) povećava se za Din 700,000.000.—, tako da ova pozicija iznosi Dinara 735,862.000.—, a partija 9 i svega 5 Razdeo Din. 735,887.000.—.

U vezi s tim, ukupan iznos 3 Dela (strana 24) povećava se sa Din. 1.400,000.000.— na Din. 2.100,000.000.—.

3) u 4 Delu — Ostali prihodi — vrše se sledeća povećanja:

— u 3 Razdelu — Nepredviđeni prihodi (strana 25), iznos prihoda predviđen po part. 31 (Razni nepredviđeni i vanredni prihodi) povećava se za Dinara 50,000.000.—, tako da partija 31 i svega 3 Razdeo iznose Din. 100,000.00.—.

— u 4 Razdelu — Carine (strana 25), iznos prihoda predviđen po part. 32 (Prihodi od carina i carinskih taksa) povećava se za Din. 100,000.000.—, tako da partija 32 i svega 4 Razdeo iznose Din. 600,000.000.—.

U vezi s tim, ukupan iznos 4 Dela (strana 25) povećava se sa Din. 600,000.000.— na Din. 750,000.000.—.

4) Posle »ukupno 4 Deo« (strana 25) unosi se nov deo prihoda, koji glasi:

»5 Deo — Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom.

1 Razdeo — Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom.

part. 34 Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom 40.000,000.000.—

Svega 1 razdeo 40.000,000.000.—

UKUPNO 5 DEO 40.000,000.000.—«

5) Na kraju ukupan iznos prihoda od Dinara 231.690,000.000.— povećava se na Dinara 234.410,000.000.

6) U vezi sa gore navedenim izmenama i dopunama, redni brojevi partija u prihodnom delu budžeta, počev od part. 2, povećavaju se za 1, tako da part. 2 postaje 3 i redom do part. 32, koja postaje 33.

III U rashodnom delu predloga budžeta čine se sledeće izmene:

1) u 47 Razdelu — Dotacije narodnim republikama (strana 240), u part. 8—232 — Dotacije narodnim republikama — dodaju se nove pozicije, koje glase:

»Pozicija 3 NO sreza Buje — — 680,000.000.—

Pozicija 4 NO sreza Kopar — 770,000.000.—«

Iznos part. 8—232 povećava se na Din. 11.110,000.000.

U vezi s tim, svega 8 Deo i ukupno 47 Razdeo povećava se sa Din 9.660,000.000.— na din.11.110,000.000.—.

2) U 48 Razdelu — Obaveze države i budžetski rezervni fond (strana 242), iznos partije 9—234 — Obaveze po budžetu iz ranijih godina i budžetski rezervni fond — povećava se za ukupno Din. 1.270,000.000.— i to:

— Poz. 1 Obaveze po budžetu iz ranijih godina za Dinara 230,000.000.—, tako da iznosi Din. 1.500,000.000.—

— Poz. 2 Budžetski rezervni fond za Din. 420,000.000, tako da iznosi Din. 4.145,000.000.—.

Iznos part. 9—234 povećava se na Din. 5.645,000.000.—

U vezi s tim, svega 9 Deo i ukupno 48 Razdeo povećava se sa Dinara 20.500,000.000.— na Dinara 21.770,000.000.—.

IV Posle »Pregleda prihoda i rashoda ustanova sa samostalnim finansiranjem« (strana 251) dodaje se predračun prihoda i rashoda Fonda za unapređenje službe carinske kontrole.

PREDRAČUN
PRIHODA I RASHODA FONDA ZA UNAPREĐENJE SLUŽBE CARINSKE KONTROLE
— Carinski fond —

PRIHODI		RASHODI	
1. Od naplaćenih kazni i prodate robe	100,000.000.—	1. Nabavka i održavanje prevoznih sredstava	65,000.000.—
		2. Nabavka opreme	28,000.000.—
		3. Troškovi kurseva stranih jezika i nabavka stručne literature	2,000.000.—
		4. Izdaci za službu suzbijanja prekršaja	5,000.000.—
Ukupno:	100,000.000.—	Ukupno:	100,000.000.—

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA BUDŽET SAVEZNOG VEĆA O PREDLOGU SAVEZNOG BUDŽETA ZA 1955 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Odbor za budžet
Br. 58
24-XII-1954 god
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

Odbor za budžet Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojim sednicama od 15 do 22 decembra 1954 godine, pretresao je Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu u načelu i u pojedinostima, i usvojio ga sa svim izmenama i dopunama sadržanim u amandmanu Saveznog izvršnog veća i izmenama usvojenim od strane ovog Odbora u toku pretresa samoga predloga.

I

U prvobitnom Predlogu budžeta FNRJ (Savezni budžet) za 1955 godinu, koji je dostavljen svim narodnim poslanicima Savezne narodne skupštine, ukupna suma kako prihoda tako i rashoda bila je predviđena u iznosu od dinara 231.690,000.000. Ovaj iznos je u toku pretresa Predloga budžeta izmenjen pismenim amandmanom Saveznog izvršnog veća na sumu od dinara 234.410,000.000. Do ove promene došlo je zbog izvršenih izmena u strukturi Saveznog društvenog plana za 1955

godinu, kojom se predviđa da se izvesni prihodi budžeta povećaju, a jedan deo prihoda koji je u prvobitnom Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu bio iskazan samo u globalnom iznosu specificira prema izvorima prihoda.

U prihodnom delu Predloga budžeta FNRJ za 1955 godinu predviđa se, posle izvršenih izmena na osnovu amandmana Saveznog izvršnog veća, prihod od poreza na promet u iznosu od 133.500,000.000 dinara, deo poreza na dobit od 58.000,060.000, kao i deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe u prometu sa inostranstvom u iznosu od 40,000,000.000 dinara. Povećavaju se prihodi sadržani u prvobitnom Predlogu saveznog budžeta, i to: kod prihda saveznih organa i ustanova za din. 700,000.000, tako da ukupni prihodi po trećem delu iznose sada 2.100,000.000, a ostali prihodi povećavaju se za din. 150,000.000, — tako da ukupni prihodi u četvrtom delu iznose 750,000.000 dinara.

Na osnovu gore iznetih izmena i povećanja pojedinih prihoda prvobitni predlog prihoda budžeta za 1955 godinu povećan je za dinara 2.720,000.000, tako da Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu sada iznosi 234.410,000.000. Isti su toliki i rashodi te je budžet uravnotežen.

U rashodnom delu budžeta učinjene su sledeće izmene. U 47 razdelu — Dotacije narodnim republikama — povećani su rashodi za din. 1.450,000.000 na ime dotacije Narodnom odboru sreza Buje u iznosu od 680,000.000 i Narodnom odboru sreza Kopar od 770,000.000, tako da ukupno 47 razdeo iznosi dinara 11.110,000.000.

U 48 razdelu — Obaveze države i budžetski rezervni fond — povećana su sredstva na ime obaveza iz ranijih godina za dinara 850,000.000, tako da ova pozicija sada iznosi 1.500,000.000, a budžetski rezervni fond povećan za dinara 420,000.000, tako da pozicija 2 partija 9—234 48 razdela ukupno iznosi 4.145,000.000. Izmena kod sredstava predviđenih na ime obaveze iz ranijih godina i budžetskog rezervnog fonda usledila je zbog toga što se stalo na gledište da se 6% predviđenih u Društvenom planu za 1955 godinu za koji se iznos imaju smanjiti ukupni rashodi po Saveznom budžetu za 1955 godinu, odvoje u toku izvršenja budžeta a ne prilikom planiranja istog, kao što je to bilo učinjeno u prvobitnom Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu.

Međutim, prilikom pretresanja Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu izvršena su izvesna povećanja rashoda kod pojedinih državnih organa i ustanova u ukupnoj sumi od Din. 56,557.000, za koji se iznos ima smanjiti pozicija 2 partija 9—234 budžetski rezervni fond, tako da će pozicija 2 partija 9—234 ukupno iznositi dinara 4.088,443.000, cela partija 9—234 din. 5.588,443.000, a ukupno 48 razdeo 21.713,443.000.

U vezi sa izvršenim izmenama u Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu, izmenjen je i dopunjen i tekst Zakona o budžetu Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) i to na sledeći način:

Član 1 Zakona o budžetu menja se i glasi:
sa prihodima od dinara 234.410,000.000
sa rashodima od dinara 234.410,000.000
Posle tačke II u istom članu dodaje se nova tačka:
»III. Predračun posebnih fondova«
sa prihodima od dinara 100,000.000.—
sa rashodima od dinara 100,000.000.—

Sredstva predviđena u predračunu posebnih fondova, odnose se na carinski fond, a uneta su u budžet kao aneks iz razloga što još nisu doneti propisi na osnovu kojih fondovi ne bi ulazili u budžet kao aneks.

Sem toga, izvršene su izmene u tekstuelnom delu Zakona o budžetu, i to:

1. U članu 5 briše se prvi stav.

2. U članu 6, stav prvi, mesto reči »Izuzetno od« stavljuju se reči »U smislu . . .«.

3. Sadanji tekst člana 7 briše se, a na njegovo mesto dolazi novi tekst koji glasi: »Prihode koje ostvaruju ustanove i jedinice Jugoslovenske narodne armije od prodaje materijala iz zaliha upotrebiće se isključivo za obnovu materijalnih zaliha Jugoslovenske narodne armije.

Bliže propise o načinu upotrebe ovih sredstava doneće Savezno izvršno veće.«

U toku pretresa Predloga budžeta, sem izmena izvršenih na osnovu amandmana Saveznog izvršnog veća, izvršene su i izmene na predlog pojedinih predstavnika saveznih organa i ustanova, i to:

1) U prvom razdelu — Savezna narodna skupština — predloženo je povećanje rashoda od dinara 5,000.000 za adaptaciju i uređenje prostorija za Klub narodnih poslanika. Odbor je razmotrio predloženo povećanje i pošto je našao da je isto opravdano, usvojio ga je — tako da ukupno prvi razredo iznosi sada dinara 450,503.000.

2) U trećem razdelu — Savezno izvršno veće — unesene su sledeće izmene:

rashodi Saveznog izvršnog veća povećavaju se sa din 4,059.000.— tako da ukupno III razdeo — Savezno izvršno veće — iznosi dinara 596,449.000.— Povećanje je usledilo kod partija:

6—16, pozicija 14 — troškovi za rad na reformi škole za dinara 10,200.000.— i

6—16 pozicija 20 — dotacije časopisu »Socijalna politika« u iznosu za dinara 1,500.000.

Odbor je razmotrio gornje povećanje i našao da su ista opravdana, jer će se u 1955 godini osnovati Zavod za reformu školstva, koji će raditi na naučnom proučavanju problema školstva u FNRJ. Takođe se Odbor saglasio i sa povećanjem izdataka za časopis »Socijalna politika«, s obzirom na korisnu ulogu koju taj časopis vrši u našoj stvarnosti, a ne može da se izdržava iz svojih sopstvenih prihoda.

U glavi 5 — Prijemni centar — povećavaju se:

Partija 6—21 pozicija 5 — troškovi čišćenja, održavanja i osiguranja zgrada i inventara, za dinara 1,000.000.

Partija 6—21 pozicija 7 — dopuna inventara — sa dinara 2,310.000 tako da ukupno 21 partija iznosi dinara 10,043.000.

U istoj glavi smanjuje se:

Partija 6—20 pozicija 1 — osnovne plate za dinara 1,265.000.

Partija 6—20 pozicija 2 — dopunske plate za dinara 219.000.

Partija 6—20 pozicija 6 — doprinos za socijalno osiguranje za dinara 633.000.—, tako da 20 partija iznosi ukupno dinara 20,040.000.

Sem toga kod ove glave smanjuje se i partija 6—22 pozicija 4 za dinara 8,834.000.—, tako da partija 22 ukupno iznosi din. 3,950.000, glava 5 — Prijemni centar — u 6 delu ukupno 34,033.000 dinara.

3) U 22 razdelu — Savezna geodetska uprava, Odbor za budžet odobrio je povećanje za dinara 18,498.000 za nabavku instrumenata za potrebe izomagnetskih premera, tako da će 22 razdeo sa ovim povećanjem izneti dinara 304.113.000.

4) U 46 razdelu — Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama, izvršeno je povećanje od dinara 29,000.000, tako da 46 razdeo sada iznosi ukupno 685,030.000. Ovo povećanje izvršeno je na osnovu naknadnog zahteva Narodne omladine Jugoslavije i Veća kulturno-prosvetnih saveza u Jugoslaviji, kao i na predlog specijalne komisije ovoga Odbora koja je ispitivala opravdanost dotacija društvenim organizacijama i ustanovama. Od gornjeg povećanja u iznosu od 29,000.000 otpada na povećanje dotacije CK Narodne omladine Jugoslavije iznos od dinara 24,000.000, a Veću kulturno-prosvetnih saveza u Jugoslaviji iznos od din. 5,000.000.

II

Prilikom pretresa Predloga budžeta FNRJ za 1955 godinu Odbor za budžet Saveznog veća služio se sa obimnom dokumentacijom, koja mu je od strane Državnog sekretarijata za poslove opšte uprave i budžet

FNRJ bila stavljena na uvid, ekspozeom koji je pred ovim Odborom podneo sekretar Saveznog izvršnog veća drug Veljko Zeković, jedanaestomesečnim bilansom izvršenja Saveznog budžeta za 1954 godinu, kao i pozivanjem pretstavnika najvažnijih državnih organa i ustanova da pred ovim Odborom obrazlože opravdanost sredstava predloženih u budžetu za njihove potrebe. Osim toga, Odbor je u toku svoga rada formirao i jednu komisiju od tri svoja člana koja je imala za zadatak da ispita opravdanost dotacija društvenim organizacijama i ustanovama planiranim u budžetu za 1955 godinu.

U toku svoga rada Odbor je utvrdio da je budžet za 1955 godinu realno postavljen i da je rađen na osnovu stvarnih potreba državnih organa, ustanova i društvenih organizacija, a u okviru mogućnosti naše socijalističke privrede. Obim ovog budžeta utvrđen je uglavnom na bazi ovogodišnjeg izvršenja sa najnužnijim povećanjem sredstava za jačanje naše narodne odbrane i izvršavanje zadataka saveznih organa i ustanova.

Odobravanjem sume od 175.800,000.000 za potrebe naše Narodne armije ovaj Odbor je izrazio svoju saglasnost sa politikom Izvršnog veća, koja je došla do izražaja i u ovom budžetu, da se našoj Narodnoj armiji, kao glavnoj garanciji naše nacionalne nezavisnosti i našeg mirnog socijalističkog razvitka, obezbede potrebna sredstva za njeno dalje jačanje i usavršavanje.

U toku diskusije o sredstvima predviđenim na ime dotacije narodnim republikama i sreskim odborima Buje i Kopar ovaj Odbor je takođe sa potrebnim razumevanjem odobrio predloženu sumu koja će doprineti bržem razvoju ekonomski slabije razvijenih republika i novopripojenih krajeva.

U Predlogu budžeta za 1955 godinu administrativni rashodi državnih organa i ustanova nešto su povećani u odnosu na 1954 godinu. Odbor je to povećanje odobrio, jer je ono uslovljeno povećanjem potrebnog broja osoblja za nove sekretarijate i službe, proširenjem funkcija postojećih sekretarijata, kao i povećanjem cena ogrevu, osvetljenju, zakupnini, građevinskom i kancelariskom materijalu itd.

U toku načelne, a i pojedinačne diskusije, neki članovi Odbora isticali su da se predviđene sume za neprivredne investicije, tj. za izgradnju pojedinih većih objekata društvenog standarda, s obzirom na dosadašnje izvršenje, neće moći u celinu da utroše odnosno da se ti objekti u toku iduće godine neće završiti, te da će veće sume društvenih sredstava ostati zamrznute. Međutim, posle temeljnijih konsultovanja sa pretstavnicima organa i ustanova u čijoj se režiji i objekti grade, Odbor je odobrio traženu sumu jer je došao do uverenja da će se radovi na tim objektima u idućoj godini forsirati i završiti.

U toku načelne diskusije ukazano je od strane nekih članova Odbora na suvišno trošenje društvenih sredstava za neopravdana putovanja u inostranstvo. Iako je ta pojava više zapažena kod privrednih organizacija koje posluju sa inostranstvom, kao i nekih društvenih organizacija a manje u praksi naših državnih organa i ustanova, ipak je od strane Odbora podvučeno da se ubuduće sprovede efikasnija kontrola nad sredstvima koja se u tu svrhu daju.

U pojedinačnoj diskusiji, prilikom pretresa predračuna Savezne komisije za standardizaciju, dat je predlog da se donesu odgovarajući propisi o obaveznom kupovanju standarda od strane naših privrednih organizacija kao i o striktnom pridržavanju istog, kako bi se kvalitet proizvoda naših preduzeća održao na potrebnoj visini.

Kako u načelnoj tako i u pojedinačnoj diskusiji se raspravljalo o iznosima predviđenim na ime dotacija društvenim organizacijama i ustanovama. Odborska komisija koja je ispitivala opravdanost tih dotacija ne samo da je odobrila prvobitno u Predlogu budžeta predviđenu sumu već je predložila i njeno povećanje za CK Narodne omladine Jugoslavije i Veće kulturno-prosvetnih saveza Jugoslavije za ukupno 29,000.000 dinara, što znači da su dotacije društvenim organizacijama u ovom predlogu budžeta takođe realno planirane te ih je Odbor kao takve u celini sa predloženim povećanjem odobrio.

Kako će se nad celokupnim rashodima iz Predloga budžeta za 1955 godinu primeniti stopa od 6% shodno odluci glave 24 Saveznog društvenog plana za 1955 godinu, u toku sledeće godine biće ostvarene znatne novčane rezerve.

Predlog budžeta FNRJ za 1955 godinu (Savezni budžet) sastavljen je na principu maksimalne štednje i obezbedio je finansiska sredstva državnim organima i ustanovama u idućoj godini. Zbog toga Odbor za budžet Saveznog veća Savezne narodne skupštine moli Veće da ovaj Predlog budžeta za 1955 godinu uzme u razmatranje i u celini ga usvoji.

Za izvestioca po Predlogu budžeta za 1955 godinu određen je od strane ovog Odbora narodni poslanik Čedomir Đurđević.

Sekretar,
Adem Hercegovac s. r.

Pretsednik Odbora,
Mitar Bakić s. r.

Članovi:

Novak Mastilović s. r., **Drago Mažar** s. r., **Čedomir Đurđević** s. r., **Raja Nedeljković** s. r., **Luka Mrkšić** s. r., **Josip Kolar** s. r., **Andrej Petelin** s. r., **Demir Firuz** s. r., **Rista Mihailović** s. r., **Jozo Bakrač** s. r., **Marijan Žuvić** s. r., **Edo Jardas** s. r., **Ibrahim Jašar** s. r., **Nikola Jakšić** s. r., **Živan Vasiljević** s. r., **Živko Bernot** s. r..

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA BUDŽET VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU SAVEZNOG BUDŽETA ZA 1955 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA
Odbor za budžet
Br. 47
24-XII-1954 god.
Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Predlog Saveznog budžeta za 1955 godinu koji je podnet Saveznoj narodnoj skupštini na razmatranje i odobrenje, Odbor za budžet Veća proizvođača je pretresao u vremenu od 15 do 23 decembra ove godine.

Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu iznosi na strani prihoda i rashoda ukupno Dinara 231.690,000.000.—. Međutim, amandmanima Saveznog izvršnog veća prihodi i rashodi su povećani na Dinara 234.410.000.000.—. Ovo povećanje je predloženo u cilju usklađivanja Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu sa Predlogom saveznog društveog plana, odnosno sa amandmanima na Savezni društveni plan za 1955 godinu.

Prihodi Saveznog budžeta za 1955 godinu, saglasno izvršenoj raspodeli sredstava federacije u Predlogu saveznog društvenog plana, iznose Dinara 234.410,000.000.—. Kao što se vidi iz Predloga saveznog budžeta i podnetih amandmana Saveznog izvršnog veća, za pokriće rashoda Saveznog budžeta za 1955 godinu predviđeni su sledeći prihodi:

porez na promet, tj. deo prihoda od poreza na promet koji pripada federaciji u iznosu od — — —	Din.	133.500,000.000.—
porez na dobit, tj. 52,8% od ukupnog poreza na dobit koji pripada federaciji u iznosu od —	„	58.060,000.000.—
prihodi saveznih organa i ustanova u iznosu od — — — — —	„	2.100,000.000.—
razni budžetski prihodi u iznosu od — — — — — — — — —	„	750,000.000.—
sredstva iz odnosa sa inostranstvom u iznosu od — — — —	„	40.000,000.000.—
	Svega Din.	234.410,000.000.—

Rashodi predloženi u Saveznom budžetu za 1955 godinu su sledeći:

za potrebe saveznih organa i ustanova	Din.	31.400,000.000.—
za narodnu odbranu	„	175.800,000.000.—
za dotacije narodnim republikama	„	11.110,000.000.—
za obaveze države po unutrašnjim i inostranim zajmovima	„	16.100,000.000.—
Svega	Din.	234.410,000.000.—

Ako se uporedi Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu sa Saveznim budžetom za 1954 godinu videće se da je Savezni budžet za 1955 godinu manji za Dinara 25.704,000.000.— Međutim, treba odmah naglasiti da se iz ovakvog upoređenja ne može dobiti prava slika Predloga saveznog budžeta za 1955 godinu. Naime, Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu po svojoj strukturi, tj. po sadržini bitno se razlikuje od budžeta za 1954 godinu. U Predlogu saveznog budžeta, za razliku od budžeta za 1954 godinu, nisu sadržana sredstva za investicije u privredi, zatim sredstva za dotacije privredi, niti sredstva za društvene rezerve. Međutim, s druge strane, u predlogu budžeta su predviđena sredstva za isplatu naših obaveza po inostranim zajmovima, dok u budžetu za 1954 godinu sredstva po ovome osnovu nisu bila obuhvaćena. Ako se rashodi sadržani u Predlogu budžeta za 1955 godinu uporede sa odgovarajućim rashodima odobrenim u budžetu za 1954 godinu, u tom slučaju Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu veći je od budžeta za 1954 godinu za ukupno Dinara 11.758,000.000.—.

Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu sastavljen je na bazi ovogodišnjeg izvršenja sa najnužnijim povećanjem sredstava, u prvom redu, za potrebe narodne odbrane, zatim za dotacije narodnim republikama, kao i sa izvesnim povećanjem rashoda saveznih organa i ustanova.

Rashodi za narodnu odbranu u poređenju sa 1954 godinom povećani su za Dinara 9,100.000.000, ako se uzme u obzir naknadno povećanje rashoda narodne odbrane u toku 1954 godine u iznosu od Dinara 6.000,000.000 koje je predloženo Narodnoj skupštini na odobrenje, u tome slučaju rashodi narodne odbrane u odnosu na 1954 godinu su povećani za Dinara 3.100,000.000. Potrebu povećanja rashoda narodne odbrane ne bi trebalo, smatramo, posebno obrazlagati, jer je svima nama poznato da sredstva predviđena za narodnu odbranu služe za dalje usavršavanje Jugoslovenske narodne armije u cilju jačanja naše nezavisnosti, slobode i socijalističkog razvitka.

Dotacije narodnim republikama povećane su za Dinara 2.310,000.000.—. Treba i ovde naglasiti da je ovo povećanje bilo nužno u cilju daljeg privrednog razvoja ekonomsko-slabijim narodnim republikama. Dotacije su, kao i u 1954 godini, predviđene za NR Makedoniju u iznosu od Dinara 5.445,000.000.— i za NR Crnu Goru u iznosu od Dinara 4.215,000.000.—. Pored toga, kao što se vidi iz amandmana Saveznog izvršnog veća, predviđene su i dotacije novopripojenim oblastima, tj. za Narodni odbor sreza Buje u iznosu od Dinara 680,000.000.— i za Narodni odbor sreza Kopar u iznosu od Dinara 770,000.000.—

Rashodi saveznih organa i ustanova, kao što je napred navedeno, predviđeni su u Predlogu saveznog budžeta za 1955 godinu u ukupnom iznosu od Dinara 31.400,000.000.—. Po svojoj nameni rashodi saveznih organa i ustanova su sledeći:

— Rashodi za privredne investicije saveznih organa i ustanova	Din.	3.951,842.000.—
— Lični, operativni i funkcionalni rashodi saveznih organa i ustanova	„	10.678,770.000.—
— Invalidske prinadležnosti sa zdravstvenom zaštitom invalida	„	10.228,000.000.—
— Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem	„	242,915.000.—
— Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama	„	685,030.000.—
— Budžetske obaveze iz ranijih godina	„	1.500,000.000.—
— Naknada za nacionalnu imovinu u zemlji	„	25,000.000.—
— Budžetski rezervni fond	„	4.088,443.000.—
Svega	Dinara	31.400,000.000.—

Ako se ovi rashodi, tj. administrativni deo budžeta uporedi sa administrativnim delom budžeta za 1954 godinu, koji je ukupno iznosio Din. 30.332,000.000.—, pojavljuje se povećanje od Dinara 1.068,000.000.—. Odbor za budžet je, u granicama raspoloživog vremena razmotrio sve napred navedene rashode saveznih organa i ustanova. U razmatranju služio se opsežnom i detaljnom dokumentacijom koja je Odboru stavljena na raspoloženje uz Predlog saveznog budžeta, kao i obrazloženjem koje je podneo sekretar Saveznog izvršnog veća drug Veljko Zeković. Sem toga, u svima slučajevima kada je to Odboru bilo potrebno, detaljno objašnjenje Odboru su pružali kako poverenik Saveznog izvršnog veća, tako i pretstavnici saveznih organa i ustanova, koje je Odbor po potrebi na svoje sednice pozivao.

Kako u načelnoj, tako i u pojedinačnoj debati, Odbor je došao do zaključka da su predviđeni rashodi za potrebe saveznih organa i ustanova realno planirani. Odbor se saglasio sa izvršenim povećanjima rashoda kod pojedinih saveznih organa i ustanova. Odbor smatra da su ova povećanja, koja se manjim delom odnose na lične rashode, a većim na materijalne, funkcionalne i investicione rashode saveznih organa i ustanova, neophodno potrebna za pravilan rad i nesmetano funkcionisanje saveznih organa i ustanova.

Mada je Odbor za budžet došao do zaključka da je Predlog budžeta rađen na principima štednje i da su svi predviđeni rashodi realno postavljeni, ipak smatra da će odredba glave 24 Saveznog društvenog plana korisno poslužiti u toku izvršenja budžeta. Naime, saglasno ovoj odluci, iz predviđenih rashoda u Saveznom budžetu za 1955 godinu izdvojiće se u toku izvršenja saveznog budžeta 6% u cilju stvaranja obaveznih rezervi. U ovoj odredbi predviđa se i ovlašćenje za Savezno izvršno veće da propiše upotrebu ovih rezervi, ukoliko kretanje u privredi u 1955 godini to bude dozvoljavalo.

Na kraju treba navesti izvesna povećanja i smanjenja rashoda izvršena u pojedinim predračunima saveznih organa i ustanova, koja je Odbor za budžet, na osnovu usmenih amandmana poverenika Saveznog izvršnog veća, usvojio. Pomenute izmene i dopune izvršene su kod sledećih saveznih organa i ustanova:

1) U prvom razdelu — Savezna narodna skupština — predloženo je povećanje rashoda od Dinara 5,000.000 za adaptaciju i uređenje prostorija za Klub narodnih poslanika. Odbor je razmotrio predloženo povećanje i pošto je našao da je isto opravdano, usvojio ga je — tako da ukupno prvi razdeo iznsi sada Dinara 450,530.000.

2) U trećem razdelu — Savezno izvršno veće — unesene su sledeće izmene:

a) rashodi Saveznog izvršnog veća povećavaju se za Dinara 4,059.000.—. Povećanje je usledilo kod partije 6—16 pozicije 14 — troškovi za rad na reformi škola za Dinara 10,200.000.—

6—16 pozicija 20 — dotacije časopisu »Socijalna politika« u iznosu za Dinara 1,500.000.—

Odbor je razmotrio gornja povećanja i našao da su ista opravdana, jer će se u 1955 godini osnovati Zavod za reformu školstva, koji će raditi na naučnom proučavanju problema školstva u FNRJ. Takođe se Odbor saglasio i sa povećanjem izdataka za časopis »Socijalna politika«, s obzirom na korisnu ulogu koju taj časopis vrši u našoj stvarnosti, a ne može da se izdržava iz svojih sopstvenih prihoda.

U glavi 5 — Prijemni centar — povećavaju se:

partija 6—21 pozicija 5 — troškovi čišćenja, održavanja i osiguranja zgrada i inventara za Dinara 1,000.000.—;

partija 6—21 pozicija 7 — Dopuna inventara za Dinara 2,310.000.— tako da ukupno 21 partija iznosi Dinara 10,043.000.—.

U istoj glavi smanjuje se:

partija 6—20 pozicija 1 — osnovne plate za Dinara 1,265.000.—;

partija 6—20 pozicija 2 — dopunske plate za Dinara 219.000.—;

partija 6—20 pozicija 6 — doprinos za socijalno osiguranje za Dinara 633.000.—, tako da 20 partija iznosi ukupno Dinara 20,040.000.—.

Sem toga, kod ove glave smanjuje se i partija 6—22 pozicija 4 za Dinara 8,834.000.—, tako da partija 22 ukupno iznosi Dinara 3,950.000.—, a glava 5 — Prijemni centar u 6 delu ukupno 34,033.000.— dinara.

3) U 22 razdelu — Savezna geodetska uprava Odbor za budžet odobrio je povećanje za Dinara 18,498.000.— za nabavku instrumenata za potrebe izomagnetskih premera, tako da će 22 razdeo sa ovim povećanjem izneti Dinara 304,113.000.—.

4) U 46 razdelu — Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama, povećan je iznos od Dinara 29,000.000.— tako da 46 razdeo sada iznosi ukupno 685,030.000.—. Ovo povećanje izvršeno je na osnovu naknadnog zahteva Narodne omladine Jugoslavije i Veća kulturno-prosvetnih saveza u Jugoslaviji. Od gornjeg povećanja u iznosu od 29,000.000.— otpada na povećanje dotacija CK Narodne omladine Jugoslavije iznos od Dinara 24,000.000.— a na Veće kulturno-prosvetnih saveza u Jugoslaviji iznos od Dinara 5,000.000.—

Predlažući uime Odbora za budžet Veća proizvođača Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu, ja vas molim da razmotrite sve prihode i rashode, sadržane u ovome budžetu i da ih usvojite.

Odbor za budžet Veća proizvođača odredio je na svojoj sednici za izvestioca u budžetu narodnog poslanika druga Ivu Družića.

Sekretar
Nikola Sadžak, s. r.

Pretsednik
Nikola Kotle, s. r.

Članovi:

Milan Stepanović, s. r., **Nikola Bosanac**, s. r., **Viktor Stopar**, s. r., **Stanoje Stojanović**, s. r., **Slavko Papler** s. r., **Tripo Erceg**, s. r., **Ivo Družić**, s. r.

SAVEZNO VEĆE

23-ća SEDNICA

(ODRŽANA 29 DECEMBRA 1954 GOD.)

SADRŽAJ:

Dnevni red:

1) Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja;

2) Pretres Predloga zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper;

3) Pretres Predloga zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu;

4) Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima;

5) Pretres Predloga budžeta FNRJ (Saveznog budžeta) za 1955 godinu;

6) Izbor pretsednika, potpretsednika i zapisničara Saveznog veća;

7) Pretres predloga odluka o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća.

Govornici: Vlada Zečević, Mileva Planojević, Tomo Nikšić (2 puta), Franc Perovšek, Ivan Kreft, Jefto Šćepanović, Bogomir Brajković, Blagoj Popov, Antun Biber (3 puta), Stojadin Stojković, Svetozar Vukmanović, Milka Špiljak.

PRETSEDAVAO:
PRETSEDNIK
VLADA ZEČEVIĆ

ZAPISNIČAR:
MUHIDIN BEGIĆ

Početak u 12,40 časova

Pretsednik **Vlada Zečević** *(Izborni srez jadranski, NR Srbija):* Otvaram 23-ću sednicu Saveznog veća.

Zapisnik današnje sednice vodiće narodni poslanik Muhidin Begić. Molim zapisničara da pročita zapisnik prošle sednice.

Zapisničar **Muhidin Begić** *(Izborni srez Gračanica i Maglaj, NR Bosna i Hercegovina)* čita zapisnik 22-ge sednice od 28 decembra 1954 godine.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Čuli ste zapisnik. Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto nema, zapisnik se overava.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda — Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja. Molim izvestioca Odbora za organizaciju vlasti i upravu narodnog poslanika Milevu Planojević da podnese izveštaj.

Izvestilac Odbora za organizaciju vlasti i uprava **Mileva Planojević** *(Izborni srez dragačevski, NR Srbija)* čita izveštaj Odbora za organizaciju vlasti i upravu o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Molim izvestioca Zakonodavnog odbora narodnog poslanika Tomu Nikšića da pročita izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Zakonodavnog odbora **Tomo Nikšić** *(Izborni srez Otočac, Perušić i Brinje, NR Hrvatska)* čita izveštaj Zakonodavnog odbora o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pristupamo pretresu Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja. Želi li ko reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam zakonski predlog na glasanje. Ko je *za*, molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je jednoglasno usvojen Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja.

Prelazimo na osmu tačku dnevnog reda — Pretres Predloga zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper. Molim izvestioca Odbora za organizaciju vlasti i upravu narodnog poslanika Franca Perovšeka da pročita izveštaj Odbora.

Izvestilac Odbora za organizaciju vlasti i upravu **Franc Perovšek** *(Izborni srez Badov-*

ljica, *NR Slovenija)* čita izveštaj Odbora za organizaciju vlasti i upravu o Predlogu zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Molim izvestioca Zakonodavnog odbora druga Ivana Krefta da saopšti izveštaj.

Izvestilac Zakonodavnog odbora **Ivan Kreft** *(Izborni srez Ljutomer, NR Slovenija)* čita izveštaj Zakonodavnog odbora o Predlogu zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pristupamo pretresu ovog zakonskog predloga. Da li želi ko od drugova narodnih poslanika reč o ovom zakonskom predlogu? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam zakonski predlog na glasanje. Ko je *za*, neka dine ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se neko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je Savezno veće jednoglasno usvojilo Predlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper.

Prelazimo na devetu tačku dnevnog reda — Pretres Predloga zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Molim izvestioca Odbora za narodnu privredu narodnog poslanika druga Jeftu Šćepanovića da podnese izveštaj.

Izvestilac Odbora za narodnu privredu **Jefto Šćepanović** *(NR Crna Gora)* čita izveštaj Odbora za narodnu privredu o Predlogu zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Molim izvestioca Zakonodavnog odbora narodnog poslanika druga Bogomira Brajkovića da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Zakonodavnog odbora **Bogomir Brajković** *(Izborni srez Derventa i Bosanski Brod, NR Bosna i Hercegovina)* čita izveštaj Zakonodavnog odbora o Predlogu zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pristupamo pretresu. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam zakonski predlog na glasanje. Ko je *za*, molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije).

Objavljujem da je Savezno veće jednoglasno usvojilo Predlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Prelazimo na desetu tačku dnevnog reda — Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima.

Molim izvestioca Odbora za narodnu privredu Saveznog veća druga Blagoja Popova da pročita izveštaj Odbora.

Izvestilac Odbora za budžet **Blagoj Popov** *(Izborni srez kočanski, NR Makedonija)* čita izveštaj Odbora za privredu o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Molim izvestioca Zakonodavnog odbora narodnog poslanika druga Tomu Nikšića da pročita izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Zakonodavnog odbora **Tomo Nikšić** *(Izborni srez Otočac, Perušić, Brinje, NR Hrvatska)* čita izveštaj Zakonodavnog odbora o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima. (Videti prilog).

Pretsednik **Vlada Zečević:** Čuli ste izveštaj Odbora za privredu i izveštaj Zakonodavnog odbora. Otvaram pretres. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam zakonski predlog na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se neko uzdržao? (Nije). Objavljujem da je Savezno veće jednoglasno usvojilo Predlog zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima.

Prelazimo na jedanaestu tačku dnevnog reda — Pretres Predloga budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1955 godinu sa Predlogom zakona o budžetu FNRJ (Savezni budžet) za 1955 godinu.

Pošto je izveštaj podnet na zajedničkoj sednici, pristupamo pretresu. U smislu člana 149 Poslovnika Saveznog veća pretresu se pristupa najpre u načelu, a zatim po partijama, dok se glasanje vrši po partijama, a zatim u celini.

Prelazimo na pretres u načelu. Ko od drugova narodnih poslanika želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na pretres po partijama.

Pre nego što bismo prešli na pretres po partijama, Predlog budžeta sadrži i Predlog zakona o budžetu FNRJ (Savezni budžet) za 1955 godinu. Otvaram pretres o ovom zakonskom predlogu koji ima sedam članova. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam zakonski predlog na glasanje. Ko je *za*, molim neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se neko uzdržao? (Nije).

Objavljujem da je Predlog zakona o budžetu FNRJ (Savezni budžet) za 1955 godinu jednoglasno usvojen u Saveznom veću.

Prelazimo na pretres po razdelima, i to prvo »Prihodi«.

Otvaram pretres 1 razdela — Deo prihoda federaciji za pokriće rashoda Saveznog budžeta. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Pošto se niko

ne javlja za reč, stavljam na glasanje ovaj razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je razdeo 1 primljen.

Otvaram pretres 1 razdela — Savezno izvršno veće, partija 2 — Biro za organizaciju uprave i privrede, 3 — Prijemni centar, 4 — Savezna komisija za pregled filmova. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, stavljam razdeo 1 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je razdeo 1 primljen.

Otvaram pretres 2 razdela — Državni sekretarijat za poslove Narodne odbrane, partija 5 — Prihodi vojnih ustanova i nadleštava. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 5 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 2 razdeo primljen.

Otvaram pretres 3 razdela — Državni sekretarijat za inostrane poslove, partije 6 i 7. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 3 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 3 razdeo primljen.

Otvaram pretres 4 razdela — Državni sekretarijat za unutrašnje poslove, partija 8 — Škola za oficire Narodne milicije. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 4 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 4 razdeo primljen.

Otvaram pretres 5 razdela — Državni sekretarijat za opšte poslove i budžet, partija 9 — Mere za zaštitu jugoslovenske imovine u inostranstvu. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, stavljam partiju 9 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 5 razdeo primljen.

Otvaram pretres 6 razdela, partija 10 — Savezni zavod za statistiku i evidenciju. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 6 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 6 razdeo primljen.

Otvaram pretres 7 razdela — Uprava za spoljnu trgovinu, partija 11 — Jugoslovenska slobodna zona u Solunu. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 7 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 7 razdeo primljen.

Otvaram pretres 8 razdela — Uprava pomorskog i rečnog saobraćaja, partije: 12 — Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja, 13 — Uprava pomorske oblasti, Rijeka, 14 — Uprava Split, 15 — Uprava pomorske oblasti Koper, 16 — Jugoslovenski registar brodova, Split. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 8 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 8 razdeo primljen.

Otvaram pretres 9 razdela, partija 17 — Uprava civilnog vazduhoplovstva. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, stavljam partiju 17 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 9 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 10 razdela, partija 18 — Uprava carina. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 10 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 10 razdeo primljen.

Otvaram pretres 11 razdela, partija 19 — Savezna geodetska uprava i 20 — Zavod za fotogrametriju. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 11 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 11 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 12 razdela, partija 21 — Savezna uprava hidrometeorološke službe. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 21 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je razdeo 12 prihvaćen.

Otvaram pretres 13 razdela, partija 22 — Savezna komisija za standardizaciju. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 22 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 13 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 14 razdela, partija 23 — Vrhovna invalidska komisija. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 23 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 14 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 15 razdela, partija 24 — Savezni ured za patente. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 24 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 15 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 16 razdela, partija 25 — Savezni ured za mere i dragocene metale. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne

javlja za reč, stavljam 16 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 16 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 17 razdela, partije: 26 — Savezni zavod za narodno zdravlje, 27 — Komisija za lekove. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partije 26 i 27 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je protiv? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 17 razdeo prihvaćen.

Otvaram pretres 18 razdela, partija 28 — Bibliografski institut. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 28 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 18 razdeo usvojen.

Otvaram pretres 4 dela — Ostali prihodi, 1 razdeo, partija 29 — Prihodi od kazni. Da li se ko javlja za reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 29 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je partija 29 prihvaćena.

Otvaram pretres 2 razdela — Povraćaj budžetskih sredstava, partija 30 — Uplata budžetskih sredstava iz prethodnih godina. Ko traži reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 2 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 2 razdeo, partija 30, prihvaćen.

Otvaram pretres 3 razdela — Nepredviđeni prihodi, partija 31 — Razni nepredviđeni i vanredni prihodi. Da li se ko javlja za reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 3 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku) Ko je *protiv*? (Niko) Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 3 razdeo usvojen.

Otvaram pretres 4 razdela — Carine, partija 32 — Prihodi od carina i carinskih taksa. Ko traži reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam partiju 32 na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku) Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 4 razdeo, partija 32, usvojen.

Otvaram pretres 1 razdela, 5 dela »Prihoda« — Deo inostranih sredstava i razlike u cenama robe, partija 33. To je po amandmanu. Traži li ko reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 1 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 1 razdeo 5 dela usvojen.

Prema tome, usvojili smo sve razdele i partije »Prihoda«.

Prelazimo na »Rashode«.

Otvaram pretres po glavi 1, 1 razdeo — Savezna narodna skupština, partije 6—1, 6—2 i 6—3. Želi li ko reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 1 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 1 razdeo usvojen.

Otvaram pretres 2 razdela — Kabinet Pretsednika Republike — partija 6—4, 6—5, 6—6. Ko traži reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 2 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 2 razdeo usvojen.

Prelazimo na 3 razdeo — Savezno izvršno veće, partije 1—7, 2—8 do 2—13 i od 6—14 do 6—22. Ko od narodnih poslanika želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 3 razdeo sa svim partijama u njemu. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 3 razdeo usvojen.

Prelazimo na 4 razdeo — Savezni vrhovni sud, sa partijama 6—23 i 6—24. Otvaram pretres. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 4 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 4 razdeo, partije 6—23 i 6—24, usvojen.

Prelazimo na 5 razdeo — Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane, partija 5—25. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 5 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 5 razdeo, partija 5—25, usvojen.

Prelazimo na 6 razdeo — Državni sekretarijat za inostrane poslove, partije 1—26, 2—27, 2—29, 6—30, 6—34. Otvaram pretres. Ko se javlja za reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 6 razdeo, partije 1—26, 2—27 do 2—29 i 6—30 do 6—34 usvojen.

Prelazimo na 7 razdeo — Državni sekretarijat za unutrašnje poslove, partije 1—35 i 1—36, 2—37 do 2—39 i od partije 6—40 do partije 6—42. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 7 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 7 razdeo, partije 1—35 i 1—36, i od 2—37 do 2—39, i od partije 6—40 do partije 6—42, usvojen.

Prelazimo na 8 razdeo — Državni sekretarijat za poslove narodne privrede, od partije

6—34 do partije 6—51. Otvaram pretres. Želi li ko reč? (Niko). Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je 8 razdeo od partije 6—43 do 6—51, usvojen.

Prelazimo na 9 razdeo — Državni sekretarijat za poslove opšte uprave i budžet, partije 3—52, zatim od 6—53 do partije 6—58. Želi li ko reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 9 razdeo, partije 3—52 i partije 6—53 do 6—58, usvojen.

10 razdeo — Javno tužioštvo, od partije 6—59 do partije 6—79. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 10 razdeo, od partije 6—59 do partije 6—79, usvojen.

Prelazimo na 11 razdeo — Vrhovni privredni sud, partije 6—80 i 6—81. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 11 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). objavljujem da je 11 razdeo, partije 6—80 i 6—81, usvojen.

Na redu je 12 razdeo — Savezno javno pravobranioštvo, od partije 6—82 do partije 6—84. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 12 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 12 razdeo, od partije 6—82 do partije 6—84, usvojen.

13 razdeo — Savezni zavod za privredno planiranje, od partije 2—85 do 2—90, i od partije 6—91 do 6—93. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 13 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 13 razdeo, od partije 2—85 do 2—90 i od partije 6—91 do 6—93, usvojen.

14 razdeo — Savezni zavod za statistiku i evidenciju, partije 1—94, i od 6—95 do partije 6—97. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 14 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 14 razdeo, partije 1—94 i od 6—95 do 6—97, usvojen.

15 razdeo — Uprava za spoljnu trgovinu, partije 1—98 i od 6—99 do partije 6—103. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 15 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 15 razdeo, partije 1—98 i od 6—99 do 6—103, usvojen.

16 razdeo — Savezna uprava za ishranu, partije 6—104 i 6—105. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 16 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 16 razdeo, partije 6—104 i 6—105, usvojen.

17 razdeo — Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja, od partije 1—106 do partije 6—128. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 17 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 17 razdeo, od partije 1—106 do 6—128, usvojen.

18 razdeo — Uprava civilnog vazduhoplovstva, od partije 6—129 do partije 6—131. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 18 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 19 razdeo, od partije 6—129 do 6—131, usvojen.

19 razdeo — Uprava carina, partija 1—132, i od partije 6—133 do partije 6—135. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 19 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 19 razdeo, partije 1—132, i od 6—133 do 6—135, usvojen.

20 razdeo — Uprava za državne materijalne rezerve, partije: 1—136, i od 6—137 do partije 6—139. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 20 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 20 razdeo, partije: 1—136, i od 6—137 do partije 6—139, usvojen.

Na redu je 21 razdeo — Savezna uprava za investicionu izgradnju, partija 1—140 i od 6—141 do partije 6—143. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 21 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 21 razdeo, partije 1—140 i od 6—141 do 6—143, usvojen.

Prelazimo da 22 razdeo — Savezna geodetska uprava, partije 1—144 i 1—145 i od 6—146 do partije 6—151. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 22 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 22 razdeo sa partijama 1—144 i 1—145, i od 6—146 do 6—151, usvojen.

23 razdeo — Uprava za ekonomsku i tehničku pomoć, od partije 6—152 do partije 6—156. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 23 razdeo. Ko je *za*, neka digne reuku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 23 razdeo, od partije 6—152 do 6—156, usvojen.

24 razdeo — Savezna uprava hidrometeorološke službe, partije 1—157, 2—158 do 2—160 i od 6—161 do partije 6—163. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 24 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 24 razdeo, partije 1—157, 2—158 do 2—160 i od 6—161 do 6—163, usvojen.

25 razdeo — Savezna uprava za veterinarsku službu, partije 1—164, i od 6—165 do partije 6—167. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 25 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 25 razdeo, partije 1—164, i od 6—165 do 6—167, usvojen.

26 razdeo — Savezna uprava za zaštitu bilja, partije 1—168 i od 6—169 do partije 6—171. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 26 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 26 razdeo, partije 1—168, i od 6—169 do 6—171, usvojen.

27 razdeo — Komisija za kulturne veze sa inostranstvom, od partije 2—172 do partije 2—174. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 27 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? *(Niko)*. Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 27 razdeo, od partije 2—172 do 2—174, usvojen.

28 razdeo — Savezna komisija za standardizaciju, od partije 6—175 do partije 6—177. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 28 razdeo. Ko je *za*, neka gidne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 28 razdeo, od partije 6—175 do 6—177, usvojen.

29 razdeo — Vrhovna invalidska komisija, od partije 6—178 do partije 6—180. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 29 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 29 razdeo od partije 6—178 do 6—180, usvojen.

30 razdeo — Komisija za vodoprivredu, od partije 6—181 do partije 6—183. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 30 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 30 razdeo, od partije 6—181 do 6—183, usvojen.

31 razdeo — Jugoslovenska nacionalna komisija za UNESKO, od partije 2—184 do partije 2—186. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam na glasanje 31 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko) Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 31 razdeo, od partije 2—184 do 2—186, usvojen.

32 razdeo — Jugoslovenski nacionalni komitet za poljoprivredu i ishranu (FAO), od partije 2—187 do partije 2—189. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, stavljam na glasanje 32 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je razdeo 32, od partije 2—187 do 2—189, usvojen.

33 razdeo — Jugoslovenska nacionalna komisija za Međunarodnu organizaciju rada (MOR), od partije 3—190 do 3—192. Ko želi reč? (Niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 33 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržao? (Niko). Objavljujem da je 33 razdeo, od partije 3—190 do 3—192, usvojen.

34 razdeo — Komisija za saradnju sa međunarodnim zdravstvenim organizacijama, od partije 4—193 do 4—195. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja, stavljam 34 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je razdeo 34, od partije 4—193 do 4—195, usvojen.

35 razdeo — Nacionalni komitet za UNICEF, od partije 3—196 do 3—198. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 35 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 35 razdeo, od partije 3—196 do 3—198, usvojen.

36 razdeo — Savezni ured za patente, od partije 6—199 do 6—201. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam 36 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 36 razdeo, od partije 6—199 do 6—201, usvojen.

37 razdeo — Savezni ured za mere i dragocene metale, od partije 1—202 i od partije 6—203 do 6—205. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam

37 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja (Niko). Objavljujem da je 37 razdeo, partije 1—202 i partije 6—203 do 6—205, usvojen.

38 razdeo — Državna arhiva, partije 1—206 i od 2-207 do 2-209. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje 38 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 38 razdeo, partije 1—206 i od 2—207 do 2—209, usvojen.

39 razdeo — Savezni zavod za narodno zdravlje, od partije 4—210 do 4—215. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje 39 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 38 razdeo, od partije 4—210 do 4—215, usvojen.

40 razdeo — Akademiski savet, od partije 2—216 do 2—218. Ko želi reč? (Ne javlja se niko). Stavljam 40 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 40 razdeo, od partije 2—216 do 2—218, usvojen.

41 razdeo — Bibliografski institut, od partije 2—219 do 2—221. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 41 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 41 razdeo, od partije 2—219 do 2—221, usvojen.

42 razdeo — Savezni institut za zaštitu spomenika kulture, od partije 2—222 do 2—224. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 42 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 42 razdeo, od partije 2—222 do 2—224, usvojen.

43 razdeo — Muzej Nikole Tesle, od partije 2—225 do 2—227. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam na glasanje 43 razdeo. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 43 razdeo, od partije 2—225 do 2—227, usvojen.

44 razdeo — Invalidske prinadležnosti, od partije 3—228 do 4—229. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 44 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 44 razdeo, partije 3—228 i 4—229, usvojen.

45 razdeo — Dotacije ustanovama sa samostalnim finansiranjem, partija 8—230. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 45 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 45 razdeo, partija 8—230, usvojen.

46 razdeo — Dotacije društvenim organizacijama i ustanovama, partija 8—231. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 46 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 46 razdeo, partija 8—231, usvojen.

47 razdeo — Dotacije narodnim republikama, partija 8—232. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 47 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko .se uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 47 razdeo, partija 8—232, usvojen.

48 razdeo — Obaveze države i budžetski rezervni fond, partije 9—233 i 9—234. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Stavljam 48 razdeo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržava od glasanja? (Niko). Objavljujem da je 48 razdeo, partije 9—233 i 9—234, usvojen.

Pošto smo usvojili sve razdele i partije budžeta, stavljam Predlog budžeta FNRJ za 1955 godinu sa Zakonom o Saveznom budžetu za 1955 godinu u celini na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je Savezno veće usvojilo Predlog budžeta Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1955 godinu sa Zakonom o budžetu Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Savezni budžet) za 1955 godinu.

Prekidam sednicu. Nastavljamo rad u 17 časova.

(Sednica je prekinuta u 13,40 časova).

(Nastavak u 17,10 časova)

Pretsednik **Vlada Zečević:** Nastavljamo rad. Prelazimo na 12 tačku dnevnog reda — Izbor pretsednika, potpretsednika i zapisničara Saveznog veća. Na osnovu člana 18 Poslovnika Saveznog veća, predlog za izbor pretsednika, potpretsednika i zapisničara može podneti 10 poslanika. Prvo se bira pretsednik, zatim potpretsednik i, najzad, zapisničari.

Molim drugove narodne poslanike, ima li ko od narodnih poslanika kakav predlog? *(Antun Biber:* Imam ja). Reč ima narodni poslanik Antun Biber.

Antun Biber *(NR Hrvatska):* Drugovi narodni poslanici, grupa narodnih poslanika predlaže da se za pretsednika Saveznog veća izabere sadašnji pretsednik drug Vlada Zečević.

(Aplauz). Predlagači su: Antun Biber, Marko Belinić, Pašaga Mandžić, Vujo Divjak, Rista Antunović, Kemal Sejfula, Rade Jakšić, Dragomir Nikolić, Milka Kufrin i Tone Fajfar.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Čuli ste predlog narodnog poslanika Antuna Bibera. Ima li ko još predlog za drugog kandidata? (Nema). Stavljam na glasanje predlog grupe narodnih poslanika, koji je podneo drug Antun Biber, za biranje pretsednika Saveznog veća. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Nije). Objavljujem da je predlog grupe narodnih poslanika usvojen.

Prelazimo na izbor potpretsednika Saveznog veća.

Antun Biber: Za potpretsednika Saveznog veća takođe predlažem da ostane sadašnji potpretsednik Vidoe Smilevski. (Aplauz). Predlagači su isti drugovi.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Ima li kakav drugi predlog? (Nema). Pošto nema drugog predloga, stavljam ovaj predlog na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da je, na predlog grupe poslanika čiji je podnosilac narodni poslanik Antun Biber, za potpretsednika Saveznog veća izabran drug Vidoe Smilevski.

Prelazimo na izbor trojice zapisničara.

Antun Biber: Ista grupa narodnih poslanika takođe predlaže da se za zapisničare izaberu dosadašnji zapisničari, drugovi Živko Bernot, Muhidin Begić i Obren Stišović.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Ima li koji drugi predlog? (Nema). Stavljam na glasanje predlog grupe narodnih poslanika, koji je podneo drug Antun Biber, da se za zapisničare Saveznog veća izaberu drugovi narodni poslanici Živko Bernot, Muhidin Begić i Obren Stišović. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Da li se ko uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da su za zapisničare Saveznog veća izabrani narodni poslanici Živko Bernot, Muhidin Begić i Obren Stišović.

Prelazimo na 13 tačku dnevnog reda — Pretres predloga odluka o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća. Pošto ovu odluku donose i Savezno veće i Veće proizvođača, napravljen je zajednički predlog odluke za oba doma. Međutim, kako je za uredbu navedenu u spisku pod brojem 30 — Uredba o izmeni Uredbe o pregledu filmova za javno prikazivanje — nadležno samo Savezno veće, a ne i Veće proizvođača, moramo tu uredbu izdvojiti i posebnom odlukom potvrditi.

Otvaram pretres o predlogu obe odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća. Želi li ko reč? (Ne javlja se niko). Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv?* (Niko). Ko se uzdržao od glasanja? (Niko). Objavljujem da su odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća usvojene.

Time smo mi iscrpli naš utvrđeni dnevni red. Međutim, svi zakonski predlozi koji su doneti u Saveznom veću istovremeno se donose i u Veću proizvođača. Možemo odmah pristupiti saglašavanju. Dobio sam obaveštenje da je Veće proizvođača u istovetnom tekstu usvojilo predložene zakone, dakle, onako kako su izglasani u Saveznom veću, i to:

1) Predlog odluke o izmenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954;

2) Predlog odluke o izmenama i dopunama Saveznog budžeta za 1954 godinu;

3) Predlog saveznog završnog računa za 1953 godinu;

4) Predlog zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima;

5) Predlog saveznog budžeta za 1955 godinu;

6) Predlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu;

7) Predlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper.

Ostaje još neusaglašen Predlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu. Dobio sam pismo od Pretsednika Veća proizvođača, koji me izveštava da Veće proizvođača nije pretresalo amandman koji je juče u našem Domu usvojen prilikom diskusije o planu, a koji je podneo narodni poslanik Stojadin Stojković, jer je u Veću proizvođača konstatovano da taj amandman ne menja prvobitni tekst koji se već nalazi u redakciji konačnog teksta Društvenog plana. Pitam narodnog poslanika Stojadina Stojkovića da li je saglasan da ostane onako kako je već u prečišćenom tekstu i da taj amandman bude izdvojen?

Stojadin Stojković *(Izborni srez južnomoravsko-masurički, NR Srbija):* Pošto prečišćeni tekst već sadrži onaj problem koji sam ja izlagao, ja mislim da je stvar u redu.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pošto narodni poslanik smatra da je zadovoljan, tj. da je amandman ušao u prvobitni i u prečišćeni tekst, to znači da je onda istovetan tekst i u Veću proizvođača i u Saveznom veću.

Od Pretsednika Veća proizvođača dobio sam izveštaj i o tome vas obaveštavam da je Veće proizvođača usvojilo amandman narodnog poslanika ing. Pavla Šumanovca dat na Predlog saveznog društvenog plana za 1955 godinu, koji glasi *(čita):*

U Glavi II, odeljak 7, na kraju drugog stava, treba dodati kao njegov sastavni deo sledeće:

»Isto tako treba pristupiti ponovnom izračunavanju katastarskog dohotka od poljoprivrede, na osnovu stvarne i uobičajene proizvodnje u pojedinim kotarevima.«

Molim pretstavnika Saveznog izvršnog veća da se izjasni o amandmanu koji je usvojen u Veću proizvođača.

Pošto drug Dobrivoje Radosavljević nije prisutan, može da se izjasni i drug Vukmanović, pretsednik Odbora za privredu Saveznog izvršnog veća.

Potpretsednik Saveznog izvršnog veća **Svetozar Vukmanović** *(Izborni srez boljevačko-borski, NR Srbija):* Ja se slažem.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Pošto se potpretsednik Saveznog izvršnog veća slaže sa amandmanom koji je usvojen u Veću proizvođača, molim da se izjasni izvestilac Odbora za privredu Mika Špiljak.

Izvestilac Odbora za privredu **Mika Špiljak:** I ja se slažem.

Pretsednik **Vlada Zečević:** Prema tome, pošto su se složili i izvestilac Odbora za privredu i pretstavnik Saveznog izvršnog veća, amandman koji je usvojen u Veću proizvođača, postaje sastavni deo teksta. Da li se prima amandman usvojen u Veću proizvođača? (Prima). Ima li ko *protiv?* (Nema). Da li se ko uzdržao? (Nije). Prema tome, amandman je usvojen i u Saveznom veću. Ja ću o tome izvestiti pismeno Pretsednika Veća proizvođača.

Ovim smo saglasili dosadašnje tekstove.

Određujem odmor od 20 minuta, a u nastavku sednice ćemo izvršiti saglašavanje ostalih tekstova.

Istovremeno se zahvaljujem u svoje ime i uime drugova izabranih u pretsedništvo na ukazanom poverenju.

(Posle odmora)

Pretsednik **Vlada Zečević:** Nastavljamo rad. Izveštavam vas da su tekstovi Saveznog društvenog plana za 1955 godinu izglasani u Veću proizvođača i u Saveznom veću istovetni. Prema tome, Savezni društveni plan za 1955 godinu je usvojen.

Time je iscrpen dnevni red ove sednice. Zaključujem ovu sednicu.

(Sednica je zaključena u 17,45 časova).

PRILOZI

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE
B. Br. 1276
9 decembra 1954 g.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Dostavljamo Vam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja, koji je prihvaćen na sednici Saveznog izvršnog veća održanoj 2 decembra o. g., s molbom da bude stavljen na dnevni red narednog sastanka Savezne narodne skupštine.

Istovremeno Vas izveštavamo da je za pretstavnika Saveznog izvršnog veća prilikom pretresa ovog zakona u Odboru za organizaciju vlasti i upravu i Skupštini određen Slavko Komar, član Saveznog izvršnog veća, a za poverenika Boško Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju Saveznog izvršnog veća.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Saveznog izvršnog veća
Edvard Kardelj, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
R. br. SNS (A) 155
Beograd, 10-XII-1954 god.

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Dostavljam Vam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja, koji mi je uputilo Savezno izvršno veće aktom B. br. 1276 od 9. XII. o. g., i molim da ga dostavite Odboru za organizaciju vlasti i upravu svog Veća na pretresanje.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog veća prilikom pretresanja navedenog zakona u Odboru i na sednici Vašeg Veća određen je Slavko Komar, član Saveznog izvršnog veća, a za poverenika Boško Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju Saveznog izvršnog veća.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
M. Pijade, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Br. SNS (A) 155
Beograd, 10-XII-1954 god.

PRETSEDNIKU ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU SAVEZNOG VEĆA

Beograd

Dostavljam Vam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja s molbom da ga pretrese Vaš Odbor i dostavi izveštaj Domu.

Za pretstavnika Saveznog izvršnog veća prilikom pretresanja navedenog zakona u Odboru i u Domu određen je Slavko Komar, član Saveznog izvršnog veća, a za poverenika Boško Radanović, viši savetnik u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju Saveznog izvršnog veća.

Pretsednik
Vlada Zečević, s. r.

PREDLOG
ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZASTARELOSTI POTRAŽIVANJA

Član 1

U članu 41 Zakona o zastarelosti potraživanja dodaje se stav 3 koji glasi:

»Isto tako, odredbe ovog zakona o vremenu potrebnom za zastarelost neće se primenjivati na međusobna potraživanja privrednih organizacija i drugih lica koja proističu iz ugovora o prevozu brodom na moru, iz ugovora o zakupu broda na moru i iz ugovora o tegljenju na moru, kao i na njihova međusobna potraživanja koja proističu iz sudara brodova na moru, iz pomoći ukazane brodu na moru i iz spasavanja broda na moru, nego će se primenjivati pravna pravila koja određuju vreme potrebno za zastarelost tih potraživanja.«

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE
PREDLOGA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZASTARELOSTI POTRAŽIVANJA

U smislu čl. 17 i 19 Zakona o zastarelosti potraživanja, zastarevaju za tri godine međusobna potraživanja privrednih organizacija iz ugovora o delu i uslugama, kao i potraživanja naknade prouzrokovane štete. Prema tome za tri godine zastarevaju i potraživanja koja proističu iz ugovora o prevozu brodom na moru, iz ugovora o zakupu broda na moru, kao i potraživanja koja proističu iz sudara broda na moru, iz pomoći ukazane brodu na moru i iz spasavanja broda na moru. Međutim, strana zakonodavstva, kao i međunarodne konvencije, za potraživanja iz navedenih osnova predviđaju vreme zastarelosti mahom od jedne godine. Ovo vreme zastarelosti predviđala su za potraživanja iz tih osnova i pravna pravila koja su kod nas važila do stupanja na snagu Zakona o zastarelosti potraživanja.

S obzirom na istaknuto, na potraživajna inostranih poverilaca iz navedenih pravnih osnova prema našim brodarskim pomorskim preduzećima naši sudovi primenjuju vreme zastarelosti od tri godine, dok za takva potraživanja naših poverilaca prema inostranim brodovima inostrani sudovi primenjuju vreme zastarelosti uglavnom od jedne godine.

Radi otklanjanja ove neravnopravnosti, koja je na štetu naših poverilaca, potrebno je, do donošenja Zakona o korišćenju brodova na moru, izmeniti Zakon o zastarelosti potraživanja u tom smislu da se na potraživanja koja proističu iz navednih pravnih osnova neće primenjivati odredbe ovog zakona koje se odnose na vreme potrebno za zastarelost, već važeća pravna pravila.

IZVEŠTAJ
ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZASTARELOSTI POTRAŽIVANJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Odbor za organizaciju vlasti i upravu
Br. 128
27 decembra 1954 god.
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća Savezne narodne skupštine na sednici od 27 decembra 1954 godine pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potra-

živanja koji mu je Pretsednik Savezne narodne skupštine dostavio na osnovu člana 86 stav 3 i člana 125 Poslovnika Saveznog veća Savezne narodne skupštine.

Odbor je usvojio ovaj predlog zakona iz razloga koje je u obrazloženju dalo Savezno izvršno veće.

Za izvestioca po ovom predlogu zakona određena je narodni poslanik Mileva Planojević.

Sekretar Pretsednik
Dr **Ivo Sunarić**, s. r. **Vladimir Simić**, s. r.

Članovi:

Dušan Mugoša s. r., **Ante Roje** s. r., **Dragomir Nikolić** s. r., **Rista Antunović** s. r., **Mileva Planojević** s r., **Naum Naumovski** s. r., **Blagoje Talevski** s. r., **Nemanja Marković** s. r., **Milija Radovanović** s. r., **Vojo Biljanović** s. r., **Elisije Popovski** s. r., **Dušan Bogdanov** s. r., **Durica Jojkić** s. r., **Andreja Mugoša** s. r., **Nikola Sekulić** s. r., **Miloš Ledinek** s. r, **Dragutin Saili** s. r., **Paško Romac** s. r., **Franc Perovšek** s. r., **Stjepan Ivić** s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZASTARELOSTI POTRAŽIVANJA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Zakonodavni odbor
Br. 158
27 decembra 1954 god.
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici od 27 decembra 1954 godine, pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja.

Saglasno stavu 2 člana 138 Poslovnika Saveznog veća, Zakonodavni odbor podnosi Saveznom veću ovaj izveštaj.

Tekst Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o zastarelosti potraživanja primljen je u Odboru jednoglasno bez ikakve izmene pa se predlaže Saveznom veću da ga usvoji.

Za izvestioca određen je n. p. Tomo Nikšić.

Sekretar Pretsednik
Dr **Jerko Radmilović**, s. r. Dr **Maks Šnuderl**, s. r.

Članovi:

Ninko Petrović s. r., **Bogomir Brajković** s. r., **Savo Brković** s. r., **Živan Dimitrijević** s. r., **Mite Dimitrievski** s. r., **Spasoje Đaković** s. r., **Gojko Garčević** s. r., **Drago Gizdić** s. r., **Ivan Kreft** s. r., dr **Hinko Krizman** s. r., **Radoš Lepenac** s. r., **Metodi Mitevski** s. r., **Tomo Nikšić** s. r., dr **Zaim Šarac** s. r., **Ivan Šiftar** s. r., **Široka Kolj** s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE
B. br. 1331
24. XII. 1954 god.

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper, s molbom da isti iznesete na naredno zasedanje Savezne narodne skupštine.

Istovremeno Vas obaveštavamo da je prednji predlog prihvaćen na današnjoj sednici Saveznog izvršnog veća i da se za poverenike u Saveznom veću i Veću proizvođača određuju, i to:

za Savezno veće — dr Jovan Đorđević, sekretar za zakonodavstvo i organizaciju i — Milorad Vučković, načelnik u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju,
za Veće proizvođača — Milorad Vučković.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Svetozar Vukmanović, s r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
SNS (A) 165
Beograd, 25. XII. 1954 god.

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam u prilogu Predlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper, koji mi je uputilo Savezno izvršno veće aktom B. br. 1331 od 24 decembra o. g., i molim da ga dostavite Odboru za organizaciju vlasti i upravu na pretresanje i dalji postupak.

Za svoje poverenike pri pretresanju priloženog predloga Savezno izvršno veće odredilo je dr Jovana Đorđevića, sekretara za zakonodavstvo i organizaciju, i Milorada Vučkovića, načelnika u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju Saveznog izvršnog veća.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Br. SNS (A) 165
Beograd, 25. XII. 1954 god.

PRETSEDNIKU ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU SAVEZNOG VEĆA

Beograd

Druže Pretsedniče,

U prilogu Vam dostavljam Predlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper, s molbom da ga pretrese Vaš Odbor i dostavi izveštaj Domu.

Za poverenike Saveznog izvršnog veća prilikom pretresanja ovog zakonskog predloga određeni su dr Jovan Đorđević, sekretar za zakonodavstvo i organizaciju, i Milorad Vučković, načelnik u Sekretarijatu za zakonodavstvo i organizaciju Saveznog izvršnog veća.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Vlada Zečević, s. r.

PREDLOG

ZAKONA O IZBORU NARODNIH POSLANIKA U SAVEZNU NARODNU SKUPŠTINU NA PODRUČJU ADMINISTRATIVNIH SREZOVA BUJE I KOPER

Član 1

Radi sprovođenja Zakona o važenju Ustava, zakona i drugih saveznih pravnih propisa na teritoriji na koju je Međunarodnim sporazumom proširena civilna uprava Federativne Narodne Republike Jugoslavije (»Službeni list FNRJ«, br. 45/54), izvršiće se u srezovi-

ma Buje i Koper izbor narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu po odredbama Zakona o pravima i dužnostima, izboru i opozivu saveznih narodnih poslanika i odredbama ovoga zakona.

Član 2

Za izbor narodnih poslanika u Savezno veće Savezne narodne skupštine, izabrane na izborima od 22 novembra 1953 godine, administrativni srezovi Buje (NR Hrvatska) i Koper (NR Slovenija) obrazuju posebne izborne srezove i biraju svaki po jednog narodnog poslanika.

Izbor za ove poslanike raspisaće Savezno izvršno veće.

Član 3

Adminstrativni srezovi Buje i Koper uključuju se svaki u jedan od postojećih izbornih srezova grupe industrije, trgovine i zanatstva, odnosno grupe poljoprivrede na teritoriji NR Hrvatske odnosno NR Slovenije. Odluku o tome u koje će izborne srezove biti uključeni donosi Savezno izvršno veće na predlog Izvršnog veća Sabora NR Hrvatske odnosno Izvršnog veća Narodne skupštine NR Slovenije.

Član 4

Narodni poslanici izabrani u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine u grupi industrije, trgovine i zanatstva odnosno u grupi poljoprivrede u izbornom srezu u koji se uključuje administrativni srez Buje odnosno srez Koper pretstavljaće u Veću proizvođača i proizvođače odgovarajuće proizvođačke grupe odnosnog admnistrativnog sreza.

Ovi poslanici stiču istovremeno pravo člana Veća proizvođača Narodnog odbora sreza Buje odnosno Narodnog odbora sreza Koper.

Član 5

Za izvršenje izbora na području srezova Buje i Koper staraće se Savezna izborna komisija.

Član 6

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZBORU NARODNIH POSLANIKA U SAVEZNU NARODNU SKUPŠTINU NA PODRUČJU ADMINISTRATIVNIH SREZOVA BUJE I KOPER

Proširenjem civilne uprave Federativne Narodne Republike Jugoslavije na teritoriju biv. Jugoslovenske zone STT i deo područja biv. zone »A«, stalni stanovnici ove teritorije, u smislu člana 3 Zakona o važenju Ustava, zakona i drugih saveznih pravnih propisa na teritoriji na koju je Međunarodnim sporazumom proširena civilna uprava Federativne Narodne Republike Jugoslavije, izjednačeni su u svojim pravima i dužnostima sa jugoslovenskim državljanima. Iz toga proizilazi da su oni izjednačeni sa jugoslovenskim državljanima i u političkim i u građanskim pravima, pa su prema tome stekli i pravo da biraju poslanike u Saveznu narodnu skupštinu, kao i Skupštinu NR Hrvatske odnosno NR Slovenije. Označena teritorija obuhvata područja sreza Buje (NR Hrvatska) i sreza Koper (NR Slovenija). Prema podacima poslednjeg statističkog popisa 1948 godine na području sreza Buje ima 22.889 stanovnika, a na području sreza Koper (bez područja zone »A« na koje je proširena civilna uprava FNRJ) 43.922 stanovnika. Time je ujedno povećan ukupan broj stanovnika Jugoslavije za 66.811, čime je ispunjen uslov za povećanje ukupnog broja poslanika koji se bira u Savezno već Savezne narodne skupštine za jedan.

Savezno veće sadašnje Savezne narodne skupštine izabrano je na opštim zborima izvršenim na dan 22 novembra 1953 godine. Zbog toga danas ne dolazi u obzir preraspodela broja poslanika koji se biraju na teritoriji pojedinih republika s obzirom na povećanje ukupnog broja stanovnika NR Hrvatske i NR Slovenije, jer bi to moglo povlačiti da pojedine republike koje su već dobile mandat po ostatku imaju jednog poslanika manje. S druge strane, ovim putem se ne bi moglo obezbediti da oba sreza a naročito srez Buje, dobiju po jednog poslanika, pošto to zavisi i od rasporeda ukupnog broja poslanika koji se bira na teritoriji NR Hrvatske i NR Slovenije u okviru svake od ovih republika na pojedine srezove. Imajući to u vidu, kao i činjenicu da važni politički razlozi zahtevaju da se biračima kako sa područja sreza Buje tako i sreza Koper omogući da budu pretstavljeni u Saveznom veću, predlogom ovog zakona se predviđa da svaki od ovih administrativnih srezova, nezavisno od zakonskih uslova za obrazovanje izbornih srezova i bez obzira na zakonom utvrđenu normu za izbor poslanika u Savezno veće, bira po jednog poslanika u Savezno veće. Ovo bi važilo samo za izbor poslanika u Saveznu narodnu skupštinu sadašnjeg saziva.

U pogledu izbora poslanika u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine Zakon o pravima i dužnostima, izboru i opozivu saveznih narodnih poslanika predviđa da se jedan od poslanika u ovo veće bira na 70.000 proizvođačkog stanovništva. Prema približnim podacima na osnovu poslednjeg statističkog popisa iz 1948 godine broj proizvođačkog stanovništva u grupi industrije, trgovine i zanatstva na području sreza Buje iznosi 4.370, a na području sreza Koper 20.009, a u poljoprivrednoj grupi broj proizvođačkog stanovništva na području sreza Buje iznosi 17.601, a na području sreza Koper 20.771. S obzirom na broj proizvođačkog stanovništva u svakoj od navedenih proizvođačkih grupa i na broj proizvođačkog stanovništva na koji se u svakoj od tih grupa bira jedan poslanik (za grupu industrije, trgovine i zanatstva taj broj iznosi 30.234, a u grupu poljoprivrede 150.825), ni jedan od ova dva sreza ne bi mogao doći u obzir da sam bira poslanika u bilo kojoj od postojećih proizvođačkih grupa. Zbog toga predlog zakona polazi od stanovišta da zasad i jedan i drugi srez treba uključiti u jedan od postojećih izbornih srezova po proizvođačkim grupama u NR Hrvatskoj odnosno NR Sloveniji, kako bi se omogućilo da i proizvođači sa područja tih srezova budu pretstavljeni u Veću proizvođača Savezne narodne skupštine. Istovremeno se određuje da narodni poslanik izabran u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine od 24 novembra 1953 godine u proizvođačkoj grupi industrije, trgovine i zanatstva odnosno u grupi poljoprivrede u onom izbornom srezu kome će biti priključen administrativni srez Buje odnosno Koper pretstavlja u tom veću i proizvođače odgovarajuće proizvođačke grupe sa područja administrativnog sreza Buje odnosno Koper, kao i da taj poslanik stiče na osnovu ovog zakona pravo člana veća proizvođača i u administrativnom srezu Buje odnosno Koper.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA ORGANIZACIJU VLASTI I UPRAVU O PREDLOGU ZAKONA O IZBORU NARODNIH POSLANIKA U SAVEZNU NARODNU SKUPŠTINU NA PODRUČJU ADMINISTRATIVNIH SREZOVA BUJE I KOPER

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Odbor za organizaciju vlasti i upravu
Br. 12
27 decembra 1954 god.
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

I

Odbor za organizaciju vlasti i upravu Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici od 27 decembra 1954 godine, pretresao je Predlog zakona

o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper.

Odbor je u načelnoj diskusiji kao i u diskusiji u pojedinostima primio predlog ovog zakona onako kako ga je predložilo Savezno izvršno veće.

II

Proširenjem civilne uprave Federativne Narodne Republike Jugoslavije na teritoriju bivše jugoslovenske zone STT i na deo područja bivše Zone A stalni stanovnici ovog teritorija su u smislu člana 3 Zakona o važenju Ustava, zakona i drugih pravnih propisa po svojim pravima i dužnostima izjednačeni sa ostalim jugoslovenskim građanima. Razumljivo je da zbog toga stanovnici ovog teritorija treba što pre da izaberu svoje pretstavnike u Saveznu narodnu skupštinu kao i u Narodnu skupštinu NR Slovenije i u Sabor NR Hrvatske.

U predlogu zakona predviđeno je da će biti na teritoriji na koju je međunarodnim sporazumom proširena civilna uprava FNRJ izabrana dva narodna poslanika u Savezno veće Savezne narodne skupštine, i to jedan na području administrativnog sreza Koper i jedan na području administrativnog sreza Buje. Kao što se vidi iz obrazloženja koga je dalo Savezno izvršno veće uz predloženi predlog zakona broj izabranih narodnih poslanika u Savezno veće sada ne bi određivali isti uslovi kao kod opštih izbora Saveznog veća Savezne narodne skupštine izabrane 22 novembra 1953 godine. Srezovi Koper i Buje imaju, naime, ukupno 66.811 stanovnika; time bi bilo po Zakonu o pravima i dužnostima, izboru i opozivu saveznih narodnih poslanika ispunjen uslov za izbor samo jednog poslanika u Savezno veće. Sadašnje rešenje ovog pitanja kako ga predviđa član 2 predloženog zakona opravdano je na jednoj strani zbog povećanja ukupnog broja stanovnika u NR Sloveniji i u NR Hrvatskoj kao i iz političkih razloga koji traže da budu birači jednog i drugog sreza zastupljeni u Saveznom veću.

Prema predloženom predlogu zakona ne bi imali na području ovih srezova izbore u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine, nego treba prema članu 3 predloženog zakona uključiti srez Koper i srez Buje u jedno od postojećih izbornih srezova po proizvođačkim grupama u NR Sloveniji odnosno u NR Hrvatskoj. Sa tim će biti proizvođačima sa područja tih srezova omogućeno da budu pretstavljeni u Veću proizvođača Savezne narodne skupštine. Predlog zakona predviđa ovakvo rešenje zbog toga jer broj stanovnika — što se vidi iz konkretnih podataka u obrazloženju Saveznog izvršnog veća — u proizvođačkoj grupi industrije, trgovine i zanatstva kao i u poljoprivrednoj grupi još ni izdaleka ne odgovara uslovima koje u pogledu izbora poslanika u Veće proizvođača Savezne narodne skupštine postavlja Zakon o pravima i dužnostima, izboru i opozivu saveznih narodnih poslanika. Prema predloženom zakonu proizvođače srezova Koper i Buje pretstaviće narodni poslanici izabrani u Veće prozvođača Savezne narodne skupštine u grupi industrije, trgovine i zanatstva odnosno u grupi poljoprivrede izbornog sreza u koji se uključuje administrativni srez Koper odnosno Buje. Isto tako će imati na osnovu ovog zakona ovi poslanici pravo člana Veća proizvođača Narodnog odbora sreza Koper odnosno Narodnog odbora sreza Buje. Ovakvo rešenje pretstavljanja proizvođača sa teritorije ova dva sreza je pozitivno između ostalog i zato, jer su bili svi proizvođači već dosada politički i privredno tesno vezani sa svojim zaleđem.

III

Odbor za organizaciju vlasti i upravu na osnovu svega toga moli da Savezno veće primi predloženi predlog zakona tako kako ga je predložilo Savezno izvršno veće.

Odbor je za izvestioca odredio narodnog poslanika Perovšek Franca.

Sekretar
Dr Ivo Sunarić, s. r.

Pretsednik
Vladimir Simić, s. r.

Članovi:

Paško Romac, s. r., **Dragutin Saili**, s. r., **Miloš Ledinek**, s. r., **Nikola Sekulić**, s. r., **Andrija Mugoša**, s. r., **Đurica Jojkić**, s. r., **Stjepan Ivić**, s. r., **Franc Perovšek**, s. r., **Milija Radovanović**, s. r., **Vojo Biljanović**, s. r., **Elisie Popovski**, s. r., **Dušan Bogdanov**, s. r., **Nemanja Marković**, s. r., **Mileva Planojević**, s. r., **Blagoje Talevski**, s. r., **Naum Naumovski**, s. r., **Rista Antunović**, s. r., **Dragomir Nikolać**, s. r., **Ante Roje**, s. r., **Dušan Mugoša**, s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA O PREDLOGU ZAKONA O IZBORU NARODNIH POSLANIKA U SAVEZNU NARODNU SKUPŠTINU NA PODRUČJU ADMINISTRATIVNIH SREZOVA BUJE I KOPER

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Zakonodavni odbor
Br. 157
27 decembra 1954 god.
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 27 decembra 1954 godine pretresao je Predlog zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper.

Saglasno stavu 2 člana 130 Poslovnika Saveznog veća, Zakonodavni odbor podnosi Saveznom veću svoj izveštaj.

Tekst Predloga zakona o izboru narodnih poslanika u Saveznu narodnu skupštinu na području administrativnih srezova Buje i Koper primljen je u Odboru jednoglasno bez ikakve izmene, pa se predlaže Saveznom veću da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Ivan Kreft.

Sekretar
Dr **Jerko Radmilović**, s. r.

Pretsednik
Dr **Maks Šnuderl**, s. r.

Članovi:

Ninko Petrović, s. r., **Bogomir Brajković**, s. r., **Savo Brković**, s. r., **Živan Dimitrijević**, s. r., **Mite Dimitrevski**, s. r., **Spasoje Đaković**, s. r., **Gojko Garčević**, s. r., **Drago Gizdić**, s. r., **Ivan Kreft**, s. r., dr **Hinko Krizman**, s. r., **Radoš Lepenac**, s. r., **Metodi Mitevski**, s. r., **Tomo Nikšić**, s. r., dr **Zaim Šarac**, s. r., **Ivan Šiftar**, s. r., **Široka Kolj**, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
Savezno izvršno veće
B. br. 1333
25 decembra 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

Priloženo Vam dostavljamo Predlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, koji je prihvaćen na sednici Saveznog izvršnog veća održanoj na dan 24. XII. t.g., s molbom da se iznese na naredno zasedanje.

Istovremeno Vas obaveštavamo da su za poverenike određeni drugovi i to:

za Savezno veće — Uroš Vidović, državni potsekretar u Državnom sekretarijatu za privredu i

za Veće proizvođača — Toša Tišma, načelnik u Državnom sekretarijatu za privredu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Potpretsednik
Svetozar Vukmanović, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
SNS (A) 166
25. XII. 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam u prilogu predlog Zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, koji mi je uputilo Savezno izvršno veće aktom B. br 1333 od 25 decembra o.g., i molim da taj predlog dostavite Odboru za narodnu privredu svog Veća na pretresanje i dalji postupak.

Za svog poverenika prilikom pretresanja ovog zakonskog predloga u Odboru i Domu Savezno izvršno veće odredilo je Uroša Vidovića, državnog potsekretara u Državnom sekretarijatu za narodnu privredu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
SNS (A) 166
25. XII. 1954 god.
Beograd

PRETSEDNIKU ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU SAVEZNOG VEĆA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Dostavljam Vam u prilogu Predlog zakona o likvidaciji obaveze proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, koji je uputilo Savezno izvršno veće aktom B. br. 1333 od 25 decembra o.g., i molim Vas da se taj predlog pretrese u Vašem odboru i izveštaj dostavite ovom Domu.

Ujedno Vas izveštavam da je Savezno izvršno veće odredilo za svog poverenika u Odboru prilikom pretresanja ovog zakonskog predloga Uroša Vidovića, državng potsekretara u Državnom sekretarijatu za narodnu privredu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Vlada Zečević, s. r.

PREDLOG

ZAKONA O LIKVIDACIJI OBAVEZA PROISTEKLIH IZ ZAJMA FEDERACIJI NA OSNOVU SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1954 GODINU

Član 1

Po odredbama ovog zakona izdaće se obveznice privrednim organizacijama koje su u smislu odredaba glave XXXIV Saveznog društvenog plana za 1954 godinu uplatile iz svojih sredstava za samostalno raspolaganje zajam federaciji za potrebe Opšteg investicionog fonda.

Član 2

Obveznice zajma federaciji glase na ime.

Obveznice iz prednjeg stava izdaju se na ukupan iznos uplaćenog zajma od strane svakog upisnika.

Tekst i oblik obveznica propisaće Savezno izvršno veće.

Član 3

Obveznice izdate po uplaćenom zajmu federaciji nose 3% kamate godišnje.

Kamata se računa unazad i dospeva za naplatu 1 jula svake godine.

Kamata počinje da teče 1 jula 1954 godine.

Član 4

Zajam federaciji amortizovaće se u roku od tri godine u jednakim godišnjim otplatama, počev od 1 jula 1956 godine.

Član 5

Isplata dospelih otplata i kamata po zajmu federaciji vrši se kod filijale Narodne banke FNRJ kod koje se vodi žiro račun upisnika.

Dospela otplata odobrava se računima sredstava za samostalno raspolaganje, a dospela kamata žiro računu upisnika zajma.

Član 6

Pravo na naplatu dospelih otplata i kamate zastareva za tri godine od dana njihove dospelosti za naplatu.

Član 7

Isplata dospelih anuiteta zajma federaciji oslobođena je svih poreza i taksa.

Član 8

Emisionu i amortizacionu službu po zajmu federaciji vrši Narodna banka FNRJ po uputstvima saveznog Državnog sekretara za poslove narodne privrede.

Član 9

Sredstva potrebna za amortizacionu službu po obveznicama zajma federaciji obezbeđuju se iz Opšteg investicionog fonda i stavljaju na raspolaganje Narodnoj banci FNRJ najdalje do 30 maja svake godine.

Ukoliko Opšti investicioni fond ne raspolaže dovoljnim sredstvima za isplatu dospelih obaveza po ovom zajmu u jednoj godini, potrebna sredstva će se obezbediti iz sredstava federacije.

Član 10

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Sužbenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O LIKVIDACIJI OBAVEZA PROISTEKLIH IZ ZAJMA FEDERACIJI NA OSNOVU SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1954 GODINU

Uz član 1 — U ovom članu nacrta predviđa se izdavanje obveznica za otplatu zajma koji su uplatile privredne organizacije na osnovu glave XXXIV Saveznog društvenog plana za 1954 godinu iz svojih sredstava za samostalno raspolaganje za potrebe Opšteg investicionog fonda. Ovim nacrtima se ne reguliše pitanje zajma federaciji iz Opšteg investicionog fonda koji je bio predviđen u glavi XIX odeljak 10) Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, pošto je to regulisano Odlukom o izmenama i dopunama Saveznog društvenog plana za 1954 godinu (»Službeni list FNRJ«, br. 26/54).

Uplaćeni zajam iznosi približno 9 milijardi dinara, a godišnja otplata sa kamatom iznosila bi oko 3 milijarde dinara.

Uz član 2 — Obveznice zajma federaciji glase na ime uplatioca, a ne na donosioca. Regulisanje otplata ovog zajma izdavanjem obveznica na ime uplatioca je jednostavnije i mnogo jevtinije nego izdavanje obveznica na donosioca. Ova obveznica bi se izdavala na ukupan iznos uplaćenog zajma. Time otpada potreba da se vrši doplata ili isplata razlike radi zaokruživanja prilikom izdavanja obveznica, kao što je slučaj kod izdavanja obveznica na donosioca.

Tekst i oblik obveznice treba da propiše savezni Državni sekretar za poslove narodne privrede.

Nije usvojen sistem izdavanja obveznica na donosioca zbog toga što to povlači:

a) slobodan promet obveznica na donosioca, pa prema tome i mogućnost lombardovanja;

b) slobodan promet obveznica narušavao bi postojeći platni sistem, i to na taj način što bi se obveznice na donosioca morale isplaćivati u gotovu.

Slobodnim prometom obveznica na donosioca uplatioci zajma bi ponovo došli do finansiskih sredstava koja su preko zajma upotrebljena za potrebe Opšteg investicionog fonda. Za iznos uplaćenog zajma bi se povećao kredit kod banaka, što je protivno svrhama zbog kojih je zajam uplaćen.

Uz član 3 — Obveznice zajma nose kamatu od 3%. Kamata počinje da teče od 1 jula 1954 godine pošto je do tog dana bilo završeno upisivanje zajma.

Uz član 4 — Zajam federaciji amortizovao bi se u roku od 3 godine. Sa otplatom zajma i kamate po ovom zajmu počelo bi se od 1 jula 1956 godine zbog toga što za narednu godinu društvenim planom nisu predviđena sredstva za ovu svrhu.

Uz član 5 — Isplatu dospelih otplata i kamate vršiće filijala Narodne banke FNRJ kod koje se vodi žiro račun upisnika zajma.

Isplata dospelih otplata vršila bi se odobravanjem isplaćenih iznosa računima sredstava za samostalno raspolaganje, a dospelih kamata žiro računima upisnika zajma. Na ovaj način kamatu bi kao deo ukupnog prihoda uplatioca zajma — privredna organizacija unosila u njen ukupni prihod, prema važećim propisima o ukpnom prihodu privrednih organizacija.

Uz član 6 — Nacrtom se predviđa da pravo na naplatu dospelih otplata i dospele kamate zastareva u roku od tri godine po isteku roka dospelosti za isplatu. Ovo je potrebno zbog toga, da bi se likvidacija zajma mogla izvršiti u određenom periodu. Inače bi se sa otplatom zajma odugovlačilo, što bi imalo za posledicu rezervisanje sredstava za otplatu u dužem periodu vremena.

Uz član 7 — U ovoj odredbi predviđa se oslobođenje od poreza i taksa svih isplata po zajmu federaciji. To je razumljivo, jer otplata zajma ne pretstavlja nikakav prihod za privrednu organizaciju.

Uz član 8 i 9 — Emisionu i amortizacionu službu po zajmu federaciji vršila bi Narodna banka FNRJ po uputstvima saveznog Državnog sekretara za poslove narodne privrede.

Novčana sredstva za otplatu zajma obezbedila bi se iz Opšteg investicionog fonda. Ukoliko se ova sredstva ne bi mogla obezbediti iz Opšteg investicionog fonda morala bi se obezbediti u saveznom budžetu za dotičnu godinu. Ova sredstva bi se morala staviti na raspolaganje Narodnoj banci blagovremeno, kako bi banka mogla na vreme da izvrši isplatu dospelih otplata i dospele kamate.

IZVEŠTAJ

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU O PREDLOGU ZAKONA O LIKVIDACIJI OBAVEZA PROISTEKLIH IZ ZAJMA FEDERACIJI NA OSNOVU SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1954 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Odbor za narodnu privredu
Br. 240
28 decembar 1954 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

BEOGRAD

Odbor za narodnu privredu Saveznog izvršnog veća na svojim sednicama održanim na dan 27 i 28 decembra 1954 godine pretresao je Predlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i usvojio ga bez izmena i dopuna.

Pošto je odbor završio pretres u pojedinostima po ovom zakonskom predlogu dostavio ga je Zakonodavnom odboru i on ga je usvojio takođe bez izmena i dopuna.

Podnoseći ovaj izveštaj uime Odbora za narodnu privredu Saveznog veća predlažem i molim Dom da usvoji Predlog zakona o likvidaciji obaveza iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Jefto Šćepanović.

Sekretar
Ante Raos, s. r.

Pretsednik
Milentije Popović, s. r.

Članovi:
Tone Fajfar, s. r., **Dušan Čalić**, s. r., **Vicko Krstulović**, s. r., **Marjan Cvetković**, s. r., **Ilija Tepavac**, s. r., **Pal Šoti**, s. r., **Đura Jovanović**, s. r., **Peko Dapčević**, s. r., **Radivoje Davidović**, s. .r, **Jefto Šćepanović**, s. r., **Voja Leković**, s. r., **Blagoje Popov**, s. r., **Simonič Franc**, s. r., **Brecelj Marjan**, s. r., **Polič Zoran**, s. r., **Boge Kuzmanovski**, s. r., **Vlajko Begović**, s. r., **Vidoe Smilevski**, s. r., **Mika Špiljak**, s. r., **Marko Belinić**, s. r..

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA O PREDLOGU ZAKONA O LIKVIDACIJI OBAVEZA PROISTEKLIH IZ ZAJMA FEDERACIJI NA OSNOVU SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1954 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Zakonodavni odbor
Br. 159
28 decembra 1954 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici od 27 i 28 decembra 1954 godine pretresao je Predlog zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu.

Saglasno stavu 2 člana 138 Poslovnika Saveznog veća, Zakonodavni odbor podnosi Saveznom veću svoj izveštaj.

Tekst Predloga zakona o likvidaciji obaveza proisteklih iz zajma Federaciji na osnovu Saveznog društvenog plana za 1954 godinu, primljen je u Odboru jednoglasno bez ikakve izmene pa se predlaže Saveznom veću da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Bogomir Brajković.

Sekretar
Dr **Jerko Radmilović**, s. r.

Pretsednik
Dr **Maks Šnuderl**, s. r.

Članovi:

Ninko Petrović, s. r., **Bogomir Brajković**, s. r., **Savo Brković**, s. r., **Živan Dimitrijević**, s. r., **Mite Dimitrievski**, s. r., **Sposoje Đaković**, s. r., **Gojko Garčević**, s. r., **Drago Gizdić**, s. r., **Ivan Kreft**, s. r., dr **Hinko Krizman**, s. r., **Radoš Lepenac**, s. r., **Metodi Mitevski**, s. r., **Tomo Nikšić**, s. r., dr **Zaim Šarac**, s. r., **Ivan Šiftar**, s. r., **Široka Kolj**, s. r..

PREDLOG
ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA OSNOVNOG ZAKONA O BUDŽETIMA

Član 1

U članu 10 Osnovnog zakona o budžetima dodaje se nov stav 2, koji glasi:

»Odredbe ovog zakona ne primenjuju se na fondove čiji su namena i sredstva utvrđeni Saveznim društvenim planom.«

Član 2

U članu 12 zakona dodaje se nov stav 2. koji glasi:

»Izuzetno od odredaba prethodnog stava može se zakonom kojim se odobrava savezni budžet odrediti da se pojedine vrste prihoda koje ostvaruju državni organi i ustanove ne unose u savezni budžet. Istim zakonom propisaće se i upotreba tih prihoda.«

Član 3

U članu 30 zakona, posle stava 5 dodaje se nov stav 6, koji glasi:

»Izuzetno od odredaba stava 1 i 2 ovog člana mogu se zakonom kojim se odobrava savezni budžet propisati i duži rokovi za izvršenje rashoda po predračunu Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane.«

Član 4

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

U Predlogu saveznog društvenog plana za 1955 godinu predviđaju se fondovi čija su sredstva namenjena za podmirenje određenih opštenarodnih potreba, a koji nemaju karakter posebnih fondova iz Osnovnog zakona o budžetima (Opšti investicioni fond, Fond razlike u cenama i sl.). Prema tome, na ove fondove ne mogu se primeniti odredbe člana 10, 46 i 47 Osnovnog zakona o budžetima. Da bi se isključila primena ovih propisa i omogućilo obrazovanje i poslovanje pomenutih fondova predlaže se dopuna člana 10 Osnovnog zakona o budžetima.

Osnovnim zakonom o budžetima predviđeno je da se prihodi koje ostvaruju savezni državni organi i ustanove unose u ukupnom iznosu u savezni budžet (čl. 12 tač. 6 zakona). Međutim, potrebno je omogućiti Jugoslovenskoj narodnoj armiji obnavljanje materijala iz zaliha čiji je rok trajanja vremenski ograničen i za koje postoji opasnost propadanja ili gubitka u kvalitetu na taj način što se sredstva dobijena njihovom prodajom mogu upotrebiti za nabavku novih materijala i zaliha. Pošto sredstva dobijena prodajom materijala iz zaliha pretstavljaju prihod državnih organa i ustanova koji se u smislu člana 12 tač. 6 Osnovnog zakona o budžetima unosi u savezni budžet predlaže se dopuna člana 12 ovog zakona. Detaljne odredbe o ovome predviđeće se u zakonu kojim se odobrava savezni budžet.

Prema Osnovnom zakonu o budžetima rashodi po budžetu mogu se vršiti do kraja budžetske godine tj. do 31 decembra one godine za koju se budžet donosi, a isplate po rashodima izvršenim do 31 decembra mogu se vršiti do kraja februara naredne godine (član 30). Međutim, pokazalo se da Jugoslovenska narodna armija iz opravdanih razloga nije u mogućnosti da svoje materijalno-finansiske planove izvrši u navedenom roku. Stoga je potrebno da se rokovi za izvršenje rashoda po predračunu Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane produže do kraja aprila naredne godine. Za 1954 godinu ovo će se predvideti u zakonu kojim se odobrava savezni budžet za 1955 godinu.

Odredbe koje su sadržane u Predlogu zakona kojim se odobrava savezni budžet a kojima se sprovode u život izmene i dopune Osnovnog zakona o budžetima

1) Za član 2 Predloga zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima u zakonu kojim se odobrava savezni budžet predviđa se sledeća odredba:

»Prihodi koje ostvaruju ustanove i jedinice Jugoslovenske narodne armije od prodaje materijala iz zaliha upotrebiće se isključivo za obnovu materijalnih zaliha Jugoslovenske narodne armije.«

2) Za član 3 Predloga zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima u zakonu kojim se odobrava savezni budžet predviđa se sledeća odredba:

»U smislu čl. 30 st. 6 Osnovnog zakona o budžetima, mogu se na teret predračuna rashoda Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane za 1954 godinu vršiti isplate do 30 aprila 1955 godine za nabavke, radove i usluge po materijalno-finansiskom planu, koji su zaključeni do kraja budžetske godine, a isporučeni odnosno izvršeni do 30 aprila 1955 godine.

Završni račun o izvršenju predračuna prihoda i rashoda Državnog sekretarijata za poslove narodne odbrane za 1954 godinu mora se dostaviti saveznom Državnom sekretaru za poslove opšte uprave i budžet najdalje do 30 juna 1955 godine.«

IZVEŠTAJ
ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA OSNOVNOG ZAKONA O BUDŽETIMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Odbor za narodnu privredu
Br. 239
27 decembra 1954 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

Odbor za narodnu privredu Saveznog veća na svojoj sednici održanoj na dan 20 decembra 1954 godine pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće.

Pošto je završen pretres u pojedinostima po ovom zakonskom predlogu on je bio dostavljen Zakonodavnom odboru na pretres i on ga je usvojo bez izmena i dopuna.

Podnoseći ovaj izveštaj u ime Odbora za narodnu privredu predlažem i molim Dom da usvoji Predlog zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Blagoje Popov.

Sekretar
Ante Raos, s. r.

Pretsednik
Milentije Popović, s. r.

Članovi:

Tone Fajfar, s. r., **Dušan Čalić**, s. r., **Vicko Krstulović**, s. r., **Marjan Cvetković**, s. r., **Ilija Tepavac**, s. r., **Pal Šoti**, s. r., **Đura Jovanović**, s. r., **Peko Dapčević**, s. r., **Radivoje Davidović**, s. r., **Jefto Šćepanović**, s. r., **Voja Leković**, s. r., **Blagoje Popov**, s. r., **Simonič Franc**, s. r., dr **Marjan Brecelj**, s. r., **Zoran Polič**, s. r., **Boge Kuzmanovski**, s. r., **Vlajko Begović**, s. r., **Vidoe Smilevski**, s. r., **Mika Špiljak**, s. r., **Marko Belinić**, s. r..

IZVEŠTAJ
ZAKONODAVNOG ODBORA O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA OSNOVNOG ZAKONA O BUDŽETIMA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO VEĆE
Zakonodavni odbor
Br. 156
27 decembra 1954 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Savezne narodne skupštine, na svojoj sednici od 27 decembra 1954 godine, pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima.

Saglasno stavu 2 člana 138 Poslovnika Saveznog veća, Zakonodavni odbor podnosi Saveznom veću ovaj izveštaj.

Tekst Predloga zakona o izmenama i dopunama Osnovnog zakona o budžetima primljen je u Odboru jednoglasno bez ikakve izmene pa se predlaže Saveznom veću da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Tomo Nikšić.

Sekretar
Dr **Jerko Radmilović**, s. r.

Pretsednik
Dr **Maks Šnuderl**, s. r.

Članovi:

Ninko Petrović, s. r., **Bogomir Brajković**, s. r., **Savo Brković**, s. r., **Živan Dimitrijević**, s. r., **Mite Dimitrievski**, s. r., **Spasoje Đaković**, s. r., **Gojko Garčević**, s. r., **Drago Gizdić**, s. r., **Ivan Kreft**, s. r., dr **Hinko Krizman**, s. r., **Radoš Lepenac**, s. r., **Metodi Mitevski**, s. r., **Tomo Nikšić**, s. r., dr **Zaim Šarac**, s. r., **Ivan Šiftar** s. r., **Široka Kolj**, s. r..

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE
B. br. 1316
20 decembra 1954 godine
Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE
Beograd

U prilogu Vam dostavljamo spisak uredaba koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu ovlaštenja iz člana 20 tač. 1 i 2 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona, kao i uredaba o izmenama i dopunama tih uredaba, donetih na osnovu ovlašćenja iz tač. II Odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća i o daljem radu na pripremi zakona o privrednom sistemu (»Službeni list FNRJ«, br. 8/54, reg. br. 96), s molbom da ih podnesete Saveznom veću i Veću proizvođača na potvrdu u smislu člana 20 tač. 1 i 2 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar
Saveznog izvršnog veća
Veljko Zeković, s. r.

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
SNS (A) 162
23. XII. 1954

PRETSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA SNS
PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA SNS
Beograd

Druže Pretsedniče,

U vezi sa aktom Saveznog izvršnog veća B. br. 1316 od 20. XII. o. g., kojim mi je dostavljen spisak uredaba Saveznog izvršnog veća radi njihove potvrde od strane domova Savezne narodne skupštine, šaljem Vam u prilogu Odluku o potvrdi uredaba koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu člana 20 tač. 1 i 2 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona, kao i uredaba o izmenama i dopunama tih uredaba, i molim Vas da tu odluku stavite na dnevni red sednice svog Veća radi pretresanja i usvajanja.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik
Moša Pijade, s. r.

PREDLOG
ODLUKE O POTVRDI UREDABA SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA

Na osnovu člana 38 stav 1 Ustavnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i saveznim organima vlasti, a u vezi sa članom 20 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona,

Savezna narodna skupština na sednici Saveznog veća održanoj ... decembra 1954 godine i na sednici Veća proizvođača održanoj ... decembra 1954 godine donela je

ODLUKU
O POTVRDI UREDABA SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA

Potvrđuju se uredbe koje se Savezno izvršno veće donelo na osnovu člana 20 tač. 1 i 2 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona, kao i uredbe o izmenama i dopunama tih uredaba, donete na osnovu ovlašćenja iz tačke II Odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća i o daljem radu na pripremi Zakona o privrednom sistemu, i to:

I

Uredbe donete na osnovu čl. 20 tač. 1 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona:

1) Uredba o davanju ovlašćenja narodnim odborima gradova, gradskih opština sa posebnim pravima i opština za proširenje određenih namenskih sredstava (»Službeni list FNRJ«, br. 43/53);

2) Uredba o deviznoj inspekciji (»Službeni list FNRJ«, br. 53/53);

3) Uredba o pomorskim knjižicama (»Službeni list FNRJ«, br. 5/54);

4) Uredba o zvanjima i platama osoblja u zdravstvenim ustanovama (»Službeni list FNRJ«, br. 6/54).

II

Uredbe donete na osnovu tač. II Odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća i o daljem radu na pripremi zakona o privrednom sistemu:

1) Uredba o izmenama Uredbe o deviznom poslovanju (»Službeni list FNRJ«, br. 11/54);

2) Uredba o porezu na dobit iz deviznog poslovanja (»Službeni list FNRJ«, br. 11/54);

3) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o prometu žitarica (»Službeni list FNRJ«, br. 11/54);

4) Uredba o izmeni i dopuni Uredbe o bankama i štedionicama (»Službeni list FNRJ«, br. 13/54);

5) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o zvanjima i platama osoblja u zdravstvenim ustanovama (»Službeni list FNRJ«, br. 16/54);

6) Uredba o izmeni Uredbe o spoljno-trgovinskom poslovanju (»Službeni list FNRJ«, br. 16/54);

7) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o platama radnika i službenika privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 18/54);

8) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o imovinskim odnosima i reorganizaciji seljačkih radnih zadruga (»Službeni list FNRJ«, br. 20/54);

9) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o knjigovodstvu privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 20/54);

10) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o spoljno-trgovinskom poslovanju (»Službeni list FNRJ«, br. 20/54);

11) Uredba o dopuni Uredbe o obračunavanju ukupnog prihoda u pogonima rudarskih preduzeća za eksploataciju nafte i preduzeća za istraživanja (»Službeni list FNRJ«, br. 20/54);

12) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o upravljanju osnovnim sredstvima privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 25/54);

13) Uredba o dopuni Uredbe o udruživanju privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 27/54);

14) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o upravljanju stanbenim zgradama (»Službeni list FNRJ«, br. 29/54);

15) Uredba o drugim izmenama i dopunama Uredbe o platama radnika i službenika privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 30/54);

16) Uredba o dopuni Uredbe o osnivanju preduzeća i radnji (»Službeni list FNRJ«, br. 30/54);

17) Uredba o dopuni Uredbe o trgovinskoj delatnosti i trgovinskim preduzećima i radnjama (»Službeni list FNRJ«, br. 30/54);

18) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o privrednim preduzećima koja proizvode za određene potrebe Jugoslovenske narodne armije (»Službeni list FNRJ«, br. 30/54);

19) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o porezu na dohodak (»Službeni list FNRJ«, br. 31/54);

20) Uredba o drugim izmenama i dopunama Uredbe o upravljanju osnovnim sredstvima privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 32/54);

21) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o raspodeli dobiti i poreza na dobit privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 32/54);

22) Uredba o dopunama Uredbe o kreditima za obrtna sredstva i drugim kratkoročnim kreditima (»Službeni list FNRJ«, br. 32/54);

23) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o finansiskoj inspekciji (»Službeni list FNRJ«, br. 32/54);

24) Uredba o dopuni Uredbe o zajmovima za investicije u privredi (»Službeni list FNRJ«, br. 35/54);

25) Uredba o dopuni Uredbe o porezu na promet nepokretnosti i prava (»Službeni list FNRJ«, br. 35/54);

26) Uredba o dopuni Uredbe o finansiranju socijalnog osiguranja (»Službeni list FNRJ«, br. 35/54);

27) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o građevinskim preduzećima (»Službeni list FNRJ«, br. 38/54);

28) Uredba o dopuni Uredbe o izmenama i dopunama posebnih odredaba o prekršajima u saveznim zakonima i drugim propisima kojima su propisane administrativne kazne za privredne organizacije (»Službeni list FNRJ«, br. 38/54);

29) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o udruživanju privrednih organizacija (»Službeni list FNRJ«, br. 43/54);

30) Uredba o izmenama Uredbe o pregledu filmova za javno prikazivanje (»Službeni list FNRJ«, br. 43/54);

31) Uredba o dopuni Osnovne uredbe o ustanovama sa samostalnim finansiranjem (»Službeni list FNRJ«, br. 47/54);

32) Uredba o izmeni Uredbe o osnivanju preduzeća i radnji (»Službeni list FNRJ«, br. 47/54);

33) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o ugostiteljskim preduzećima i radnjama (»Službeni list FNRJ«, br. 47/54);

34) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o porezu na dohodak (Službeni list FNRJ«, br. 48/54);

35) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o deviznom poslovanju (»Službeni list FNRJ«, br. 50/54);

36) Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o porezu na dobit iz deviznog poslovanja (»Službeni list FNRJ«, br. 50/54).

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

20-та СЕДНИЦА

ОДРЖАНА 29 ДЕЦЕМБРА 1954 ГОД.

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда

Саопштења

Дневни ред:

1) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима;

2) Претрес Предлога савезног буџета за 1955 годину;

3) Претрес Предлога закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана, за 1954 годину;

4) Претрес Предлога о избору народних посланика за Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копер;

5) Претрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;

6) Избор претседника, потпретседника и записничара Већа произвођача;

Говорници: Иван Божичевић, Андрија Шубат, Данило Кнежевић (2 пута), Милан Мићковић, Никола Котле.

ПРЕТСЕДАВАО:
ПРЕТСЕДНИК
ИВАН БОЖИЧЕВИЋ

ЗАПИСНИЧАР:
ЂУРО ЂОРКОВИЋ

Почетак у 12,35 часова

Претседник **Иван Божичевић** *(Изборни срез Загреб II, НР Хрватска):* Отварам 20-ту сједницу Вијећа произвођача Савезне народне скупштине.

Записник данашње сједнице водиће записничар народни посланик Ђуро Ђорковић.

Молим записничара да прочита записник XIX-те сједнице.

Записничар **Ђуро Ђорковић** *(Изборни срез Сисак, НР Хрватска)* чита записник XIX-те седнице Већа произвођача.

Претседник **Иван Божичевић:** Да ли има неких примједаба на записник? (Нема). Записник се овјерава.

Изволите чути саопштења.

Народни посланик Димче Јовановски поднео је посланичко питање, које гласи *(чита):*

Према Уредби о додацима на децу код установљавања права на стални дечји додатак узима се пореско задужење односно доходак који је служио за разрез пореза за 1951 годину. Молим да Савезно извршно веће на седници Дома усмено одговори због чега и докле ће се узимати пореско задужење од 1951 године као услов за стицање права на дечји додатак, када пореско задужење из 1951 године не даје слику садашњег имовног стања корисника дечјег додатка.

Ово ће питање бити упућено преко Претсједника Савезне народне скупштине Савезном извршном вијећу.

У вези примљених извјештаја Одбора за привреду уз Приједлог закона о измјенама и допунама Основног закона о буџетима и уз Приједлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину и извјештаја Законодавног одбора уз Приједлог закона о измјенама и допунама Основног закона о буџетима, уз Приједлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину и уз Приједлог закона о избору народних посланика у Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копер предлажем Дому да се сви ти приједлози ставе на дневни ред ове сједнице. Према томе, предлажем Дому слиједећи дневни ред:

1) Претрес Приједлога закона о измјенама и допунама Основног закона о буџетима,

2) Претрес Приједлога Савезног буџета за 1955 годину;

3) Претрес Приједлога закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину;

4) Претрес Приједлога закона о избору народних посланика за Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копер;

5) Претрес Приједлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног вијећа;

6) Избор претсједника, потпретсједника и три записничара Вијећа произвођача Савезне народне скупштине.

Да ли Дом прима предложени дневни ред? (Прима).

Прелазимо на прву тачку дневног реда — Претрес Приједлога закона о измјенама и допунама Основног закона о буџетима.

Молим извјестиоца Одбора за привреду да поднесе извјештај Одбора. Извјестилац је друг Андрија Шубат.

Известилац Одбора за народну привреду **Андрија Шубат** *(Изборни срез Осијек, НР Хрватска)* чита извештај Одбора за привреду о Предлогу закона о изменама и допунама Основног закона о буџету. (Видети прилог).

Претседник **Иван Божичевић:** Молим извјестиоца Законодавног одбора да поднесе извјештај одбора. Извјестилац је народни посланик Данило Кнежевић.

Известилац Законодавног одбора **Данило Кнежевић** *(Изборни срез Прокупље, НР Србија)* чита извештај Законодавног одбора о Предлогу закона о изменама и допунама Основног закона о буџету. (Видети прилог).

Претседник **Иван Божичевић:** Отварам претрес. Ко жели ријеч? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља за ријеч, прелазимо на гласање. Ко је *за* Приједлог закона о измјенама и допунама Основног закона о буџетима, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се неко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је Приједлог закона о измјенама и допунама Основног закона о буџетима прихваћен једногласно.

Прелазимо на другу тачку дневног реда — Претрес Приједлога савезног буџета за 1955 годину. Претрес ћемо вршити најприје у начелу, а затим по партијама. Отварам дискусију у начелу. Ко жели ријеч? (Не јавља се нико). Пошто се нико не јавља, прелазимо на дискусију по партијама. Гласаће се, такође, по партијама.

Приједлог закона о буџету за 1955 годину такође ћемо гласати сваки члан посебно. Уз овај приједлог закона постоје и амандмани Савезног вијећа који су саставни дио предложеног текста.

Пошто су материјали раније подијељени, можемо одмах прећи на усвајање појединих чланова.

Дакле, прелазимо на претрес наслова и члана 1.

Да ли ко жели ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање наслов и члан 1. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 1 једногласно прихваћен.

Прелазимо на члан 2.

Да ли се ко јавља за ријеч? (Нико се не јавља). Стављам на гласање члан 2. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 2 једногласно прихваћен.

На реду је члан 3.

Да ли се ко јавља за ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 3. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 3 једногласно прихваћен.

Члан 4. — Да ли се ко јавља за ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 4. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 4 једногласно прихваћен.

Члан 5. — Да ли ко жели ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 5. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 5 једногласно прихваћен.

Члан 6. — Да ли се ко јавља за ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 6. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 6 једногласно прихваћен.

Прелазимо на члан 7. — Да ли се ко јавља за ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 7. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се неко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 7 једногласно прихваћен.

Члан 8. — Да ли се ко јавља за ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 8. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је члан 8 једногласно прихваћен.

Члан 9. — Да ли се ко јавља за ријеч? (Не јавља се нико). Стављам на гласање члан 9. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздр-

жао од гласања? (Није). Према томе, констатирам да је члан 9 једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес Приједлога савезног буџета за приходе.

Овдје такође постоје амандмани Савезног извршног вијећа и кад гласамо за партије ми се у исто вријеме изјашњавамо и за амандмане Савезног извршног вијећа на одговарајуће партије буџета.

Прелазимо на претрес 1 раздјела. — Дио прихода Федерације за покриће расхода Савезног буџета. — 1 партија. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 1 партију „Прихода". Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Констатирам да је 1 партија „Прихода" једногласно прихваћена.

Прелазимо на претрес 1 раздјела, — Савезно извршно вијеће партије 2, 3 и 4. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 1 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 1 раздио дијела „Прихода" једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 2 раздјела 5 партија — Приходи војних установа и надлештава. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 5 партију. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 5 партија прихода једногласно прихваћена.

Прелазимо на претрес 3 раздјела партије 6 — Државни секретаријат за иностране послове и 7 — Институт за међународну политику и привреду. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 3 раздио „Прихода". Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 3 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 4 раздјела, 8 партија — Школа за официре Народне милиције. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 8 партију. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 8 партија једногласно прихваћена.

Прелазимо на претрес 5 раздјела, 9 партија — Уред за заштиту југословенске имовине у иностранству. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 9 партију прихода. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 5 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 6 раздјела, 10 партија — Савезни завод за статистику и евиденцију. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 6 раздио, 10 партија. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Констатирам да је 6 раздио, 10 партија, једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 7 раздјела, 11 партија — Југославенска слободна зона у Солуну. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 7 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је и ова партија једногласно прихваћена.

Прелазимо на претрес 8 раздјела, партија 12, 13, 14, 15 и 16 — Управе поморства Ријеке, Сплита, Котора и Југославенски регистар бродова. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 8 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 8 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 9 раздјела, 17 партија — Управа цивилног ваздухопловства. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 9 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 9 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 10 раздјела, 18 партија — Управа царина. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 10 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 10 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 11 раздјела, 19 и 20 партија — Савезна геодетска управа и Завод за фотограметрију. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 11 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико). Констатирам да је 11 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 12 раздјела, 21 партија — Савезна управа хидрометеоролошке службе. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 12 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 12 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 13 раздјела, партија 22 — Савезна комисија за стандардизацију. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 13 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 13 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 14 раздјела, партија 23 — Врховна инвалидска комисија. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 14 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 14 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 15 раздјела, 24 партија — Савезни уред за патенте. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 15 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. Сви дижу руку. Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 15 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 16 раздјела, 25 партија — Савезни уред за мјере и драгоцјене метале. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 16 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 16 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 17 раздјела, 26 и 27 партија — Савезни завод за народно здравље и Комисија за лекове. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам на гласање 27 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 17 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 18 раздјела, партија 28 — Библиографски институт. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 18 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 18 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 1 раздјела 4 дијела — Приходи од казни, 29 партија. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 1 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 1 раздио прихода једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 2 раздјела — Повраћај буџетских средстава, 30 партија — Уплате буџетских средстава из претходних година. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 2 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 2 раздио прихода једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 3 раздјела — Непредвиђени приходи — 31 партија — Разни непредвиђени и ванредни приходи. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 31 партију. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 3 раздио једногласно прихваћен.

Прелазимо на претрес 4 раздјела — Царине, партија 32 — Приходи од царине и царинских такса. Ко жели ријеч? (Нико). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање 32 партију. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Констатирам да је 4 раздио једногласно прихваћен.

Констатирам да су „Приходи" Приједлога савезног буџета за 1955 годину једногласно прихваћени.

Прелазимо на „Расходе".

На реду је 1 раздио — Савезна народна скупштина — партије: 6—1, 6—2, 6—3. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Стављам на гласање 1 раздио. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 1 је једногласно прихваћен.

Прелазимо на 2 раздио — Кабинет Предсједника Републике, партије: 6—4, 6—5, 6—6. Жели ли ко ријеч? (Нико). Онда стављам 2 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Други раздио је једногласно усвојен.

На реду је 3 раздио — Савезно извршно вијеће, партије: 1—7, од 2—9 до 2—13, 6—14, 6—15 до 6—22. Жели ли ко ријеч? (Нико). Стављам на гласање 3 раздио. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). 3 раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 4 раздио — Савезни врховни суд — партија 6—23 и 6—24. Жели ли ко ријеч? (Нико). Онда стављам 4 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 4 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 5 раздио — Државни секретаријат за послове народне одбране — партија 5—25. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 5 раздио, партију 5—25 на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*?

(Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 5 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 6 раздио — Државни секретаријат за иностране послове, партије: 1—26, од 2—27 до 2—29, 6—30 до 6—34. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 6 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 6 једногласно је усвојен.

Прелазимо на 7 раздио — Државни секретаријат за унутрашње послове, партија 1—35, 1—36, од 2—37 до 2—39, од 6—40 до 6—42. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 7 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Седми раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 8 раздио — Државни секретаријат за послове народне привреде, партије 6—43 до 6—51. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 8 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Осми раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 9 раздио — Државни секретаријат за послове опште управе и буџет, партије 3—52, 6—53 до 6—58. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 9 раздио. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико се не јавља). Да ли се ко уздржава? (Нико). Девети раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 10 раздио — Јавно тужиоштво, од партије 6—59 до 6—79. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 10 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). 10 раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 11 раздио — Врховни привредни суд, партије 6—80 и 6—81. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 11 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). 11 раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 12 раздио — Савезно јавно правобраниоштво — партије 6—82 до 6—84. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 12 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). 12 раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 13 раздио — Савезни завод за привредно планирање, партије: 2—85 до 2—90 и од 6—91 до 6—93. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 13 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). 13 раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 14 раздио — Савезни завод за статистику и евиденцију, партије 1—94 и од 6—95 до 6—97. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 14 раздио. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Раздео 14 једногласно је усвојен.

Прелазимо на 15 раздио — Управа за спољну трговину, партије 1—98 и од 6—99 до 6—103. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 15 раздио. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Раздио 15 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 16 раздио — Савезна управа за исхрану, партије 6—104 и 6—105. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 16 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржава? (Нико). Раздио 16 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 17 раздио — Управа поморства и речног саобраћаја од партије 1—106 до партије 1—108 и од 6—109 до 6—128. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 17 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). 17 раздио је једногласно усвојен.

Прелазимо на 18 раздио — Управа цивилног ваздухопловства, партије 6—129 до 6—131. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 18 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 18 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 19 раздио — Управа царина, партије 1—132 и од 6—133 до 6—135. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 19 раздио. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 19 је једногласно усвојен.

Прелазимо на раздио 20 — Управа за државне материјалне резерве, партије 1—136, и од 6—137 до 6—139. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 20 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 20 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 21 раздио — Савезна управа за инвестициону изградњу, партије 1—140 и од 6—141 до 6—143. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам 21 раздио на гласање. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 21 једногласно је усвојен.

Прелазимо на 22 раздио — Савезна геодетска управа, партије 1—144 и 1—145 и од 6—146 до 6—151. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 22 раздио. Ко је *за*? (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Раздио 22 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 23 раздио — Управа за економску и техничку помоћ од партије 6—152 до 6—156. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 23 раздио. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 23 је једногласно усвојен.

Прелазимо на 24 раздио — Савезна управа хидрометеоролошке службе, партије 1—157 и од 2—158 до 2—160 и од 6—161 до 6—163. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 24 раздио. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 24 једногласно је усвојен.

Прелазимо на 25 раздио — Савезна управа за ветеринарску службу, партије 1—164 и од 6—165 до 6—167. Ко жели ријеч? (Нико). Онда стављам на гласање 25 раздио. Ко је *за?* (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава? (Нико). Раздио 25 једногласно је усвојен.

Прелазимо на 26 раздио — Савезна управа за заштиту биља, партија 1—168, 6—169 до 6—171. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам 26 раздио на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је 26 раздио једногласно примљен.

Прелазимо на 27 раздио — Комисија за културне везе са иностранством, партије 2—172 до 2—174. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам на гласање 27 раздио. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је 27 раздио једногласно примљен.

На реду је 28 раздио — Савезна комисија за стандардизацију, партије 6—175 до 6—177. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам 28 раздио на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је 28 раздио једногласно примљен.

На реду је 29 раздио — Воховна инвалидска комисија, партије 6—178 до 6—180. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам на гласање 29 раздио. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико). Објављујем да је 29 раздио једногласвно примљен.

Прелазимо на 30 раздио — Комисија за водопривреду, од партије 6—181 до 6—183. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам на гласање 30 раздио. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је 30 раздио једногласно примљен.

Сад је 31 раздио — Југословенска национална комисија за УНЕСКО, од партије 2—184 до 2—186. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам 31 раздио на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је 31 раздио једногласно примљен.

Прелазимо на 32 раздио — Југословенски национални комитет за пољопривреду и исхрану (ФАО), од партије 2—187 до 2—189. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам 32 раздио на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је 32 раздио једногласно примљен.

Прелазимо на 33 раздио — Југословенска национална комисија за Међународну организацију рада (МОР), од партије 3—190 до 3—192. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање раздио 33. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 33 једногласно примљен.

Прелазимо на 34 раздио — Комисија за сарадњу са међународним здравственим организацијама, од партије 4—193 до 4—195. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам раздио 34 на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 34 једногласно примљен.

Прелазимо на 35 раздио — Национални комитет за УНИЦЕФ, од партије 3—196 до 3—198. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља стављам раздио 35 на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 35 једногласно примљен.

Прелазимо на 36 раздио — Савезни уред за патенте, партије 6—199 до 6—201. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 36 на гласање. Ко је *за,* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 36 једногласно примљен.

Прелазимо на 37 раздио — Савезни уред за мјере и драгоцјене метале, партије 1—203

и 6—203 до 6—205. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам 37 раздио на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао о дгласања? (Нико). Објављујем да је 37 раздио једногласно примљен.

Прелазимо на 38 раздио — Државна архива, партије 1—206 и од 2—207 до 2—209. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 38 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 38 једногласно примљен.

Прелазимо на 39 раздио — Савезни завод за народно здравље, од партије 4—210 до 4—215. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 39 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 39 једногласно примљен.

Прелазимо на 40 раздио — Академски савјет, партије 2—216 до 2—218. Ко жели ријеч? (Нико). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 40 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 40 једногласно примљен.

Прелазимо на 41 раздио — Библиографски институт, партије 2—219 до 2—221. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 41 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 41 једногласно примљен.

Прелазимо на 42 раздио — Савезни институт за заштиту споменика културе, од партије 2—222 до 2—224. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам на гласање раздио 42. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 42 једногласно примљен.

На реду је 43 раздио — Музеј Николе Тесле. од партије 2—225 до 2—227. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 43 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 43 једногласно примљен.

На реду је 44 раздио — Инвалидске принадлежности, партије 3—228 и 4—229. Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 44 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 44 једногласно примљен.

На реду је 45 раздио — Дотације установама са самосталним финансирањем, партија 8—230. Ко жели ријеч? (Нико). Пошто се нико не јавља, стављам раздио 45 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 45 једногласно примљен.

На реду је 46 раздио — Дотације друштвеним организацијама и установама, партија 8—231. Ко жели ријеч? (Нико). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам раздио 46 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 46 једногласно примљен.

Претпоследњи 47 раздио — Дотације народним републикама, партија 8—232. Ко жели ријеч? (Нико). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам раздио 47 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је 47 раздио једногласно примљен.

И на крају, 48 раздио — Обавезе државе и буџетски резервни фонд, партија 9—233. Ко жели ријеч? (Нико). Пошто се нико не јавља за ријеч, стављам раздио 48 на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Нико). Ко се уздржао од гласања? (Нико). Објављујем да је раздио 48 једногласно примљен.

Констатирам да је и овај дио Приједлога савезног буџета за 1955 годину примљен једногласно.

Прелазимо на претрес и изгласавање прилога Приједлога савезног буџета — Установе са самосталним финансирањем. То су:

Предрачун прихода и расхода Југословенске лутрије. Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Лексикографског завода, Загреб. Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Телеграфске агенције Нова Југославија — „Танјуг". Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Југословенског центра за техничку и научну документацију. Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Центра за оспособљавање инвалида ФНРЈ. Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Завода за школску опрему, Загреб. Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Института за млекарство. Прима ли се? (Прима).

Предрачун прихода и расхода Фонда за унапређење службе царинске контроле. Прима ли се? (Прима).

Констатирам да је Приједлог савезног буџета по партијама изгласан.

Прелазимо на гласање Приједлога буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезног буџета) за 1955 годину у цјелини. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Оглашујем да је Приједлог буџета Федеративне Народне Републике Југославије (Савезни буџет) за 1955 годину у Вијећу произвођача Савезне народне скупштине примљен једногласно.

Прекидам сједницу и заказујем наставак за данас у 17 часова.

(Сједница је прекинута у 13,15 часова)

Наставак у 17,05 часова

Претсједник **Иван Божичевић:** Настављамо рад.

Прелазимо на седму тачку дневног реда — претрес Приједлога закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину. Молим извјестиоца Одбора за народну привреду народног посланика Милана Мићковића да прочита извјештај Одбора.

Известилац Одбора за народну привреду **Милан Мићковић** *(Изборни срез Косовска Митровица, АКМО — НР Србија)* чита извештај Одбора за народну привреду о Предлогу закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу савезног друштвеног плана за 1954 годину. (Видети прилог).

Претсједник **Иван Божичевић:** Молим извјестиоца Законодавног одбора народног посланика Данила Кнежевића да прочита извјештај Одбора.

Известилац Законодавног одбора **Данило Кнежевић** *(Изборни срез Прокупље, НР Србија)* чита извештај Законодавног одбора о Предлогу закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину. (Видети прилог).

Претсједник **Иван Божичевић:** Чули сте извјештај. Жели ли ко ријеч? (Не јавља се нико).

Онда стављам на гласање Приједлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је Приједлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину једногласно прихваћен.

Прелазимо на осму тачку дневног реда — претрес Приједлога закона о избору народних посланика за Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копар.

Молим извјестиоца Законодавног одбора народног посланика Станета Бенчича да поднесе извјештај.

Известилац Законодавног одбора **Стане Бенчич** *(Изборни срез Љутомер, НР Словенија)* чита извештај Законодавног одбора о Предлогу закона о избору народних посланика за Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копар. (Видети прилог).

Претсједник **Иван Божичевић:** Ко жели ријеч? (Нико се не јавља). Прелазимо на гласање. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није). Констатирам да је Приједлог закона о избору народних посланика за Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копар једногласно прихваћен.

Прелазимо на девету тачку дневног реда — претрес Приједлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног вијећа. Списак уредаба је раздијељен. Обавијештен сам да из овог списка треба изоставити уредбу под редним бројем 30, јер њу потврђује само Савезно вијеће. Ко жели ријеч о овом приједлогу? (Нико се не јавља). Стављам на гласање Приједлог одлуке о потврди уредаба Савезног извршног вијећа. Ко је *за*, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао? (Није). Констатирам да је Приједлог одлуке о потврди уредаба Савезног извршног вијећа једногласно усвојен.

Прелазимо на десету тачку дневног реда — избор претсједника, потпретсједника и три записничара Вијећа произвођача Савезне народне скупштине. Да ли има какав приједлог? *(Никола Котле:* Имам ја). Има ријеч народни посланик Никола Котле.

Никола Котле *(Изборни срез Приједор, НР Босна и Херцеговина):* На основу члана 17 Пословника Вијећа произвођача Савезне народне скупштине, у своје име и у име групе од девет народних посланика предлажем да се изаберу: за претсједника Иван Божичевић, за потпретсједника инг. Војин Поповић, за записничаре: 1) Исидор Брдарић, 2) Антун Штурм, 3) Ђуро Ђорковић.

Предлагачи су: Драги Стаменковић, Јосип Цази, Милка Кукруљ, Спасоје Сарац, Света Пауновић, Трипо Ерцег, Ацо Ицев, инг. Драго Чех, инг. Иво Пинтерич, Никола Котле. (Вуран и дуготрајан аплауз).

Предлагачи сматрају да су предложени другови са успехом и досад обављали свој посао и да зато треба да буду поново изабрани, како би наставили свој рад. (Аплауз).

Претседник **Иван Божичевић:** Да ли постоји какав други приједлог? *(Гласови:* Нема). Има ли каквих примједаба? (Нема).

Према Пословнику гласа се за свако лице посебно.

Ко је *за* приједлог посланика Николе Котле да за претсједника буде изабран народни посланик Иван Божичевић нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Ко је *за* приједлог друга Николе Котле да за потпретсједника бирамо народног посланика инг. Војина Поповића нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Није).

Ко је *за* приједлог да за првог записничара буде изабран народни посланик друг Исидор Брдарић нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Ко се уздржао? (Нико).

Ко је *за* приједлог да се за другог записничара изабере друг Антун Штурм, народни посланик, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против?* (Нема). Ко се уздржава? (Нико). За трећег записничара предложен је народни посланик друг Ђуро Ђорковић. Ко је *за* нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против?* (Нико). Ко се уздржава од гласања? (Нико).

Оглашујем да је листа за избор претсједника, потпретсједника и три записничара Вијећа произвођача Савезне народне скупштине, коју је предложио народни посланик Никола Котле са још девет народних посланика, једногласно примљена.

Другови и другарице, дозволите ми да вам се у своје име и уиме осталих другова најљепше захвалим на избору у часништво Вијећа произвођача. Обећавам да ћемо се трудити да, према својим способностима и могућностима, што више допринесемо да би овај Дом и у идућој години што успјешније радио. (Аплауз).

Обавијештавам Дом да сам од претсједника Савезног вијећа извијештен да су сви законски приједлози и одлуке усвојени у истовјетном тексту као и у Вијећу произвођача.

Другови народни посланици, прије него што закључим ову посљедњу сједницу у овој години, дозволите ми да вам честитам Нову 1955 годину и да вам зажелим пуно успјеха како у раду који проистиче из ваше посланичке дужности и функција, тако и у вашем свакодневном раду. (Дуготрајни аплауз). Нека вам је сретна Нова 1955 година! (Аплауз).

Према томе, ова сједница је закључена.

(Сједница је закључена у 17,20 часова).

ПРИЛОЗИ

ИЗВЕШТАЈ
ОДБОРА ЗА ПРИВРЕДУ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОСНОВНОГ ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за народну привреду
Бр. 320
22-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача на својој седници од 20 децембра 1954 године једногласно је прихватио Предлог закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима.

Ове измене нужне су због тога што је потребно Југословенској народној армији омогућити да за продане залихе које се не могу без штете по квалитет даље држати, набави друге залихе. Да средства која се добију за продане залихе не улазе у приходе буџета као што улазе друга средства, већ да за њих Југословенска народна армија може набавити директно нове залихе.

Друга измена се односи такође на Југословенску народну армију да би могла своје материјално-финансиске планове извршити до 30 априла, а не до краја фебруара као што је то предвиђено Основним законом о буџетима.

Молим Дом да усвоји ове измене као и извештај Одбора.

За известиоца Одбора изабран је народни посланик Андрија Шубат.

Секретар **Младен Саздевски**, с. р. Претседник **Драги Стаменковић**, с. р.

Чланови:
инж. **Иван Пинтерич**, с. р., инж. **Борис Бакрач**, с. р., инж. **Ђорђе Благојевић**, с. р., **Анте Бојанић**, с. р., инж. **Јован Јанковић**, с. р., **Ненад Јакшић**, с. р., инж. **Филип Кнежевић**, с. р., **Радивоје Лукић**, с. р., инж. **Добривоје Лапчевић**, с. р., **Милош Миловић**, с. р., **Фрањо Михл**, с. р., **Бранислав Младеновић**, с. р., **Јанко Рудолф**, с. р., **Андрија Шубат**, с. р., **Борко Темелковски**, с. р., **Душан Секић**, с. р., **Едо Зорко**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ
ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОСНОВНОГ ЗАКОНА О БУЏЕТИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Законодавни одбор
Бр. 67
27-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача, на својој седници од 27 децембра 1954 године, разматрао је Предлог закона о изменама и допунама Основног закона о буџетима достављен му од Одбора за народну привреду и усвојио предложени текст предлога.

Законодавни одбор предлаже Дому да усвоји овај текст предлога закона.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Данило Кнежевић.

Секретар **Чедомир Јеленић**, с. р. Претседник **Јанез Хрибар**, с. р.

Чланови:
Душан Асановић, с. р., **Стане Бенчич**, с. р., **Богдан Пећанац**, с. р., **Александар Цонић**, с. р., **Радивој Кесић**, с. р., **Данило Кнежевић**, с. р., **Никола Шеота**, с. р., **Добросав Томашевић**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ
ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ЛИКВИДАЦИЈИ ОБАВЕЗА ПРОИСТЕКЛИХ ИЗ ЗАЈМА ФЕДЕРАЦИЈИ НА ОСНОВУ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Одбор за народну привреду
Бр. 327
27-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Већа произвођача на својој седници одржаној на дан 27 децембра 1954 године, једногласно је прихватио Предлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину.

Овим законом одређене су мере о обавезном издавању обвезница привредним организацијама на име датог зајма федерацији, на основу Главе XXXIV Савезног друштвеног плана за 1954 годину, из својих средстава за самостално располагање.

Законом је предвиђено да ће се зајам федерацији амортизовати у року од 3 године, у једнаким годишњим ратама и са каматом од 3%.

Отплата зајма и камате почела би од 1 јула 1956 године, зато што Друштвеним планом за 1955 годину нису обезбеђена одговарајућа средства.

Молим Дом да усвоји предлог овог закона, као и извештај Одбора.

За известиоца Одбора изабран је народни посланик Милан Мићковић.

Секретар **Младен Саздевски**, с. р. Претседник **Драги Стаменковић**, с. р.

Чланови:
Иван Пинтерич, с. р., **Борис Бакрач**, с. р., **Ђорђе Благојевић**, с. р., **Анте Бојанић**, с. р., **Јован Јанковић**, с. р., **Ненад Јакшић**, с. р., **Филип Кнежевић**, с. р., **Фрањо Михл**, с. р., **Бранислав Младеновић**, с. р., **Војин Поповић**, с. р., **Јанко Рудолф**, с. р., **Андрија Шубат**, с. р., **Милан Мићковић**, с. р., **Душан Секић**, с. р., **Едо Зорко**, с. р., инж. **Добривоје Лапчевић**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ
ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ЛИКВИДАЦИЈИ ОБАВЕЗА ПРОИСТЕКЛИХ ИЗ ЗАЈМА ФЕДЕРАЦИЈИ НА ОСНОВУ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1954 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Законодавни одбор
Бр. 59
27-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача на својој седници од 27 децембра 1954 године разматрао је

Предлог закона о ликвидацији обавеза проистеклих из зајма федерацији на основу Савезног друштвеног плана за 1954 годину, достављен му од Одбора за привреду Већа произвођача и усвојио предложени текст предлога.

Законодавни одбор предлаже Дому да усвоји овај текст предложеног закона.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Данило Кнежевић.

Секретар
Чедомир Јеленић, с. р.

Претседник
Јанез Хрибар, с. р.

Чланови:
Душан Асановић, с. р., **Стане Бенчич**, с. р., **Богдан Пећанац**, с. р., **Александар Цонић**, с. р., **Радивој Кесић**, с. р., **Данило Кнежевић**, с. р., **Никола Шегота**, с. р., **Добросав Томашевић**, с. р.

ИЗВЕШТАЈ
ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА ЗА САВЕЗНУ НАРОДНУ СКУПШТИНУ НА ПОДРУЧЈУ АДМИНИСТРАТИВНИХ СРЕЗОВА БУЈЕ И КОПЕР

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА
Законодавни одбор
Бр. 68
27-XII-1954 год.
Београд

ВЕЋУ ПРОИЗВОЂАЧА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Већа произвођача Савезне народне скупштине, на својој седници од 27 децембра 1954 године, разматрао је Предлог закона о избору народних посланика у Савезну народну скупштину на подручју административних срезова Бује и Копер, достављен му од Одбора за организацију власти и управу Савезног већа и усвојио га у предложеном тексту.

Законодавни одбор предлаже Дому да га у целости усвоји.

За известиоца Законодавног одбора одређен је народни посланик Бенчич Стане.

Секретар
Чедомир Јеленић, с. р.

Претседник
Јанез Хрибар, с. р.

Чланови:
Душан Асановић, с. р., **Стане Бенчич**, с. р., **Богдан Пећанац**, с. р., **Александар Цонић**, с. р., **Радивој Кесић**, с. р., **Данило Кнежевић**, с. р., **Никола Шегота**, с. р., **Добросав Томашевић**, с. р.

ПРЕДЛОГ
ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ УРЕДАБА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ
Б. бр. 1316
20 децембра 1954 год.
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У прилогу Вам достављамо списак уредаба које је Савезно извршно веће донелу на основу овлашћења из члана 20 тач. 1 и 2 Закона о спровођењу Уставног закона, као и уредаба о изменама и допунама тих уредаба, донетих на основу овлашћења из тач. II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему („Службени лист ФНРЈ“, бр. 8/54, рег. бр. 96), с молбом да их поднесете Савезном већу и Већу произвођача на потврду у смислу члана 20 тач. 1 и 2 Закона о спровођењу Уставног закона.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар
Савезног извршног већа,
Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
ПРЕТСЕДНИК
СНС (А) 162
23-XII-1954 год.
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА СНС
ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА СНС

Београд

Друже Претседниче,

У вези са актом Савезног извршног већа Б. бр. 1316 од 20. XII. о.г., којим ми је достављен списак уредаба Савезног извршног већа ради њихове потврде од стране домова Савезне народне скупштине, шаљем Вам у прилогу Предлог одлуке о потврди уредаба које је Савезно извршно веће донело на основу члана 20 тач. 1 и 2 Закона о спровођењу Уставног закона, као и уредаба о изменама и допунама тих уредаба, и молим Вас да ту одлуку ставите на дневни ред седнице свог Већа ради претресања и усвајања.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Претседник
Моша Пијаде, с. р.

ПРЕДЛОГ
ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ УРЕДАБА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

На основу члана 38 став 1 Уставног закона о основама друштвеног и политичког уређења Федеративне Народне Републике Југославије и савезним органима власти, а у вези са чланом 20 Закона о спровођењу Уставног закона,

Савезна народна скупштина на седници Савезног већа одржаној ... децембра 1954 године и на седници Већа произвођача одржаној ... децембра 1954 године донела је

ОДЛУКУ
О ПОТВРДИ УРЕДАБА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

Потврђују се уредбе које је Савезно извршно веће донело на основу члана 20 тач. 1 и 2 Закона о спровођењу Уставног закона, као и Уредбе о изменама и допунама тих уредаба, донете на основу овлашћења из тачке II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему, и то:

I

Уредбе донете на основу чл. 20 тач. 1 Закона о спровођењу Уставног закона:

1) Уредба о давању овлашћења народним одборима градова, градских општина са посебним правима и општина за проширење одређених наменских средстава („Службени лист ФНРЈ“, бр. 43/53);

2) Уредба о девизној инспекцији („Службени лист ФНРЈ“, бр. 53/53);

3) Уредба о поморским књижицама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 5/54);

4) Уредба о звањима и платама особља у здравственим установама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 6/54).

II

Уредбе донете на основу тач. II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему;

1) Уредба о изменама Уредбе о девизном пословању („Службени лист ФНРЈ“, бр. 11/54);

2) Уредба о порезу на добит из девизног пословања („Службени лист ФНРЈ“, бр. 11/54);

3) Уредба о изменама и допунама Уредбе о промету житарица („Службени лист ФНРЈ“, бр. 11/54);

4) Уредба о измени и допуни Уредбе о банкама о штедионицама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 13/54);

5) Уредба о изменама и допунама Уредбе о звањима и платама особља у здравственим установама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/54);

6) Уредба о измени Уредбе о спољно-трговинском пословању („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/54);

7) Уредба о изменама и допунама Уредбе о платама радника и службеника привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 18/54);

8) Уредба о изменама и допунама Уредбе о имовинским односима и реорганизацији сељачких радних задруга („Службени лист ФНРЈ“, бр. 20/54);

9) Уредба о изменама и допунама Уредбе о књиговодству привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 20/54);

10) Уредба о изменама и допунама Уредбе о спољно-трговинском пословању („Службени лист ФНРЈ“, бр. 20/54);

11) Уредба о допуни Уредбе о обрачунавању укупног прихода у погонима рударских предузећа за експлоатацију нафте и предузећа за истраживања („Службени лист ФНРЈ“, бр. 20/54);

12) Уредба о изменама и допунама Уредбе о управљању основним средствима привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 25/54);

13) Уредба о допуни Уредбе о удруживању привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 27/54);

14) Уредба о изменама и допунама Уредбе о управљању станбеним зградама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 29/54);

15) Уредба о другим изменама и допунама Уредбе о платама радника и службеника привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 30/54);

16) Уредба о допуни Уредбе о оснивању предузећа и радњи („Службени лист ФНРЈ“, бр. 30/54) ;

17) Уредба о допуни Уредбе о трговинској делатности и трговинским предузећима и радњама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 30/54);

18) Уредба о изменама и допунама Уредбе о привредним предузећима која производе за одређене потребе Југословенске народне армије („Службени лист ФНРЈ“, бр. 30/54);

19) Уредба о изменама и допунама Уредбе о порезу на доходак („Службени лист ФНРЈ“, бр. 31/54);

20) Уредба о другим изменама и допунама Уредбе о управљању основним средствима привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 32/54);

21) Уредба о изменама и допунама Уредбе о расподели добити и порезу на добит привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 32/54);

22) Уредба о допунама Уредбе о кредитима за обртна средства и другим краткорочним кредитима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 32/54);

23) Уредба о изменама и допунама Уредбе о финансиској инспекцији („Службени лист ФНРЈ“, бр. 32/54);

24) Уредба о допуни Уредбе о зајмовима за инвестиције у привреди („Службени лист ФНРЈ“, бр. 35/54);

25) Уредба о допуни Уредбе о порезу на промет непокретности и права („Службени лист ФНРЈ“, бр. 35/54);

26) Уредба о допуни Уредбе о финансирању социјалног осигурања („Службени лист ФНРЈ“, бр. 35/54);

27) Уредба о изменама и допунама Уредбе о грађевинским предузећима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 38/54);

28) Уредба о допуни Уредбе о изменама и допунама посебних одредаба о прекршајима у савезним законима и другим прописима којима су прописане административне казне за привредне организације („Службени лист ФНРЈ“, бр. 38/45);

29) Уредба о изменама и допунама Уредбе о удруживању привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 43/54);

30) Уредба о изменама Уредбе о прегледу филмова за јавно приказивање („Службени лист ФНРЈ“, бр. 43/54);

31) Уредба о допуни Основне уредбе о установама са самосталним финансирањем („Службени лист ФНРЈ“, бр. 47/54);

32) Уредба о измени Уредбе о оснивању предузећа и радњи („Службени лист ФНРЈ“, бр. 47/54);

33) Уредба о изменама и допунама Уредбе о угоститељским предузећима и радњама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 47/54);

34) Уредба о изменама и допунама Уредбе о порезу на доходак („Службени лист ФНРЈ“, бр. 48/54);

35) Уредба о изменама и допунама Уредбе о девизном пословању („Службени лист ФНРЈ“, бр. 50/54);

36) Уредба о изменама и допунама Уредбе о порезу на добит из девизног пословања („Службени лист ФНРЈ“, бр. 50/54).

Sekretarijat Skupštine SRS
dokumentacija

Издаје Савезна народна скупштина, Београд. Уређује редакциона комисија. Одговорни уредник Слободан М. Нешовић, Краљевића Марка 9, Београд. Штампа Београдски графички завод, Београд. — Цена овој свесци 350 дин. Претплату прима Комерцијално одељење „Службеног листа ФНРЈ“, Краљевића Марка 9, тел. 22-619. Абонман у висини од 3.000 дин. полаже се на тек. рач. 1032—Т—220. Претплатници ће белешке добијати све док се овај износ не исцрпе, када ће бити позвани да обнове претплату.